

STATUL MAJOR GENERAL

SERVICIUL ISTORIC AL ARMATEI

CENTRUL DE STUDII ȘI
PĂSTRARE A ARHIVEI
MILITARE ISTORICE

**ÎNZESTRAREA ARMATEI ROMÂNE
ÎN PERIOADA INTERBELICĂ**

**DOCUMENTE
VOL. II
1930-1935**

EDITURA CENTRUL TEHNIC EDITORIAL AL ARMATEI
București, 2008

COORDONATORI:

Comandor dr. Marian Moşneagu
Locotenent-colonel dr. Petrişor Florea
Profesor Vasilica Manea

RESPONSABILI DE VOLUM

Colonel (r) dr. Dumitru Dobre
Colonel dr. (r) Alexandru Oşca

AUTORI

Colonel (r) Gheorghe Nicolescu
Profesor Lenuţa Nicolescu
Dr. Cornel Țucă
Manuel Stănescu

TRADUCEREA REZUMATULUI DOCUMENTELOR

în limba engleză: Oana Otu
în limba franceză: prof. Nineta Nicolae
în limba germană: prof. Elena Matei

TEHNOREDACTAREA COMPUTERIZATĂ ŞI CORECTURĂ

Mirela Constanda
Eleonora Dima

STUDIU INTRODUCŢIV

Culegerea de faţă cuprinde o serie de documente ilustrative, pentru tema generală a lucrării, din intervalul anilor 1931-1935. Deşi unitar, volumul abordează o perioadă de timp marcată prin două etape distincte şi diferenţiate între ele: 1931-1933, anii de final ai marii crize economice mondiale (1929-1933); 1934-1935, anii relansării economice. Criza economică mondială a marcat profund întreaga omenire şi a contribuit din plin la regenerarea şi intensificarea politicilor revanşarde şi agresive ale multor state. Poate nu greşim, identificând în criza economică care a zguduit lumea între anii 1929-1933 germenele viitoarei mari conflagraţii mondiale.

În plan internaţional, anul 1931 - anul de debut al prezentului volum - a înregistrat violarea unilaterală de către Japonia a hotărârilor Conferinţei de la Washington, Pactului Societăţii Naţiunilor şi Pactului Briand - Kellogg, prin atacarea Chinei şi ocuparea Manciuriei, act condamnabil în plan internaţional ţinând cont de faptul că Japonia era ea însăşi una dintre semnatarele acestor instrumente. Acţiunea agresivă a Japoniei, pe de-o parte, şi eşecul Ligii Naţiunilor de a o stopa, pe de altă parte, au constituit un semnal - poate mai de mult aşteptat, dar perceput ca atare în acele momente - pentru unele state europene de a-şi afirma politica revizionistă. Contestarea prevederilor tratatelor de pace încheiate după terminarea Primului Război Mondial a devenit obiectivul prioritar al politicilor externe al respectivelor state.

În Europa, port-drapelul revendicărilor revizioniste şi revanşarde a fost Italia fascistă condusă de Benito Mussolini. Adepta declarată a unei noi împărţiri a sferelor de influenţă, Italia a declanşat agresiunea împotriva Etiopiei. Reacţia marilor puteri nu s-a ridicat, nici în acest caz, la nivelul gravităţii agresiunii în sine sau a protestelor opiniei publice internaţionale. La rândul ei, profitând din plin de prevederile Moratoriului Hoover (20 iunie 1931) şi ale deciziilor Conferinţei de la Lausanne (iunie 1932) Germania, scăpată de greaua sarcină a plăţii reparaţiilor de război, s-a constituit, într-un timp relativ scurt, în principala contestatoare a tratatelor de pace. În primii ani ai deceniului patru din secolul trecut, Italia a constituit principala voce a politicilor de contestare a realităţilor geopolitice existente în acea perioadă.

Profitând din plin de cedările repetate ale marilor puteri învingătoare, Mussolini a început demersurile referitoare la modificarea mecanismului stabilirii deciziilor în cadrul Societăţii Naţiunilor. În acest sens, el a propus crearea unui „Directorat în patru” (Anglia, Franţa, Italia şi Germania) care să decidă luarea principalelor hotărâri în cadrul acesteia, eliminând rolul de egalitate al statelor mijlocii şi mici. Participarea la negocieri, deşi asemenea propunere trebuia respinsă *apriori*, a însemnat un nou semn de slăbiciune şi înclinare spre cedări din partea politicului anglo-francez.

România, consecventă politicii de recunoaştere şi respectare a statu-quo-ului postbelic, în faţa creşterii valului revizionist şi revarşand, a reînnoit la 15 ianuarie 1931 Tratatul politic şi la 30 iunie 1931 Convenţia militară cu Polonia. Prin această acţiune diplomatică şi militară s-au reafirmat ţelurile stabilite iniţial de către cele două state prin semnarea documentelor similare din 1921.

În acelaşi an, dar la 11 mai 1931, a fost semnat la Bucureşti actul final al Convenţiei militare unice a statelor din cadrul Micii Înţelegeri. Constituită în anul 1921 din România, Cehoslovacia şi Iugoslavia, Mica Înţelegere a urmărit politic şi, în caz de necesitate, militar, garantarea reciprocă a suveranităţii statale şi integrităţii teritoriale a

celor trei state membre. Din punct de vedere operațional, Convenția din mai 1931 a actualizat mecanismul apărării comune a celor trei state în fața unor potențiali agresori. Apoi, în cadrul întâlnirilor anuale ale șefilor statelor majore ale celor trei armate, s-au elaborat și încheiat până în anul 1934 un număr de 11 proiecte de operațiuni militare comune. Toate ipotezele analizate și stabilite prevedeau modalitățile concrete de acțiune militară a celor trei state în eventualitatea unor atacuri din partea Ungariei sau Bulgariei, izolat, sau a unui atac comun al acestora și, începând cu anul 1932, în contextul unui război regional sau european generalizat. De asemenea, trebuie semnalat caracterul strict defensiv avut de această convenție.

Acțiunile politice ale unor state mijlocii și mici din Europa împotriva constituirii amintitului „directorat” au continuat în tot cursul anilor 1931-1933. Mica Înțelegere, prin vocea statelor membre, a denunțat adevăratele scopuri ale proiectului lui Mussolini și a arătat pericolul ce-l reprezenta un asemenea act pentru pace. Ținând cont de stadiul negocierilor dintre cele patru mari puteri europene, N. Titulescu (pentru România), E. Beneš (pentru Cehoslovacia) și B. Jeftić (pentru Iugoslavia) au încheiat la 16 februarie 1933 la Geneva un „Pact de organizare a Micii Înțelegeri”. Documentul a avut menirea de a avertiza marile puteri asupra hotărârii celor trei state de a-și întări forțele armate și a riposta comun în cazul oricărei agresiuni. Ca și cu alte ocazii, politica cedărilor necondiționate anglo-franceze a dus la semnarea (7 iunie 1933) documentului de constituire a „Directoratului celor patru”. Drumul spre acțiuni politice și militare contestate a cadrului statal instaurat după războiul mondial în Europa a fost deschis.

Anul 1933 a debutat însă cu venirea la putere în Germania a partidului nazist și, în fruntea țării, a lui Adolf Hitler. Noua forță politică din această mare putere europeană s-a remarcat de la început prin formularea cu claritate și fermitate a scopului urmărit în plan extern: „revizuirea frontierelor externe”. Constituindu-se la început într-un secundant al liderului fascist al Italiei, după părăsirea Societății Națiunilor la 6 decembrie 1933, Germania a devenit, în anii următori, principala putere statală, politică și militară, contestată a statu-quo-ului existent. Lipsa de reacție a Angliei și a Franței în fața valului revizionist și revanșard germano-italian, la care în scurt timp au aderat Ungaria și Bulgaria, a constituit pentru Europa principala cauză a intensificării cursei înarmărilor, deprecierei cadrului politic general și deschiderii drumului spre conflicte militare.

Pornind de la cadrul politic extern, pe scurt creionat, documentele cuprinse în volum indică principalele acțiuni vizate și întreprinse de către factorii militari români de conducere și de decizie pentru a asigura înzestrarea armatei în concordanță cu misiunile ce-i reveneau. Activitatea de planificare teoretică și transpunerea în viață a celor stabilite trebuia să țină cont de o serie întreagă de factori obiectivi și subiectivi. Fiecare dintre acești factori – situația politică externă și internă, criza economică mondială și bugetul țării, nivelul dezvoltării economiei naționale, concordanța dintre interesele generale și cele de grup sau particulare, obiectivitatea criteriilor prevăzute și selectate etc. – au avut, așa după cum se va constata din parcurgerea înscrisurilor documentelor prezentate, un rol determinant în realizarea sau nerealizarea înzestrării armatei române cu un material de război îndestulător, eficient și modern.

În elaborarea planurilor proprii de înzestrare, ministerul de resort și Marele Stat Major român – prin intermediul direcțiilor, secțiilor și comitetelor tehnice sau inspectoratelor de arme din subordine – au trebuit să țină cont de dubla misiune, e drept cu un caracter eminent defensiv, atribuită armatei: apărarea propriilor frontiere naționale izolat și/sau împreună cu partenerii de alianțe politico-militare sau intervenția

în sprijinul acestora. Din studiul documentelor selectate în volum se poate trage o concluzie în legătură cu modalitățile în care înzestrarea armatei române, în perioada anilor 1931-1935, a fost sau nu adecvată momentului istoric analizat; atât la nivelul prognozelor și planificărilor, cât, mai ales, la cel al finalizării acestora. Fiind vorba despre un volum de documente, care ele însele – prin conținutul înscrisurilor cuprinse – vorbesc peste ani despre atât de spinoasa problemă a înzestrării armatei, autorii se abțin a face o analiză critică de ansamblu asupra aspectului în general. Lăsăm cititorului, după parcurgerea documentelor selectate, să-și facă propria părere.

Documentele selecționate și publicate în prezentul volum, dintr-un număr imens de asemenea categorii de acte, vin să demonstreze efortul – cel puțin la nivelul conceptual – conducerii politico-militare române de asigurare a înzestrării armatei cu material de război modern, luând în calcul apariția unor noi tipuri de armament sau creșterea performanțelor celui existent. Documentele inserate în acest volum fac referire, într-o măsură mai mică sau mai mare, la toate categoriile de forțe armate și genuri de arme. Această modalitate abordată de autori urmărește a asigura prezentarea unitară a eforturilor pentru înzestrarea armatei întreprinse la nivel conceptual și, mai ales, practic de către factorii de decizie politică și militară români.

Pentru a ilustra elocvent situația existentă la începutul anului 1931 și ceea ce se dorea și prevedea în domeniul înzestrării armatei române pentru anii următori, prezentul volum începe cu analiza Secretariatului general al Ministerului Armatei, din 5 martie 1931, intitulată sugestiv: „*Considerații asupra pregătirii materiale a apărării naționale*”¹.

Potrivit acestui document, Primul Război Mondial „a ridicat la rangul de axiomă necesitatea, pentru asigurarea apărării naționale, de a exista, în țară, industrii care să producă materialul necesar armatei în timp de război”. După propria experiență, a resimțirii din plin a lipsei industriei de armament autohtone, în anul 1931 în România, „convingerea acestei necesități” pătrunsese „adânc în conștiința națională”. Autorii acestor „considerații” au fost obligați să constate „cu tristețe” că, după doisprezece ani de la Marea Unire, România nu a „realizat nimic pentru atingerea acestui scop de importanță vitală pentru apărarea noastră națională”.

Activitățile întreprinse în acest plan în perioada anterioară anului 1931, ilustrate în primul volum, nu au avut finalitatea scontată. Cauzele nerealizărilor s-au datorat nearmonizării obiectivelor din planul îndepărtat, de lungă perspectivă, cu cele din domeniul necesităților imediate.

Raportul dintre prevederile planurilor bugetare vaste de creare a uzinelor necesare înzestrării armatei cu material de război autohton și alocarea financiară nu a fost niciodată echilibrat. Mereu, sumele solicitate au fost fie dincolo de puterile financiare ale momentului respectiv, fie, datorită schimbărilor operate la vârful factorilor de decizie politică și militară, alocarea acestora a fost parțială sau anulată integral. Cauza principală a nerealizărilor din domeniu s-a datorat fluctuației înregistrate la nivelul schimbărilor repetate de guvernare ducând la modificarea intereselor directe și indirecte ale membrilor acestora și clientelei lor politice și economice, jocului sferelor de influențe externe și, de ce nu, pactizării unor cadre cu funcții de decizie din armată la obiectivele acestora. În acest sens, documentul nominalizat constata sec: „Când un interes oarecare, din afară de armată, a reușit să-și facă drum, s-a găsit imediat că armata are nevoie de a fi înzestrată cu ce-i trebuie sau că un pericol urgent cere o armare urgentă”. Din această cauză organele tehnice din structura ministerului au fost obligate

¹ Vezi: Documentul 1

să-și realizeze planificările „totdeauna în grabă și în secret, pentru că totdeauna au avut ca obicei concret acapararea unui bun, respectiv unui drept de monopol, de la Stat.” Drept urmare, „contravaloarea în contribuție la pregătirea apărării naționale a fost numai cadrul necesar creației și, de aceea, a fost formulată vag, așa cum nu era operantă.” Analizând ceea ce nu s-a făcut, parțial sau în totalitate, documentul indica „că nu putem mai bine repara efectele inacțiunii noastre de până astăzi, decât făcând, de acum înainte, ceea ce n-am făcut în anii precedenți și, în special, de a ne feri să repetăm aceleași greșeli”. Dacă nu, concluzia a fost trasă deja în 1931, peste ani: „atunci, ca și acum, vom constata mari greșeli săvârșite; și atunci, ca și acum, răspunderea acestor greșeli nu va purta-o nimeni, pentru că vicii de organizare fac ca, cel puțin de formă, să o poarte toți”.

De altfel, la 31 august 1931, Inspectoratul General Tehnic al Armatei a elaborat un „*Memoriu asupra stării actuale a pregătirii apărării naționale din punct de vedere al materialului de război*” a României, în comparație cu Cehoslovacia și Polonia², în care a făcut o pertinentă analiză, prin metoda antitezei, a eforturilor întreprinse pe această linie în cele trei state. Polonia, aflată în 1919 într-o situație aproximativ identică cu a noastră, în anul 1931 posedă „o industrie de război completă”, dispunând de „fabrici în directă legătură cu industriile de război, care au fost create sau reorganizate prin și în scopul deservirii acestei industrii”. Cehoslovacia se găsea și ea într-o situație asemănătoare. Din păcate pentru noi, România, din acest punct de vedere, se găsea „astăzi exact în situația de acum 15 ani”. Documentul indică, după prezentarea realizărilor ceho-polone, căile de urmat pentru ca și la noi să fie „considerat capitolul industriilor de război ca un capitol intangibil, dedus înaintea cuponului datoriei publice chiar”.

În sprijinul, celor înainte reliefate vin cifrele cuprinzând „sumele prevăzute în bugetul pe anul 1931 pentru înzestrarea armatei”³. Dintr-un total de creditare acordat armatei în anul 1931 de 10.204.029.661 lei, circa 14,66% din creditarea bugetară a țării, numai suma de 2.284.686.736 lei a fost destinată înzestrării, din această sumă s-a alocat pentru aviație: 900.000.000 lei, marină: 77.924.084 lei, geniu: 182.612.429 lei, serviciile medicale: 44.441.143 lei, serviciul chimic (gazelor): 101.622.000 lei și dotarea cu armament: 978.088.080 lei. Analizând structura sumei alocate „armamentului”, constatăm că 722.400.000 lei au fost alocați pentru plata contractelor cu firmele „Skoda” și „Schneider” și numai 11.166.000 lei pentru plata diverselor comenzi în țară. Studiul amănunțit al cifrelor documentului relevă sumele destinate plăților interne și externe, efectuate în domeniul înzestrării armatei.

Comitetul Materialelor de Război, organism aflat sub președinția șefului Marelui Stat Major și care avea rolul de „a studia și da avizul dotării armatei cu tot materialul de război” necesar tuturor armelor din compunerea acesteia, era format din inspectorii generali de armă, subșeful Marelui Stat Major, directorul Armamentului și șeful Diviziunii III din Statul Major, ca membri și șeful Secției Materialelor, ca secretar⁴. Acest organism era abilitat să facă „proponeri asupra cererilor de credite” și „repartiția acestor credite”, după eventuala lor alocare.

Documentele incluse în volumul de față prezintă cititorului preocupările, studiile, analizele, planurile, contractele, măsurile preconizate, realizările și nerealizările activităților întreprinse pentru asigurarea înzestrării armatei cu materialul de război, din

² Vezi: Documentul 14.

³ Vezi: Documentul 22.

⁴ Vezi: Documentul 28.

import sau producție autohtonă, de către toate structurile de profil din componența ministerului.

Accentul pus de către factorii de decizie politică și militară pe procurarea materialelor de război din străinătate - din lipsa producerii lor în țară și, lucru cel mai condamnabil, neachiziționării unor licențe de producere a acestora în întreprinderi autohtone - reiese indubitabil din „situația” întocmită la 25 noiembrie 1932 de către Secretariatul General al ministerului în legătură cu evidența „comenzilor de materiale în străinătate”⁵. La data respectivă valoarea reală a comenzilor s-a ridicat la suma generală de 10.225.325.998 lei, din care o parte dintre plăți urmau a se efectua eșalonat până în anul 1935. Studiarea contractelor armatei către firmele și, implicit, țările de origine în care își desfășurau activitățile acestea, cu evidențierea sumelor ce trebuiau achitate eșalonat pe ani, dau măsura efortului financiar al României în acest domeniu.

O analiză pertinentă a realităților oferite de întreprinderile române demonstrează că multe dintre aceste comenzi puteau fi îndreptate către acestea cu un preț infinit mai mic. Statul, prin forța sa politică conducătoare, putea dirija o parte a comenzilor respective către industria proprie, investind fie în modernizarea capacităților deja existente, fie achiziționând – odată cu lansarea unor comenzi mai mari – licențe de fabricare în scopul creării unor capacități noi. Astfel, primind comenzi pentru armată, industria de profil română își putea asigura dezvoltarea și diversificarea propriei producții de război, eliminând sau limitând, într-un viitor mai apropiat sau mai îndepărtat, dependența de străinătate.

Acest aspect a constituit și ordinea de zi a ședinței Consiliului Superior al Apărării Țării din 13 decembrie 1932⁶. Carol al II-lea cu această ocazie, a semnalat faptul că „nu tot armamentul se va putea fabrica în țară, ci numai o parte”. Dar, renunțându-se la comanda în străinătate a acestei „părți”, fabricarea ei în țară „constituie problema cea mai importantă, întrucât ea este singura soluție eficace și, ca atare, trebuie, neapărat, îndrumată pe calea cea bună”. Rezultatul ședinței a fost finalizat prin adoptarea hotărârii „de a se realiza cât mai repede fabricarea materialelor de război în țară”. Noua strategie în politica de procurare a materialului de război necesar armatei nu va aduce, din păcate, schimbarea atât de mult așteptată. Cauzele au fost aceleași care au compromis și planurile de după anul 1921.

Un alt document, datat decembrie 1932, face o trecere în revistă a situației materialelor de război comandate de Ministerul Apărării Naționale în perioada 1921-1932⁷.

Structura documentului permite informarea cititorului asupra comenzilor de materiale de război făcute de statul român, pe ani, cu specificarea întreprinderilor din țară și străinătate care le-au primit, obiectul și valoarea respectivelor contracte, precum și evidența a ceea ce s-a livrat sau a rămas de livrat și a ceea ce s-a plătit sau a rămas de achitat. Prin bogăția datelor oferite, documentul are o importanță deosebită.

Bugetul anului 1933 a inclus și sumele necesare achitării „ratelor comenzilor de materiale de imediată nevoie din planul de înzestrare”⁸. Exemplificăm:

a) La Uzinele „Skoda”, Cehoslovacia, o anuitate de 695.800.000 lei din totalul comenzii de 5.890.160.140 lei, eșalonată pe 10 ani, pentru achiziționarea a 42 baterii

⁵ Vezi Documentul 37

⁶ Vezi Documentul 39

⁷ Vezi Documentul 43

⁸ Vezi Documentul 44

antiaeriene de 75 mm cu 50.000 lovituri, 62 baterii obuziere de câmp de 100 mm cu 47.138 lovituri și 45 baterii obuziere grele de 150 mm cu 36.000 lovituri.

b) La Uzinele „Brün”, tot din Cehoslovacia o anuitate de 193.928.800 lei din totalul comenzii pentru 23.127 puști mitraliere, din care 5.000 trebuiau fabricate în țară.

c) La Uzinele „Schneider”, Franța, o anuitate de 119.537.500 lei din totalul comenzii de 1.938.490.713 lei, eșalonată pe 10 ani, pentru achiziționarea a 45 baterii tunuri lungi de 105 mm și 36.000 lovituri.

d) Materialele pentru aeronautică, comandate la diferite firme străine, aveau o anuitate de 98.509.216 lei.

e) Materialele pentru marină, comandate la firme din Italia, Anglia și Olanda, aveau o anuitate în valoare de 57.455.251 lei. Totalul contractelor în străinătate se ridicau la suma de 1.186.356.392 lei.

Comenzile din țară se îndreptau spre Uzinele Reșița, trebuind plătită suma de 250.000.000 lei din comanda generală de 1.436.356.392 lei, pentru înzestrarea armatei. Apoi, pe obiective și categorii de arme, documentul prezintă, la punctul „B”, evidența „comenzilor de efectuat în cursul anului 1933”.

Preocuparea crescândă pentru înzestrarea armatei este regăsită și în documentul intitulat „Dare de seamă asupra ședinței Comisiei de Apărare Națională a Senatului din zilele de 7, 14 și 20 martie 1933”⁹. Obiectul discuțiilor a vizat în general dezvoltarea industriei autohtone „până la nivelul impus de cerințele războiului”. Printre măsurile identificate a fi luate în perioada imediată s-au prevăzut : achitarea „în întregime și cu prioritate, față de celelalte ministere” a sumelor prevăzute în bugetul anului 1933/1934; realizarea de economii la celelalte ministere, în perioada executării bugetului, care „să fie afectate în întregime la înzestrarea armatei”; sumele necheltuite sau realizate peste prevederile bugetare să fie alocate, exclusiv, dotării armatei și la alcătuirea viitoarelor bugete anuale „să se scoată cel puțin o cotă de 10% din venituri” pentru înzestrarea armatei înaintea întocmirii acestora. Numai în acest fel, s-a precizat că „se va putea asigura realizarea completă a planului de înzestrare a Oștirii, dându-se comenzi mai mari industriilor naționale”, iar pentru comenzile din străinătate să se „intre în tratative” pentru „a obține ca o parte din materialele comandate să fie fabricate în țară.”

O imagine de ansamblu asupra dotării armatei (de uscat, aero și navală) cu armament o regăsim în evidențele întocmite de către Secretariatul General al ministerului la 15 mai 1933.¹⁰ Potrivit datelor înscrise în aceste documente, aflăm, pe categorii de armament, numărul total al celor existente, defalcate însă în „utilizabile” și „neutilizabile”. Astfel, la data respectivă, armata deținea pentru :

1. Armata de uscat :

- a) tunuri de câmp diferite calibre : 1518 (din care 32 neutilizabile) ;
- b) obuziere de câmp, diferite calibre : 626 (din care 21 neutilizabile) ;
- c) tunuri și obuziere de munte, diferite calibre : 241 (din care un tun de 76,2 mm neutilizabil) ;
- d) tunuri pentru artileria grea, diferite calibre: 204 (din care un tun de 104 mm și două de 120 mm neutilizabil) ;
- e) obuziere pentru artileria grea, diferite calibre :135 (din care patru obuziere de 150 mm și două de 152,4 mm neutilizabile) ;
- f) mitraliere („Maxim”, „Kolt”, „Hotchkiss”, „St. Etienne”, „Schwartzlose” și „Wickers”, de diferite calibre: 13.489(din care 1150 neutilizabile)

⁹ Vezi Documentul 45.

¹⁰ Vezi Documentul 53 și Documentul 54.

g) puști mitralieră („Gladiator” și „Hotchkiss” de 8 mm și „Chatellerault” de 7.92m) : 13.273 (din care 28 de „Gladiator” și 12 „Hotchkiss” neutilizabile).

2. Aeronautica:

a) tunuri antiaerene, diferite calibre: 88 (din care unul de 76,5 mm neutilizabil);

b) mitraliere de bord „Wickers” și „Lewis” : 740 utilizabile și 87 „Darne” neutilizabile ;

c) mitraliere antiaerene „St. Etienne”, „Maxim-engleze și ruse și Hotchkiss”:165 (din care patru „St. Etienne” neutilizabile);

d) puști mitralieră: 9.

3. Marina

a) tunuri lungi, diferite calibre : 121 (din care patru neutilizabile) ;

b) tunuri de câmp, diferite calibre : 41 ;

c) mitraliere „Maxim”, „Kolt”și „Wickers”, diferite calibre: 256;

d) 52 puști mitralieră „Hotchkiss ”, de 7,7mm, neutilizabile.

Stadiul îndeplinirii comenzilor pentru dotarea armatei era cu atenție urmărit de către Secretariatul General al ministerului. Din acest punct de vedere, o altă statistică ne indică care a fost „situația comenzilor de materiale în țară și străinătate la 30 septembrie 1933”¹¹. Studiul arată numele casei contractante, pentru fiecare comandă în parte, numărul și felul materialelor comandate, situația executării comenzii la data de mai sus, valoarea totală a fiecărui contract, suma achitată la 31 martie 1933 și de plată în anul bugetar1933/1934 și cea care s-a achitat până la 30 septembrie 1933, precum și a restanțelor rămase de achitat. Spre a spori interesului cititorilor pentru conținutul acestui document, exemplificăm câteva asemenea contracte:

a) La Casa „Idrovolanti”(Italia) s-au comandat 22 hidroavioane „Savoia”în valoare de 112.285.706 lei, primite în totalitate și urmând a fi achitată ultima sumă de 32.838.780 lei ;

b) La „P.Z.L.”(Polonia) s-au comandat 50 avioane „P-11” în valoare de 81.597.444 lei, în curs de fabricație, pentru care se plățiseră în două rate : 57.118.279 lei.

c) La „ I.A.R.(România)” s-au comandat 70 avioane „Potez”, în valoare de 315.084.000 lei, din care se primiseră 29 avioane și achitaseră în două rate : 240.081.000 lei.

d) La „S.E.T.”(România) s-au comandat 20 de avioane „S.E.T.”, în valoare de 19.659.570 lei, din care se primiseră 10 avioane și se plățiseră în două rate: 6.759.570 lei.

e) La „Zbrojowka”(Cehoslovacia) s-au comandat 23.127 puști mitraliere „Z.B.” și 24.700.000 cartușe, în valoare de 1.856.199.540 lei, din care se recepționaseră 24 arme și erau în curs de recepționare încă 2000 bucăți și se achitase la 31 martie 1933 : 100.154.000 lei .

f) La „Skoda”(Cehoslovacia) s-au comandat un număr de 74 baterii de câmp de 75 mm, 25 baterii antiaerene de 75 mm, 62 baterii obuziere de 100 mm și 45 de 150 mm, în valoare totală de 5.148.810.660 lei și se achitase o primă rată de 216.042.500 lei.

g). La „Schneider” (Franța) s-au comandat 45 baterii tunuri lungi de 105 mm, în valoare de 1.741.507.450 lei, din care se plățiseră 19.650.000 lei.

¹¹ Vezi Documentul 62.

h). La „Quarnaro”, Fiume (Italia) se comandaseră submarinul „Delfinul” și nava bază „Constanța” (primită deja), în valoare de 273.162.056 lei, din care mai trebuiau achitați 29.165.603 lei.

România s-a trezit spre sfârșitul anului 1933 în situația tragică de a nu dispune de un număr minim necesar de avioane de vânătoare. Drept urmare, cu acordul Consiliului Superior al Armatei, s-a comunicat Subsecretariatului de Stat al Aerului, la 13 noiembrie 1933, că s-au comandat în Polonia 50 avioane de vânătoare „P.Z.L.” și în țară, la I.A.R., 20 avioane de vânătoare „I.A.R.”¹².

Agravarea situației internaționale și creșterea pericolului izbucnirii unor conflicte militare în care armata română putea fi implicată, a determinat Secția 4 Dotare, din cadrul Marelui Stat Major, să raporteze la 9 martie 1934 Consiliului Superior al Apărării Țării că „situația armamentului de tot felul” din dotarea forțelor autohtone „este îngrijorătoare”¹³. Din respectivul document de sinteză rezultă următoarele:

A) Armamentul portativ, automat și de însoțire

1. Arme individuale

a) Puștile moderne acopereau 80% din necesarul la mobilizare, din care 775.000 erau bune, iar 185.000 trebuiau reparate. Restul de 20% din necesar a fost completat cu „arme de sistem vechi”, din care circa 75% dintre acestea trebuiau și ele reparate.

b) Carabinele erau într-un deficit de 80% față de necesar; impunând ca ele să fie înlocuite cu puști, ceea „ce prezintă însă neajunsuri la trupele călări”.

2. Puști mitralieră. Din întregul necesar exista un deficit de 33% (6.611 piese); iar din procentul de 67% existent doar 81% (10.782) piese erau bune, iar restul (2524 piese) trebuiau reparate.

3. Mitraliere. Aici se înregistra un excedent de 6% (820 piese) față de necesarul de mobilizare, din care 30% (3.900 piese) trebuiau însă reparate.

4. Revolvere și pistoale. La acest tip de armament era un deficit de 60% (88.304 piese) față de necesar; iar din cele 65.645 piese existente un număr de 5.069 trebuiau reparate.

5. Armament de însoțire. La acea dată era un deficit de 20% (181 piese) față de necesar; iar din materialul existent 55% (500 piese) avea „țevi rele”.

B) Materiale de artilerie

1. Tunuri ușoare (câmp și munte). Din punct de vedere numeric se acoperea necesarul pentru mobilizare. Dar, în realitate, din totalul existent 56% (883 piese) erau bune, 10% (153) erau puțin uzate și restul de 34% (521 piese) aveau o uzură pronunțată. În mare parte acest material era „demodat”.

2. Obuziere ușoare (câmp și munte). Aici s-a înregistrat un deficit de 2% (13 piese) față de necesar. Dar, din materialul existent numai 24% (155 piese) era bun, restul de 20% (137 piese) era puțin uzat și 54% (333 piese) avea o uzură pronunțată.

3. Tunuri grele. Numeric vorbind se acoperea necesarul pentru mobilizare. Din totalul materialului existent 10% (19 piese) era puțin uzat și 33% (73 piese) avea uzura pronunțată și trebuiau reparate. Tehnic, ca lungime a bătăii, erau depășite la acel moment.

4. Obuziere grele. Aceeași situație ca la punctul precedent. Aici 13% (17 piese) din materialul existent era puțin uzat și 32% (42 piese) avea o uzură pronunțată.

5. Tunuri de apărare contra aeronavelor. Se găseau în dotarea armatei un număr de 88 de piese (10% din necesar), din care 37 uzate și doar 29 „moderne”.

¹² Vezi: Documentul 65.

¹³ Vezi: Documentul 72.

Situația prezentată a fost mai mult decât alarmantă, iar propunerile generalului Ion Antonescu din finalul raportului, au fost:

„a) Să se amelioreze situația actuală cât mai grabnic.

b) Să se facă toate eforturile ca – în timp de circa 15 ani – să se realizeze un sistem de armament modern”.

Documentul de sinteză asupra existentului, a fost însoțit de alte două studii ale aceleiași secții, date și ele 9 martie 1934 și semnate „pentru șeful Marelui Stat Major” de către generalul Ion Antonescu. Primul studiu privea „sistemul de artilerie”¹⁴, iar al doilea pe cel „de armament portativ, automat și de însoțire”¹⁵ cu care armata română trebuia dotată de urgență. Parcurgerea de către cititor a acestor două studii îi va impune acestuia aprecieri favorabile legate de gândirea teoretică și prevederile practice trasate de respectivul organism militar.

Tot în prima jumătate a anului 1934, Marele Stat Major român s-a preocupat de analiza existentului și propunerea măsurilor de luat pentru asigurarea înzestrării armatei pe linia motomecanizării¹⁶ și cu materialul de război necesar la mobilizare¹⁷, precum și de stabilirea ordinii de urgență pentru darea anumitor comenzi¹⁸.

Un document important în legătură cu stadiul realizării dotării armatei „în armament, muniții și materiale de tot felul” a fost întocmit în luna iulie 1934 de către Inspectoratul General Tehnic din cadrul Ministerului Armamentului¹⁹. Din cuprinsul documentului redăm, spre exemplificare, faptul că Direcția Materialelor din cadrul respectivului Inspectorat realizase până la acea dată următoarele:

1. Modificarea contractului nr. 20915/1930 încheiat cu Uzinele „Zbrojowka” prin încheierea Actului Adițional nr. 425 din 26 iunie 1934. Prin noul act s-a hotărât pentru armata română fabricarea a 18.127 puști mitraliere, 22.700.000 cartușe cu glonț „S” și 2.000.000 cartușe cu glonț trasor, cedarea licenței de fabricare a puștii mitraliere, introducerea fabricării la Pirotehnia Armatei a cartușului de 7,92 mm și a instalațiilor de confecționare a 300.000 degetare pentru cartușul de infanterie/pe zi sau a celor pentru tuburile de artilerie. Valoarea noului contract a fost de 7.022.166,20 dolari. Pentru producerea puștii mitraliere „Z.B.”, model 1930, în țară, licența de fabricare a fost contractată Uzinelor Copșa Mică și Cugir pentru 5000 piese, la o valoare de 406.943.850 lei.

2. Încheierea contractului cu Uzinele „Edgar Brandt”, pentru furnizarea a 188 mortiere de 81 mm (model 1931) și 131.600 proiectile, precum și achiziționarea respectivelor licențe în vederea realizării lor viitoare în țară. Valoarea acestui contract a fost de 31.329.315 franci francezi.

3. Renegocierea și încheierea unui nou contract cu uzinele „Skoda”, prin anularea contractului nr. 6102/1930, privind furnizarea de către acestea a: 24 baterii obuziere de 100 mm (model 1934) cu 47.138 lovituri complete, 42 baterii obuziere de 100 mm (model 1934) cu 14.500 lovituri cu proiectile de 15 kg, 45 baterii obuziere de 150 mm cu 36.000 lovituri complete. Contractul cuprindea de această dată și achiziționarea licențelor pentru realizarea în țară a modernizării vechilor obuze de 100 mm, pieselor obuzierelor de 100 mm și 150 mm. Valoarea generală a contractului a fost de 606.626.342, 60 coroane cehoslovace. Parcurgerea în întregime a documentului dă

¹⁴ Vezi: Documentul 73.

¹⁵ Vezi: Documentul 75.

¹⁶ Vezi: Documentul 82.

¹⁷ Vezi: Documentul 84.

¹⁸ Vezi: Documentul 85.

¹⁹ Vezi: Documentul 101.

cititorului posibilitatea vizualizării tuturor realizărilor Direcției Materialelor până la respectiva dată.

Situația înzestrării armatei române cu material aeronautic (avioane, motoare, armament, autovehicule, piese etc.) a fost pe larg prezentată într-un document emanat de la Direcția Aeronautică din cadrul Subsecretariatului de Stat al Aerului la data de 25 martie 1935²⁰.

Documentul, sintetic intitulat „*Situație cu realizările obținute în materiale de aeronautică la data de 25 martie 1935 față de luna noiembrie 1933*”, cuprinde o excelentă statistică asupra existentului, la cele două date extreme nominalizate, cu menționarea concretă a comenzilor efectuate, livrărilor executate și restanțelor de primit pentru fiecare categorie de material în parte. În aceeași termeni, la 1 aprilie 1935 Direcția Artileriei din Ministerul Apărării Naționale a întocmit și ea un document statistic important denumit „*Dare de seamă asupra realizărilor obținute în perioada 1 noiembrie 1933 - 1 aprilie 1935*”²¹, în care se face o trecere în revistă a tuturor realizărilor direcției în intervalul de timp nominalizat.

La aceeași dată, 1 aprilie 1935, atât Serviciul Tehnic din Inspectoratul General al Marinei²², cât și Direcția Marinei din cadrul Ministerului Apărării Naționale²³ au întocmit câte o „dare de seamă” referitoare la „realizările dintre 1 noiembrie 1933 și 1 aprilie 1935” pe linie de: „material naval și la stabilimentele Marinei” și de „armament, muniții și material radio-transmisiuni”. Din cuprinsul primului document rezultă că-n perioada indicată s-au executat mici reparații la navele Diviziei de Mare, reparația generală a 4 monitoare tip „Brătianu” și s-a efectuat „întreținerea și mișcarea navelor pentru instrucția personalului”. Totalul fondurilor cuvenite a fost de 29.770.379 lei, din care 2.913.894 lei numai pentru mișcarea vaselor și 10.000.000 lei pentru repararea celor patru monitoare.

Trecerea în revistă a preocupărilor conducerii politice și militare române în legătură cu înzestrarea armatei cu materialul de război necesar, în perioada anilor 1931-1935, reliefată în documentele selectate și publicate în prezentul volum, se încheie cu nominalizarea ultimului document, intitulat „Tabel comparativ al bugetelor armatei în România, Polonia, Cehoslovacia, Iugoslavia și Franța pe anul 1935 (în lei)”²⁴, întocmit de către Secția 1 din cadrul Marelui Stat Major. Documentul ilustrează în cifre și procente efortul bugetar al statelor mai sus nominalizate. Din cuprinsul lui aflăm că armata română a primit în anul 1935 un buget de 5.294.340.640 lei dintr-un total general al statului de 20.431.961.534 lei, adică 25%. La respectiva sumă s-a mai adăugat pentru dotare încă 1.579.260.220 lei din bugetul extraordinar, ridicând la 40,7% procentul din bugetul acordat armatei pentru înzestrare. Din acest punct de vedere al procentului repartizat înzestrării din bugetul general al armatei, România se afla penultima dintre statele enumerate, după Iugoslavia (56,3%), Cehoslovacia (50%) și Polonia (45,7%) și înaintea Franței (35,6%) – „fără colonii și marină”.

După cum s-a putut lesne observa, o serie din documentele publicate în prezentul volum au făcut analiza împlinirilor, pe linia înzestrării armatei, continuând pe cele incluse în primul volum. În aceeași ordine firească, propunerile și măsurile luate în perioada prezentului volum își vor găsi analiza și bilanțul – cu reliefația realizărilor și

²⁰ Vezi: Documentul 94.

²¹ Vezi: Documentul 98.

²² Vezi: Documentul 99.

²³ Vezi: Documentul 100.

²⁴ Vezi: Documentul 109.

mai ales nerealizărilor, cu evidența previziunilor corecte și a celor eronate într-un volum de documente.

AUTORII

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Prezentul volum cuprinde un număr de 109 documente, ilustrând preocupările structurilor din Ministerul de Război, cu atribuții pe linia înzestrării armatei cu armament, tehnică de luptă, muniții și diferite alte categorii de materiale necesare întăririi capacității de apărare a țării și a forței combative a armatei române.

Documentele incluse în volum au fost selecționate din valorosul tezaur deținut de Serviciul Istoric al Armatei al Statului Major General Român și aparțin celor mai semnificative fonduri de arhivă create în perioada de referință.

În transcrierea documentelor, ordonate cronologic, am căutat să păstrăm, pe cât posibil, particularitățile sintactice și morfologice, formele de limbă specifice perioadei care face obiectul culegerii, dar, în același timp, pentru unitatea stilistică a volumului, textul a fost adaptat la normele ortografice și de punctuație în vigoare. În același scop, prescurtările au fost completate în mod tacit, acolo unde o asemenea manieră facilita lectura, iar completările în text marcate [].

Materialele documentare își păstrează datarea din epocă. Notele marcate cu cifre arabe ne aparțin. Pentru situațiile în care numele și prenumele semnatarului documentului nu s-au identificat s-a trecut /s.s./ indescifrabil.

La sfârșitul fiecărui document au fost trecute datele de proveniență și de identificare a acestora.

Reperle biografice din subsolul paginilor au fost întocmite pe baza datelor cuprinse în anuarele armatei și acolo unde a fost cazul, pe baza mutațiilor cuprinse în dosarele personale.

LISTĂ ABREVIERI

A.A. - Artilerie Antiaeriană
A.C.A. - Apărare Contra Aeronavelor
A.R.P.A. - Asociația Română pentru Propaganda Aviației
I.A.R. - Întreprinderea Aeronautică Română
I.C.A.R. - Întreprinderea pentru Construcții Aeronautice Române
J.C.M. - Jurnalul Consiliului de Miniștri
K.c. - coroane cehe
M.A.N., M.Ap.N. - Ministerul Apărării Naționale
M.C.G. - Marele Cartier General
Md. - model
M.St.M. - Marele Stat Major
M.R. - Ministerul de Război
T.T.R. - Telefonie, Telegrafie, Radio
T.F.F. - Telegrafie fără Fir
U.D.R. - Uzinele Domeniile Reșița

REZUMATUL DOCUMENTELOR

1. 5 martie 1931 Considerații asupra pregătirii materiale a apărării naționale, referitoare la armament și muniții
2. 22 martie 1931 Notiță referitoare la comparația între prețurile materialelor livrate României și Iugoslaviei de Uzinele “Skoda”
3. martie 1931 Referat al Ministerului Armatei - Secretariatul General, privind prețul comparativ între materialele românești și iugoslave, comandate Uzinelor “Skoda”
4. 7 aprilie 1931 Contract încheiat între Ministerul Armatei și Casa “Nedinsco Nederlandsche Instrumenten Compagnie den Haag” privind livrarea de binocluri
5. 29 aprilie 1931 Contract încheiat între Ministerul Armatei - Comandamentul Marinei și Casa “Svenska Aktiebolaget Tradlas Telegrafi” din Stockholm, privind livrarea de aparatură de transmisiuni
6. 12 mai 1931 Ordinul Ministerului Armatei - Secretariatul General către Inspectoratul General de Armată nr.3 privind constituirea unei comisii având atribuții pe linie de dotare a armatei cu materiale de război
7. 25 mai 1931 Adresă a Inspectoratului General al Aeronauticii către Ministerul Finanțelor, referitoare la deschiderea unor credite extraordinare pentru dotarea Aeronauticii
8. 13 iunie 1931 Adresă a Ministerului Industriei și Comerțului către Șeful Marelui Stat Major privind crearea unor centre industriale comune României și Poloniei
9. 20 iunie 1931 Jurnal al Consiliului de Miniștri cu privire la achiziționarea postavului necesar armatei
10. 30 iunie 1931 Referat al Marelui Stat Major - Secția 4 Dotare privind colaborarea materială între România și Polonia
11. 18 iulie 1931 Adresă a Serviciului Chimic Militar către Inspectoratul General al Marinei, Aeronauticii și Armatei de Uscat referitoare la organizarea și dezvoltarea armei chimice în Armata României
12. 23 iulie 1931 Referat al Inspectoratului General al Cavaleriei privind necesitatea înlocuirii autoblindelelor din dotarea cavaleriei cu care de luptă
13. 25 august 1931 Adresă a Marelui Stat Major către Ministerul Agriculturii și Domeniilor, referitoare la pretențiile părții poloneze în schimbul produselor agricole, pe timp de război
14. 31 august 1931 Memoriul Inspectoratului General Tehnic al Armatei asupra stării actuale a apărării naționale, din punct de vedere al materialului de război în România, în comparație cu Polonia și Cehoslovacia
15. 22 septembrie 1931 Referat al Marelui Stat Major - Secția 4 Dotare, cu privire la întrunirile comisiei mixte economico-militare române, în vederea discuțiilor cu partea polonă, asupra chestiunii materialelor de război.....

16. 7 octombrie 1931 Referat al Marelui Stat Major - Secția 4 Dotare, cu privire la reglementarea schimbului de materiale între România și Polonia
17. 20 octombrie 1931 Adresă a Marelui Stat Major către Ministerul de Externe referitoare la punctul de vedere românesc asupra armistițiului înarmărilor, adoptat de Adunarea Generală a Societății Națiunilor la 29 septembrie 1931
18. 24 octombrie 1931 Referat al Inspectoratului General Tehnic cu privire la autoșenilatele propuse de Casa "Citroen" pentru a fi experimentate în Armata României
19. 11 noiembrie 1931 Raport al Inspectoratului General al Infanteriei către Marele Stat Major - Secția 4, referitor la adoptarea carului de luptă "Renault", model 1927
20. 27 noiembrie 1931 Proces-verbal al Comitetului Superior Tehnic al Armatei, referitor la studierea caracteristicilor tunului antiaerian ce urmează a se comanda la Uzinele "Skoda"
21. 5 decembrie 1931 Adresă a Comitetului Superior Tehnic al Armatei către Secretariatul General privind întocmirea unui program cuprinzând armamentul, materialele și munițiile necesare armatei
22. decembrie 1931 Tabel cu sumele prevăzute în bugetul pe 1931 pentru înzestrarea armatei
23. 19 ianuarie 1932 Memoriu referitor la misiunea la Paris a generalului Paul Angelescu, Inspector General de Armată
24. 23 ianuarie 1932 Raport al Comitetului Superior Tehnic al Armatei către Ministerul Armatei, referitor la posibilitățile Uzinelor Copșa Mică - Cugir de a fabrica tuburi de alamă pentru artilerie
25. 26 martie 1932 Referat al Inspectoratului General al Marinei privind achitarea contravalorii a două contratorpiloare comandate în Italia
26. 16 aprilie 1932 Raport al atașatului militar al României în Franța, către Marele Stat Major, referitor la trimiterea unor specialiști francezi pentru recontrolarea munițiilor
27. 18 aprilie 1932 Referat al Inspectoratului General al Marinei cu privire la plata îmbunătățirilor aduse muniției antiaeriene comandate la Uzinele "Bofors"
28. 22 aprilie 1932 Înalt Decret regal privind modificarea componenței Comitetului Materialelor de Război
29. aprilie 1932 Expozeu asupra Societății Metalurgice Copșa Mică - Cugir
30. 14 iunie 1932 Proces-verbal al Comitetului Consultativ al Infanteriei cu privire la înlocuirea afetelor cărucioarelor mitralierelor rusești de la Corpurile 6 și 7 Armată
31. 18 august 1932 Adresă a Întreprinderii Pentru Construcții Aeronautice Române - I.C.A.R. către Subsecretariatul de Stat al Aerului, referitoare la oferta de a se dota armata cu avioane "Messerschmitt" M.23 b
32. 9 septembrie Proces-verbal al Comitetelor Consultative ale Infanteriei,

- 1932 Armamentului și Tehnic cu privire la revizuirea armamentului de infanterie
33. 27 septembrie 1932 Referat al Direcției Infanterie cu privire la necesitatea menținerii armei individuale
34. 18 noiembrie 1932 Proces-verbal Comitetului Consultativ al Infanteriei privind armamentul individual cu care urmează a se dota infanteria
35. 19 noiembrie 1932 Tabel cuprinzând contractele încheiate de Subsecretariatul de Stat al Aerului cu diferite Case din străinătate pentru procurarea de materiale de război
36. 22 noiembrie 1932 Raport al Direcției Geniu către Secretariatul General, referitor la livrarea cu întârziere a unor echipamente militare radio, comandate la Firma “Marconi's Wireless Telegraph Co Ltd.” Londra
37. 25 noiembrie 1932 Situația comenzilor de materiale în străinătate la 25 noiembrie 1932
38. 10 decembrie 1932 Proces-verbal al Consiliului Superior al Armatei cu privire la reducerea cheltuielilor bugetare, organizarea și încadrarea unor structuri militare, dotarea armatei cu material de război, înlocuirea și întreținerea efectivelor, structura bugetului, diverse
39. 13 decembrie 1932 Proces-verbal al Consiliului Superior al Apărării Țării cu privire la comenzile de armament în străinătate și posibilitatea fabricării acestuia în țară
40. 15 decembrie 1932 Adresă a Societății Anonime a fostelor Stabilimente “Skoda” de la Plzeň către Ministerul Apărării Naționale, referitoare la prețurile practicate de uzină pentru tunurile și munițiile livrate Iugoslaviei și României
41. 15 decembrie 1932 Adresă a Comisiei Militare Române de Recepție pe lângă Uzinele “Skoda”, către Secretariatul General, referitoare la comparația între prețurile de livrare a materialelor de artilerie pentru Armata română și Armata iugoslavă
42. 15 decembrie 1932 Tabelă comparativă a prețurilor materialelor de artilerie livrate României și Iugoslaviei
43. decembrie 1932 Situația materialelor de război comandate de Ministerul Apărării Naționale în perioada 1921-1932
44. 21 ianuarie 1933 Adresă a Secretariatului Consiliului Superior al Apărării Țării către Ministerul Apărării Naționale cu privire la prevederea, în bugetele anuale, a anuităților pentru înzestrarea armatei
45. 20 martie 1933 Dare de seamă asupra ședinței Comisiei de Apărare Națională a Senatului, referitoare la analiza posibilităților fabricilor din țară de a executa comenzi pentru armată
46. martie 1933 Notă raport a generalului Vasile Rudeanu referitoare la situația industriei de apărare și propuneri privind eficientizarea acesteia
47. 23 martie 1933 Adresă a Casei “Fleet” către Subsecretariatul de Stat al Aerului, referitoare la oferta de avioane “Fleet” pentru

- Armata României
48. 30 martie 1933 Adresă a Inspectoratului general Tehnic al Armatei către Inspectoratul General al Infanteriei privind completarea deficitului de arme individuale pentru mobilizare
 49. 5 aprilie 1933 Proces-verbal al Subsecretariatului de Stat al Aerului, referitor la dotarea Aeronauticii cu avioane de antrenament
 50. 10 aprilie 1933 Extras din procesul-verbal al Comitetului Materialelor de Război cu privire la comanda de avioane de vânatoare în Franța, Polonia și în țară
 51. 13 aprilie 1933 Referat al Direcției Tehnice cu privire la proiectul unui avion de vânatoare, prezentat de Societatea “Set”
 52. 26 aprilie 1933 Raport al locotenent-colonelului Șerbu Chirilă către Consiliul de Război al Corpului 2 Armată referitor la situația stocurilor de armament și muniții în primul deceniu interbelic și comenzile contractate de armată în aceeași perioadă
 53. 15 mai 1933 Tabel cu armamentul aflat asupra Armatei de Uscat la 15 mai 1933
 54. 15 mai 1933 Tabel cu armamentul aflat asupra Aeronauticii și Marinei la 15 mai 1933
 55. 13 iulie 1933 Notă a Inspectoratului General Tehnic al Armatei privind modernizarea mitralierelor aflate în dotare, introducerea unor noi puști mitraliere și militare, precum și unificarea armamentului individual la același calibru
 56. 30 august 1933 Zona de dezvoltare a industriei de război în România
 57. august 1933 Tabel reprezentând fazele prin care au trecut caracteristicile principale ale materialelor comandate la Uzinele “Skoda”
 58. 16 septembrie 1933 Scrisoare a Uzinelor “Skoda” către Ministerul Apărării Naționale privind unele modificări ale contractului nr. 6102 din 17.03.1930
 59. 16 septembrie 1933 Tabel întocmit de Uzinele “Skoda” privind calcularea despăgubirilor rezultate din neplata ratelor exigibile în 1931
 60. 16 septembrie 1933 Tabel întocmit de Uzinele “Skoda” privind calcularea pagubelor suferite din cauza neexecutării lucrărilor prevăzute în contract în perioada 01.01.1932-15.09.1933
 61. 30 septembrie 1933 Referat al Inspectoratului General Tehnic al Armatei privind alegerea unor păduri pentru amplasarea unui depozit de muniții și a unor ateliere pirotehnice
 62. 30 septembrie 1933 Situația comenzilor de materiale în țară și străinătate la 30 septembrie 1933
 63. 15 octombrie 1933 Comenzile de armament date Uzinelor “Skoda”, “Schneider” și “Zbrojovka”
 64. 1 noiembrie 1933 Raport al Direcției Infanterie către Secretariatul General cu privire la regimul special al arhivei rezultate în urma

- concursului pentru alegerea puștilor mitraliere cu care să se doteze armata română
65. 13 noiembrie 1933 Adresă a Secretariatului General către Subsecretariatul de Stat al Aerului, referitoare la avioanele comandate în Franța, Polonia și în țară
66. 27 noiembrie 1933 Adresă a Inspectoratului General al Infanteriei către Secretariatul General privind existentul, necesarul și deficitul în armament de infanterie pentru mobilizare
67. noiembrie 1933 Tabel cu repartitia sumei de 626.334.200 lei prevăzută în proiectul de buget pe anul 1933/1934 pentru achitarea ratelor la diferite fabrici
68. 26 ianuarie 1934 Raport al Marelui Stat Major către Consiliul Superior al Apărării Țării, referitor la situația munițiilor și a depozitelor existente
69. 15 februarie 1934 Adresă a Fabricii de Avioane “Set” către Subsecretariatul de Stat al Aerului, referitoare la aparatura necesară amenajării compartimentelor pilotului și observatorului la avioanele “Set 7 k”
70. 28 februarie 1934 Scrisoarea Legației Japoniei în România, adresată Ministerului Apărării Naționale cu privire la oportunitatea ca Japonia să livreze unele produse militare României
71. 1 martie 1934 Referat al Ministerului Armamentului cu privire la oferta Japoniei de a înzestra armata română cu material de război
72. 9 martie 1934 Raport al Marelui Stat Major către Consiliul Superior al Apărării Țării cu privire la situația armamentului de toate categoriile din dotarea armatei române
73. 9 martie 1934 Studiu asupra caracteristicilor, proporției și eșalonării munițiilor gurilor de foc în sistemul de artilerie propus ..
74. 9 martie 1934 Studiu privitor la sistemul de artilerie cu care urmează să fie dotată armata română
75. 9 martie 1934 Studiu asupra sistemului de armament portativ, automat și de însoțire cu care urmează să fie dotată armata română
76. 12 martie 1934 Scrisoarea Legației Japoniei în România către Ministerul Apărării Naționale, referitoare la înzestrarea armatei române cu material de război, muniții și echipament de proveniență japoneză
77. 12 martie 1934 Proces-verbal al Consiliului Superior al Apărării Țării, referitor la măsurile ce se impun a fi luate pentru înzestrarea armatei
78. 12 martie 1934 Studiu întocmit de Marele Stat Major cu privire la mobilizarea preventivă a unor mari unități
79. 22 martie 1934 Notă de serviciu a Marelui Stat Major privind reorganizarea și dotarea unităților de automobile
80. 24 martie 1934 Jurnal al Consiliului de Miniștri privind autorizarea Subsecretariatului de Stat al Aerului de a încheia un contract

- cu I.A.R. pentru achiziționarea de avioane și piese de schimb
81. 20 aprilie 1934 Instrucțiuni pentru motorizarea armatei
82. aprilie 1934 Motorizarea armatei
83. 26 mai 1934 Studiu asupra lipsurilor materiale care împiedică o bună instrucție a trupei și a ofițerilor
84. 19 iunie 1934 Raport al Marelui Stat Major către Consiliul Superior al Apărării Țării, referitor la situația materialelor armatei față de necesarul la mobilizare
85. 23 iunie 1934 Raport al Marelui Stat Major, adresat Primului ministru și ministru al Apărării Naționale ad interim, cu privire la ordinea de urgență a măsurilor pentru înzestrarea armatei
86. 28 iunie 1934 Tabel cu necesarul în armament și muniții al Direcției Infanterie
87. 21 iunie 1934 Ordinul nr. 6367 privind Planul de înzestrare al infanteriei
88. 4 octombrie 1934 Raport al Direcției Tehnice din Subsecretariatul de Stat al Aerului către Subsecretarul de Stat al Aerului privind oferta de parașute tip "Irvin"
89. 4 februarie 1935 Referat al Marelui Stat Major - Secția 1 cu privire la necesitatea ca materialul de artilerie grea și A.A., contractat să fie organizat pentru tracțiune mecanică
90. 20 februarie 1935 Proces-verbal al Comitetului Materialelor de Război cu privire la comanda de motoare de avion în Franța, adaptarea efectelor de echipament special de munte și dotarea armatei cu foi de cort
91. februarie 1935 Notă privind chestiunea motorizării materialului de artilerie grea
92. 13 martie 1935 Dare de seamă a Direcției Infanterie privind realizările în armament, muniții și alte materiale în perioada noiembrie 1933 - martie 1935
93. 23 martie 1935 Adresă a Inspectoratului General Tehnic al Armatei către Direcția Infanterie cu privire la mortierele "Brandt" comandate în Franța
94. 25 martie 1935 Situație cu realizările obținute în materiale de aeronautică la 25 martie 1935 față de noiembrie 1933
95. 27 martie 1935 Dare de seamă a Direcției Intendență privind asigurarea cu echipament a efectivelor armatei
96. 27 martie 1935 Tabel cu materialele existente asupra armatei, pentru mobilizare, în noiembrie 1933 și realizările până în martie 1935.....
97. 28 martie 1935 Adresă a Direcției Infanterie către Inspectoratul General Tehnic al Armatei, referitoare la comanda a 188 mortiere "Brandt" în Franța
98. 1 aprilie 1935 Dare de seamă a Direcției Artilerie referitoare la realizările din perioada 1 noiembrie 1933 - 1 aprilie 1935
99. 1 aprilie 1935 Dare de seamă a Inspectoratului General al Marinei cu

- privire la realizările din perioada 1 noiembrie 1933 - 31 martie 1935
100. 1 aprilie 1935 Dare de seamă a Direcției Marinei cu privire la realizările din perioada 01.11.1933 - 01.04.1935
101. 1 aprilie 1935 Dare de seamă asupra realizărilor în armament, muniții și materiale de tot felul din Inspectoratul General Tehnic al Armatei
102. 4 iulie 1935 Jurnal al Consiliului de Miniștri referitor la achiziționarea a 165 de parașute de la Societatea “Irvin”
103. 18 iulie 1935 Studiu asupra motorizării artileriei grele
104. 2 august 1935 Adresă a Inspectoratului General Tehnic al Armatei către Inspectoratul General al Marinei cu privire la înlocuirea tunurilor uzate de pe monitoarele tip “Brătianu”, completarea apărării antiaeriene a navelor și studierea posibilităților fabricării în țară a munițiilor necesare marinei
105. 16 septembrie 1935 Adresă a Întreprinderilor Tehnice Române (I.T.R.) către Subsecretariatul de Stat al Aerului cu privire la oferta de avioane de antrenament cu motor “Gypsy Major”, fabricate în Anglia
106. 4 noiembrie 1935 Adresă a Întreprinderii pentru Construcții Aeronautice Române (I.C.A.R.) către Subsecretariatul de Stat al Aerului, referitoare la omologarea avionului de antrenament vânătoare “Icar-Acrobatic”
107. 16 noiembrie 1935 Adresă a Întreprinderii Tehnice Române (I.T.R.) către Subsecretariatul de Stat al Aerului cu privire la prezentarea a trei tipuri de avioane
108. 5 decembrie 1935 Raport al Direcției Marinei către Ministerul Apărării Naționale - Cabinetul ministrului cu privire la ofertele făcute de unele firme pentru modernizarea tunurilor de pe monitoarele tip “Brătianu”
109. decembrie 1935 Tabel comparativ al bugetelor armatei în România, Polonia, Cehoslovacia, Iugoslavia și Franța pe anul 1935

RESUME DES DOCUMENTS

1. Le 5 mars 1931 Considérations sur l' état matériel de la Défense nationale concernant l' armement et les munitions
2. Le 22 mars 1931 Note sur la comparaison des prix des matériaux livrés à la Roumanie et à la Yougoslavie par les Usines “Skoda”
3. Mars 1931 Rapport du Secrétariat Général du Ministère de la Défense concernant le prix comparatif des matériaux roumains et yougoslaves requis par commande des Usines “Skoda”
4. Le 7 avril 1931 Contrat entre le Ministère de la Défense et La Maison “Nedinsco Nederlandsche Instrumenten Compagnie den Haag” pour la livraison des binocles
5. Le 29 avril 1931 Contrat entre le Ministère de la Défense - Le Commandement de la Marine et La Maison “Svenska Aktiebolaget Tradlas Telegrafi” de Stockholm, pour la livraison des équipements de transmissions
6. Le 12 mai 1931 Ordre du Secrétariat Général du Ministère de la Défense, pour l'Inspectorat Général de l'Armée no.3, visant la mise en œuvre d'une commission ayant comme attribution d'approvisionner l'Armée avec des matériaux de guerre
7. Le 25 mai 1931 Note de l'Inspectorat Général de l'Aéronautique vers Ministère des Finances concernant l'établissement de quelques crédits extraordinaires pour mieux doter l'Aéronautique
8. Le 13 juin 1931 Note du Ministère de l'Industrie et du Commerce pour l'Etat-Major de l'Armée concernant la mise en œuvre de quelques centres industriels communs à la Roumanie et à la Pologne
9. Le 20 juin 1931 Journal du Conseil des Ministres concernant la nécessité d'acheter de l'étoffe pour les vêtements militaires
10. Le 30 juin 1931 Rapport de l'Etat Major de l'Armée, Section 4, concernant la collaboration matérielle entre la Roumanie et la Pologne
11. Le 18 juillet 1931 Note officielle du Service Chimique de l'Armée pour l'Inspectorat Général de la Marine, de l'Aéronautique et de l'Armée de Terre concernant la réalisation et le développement de l'arme chimique dans l'Armée Roumaine
12. Le 23 juillet 1931 Rapport de l'Inspectorat Général de la Cavalerie sur la nécessité de remplacer les blindées aux roux dont elle est dotée, avec des chars de combat
13. Le 25 août 1931 Note officielle de l'Etat Major de l'Armée expédiée au Ministère de l'Agriculture et des Domaines, concernant ce que le partenaire polonais exige à l'échange des produits agricoles, en temps de guerre
14. Le 31 août Mémoire de l'Inspectorat Général Technique de l'Armée sur

- 1931 l'état de la défense nationale en ce qui concerne le matériel de guerre en Roumanie par rapport à la Pologne et à la Tchécoslovaquie
15. Le 22 septembre 1931 Rapport de l'Etat Major de l'Armée - Section 4 Dotation, concernant les réunions de la commission mixte économique-militaire roumaine, en vue des discussions avec le partenaire polonais sur les matériaux de guerre
16. Le 7 octobre 1931 Rapport de l'Etat - Major de l'Armée - Section 4 Dotation - sur la réglementation de l'échange de matériaux entre la Roumanie et la Pologne.
17. Le 20 octobre 1931 Note de l'Etat-Major de l'Armée, au Ministère des Finances, sur le point de vue roumain concernant le pacte des armements adopté par l'Assemblée Générale de la Société des Nations, le 29 septembre 1931
18. Le 24 octobre 1931 Rapport de l'Inspectorat Général Technique sur les autos aux chenilles que la Maison "Citroën" a proposé d'être testés par l'Armée Roumaine
19. Le 11 novembre 1931 Rapport de l'Inspectorat Général de l'Infanterie, destiné à l'Etat-Major de l'Armée - Section 4, sur l'acquisition du char "Renault", modèle 1927
20. Le 27 novembre 1931 Procès verbal du Comité Supérieur Technique de l'Armée, concernant l'étude des caractéristiques du canon anti-avion qui sera commandé aux Usines "Skoda"
21. Le 5 décembre 1931 Note du Comité Supérieur Technique de l'Armée pour le Secrétariat Général concernant la mise en oeuvre d'un programme pour l'armement, les matériaux et les munitions nécessaires à l'Armée
22. Décembre 1931 Tableau des sommes prévues par le budget de 1931, pour doter l'Armée
23. Le 19 janvier 1932 Mémoire sur la mission à Paris du Général Paul Angheliescu - Inspecteur Général de l'Armée
24. Le 23 janvier 1932 Rapport du Comité Supérieur Technique de l'Armée pour le Ministère de la Défense Nationale, concernant la capacité des Usines Copşa Mică-Cugir de fabriquer les pièces d'artillerie pour la munition d'artillerie
25. Le 26 mars 1932 Rapport de l'Inspectorat Général de la Marine, sur le paiement de la contre valeur des deux contre-torpilleurs commandés en Italie
26. Le 16 avril 1932 Rapport de l'attaché militaire roumain en France, adressé à l'Etat-Major de l'Armée concernant l'envoi des spécialistes français pour à vérifier les munitions
27. Le 18 avril 1932 Rapport de l'Inspectorat Général de la Marine concernant le paiement des réparations des munitions antiaériennes, commandées aux Usines "Bofors"
28. Le 22 avril 1932 Décret royal concernant le changement de la structure du Comité des Matériaux de Guerre
29. Le avril 1932 Exposé sur la Société Métallurgique Copşa Mică - Cugir

30. Le 14 juin 1932 Procès-verbal du Comité Consultatif de l'Infanterie concernant le remplacement des affûts des mitrailleuses russes aux corps d'armée 6 et 7
31. Le 18 août 1932 Note officielle de l'Entreprise Roumaine pour les Constructions Aeronautiques (I.C.A.R.), expédiée au Sous-secrétariat d'Etat de l'Air, concernant l'offre de doter l'Armée avec des avions "Messerschmitt" M.23 b
32. Le 9 septembre 1932 Procès verbal des comités consultatifs de l'infanterie, de l'armement et technique sur la vérification de l'armement d'infanterie
33. Le 27 septembre 1932 Rapport de la Direction de l'Infanterie sur la nécessité de maintenir l'arme individuelle
34. Le 18 novembre 1932 Procès-verbal du Comité Consultatif de l'Infanterie sur l'armement individuel dont l'infanterie était dotée
35. Le 19 novembre 1932 Tableau des contrats conclus par le Sous-secrétariat d'Etat de l'Air avec de différentes firmes étrangères pour obtenir des matériaux de guerre
36. Le 22 novembre 1932 Rapport de la Direction du Génie pour le Secrétariat Général sur la livraison en retard des équipements militaires radio, commandés à la firme "Marconi's Wireless Telegraph Co Ltd." Londres
37. Le 25 novembre 1932 La situation des commandes à l'étranger le 25 novembre 1932
38. Le 10 décembre 1932 Procès-verbal du Conseil Supérieur de l'Armée concernant la réduction des dépenses, la réalisation et l'encadrement de quelques structures militaires, la dotation de l'Armée en matériaux de guerre, le remplacement et la maintenance des effectifs, la structure du budget annuel
39. Le 13 décembre 1932 Procès-verbal du Conseil Supérieur de la Défense Nationale sur les commandes d'armement à l'étranger et la possibilité d'en fabriquer en Roumanie
40. Le 15 décembre 1932 Note officielle de la Représentation des Usines "Skoda" en Roumanie, pour le Ministère de la Défense Nationale sur les prix requis par l'Usine pour les canons et les munitions livrés à la Yougoslavie et à la Roumanie
41. Le 15 décembre 1932 Note officielle de la Commission Militaire Roumaine de Réception auprès des Usines "Skoda" pour le Secrétariat Général, concernant la comparaison entre les prix de livraison des matériaux d'artillerie pour l'armée roumaine et pour l'armée yougoslave
42. Le 15 décembre 1932 Tableau comparatif des prix des matériaux d'artillerie livrés en Roumanie et en Yougoslavie
43. Décembre La situation des matériaux de guerre requis par le Ministère

- 1932 de la Défense Nationale de 1931 à 1932
44. Le 21 janvier 1933 Note officielle du Secrétariat du Conseil Supérieur de la Défense Nationale pour le Ministère de la Défense Nationale, concernant la prévision des sommes à allouer à l'armée dans les budgets annuels
45. Le 20 mars 1933 Rapport sur la séance de la Commission de Défense Nationale sur l'étude des capacités des fabriques du pays à exécuter des commandes pour l'Armée
46. mars 1933 Rapport du général Vasile Rudeanu concernant la situation de l'industrie de l'armée et propositions pour argumenter sa efficacité
47. Le 23 mars 1933 Note de la Maison "Fleet" pour le Sous-secrétariat d'Etat de l'Air concernant l'offre des avions "Fleet" pour l'Armée roumaine
48. Le 30 mars 1933 Note de l'Inspectorat Général Technique de l'Armée à l'Inspectorat Général de l'Infanterie pour compléter le manque d'armement individuel pour la mobilisation
49. Le 5 avril 1933 Procès-verbal du Sous-secrétariat d'Etat de l'Air sur la nécessité de doter l'Aéronautique des avions d'entraînement
50. Le 10 avril 1933 Extrait du procès-verbal du Comité des matériaux de guerre concernant la commande des avions de chasse en France, en Pologne et en Roumanie
51. Le 13 avril 1933 Rapport de la Direction Technique concernant le projet d'un avion de chasse présenté par la Société "Set"
52. avril 1933 Rapport du lieutenant-colonel Șerbu Chirilă au Conseil de Guerre de 2ème Corps d'Armée concernant la situation de stocks d'armements et des munitions dans la première décennie entre-deux-guerres et les contrats de l'Armée dans la même période
53. Le 15 mai 1933 Tableau de l'armement de l'Armée de Terre au 15 mai 1933
54. Le 15 mai 1933 Tableau de l'armement de l'Aéronautique et de la Marine au 15 mai 1933
55. Le 13 juillet 1933 Note de l'Inspectorat Général Technique de l'Armée sur la modernisation des mitrailleuses dont l'Armée est dotée, l'acquisition des mitrailleuses et l'unification de l'armement individuel au même calibre
56. Le 30 août 1933 La zone du développement de l'industrie de guerre en Roumanie
57. Août 1933 Tableau représentant les étapes parcourues par les caractéristiques principales des matériaux commandés aux Usines "Skoda"
58. Le 16 Lettre des Usines "Skoda" au Ministère de la Défense sur

- septembre 1933 quelques changements au contrat no. 6102 du 17.03.1930
59. Le 16 septembre 1933 Tableau des Usines "Skoda" concernant le calcul des sommes dues résultées du non-payement des termes établis en 1931
60. Le 16 septembre 1933 Tableau réalisé par les Usines "Skoda" concernant le calcul des pertes causées de la non-réalisation des travaux prévus par le contrat dans la période 01.01.1932 - 15.09.1933
61. Le 30 septembre 1933 Rapport de l'Inspectorat Général Technique de l'Armée sur le choix des forêts pour construire un dépôt de munitions et des ateliers pirotechniques.
62. Le 30 septembre 1933 La situation des commandes de matériaux en Roumanie et à l'étranger le 30 septembre 1933.
63. Le 15 octobre 1933 Les commandes d'armement pour les Usines "Skoda", "Schneider" et "Zbrojovka"
64. Le 1 novembre 1933 Rapport de la Direction Infanterie pour le Secrétariat Général concernant le régime spécial des archives résultées lors du concours pour choisir les fusils mitrailleuses dont l'Armée Roumaine soit dotée.....
65. Le 13 novembre 1933 Note officielle du Secrétariat Général pour le Sous-secretariat d'Etat de l'Air, sur les avions commandés en France, en Pologne et en Roumanie
66. Le 27 novembre 1933 Note officielle de l'Inspectorat Général de l'Infanterie pour le Secrétariat Général sur l'existant, le nécessaire et le manque d'armement d'infanterie à la mobilisation
67. Novembre 1933 Tableau de la répartition de la somme de 626.334.200 lei prévue par le projet de budget en 1933/1934 pour payer les termes aux différentes fabriques
68. Le 26 janvier 1934 Rapport de l'Etat-Major de l'Armée pour le Conseil Supérieur de la Défense Nationale sur la situation des munitions et des stocks existents.....
69. Le 15 février 1934 Note de la Fabrique d'avions "Set" pour le Sous-secretariat d'Etat de l'Air, concernant l'équipement nécessaire à aménager les compartiments du pilote et de l'observateur aux avions "Set 7 K"
70. Le 28 février 1934 Lettre de la Légation du Japon en Roumanie adressée au Ministère de la Défense Nationale sur l'opportunité de livrer quelques équipements militaires japonais en Roumanie
71. Le 1-er mars 1934 Rapport du Ministère de l'Armement concernant l'offre du Japon de donner à l'Armée roumaine du matériel de guerre
72. Le 9 mars 1934 Rapport de l'Etat-Major de l'Armée pour le Conseil Supérieur de la Défense Nationale concernant l'armement

- de toute catégorie appartenant à l'Armée roumaine
.....
73. Le 9 mars 1934 Etude sur les caractéristiques, la répartition et l'échalonement des munitions dans le système d'artillerie proposé
74. Le 9 mars 1934 Etude sur le système de l'armement portatif, à tir automat et de campagne dont l'Armée roumaine sera dotée
75. Le 9 mars 1934 Etude sur le système d'artillerie dont l'Armée roumaine sera dotée
76. Le 12 mars 1934 Lettre de la Légation du Japon en Roumanie envoyée au Ministère de la Défense Nationale pour doter l'Armée Roumaine de matériel de guerre, munitions et équipement provenus du Japon.....
77. Le 12 mars 1934 Procès-verbal du Conseil Supérieur de la Défense Nationale concernant les mesures à prendre immédiatement pour doter l'Armée
78. Le 12 mars 1934 Etude réalisée par l'Etat-Major de l'Armée concernant la mobilisation partielle de quelques grandes unités
79. Le 22 mars 1934 Note de service de l'Etat Major de l'Armée pour réorganiser et doter les unités d'autos
80. Le 24 mars 1934 Journal du Conseil des Ministres relatif à autoriser le Sous-secrétariat d'Etat de l'Air de signer un contrat avec I.A.R. pour l'acquisition des avions et des pièces d'échange
81. Le 20 avril 1934 Instructions sur la motorisation de l'Armée
82. Avril 1934 Motorisation de l'Armée
83. Le 26 mai 1934 Étude sur le manque de matériaux qui empêche la bonne instruction des troupes et des officiers
84. Le 19 juin 1934 Rapport de l'Etat Major de l'Armée pour le Conseil Supérieur de la Défense Nationale concernant la comparaison entre la situation des matériaux de l'Armée et le nécessaire à la mobilisation
85. Le 23 juin 1934 Rapport de l'Etat Major de l'Armée adressé au Premier-ministre et au ministre de la Défense ad-interim concernant l'ordre d'urgence des mesures pour doter l'Armée
86. Le 28 juin 1934 Tableau du nécessaire en armement et munitions de la Direction Infanterie
87. Le 21 juin 1934 L'Ordre no. 6367 concernant Le Plan d'approvisionnement de l'infanterie
88. Le 4 octobre 1934 Rapport de la Direction Technique du Sous-secrétariat d'Etat de l'Air au Sous-secrétariat d'Etat de l'Air sur l'offre des parachutes "Irvin"
89. Le 4 février 1935 Rapport de l'Etat Major de l'Armée - 1-e Section -, concernant la nécessité de modifier le matériel d'artillerie

- lourde et de défense contre avions contracté pour la traction mécanique
90. Le 20 février 1935 Procès-verbal du Comité des matériaux de guerre sur la commande des engins d'avion en France, l'adoption de l'équipement spécial pour la montagne et la dotation de l'Armée avec des tentes
 91. Février 1935 Note sur la question de la motorisation du matériel de l'artillerie lourde
 92. Le 13 mars 1935 Rapport de la Direction Infanterie sur les réalisations en matière d'armement, de munitions et d'autres matériaux de novembre 1933 à mars 1935
 93. Le 23 mars 1935 Note de l'Inspectorat Général Technique de l'Armée pour la Direction Infanterie sur les mortiers "Brandt" commandés en France
 94. Le 25 mars 1935 Situation des réalisations en matériaux de l'Aéronautique au 25 mars 1935 par comparaison à celles de novembre 1933
 95. Le 27 mars 1935 Rapport de la Direction Intendance sur l'assurance de l'équipement des effectifs militaires
 96. Le 27 mars 1935 Tableau des équipements dont l'Armée est dotée en cas de mobilisation, en novembre 1933 et les réalisations jusqu'au mars 1935
 97. Le 28 mars 1935 Note officielle de la Direction Infanterie pour l'Inspectorat Général Technique de l'Armée sur la commande de 188 mortiers "Brandt" en France
 98. Le 1-er avril 1935 Rapport de la Direction Artillerie sur les réalisations depuis le 1er novembre 1933 jusqu'au 1er avril 1935
 99. Le 1-er avril 1935 Rapport de l'Inspectorat Général de la Marine sur les réalisations depuis le 1er novembre 1933 jusqu'au 31 mars 1935
 100. Le 1-er avril 1935 Rapport de la Direction de la Marine sur les réalisations de 01.11.1933 au 01.04.1935
 101. Le 1-er avril 1935 Rapport sur les réalisations en matière d'armement, de munitions et de divers matériels de l'Inspectorat Général Technique de l'Armée
 102. Le 4 juillet 1935 Journal du Conseil des Ministres sur l'acquisition de 165 parachutes de la Société "Irvin"
 103. Le 18 juillet 1935 Etude sur la motorisation de l'artillerie lourde
 104. Le 2 août 1935 Note officielle de l'Inspectorat Général Technique de l'Armée pour l'Inspectorat Général de la Marine concernant le remplacement des canons usés du Moniteur "Brătianu", visant la nécessité de compléter la défense antiaérienne des bateaux et l'étude des capacités de fabriquer des munitions pour la Marine en Roumanie
 105. Le 16 septembre 1935 Note des Entreprises Techniques Roumaines (I.T.R.) pour le Sous-secrétariat d'Etat de l'Air concernant l'offre des avions d'instruction à engin "Gipsy Major", fabriqués en Grande

- Bretagne
106. Le 4
novembre
1935 Note de l'Entreprise pour les Constructions Aéronautiques Roumaines (I.C.A.R.) envoyé au Sous-sécretariat d'Etat de l'Air concernant l'homologation de l'avion d'instruction de chasse "Icar-Acrobat"
107. Le 16
novembre
1935 Note des Entreprises Techniques Roumaines (I.T.R.) pour le Sous-sécretariat d'Etat de l'Air concernant la présentation de 3 types d'avion
108. Le 5
décembre
1935 Rapport de la Direction de la Marine pour le Ministère de la Défense Nationale - Cabinet du ministre - concernant les offres de quelques firmes pour la modernisation des canons du Moniteur "Brătianu" ..
109. Décembre
1935 Tableau comparatif des budgets de l'Armée en Roumanie, Pologne, Tchécoslovaquie, Yougoslavie et en France

THE SUMMARY OF THE DOCUMENTS

1. March 5th 1931 Considerations about national defence supplies readiness, regarding to armaments and ammunition ...
2. March 22nd 1931 Note regarding to the comparison between prices of supplies delivered by "Skoda" Factories
3. March 1931 Report of the Ministry of army - General secretariat, regarding the comparative price between Romanian and Yugoslavian supplies, ordered to "Skoda" Factories
4. April 7th 1931 Contract concluded between the Ministry of Army and House "Nedinsco Nederlandsche Instrumenten Compagnie den Haag", regarding the delivery of binoculars
5. April 29th 1931 Contract concluded between the Ministry of Army - Navy Headquarter and House "Svenska Aktiebolaget Tradlos Telegrafi", regarding the delivery of signal equipment
6. May 12th 1931 Order of the Ministry of Army - General Secretariat to Army General inspectorate nr. 3, regarding the setting up of a commision with attributions for war supplies army endowment
7. May 25th 1931 Address of the Aeronautical General Inspectorate to Ministry of Finances, regarding the opening of a extraordinary credit for the Aeronautics endowment ..
8. June 13th 1931 Address of the Ministry and Commerce to the Chief of General Staff, regarding setting up in common Romanian and Polish industrial centres
9. June 20th 1931 Journal of the Council of Ministries regarding the endowment with the necessary army thick cloth
10. June 30th 1931 Paper of the general staff - 4th Endowment Section regarding the Romanian and Polish supplies collaboration
11. July 18th 1931 Address of the Ministry Chemical Service to the General Inspectorate of Navy, Aeronautics and Land Forces regarding the chemical branch organisation and development within the Romanian Army
12. July 23th 1931 Paper of the General Inspectorate of Cavalry regarding the necessity of cavalry armoured vehicles replacement with armoured cars
13. August 25th 1931 Address of the general staff to the Ministry of agriculture and Domains, regarding the polish part claims in exchange of agriculture products, during war
14. August 31th 1931 Memoir of the Army technical general Inspectorate about the national defence actual condition from Romania's war supplies poit of view, in comparison with Poland and Czech R

15. September 22nd 1931 Paper of general Staff - 4th Endowment section, regarding the Romanian economical and military joint commission sessions about the discussions with polish part concerning in war supplies
16. October 7th 1931 Paper of general Staff - 4th Endowment section, regarding the supplies exchange between Romania and Poland
17. October 20th 1931 Address of the General Staff to the Ministry of Finances, regarding the Romanian point of view about the arming armistice, adopted by general Assembly of the League of Nations on September 29th 1931
18. October 24th 1931 Paper of Technical general Inspectorate regarding the House "Citroen" proposal about the caterpillar's vehicles experimentation within the Romanian Army
19. November 11th 1931 Report of Infantry general Inspectorate ti the general Staff - 4th Section, regarding the adoption of the 1927 model "Renault" armoured car
20. November 27th 1931 Report of Army Technical Superior Committee, regarding the anti-aircraft gun characteristics research, supposed to be ordered ti "Skoda" Factory
21. December 5th 1931 Address of Army Technical Superior Committee to the General Secretariat regarding the elaboration of a program containing the army necessary armament, materials and ammunition
22. December 1931 Table with the sums to be foreseen in 1931 budget for army endowment
23. January 19th 1932 Memoir regarding the mission of General Paul Anghelescu - Army General Inspector - at Paris
24. January 23rd 1932 Report of Army Technical Superior Committee to the Ministry of Army, regarding the possibilities of Copsa Mica - Cugir Factories to produce brass tubes for artillery
25. March 26th 1932 Paper of navy General Inspectorate regarding the payment of the countertorpedo boats ordered in Italy
26. April 16th 1932 Report of Romanian military attaché in France to the general Staff regarding the sending of a French specialists for ammunition recontrolling
27. April 18th 1932 Paper of navy General Inspectorate regarding the payment of the improvements of anti-aircraft ammunition ordered to "Bosfors" Factories
28. April 28th 1932 Royal High Decree regarding the modification of the War Supplies Committee composition
29. April 1932 Statement about Copsa-Mica-Cugir Matallurgical Society
30. June 14th 1932 Report of the Infantry Consultative Committee regarding the Russian machine-gun gun-carriage replacement from the 6th and 7th Army Corps

31. August 18th 1932 Address of Romanian Aeronautical Construction Entreprise - ICAR to Air State Undersecretariat regarding the offer to the army endowment with "Messerschmitt" M.23 b planes
.....
32. September 9th 1932 Report of Infantry, Armament and Technical Consultative Committee redarding the infantry armaments revise
.....
33. September 27th 1932 Paper of Infantry Directorate regarding the necessity to maintain the individual weapon
34. November 18th 1932 Report of Infantry Consultative Committee regarding individual armament foreseen to equip the infantry
35. November 19th 1932 Table containing contracts concluded by Air Undersecretary of State with different foreign houses for war supplies procurement
36. November 22nd 1932 Report of Engineering Directorate to the General Secretariat, regarding the delaying of delivery of radio military equipment, ordered to the Firm "Marconi's Wireless telegraph Co Ltd'London
37. November 25th 1932 Account of the supplies foreign orders on November 25th 1932
38. December 18th 1932 Report of the Army Superior Council regarding the reduction of budgetary expenditures, in organisation and appointment in some military structures, army war supplies endowment, replacement and maintenance of personnel, budget structure, miscellaneous.
39. December 13th 1932 Report of the National Defence Superior Council regarding the armaments foregn orders and the possibilities of these to be produced in country.....
40. December 15th 1932 Address of the "Skoda" Factories Representation in Romania to the National Defence Ministry regarding the prices employed by the factory for guns and ammunition delivered to Yugoslavia and Romania
.....
41. December 15th 1932 Address of Romanian Checking Military Commission attached to "Skoda" Factories, to the General Secretariat, regarding the delivery prices comparison of artillery materials between Romanian Army and Yugoslav Army
.....
42. December 15th 1932 Prices comparative table of the artillery materials delivered for Romania and Yugoslavia.....
43. War supplies situation ordered by National Defence Ministry during 1921-1932
44. January 21th 1933 Address of the National Defence Superior Council to the National Defence Ministry regarding the stipulation, in annual budgets, of the annuity army endowment
.....
45. March 20th 1933 Statement about the Senate National Defence Commission Session regarding the analysis of country's factories

- possibilities to carry out orders for army
46. March 1933 Note raport of general Vasile Rudeanu regarding the state of the defence industry
 47. March 23rd 1933 House "Fleet" Address to the Air Under-secretary of state, regarding "Fleet" planes offer for Romanian Army
 48. March 30th 1933 Address of the Army Technical General Inspectorate to the Infantry General Inspectorate regarding of the individual armaments deficit completion for mobilisation
 49. April 5th 1933 Report of Air Under-secretary of State regarding the Aeronautics endowment with training aircraft
 50. April 10th 1933 Excerpt from War Materials Committee Report regarding the fighters order in France, Poland and in country
 51. April 13th 1933 Paper of Technical Directorate regarding a fighter plane, presented by "Set" Society
 52. April 1933 Report of the Lt.col. Şerbu to the War Council of 2 Army Corp regarding the weapons and ammunition stockpiles in the first intewar decade and the army contracts during the same period
 53. May 15th 1933 Table with the armament belonging to Land Army on May 15th 1933
 54. May 15th 1933 Table with the armament belonging to Navy and Aeronautics on May 15th 1933
 55. July 13th 1933 Note of Army Technical General Inspectorate regarding the machine guns modernisation, introduction of new rifles and machine guns and the individual armament unification at the same calibre
 56. August 30th 1933 Romania's war industry development area
 57. August 1933 Table with the phases of the main characteristics run through of materials ordered to "Skoda" Factories
 58. September 16th 1933 "Skoda" Factories Letter to National defence Ministry regarding some modifications of the Contract nr. 6102/1931-03-07
 59. September 16th 1933 Table worked out by "Skoda" Factories regarding the calculation of compensations resulted from the unpaid due rates in 1931
 60. September 16th 1933 Table worked out by "Skoda" Factories regarding the damages calculation due to the no execution of the works stipulated in contract between 1932-01-01 and 1933-09-15
 61. September 30th 1933 Paper of Army Technical general Inspectorate regarding the choosing of some forests for an ammunition depot and a pyrotechnic workshops disposal
 62. September 30th Situation of the home and foreign material orders on

- 1933 September 30th 1933
63. October 16th 1933 Armaments orders given to “Skoda”, “Schneider” and “Zbrojovka” Factories.....
64. November 1st 1933 Report of Infantry Directorate to the General Secretariat regarding the special regime of the archive resulted following the contest for choosing the rifle for Romanian army endowment
65. November 13th 1933 Address of General Secretariat to Air Under-secretary of State regarding the planes ordered in France, Poland and in country
66. November 27th 1933 Address of Infantry General Inspectorate to the General Secretariat regarding the infantry armament existing, necessary and deficit for mobilisation
67. Table with sum of 626.334.200 lei repartition stipulated in the budget project for Fy 1933/1934 necessary for rates payment to different factories
68. January 26th 1934 Report of general Staff to national Defence Superior Council, regarding the existing ammunition and depots situation
69. February 15th 1934 Address of “Set” Aircraft Factory to Air Under-secretary of State, regarding the necessary equipment for pilot compartments and observatory fitting out at the “Set 7 k” planes
70. February 28th 1934 Letter of Japan Legation in Romania addressed to the National Defence Ministry regarding Japan's opportunity for delivering some military products to Romania
71. March 1st 1934 Paper of the Armament Ministry regarding Japan's offer to endow Romanian army with war supplies.....
72. March 9th 1934 Report of general Staff to National Defence Superior Council regarding the all categories armament situation from Romanian army endowment
73. March 9th 1934 Study about characteristics, repartition and phasing of the ammunition for fire arms in the proposed artillery system
74. March 9th 1934 Study regarding artillery system foreseen to endow the Romanian Army
75. March 9th 1934 Study about portable armament system, automated and for accompanying, foreseen to endow the Romanian Army.....
76. March 12th 1934 Letter of Japan Legation in Romania addressed to the National Defence Ministry regarding Romanian army endowment with Japanese war supplies, ammunitions and equipment
77. March 12th 1934 Report of National Defence Superior Council, regarding the imposed measures to be taken for army endowment
78. March 12th Study concluded by general Staff concerning the preventive

- 1934 mobilisation of some high ranking units ...
79. March 22nd 1934 Service note of General Staff regarding the reorganisation and endowment of the vehicle units
80. March 24th 1934 Journal of Council of Ministers regarding the Air Under-secretariat of State authorisation to conclude a contract with I.A.R. for aircraft and spare parts acquisition
81. April 20th 1934 Instructions for army's motorization
82. April 1934 Army's motorization
83. May 26th 1934 Study about supplies shortages that brakes a effective training of officers and soldiers
84. June 19th 1934 Report of General Staff to National Defence Superior Council regarding the army supplies situation in comparison with mobilisation necessary
85. June 23rd 1934 Report of General Staff addressed to the Prime-minister and ad-interim National Defence Minister regarding urgency order of army endowment actions
86. June 28th 1934 Table with the Infantry Directorate armament and ammunition necessary
87. June 21th 1934 Order nr. 6367 regarding the Infantry Endowed plan
88. October 4th 1934 Report of Air Under-secretariat of State Technical Directorate to Air Under-secretary of State regarding "Irvin" parachute offer
89. February 4th 1935 Paper of General Staff, Section 1 regarding the necessity that heavy artillery and antiaircraft material contracted to be organised for mechanical traction
90. February 20th 1935 Report of War Material Committee regarding the aircraft engines order from France, adoption of mountain special equipment end army endowment with tent's cloth
91. February 1935 Note regarding the problem of heavy artillery material motorization
92. March 13th 1935 Report of Infantry Directorate regarding the armament, ammunitions and other supplies realisations between November 1933 - March 1935 ...
93. March 23rd 1935 Address of Army Technical General Inspectorate to Infantry Directorate regarding "Brandt" mortars ordered from France
94. March 23rd 1935 Situation with realisations achieved in aeronautics materials on March 25th 1935 in comparison with November 1933
95. March 27th 1935 Report of Logistics Directorate regarding army personnel endowment with equipment
96. March 27th 1935 Table with army existing equipment for mobilisation in November 1933 and the achievements until March 1935
97. March 28th 1935 Address of Infantry Directorate to Army Technical General Inspectorate regarding the order of 188 "Brandt" mortars

- from France
98. April 1st 1935 Report of Artillery Directorate regarding the achievements during the period of time November 1st 1933 and April 1st 1935
 99. April 1st 1935 Report of Navy General Inspectorate regarding the achievements during the period of time November 1st 1933 and March 31st 1935
 100. April 1st 1935 Report of Navy Directorate regarding the achievements during the period of time 1933-11-01 and 1935-04-01
 101. April 1st 1935 Report about the armament, ammunitions and all kind of supplies realisations from Army Technical general Inspectorate
 102. July 4th 1935 Journal of Council of Ministers regarding the acquisition of 165 parachute from "Irvin" Society
 103. July 18th 1935 Study about heavy artillery motorization
 104. August 2nd 1935 Address of Army Technical general Inspectorate to Navy General Inspectorate regarding the replacement of "Brătianu" monitors used guns, ships antiaircraft defence completion and the studying of the possibilities of home marking of navy necessary ammunition
 105. September 16th 1935 Address of Romanian Technical Enterprises (ITR) to Air Under-secretariat of State regarding of offer of "Gipsy Major" engine training aircraft made in England
 106. November 4th 1935 Address of Romanian Aeronautical Construction Enterprise (ICAR) to Air Under-secretariat of State referring to the "Icar-Acrobatic" fighter training plane homologation.....
 107. November 16th 1935 Address of Romanian Technical Enterprise (ITR) to Air Under-secretariat of State regarding the presentation of three types of aircraft
 108. December 5th 1935 Report of Navy Directorate to National defence Ministry - Minister Cabinet regarding the offers made by some firms for "Brătianu" monitors guns modernisation
 109. Comparative table of army budgets from Romania, Czechoslovakia, Yugoslavia and France for FY 1935

Inhaltverzeichnis

1. 5. März 1931 Überblick über die Waffen- und Munitionsversorgung der Armee zur Versicherung der Landesverteidigung.
2. 22. März 1931 Vergleichsnote über die Verkaufpreise der Waren, die von "Skoda" -Werken Rumänien bzw. Jugoslawien geliefert wurden.
3. März 1931 Referat des Verteidigungsministeriums - Generalsekrätariat zu dem vergleichenden Preis der von Rumänien und Jugoslawien bei den "Skoda"-Werken bestellten Waren.
4. 7. März 1931 Der zwischen dem Verteidigungsministerium und dem "Nedinsco Nederlandsche Instrumenten Compagnie den Haag" – Haus abgeschlossene Vertrag betreffs der Lieferung von Ferngläsern.
5. 29. April 1931 Der zwischen dem Verteidigungsministerium/ Marinekommando und dem "Svenka Aktiebolaget Tradlos Telegrafi" - Haus, in Stockolm abgeschlossene Vertrag zur Lieferung von Nachrichtenmittel.
6. 12. Mai 1931 Befehl des Verteidigungsministeriums/ Generalsekrätariat an die 3. Generalinspektion der Armee betreffs der Gründung einer mit Ausrüstung der Armee beauftragten Kommission.
7. 25. Mai 1931 Schreiben der Generalinspektion für Luftfahrt an das Finanzministerium betreffs der Eröffnung eines speziellen Kredits zur Ausrüstung der Luftfahrt.
8. 13. Juni 1931 Schreiben des Industrie- und Handelsministeriums an den Chef des Großen Stabes betreffs der Gründung einiger gemeinsamen polnisch-rumänischen Industriezentren.
9. 20. Juni 1931 Verordnungsblatt des Ministerrates betreffs des Ankaufes vom der Armee notwendigen Tuch.
10. 30. Juni 1931 Referat der 4. Abteilung des Großen Stabes betreffs der rumänisch-polnischen Zusammenarbeit auf dem Gebiet der Ausrüstung der Armee.
11. 18. Juli 1931 Schreiben der militärischen Chemieabteilung an die Generalinspektionen für Marine, Luftfahrt bzw. für das Heer zur Gründung und Entwicklung einer chemischen Waffengattung in der rumänischen Armee.
12. 23. Juli 1931 Referat der Generalinspektion für Kavallerie betreffs der Ersetzung der Panzerkraftwagen durch Kampfwagen.
13. 25. August 1931 Schreiben des Großen Stabes an das Landwirtschaftsministerium betreffs der Anforderungen der polnischen Seite um die notwendigen Agrarprodukte im Fall eines Krieges.
14. 31. August 1931 Denkschrift der technischen Generalinspektion der Armee betreffs des Zustandes der Ausrüstung der rumänischen Armee im Vergleich zur Ausrüstung der

- polnischen bzw. tschechoslowakischen Armee.
15. 22. September 1931 Referat der 4. Abteilung des Großen Stabes betreffs der Versammlungen der rumänischen wirtschaftlichen Militärkommission zur Vorbereitung der Besprechungen mit der polnischen Seite zum Thema der Kriegsmaterialien.
 16. 7. Oktober 1931 Referat der 4. Abteilung des Großen Stabes betreffs der Regelung des rumänisch-polnischen Materialaustausches.
 17. 20. Oktober 1931 Schreiben des Großen Stabes an das Finanzministerium betreffs des rumänischen Standpunktes über “den Waffenstillstand” der Ausrüstung, die am 29. September 1931 auf der Generalversammlung des Völkerbundes verabschiedet worden ist.
 18. 24. Oktober 1931 Referat der Technischen Generalinspektion betreffs des Vorschlages des “Citroen” - Hauses hinsichtlich der Experimentierung der Raupenkraftwagen in der rumänischen Armee.
 19. 11. November 1931 Bericht der Generalinspektion für Infanterie an die 4. Abteilung des Großen Stabes betreffs der Ausstattung der Armee mit Kampfwagen “Renault” Typ 1927.
 20. 27. November 1931 Protokoll des technischen Oberrates der Armee betreffs des Studiums der charakteristischen Merkmalen der Fliegerabwehrkanone, die bei den “Skoda” - Werken bestellt werden sollen.
 21. 5. Dezember 1931 Schreiben des technischen Oberausschusses der Armee an das Generalsekrätariat betreffs der Aufstellung eines Programms zur Ausstattung der Armee mit den notwendigen Waffen, Munitionen und Kriegsgeräten.
 22. ohne Datum Tabelle für die in dem Budget 1931 vorgesehenen Beträge zur Ausstattung der Armee.
 23. 19. Januar 1932 Denkschrift betreffs der Mission des Generals Paul Angelescu, des Generalinspektors der Armee, in Paris.
 24. 23. Januar 1932 Bericht des Technischen Oberausschusses der Armee an das Verteidigungsministerium betreffs der Möglichkeiten der “Copşa Mică - Cugir” - Werke Messingshülsen für Artillerie herzustellen.
 25. 26. März 1932 Referat der Generalinspektion für Marine betreffs der Bezahlung von zwei in Italien bestellten Gegotpedobooten.
 26. 16. April 1932 Bericht des rumänischen Militärattachés in Frankreich an den Großen Stab betreffs der Entsendung nach Rumänien einiger französischen Fachleute zur Überprüfung der Munition.
 27. 18. April 1932 Referat der Generalinspektion für Marine betreffs der Bezahlung der bei den “Bofors” - Werken bestellten Flakmunition.
 28. 22. April 1932 Königliches Dekret betreffs der Änderung der Struktur des Ausschusses für Kriegsgeräte.

29. April 1932 Kurze Vorstellung der "Copşa Mică - Cugir" - Gesellschaft.
30. 14. Juni 1932 Protokoll des beratenden Ausschusses für Infanterie betreffs der Ersetzung der Gestellen an den russischen Gewehrwagen, die in der Ausstattung des 6. und 7. Armeekorps vorhanden waren.
31. 18. August 1932 Schreiben des Rumänischen Flugzeugbauunternehmens (I.C.A.R.) an das Unterstaatssekretariat für Luftfahrt betreffs des Angebotes für Ausstattung der Armee mit Flugzeugen Typ "Messerschmitt" M. 23 b.
32. 9. September 1932 Protokoll der beratenden Ausschüsse für Infanterie, Waffengeräte und Technik betreffs der Überprüfung der Infanteriewaffen.
33. 27. September 1932 Referat der Infanteriedirektion betreffs der Aufrechterhaltung der Individualwaffe.
34. 18. November 1932 Protokoll des beratenden Ausschusses für Infanterie betreffs der Ausstattung der Infanterie mit Individualwaffen.
35. 19. November 1932 Tabelle für die Evidenz der vom Unterstaatssekretariat für Luftfahrt abgeschlossenen Verträge mit verschiedenen ausländischen Handelshäusern zum Anschaffen von Kriegsgeräten.
36. 22. November 1932 Bericht der Geniedirektion an das Generalsekretariat betreffs der Verspätung der Lieferung einiger bei der Firma "Marconi's Wireles Telegraph Co Ltd" in Londra bestellten Funkgeräte.
37. 25. November 1932 Situation der bis zum 25. November 1932 im Ausland bestellten Materiale.
38. 10. Dezember 1932 Protokoll des Oberrates der Armee betreffs der Reduzierung der Haushaltsausgaben, der Organisierung und Eingliederung verschiedener Militärstrukturen, der Ausstattung der Armee mit Kriegsgeräten, der Ersetzung und Verpflegung des Gesamtbestandes.
39. 13. Dezember 1932 Protokoll des Oberrates für Landesverteidigung betreffs der im Ausland gemachten Waffenaufträgen und der Möglichkeiten diese Materialien in Rumänien hergestellt zu werden.
40. 15. Dezember 1932 Schreiben der Vertretung des "Skoda" - Werkes in Rumänien an das Verteidigungsministerium betreffs des Preises der in Rumänien und Jugoslawien gelieferten Geschützen und Munitionen.
41. 15. Dezember 1932 Schreiben der rumänischen Militäraufnahmekommission bei den "Skoda" - Werken an das Generalsekretariat betreffs des Vergleichs des Lieferungspreises der Artilleriegeräte für die rumänische bzw. jugoslawische Armee.
42. 15. Dezember 1932 Vergleichende Tabelle für die Preise der Artilleriematerialien, die in Rumänien und Jugoslawien

- geliefert worden sind.
43. ohne Datum Situation des von dem Verteidigungsministerium im Zeitraum 1921-1932 bestellten Kriegsmaterials.
 44. 21. Januar 1933 Schreiben des Sekretariats des Oberrates für Landesverteidigung betreffs der im Jahresbudget vorgesehenen Annuitäteten zur Ausstattung der Armee.
 45. 20. März 1933 Rechenschaftsbericht von der Tagung der Landesverteidigungskommission im Senat betreffs der Möglichkeiten der rumänischen Fabriken die von der Armee gemachten Bestellungen durchzuführen.
 46. März 1933 Bericht des Generals Vasile Rudeanu über den Zustand der Verteidigungsindustrie und Vorschläge betreffs der Steigerung ihrer Effizienz
 47. 23. März 1933 Schreiben des "Fleet" - Hauses an das Unterstaatssekretariat der Luftfahrt betreffs des Angebotes von Flugzeugen Typ "Fleet" für die rumänische Armee.
 48. 30. März 1933 Schreiben der Technischen Generalinspektion der Armee an die Generalinspektion der Infanterie betreffs der Ergänzung des Defizites an Individualwaffen bei Mobilmachung.
 49. 5. April 1933 Protokoll des Unterstaatssekretariats für Luftfahrt betreffs der Ausstattung der Luftfahrt mit Übungsflugzeugen.
 50. 10. April 1933 Auszug aus dem Protokoll des Ausschusses für Kriegsmaterial betreffs des Auftrages von Jagdflugzeugen im Frankreich, Polen und im Land.
 51. 13. April 1933 Referat der Technischen Direktion betreffs des von "Set" - Gessellschaft ausgearbeiteten Jagdflugzeugprojektes.
 52. 26. April 1933 Bericht des Oberleutnants Şerbu Chirilă an die Kriegsrat des 2. Körper der Armee betreffs des Zustandes der Ausrüstungs- und Munitionsvorräte im ersten Jahrzehnt der Zwischenkriegszeit und die Bestellungen der Armee im diesen Zeitraum
 53. 15 Mai 1933 Tabelle für die Evidenz der Waffenausstattung des Heeres am 5. Mai 1933.
 54. 15. Mai 1933 Tabelle für die Evidenz der Waffenausstattung der Luftfahrt und der Marine am 15. Mai 1933.
 55. 13. Juli 1933 Note der Technischen Generalinspektion der Armee betreffs der Modernisierung der vorhandenen Kriegsgeräte, der Einführung von neuen Gewehren und Maschinengewehren, sowie betreffs der Vereinheitlichung der Kaliber der Individualwaffen.
 56. 30. August 1933 Das Entwicklungsgebiet der rumänischen Kriegsindustrie.
 57. August 1933 Tabelle für die Evidenz aller technischen Parameter der bei "Skoda" - Werken bestellten Materialien.
 58. 16. September 1933 Brief der "Skoda" - Werke an das Verteidigungsministerium betreffs der Änderungen des

- Abkommens Nr. 6102 vom 17. März 1930.
59. 16. September 1933 Die von "Skoda" - Werken aufgestellte Tabelle betreffs der Berechnung der Entschädigung für das Nichtbezahlen der im Jahr 1931 abgelaufenen Teilzahlungen.
 60. 16. September 1933 Die von "Skoda" - Werken aufgestellte Tabelle betreffs der Berechnung der Schäden, die durch die Nichtfertigstellung der für den Zeitraum 1.1.1932 - 15.9.1933 vereinbarten Arbeit hervorgerufen worden sind.
 61. 30. September 1933 Referat der Technischen Generalinspektion der Armee betreffs des Ausschehens einiger Wälder zum Aufstellen von Munitionslagern sowie von pyrotechnischen Werkstätten.
 62. 30. September 1933 Situation der im In- und Ausland gemachten Bestellungen vom Kriegsmaterial am 30. September 1933.
 63. 15. Oktober 1933 Evidenz der bei den "Skoda"- "Schneider"- und "Zbrojovka" - Werken gemachten Waffenbestellungen.
 64. 1. November 1933 Bericht der Infanteriedirektion an das Generalsekrätariat betreffs des besonderen Regimes der Unteralgen, die bei der Versteigerung für die Auswahl der Maschinengewehre zur Ausstattung der rumänischen Armee ergeben sind.
 65. 13. November 1933 Schreiben des Generalsekrätariats an das Unterstaatssekretariat für Luftfahrt betreffs der in Frankreich, Polen und im Land bestellten Flugzeugen.
 66. 27. November 1933 Schreiben der Generalinspektion für Infanterie an das Generalsekrätariat betreffs des Vorhandenseins und des Mangels an Infanteriewaffen bei Mobilmachung, sowie des notwendigen Kriegsmaterials.
 67. ohne Datum Tabelle für die Evidenz der Verteilung des Betrages von 626334200 Lei, vorgesehen durch den Haushaltsentwurf 1933/1934 zur Bezahlung der Raten an verschiedene Fabriken.
 68. 26. Januar 1934 Bericht des Großen Stabes an den Oberrat für Landesverteidigung betreffs des Zustandes der vorhandenen Munitionen und Lager.
 69. 15. Februar 1934 Schreiben der Flugzeugenfabrik "Set" an das Unterstaatssekretariat der Luftfahrt betreffs der notwendigen Geräten bei dem Aufbau des Fahrgestelles und der Beobachtungsstelle für die Flugzeuge "Set 7 K".
 70. 28. Februar 1934 Brief der japanischen Legation in Rumänien an das Verteidigungsministerium betreffs der Opportunität japanischer Lieferungen von Kriegsmaterialien zur Ausstattung der rumänischen Armee.
 71. 1. März 1934 Referat des Waffensministeriums betreffs des Japans Angebotes für die Ausstattung der rumänischen Armee mit Kriegsgeräten.

72. 9. März 1934 Bericht des Großen Stabes an den Oberrat für Landesverteidigung betreffs des Zustandes aller Waffengattungen der rumänischen Armee.
73. 9. März 1934 Abhandlung über die Verteilung und Zuteilung der Munitionen in dem vorgesehenen Artilleriesystem.
74. 9. März 1934 Abhandlungen über das Artilleriesystem mit dem die rumänische Armee ausgestattet werden soll.
75. 9. März 1934 Abhandlung was die Ausstattung der rumänischen Armee mit Handwaffen, Rückstossladern und Begleitwaffen angeht.
76. 12. März 1934 Brief der japanischen Legation in Rumänien an das Verteidigungsministerium betreffs der Ausstattung der rumänischen Armee mit Kriegsgeräten, Munitionen und Montüren von japanischer Herkunft.
77. 12. März 1934 Protokoll des Oberrates für Landesverteidigung betreffs der notwendigen Massnahmen zur Ausstattung der Armee.
78. 12. März 1934 Die von Großen Stab ausgearbeitete Abhandlung betreffs der präventiven Mobilmachung einiger Einheiten.
79. 22. März 1934 Dienstnote des Großen Stabes betreffs der Umorganisation und Ausstattung der Autokolonnen.
80. 24. März 1934 Verordnungsblatt des Ministerrates zur Bevollmächtigung des Unterstaatssekretariates für Luftfahrt zum Abschluss eines Vertrages mit der Gesellschaft der Rumänischen Luftfahrtindustrie (I.A.R.) zum Ankauf von Flugzeugen und Ersatzteilen.
81. 20. April 1934 Anweisungen zur Motorisierung der Armee.
82. April 1934 Motorisierung der Armee.
83. 26. Mai 1934 Abhandlung über den Mangel an Materialien der die Ausbildung der Offiziere und Truppen verhindert.
84. 19. Juni 1934 Bericht des Großen Stabes an den Oberrat für Landesverteidigung betreffs des Zustandes der Ausstattung der Armee im Vergleich zu den notwendigen Kriegsmaterialien bei Mobilmachung.
85. 23. Juni 1934 Bericht des Großen Stabes an den Ministerpräsidenten und Verteidigungsminister ad-interim betreffs der dringend notwendigen Massnahmen zur Ausstattung der Armee.
86. 28. Juni 1934 Tabelle für die Evidenz der Waffen und Munitionen die der Infanteriedirektion notwendig sind.
87. 21. Juni 1934 Der 6367. Befehl betreffs des Ausrüstungsplanes der Infanterie
88. 4. Oktober 1934 Bericht der Technischen Direktion des Unterstaatssekretariats der Luftfahrt an das Unterstaatssekretariat der Luftfahrt betreffs des Angebotes von Fallschirmen Typ "Irvin".
89. 4. Februar 1935 Referat der 1. Abteilung des Großen Stabes betreffs der Organisation der Schwerartillerie und Flakartillerie als

- Kraftzugartillerie.
90. 20. Februar 1935 Protokoll des Ausschusses für Kriegsmaterial betreffs des Auftrages von Flugzeugmotoren in Frankreich, der Anpassung der speziellen Gebirgsmontur und der Ausstattung mit Zeltblättern.
91. Februar 1935 Note zur Modernisierung der Schwerartillerie.
92. 13. März 1935 Rechenschaftsbericht der Infanteriedirektion betreffs der Herstellung von Waffen und anderen Kriegsmaterialien im Zeitraum November 1933- März 1935.
93. 23. März 1935 Schreiben der Technischen Generalinspektion der Armee an die Infanteriedirektion betreffs der in Frankreich bestellten "Brandt" Mörsern.
94. 23. März 1935 Zustand der Luftwaffenausrüstung am 25. März 1935 im Vergleich zu dem Zustand im November 1935.
95. 27. März 1935 Rechenschaftsbericht der Intendanturdirektion betreffs der Versorgung der Armee mit Bekleidung.
96. 27. März 1935 Tabelle betreffs des Ausrüstungszustandes der Armee zur Mobilmachung im November 1933, und der Evidenz der bis im März 1935 ausgeführten Aufgaben.
97. 28. März 1935 Schreiben der Infanteriedirektion an die Technischen Generalinspektion der Armee betreffs der Bestellung von 188 Mörsern Typ "Brandt" in Frankreich.
98. 1. April 1935 Rechenschaftsbericht der Artilleriedirektion betreffs der im Zeitraum 1.11.1933 - 1.4.1935 ausgeführten Aufgaben.
99. 1. April 1935 Rechenschaftsbericht der Generalinspektion der Marine betreffs der im Zeitraum 1.11.1933 - 31.3.1935 ausgeführten Aufgaben.
100. 1. April 1935 Rechenschaftsbericht der Marinedirektion betreffs der im Zeitraum 1.11.1933 - 1.4.1935 ausgeführten Aufgaben.
101. 1. April 1935 Rechenschaftsbericht betreffs der Herstellung von Waffen, Munitionen und verschiedenen Kriegsgeräten bei der Technischen Generalinspektion der Armee.
102. 4. Juli 1935 Verordnungsblatt des Ministerrates betreffs des Ankaufes von 165 Fallschirmen von der "Irvin" - Gesellschaft.
103. 18. Juli 1935 Abhandlung über die Motorisierung der Schwerartillerie.
104. 2. August 1935 Schreiben der Technischen Generalinspektion der Armee an die Generalinspektion der Marine betreffs der Ersetzung der abgeriebenen Kanonen auf den Monitoren Typ "Bratianu", der Durchführung der Luftschutzausstattung der Schiffe und der Überprüfung der Herstellungsmöglichkeiten von Munitionen für die Marine im Land.
105. 16. September 1935 Schreiben der Rumänischen Technischen Gesellschaft (I.T.R.) an das Unterstaatssekretariat für Luftfahrt betreffs des Angebotes von in England hergestellten und mit Motoren Typ "Gipsy Major" ausgestatteten Übungsflugzeugen.

106. 4. November 1935 Schreiben des rumänischen Flugzeugaufbauunternehmens (I.C.A.R.) an das Unterstaatssekretariat für Luftfahrt betreffs der Homologierung des Übungsjagdflugzeuges "Icar-Acrobatic".
107. 16. November 1935 Schreiben der Rumänischen Technischen Gesellschaft (I.T.R.) an das Unterstaatssekretariat für Luftfahrt betreffs der Vorstellung von drei Flugzeugstypen.
108. 5. Dezember 1935 Bericht der Marinedirektion an das Verteidigungsministerium / Ministerkabinett betreffs der von verschiedenen Firmen gemachten Angeboten zur Modernisierung der Kanonen auf den Monitoren Typ "Bratianu".
109. ohne Datum Vergleichstabelle für die im 1935 bewilligten Militärhaushalte in Rumänien, Polen, in der Tschechoslowakei und in Frankreich.

Considerații
asupra pregătirii materiale a apărării naționale,
referitor la armament și muniții

I. Generalități.

Războiul mondial a ridicat la rangul de axiomă necesitatea, pentru asigurarea apărării naționale, de a exista, în țară, industrii care să producă materialul necesar armatei în timp de război.

Experiența noastră proprie, excesiv de aspru simțită, în ajunul și în timpul aceluiași război, a făcut astfel încât convingerea acestei necesități să pătrundă adânc în conștiința națională.

Resursele în materii prime și instalații industriale ale României întregite au trezit în conștiința națională, de asemeni, convingerea perfect justificată a posibilității de realizare a acestor condiții vitale de existență.

Exemplul celorlalte țări, eforturile și realizările lor recente în această direcție, au ținut trează conștiința noastră și ne-au servit de stimulent permanent.

Evoluția tehnicii moderne și resursele nebănuite pe care ea le oferă pentru crearea de noi mijloace de luptă cu efecte surprinzătoare au făcut, și din acest deosebit punct de vedere, imperativă, necesitatea de a poseda mijloace proprii pentru a forja, la momentul nevoii, instrumente de luptă apte a anihila pe acelea cu care vom fi surprinși în toiul luptei.

Cu toate acestea, constatăm, cu tristețe, astăzi, după doisprezece ani de la război, că nu am realizat nimic pentru atingerea acestui scop de importanță vitală pentru apărarea noastră națională.

Căci, față de imensitatea și complexitatea problemei, nimic nu este definitivat:

- Refacerea stabilimentelor de artilerie tot în condițiile și în locurile dinainte de război, dovedite improprii;

- Crearea fabricii de explozivi de la Făgăraș, care prosperă comercial, dar continuă și azi a nu fi aptă să contribuie cu nimic la fabricarea materialului de război;

- Crearea Uzinelor Metalurgice Copșa Mică-Cugir, născute moarte în 1925, și destinate azi a fi prada primului achizitor abil;

- Crearea Uzinelor I.A.R. în același an, sub tot așa de rele auspicii ca cele precedente, și care sunt încă departe de a constitui complexul comercial industrial care ne trebuie în domeniul respectiv.

În aceste condiții, se impune să căutăm cauzele cărora se datorește un rezultat atât de opus tendinței izvorâte din o atât de profundă convingere.

Este ceea ce vom vedea analizând felul cum am lucrat.

I. *Cum am lucrat.*

Organele militare au lucrat timp de 12 ani, paralel în două domenii, unul cu scop îndepărtat și altul, etanș despărțit de cel dintâi, domeniul necesităților imediate.

A. *În domeniul cu scop îndepărtat.*

Este o activitate care a decurs sub imboldul instinctului necesității de a avea în țară uzinele pentru fabricarea întregului material de care armata va avea nevoie la război.

a) Cele mai diverse organe ale armatei, Marele Stat Major, Direcția Tehnică, Direcția Armamentului, Direcțiile de arme, Serviciile, au lucrat intens, fie din impuls superior, fie din proprie inițiativă, au studiat și au întocmit planuri vaste pentru crearea uzinelor de care este nevoie în scopul propus. În efectuarea acestor laborioase studii, mirajul țelului urmărit a înflăcărat într-atâta zelul organelor respective, că au adoptat cele mai largi deziderate și limitele nu au criterii de prealabilă stabilire. Finalmente s-a concretizat un plan de înfăptuiri industriale, după care a trebuit, ca primă etapă de realizare, să se evalueze sumele necesare pentru instalarea uzinelor respective. Totalizarea a dat sume peste puterile noastre. Organul sau organele superioare, care au dat impulsul inițial, în fața acestor cifre, au oftat sincer și monumentală lucrare a fost așezată cu regretele convenite în arhiva respectivă, unde colbul uitării a făcut restul.

Prima schimbare importantă în vârful ierarhiei a adus totdeauna o nouă și sinceră dorință de realizare, un nou impuls a pornit în jos, din alte organe, sau aceleași cu alt personal, au reînceput același travaliu, cu aceeași metodă, pentru a ajunge la aceleași cifre astronomice și a fini cu aceeași descurajatoare operațiune descrisă precedent.

De 12 ani facem această operă de Sisif !

Și azi, suntem în plin travaliu: se evaluează în bani un plan grandios de industrie de război stabilit de Marele Stat Major, ediția decembrie 1930!

b) Tot domeniului cu scop îndepărtat aparțin și unele inițiative luate de organele politice de stat, de a înjgheba industrii destinate a fabrica material de război și analiza ce ne-am propus a face nu ar fi completă fără enumerarea lor.

1. Prima în serie este Reșița.

Un Decret-lege în anul 1920 înglobează în Societatea Reșița minele de fier și uzinele metalurgice de la Hunedoara și de la Cugir în schimbul obligației ce-și ia Societatea de a instala în țară o fabrică de arme.

Minele de la Hunedoara constituie trei sferturi din tot minereul de fier pe care-l posedă România, și abandonarea lor în patrimoniul unei Societăți particulare, oricât de națională ar fi fost ea, constituia o mare greșală. Fierul este suportul de căpetenie al organizării unei industrii naționale de război, și de aceea toate statele au dus înainte de război și duc astăzi o politică a fierului dictată de interesele apărării naționale. Statul abandona, astfel, cel mai eficace mijloc de a duce o astfel de politică.

În schimb, obligația ce-și lua Societatea, ca echivalent al acestui dar considerabil, era prin Decretul lege, atât de vag formulată și lipsită de sancțiuni, încât constituia o obligație neoperantă.

O intervenție oficială, curajos documentată, a ministrului de Război, a împiedicat transformarea în lege a Decretului lege menționat și, astfel, Statul posedă și azi Uzinele de la Hunedoara și posibilitățile pe care ele le oferă pentru organizarea apărării naționale.

Astăzi, de asemenea, se vede în ce măsură a fost eficace metoda de naționalizare a Uzinelor Reșița, și cât de just a văzut organul care a zădărnicit această operațiune oneroasă.

2. O lege din anul 1924 a naționalizat Fabrica de explozivi de la Făgăraș.

Mobilul de bază al acestei legi a fost tot apărarea națională. Pentru început i s-a acordat monopolul fabricației explozivilor minieri și monopolul furnizării lor Regiei Monopolurilor Statului, pentru desfacere, cu avantaje de preț importante.

Fabrica s-a dezvoltat bine, dă beneficii anuale frumoase și realizează câștiguri care îi permit și importante investiții în opere sociale.

După înființarea ei însă nimeni nu s-a mai preocupat a utiliza tocmai această stare înfloritoare, datorită exclusiv aportului și concursului statului, pentru a face din ea, progresiv, un stabiliment industrial în vederea războiului. Nu numai că nu fabrică nici un exploziv de război - deși armata a cumpărat și cumpără mereu din străinătate explozivi de război - dar și pentru fabricarea explozivilor minieri, este tributară străinătății pentru materii prime a căror fabricare în țară este posibilă.

Astfel, această fabrică constituie astăzi o înfloritoare afacere comercială, pe un aport prețios adus de stat, dar este fără nici o utilitate pentru apărarea națională.

3. O lege din anul 1925 a înființat Societatea Uzinele Metalurgice Copșa Mică-Cugir.

Baza concretă a acestei înființări este cedarea de către Stat a bunurilor sale miniere și industriale din aceste localități, precum și a stocului de numeroase mașini speciale de fabricat arme și tunuri, aduse din Ungaria, în total o avere considerabilă.

Scopul de a asigura armamentul necesar armatei este clar exprimat în actele de fundare a Uzinelor, și capacitatea lor de producție calitativă și cantitativă este fixată la cifre așa de mari că inspiră îndoială asupra clarității intențiilor cu care s-au luat asemenea angajamente.

Statul s-a obligat a da toate comenzile lui de armament acestor uzine, cu un preț majorat cu 5% asupra concurenței străine. Bunul simț elementar indica, de la început, că în astfel de condiții, uzinele sunt reduse la neputință, din punct de vedere al fabricării de material de război. Se poate vedea cât de ridicolă este această prescripțiune dacă se văd pretențiile contractelor actuale ale fabricilor străine pentru ceea ce vor fabrica în țară, față de ceea ce fabrică în străinătate.

Ceea ce e mai rău, statul a garantat, prin legea de înființare, 7% beneficii a capitalului investit; a fost o primă inacțiune dată acestor uzine, care au o conducere în mod vizibil defectuos încadrată de la început, timp de șase ani nu au reușit nici măcar să se instaleze complet nicicum să fabrice ceva.

Astăzi, aceste uzine sunt pe punctul de a fi acaparate de străini prin manevre abile, cu concursul direct al administrației militare.

4. Aceiași lege a înființat și Societatea I.A.R.

Se cunosc vicisitudinile evoluției sale. Sub impulsul acuității permanente a problemei aviației, s-au putut învinge dificultățile constitutive și inertiile, și această Uzină a început, în fine, să producă. Dar suntem departe încă de a avea în ea un instrument de producție proprie pentru război, între altele din cauză că mare parte din elementele nobile ale avionului trebuie furnizate din afară.

Constituie totuși o bază de plecare, la care se vor putea înlănțui, progresiv, cicluri de fabricații care derivă din industria motoarelor, industria aluminiului și a oțelurilor de aluminiu, și industria electrotehnică, toate industrii care se pot și trebuie să fie înființate în țară.

B. În domeniul necesităților imediate.

Paralel cu preocupările cu țel îndepărtat, schițate mai sus, necesitățile imediate ale siguranței naționale au pretins, în permanență, dotarea armatei cu armamentul și munițiile necesare momentului.

De la început s-a simțit greu inconvenientul diversității materialului, arme și tunuri.

De la început s-a simțit, în mod concret, prin accidente grave la trageri, calitatea nesigură a munițiilor.

La fiecare schimbare de guvern, această chestiune s-a pus de toți miniștrii de Război.

Și în acest domeniu, arhivele oferă dovada aceluiași procedeu descris mai sus. Planuri de dotare cu muniții pentru a dota armele și toate gurile de foc treizeci de zile de foc. Cifre considerabile, sume considerabile, de ordinul a sute de miliarde au paralizat bunele intenții inițiale și au creat o stare de dezvoltare prielnică acțiunilor divergente în raport cu țelul care trebuia urmărit.

Dezorientarea în care s-au menținut organele de resort, reiese din singurul fapt că niciodată nu s-a considerat nevoia actuală în strânsă legătură cu scopul îndepărtat menționat mai sus, și în cadrul posibilităților de realizare ale momentului.

Această dezorientare a constituit terenul favorabil pe care s-au altoit influențe lăaturalnice și a rezultat întrebuițarea creditelor extraordinare acordate în decursul anilor, în scopuri care nu corespundeau cu interesele armatei.

Astfel, s-au comandat în străinătate, de peste un miliard, cartușe de infanterie pentru toate modelele de arme care aveau un insuficient stoc de muniții, în loc să se comande pentru un singur model de armă și să se faciliteze în acest chip scoaterea din serviciu a celor sărace în muniții. S-a făcut deci o cheltuială spre a eterniza modele multiple în loc să se facă pentru a zori unificarea armamentului. Comanda s-a făcut în străinătate pentru că așa cereau interesele influențelor menționate, în vreme ce Pirotehnica Armatei, complet instalată, ținea atelierele închise din lipsă de lucru.

Aceleași influențe au determinat comenzi de explozivi de proastă calitate și comenzi de fulmicoton din care s-au fabricat pulberi cum nu s-au văzut în cea mai înapoiată țară din lume.

Aceste exemple sunt luate din multe care s-ar putea cita.

Efectul culminant al dezorientării descrise îl reprezintă chestiunea munițiilor de artilerie.

Desele explozii în țeavă, numeroasele explozii de depozite, au făcut din regenerarea acestor muniții o chestiune mai acută decât toate celelalte.

Revederea lor sumară și identificarea celor cert alterate, pentru a fi apoi distruse, a fost o primă operațiune care s-a impus. Dar, în aplicare, această operațiune a degenerat în ceea ce se cunoaște sub denumirea de „Ferochimica”, trist exemplu atât al crizei de conștiință prin care trecem, cât și mai ales al diluării răspunderilor, consecință a viciilor de organizare.

Regenerarea propriu-zisă, care antrena o operațiune lentă, prin însăși natura ei, de lungă durată, necesita, pe tot acest timp lung, cantități însemnate, eşalonate pe ani, de pulberi și de explozivi. Această necesitate crea condiția ideală pentru a înzestra țara cu toate fabricile de pulberi și explozivi de care are nevoie, inclusiv ciclul de industrii adiacente, între care industria acidului azotic care ne lipsește, deși avem toate condițiile pentru înființarea ei cu sume neînsemnate. Era singura dată când se prezenta posibilitatea de a se angaja, în mod ferm, un program de lucru de un deceniu, la finele căruia întregul ciclu de industrii menționat să rămână cadou țării, fără altă cheltuială decât aceia cerută de regenerarea munițiilor.

Etașitatea de care am spus la începutul acestui capitol că a despărțit așa denumitele domenii cu țel îndepărtat și cu țel imediat își găsește aici deplină demonstrație.

Pentru regenerarea munițiilor, organele de resort au publicat licitație europeană ! Absurditatea procedurii este evidentă pentru oricine își dă seama că obiectul acestei licitații nu se poate concretiza apriori, întrucât starea fiecărui element de muniție nu se poate cunoaște decât în cursul lucrărilor; pe de altă parte, complexitatea operațiunii făcea ca să nu existe firmă industrială în toată lumea, care să îmbrățișeze în sfera ei de activitate, atât de diversele specialități care sunt înglobate în această complexă operațiune. Această absurditate este la fel cu aceea a dării în antrepriză a sarcinii de a prevedea cu armament și muniții armata.

Singurul avantaj evident al procedurii era buclarea unui contract de multe miliarde, cu un obiect extrem de vag și ca, consecință necesară cu prețuri care să acopere cu o margine de mai multe sute la sută riscurile furnizorului. Răspunsurile primite confirmă limpede aceasta.

Totuși, trebuie să menționăm cu durere că nu este meritul nostru că un atât de absurd contract nu s-a putut încheia.

Din contră, organele de resort au făcut mai mult decât le era permis să facă pentru a se ajunge la o încheiere.

C. Constatări:

Din descrierile de mai sus, care toate ar merita o mai amplă dezvoltare, se desprind următoarele constatări:

1. Organele militare au fost în permanență și sunt dominate de simțul necesității înființării în țară a industriilor de război, problemă pe care, de repetate ori, au luat-o în studiu și o studiază și azi.

Totdeauna însă chestiunea a fost tratată cu o superficialitate deconcertantă, fără nici o legătură cu realitatea, astfel că rezultatele au fost totdeauna și sunt și azi totalmente false.

În aceste condiții, lucrările efectuate nu numai că nu au dus la nici un rezultat bun, dar au contribuit și contribuie și azi a anestezia conștiința necesității unei industrii proprii de război, prin aceia că dă problemei dimensiuni înspăimântătoare, care descurajează cele mai hotărâte bunevoini.

2. Înființările enumerate sunt opera organelor de stat politice, la care s-a alăturat, numai de formă, ministrul de Război.

Când un interes oarecare, din afară de armată, a reușit să-și facă drum, s-a găsit imediat că armata are nevoie de a fi înzestrată cu ce-i trebuie sau că un pericol urgent cere o armare urgentă etc., totul s-a făcut în acord perfect cu interesul lăaturalnic și organele armatei au fost parte bucuroase că mai obțin ceva, parte au fost câștigate prin argumente pe care, repetându-le fiecare, au devenit admise de toți.

Mai mult, organele noastre tehnice au găsit toate argumentele ca să-și laude actele făcute.

Ele au fost făcute totdeauna în grabă și în secret, pentru că totdeauna au avut ca obicei concret acapararea unui bun, respectiv unui drept de monopol, de la Stat. Contravaloarea în contribuțiune la pregătirea apărării naționale a fost numai cadrul necesar creației, și de aceia a fost formulată vag, așa cum nu era operantă.

Câteva din aceste operațiuni dovedesc, dacă ar mai fi nevoie, că nu se rezolvă prin o lege sau un contract chestiuni de acest gen, care cer în mod imperios o acțiune continuă și susținută cu îndârjire, în cadrul unui plan judicios, cu etape modeste.

3. Cum un plan de creație și de dezvoltări industriale, cere ca primă condiție, alimentarea progresivă cu lucru, trebuie să constatăm că creditele extraordinare cheltuite

în cursul anilor au fost pierdute pentru scopul propus, fără a folosi măcar scopului imediat.

4. Este adevărat că, *a posteriori* s-ar putea obiecta că un plan rațional nu s-ar fi putut aplica, deoarece conducerea politică nu a voit să se angajeze niciodată la fixare de anuități de cheltuit conform unui plan prealabil întocmit.

Obiecțiunea nu se poate face, căci am arătat de ce natură au fost și sunt planurile. Cu asemenea planuri organele militare nu puteau fi luate în serios nici chiar în timpuri prospere.

Faptul că și acum se umblă tot pe drumul bătut până azi îndreptățește întrebarea dacă nu cumva întocmirea planurilor fantastice descrise nu are de scop împăcarea conștiințelor, ori acoperirea răspunderilor.

5. Cazul relatat cu regenerarea munițiilor de artilerie dovedește o stare îngrijitoare de confuzie caracterizată prin ignorarea completă a intereselor permanente ale apărării naționale. Gradul periculos la care a ajuns această stare de confuzie este exact arătat de faptul că chestiunea, după ce a avortat, nu a avut ca urmare nici o măsură care să prezerve în viitor de repetarea unor procedee similare. Se reeditează epoca „Ferochimiceii”, când toată lumea striga pe străzi adevăratele crime care se comiteau, în vreme ce autoritatea militară se mulțumea să constate că organul respectiv este de altă părere și opera nefastă continua.

6. Ceea ce este nevoie a se repeta și accentua mereu, fiind de o mare gravitate, este faptul că, cu toată experiența războiului, cu toate învățămintele de la vecinii noștri nu ne-am convins că pregătirea de război azi este iluzorie dacă nu suntem în stare, la un moment dat, să ne facem totul în țară, afară de foarte puținul material care s-ar impune să fie pregătit prin stocaj.

Se găsesc azi toate argumentele ca să construim cu prețuri mari armament și muniții în fabricile străine.

Dacă însă se examinează bine sumele pe care le debursăm anual și timpul în care se procură materialul, se vede bine că s-ar putea impune fabricarea în țară de către aceleași fabrici care ne lucrează în străinătate.

Trebuie să vedem clar că primul tun bun fabricat în țară are mai mare valoare decât 500 aduse din străinătate. Nu știm ce surprize ne aduce războiul, dar e ușor de închipuit că materialul, personalul tehnic și de lucru pentru toate fabricatele are cel puțin tot atâta valoare cât materialul pe care vrem să ni-l procurăm. Nici nu se vede mai bună ocazie și singura (pe care dacă o pierdem greu o vom găsi), decât acum de a ne forma un personal tehnic și lucrători specialiști, fabricându-ni-se totul în țară și aceasta nu de formă, ci în fond. Noi însă fabricăm totul în străinătate și după ce ne facem aproape tot stocul necesar (față de puterile noastre), ori nu mai facem nimic în țară, ori facem o cantitate minimală (probabil numai teoretic, după prescripțiunile contractelor). Când se va face și unde se va putea forma personalul nostru indispensabil dacă nu are ce lucra? Un proiectil făcut în țară, o piesă făcută în țară are în sine și prețul personalului, care s-a forjat, făcând-o și de aceea este cea mai mare greșală a se compara prețurile din străinătate cu cele din țară, fără a se ține seamă de acest factor. Asta nu înseamnă a nu impune calitățile cerute și a nu face totul pentru a ajunge aici.

II. *Cum trebuie să lucrăm?*

Vom începe prin a schița o serie scurtă de fapte dinainte de război, care vor ușura înțelegerea sistemului pe care credem că trebuie să-l aplicăm.

Îndată ce a adoptat arma “Manlicher”, România Mică și-a instalat o pirotehnie pentru fabricarea cartușelor ei, pornind de la rondele de metal importate, pentru fabricarea tubului și glonțului și importând pulberea fără fum.

Vom urmări numai evoluția pulberii.

După câțiva ani de cumpărare a ei, mereu din străinătate, de la fabrica “Rottweil”, România a condiționat o comandă mai importantă de fabricarea ei în țară, într-o fabrică instalată pe costul său și cu obligația, pentru Casa “Rottweil” de a o preda, la finele executării comenzii, în plină funcționare cu personal exclusiv românesc.

Așa s-a născut Pulberăria Dudești, așa s-a creat în țară putința fabricării unui material de fabricație atât de delicată cum este pulberea fără fum.

Dar Pulberăria pornea fabricația de la fulmicoton, care era importat din străinătate.

Curând, acest stabiliment a făcut un contract militar, care avea la bază o comandă însemnată de fulmicoton, la finele căreia a rămas cu o fabrică de fulmicoton și una de acid azotic fabricat din salpetru de Chile.

Complexul acestor trei fabrici a constituit, în ajunul războiului, cea mai frumoasă Pulberărie din Europa, lucru mărturisit de mulți străini competenți.

Capacitatea tehnică a personalului său, întreg românesc, a căpătat o splendidă confirmare în anul 1915 când, în vederea războiului nostru, care se apropia, Pulberăria Armatei a adoptat fabricarea fulmicotonului din celuloza de lemn, problemă care până atunci nu fusese soluționată industrial de nici un stat european.

Repetăm și subliniem, că este vorba de o industrie chimică, subtilă, pe care, la acea epocă, mulți sceptici susțineau că nu suntem apti să ne-o însușim.

Dacă România Mare ar fi aplicat această metodă, de mult în acești 12 ani am fi avut în țară, cu cheltuială mică, o modestă fabrică de acid azotic, din cianamida calică, pe care România Mică nu o avea, dar noi o avem fabricată gata; și am avea de mult un personal românesc format pentru a conduce această fabrică și a poseda, astfel, în propriile noastre mâini, tehnica întregului ciclu de fabricație a pulberilor. În loc de aceasta continuăm a fi tributari străinătății cu salpetrul de Chile, nu găsim sumele neînsemnate necesare pentru înființarea unei fabrici de acid azotic, dar suntem pe punctul de a ne hotărî să cumpărăm Uzinele Nitrogen de la Dicio Sânmartin pentru câteva sute de milioane, uzine cu care, a două zi după ce le vom cumpăra, vom fi obligați să găsim ce întrebuintare să le dăm.

Războiul ne-a lăsat, oricât de paradoxal s-ar părea, într-o situație ideală pentru crearea unei industrii de război.

Ne-a lăsat cu o cantitate imensă de armament și muniții, așa că un atac imediat, sau în viitorul apropiat, să nu ne găsească dezarmați; ne-a ferit adică de situația de a trebui imediat și cu orice preț, să ne procurăm armament, lucru pe care nu l-am fi putut face decât adresându-ne marilor uzine cunoscute, capabile de a ne furniza armamentul trebuit, repede, cum nu pot uzinele de curând create.

Ne-a lăsat, de asemenea, cu un armament atât de variat, că în el sunt reprezentate armamentele tuturor beligeranților din Europa. Această varietate constituia o cauză de inferioritate a armamentului nostru, care era de natură să nu ne îngăduie a precupeți sacrificiile necesare unificării și modernizării lui.

Într-un cuvânt, războiul ne-a lăsat înarmați pentru a putea face față situației imediate, adică răgaz în timp, și ne-a forțat, prin felul acestui armament, să-l ameliorăm și înlocuim, deci nevoie care să ne îngăduie a pretinde țării sacrificiile financiare necesare, eșalonate pe acest timp.

Trebuie să așezăm la baza activității noastre următoarele postulate:

a) Uzinele care ne trebuie, dar a căror tehnică de fabricație nu este practică de nimeni în țară, nu se pot înființa decât cu participarea tehnică a unei uzine similare străine, adusă la participare prin darea unei comenzi adecvate, cu condiții de executare precis formulate, așa ca să se realizeze sigur încetățenirea tehnicii respective; acest prețios aport tehnic merită să fie larg remunerat. Este cazul ilustrat cu exemplul Pulberăriei Dudești și aplicabil la foarte variate industrii.

b) Uzinele pe care le avem în țară, dar ale căror tehnici de fabricație nu sunt aplicate direct la material de război, ci la material de pace, trebuie adaptate la fabricarea de material de război, de asemenea, prin comenzi, remunerate potrivit eforturilor și investițiilor cerute de aceste adaptări. Este cazul, de exemplu, în care se găsea Reșița.

c) Și unele și altele din aceste uzine, trebuie continuu alimentate cu comenzi, atât pentru a progresa în specialitatea de fabricație respectivă, cât și pentru a-și menține capacitatea calitativă atinsă.

d) Atât creațiile, cât și adaptările trebuie făcute în limitele unui program financiar de lungă durată, cu anuități cel puțin constante, dacă nu progresive, dar în nici un caz regresive, și în cadrul nevoilor actuale ale armatei, în ordinea urgenței.

Programul nostru de lucru trebuie să înceapă cu primele două probleme acute puse de armamentul existent: starea degenerată a munițiilor și starea uzată a țevelor.

1. Degenerarea munițiilor impunea imediată lor regenerare, care antrena:

a) Crearea unui mare atelier de delaborare și extinderea operațiunii de delaborare care a fost începută în 1920 la Pirotehnia Armatei, dar a fost părăsită pentru că cerea efort continuu.

b) Crearea unui ciclu complet de fabricare a pulberii; Pulberăria de la Dudești exista în așteptarea creării alteia în alt loc.

Instalarea unei fabrici de fulmicoton.

Instalarea unei fabrici de acid azotic din cianamidă ce producem în țară.

c) Crearea unei fabrici de explozivi civili și militari, sau după ce s-a creat cea de la Făgăraș, completarea ei cu fabricația de explozivi militari.

d) Crearea unor mari ateliere de încărcat proiectile.

e) Punerea în funcțiune a atelierelor de focoase de la Pirotehnia Armatei.

Aceste instalații, parte militare, parte civile-militare, cu o capacitate de regenerare de 1000 proiectile pe zi, costă circa 250 milioane.

Produsul lor anual de 300.000 proiectile antrenează o cheltuială de circa 300 milioane, și în mai puțin de zece ani s-ar fi amortizat instalațiile făcute, ba chiar s-ar fi creat puțința de a le da extensiune.

Până azi dar, cu o cheltuială anuală de 300 milioane, total 3 miliarde, se regenerau 3 milioane de proiectile, - adică se rezolva, aproape în întregime, chestiunea regenerării munițiilor - și posedam azi un ciclu complet de fabricație a pulberilor în plină vitalitate de funcționare, cu o armată de meșteri și specialiști formați prin un deceniu de experiență, lucru a cărui valoare este neprețuită.

2. Retubarea, respectiv șemizarea țevelor de tuburi și de arme antrena:

a) Punerea în mișcare a Uzinelor Copșa Mică-Cugir de exemplu, a căror concepere în mâinile organelor militare, înarmate cu un program concret, nu ar fi putut fi avortonul știut - pentru a efectua aceste retubări și șemizări.

b) Promovarea oțelărilor existente la Reșița pentru fabricarea oțelurilor speciale necesare operațiunilor de mai sus.

Aceste operațiuni ar fi cerut aproape două miliarde și s-ar fi terminat în cinci ani.

Reșița și Uzinele Copșa Mică-Cugir ar fi devenit organe vii de fabricație în vederea operațiunilor următoare, și armamentul ar fi fost îmbunătățit și diversitatea lui micșorată.

O a doua etapă trebuia să înceapă cu cinci ani în urmă cu fabricarea de arme la Cugir, în vederea unificării armelor și în vederea executării unei comenzi de puști-mitraliere și mitraliere, executate exclusiv în Uzinele Cugir în baza unui contract făcut cu ele și cu o fabrică străină de specialitate.

Este evident că și modelarea acestei de a doua etape pe ani era să fie funcție tot de valoarea cotei de bani destinați anual acestor operațiuni, dar desfășurarea activității noastre trebuia să fie mereu în același cadru; dotarea cu armament sau ameliorarea armamentului, prin fabricarea în țară, în scop de a avea și întreține uzinele de care avem nevoie la război.

Se poate demonstra că, aplicarea timp de 10 ani, cu începere din 1920, cu o cheltuială mijlocie de maximum un miliard anual, a unui plan de lucru simplu, dar unitar și perseverent urmărit, ne-ar fi adus astăzi în situația de a avea întreg armamentul nostru, arme și tunuri unificat și în parte nou, totul efectuat în fabrici de material de război create în țară sau adaptate dintre cele existente.

Ne-am găsi astăzi în fericita postură de a alimenta aceste fabrici deja existente cu comenzi de modernizare a întregului armament și de a face, astfel, concomitent, posibilă completarea ciclurilor de industrii care să ne facă independenți de străinătate pentru majoritatea materiilor prime transformate.

Este evident că nu se poate susține în mod serios că o cheltuială anuală de un miliard, în decada ultimă, ar fi fost un efort financiar care trecea peste puterile financiare ale țării.

A fost însă realmente ceva care a trecut peste puterile organelor ei de resort: puțința de a-și defini un țel precis și de a duce o acțiune unitară și perseverentă pentru atingerea acestui țel.

Aceste lipsuri au, în ce privește pe factorii politici, justificarea în multiplele preocupări pentru rezolvarea marilor probleme interne și externe lăsate de război. Factorii militari nu pot găsi justificarea pentru neputința de a fixa un țel bine definit în timp și clădit pe posibilități reale; este sigur că, dacă și-ar fi putut defini limpede un astfel de țel, ar fi avut și puterea morală de a impune modestul sacrificiu financiar de care ar fi fost nevoie.

III. *Preocuparea zilei de azi.*

Reiese, în mod indiscutabil, din cele precedente, că nu putem mai bine repara efectele inacțiunii noastre de până astăzi, decât făcând, de acum înainte, ceea ce n-am făcut în anii precedenți, și în special de a ne feri să repetăm aceleași greșeli.

Se pare însă că perseverăm în greșeală.

Acum zece ani, oricine ar fi propus realizări lente, dar sănătoase, ar fi fost aprobat în principiu, dar propunerea înlăturată în fapt, sub motivul că nevoile momentului pretind să le fie sacrificate toate resursele disponibile pe căile cele mai rezezi, și anume, comenzi și realizări în fabricile din străinătate.

Suntem expuși să facem peste alți zece ani aceleași amare reflecții asupra activității noastre de astăzi.

Și atunci, ca și acum, vom constata mari greșeli săvârșite; și atunci ca și acum, răspunderea acestor greșeli nu va purta-o nimeni, *pentru că vicii de organizare fac ca, cel puțin în formă, să o poarte toți.*

Ce facem acum:

Armata noastră are nevoie de puști mitraliere. Am ales una și am comandat unei uzine străine circa 25.000 de bucați - este necesarul total în puști mitraliere pentru cea mai mare armată ce vom putea mobiliza; am comandat piesele de schimb complete necesare fiecărei puști mitraliere; am comandat chiar și stocul de piese de schimb destinat a forma o rezervă în depozite. S-ar crede că ne pregătim pentru un eveniment imediat dacă nu am băga de seamă că puștile mitraliere comandate ni se vor livra în curs de cinci ani.

Am făcut aceasta în aceeași epocă în care, la M.St.M. se proiectează grandioase uzine de fabricat în țară armamentul necesar în timp de război. Prin aceste proiecte se prevede ridicarea capacității de producție actuală a Uzinelor Copșa Mică-Cugir de la 5000 puști mitralieră anual, din cinci, în cinci ani. Ca și când Cugirul ar fi fabricat până azi mereu câte 5000 puști mitraliere pe an, și aceasta se poate dubla, tripla! Ca și când ar fi destinate să înarmeze toate armatele Europei.

Aceste lucruri se studiază și se proiectează cu toată seriozitatea, în vreme ce prin contractul cu Uzinele "Skoda", pentru furnizarea celor 25.000 puști mitraliere, aceleași Uzine Copșa Mică-Cugir au onoarea de a fi menționate și direct invitate să se lase devorate de bună voie de către Uzinele "Skoda".

Căci această glumă sinistă mai are încă o parte interesantă.

Uzinele "Skoda" se angajează, prin contractul încheiat, să fabrice în țară ultimele 5000 din puștile mitraliere comandate; prescripțiunile contractului sunt astfel formulate că nu constituie decât un simulacru de intenție de a fabrica, efectiv, aceste puști mitraliere în țară, astfel că, pentru împăcarea conștiinței noastre, ne narcotizăm în realitate cu iluzia că la finele executării contractului, adică peste cinci ani, vom poseda, realmente, în țară, instrumentul industrial capabil de a ne fabrica, în interiorul granițelor noastre, puștile mitraliere de care vom avea nevoie la război.

Dar, chiar dacă am rămâne atunci cu fabrica în chestiune, se va naște întrebarea ce vom face cu ea după aceea? Căci și puști mitraliere vom avea de prisos, și piese de schimb pentru fiecare din ele, și chiar și piese de schimb de păstrat în depozite, toate fiindu-ne deja furnizate prin contractul încheiat.

Va trebui ori să fabricăm pentru export puști mitraliere, ori să închidem fabrica și s-o păstrăm pentru când va începe războiul; dar atunci o vom deschide în zadar, căci nu vom mai avea lucrătorii specializați ca să lucreze în ea, căci, între timp, ei vor fi uitat meseria!

Și astfel, în loc ca prin două miliarde cheltuiți în țară să ne construim puștile mitraliere de care avem imediat nevoie, într-o fabrică proprie, care să ne rămână vie, în plină funcțiune, și căreia să-i întreținem viața prin executarea lentă a nevoilor complementare și pieselor de schimb, trecem peste frontieră două miliarde pentru a face imposibilă în viitor orice speranță de a mai fabrica în țară puști mitraliere, și pentru a fi, prin această operațiune, în cel mai flagrant dezacord cu cele mai elementare linii de conduită financiară pe care trebuie să le impună țării conjunctura actuală a economiei sale politice.

Alt exemplu.

Armata noastră a ajuns la hotărârea de a introduce un întreg sistem de artilerie de toate calibrele, nou.

Ce ocazie unică de a crea o industrie de fabricat tunuri!

Cheltuielile de făcut cu instalarea ciclului de uzine necesare sunt neînsemnate în raport cu costul acestei artilerii, și ele vor fi amortizate înainte de a se fi fabricat această imensă cantitate de tunuri.

În loc de aceasta, noi am comandat pentru șapte miliarde lei tunuri Uzinelor “Skoda” și suntem pe punctul de a comanda pentru încă de două ori atâția lei.

Este hotărât lucru.

Comandamentul Superior a renunțat definitiv la dotarea țării cu industrie de război.

Și atunci devine și mai chinuitoare întrebarea: de ce același comandament face proiecte de a crea industrii care să aibă o capacitate de producție de 1000 tunuri de toate calibrele pe an, când, concomitent, face acte menite a zădărnici definitiv asemenea veleități?

Se poate să nu se înțeleagă un lucru așa de evident că o uzină nu constă în ziduri și mașini, care se pot oricând cumpăra și așeza, ci în personal meșterit prin lucru, și cu atât mai apt cu cât a lucrat mai mult, și în personal tehnic de conducere, care nu se face în școli, oricât de înalte ar fi ele, ci în uzină, prin lucru?

Se poate să nu se înțeleagă că existența unei activități industriale permanente, într-o țară, nu este utilă numai pentru că dă lucrul fabricat care i se cere, ci mai ales pentru că constituie ambiția industrială, ambiția tehnică, din care generează capacitățile tehnice chemate să rezolve probleme tehnice de material în chiar timpul războiului, și o întreagă armată de meșteri fără a căror activitate pe front și înapoia lui, nu se mai poate face război astăzi?

Se poate să nu se înțeleagă că este atât de prețios acest lucru pentru ridicarea potențialului de apărare a unei țări, că un tun făcut în țară prețuiește triplu decât unul făcut peste graniță cu o treime de preț?

Nu mai vorbim de latura economică a lucrului, pe care în aceste timpuri vitrege o înțelege toată lumea.

Pentru justificarea acestor aberațiuni s-a inventat legenda că, deoarece guvernele nu dau fondurile necesare, când li se cere de armată, singurul mijloc eficace e acesta: a lega țara prin contracte de durată și atunci, vrând nevrând, guvernele vor trebui să treacă în buget anuități angajate.

Cât ar fi de degradatoare pentru conștiința noastră națională o asemenea politică de minori se vede de la sine.

Dar premiza din care ea vrea să se ducă, chiar dacă s-ar fi putut pretinde că există ieri, este absolut sigur că nu mai există astăzi și nici de acum înainte.

IV. *Ce trebuie făcut.*

Trebuie să împreună toate actele noastre de dotare cu material de război, de convingerea profundă că numai realizarea fabricării în țară a unui material ne poate permite să ne bazuim pe întrebuințarea lui de război; că puțința de fabricație a unui material, chiar cu o capacitate modestă de producție, dar de calitate ireproșabilă, merită orice preț și cât de grele eforturi, pentru că reprezintă o putere vie, susceptibilă a se amplifica progresiv prin singurele noastre mijloace și a se multiplica atunci când nevoia o va cere, o putere vie care constituie o creștere durabilă a capacității noastre de apărare, că această putere vie nu este prețioasă numai prin materialul de război pe care ni-l fabrică, ci îndeosebi prin instrumentul uman specializat, a cărui formare o include și de a cărui existență este condiționată la război posibilitatea de a repara uzura materialului, de a umple golurile și de a forja materiale de sistem nou.

Aceste adevăruri simple și evidente, pe care le cunoaștem cu toții de la războiul mondial, dovedesc după felul cum am lucrat timp de 12 ani până astăzi, că este necesar să ni le repetăm și, în special, să conformăm lor toate hotărârile noastre de dotări cu material de război.

Conducându-ne de ele trebuie să reparăm îndată greșelile din trecutul apropiat sau îndepărtat, și anume:

1. Trebuie ameliorate efectele contractelor deja încheiate, obținându-ne pentru fiecare din ele începerea de la început a fabricării celei mai mari părți a fiecărei comenzi, în țară. Această ameliorare se poate atinge prin modul de aplicare al acestor contracte, întrucât clauzele tehnice cuprinse în ele sunt deosebit de vagi și de elastice.

2. Până atunci trebuie oprite imediat tratativele în curs; trebuie condiționată reluarea lor de modificarea, în sensul arătat, a contractelor deja încheiate, după aceea trebuie conduse aceste tratative în sensul exclusiv al fabricării în țară a materialului comandat.

3. Trebuie menținute Uzinele Copșa Mică-Cugir în mâinile noastre, și modificat statutul lor pentru a le da mai multă suplețe în scopul de a putea fi puse la lucru pe baza unui program de lungă durată.

4. Trebuie pusă în mișcare promovarea fabricării oțelurilor speciale în țară, concomitent cu executarea comenzilor de material în țară.

5. Trebuie să se oprească cumpărarea nitrogenului pentru care se azvârl banii în vânt - și instalată, de îndată, o fabrică de acid azotic din cianamidă calică pe care Uzinele Nitrogen sunt obligate să ni-l furnizeze în virtutea contractului moștenit de la unguri.

6. Trebuie instalată imediat, la Fabrica de Explozivi de la Făgăraș, o anexă pentru fabricat anume explozivi de război.

7. Trebuie întocmit și aplicat imediat un program de lucru pe zece ani pentru fabricat armele, tunurile și munițiile respective în țară, în cantități astfel fixate încât să satisfacă nevoile imediate și, concomitent, să îngăduie întreținerea lucrului uzinelor respective cu capacitate restrânsă.

8. Trebuie înființate fabricile chimice și promovate industriile care consumă fabricatele lor pentru uzul economiei generale.

9. Trebuie înființate fabrici de mijloace de protecție contra gazelor.

10. Din acest program trebuie, neapărat, să facă parte înființarea, în dimensiuni adecvate a ansamblului nostru economico-industrial, a industriei automobilelor și tractoarelor, a aluminiului și oțelurilor de aluminiu și a cauciucului, precum și aceia de transformare a cuprului și zincului și a fabricării alamei.

Întreaga activitate desfășurată să se conducă de principiul că toate începuturile se impun a fi modeste, numai astfel putându-se pune baze solide pentru formarea personalului românesc pentru meșteșugurile noi respective.

Înfăptuirea acestui program este posibilă cu anuități inferioare acelor la care suntem pe punctul de a ne angaja și în parte ne-am angajat deja.

SECRETAR GENERAL

Colonel /s.s./ indescifrabil

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1075, f.497-520.

Notiță

La comparația între prețurile românești și iugoslave, Uzinele “Skoda” n-au putut porni decât din două puncte de vedere:

1. Finanțarea.
2. Surplusul de furnizare pentru România.

Având în vedere aceste două puncte, reiese că prețurile românești sunt cu aproximativ 16-19% mai ieftine decât cele ale Iugoslaviei.

Bineînțeles că Uzinele “Skoda” au furnizat iugoslavilor, pentru condițiile iugoslave, cel mai bun material de tunuri și muniție și este, fără îndoială, că și armata iugoslavă posedă un material modern de tunuri.

Condițiile caietelor de sarcini românești, care au fost alcătuite cu mulți ani mai târziu, posedă, bineînțeles, progresul în construcție și balistică, care, între timp, s-a realizat și, bineînțeles, conțin și condiții incomparabil superioare și mai severe în ceea ce privește capacitatea și preluarea tunurilor și muniției, față de materialul iugoslav.

Uzinelor “Skoda” le este, bineînțeles, imposibil de a stabili o comparație între tipurile de tunuri românești și iugoslave, deoarece Uzinele “Skoda” ar susține prin aceasta că materialul de tunuri și muniție iugoslavă au o capacitate mai mică și sunt calitativ inferioare materialului de tunuri și muniție românească și pentru că guvernul iugoslav, din această cauză, ar avea deplinul drept de a trage la răspundere Uzinele “Skoda” cât și Ministerul Armatei iugoslav.

Dorim să amintim aici numai acele puncte din caietele de sarcini, care nu au nici o referire la calitatea tunurilor iugoslave și anume:

1. România cere un tun-model, cu care urmează a se executa importante trageri de rezistență și probe de rulaj.

2. Probele de rulaj cu tunurile românești sunt incomparabil mai mari și mai dificile decât cele cu tunurile iugoslave, ceea ce, desigur, că nu cauzează numai cheltuieli mai mari, ci formează și un risc mai mare.

3. Instrumentele optice ale artileriei românești sunt incomparabil mai moderne și costă cu mult mai mult decât cele iugoslave.

4. Tunurile românești urmează a fi amenajate pentru tragerea cu pulbere de nitroceluloză și cu pulbere de nitroglicerină, ceea ce are ca urmare, că Uzinele “Skoda” trebuie să execute nenumărate probe costisitoare, deoarece toate tunurile “Skoda”, cât și cele iugoslave, sunt amenajate pentru întrebuințarea pulberii cu nitroglicerină.

Pulberea de nitroceluloză cere, față de pulberea cu nitroglicerină, o cameră mai mare de încărcare, din care cauză trebuie furnizat un tub mai mare de alamă și o încărcătură mai mare de pulbere, prin ceea ce se majorează prețul muniției.

5. Punctul de topire al trotilului la iugoslavi este de 80,3°, iar la români 80,5°. Această împrejurare cauzează, bineînțeles, o majorare a prețului trotilului.

6. Muniția pentru România este ambalată în lăzi ferecate, căptușite etanș cu tablă pentru transport și înmagazinare, iar pentru ante-trenuri și chesoane trebuie furnizate lăzi separate de muniție. Pentru Iugoslavia muniția este ambalată în aceste ultime lăzi pentru transport și deci muniția nu este suficient de etanș ambalată pentru o eventuală

depozitare în depozite. Afară de aceasta lăzile de muniție pentru România trebuie fabricate dintr-un lemn de primă calitate, ceea ce face să se întâmple, că din 10 vagoane de scânduri furnizate, numai aproximativ 2 vagoane pot fi utilizate pentru fabricarea lăzilor.

7. Materialul de obuze pentru muniția română este călit, iar cel pentru Iugoslavia este de tărie naturală.

Avantajul materialului de obuze călit este că se obține o limită înaltă de elasticitate la materialul călit, majorând cu mult siguranța la tragere.

8. Probele de tragere cu focoase contra ziduri, după cum cer condițiile românești de preluare, cauzează cheltuieli excesiv de mari.

9. Dispersiunea admisibilă a traiectoriilor în condițiile românești de preluare este incomparabil mai mică decât în condițiile iugoslave, prin ceea ce rezultă Uzinelor “Skoda” un risc foarte mare.

10. Felul preluării de către comisia română reclamă un birou propriu, care are obligația de a aduce la cunoștința comisiei fiecare început și sfârșit de procedeu, pentru ca aceasta să poată urmări fabricația în toate detaliile.

Condițiile severe de preluare stabilitate de către România cauzează Uzinelor “Skoda” o marjă de circa 10% mai mare decât la preluarea de material de către celelalte state ale lumii. Este, fără îndoială, că mai există încă un mare număr de diferențe în construcție, în calitate și în condițiile de preluare, ce nu sunt aici amintite, deoarece punctele indicate dau suficientă lămurire asupra condițiilor incomparabil mai avantajoase pe care le-a prescriș România în comparație cu Iugoslavia la darea comenzii.

În afară de avantajele financiare menționate în scrisoarea oficială a Uzinelor “Skoda”, în comparație cu plățile ce Iugoslavia acordă Uzinelor “Skoda”, s-ar putea face dovada a încă unui alt număr de avantaje de la banii numerar pentru o uzină complet ocupată, de asemenea și un număr de surplus de randamente tehnice, ce nu sunt amintite, căci prin aceasta materialul iugoslav de tunuri și muniție ar putea părea inferior, în ceea ce privește calitatea și construcția.

Afară de aceasta mai trebuie amintit că francezii nu au putut accepta condițiile caietelor de sarcini ale Uzinelor “Skoda”, cu toate că prețurile lor la tunurile de 105 mm au fost incomparabil mai mari decât cele ale Uzinelor “Skoda”.

SECRETAR GENERAL

Colonel /s.s./ indescifrabil

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1337, f.275-278.

Referat

Uzinele “Skoda”, primind de la Ministerul Apărării Naționale, în martie 1931, un tabel comparativ între prețul materialelor iugoslav și românesc, comandate la acele uzine, tabel alcătuit în Iugoslavia și potrivit căruia, materialul românesc ar fi cu 25% mai scump ca cel iugoslav, probează contrariul în modul următor:

1. Admite ipoteza că afirmația iugoslavă ar fi adevărată.

În acest caz, considerând că:

- Materialul românesc ar costa, o cifră rotundă	100
- Se adaugă dobânzi de 6%	6
	Total ---- 106

Dobânda ar trebui să fie 10% fiindcă, în 10 ani, România plătește în total 108.196,55 coroane cehe ca dobânzi. Totuși, “Skoda” ajunge la dobânda de 6% din valoarea materialului, punând în socoteală întârzierile în livrare, survenite din cauza fabricării și experimentării prototipului.

În aceeași ipoteză:

- Materialul iugoslav ar costa 100-25	75
- Dobândă de 40% pentru 100 sau pentru 75	30
	Total ----105

Contractul iugoslav prevede ca dobânzi pentru întreaga comandă, plata unei sume de 304.941.831 coroane cehe pe 7¼ ani, ceea ce dă 36,28% pe 7¼ ani. “Skoda” ajunge la 40% calculând dobânda pe timpul de 10 ani cât este durata contractului românesc.

Din acest calcul, făcut de “Skoda”, ar rezulta că prețurile românești sunt cu 0,94% mai scumpe decât cele iugoslave.

Acest rezultat nu ține însă socoteală de modul diferit de finanțare a comenzilor.

Într-adevăr:

- Iugoslavia dă, la încheierea contractului, bonuri de tezaur pentru întreaga valoare a contractului, inclusiv dobânzile.

- România plătește, numai după ce i s-a furnizat materialul și servește o dobândă de 5%, numai pentru materialul neachitat prin ratele lunare.

Pentru a confecționa furnitura românească, “Skoda” trebuie să se împrumute și să plătească (după indicația d-lui Szeleszki) 8% dobândă. Pentru materialul iugoslav, cu ajutorul bonurilor de tezaur, obține ușor și cu cheltuieli neînsemnate, capitalul necesar în orice moment.

Din acest motiv, “Skoda” își pune în socoteală o diferență de 3%, care reprezintă plusul de dobânzi, pe care “Skoda” pretinde că trebuie să plătească băncilor, peste cei 5% dobânzi, pe care îi primește din România.

Acești 3% pe 5 ani, au un total de 15% din valoarea materialului, din care scăzând cei 0,94%, care au rezultat în socoteala de mai sus, ca diferență în defavorul prețurilor noastre, - rezultă că materialul nostru ar fi cu 14% mai ieftin ca cel iugoslav.

Cei 6% dobânzi, pe care “Skoda” îi pune în socoteală, reprezintă o valoare la care “Skoda” a ajuns prin aprecieri și care în realitate va suferi modificări.

Dacă comanda s-ar fi executat la termenele prevăzute de contract, am avea 10 % din valoarea întreagă a materialului, ca dobânzi pe timp de 10 ani și în consecință, plusul de 14% în favoarea prețurilor noastre s-ar reduce la 10 %, rămânând însă în avantajul nostru.

Dacă mai scădem din acești 10% și diferența între 36,28 % și 40 %, lăsând numai dobânzile ce iugoslavii plătesc de fapt, tot ar mai rămâne o diferență de circa 6 % în favorul materialului nostru.

În comparația aceasta de cifre, nu a intrat în calcul, coeficientul de calitate al materialului românesc și care rezultă din condițiile caietelor de sarcini, mult mai pretențioase decât cele iugoslave:

- probe de rulaj mult mai mari;
- instrumente optice mult mai bune ca cele iugoslave;
- amenajarea tunurilor pentru tragere cu pulberi pe bază de nitroceluloză și nitroglicerină, care necesită instalații noi la “Skoda”;
- punctul de topire al trotilului mai ridicat, care necesită o rafinare în plus;
- ansamblul muniției în lăzi căptușite etanșe;
- lemn de prima calitate;
- condiții de precizie la tragere mult mai severe;
- dispozitiv de tragere A.A. la tunul de 75 mm, pe când la materialul iugoslav trebuie transportat în vehicul separat;
- un tun din serie trece prin aceleași probe ca și prototipul, deci riscul de a pierde întreaga comandă.

“Skoda” atribuie acestui coeficient de calitate, o valoare de 4 1/2 % pentru tunuri și 6 1/2 % pentru muniții, care ar rămâne întreg în favoarea materialului românesc.

ÎN REZUMAT: s-ar putea afirma, atât cât rezultă din comparații de cifre, pentru materiale de calități diferite și furnizate în condiții financiare neasemănătoare, că materialul comandat de România la “Skoda”, nu este mai scump decât cel iugoslav.

Secretar General
General IOAN ILCUȘU¹

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1337, f.267-268.

¹ General de divizie *Ioan Ilcușu*, născut la 02.02.1882. Grade: sublocotenent - 01.09.1902, locotenent -, căpitan - (primit din armata austro-ungară cu vechimea și gradul) maior - 01.04.1916, locotenent-colonel - 01.09.1917, colonel - 01.04.1920, general de brigadă - 10.05.1931, general de divizie - 25.12.1937; demisionează la data de 06.06.1940.

MINISTERUL ARMATEI

**Contract
nr. 1607 din 7 aprilie 1931**

Între subsemnații: Ministerul Armatei, reprezentat prin domnul general Nicolae Condeescu¹, ministrul Armatei, pe de o parte și Casa “Nedinsco Nederlandsche Instrumenten Compagnie, den Haag”, reprezentată prin Oficiul Tehnic Român S.A. București, autorizată prin procura autenticată sub Nr. 1928 din 13 ianuarie 1931 de către Ministerul de Externe, pe de altă parte, a intervenit următorul contract de furnizare:

1. Casa “Nedinsco” se obligă a livra:

a. 4211 binocluri “Nedinsco” sistem “Carl Zeiss Jena”, model “Silvamar”, 6 x 30, pe prețul de 26.80 \$ bucata, adică 112.854.80 \$.

b. 1281 binocluri “Deltrentis” 8 x 30, la prețul de 30.30 \$ adică 38.814.30 \$

Total 151.669.10 \$ - U.S.A.

Prețurile se înțeleg inclusiv accesoriile de sub [punctul] 3, inclusiv ambalajul, franco depozitul de recepție în București, însă nevămuit.

Cantitățile ce urmează a fi livrate conform alineatului de mai sus, vor putea fi mărite de către minister în cursul executării contractului până la numărul de care va avea nevoie, fără majorare de preț. De asemenea, ministerul își rezervă dreptul de a comanda pentru marină modelul “Binoclar” pe prețul stabilit de 41.30 \$ bucata, sau modelul “Dekaris”.

2. Binocurile specificate mai sus vor fi identice cu mostrele care au fost prezentate Ministerului Armatei, Inspectoratul General Tehnic, împreună cu oferta Casei “Nedinsco” din 7 ianuarie 1930, înregistrată sub nr. 404 din 10.02.1930 și care au fost experimentate și clasate la concursul care a avut loc în vara lui 1930, cu excepția reticulului și a gravurilor pe corpul binocului, care vor corespunde cu desenul aprobat de către Ministerul Armatei. Materialele întrebuițate la fabricație vor corespunde desenului respectiv, aprobat de către Ministerul Armatei și vor fi aceleași ca cele întrebuițate la mostrele depuse pentru experiențele concursului.

Binocurile vor trebui să corespundă sub toate raporturile condițiilor caietului de sarcini anexat², care face parte integrantă din prezentul contract, care a fost acceptat și semnat de către furnizor.

3. În prețul fixat mai sus pentru fiecare model de binocluri intră și câte:

a. un reticul;

b. o pereche de diafragme galbene;

c. o curea pentru binoclu cu doi butoni dubli, un agățător de piele cu doi butoni dubli și un capac de ploaie, toate de culoare neagră;

d. una bucată piele de căprioară;

¹ General de divizie (infanterie) *Nicolae Condeescu*, născut la 27.02.1876. Grade: sublocotenent - 01.07.1896, locotenent - 07.04.1900, căpitan - 10.05.1907, maior - 01.04.1913, locotenent-colonel - 15.08.1916, colonel - 01.04.1917, general de brigadă - 30.03.1919, general de divizie - 01.04.1928 - numit inspector general al armatei la 07.10.1932.

² Nu se publică.

e. un toc de piele maro cu capac și dispozitiv de închidere, cureaua de lungime reglabilă, urechi pentru centiron, locașuri pentru diafragme galbene și pielea de căprioară.

4. Binoclurile vor fi livrate în loturi de câte 400 bucăți. Primul lot va fi livrat cinci luni după semnarea prezentului contract, iar loturile următoare vor fi livrate în intervale de o lună până la epuizarea comenzii. Fiecare lot va fi compus din 200 binocluri "Silvamar" și 200 binocluri "Deltrentis", până ce va fi furnizat numărul de "Deltrentis" comandat.

La termenele fixate mai sus lotul respectiv va fi pus la dispoziția [comisiei] de recepție pe care Ministerul Armatei o va trimite la fabrică pe baza avizului fabricii, care va anunța punerea la dispoziție a lotului respectiv cu 15 zile înainte.

Întârzierile ce vor surveni la punerea la dispoziție a unui lot, conform alineatului precedent, din vina furnizorului, vor atrage o amendă de una la mie din valoarea lotului respectiv pentru fiecare zi care va întrece 30 zile de la data fixată pentru recepție.

Sunt excluse de această penalitate întârzierile cauzate de forță majoră. Ca forță majoră sunt considerate: război, răzcoale, grevă, incendiu, inundații și orice cazuri de natură violentă cu consecința de a fi întrerupt lucrul în fabrică, făcând imposibilă executarea contractului în mod temporar.

Asemenea cazuri vor trebui anunțate ministerului prin scris cel mai târziu cinci zile după ce se vor fi produs și se va indica durata lor probabilă și prelungirea termenelor de livrare pe care le cere furnizorul în consecință. La cererea Ministerului Armatei se vor aduce documente oficiale, care vor dovedi existența faptelor petrecute.

Recepția calitativă a furniturii va avea loc la fabrică în zilele, care rezultă din conținutul paragrafului 4. Ea va fi făcută de către o comisie trimisă în acest scop și pe spezele sale de către Ministerul Armatei, conform prescripțiilor caietului de sarcini.

Refuzul unui lot sau a unui număr de binocluri care îl compun va fi adus la cunoștința furnizorului de către comisia de recepție cel mai târziu în zece zile după terminarea probelor respective. Dacă s-a refuzat mai mult de 25 % dintr-un lot, întregul lot va fi refuzat.

Lotul sau binoclurile refuzate vor fi puse la dispoziția furnizorului spre a fi ajustate sau înlocuite după alegerea furnizorului și vor fi preparate pentru o nouă recepție la termenul prevăzut pentru recepția lotului următor, formând un lot separat.

Binoclurile care vor fi refuzate la recepția ultimului lot vor trebui să fie prezentate din nou sau înlocuite o lună de zile după această ultimă recepție cel mai târziu.

Refuzul unui lot sau a unor binocluri nu schimbă întru nimic condițiile penalităților din paragraful 4, care vor fi aplicate fără a ține seama de un asemenea refuz.

Furnizorul se obligă să pună la dispoziția organelor de recepție ale Ministerului Armatei aparatele și instalațiile care sunt necesare la executarea probelor, prevăzute în caietul de sarcini anexat.

Dacă furnizorul nu se va conforma acestei prescripțiuni, Ministerul Armatei va avea dreptul de a rezilia contractul, fără aviz prealabil, confiscând garanția în aceleași condiții prevăzute în articolul precedent.

Dacă Ministerul Armatei nu va putea proceda la recepție la un termen, care decurge din alineatul 1 al acestui paragraf, ministerul nu va avea nici o obligație suplimentară și nu va interveni nici o schimbare în condițiile de plată prevăzute. Dacă Ministerul Armatei nu va fi în măsură de a trimite la timp comisia de recepție, se va

putea proceda la recepția lotului respectiv la data fixată pentru lotul următor, recepționându-se două loturi deodată.

Binoclurile care au fost recepționate vor fi plumbuite și puse la dispoziția furnizorului, care este obligat să le împacheteze și să le expedieze imediat la București.

6. Recepția cantitativă și definitivă va avea loc la București la locul indicat de către Ministerul Armatei. Cu această ocazie se va face o a doua recepție calitativă, însă numai spre a se constata eventualele avarii survenite din orice cauză după recepția comisiei, care a fost delegată la fabrică și înaintea recepției în București.

Furnizorul se angajează a efectua livrarea la București și se obligă a înlocui binoclurile care vor fi sosit avariate și a completa lipsurile constatate.

Furnizorul are dreptul de a lua parte la recepție trimițând, pe propriile sale speze, un reprezentant, la data și la locul, care vor fi indicate de către minister cu zece zile înainte.

Această recepție va avea loc cel mai târziu 15 zile după primirea avizului furnizorului, anunțând sosirea transportului respectiv în București.

Furnizorul este obligat să expedieze binoclurile recepționate în termen de 15 zile de la semnarea procesului-verbal respectiv din uzină.

Eventualele întârzieri peste acest termen sunt supuse amenzii din paragraful 4, care vor fi aplicate imediat după trecerea termenului de 15 zile.

Ambalajul mărfii și transportul de la uzină până la București și până la locul de recepție indicat de către minister cad în sarcina furnizorului, atât în ce privește costul, cât și diferitele riscuri.

8. Ministerul Armatei va face plata în modul următor:

- în cursul lunii aprilie	1931	16.980.95	\$ USA
- în cursul lunii iulie	1931	13.809.50	\$ USA
- în cursul lunii octombrie	1931	15.957.15	\$ SUA
- în cursul lunii ianuarie	1932	15.957.15	\$ SUA
- în cursul lunii aprilie	1932	15.957.15	\$ SUA
- în cursul lunii iulie	1932	17.176.20	\$ SUA
- în cursul lunii octombrie	1932	19.614.30	\$ SUA
- în cursul lunii ianuarie	1933	11.515.85	\$ SUA
- în cursul lunii aprilie	1933	7.325.35	\$ SUA
- în cursul lunii iulie	1933	4.797.65	\$ SUA
- în cursul lunii octombrie	1933	3.764.30	\$ SUA
- în cursul lunii ianuarie	1934	3.657.10	\$ SUA
- în cursul lunii aprilie	1934	3.657.15	\$ SUA
- în cursul lunii iulie	1934	1.353.90	\$ SUA
- în cursul lunii august	1934	145.40	\$ SUA
Total	-----	151.669.10	\$ SUA

Sumele indicate vor fi vărsate în contul firmei Oficiul Tehnic Român S.A., la Banca Românească S.A., din București.

Dacă, din orice cauză neprevăzută, plățile nu vor putea fi efectuate la termenele indicate, amenzile pentru furnizor nu vor fi aplicate pe un termen și număr de binocluri corespunzător.

9. Pentru garantarea execuției contractului furnizorul a depus o garanție de 7.583.46 dolari, reprezentând 5% din valoarea totală a contractului, în efecte garantate de statul român, în valoare nominală de 1.275.000 lei, corespunzător cu cursul dolarului la data contractului.

Chitanța respectivă a Casei de Depuneri și Economie din București nr. 29474 din 04.04.1931 a fost depusă la Ministerul Armatei, Inspectoratul General Tehnic, cu adresa din 04.04.1931, înregistrată la nr. 1549 din 04.04.1931.

Această garanție va putea fi eliberată furnizorului după predarea și recepționarea definitivă, atât calitativă cât și cantitativă la București, de către Ministerul Armatei a întregii furnituri ce face obiectul acestui contract, fără prejudicierea în nici un mod a termenelor de plată sus specificate.

10. Pentru orice litigii, de orice natură, derivând din executarea prezentului contract, părțile aleg competența judiciară a instanțelor române din județul Ilfov și declară că înțeleg să se supună exclusiv numai legilor Regatului României.

Noi, subscrisa Societate "Nedinsco Nederlandsche Instrumenten-Compagnie, Den Haag", reprezentată prin „Oficiul Tehnic Român” S.A., declarăm că ne alegem domiciliul pentru tot ce privește executarea acestui contract la sediul Societății „Oficiul Tehnic Român” S.A., București, str. G.C. Cantacuzino 33, unde ni se vor adresa valabil orice corespondențe și procese cu caracter judiciar și orice hotărâri judecătorești.

11. Taxele de timbru și înregistrare a contractului în România cad în sarcina furnizorului și se vor vărsa Administrației Financiare din București înaintea achitării fiecărei rate în mod proporțional.

12. Redactat în patru exemplare, din care două în limba română și două în limba franceză, dintre care s-au dat câte un exemplar fiecăreia din părți.

Ministrul Armatei

General de divizie NICOLAE CONDEESCU

Oficiul Tehnic Român

BACHMANN WIESNER

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1357, f.122-128.

MINISTERUL ARMATEI
Comandamentul Marinei

Contract
nr. 1372 din 29 aprilie 1931

Între Ministerul Armatei, - Comandamentul Marinei - reprezentat prin viceamiralul Scodrea Vasile¹, ordonator primar, conform Deciziei Ministeriale nr. 1005/1929, de o parte - și Casa “Svenska Aktiebolaget Tradlos Telegrafi” din Stockholm - reprezentată prin Societatea Anonimă, fost Eugen Behles, împuternicită a angaja firma prin procura generală legalizată și văzută sub nr. 2226 de către Ministerul Afacerilor Străine al Regatului României din 19 martie 1930.

În baza Jurnalului Consiliului de Miniștri nr. 320 din 27 martie 1931 s-au stabilit și convenit, prin bună învoială și de comun acord, cele ce urmează:

Art. 1. Firma “Svenska Aktiebolaget Tradlos Telegrafi” din Stockhloem se obligă a furniza Marinei Regale Române următoarele materiale:

- Una stație R.T. specială pentru submarin, construită conform listei anexate caietului de sarcini partea II-a tehnică;
- Una stație R.T. pentru nava-bază, construită conform listei anexate³ caietului de sarcini, partea II-a tehnică.

Art. 2. Prețul convenit pentru această furnitură va fi de 56.000 dolari SUA.

Prețurile furniturii se înțeleg franco bord, afară de taxele vamale și cifra de afaceri ce ar fi eventual de plătit și afară de cheltuielile de montaj.

Taxele de înregistrare și timbru proporțional privesc pe firma “Svenska” și urmează să fie reținute din plățile ce va avea de primit.

Art. 3. Condițiile ce trebuie să îndeplinească furnitura, termenul de predare, modul de recepție al furniturii, acțiunea ce Comandamentul Marinei își rezervă asupra garanției depuse, precum și celelalte chestiuni de detaliu privitoare la executarea contractului de față, sunt cele prevăzute în caietul de sarcini, partea I-a administrativă, în caietele de sarcini - partea II-a tehnică și în specificațiile anexate, pe deplin și fără nici o rezervă acceptate și semnate de ambele părți contractante și care caiete de sarcini și specificații fac parte integrantă în mod explicit din acest contract.

Art. 4. Plata materialului se va face în modul următor:

- 20% la semnarea contractului;
- 20% când lucrarea va fi avansată cu 45% (15 iunie 1931);
- 20% când lucrarea va fi avansată cu 65% (15 august 1931);
- 20% după recepția provizorie a întregii furnituri (15 noiembrie 1931);
- 20% după recepția pe bordul vaselor a întregii furnituri (15 februarie 1932).

Art. 5. Cesiunea întregului contract este prohibită sub orice formă.

Art. 6. Pentru asigurarea îndeplinirii obligațiilor stipulate prin acest contract, caietele de sarcini și specificații, subsemnata firmă “Svenska Aktiebolaget Tradlos

¹ Amiral *Vasile Scodrea* (marină), născut la 31.12.1872. Grade: sublocotenent - 15.09.1880 (absolvent al Școlii Navale din Livorno), locotenent - 01.02.1897, căpitan - 10.05.1901, maior - 10.05.1907, locotenent-colonel - 10.05.1907, căpitan comandor - 01.04.1914.

² Nu se publică.

³ Nu se publică.

Telegrafi” am depus garanția la Casa de Depuneri și Consemnațiuni, sub recipisa nr. 32.766 din aprilie 1931 suma de 950.000 lei în efecte.

Art. 7. Subsemnata firmă “Svenska” declară că, pentru executarea contractului de față, ne alegem domiciliul în București, Calea Rahovei nr. 10-12, fiind reprezentată prin Societatea Anonimă fost Eugen Behles, unde vom fi citați și unde ni se vor comunica orice somații și acte de procedură.

Părțile convin să aleagă competența Tribunalului Ilfov și a Curții de Apel din București pentru judecarea oricărui litigiu rezultat din executarea contractului, caietelor de sarcini și specificațiilor de față.

Făcut în dublu exemplar acest contract, caiete de sarcini și specificații, semnându-se de ambele părți și luându-se câte unul de fiecare parte contractantă.

Inspector General al Marinei
Viceamiral VASILE SCODREA

Furnizor:
“SVENSKA AKTIEBOLAGET TRADLOS
TELEGRAFI”
STOCKHOLM, prin SOCIETATEA ANONIMĂ
fostă „EUGEN BEHLES”

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1336, f.271.

MINISTERUL ARMATEI
Secretariatul General
Nr. 262

12 mai 1931

Către
Inspector General de Armată
General de divizie Cihoski Henri¹

În scopul de a se întocmi un plan pentru un timp mai îndelungat, în care să se prevadă dotarea armatei cu tot materialul de război necesar, în cantități potrivite cu efectivele de încadrat, la o eventuală mobilizare, de modelul stabilit de către direcțiile respective și Comitetul Materialelor de Război, precum și pentru ca această dotare să fie urmărită cu continuitate, chiar în cazul schimbărilor survenite în departamentul armatei, Ministerul a hotărât alcătuirea unei comisii, sub președinția domniei voastre având compunerea arătată pe verso și care să studieze și să întocmească un plan de dotare a armatei, cu tot materialul de război - inclusiv echipamentul - plan care să fie urmărit și adus la îndeplinire în decurs de 10 ani.

Lucrarea, odată întocmită, va fi supusă avizului Consiliului Superior al Armatei și Consiliului Superior de Apărare Națională, iar în urmă și aprobării Majestății Sale Regelui, după care va deveni obligatorie pentru Ministerul Armatei.

Comisia va lucra, cu începere de la data de 15 mai 1931, în una din încăperile Inspectoratului General de Armată nr. 3, în zilele și orele ce veți binevoi a le hotărî domnia voastră.

Rezultatul lucrărilor, rugăm să binevoiți a-l înainta Ministerului Armatei-Secretariatul General, până la data de 30 septembrie 1931.

Comisia pentru alcătuirea planului decanal:

Președinte: Domnul general de divizie Cihoski Henri - Inspectoratul General de Armată nr. 3.

Membri: Inspectorul Inspectoratului General de Armată nr. 1, general de divizie adjutant Angelescu Paul²;

Șeful Marelui Stat Major

Subșeful Marelui Stat Major

Inspectorul General al Infanteriei

Inspectorul General al Cavaleriei

Inspectorul General al Artileriei

Inspectorul General al Geniului

Inspectorul General al Aviației

Inspectorul General al Armamentului

Secretarul General al Ministerului Armatei

Secretar: Șeful de Stat Major al Inspectoratului General de Armată nr. 3

¹ Colonel (infanterie) *Heric Cihoschi*, născut la 04.08.1871. Grade: sublocotenent - 08.07.1894, locotenent - 01.01.1891, căpitan - 10.05.1893, maior - 10.05.1903, locotenent-colonel - 01.04.1912, colonel - 01.10.1914.

² General de corp de armată adjutant (artilerie), *Paul Angelescu*, născut la 27.09.1872. Grade: sublocotenent - 15.07.1892, locotenent - 10.07.1895, căpitan - 10.05.1901, maior - 07.04.1909, locotenent-colonel 01.04.1913, colonel - 01.04.1916, general - 31.03.1933.

Inspectorii tehnici ai Intendenței și Sanitar, directorii Remontei și Domeniilor Militare, se vor convoca, la nevoie, de către Președintele Comisiei.

Ministrul Armatei

General de divizie CONSTANTIN ȘTEFĂNESCU AMZA

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1077, f.34.

MINISTERUL ARMATEI
Inspectoratul General al Aeronauticii
Direcția Aeronauticii
Nr. 8267

25 mai 1931

**Către
MINISTRUL DE FINANȚE**

Criza prin care trece Aviația, prin lipsa de material de școală și de război, s-a agravat odată cu oprirea comenzilor și cu economiile cerute, ce depășesc 35% din bugetul redus al Aeronauticii.

Parte din comenzile făcute se găsesc în jumătate de puțință de executare, iar altele riscă a nu mai putea fi întrebuințate.

Astfel, s-au comandat hidroavioane, fără a se aproba construcția hangarelor; s-a aprobat comanda mitralierelor A.A., fără a se fi comandat muniția stocului de siguranță. S-au cumpărat tunuri A.A. fără posturile de ascultare și fără telemetre etc.

Avioane de vânătoare și de bombardament nu se mai pot comanda din cauza fondurilor blocate.

În definitiv, planul de dotare rămâne nerealizat, iar instrucția și pregătirea de război mult redusă din lipsă de mijloace.

Față de această situație precară singura soluție de a pune capăt crizei de material prin care trece Aeronautica, este următoarea:

1. A se deschide un credit extraordinar special potrivit art. 77 din Legea contabilității publice, alimentat cu venitul timbrelor creat prin legea promulgată cu Înaltul Decret nr. 1202 din 4 aprilie 1931 pentru "Fond Național al Aviației" în valoare de 2.500.000.000 lei, calculat pentru toate contractele de dotări ale Aviației militare, pentru durata de 5 ani cu excepția:

a. Contractelor I.A.R.

b. Materialului consumabil pentru întreținerea și funcționarea materialului aeronautic de toate categoriile, care rămân în sarcina bugetului general al statului.

2. Plățile urmează a se face în măsura încasărilor realizate prin acest timbru, vărsarea acestor venituri făcându-se la Casa de Depuneri și Consemnațiuni, iar contabilizarea lor separată la Casa de Depuneri și la Ministerul de Finanțe-Contabilitatea Generală a Statului.

Această contabilitate separată s-ar impune ca o condiție esențială.

3. A se face Lege specială, votată de ambele Corpuri Legiuitoare, cu toate detaliile cerute de art. 77 din Legea contabilității publice, pentru deschiderea acestui credit.

4. Diferențele încasate peste cotele anuale legale de 500.000.000 lei rămân a primi destinația ce li se va da potrivit Legii timbrului aviației.

Vă rugăm, a dispune, să ni se comunice cât mai grabnic dispozițiile dumneavoastră în această privință.

Ministrul Armatei

General de divizie CONSTANTIN ȘTEFĂNESCU AMZA

Inspectorul General al Aeronauticii

General de divizie GORSKY

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1077,
f.49-50.

MINISTERUL INDUSTRIEI ȘI COMERȚULUI
Direcția Industriei
Nr. 128

13 iunie 1931

Către
ȘEFUL MARELUI STAT MAJOR
Diviziunea a III-a

Ca răspuns la adresa dumneavoastră nr. 941/1931, în legătură cu propunerea Marelui Stat Major polon de a se crea centre industriale comune României și Poloniei, pentru producerea cuprului și aluminiului, avem onoarea a vă aduce la cunoștință că avizul Ministerului Industriei și Comerțului nu poate fi decât favorabil unei propuneri izvorâte din interese militare ale celor două țări și oferind posibilitatea valorificării unor bogății ale subsolului nostru.

Totuși, înainte de a se examina chestiunea în detaliile ei, credem necesar a atrage atenția asupra a două puncte de importanță capitală:

1) Zăcămintele noastre de bauxită se găsesc în regiunea cuprinsă între Crișul Repede și Crișul Negru, iar cele de pyrită se găsesc în cea mai mare parte în regiunile Oravița Montană, Căzănești, Zlatna-Abrud, Baia Mare, așa încât unele din ele - după cum Marele Stat Major poate mai bine aprecia - sunt foarte aproape de frontieră.

2) Pentru a stabili industrii extractive - de aluminiu și cupru - este necesar a asigura un minimum de debușeu pentru aceste metale. Posibilitățile de a crea aceste industrii atârna în primul rând de cantitățile de aluminiu și de minereu de cupru pe care Statul Polon s-ar angaja să le cumpere în timp de pace și de acele pe care ar cere să le putem produce în timp de război.

Înainte de a intra, deci, în discuțiile de detaliu ale chestiunii, este nevoie a se cunoaște intențiile Guvernului polon în această direcție, cât și modul cum înțelege el să sprijine exploatarea bauxitei în România.

Ministrul Industriei și Comerțului MIHAIL MANOILESCU

Directorul Industriei CALMUSCHI

Rezoluție:

13 iunie 1931

Pentru a se avea în vedere la discuțiile de la Varșovia. Chestiunea în complexul ei urmează a fi tratată în detaliu la conferința mixtă economică.

General (ss) MOTAȘ¹

Arhivele Militare Române, fond M.St.M., Secția a 4-a Dotare, dosar nr.crt. 129, f.14.

¹ General de divizie (artilerie) *Dimitrie Motaș*, născut la 17.10.1879. Grade: sublocotenent - 01.07.1899, locotenent - 10.05.1903, căpitan - 10.05.1909, maior - 14.03.1916, locotenent-colonel - 01.04.1917, colonel - 01.04.1919, general de brigadă - 25.03.1928, general de divizie - 15.04.1933.

ROMÂNIA
CONSILIUL DE MINIȘTRI

20 iunie 1931

Jurnal nr. 688

Consiliul de Miniștri, în ședința din 18 iunie 1931, luând cunoștință de referatul domnului ministru al Armatei sub nr. 14232 din 17 iunie 1931 și deliberând asupra celor cuprinse, decide:

Art. 1. Se autorizează Ministerul Armatei să contracteze cu fabricile de postav din țară, în condițiunile tehnice prevăzute de caietul de sarcini, aprovizionarea cantității de 2.035.000 metri postavuri diferite, după cum urmează:

PENTRU ARMATA DE USCAT:

447.709	metri	postav	kaki pentru mantale	a	393 lei m. liniar
250.420	metri	postav	kaki pentru vestoane	a	363 lei m. liniar
1.195.780	metri	postav	kaki pentru pantaloni	a	370 lei m. liniar
35.000	metri	postav	paspol diferite culori	a	597.90 lei m. liniar
<hr/>					
1.928.909					

PENTRU AERONAUTICĂ:

10.291	metri	postav	gris-bleu pentru mantale	a	393 lei m. liniar
6.380	metri	postav	gris-bleu pentru vestoane	a	364 lei m. liniar
9.420	metri	postav	gris-bleu pentru pantaloni	a	370 lei m. liniar
<hr/>					
26.091					

PENTRU MARINĂ:

28.000	metri	postav	civit pentru mantale	a	393 lei lei m. liniar
26.000	metri	postav	civit pentru vestoane	a	370.10 lei m. liniar
26.000	metri	postav	moleton	a	364.40 lei m. liniar
<hr/>					
80.000					

Predarea cantităților de postav arătate mai sus, se va face astfel:

a) Postavul kaki pentru armata de uscat: jumătate în cursul anului 1931, începând de la 1 iulie 1931 și până la finele lunii decembrie 1931, iar cealaltă jumătate în primul trimestru al anului 1932.

b) Postavul gris-bleu, civit și moleton pentru Aeronautică și Marină, se va preda în întregime până la 31 decembrie 1931.

Plata postavurilor, în valoare totală de 770.395.658, lei ce se vor preda de fabrici în anul 1931, se va face în cursul anului 1932 în rate lunare, începând din luna ianuarie 1932, iar postavurile ce se vor preda în primul trimestru al anului 1932, se vor plăti în cursul anului 1933, tot în rate lunare, începând din luna ianuarie 1933.

Art. 2. Suma totală de 770.395.658 lei cuvenită fabricanților pentru efectuarea plăților în cursul anului 1932 și 1933, precum și valoarea materialelor mărunte ce se vor procura de Ministerul Armatei, prin îndeplinirea formelor legale, socotit 45 lei pe metrul liniar, inclusiv mâna de lucru, adică pentru întreaga furnitură de 90.000.000 lei,

se va prevedea de Ministerul Armatei în bugetele exercițiilor respective la “Cheltuieli extraordinare” astfel:

PENTRU ARMATA DE USCAT:

730.442.575 lei costul postavurilor

85.225.905 lei costul mâinii de lucru și materialelor mărunte.

Total 815.688.480 lei

PENTRU AERONAUTICĂ:

9.852.083 lei costul postavurilor

1.174.095 lei costul mâinii de lucru și materialelor mărunte

Total 11.026.178 lei

PENTRU MARINĂ

30.101.000 lei costul postavurilor

3.600.000 lei costul mâinii de lucru și materialelor mărunte

Total 33.701.000 lei

Art. 3. Efectele ce se vor confecționa din aceste postavuri se vor înscrie la garnitura de mobilizare și nu se vor pune în serviciu decât în limita drepturilor cuvenite armatei ca parte anuală.

Art. 4. Domnii miniștri al Armatei și al Finanțelor, sunt însărcinați cu executarea dispozițiilor acestui Jurnal și, totodată, autorizați să solicite Majestății Sale Regelui, semnarea cuvenitului Înalt Decret.

(ss) N. IORGA

(ss) General ȘT. AMZA

(ss) CONSTANTIN ARGETOIANU

(ss) C. AMANGIN

(ss) VÂLCORIA [?]

(ss) MANOILESCU

(ss) D. GHICA

Arhivele Militare Române, fond M.St.M., Secția a 4-a Dotare, dosar nr.crt. 202, f.201.

MINISTERUL ARMATEI
MARELE STAT MAJOR
Secția a 4-a

Referat
nr. 1332 din 30 iunie 1931

Prin “Angajamentul Confidențial” din 4 septembrie 1929, asupra colaborării materiale între România și Polonia, se prevede:

“Après que les conférences militaires auront fixé leurs-conclusions, une Conférence Mixte, militaire et économique devra établir les plans de la collaboration entre les deux pays”.

În cursul conferințelor militare, unele lucrări intrând în atribuțiile Conferinței Mixte, Ministerul Armatei (M.St.M.) a intervenit cu nr. 1729/1930 către Președinția Consiliului de Miniștri, supunându-i chestiunea și arătând necesitatea de a se numi comisia, cu delegați ai departamentelor: Industrie și comerț, Domenii și Agricultură, Finanțe și Armatei (M.St.M.).

Această comisie s-a întrunit în 2 ședințe sub președinția domnului dr. Ernest Ene, fost Secretar General la ministerele de Industrie și Comerț, în scopul de a se alcătui listele de materiale (cereale și minereuri) ce noi putem da Poloniei în timp de război în schimbul altor materiale de război ca: cablu telefonic și telegrafic, piese de avion (pânză, elici) biciclete, aparate hughes, material sanitar ș.a.

În afară de această chestiune, în programul viitoarei Conferințe mixte polono-române, ce se va întruni pentru prima oară anul acesta, la București, la sfârșitul lunii octombrie, urmează a se discuta:

a. Colaborarea materială în caz de război.

- Studierea și determinarea condițiilor de realizare a cesiunilor de materiale, arătate mai sus.

- Studierea și determinarea principiilor generale ale unei anumite politici economice în caz de război (interzicerea exportului unor articole, deschiderea frontierei româno-polone, tranzit etc.).

b. Colaborarea în ce privește dezvoltarea industriei în timp de pace.

- Studierea și rezolvarea chestiunilor economico-financiare în ce privește colaborarea materială între cele două țări, în legătură cu realizarea dezvoltării industriale militare.

- Crearea de centre comune industriale: de aluminiu în România și cupru în Polonia.

Această chestiune a fost adusă, deja, la cunoștința Ministerului de Industrie, care cu nr. 128 din 13.06. 1931, a dat răspunsul său.

- Găsirea soluției pentru a rezolva dificultatea care există în colaborarea materială în timp de pace cu privire la cumpărări de materiale.

*

* *

Deoarece delegația română trebuie să pregătească lucrările necesare, aprobate de departamentele respective în vederea conferinței ce va avea loc la București, la sfârșitul lui octombrie, suntem de părere:

1. Să se supună chestiunea Guvernului pentru a se desemna persoana care ar fi șeful delegației române la menționata conferință.

2. Să se ceară, apoi, departamentelor respective dacă delegații lor rămân aceiași.

3. Să se treacă întreaga chestiune a Conferinței mixte, - prevăzută de Aranjamentul Confidențial - asupra Departamentului de Industrie și Comerț, unde lucrează delegația economică a Guvernului.

Șeful Secției a 4-a Materiale
Colonel GHEORGHE LITEANU¹

Rezoluție:

1 iulie 1931

A se prezenta d-lui Ministru al Armatei cu rugămintea de a interveni la Președinția Consiliului de Miniștri pentru:

Numirea Președintelui Comisiei, confirmarea actualilor membri sau numirea altora și întocmirea neîntârziată a lucrărilor.

General D.I. MOTĂȘ

6 iulie 1940

*Comandantul Brigăzii a Grăniceri va cerceta împreună cu colonelul Opreș².
Vinovații trebuie găsiți. Rezultatul urgent.*

Arhivele Militare Române, fond M.St.M., Secția a 4-a Dotare, dosar nr.crt. 129, f. 2-3.

¹ General de brigadă (artilerie) *Gheorghe Liteanu*, născut la 13.01.1888. Grade: sublocotenent - 01.07.1909, locotenent - 03.10.1912, căpitan - 01.11.1916, maior - 01.09.1917, locotenent-colonel - 15.02.1925, colonel - 01.10.1930, general de brigadă - 31.03.1938.

² Colonel (infanterie) *Ștefan I. Opreș*, născut la 25.10.1893. Grade: sublocotenent - 15.06.1915, locotenent - 01.04.1917, căpitan - 01.10.1919, maior - 01.07.1927, locotenent-colonel - 10.05.1934, colonel - 27.02.1939.

MINISTERUL ARMATEI
 Serviciul Chimic Militar
 Nr. 82.

18 iulie 1931

**Către,
 Inspectoratul General al Marinei, Aeronauticii și Armatei de Uscat**

Am onoarea a aduce la cunoștința dumneavoastră următoarele:

Subsemnatul am fost numit director în decembrie 1929 și găsind că organizarea Serviciului Gazelor nu corespundea câtuși de puțin nevoilor dezvoltării în bune condiții a armeei chimice, am propus o nouă organizare a acestei Direcții, pe care am avut onoarea de a o înainta în mai multe rânduri și care proiect de organizare, prea puțin modificat, a fost menținut de curând de către M.St.M. și aprobat de domnul ministru al Armatei.

Subsemnatul, pentru ca noul proiect de organizare să poată lua ființă, am propus, pe 1930, ca buget, modesta sumă de 43.207.700 lei.

Din acest buget însă nu s-a aprobat, pentru Direcția Gazelor, decât suma extrem de redusă, adică de 5.086.200 lei, ceea ce revine la 0,5‰ (la mie) din întregul buget al armatei.

E natural, ca aproape tot ceea ce era prevăzut în proiect, să nu se poată realiza, decât prea puțin.

Pentru 1931 am menționat și propus aceeași organizare, având în vedere o dezvoltare a armeei chimice așa ca să poată, în scurt timp (în câțiva ani), a fi la înălțimea altor armate, dar mai cu seamă am avut în vedere pregătirea unor vecini ai noștri; în concluzie am propus, pentru anul 1931, un buget în valoare de: 245.917.045 lei.

Am avut în vedere următoarele considerente:

A). Pentru ca arma chimică să se dezvolte este nevoie de organul care să conceapă și să coordoneze toate lucrările ce pot servi în dezvoltarea unor industrii necesare în timp de pace și în legătură cu arma chimică.

B). Și, în același timp, nevoia de o serie întreagă de organe de execuție, fiecare cu o specialitate bine definită, adică:

1. Dezvoltarea laboratoarelor.

Pentru diferitele studii asupra gazelor de luptă, a posibilităților determinării materialelor, care găsindu-se în țară la noi să poată servi la fabricarea gazelor de luptă.

Aceste laboratoare sunt de două feluri:

- a). Laboratoarele Direcției Serviciului Chimic Militar;
- b). Laboratoarele diferitelor universități.

Cu ajutorul acestor laboratoare se fac și studiile materialelor de protecție.

Se știe cât de costisitoare sunt substanțele chimice și lucrările de laborator, dar rezultatele sunt de o importanță atât de mare încât orice milion lei ce se dă astăzi pentru aceste studii, economisesc, chiar pentru timp de pace, sute de milioane (agricultura, lăcuste, deparazitare) și cu atât mai mult pentru timp de război.

Ori, cu sumele reduse ce s-au aprobat prin buget, este și natural ca studiile și lucrările în direcția aceasta să se facă relativ foarte restrâns.

2. *Arma chimică*, fiind o armă nouă, e nevoie a fi cunoscută bine de către diferitele categorii de ofițeri din armată, pentru unii stabilindu-se cursuri cu caracter

informativ și foarte necesar pentru diferitele comandamente, iar pentru alții, pregătindu-i în o specialitate anumită; ori și la acest capitol, cu sume relativ mici, nu se va putea avea decât un rezultat foarte mic și incomplet.

3. Trupe.

Războiul a arătat importanța mare a trupelor de gaze, trupe ce trebuie să aibă o instrucție specială din timp de pace; ori dacă se ia în considerație că până în prezent, sub raportul efectivului, nu se instruiște decât o companie și această companie nu-și poate avea instrucțiunea desăvârșită, căci nu dispune de nici un fel de material de gaze, fie în protecție sau atac, se vede cât de iluzorie este instrucția de război a acestei unități.

Pentru efectivul unui batalion efectiv absolut necesar anual ca trupe de gaze, este nevoie de un material care ar costa circa 35.000.000 lei; ori bugetul, reducându-se prea mult, rezultă două inconveniente:

- a). Nu se poate face instrucția de război a trupelor de gaze;
- b). Nu se poate crea și perfecționa, în țară la noi, o industrie necesară materialului de război al trupelor de gaze.

Nu trebuie să se uite însă experiența tristă ce am avut-o în 1916, când toate granițele au fost închise, iar industria noastră de război ca inexistentă.

Nu numai instrucția trupelor speciale de gaze suferă, dar nici instrucția la corpurile de trupă nu se poate face în bune condiții din cauzele arătate la punctul b.

4. Materialul de protecție.

Măști. În diferite rânduri am avut onoarea a raporta că astăzi armata nu are nici o singură mască modernă de război și pentru acest motiv, în bugetul pe 1931, am prevăzut suma de 74.175.000 lei pentru a avea un prim stoc, relativ mic de măști, sumă care însă s-a tăiat din buget.

Nu trebuie însă să se uite că este absolut nevoie ca să avem în țară fabrici de măști ale noastre (industrii particulare), fabrici atât de necesare:

- a). Pentru a da produsele lor armatei;
- b). Populației civile;
- c). A întrebuința materialele industriei indigene;
- d). A da de lucru lucrătorilor, împiedicând șomajul.

Asemenea, pentru celelalte materiale de protecție (costum, yperită etc.) din lipsă de fonduri ele sunt inexistente, căci cele câteva rânduri de costume contra yperitei ce se confecționează anual nu sunt decât un rezultat al studiilor și experiențelor ce se fac în această direcție cu material ce se fabrică în țară; dar și aici nu s-a putut ajunge nici cel puțin la o quasi-industrializare a cantităților fabricate, ele fiind prea mici.

5. Asupra fabricilor de gaz, ale căror produse ne-ar fi atât de necesare în timp de pace pentru agricultură, pomicultură și dezvoltarea diferitelor industrii, am avut onoarea a raporta în atâtea rânduri verbal și a înainta diferite studii (caz concret rapoartele înaintate Inspectoratului General Tehnic).

Și acum, pentru a evidenția concret ceea ce s-a cerut pentru nevoile armeei chimice, arătate mai sus prin buget și ceea ce s-a dat, este suficient a spune că numai pentru primele începuturi, a tuturor nevoilor arătate mai sus, Direcția Serviciului Chimic Militar a propus, pe anul 1931, un buget de 245.917.045 lei, dar el a fost redus la a 20-a parte, adică s-a aprobat un buget numai de 10.284.651 lei.

Cu această sumă infimă, care reprezintă a mia parte din bugetul total al Ministerului Armatei, nu se poate avea nici măcar începutul de armă chimică și când ne gândim că unii din vecinii noștri au cheltuit și cheltuiesc până la a 10-a parte din bugetul Ministerului Armatei, pentru crearea și menținerea la înălțime a armeei chimice!

Este de datoria mea să arăt că din cauzele menționate mai sus, nu vom putea avea mai cu seamă o industrie a armei chimice pentru război (gaze, materiale, etc.) industrie care, cu oricât de mulți bani, nu se poate crea într-un timp scurt, trebuindu-i ani de zile pentru a fi organizată încă din timp de pace.

Directorul Serviciului Chimic Militar
General (ss)

IOAN SCHMIDT¹

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1007, f. 170-172.

¹ General (artilerie) *Ioan Schmidt*, născut la 14.08.1876. Grade: sublocotenent - august 1896. A fost primit în Armata română din Armata austro-ungară, cu vechimea și gradul de colonel, la 01.04.1971; general de brigadă - 31.03.1919.

MINISTERUL ARMATEI
Inspectoratul General al Cavaleriei

REFERAT
nr. 54389 din 23 iulie 1931

Am onoarea a raporta următoarele:

Comitetul Consultativ al Cavaleriei, studiind chestiunea unităților motorizate ale Cavaleriei și în urma diferitelor exerciții la care a luat parte autobлиндatul cu care este dotată cavaleria, a constatat următoarele:

1. Autobлиндatul, fiind pe roate, nu își va putea îndeplini cu succes misiunile sale deoarece, în anotimpul ploios, nu se va putea mișca, în special pe șoselele din Basarabia, viitorul teatru de operațiuni.

2. Blindajul său este insuficient față de armamentul actual.

Ca urmare la cele arătate mai sus, Comitetul Cavaleriei încheie procesul verbal din 30.04.1931, și cere Marelui Stat Major a aproba înlocuirea autobлиндatului, printr-un car ușor de luptă pe șenilă, armat cu mitralieră sau tun – de exemplu “Carden Loyd”, cu care sunt dotate armatele: poloneză, cehoslovacă, engleză și greacă.

Acest car ușor poate îndeplini cu succes și misiunile de autobлиндat, având viteza de 45 km pe oră, raza de acțiune 300 km, precum și misiunea de car de asalt, pentru a distruge cuiburi de mitralieră în atac, rezervă puternică de foc etc. din cauza armamentului și blindajului său puternic.

Marele Stat Major cu nr. 6379/1931 ne face cunoscut că este de acord cu încheierile procesului verbal din 30.04.1931 al Comitetului Consultativ al Cavaleriei.

În ziua de 23.10.1931 s-a prezentat la subsemnatul, atașatul militar cehoslovac care mă invită a vizita Fabrica de autobblindate “Carden Loyd” din Cehoslovacia, precum și a lua parte la o demonstrație, în care se vor arăta posibilitățile tactice ale autobblindatelor cu care este dotată cavaleria cehoslovacă.

Având în vedere că, în prezent, cavaleria este dotată cu opt autobblindate pentru exerciții, în nici un caz pentru război, fiind vechi și scoase absolut din serviciu, precum și faptul că, în principiu, s-a stabilit înlocuirea autobblindatului cu un car ușor blindat, cu onoare vă rog a aproba ca o comisie formată din subsemnatul, maior Dobjanski Raul¹, maior Lupașcu Ion² și maior Răuțoiu Ion³, ofițeri specialiști în unitățile motorizate ale cavaleriei și care au luat parte la diferite exerciții cu autobblindate și care de luptă ușoare, în armatele franceză și poloneză, a merge în Cehoslovacia pe timp de cinci zile, cu începere de la 30.10.1931, pentru a vizita fabrica de care de luptă și a lua parte la demonstrațiile cavaleriei cehoslovace cu carele ușoare de luptă.

Inspectorul General al Cavaleriei
General de divizie GHEORGHE MORUZZI

¹ Locotenent-colonel (cavalerie) *Raul Dobjanski*, născut la 27.07.1891. Grade: sublocotenent - 23.06.1913, locotenent - 01.07.1916, căpitan - 01.09.1917, maior - 24.11.1923, locotenent-colonel - 01.04.1932, mort la 24.08.1938.

² Locotenent-colonel (cavalerie, artilerie) *Ion Lupașcu*, născut la 13.06.1893. Grade: sublocotenent - 01.07.1914, locotenent - 01.09.1917, căpitan - 01.04.1920, maior - 10.05.1930, locotenent-colonel - 27.02.1939.

³ Maior *Ioan C. Răuțoiu* (cavalerie), născut la 12.04.1895. Grade: sublocotenent - 01.07.1916, locotenent - 01.09.1917, căpitan - 01.04.1920, maior - 01.10.1930.

Rezoluție:

2 noiembrie 1931

S-a aprobat ca generalul Moruzzi⁴ și maior Lupașcu să meargă în Cehoslovacia și să asiste la experimentele cu tancul special al cavaleriei.

General AMZA

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1075, f. 242.

⁴ General de divizie (cavalerie) *Gheorghe Moruzzi*, născut la 10.01.1876. Grade: sublocotenent - 20.09.1897, pe baza studiilor făcute în Franța la Saint Cyr, locotenent - 10.05.1902, căpitan - 10.05.1908, maior - 04.04.1914, locotenent-colonel - 01.11.1916, colonel - 01.09.1917, general de brigadă - 12.07.1923, general de divizie - 10.10.1931.

MINISTERUL ARMATEI
MARELE STAT MAJOR
Nr. 1704

25 august 1931

Către
MINISTERUL AGRICULTURII ȘI DOMENIILOR

Cu referire la adresa Domniei Voastre nr. 29 din 06.02.1931, strict secret;

Am onoarea a face cunoscut că, în urma ultimelor discuții ce au avut loc, Marele Stat Major polon a revenit asupra pretențiilor în schimbul de produse agricole pe timpul războiului, formulate și comunicate dumneavoastră cu adresa nr. 2295 din 22.12.1930, în sensul că dorește a li se da, de Guverul român, următoarele cantități:

- Ovăz 295.000 tone, pe timpul unui an de război.
- Grâu 180.000 tone, pe timpul unui an de război.
- Porumb 765.000 tone, pe timpul unui an de război.
- Capete vite 8.000 lunar.

- Tutun 1.200 tone lunar, adică exact ce vi s-a comunicat dumneavoastră prin adresa nr. 3029 din 27.07.1930.

Față de producția anului curent, ținându-se seama și de media ultimilor ani, cu onoare vă rugăm să binevoiți a da ordin domnului Inspector General George Isăcescu, delegatul dumneavoastră în comisia română economico-militară mixtă și care a participat la ședințele anterioare de reuniune ale numitei comisii, să revadă studiul comunicat nouă cu adresa nr. 29/1931, adaptându-l noilor cantități cuprinse în adresa noastră nr. 3029/1930 și a ni se comunica, cât mai urgent posibil, rezultatul, dat fiind că în toamna acestui an urmează a se întruni la București comisia mixtă româno-polonă, pentru a se stabili definitiv asupra acestor schimburi de materiale în caz de război.

p. Ministrul Armatei
Secretar General
General [ILIE] PARTENIE¹

Arhivele Militare Române, fond M.St.M., Secția a 4-a Dotare, dosar nr.crt. 129, f. 13.

¹ General de brigadă (artilerie) *Ilie Partenie*, născut la 19.07.1881. Grade: sublocotenent - 01.08.1902, locotenent - 27.06.1906, căpitan - 01.10.1911, maior - 01.11.1916, locotenent-colonel - 01.09.1917, colonel - 01.04.1920, general de brigadă - 10.05.1930.

Memoriu**asupra stării actuale a pregătirii apărării naționale din punct de vedere al materialului de război în România, în comparație cu stările, sub acest raport, din Polonia și Cehoslovacia.**

În partea finală a referatului nr. 467 din 28 august 1930, prin care am expus domnului ministru al Apărării Naționale, felul cum s-a desfășurat călătoria de studii pe care am avut ordin să o fac în Polonia și Cehoslovacia, am conchis că observațiile culese, vor face, în afară de acest referat, obiectul unui studiu de ansamblu, sub formă de memoriu, care va conține constatări pe care, stările de la noi, în raport cu acele existente în cele două țări, și îndeosebi în Polonia, le impun în mod imperativ.

I. "Industria de război se creează foarte greu și costă foarte scump – dar incomparabil mai scump costă procurarea materialului de război de peste graniță". Aceasta este fraza cea mai importantă pe care o rețin din conversațiile avute la Ministerul Armatei poloneze cu tânărul general care conduce de 7 ani Departamentul Industriilor de Război din acel minister.

Polonia s-a găsit, în anii imediat după război, într-o situație comparabilă cu a noastră din punct de vedere al materialului; material și muniții foarte felurite și foarte uzate; nici o industrie de război în țară, dar posedând puternice industrii grele ale fierului.

În mijlocul greutăților inerente așezării unui stat nou, polonii au ajuns, totuși, cu 9 ani în urmă, să-și formeze ferma convingere că singura cale sănătoasă de asigurare a pregătirii apărării naționale, din punct de vedere al materialului de război, este fabricarea în țară a materialului de război. Tari pe această credință, menținută cu toată puterea de mareșalul Pilsudski, ofițerii poloni au putut să păstreze direcția trasă, răsturnând toate obstacolele și zădărnicipind toate manevrele iscusite menite să-i abată de pe această direcție.

Astăzi, după 9 ani de muncă grea și perseverentă, Polonia posedă o industrie de război completă, care lucrează în plin și care se preocupă de montarea paralelă a fabricațiilor de pace și de crearea de debușuri peste graniță, ceea ce justifică prezumția că stocurile de siguranță sunt pe punctul de a fi împlinite.

La Varșovia se găsește un formidabil arsenal de reparații cu secții complete de mecanică, de armurărie, de artilerie, de optică, de rotărie și montaj în care s-au reparat radical - și continuă - armele de tot felul, tunurile, mai puțin țevicele, aparatele de ochire, inclusiv unificarea lor, chesoanele, inclusiv unificarea lor, într-un cuvânt tot armamentul armatei; ca el mai sunt pe teritoriu 3 arsenale, care, complet montate, stau închise, gata să se pună în funcțiune la război; fiecare posedă pentru mobilizare câte 3 trenuri de reparație destinate a fi instrumentul mobil de reparație pe frontul de luptă;

O fabrică de mitraliere, puști mitraliere și mitraliere pentru aviație – și care a introdus de curând fabricarea mașinilor de scris, impuse de stat în toate administrațiile militare și civile, precum și indirect în toate instituțiile industriale și comerciale care au afaceri cu statul;

O fabrică de verificatoare care furnizează verificatoare și aparate de măsurări de precizie la toate industriile de stat și la acele care au legături de furnizare cu statul;

O fabrică de muniții de război completă de infanterie și artilerie și care fabrică, în plus, cartușe de exploziv pentru mine, inclusiv amorsele lor și fitil bikford;

O a doua fabrică de muniții, complementară celei precedente, prin recalibrarea tuburilor și fabricarea munițiilor speciale;

O fabrică de tunuri de calibru 47 mm. de muniții de infanterie complete, de muniții de artilerie fără încărcare și care fabrică, în plus, cartușe de vânătoare și mașini pentru muniții;

O fabrică de instrumente optice de toate genurile întrebuințate de armată, precum și aparate de laborator, aparate fotografice și busole;

O fabrică de motoare, tancuri și automobile, camioane, motociclete și pontoane; această fabrică a realizat astăzi 3 tipuri de automobile, dintre care tipul mare și mic special adaptat nevoilor de campanie ale armatei; iar cel mijlociu adaptat nevoilor curente de turism, este impus tuturor serviciilor de stat și protejat prin taxe de import prohibitive. Această realizare și aceste măsuri nu au lipsit să provoace violente atacuri în Parlament, justificate din punctele de vedere reprezentate de cei care le-au dat, dar autoritatea militară a dovedit că cele 20.000 automobile care circulă în Polonia, fiind de 180 mărci diferite, vor constitui în timp de război un cimitir – și măsurile menționate, destinate a asigura din acest punct de vedere apărarea națională, au fost adoptate;

O fabrică de telefoane și posturi de emisiune și recepție radiofonică.

În alte localități: o fabrică de arme și de pistoale automate la Radom, care fabrică, în plus, revolvere pentru toate serviciile de stat, armate și biciclete a căror plasare este impusă în toate serviciile de stat sau în legătură cu statul și protejată prin taxe vamale prohibitive;

O fabrică de pulberi și explozivi de tot felul la Pionki;

O fabrică de explozivi la Sochaczen;

O fabrică completă de muniții de infanterie și artilerie cu mare debit la Scharziko;

O fabrică de tunuri și obuziere de toate calibrele și de muniții complete de artilerie la Starakovice;

O fabrică de măști contra gazelor și de aparate de protecție la Radom;

O fabrică de cărbune activ la Zegreze;

O fabrică de capacitate formidabilă de produse azotice la Szarnov;

Șase fabrici de cabluri telefonice și electrice în diferite localități;

Un ansamblu de fabrici de produse chimice;

O industrie aeronautică pe care o cunoaștem, îndeajuns, prin comanda recentă de avioane primită de la Statul român;

În sfârșit, fabrici în directă legătură cu industriile de război care au fost create sau reorganizate prin, și în scopul deservirii acestei industrii, dar care, paralel, constituie industrii de pace menite să completeze armonic ansamblul industrial al Poloniei.

S-a realizat în Polonia o operă uriașă, care impune admirație și respect.

Izvorâtă din hotărârea dârză de a asigura apărarea națională cu orice preț, industria de război poloneză a generat, prin forța lucrurilor, nenumărate industrii aservite sau înrudite, care au mărit pe toate tărâmurile industriale potențialul economic al țării, dându-i posibilitatea să se așeze convenabil în ritmul economic autarhic impus astăzi tuturor țărilor de o lege fatală pe care voința oamenilor se dovedește neputincioasă de a o înfrânge.

S-a dovedit astfel că industriile de război care „se creează foarte greu și costă foarte scump” dau țării de două ori cheltuielile făcute: odată asigurând apărarea națională, și a doua oară promovând, prin forța lucrurilor, ansamblul industriilor de pace ale țării.

S-a dovedit că nu este adevărată credința, prea mult răspândită în alte părți, că industriile de război sunt astăzi apanajul țărilor care le-au moștenit dinainte din timpul războiului, și această dovadă reiese limpede comparând industriile de război cehoslovace și pe cele poloneze.

II. Nimic nu poate fi mai folositor pentru noi, pentru limpezirea căilor noastre, decât aruncarea unei priviri, imediat după tabloul de mai sus, asupra stărilor de la noi.

România, rămasă de pe urma războiului în condiții comparabile cu cele ale Poloniei din punct de vedere al materialului de război – material și muniții foarte felurite și foarte uzate – și din punct de vedere al resurselor naturale – posedăm industria fierului – ne găsim astăzi exact în situația de acum 15 ani.

Tot materialul nostru are nevoie de reparații și majoritatea lui nu este întrebuințabil în starea în care se găsește.

Toate munițiile se găsesc în aceeași stare.

Orice achiziții de muniții, făcute peste graniță în decursul anilor, au fost rău făcute, dar fiind neînsemnate, răul nu e mare, cum nu ar fi fost mare nici binele dacă erau bine făcute.

Șemizarea gurilor de foc în țară, concepută greșit, executată greșit, a înrăutățit starea pe care era destinată să o îmbunătățească.

Comenzile de material, în curs, presupun posibilitate de fabricare în țară a munițiilor și această posibilitate nu există.

Nu mai știm să fabricăm cartușe de infanterie, deși posedăm o Pirotehnice de dimensiuni apreciabile, căci ea ruginește stând.

Nu mai știm să fabricăm pulberi, deși posedăm o pulberărie completă.

Ambele stabilimente stau pentru că nu sunt fonduri pentru a fi puse să lucreze – cu toate că facem eforturi febrile pentru grăbirea fabricației puștilor mitraliere comandate peste graniță, care însă știm că nu vor veni decât cu câte două unități de foc fiecare, și că deci, înainte de sosirea lor, trebuie să avem fabricarea cartușelor în plin mers.

Nu mai știm să reparăm puștile și tunurile, deși avem un Arsenal mai mare decât cel din Varșovia, dar care e mort și nu ne mai aducem aminte de el decât când o mișcare muncitorească determină pe organele respective ale Guvernului să ceară a se da ceva de lucru acelor oameni în Arsenalul Armatei pentru a-i liniști.

Cele trei stabilimente de mai sus, mândria armatei noastre în România Mică, sunt azi cimitire de mașini, cimitire umede când plouă, pentru că, înglobate prin ironia unei organizări absurde în grămada de cazărmi a armatei, este și drept să nu ajungă până la ele, organe moarte, anemicele fonduri de reparații care trebuie să meargă la cazărmi, organe vii.

Acesta este, în toată grozăvia lui, tabloul sumbru al stărilor de la noi și comparația cu cel [de] mai sus asupra formidabilei opere de apărare națională realizată în Polonia, trebuie să producă consternare puternică și granițele noastre sunt pândite de pericole tot așa de mari ca și acelea care pândesc pe cele poloneze și nu suntem noi mai puțin hotărâți să le apărăm pe ale noastre decât polonezii pe ale lor.

Această identitate de hotărâre, alăturată la starea inițială și resursele naturale comparabile, ne impune a deduce că numai diferența de metode a putut conduce la

situația grozavă de azi și această grozăvie condamnă apriori metodele noastre și dau metodelor poloneze prestigiul indiscutabil al succesului realizat.

III. Investigațiile ce am putut face în Polonia, asupra metodelor întrebuintate, se pot rezuma astfel:

1. S-a lămurit, în mod indiscutabil, încă de acum 10 ani, că experiența războiului mondial impune, imperativ, pentru pregătirea apărării naționale din punct de vedere al materialului, aplicarea exclusivă a unui singur mijloc – acela al creării, cu orice preț, a industriei de război.

2. S-a lămurit că această creare este foarte grea, cere foarte mult timp, cere foarte mulți bani și cere cu atât mai mulți bani, cu cât timpul de care se dispune e mai scurt.

3. Hotărâtă să trăiască, Polonia a subordonat toată viața ei interioară necesității de a se apăra și, în consecință, de a-și făuri instrumentul de apărare.

În ce măsură s-a manifestat această hotărâre se vede din examinarea bugetelor armatei cu 10 ani în urmă - însă acest examen iese din cadrul acestui studiu.

4. În cadrul studiului de față, însă, intră ce a făcut armata cu marile resurse pe care statul i le-a pus la dispoziție. Concepția menționată asupra pregătirii materialului, a determinat conducerea militară să împartă bugetul armatei în două:

a). O parte denumită “viața armatei”, care cuprinde întreținerea și instrucția în tot ansamblul lor, soldă, hrană, furaje, cazare, alocații de echipament și chiar alocații de muniții pentru instrucția tragerii;

b). O a doua parte denumită “pregătirea războiului” care, toată, prin industriile de război, merge la stocurile de siguranță.

Mi s-a afirmat, din cea mai autorizată sursă, că în bugetul în curs, circa 40% merge la “viața armatei” și circa 60% la “pregătirea războiului”.

Se pare că, în anii precedenți, proporția a fost cam aceeași. La cifra totală a bugetului armatei, în curs, 40% face circa 7.000.000.000 și 60% face circa 10.000.000.000 lei.

5. S-a încredințat sarcina realizării industriilor de război unui organ unic, a cărui organizare interioară a rămas fluidă, adică i s-a acordat dreptul de a se adapta mereu nevoilor de organizare dovedite de activitatea desfășurată, pentru a nu-i anchiloza în forme organice create apriori și deci teoretice. Astăzi, încă, această organizare nu este definitiv cristalizată.

6. Prima mare dificultate de învins a fost falanga furnizorilor, totdeauna flancați de sprijin politic și care veșnic asaltau Departamentul cu oferirea sacrificiilor patriotice pe altarul apărării naționale. Cu mari greutate și numai cu sprijinul hotărât al conducerii superioare, Departamentul a reușit să alunge formidabila falangă de ofertanți și a putut croi, în liniște, un plan simplu de lucru, după care a luat el inițiativa realizărilor de efectuat, apelând, pe căile legale, la furnizorii calificați sau indicați de planul adoptat. Mi s-a subliniat că a fost cea mai mare luptă ce a avut loc de dat și a câștigat Departamentul.

7. A două activitate mare a fost lipsa de experiență în fabricațiile de război. A cumpărat-o progresiv: prin contracte de fabricație în țară cu uzine străine; prin contracte de furnitură, parte în țară, parte în străinătate, trimițând în străinătate comisii de recepție mari, de ofițeri și ingineri aleși, a căror misiune principală era însușirea experienței respective și prin stagii în stabilimente de specialitate din țări aliate, obținute tot în virtutea acestor comenzi; prin cumpărări de brevete, condiționate de organizarea instalațiilor de îndrumare a fabricației, până la introducerea ei la elementele

indigene. Într-un cuvânt, prin toate mijloacele care puteau deservi în modul cel mai eficace țelul propus.

8. Ulterior, au pornit la formarea în interior a personalului de specialitate în laboratoare foarte bogat dotate.

9. După o primă perioadă de centralizare, în timpul căreia și-au creat personalul tehnic, perioadă care a durat circa 5 ani, au dat o largă autonomie industriilor create și, astfel, din anii 1928-1929, cele mai de seamă industrii de război, create de stat, au devenit societăți comerciale, libere în funcționarea lor, dar sub controlul imediat al Departamentului, și rămân integral proprietatea statului.

Tot sub controlul imediat al Departamentului se găsesc și industriile în care statul are numai o parte din capital. Industriile, deși intim legate de interesele apărării naționale, dar sunt total particulare, sunt strâns controlate din robinetul comenzilor.

S-au păstrat mai departe și se vor păstra totdeauna, sub administrație exclusiv militară, dar tot autonomă, industriile de reparații, de refaceri și de asamblare de elemente, în parte venite de la industrii private.

10. Astăzi, dezvoltarea este completă. Toate fabricațiile, demult puse la punct, au căpătat toate perfecționările dorite. Faza în care se găsesc institutele de cercetări tehnico-militare este aceea a stabilirii materialelor substituante pentru a recurge la ele la mobilizare.

11. Tot ansamblul industriilor merge, fără zguduiri, într-un ritm comandat de satisfacerea nevoilor armatei, în cadrul bugetar fixat. Acest cadru este garantat cu toată conducerea militară superioară - existând, ca o axiomă, convingerea generală, că o mașină industrială nu poate da randament decât sub scutul unei funcționări continue care trebuie asigurat sub orice preț. Impresia generală care se degajează din contemplarea tuturor acestor fabrici în mare, este că, conducătorii de la Ministerul Armatei sunt în permanență stăpâniți de preocuparea că războiul poate începe mâine.

12. Toate nevoile de achiziție, de transformare, de reparare și de întreținere de materiale de război, ale armatei polone, nu se satisfac decât prin Departamentul Industriilor de Război, care le distribuie industriilor respective în țară, potrivit preocupărilor sale de întreținere a lor și care nu se mai adresează astăzi afară din țară, decât pentru materiale care constituie operațiuni tehnice pe care trebuie să le însușească armata și industria de război indigenă. Aceiași normă se aplică pentru mașini industriale care, în cea mai mare parte, se fabrică în fabricile de mașini create tot în vederea războiului.

13. Preocupările de întreținere a industriilor de război, pentru termenul apropiat când armata va avea stocurile de siguranță complete, a deschis seria creațiilor paralele de fabricații de pace în fabricile de material de război și crearea unui organ special pentru plasarea materialului de război în țările străine.

14. O privire generală asupra realizărilor poloneze obligă la constatarea unor caracteristici care se întâlnesc în toate.

Nu s-a procedat și nu se procedează la nimic pripit. Sub scutul inițiativei interioare, de care am vorbit, se examinează și experimentează chestiunile temeinic și se adoptă, totdeauna, soluțiile cele mai simple. Șemizarea amovibilă a tunului rus de 7,62 mm. la 75 mm. francez, s-a studiat și experimentat ani [de zile] și s-a trecut la fabricație în totală și perfectă cunoștință de cauză. Pentru acest tun s-a introdus, pur și simplu fabricația în mare a muniției originale franceze sub toate formele ei. Toate cercetările sunt îndrumate în funcție de stocul existent de tunuri și de muniții. Masca de protecție s-a studiat și experimentat timp de 3 ani și se fabrică azi în serie. Cărbunele

activ s-a fabricat în fabrică redusă timp de 4 ani, s-a rezolvat complet chestiunea materiilor prime și tratamentului lor și abia acum se montează o fabrică de mare capacitate. Aceste studii și experiențe nu sunt speculațiuni ingenioase pe hârtie, ci încercări reale pe care le fac posibile existența unui personal format cu mare greutate timp de peste 5 ani și a unor formidabile instrumente de cercetare, constituite din laboratoare dotate cu bogate mijloace tehnice. În fiecare laborator, în fiecare serviciu tehnic, în fiecare fabrică, există toate revistele din lume pentru specialitatea sau specialitățile respective, cercetate metodic și sintetizate. O armată de ofițeri și ingineri specializați lucrează continuu la perfecționarea materialelor de război și a industriilor care îl produc. Cercetările privesc departe în viitor. Am văzut o mare instalație de termostate la Pulberăria de la Pionki, care servește la cercetarea pulberilor din toată armata, dar în care se depun și pulberi noi, la probe care urmează a fi observate acolo timp de 20 ani. Chestiuni a căror soluționare se așteaptă la noi de la un ofițer oarecare, investit cu funcția de șef de birou, sunt atacate de un organ de două duzini de ofițeri și ingineri specializați.

Polonezii au înțeles perfect că fabricațiile de război nu pot să funcționeze fără un puternic organ de cercetare științifică și de creație tehnică.

Acest organ există la conducere, la Departamentul Industriilor de Război și există la fabrici, numai misiunea lor este diferită: cercetări sus și perfecționări de fabricație, la uzină executare cât mai precisă și cât mai economică.

Studiile și experiențele se fac pe loc, laboratoarele fiind anexe directe și în imediata contingență cu birourile de studii.

Cea mai mare grijă este pusă pentru repartizarea riguroasă a atribuțiilor. Nu există chestiune asupra căreia să aibă cuvânt de zis două sau mai multe organe; o chestiune poate avea faze multiple, după natura ei, dar asupra unei faze, un singur organ are calitatea să se pronunțe și pronunțarea lui este definitivă, păstrând întreaga răspundere.

15. Partea administrativă a activității, atât în interiorul serviciilor tehnice, cât și în stabilimentele industriale, este cu mare grijă organizată și funcționează separat de partea tehnică pe care, lucru remarcabil, trebuie să nu o împiedice în nici un chip, această condiție fiind comandamentul ei de căpetenie.

Cu această premisă imperativă ea funcționează admirabil. Am văzut devize calculate la minută și la centimă - și am constatat perfecta lor exactitate. Am văzut diagrame de mersul comenzilor în Arsenalul de la Varșovia, care stabilea cu aproximație de ore, momentul terminării comenzii respective într-un atelier.

Întreaga mașină administrativă merge complet, chiar la fabricațiile cu alocație redusă, la adăpostul siguranței absolute că fondurile alocate există. Sub scutul acestei ordini administrative, industriile de război dau randamentul plin.

IV. Cercetând, paralel, metodele noastre, constatăm:

1. Abia anul trecut ne-am lămurit, în mod indiscutabil, că experiența războiului mondial impune, imperativ, pentru pregătirea apărării naționale din punct de vedere al materialului, aplicarea exclusivă a unui singur mijloc – acela al creării, cu orice preț, a industriilor de război.

Se poate afirma că, totuși, nici acum această convingere nu este destul de generală și profundă pentru a ne hotărî să învingem, cu orice preț, cauzele care, sub diferite forme, adesea aparent justificate, țin să ne abată de la aplicarea ei în faptă;

2. Această convingere am avut-o, oarecum, și în trecut, sub o formă teoretică și superficială, ceea ce ne-a determinat să credem că, crearea industriei de război este

foarte ușoară, se poate face imediat și nu cere bani decât pentru clădiri și mașini. Din această mentalitate greșită am născut Copșa-Cugir.

3. Aceeași mentalitate a fost cauza și a totalei neluări în considerație a industriilor de război la stabilirea bugetelor pe toți ultimii 10 ani, ceea ce mai dovedește că am rămas ori total neinformați asupra eforturilor eroice făcute de vecinul și aliatul polon, ori inerti la reacțiunea pe care acestea trebuiau să le trezească în noi.

4. Eroarea a fost chiar mult mai profundă întrucât nu mai cât am crezut că crearea industriilor de război se face ușor, repede și cu puțini bani, dar neputând, din vina noastră să le destinăm nici acești bani puțini, ne-am închipuit că ele se pot improviza la mobilizare, cum o dovedesc permanentele planuri de mobilizare industrială, cu care ne-am narcotizat neputința atâția amari de ani. A fost normal să omorâm atunci și stabilimentele militare care au fost și sunt cu drept cuvânt azi, considerate ca organe parazitare ce constituie o povară pentru stat;

5. Singura cale de reabilitare a rămas, în aceste condiții, aceea a achizițiilor de fabricate gata de peste frontieră;

6. Serviciile și birourile noastre de resort au fost, ca și în Polonia, arena de luptă a ofertanților din toate țările, pilotați de oameni influenți din țară și nicăieri nu există nici azi atâtea oferte de studii și experiențe ca la noi, sub forma platonice a lipsei de orice pretenție bănească, trebuie să recunoaștem că toate organele noastre militare, până la domnul ministru inclusiv, sunt zilnic asaltate și paralizate profund în lucrările lor de sâcâiala permanentă a dorului lor neastâmpărat și persistent de fericit armata și țara - întocmai cum mi s-a mărturisit că a fost în Polonia - pentru că numai recunoscând aceasta, și amintindu-ne experiența poloneză, putem spera să ajungem și noi a câștiga inițiativa de care experiența poloneză dovedește că este nevoie absolută, ca să putem asigura apărarea națională;

7. Lipsa noastră de experiență este totală, pentru că am pierdut-o și pe aceea pe care o posedam; va trebui să o cumpărăm urmând exemplul polonez, în special utilizând contractele existente în străinătate așa cum s-a hotărât de conducerea supremă prin programul de realizări imediate.

În special, ar trebui să învățăm de la polonezi importanța personalului specializat, care nu se poate improviza, a cărui formare cere timp și, de asemenea mulți bani, sub acest raport în special va trebui să judecăm compunerea comisiilor de recepție ce trimitem în uzinele străine și numărul membrilor lor și această judecată va trebui să nu fie zădărnicită de neexistența de fonduri la articolul bugetar respectiv.

8. Găsim la polonezi o confirmare prețioasă a principiului adoptat de noi prin programul permanent, de a ne feri de realizări mari de la început, ci de a ne mărgini la realizări imediate pe scară mică, pentru a realiza experiența care ne lipsește și pentru a ne forma personalul specializat – precum și pentru a rămâne în cadrul financiar impus de timpurile excepționale prin care trecem.

Aceste prime realizări ne confirmă, de asemenea, că trebuie făcute, în general sub regim centralizat, mai ales acolo unde, - cum este cazul munițiilor și reparațiilor – posedăm stabilimente care constituie mari investiții și care nu așteaptă decât să li se dea viață prin lucru. Va trebui să ne ferim de greșelile care numai la noi s-au făcut. De a da de pildă, să repare afete sau chesoane la industria privată.

Această primă etapă a realizării industriei de război se poate perfect realiza în cadrul hotărât de programul amintit.

Peste trei patru ani va veni timpul unei a doua etape de amplificări la care vom pași pe un teren pe care îl vom stăpâni prin propriul nostru personal;

9. Experiența poloneză ne dovedește însă că nimic nu se poate realiza, dacă nu se respectă cu strictețe o linie financiară, cel puțin constantă dacă nu crescândă. Industriile nu pot trăi și cu atât mai puțin se pot crea sub un regim financiar ca cel de astăzi de la noi.

Va trebui considerat capitolul industriilor de război ca un capitol intangibil, depus înaintea cuponului datoriei publice chiar, pentru că de el depinde apărarea națională și deci existența însăși a țării. Este o concepție pe care nu și-o poate însuși cu suficientă convingere decât conducerea militară de stat și de aceea este datoria ei să o impună conducerii politice;

10. La adăpostul acestei linii rigide financiare, organele de resort militare vor putea realiza începuturile unei industrii de război strict necesare, din prima etapă menționată. Pentru aceasta va fi însă necesar să se părăsească anume prejudecăți. Să se destine din belșug personal ales pentru a fi format; să se elibereze organele tehnice de grija administrativă, care în starea lucrurilor de azi paralizează complet acțiunea lor; să se desființeze anomaliile care fac ca întreaga activitate a unei fabrici de muniții, de exemplu, să fie oprită pentru că s-a stricat unul din canalele ei de scurgere, pe care nu are voie să-l repare pentru că este alt organ cu alt articol de buget, care are cădere să facă asta – că, într-un cuvânt, să stopeze o operațiune de 100 milioane din cauza uneia de 100 mii lei; să nu se poată zădărnici un studiu de care depinde valoarea unei comenzi de 5 miliarde, pentru că fondul bibliotecilor nu permite un abonament de reviste de specialitate care nu atinge 5 mii lei; și multe alte asemenea.

Trebuie un efort eroic, din partea tuturor, pentru a se deșteleni pădurea de scaieți a formalismului administrativ rău organizat, prin care nu se va putea străbate înainte, chiar dacă se va obține de la conducerea statului *câtîme* și continuitatea fondurilor necesare;

11. În sfârșit, va trebui să învățăm de la polonezi și din alte părți, necesitatea de a ne feri de soluții pripite și de a acorda chestiunilor și mijloacele și timpul pe care ele îl necesită pentru a fi bine rezolvate, referindu-ne la propria noastră experiență care ne oferă atât de multe chestiuni rezolvate greșit, din pripă și care în loc să ne realizeze un progres ne-au înapoiat și ne-au cauzat și bani zadarnic cheltuiți.

V. Sub lumina expunerilor de mai sus, așezarea metodică a înfăptuirilor minime imediat necesare și care se încadrează în programul nostru de realizări imediate, însușit de Consiliul Superior al Apărării Naționale și aprobat de M.S. Regele, se prezintă astfel, în linii foarte generale:

1. Introducerea la Reșița, prin utilizarea contractului “Skoda”, a fabricării materialului de artilerie și a transformărilor țevelor de tunuri vechi;

2. Introducerea la Cugir, prin utilizarea contractului “Zbrojowka”, a fabricării puștilor mitraliere și fabricarea alamei sub formă de degetare, rondele și bare;

3. Reorganizarea și punerea în mișcare a Arsenalului Armatei, pentru repararea materialului, în toate elementele sale constitutive.

Atelierul de artilerie să aibă debit de reparație un tun pe zi, ceea ce va permite repararea întregului material în 6 ani, cu o cheltuială de 60 milioane anual.

Atelierul de armurărie, cu o capacitate de 300 arme și 10 mitraliere sau puști mitraliere pe zi, va putea repara întregul existent în 8, respectiv 7 ani, cu o cheltuială de 72 milioane anual.

Arsenalul nostru, mai mare decât cel din Varșovia, va afecta, astfel, lucrări de circa 100 milioane anual (față de 260 milioane câte execută cel de la Varșovia).

Primul pas în această direcție, cu care sunt de acord cu polonezii, este trimiterea la Varșovia, pe timp de circa o lună, a directorului Arsenalului nostru și a 4 ofițeri și ingineri șefi de ateliere pentru a culege prețioase informații despre organizarea tehnică și administrativă;

4. Pirotehnia să fie pusă în mișcare prin utilizarea contractului “Zbrojowka”, pentru a începe fabricarea cartușului de 7,92, progresiv până la un debit de 300 mii cartușe pe zi, care nu va putea să fie atins decât în 3 ani, cu o cheltuială anuală de 375 milioane. În acest fel se va putea realiza, în 5 ani, stocul de siguranță pentru puștile mitraliere transformate ce vom avea atunci;

5. Pirotehnia Armatei, în clădirile de jos (așa zisa Pirotehnie Nouă) să fie organizată cu mașinile ei, cu cele luate de la Arsenal și cu altele de completare, pentru a fabrica, prin utilizarea contractului “Skoda”, părțile metalice ale muniției de artilerie la un debit atins progresiv timp de 3 ani, de 600 bucăți diverse calibre pe zi. Acest debit va permite, ținând seama de muniția existentă, să se realizeze stocul de siguranță în 10 ani, cu cheltuială anuală de 900 milioane lei;

6. Să se organizeze, prin utilizarea contractului “Skoda”, o instalație de ateliere pirotehnice, într-una din pădurile dintre București și Ploiești, de cel puțin 300 ha întindere, cu un debit de 2000 proiectile pe zi, destinate a deservi cam cu un sfert din acest debit producția Pirotehniei, iar la mobilizare producția de corpuri de proiectile a industriilor private din București și Ploiești.

Costul acestor instalații se estimează la circa 200 milioane lei;

7. Să se construiască un depozit nou de muniții într-una din pădurile de la nord de București, cu o capacitate de circa 2 milioane proiectile, al cărui cost se estimează la 320 milioane lei;

8. Pulberăria Armatei să fie pusă în stare de fabricație și să fabrice, prin utilizarea controlului “Skoda” pulberile și explozibilii necesari Pirotehniei Armatei, cum s-a arătat. Costul fabricației este cuprins în costul munițiilor respective;

9. Regenerarea muniției franceze să se facă exact după metodele adoptate de armata polonă, în instalații adecvate, așezate pe terenul vecin Pirotehniei Noi, dinspre comuna Militari, care trebuie achiziționat sau rechiziționat în acest scop. Cu un debit de 2000 de proiectile pe zi, ceea ce permite regenerarea întregului stoc în 6 ani cu o cheltuială de 300 milioane pe an.

Primul pas de făcut în această privință este trimiterea în Polonia, pe timp de circa 40 zile, a unui ofițer anume ales și, a 4 ofițeri ingineri și a unui chimist, care să-și însușească metodele poloneze;

10. Chestiunea măștii de protecție să fie scoasă din marasmul în care plutește din cauza lipsei noastre de specialiști în materie. Polonia a dovedit că lucrează foarte serios în materie de material de război și am constatat că dispune de complete mijloace de cercetare; după studii și experiențe îndelungate, armata polonă a adoptat un model de mască militară care se fabrică de mai bine de un an pentru armata poloneză.

Nu riscăm nimic, ci câștigăm foarte mult tranșând această interminabilă discuție de la noi, dacă e pielea ori dacă e cauciucul de preferat, adoptând masca armatei poloneze și introducând imediat fabricarea ei în țară. Fabrica pe care o au polonii la Radom, cu un debit de 100 mii măști pe an, care poate fi ridicat la 200.000 fără mari amplificări, a costat 32 milioane lei și costul de fabricație al măștii este de 700 lei. Polonezii sunt dispuși să ne dea concursul lor, și primul pas de făcut este de a trimite 1 ofițer și 1 inginer, timp de 1 lună, să-și însușească fabricația și să facă pe loc proiectul de fabrică;

11. Fabrica de cabluri, pe care dorim să o înființăm, întâmpină mari dificultăți din cauză că nimeni nu voiește să riște fără asigurări pe care le socotesc *oneroase* față de condițiile oferite. Din vizitele făcute în Polonia am rămas cu credința că și cablul telefonic va trebui fabricat la început tot în cadrul unei mici fabrici militare și am promisiuni de la Departamentul Industriilor de Război de a se înlesni personalului nostru pătrunderea în fabricile poloneze pentru a ne însuși fabricația.

Punerea imediată a programului schițat mai sus, care în limitele lui mari nu este decât o concretizare a programului de realizări imediate, cere la completa lui înfăptuire o cheltuială regulată de 1.747 milioane, în afară de contractele actuale “Skoda” și “Zbrojowka”.

Până atunci, investițiile inițiale și mersul progresiv al introducerii fabricației pot fi satisfăcute cu circa 100 milioane lei lunar, timp de 1 an și jumătate, de la care înainte, până la trei ani, această cotă trebuie să crească, progresiv, până la 150 milioane lunar, fiind bine înțeles că toate aceste estimări trebuie să fie considerate cu o aproximație care le dă caracterul de ordini de mărime suficientă considerațiilor de față.

Cu aceste cheltuieli se introduce în țară ciclul întreg al fabricatelor de război și se satisface, prin funcționarea lui, într-un timp mijlociu de 6-7 ani, împlinirea stocului de siguranță, regenerarea munițiilor existente și repararea armamentului existent.

După 4-5 ani va putea țara noastră, dacă mijloacele și voința o vor cere, să treacă la etapa următoare a industriei de război, care va cere investiții mari, în fabrici noi cu debite adecvate nevoilor de război, dacă nu va ști să posede instrumentul potențial, în stare vie, care se poate angrena imediat stocului de siguranță deja asigurat. [?]

Până atunci trebuie pășit, de îndată, la crearea condițiilor fără de care realizarea acestui modest program nu poate fi început, iar situația tragică în care ne găsim va fi sigur perpetuată.

Prima din aceste condiții este asigurarea imediată, din toate sărăcia țării noastre, a unei sume de 100 milioane lei lunar, puși la o parte, cu precădere asupra oarecărei alte nevoi a statului și destinați, exclusiv, fabricației de război.

A doua, este descărcarea acestei sume de formalitățile spinoase de astăzi, care, din foarte variate cauze, fac absolut imposibilă orice realizare condiționată, sub sancțiuni severe, de a fi cheltuite, cu formalitățile de achiziționare legală, numai în scopul creerii industriilor de război fixate; aceste sume să facă obiectul celui mai vigilant control – dar să fie scoase din labirintul formal de azi care zădărnicește orice lucru pozitiv în acest domeniu.

Asemenea condiții nu pot fi hotărâte decât sub presiunea nevoilor imperative ale apărării naționale – și de aceea, ele trebuie cerute Consiliului Superior al Apărării Țării.

Inspector General Tehnic al Armatei
General ARISTIDE TĂNĂSESCU¹

Arhivele Militare Române, fond M.St.M., Secția a 4-a Dotare, dosar nr.crt. 202, f. 619-639.

¹ General de brigadă *Aristide Tănăsescu* (artilerie), născut la 09.09.1883. Grade: sublocotenent - 01.08.1904, locotenent - 28.11.1907, căpitan - 07.04.1912, maior - 01.11.1916, locotenent-colonel - 01.09.1917, colonel - 01.04.1920, general de brigadă - 15.04.1933.

MINISTERUL ARMATEI
MARELE STAT MAJOR
Secția 4 [Dotare]

Referat
nr. 1882 bis din 22 septembrie 1931

În “Aranjamentul Confidențial”, încheiat la Varșovia, în anul 1929, între Guvernul român și [cel] polon, se prevede că, după ce conferințele militare vor fixa concluziile lor asupra chestiunii materialului de război, o conferință mixtă militaro-economică, va stabili planurile de colaborare între cele două țări.

În cursul conferințelor militare, unele chestiuni, intrând în atribuțiunile conferinței mixte, M.St.M, în anul 1930, a intervenit la Președinția Consiliului de Miniștri și a obținut întocmirea acestei comisii cu delegați ai ministerelor de: Industrie și Comerț, Agricultură și Domenii, Finanțe și Armată (M.St.M), sub președinția d-lui dr. Ernest Ene, fost Secretar General al Ministerului de Industrie și Comerț. Acea comisie s-a întrunit în două ședințe și a discutat numai alcătuirea listelor de materiale (cereale, vite, metale, minereuri etc.) ce noi putem ceda Poloniei, în schimbul altor materiale de război.

Între timp, schimbându-se guvernul, Marele Stat Major a cerut Președinției Consiliului de Miniștri, să numească președintele acestei comisii în locul d-lui dr. Ernest Ene. Guvernul a numit pe dl. dr. Inginer Budeanu, Secretarul General al Ministerului de Industrie și Comerț.

Pentru continuarea lucrărilor ce-i revin să pregătească în vederea întrunirii conferinței mixte economice polono-române, care va avea loc în toamna anului curent la București, Comisia mixtă economico-militară română s-a întrunit în cursul lunii septembrie în trei ședințe.

Șeful Secției 4 [Dotare]
Colonel [GHEORGHE] LITEANU

Arhivele Militare Române, fond M.St.M., Secția a 4-a Dotare, dosar nr.crt. 129, f. 44.

MINISTERUL ARMATEI
MARELE STAT MAJOR
Secția 4 [Dotare]

Referat
nr. 2034 din 7 octombrie 1931

Cu onoare se supune cunoștinței dumneavoastră următoarele:

În cursul conferințelor militare cu polonezii, ce au avut loc în baza Aranjamentului Confidențial din 4 septembrie 1929, privitor la colaborarea materială dintre cele două țări, s-a remis, de Marele Stat Major polonez, lista de materiale de război pe care ni le-ar putea furniza Polonia pe timp de război și în schimbul cărora România ar urma să dea Poloniei materialele de care dispune.

Din analiza acestei liste rezultă că Polonia nu ne poate furniza un material prea important de război cum ar fi: arme, mitraliere, tunuri, muniții, avioane etc., ci numai material de transmisiuni, unele materiale de aviație ca: elici, roți și pânză, iar ca material sanitar: vată și tifon, precum și alte materiale de mică importanță ca: focoase pentru grenade, biciclete, butoaie de fier etc.

Materialele mai importante ne-ar putea fi cedate numai în cazul când s-ar face comenzi de acele materiale încă din timp de pace.

Totodată, ni s-a comunicat și lista de materiale pe care Polonia dorește a le lua de la noi pe timpul războiului și care se referă la: cereale, vite, tutun, câteva metale rare (cupru, mercur și aluminiu) și minereuri.

După calculele aproximative făcute asupra prețului acestor cesiuni, se constată că materialele ce polonezii ne cer a le ceda, în timp de război au o valoare (aproximativ 6 miliarde) de circa 20 de ori mai mare ca cele pe care noi ar urma să le primim (370 milioane) și care au fost stabilite de noi împreună cu direcțiile din Ministerul Armatei.

Comisia mixtă polono-română, ce se va întruni în luna noiembrie la București, urmează să precizeze modalitatea finanțării, de către Polonia, în cazul când se angajează să primească în timp de război de la noi, cantități de materiale a căror valoare este mult mai mare decât a materialelor ce ni le-ar ceda.

Deoarece materialele ce ni se cer fac parte din economia generală a țării, întregă această chestiune de schimb de materiale este analizată actualmente de Comisia mixtă economico-militară română și urmează a fi supusă delegației economice a Guvernului, pentru a fixa baza discuțiilor ce vor avea loc la Conferința mixtă din noiembrie anul curent cu polonezii.

Șeful Secției 4 [Dotare]
Colonel GHEORGHE LITEANU

MINISTERUL ARMATEI
MARELE STAT MAJOR

20 octombrie 1931

Către
MINISTERUL DE EXTERNE
DIRECȚIA POLITICO-ORIENTALĂ

Cu onoare se face cunoscut, mai jos, punctul de vedere al Ministerului Armatei, cu privire la armistițiul înarmărilor adoptat de Adunarea Generală a Societății Națiunilor, în ședința de la 29 septembrie anul curent.

1. Ținând seama:

- a) De situația geografico-politică cu totul excepțională a țării noastre (în vecinătatea Rusiei Sovietice, care nici nu este membră a Societății Națiunilor;
- b) De lipsa oricăror garanții de siguranță ce ni se oferă;
- c) De situația extrem de grea în care se găsește armata noastră, în comparație cu dezvoltarea reală a armatelor vecine și probabil inamice nouă;
- d) De faptul că programul de dotare al oștirii, început abia în 1930, este în curs de realizare și că importante comenzi trebuie făcute chiar în anul viitor.

2. Interesele Armatei cer să nu se subscrie la armistițiul propus decât în momentul când vom dispune de "Stocul de Siguranță" strict necesar și când vom fi organizat industria națională, astfel ca să poată face față nevoilor de război.

3. Rămâne ca Ministerul de Externe să găsească formula cea mai nimerită și aprobată de Guvern, care să fie trimisă ca răspuns Secretariatului General al Societății Națiunilor până la 1 noiembrie anul curent.

Ministrul Armatei
General de divizie CONSTANTIN ȘTEFĂNESCU AMZA

Șeful Marelui Stat Major
General de divizie NICOLAE SAMSONOVICI¹

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr. crt. 1075, f. 180.

¹ General de divizie *Nicolae Samsonovici*, născut la 07.08.1877. Grade: sublocotenent - 01.07.1897, locotenent - 07.04.1900, căpitan - 10.05.1907, maior - 01.04.1913, locotenent-colonel - 15.08.1916, colonel - 01.04.1917, general de brigadă - 30.03.1919, general de divizie - 01.04.1928; la 01.10.1931, a fost numit inspector general al armatei; 1936 - șef al M.St.M.

MINISTERUL ARMATEI
Inspectoratul General Tehnic

Referat
nr. 4009 din 24 octombrie 1931

Casa "Citroën", producătoare de mașini automobile de diferite categorii, a organizat în decursul anului curent o caravană pentru reclama ei comercială, vizitând diferite orașe europene, între care și București. Cu acest prilej, în luna iunie, organizatorii caravanei și reprezentanții fabricii au propus autorităților militare o demonstrație cu aplicații militare, care s-a executat într-o dimineață la Băneasa și care, în partea ei mai interesantă, a constat din purtarea la remorcă a unui tun de 75 mm într-un teren cu diferite variațiuni, după cum s-a găsit mai la îndemână.

Cu acest prilej, reprezentanții fabricii, au propus, pentru o mai amplă și concludentă demonstrație, ca un număr oarecare de mașini, sau autoșenile, cum fabrica le denumește, să ia parte la manevrele din toamna acestui an, supunându-se tuturor experiențelor tehnice și tactice, mărginite în cadrul performanțelor oferite de fabrică, ce acțiunea manevrelor ar pretinde de la aceste mașini.

Manevrele proiectate nemaiaivând loc, Casa «Citroën» revine asupra propunerii și cere ca pe propria sa cheltuială și independent de orice obligațiune din partea Ministerului Armatei, autoșenilele ce urmau să fie trimise pentru experiențe pe câmpul manevrelor, să fie supuse unor probe cât mai apropiate condițiilor de lucru din război, sugerând, în același timp, pe lângă experiențe de ordin tehnic într-un poligon, și străbaterea de itinerarii lungi prin Basarabia.

Autoșenilele, pe care fabrica le propune pentru aceste experiențe, sunt de trei modele:

1. P. 17 pentru material de 75 (remorcă 2000 kg).
2. P. 14 pentru material de artilerie grea (remorcă 4000 kg).
3. Un model de autoșenilă pentru transportul recunoașterilor de stat major etc.

Sunt echipate cu șenile «Kegresse-Hinstin» care, după informațiile ce le avem de la atașatul militar român la Paris, nu au dat, în Franța, rezultate satisfăcătoare.

Inspectoratul crede că, din punctul de vedere al aprecierii capacității de lucru al acestor mașini, activitatea lor pe câmpul și în timpul manevrelor este mult mai revelatoare în latura ei militară, decât o activitate în interiorul unui program, stabilit *apriori*, cronometrat și prevăzut.

În timpul manevrelor și în terenul variat de mișcare al unităților, nu se mai pot fixa programe, iar autoșenilele, conducătorii lor indigeni, ca și întreaga lor organizație, ce se cere a susține activitatea continuă a autoșenilelor, întâmpină, la fiecare pas, o nouă situație, fie datorită unei variații de teren neprevăzute, fie unei schimbări de misiuni, care introduc noi elemente și noi pretenții, cărora autoșenila trebuie să răspundă.

Acțiunea autoșenilelor, ca și a tuturor mașinilor de acest fel, trebuie să fie spontană și continuă, pentru a putea folosi, în mișcare, maximum de randament al puterii lor. Aceste calități nu se pot vedea și aprecia decât în manevre. Ambianța câmpului de manevre din punct de vedere al terenului, al stării timpului și al activității omului în teren, în condiții reale, cât mai apropiate celor de război, poate pune autoșenila să lucreze, de pildă, în condiții de neîngrijire îndelungată, de unde se va putea

deduce rusticitatea ei; poate să-i ceară, în unele momente, randament maxim, ceea ce ne poate da o idee despre durabilitatea și capacitatea ei de lucru și rezistentă; arată clar modul cum se întrebuintează organizarea de aprovizionare cu benzină, ulei; modul cum se execută depanajul etc. ceea ce ne va fixa asupra posibilităților de a asigura continuitatea ei de lucru și, în acest caz, legătura ce trebuie să existe între diferitele elemente ale întregii organizații; poate fi pusă să staționeze în condiții neprielnice; aceasta ne va clarifica asupra adaptării mașinii la starea noastră reală de trai.

Tot în timpul manevrelor se va vedea cum autoșenila lucrează pentru transportul de muniții sau alte materiale, cum îndeplinește diferite misiuni tactice în legătură cu artileria în retragere, exploatarea succesului sau urmărire, marșuri strategice și manevre de mare amplitudine înapoia fronturilor, pentru transport de efective sau remorcare de material de artilerie, cum ajută a se face față unei surprinderi din partea inamicului, cum se camuflează de vedere și auz etc.

Într-o manevră, autoșenila lucrează în margini de timp și spațiu obligate, de la care nu se poate abate, dar trebuie să răspundă, fără șovăire, la tot ceea ce i se cere; ansamblul acestor schimburi, de cerinți și satisfaceri, ne va conduce la fixarea precisă a valorii autoșenilelor «Citröen», în cadrul nevoilor noastre.

O latură importantă a chestiunii, în special pentru artilerie, este transportul trăsurilor și afetelor artileriei, care nefiind organizate pentru vitezele mari de transport, Casa «Citröen» a fost nevoită să adopte niște aparate, denumite trenuri ruloare, cu care se echipează pentru marș trăsurile la remorca autoșenilelor, fiind necesar, pentru fiecare roată, un asemenea instrument. Sistemul trenurilor ruloare sau o suspensie similară, sunt indispensabile, în special trăsurile de artilerie, pentru ca materialul să nu se deterioreze.

Aceste mijloace ajutătoare trebuie transportate separat și astfel, tot în cadrul unei manevre, se poate vedea ce impediment constituie ele la capacitatea de transport cerută.

Pe lângă acestea, deosebit de interesant pentru noi ca debutanți în materie experimentală de acest fel, manevrele mai oferă posibilitatea unei comparații între utilitatea calului și utilitatea motorului, arătând avantajele sau dezavantajele motorului față de cal și când se poate întrebuinta unul sau celălalt sau când simultan.

Inspectoratul General Tehnic, având și exemplul armatelor occidentale, în special Franța, Anglia și Statele Unite, care procedează la experiențe cu vehicule automobile numai în cadrul unor manevre ce se desfășoară în teren variat, neprevăzut, în condiții de timp și spațiu impuse de desfășurarea unei idei tactice, apreciază că o adevărată experiență cu autoșenilele propuse, cu tot ceea ce se leagă de ele, și pentru o atât de întinsă documentare nu se poate face cu folos decât numai în manevre, cum de altfel a și fost propoziția inițială.

Este evident că dacă rezultatele obținute la manevre vor fi pozitive, experiențele vor fi cu folos continuate în cursul iernii, pentru a vedea comportarea motoarelor și șenilei în condiții speciale de temperatură și altele, ale anotimpului.

În consecință, cum o demonstrație *ad-hoc* nu ar constitui decât o informație sumară pentru cunoașterea șenilelor, informație pe care am mai avut-o de la atașatul militar român la Paris, iar o amplă documentare asupra modului de acțiune a acestor autoșenile, nu ar putea fi realizată, după cum s-a arătat mai sus, decât în cadrul unor manevre, suntem de părere și vă rugăm să binevoiți a aproba, dacă dumneavoastră împărtășiți acest punct de vedere, să se facă Casei «Citröen» propuneri în acest sens.

Inspector General Tehnic

General de divizie IOAN PAPANĂ¹

Directorul Direcției Tehnice
Colonel (ss) TĂNĂSESCU

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr. crt. 1075, f. 206-207.

¹ General (artilerie) *Ion Papană*, născut la 22.06.1872. Grade: sublocotenent - 15.07.1892, locotenent - 10.07.1895, căpitan - 10.05.1901, maior - 10.05.1909, locotenent-colonel - 01.04.1914, colonel - 01.06.1916, general de brigadă - 1 septembrie 1917, general de divizie - 05.07.1933.

MINISTERUL ARMATEI
Inspectoratul General al Infanteriei
Nr. 1389

11 noiembrie 1931

Către
MARELE STAT MAJOR – Secția 4

Urmare la Nr. 1389 din 10.10.1931 și în urma celor discutate în Comitetul Materialelor de Război, în ziua de 06.11.1931, asupra carului de luptă;

Am onoarea a propune următoarele:

1) Relativ la modelul de adoptat, propunem: Carul de luptă “Renault” model 1927, considerat drept carul cel mai bun din categoria ușoară (7,8 tone greutate; armat cu un tun de 75 mm scurt și o mitralieră de 7,92 mm; 2 servanți; viteză maximă pe oră 18,5 km, rază de acțiune 12 km., motor 60 cai putere; dimensiuni mici, blindaje puternice – 30 mm în față și 20 mm lateral, 20 mm înapoi, 13 mm deasupra; mare capacitate de a se mișca în teren, urcând pantă de 45 grade și trecând peste șanțuri de 2,3 m lărgime).

2) Relativ la organizare, propunem să se procure materialul pentru 4 regimente; fiecare regiment a 3 batalioane și o companie afară din rânduri; fiecare batalion constituit din 4 companii, dintre care 3 companii care de luptă și una de eșalon; compania de luptă constituită din 3 plutoane, iar plutonul din 3 care de luptă (2 care având ca armament câte un tun de 75 mm. scurt, iar al 3-lea car o mitralieră de 7,92 mm.); în total cele 4 regimente ar necesita 324 de care luptătoare, cu cele 216 tunuri de 75 mm și 108 mitraliere; afară de aprovizionare și depanaje, de transmisiuni etc.

Toate cele 4 regimente, propunem să fie organizate într-un comandament de brigadă, care să asigure unificarea și conducerea instrucției de specialitate.

Sprrijinim propunerile de mai sus pe următoarele considerațiuni:

a) Armata noastră fiind chemată să lupte în războiul de mișcare pe fronturi largi, în terenuri care prezintă diferite caractere, necesitățile operative și tactice impun adoptarea carului de luptă ușor, util la avangarde și atacul pozițiilor defensive improvizate, deci nu puternic organizate, și nu cu flancurile inabordabile.

În acest fel de război, carele de luptă mijlocii și grele nu sunt necesare.

b) Carul de luptă “Renault”, modelul 1927, este, după știința noastră, carul de luptă ușor cel mai perfecționat, este puternic armat, viteză și rază de acțiune mare și relativ este mai puțin costisitor, în raport cu carele mijlocii și grele.

c) Organizarea plutonului de 3 care de luptă, dintre care 2 care cu câte un tun de 75 mm, și unul cu o mitralieră de 7,92 mm, o sprijinim pe considerațiunea că 2 tunuri de 75 mm sub blindaj au mai mare efect decât tunuri de 37 mm, iar o singură mitralieră ajunge ca să susțină, prin repeziciunea focului ei, cele 2 care armate cu tunuri.

Un pluton de 3 care este mai ușor de comandat decât unul de 5 care; masa se poate realiza prin numărul plutoanelor, nu prin numărul carelor în pluton.

Tunul de 75 mm este tunul de infanterie propus de noi ca material de însoțire prin studiul înaintat Marelui Stat Major și carele de luptă, având tun de același calibru, realizăm același calibru și aceeași muniție la întregul material de însoțire a infanteriei, fie că acesta este liber sau sub blindaj.

Inspector General al Infanteriei
General de divizie MIHAIL FLORESCU

Arhivele Militare Române, fond Direcția Infanterie, dosar nr.crt. 463, f. 83.

COMITETUL SUPERIOR
TEHNIC AL ARMATEI

27 noiembrie 1931

Proces – Verbal

Inspectorii generali ai Aeronauticii și Artileriei cu delegații lor, sub președinția domnului general de divizie Rudeanu Vasile¹, președintele Comitetului Superior Tehnic al Armatei;

Întrunindu-se conform ordinului Ministerului Armatei M.A. nr. 1250 din 21 noiembrie 1931 în zilele de 24 și 27 noiembrie 1931, pentru a studia caracteristicile tunului antiaerian, ce urmează a se comanda la Uzinele “Skoda”, în locul celor 24 baterii de tunuri de câmp de 75 mm. s-a procedat după cum urmează:

I. S-au luat ca bază următoarele caracteristici stabilite de Consiliul Superior al Armatei:

- Calibrul – 75 mm.
- Viteză inițială - 750m/s.
- Greutatea proiectilului – 6,5 kg.
- Energia la gura țevii, care va rezulta.
- Țeava cu cămașă amovibilă, frână la gură și închizător semiautomat.
- Proiectilul să fie sertizat.
- Iuțeala de tragere să fie 15-25 lovituri pe minut, în raport cu unghiul de tragere.
- Câmp de tragere orizontal - 360°.
- Câmp de tragere vertical 85°.
- Bătaie maximă - 14.900 m.
- Precizia – cel mult 4% din bătaia maximă.
- Mașina de reglat focoaase și aparatele necesare, să fie din cele mai perfecționate.
- Greutatea în bătaie să fie de circa 3.100 kg., iar în baterie circa 2.100 kg.
- Transportul materialului să fie organizat pentru tracțiune hipomobilă și tracțiune mecanică.
- Materialul să poată fi transportat pe șosele bune, cu tracțiune mecanică, cu o iuțeală de 20-25 km./h.

II. Cercetându-se realizările cele mai recente, în tunuri antiaeriene, s-au grupat după cum se vede în tabelul de mai jos:

	“Vickers”	“Bofors”		“Schneider”		“Skoda”	
Calibrul (mm.)	75	75	80	7	Proiect 75	76,5	76,5
Viteza inițială(m/s)	750 (720)	750	750	700	920	700	800

¹ General *Vasile Rudeanu*, născut la 15.01.1870. Grade: sublocotenent - 08.07.1891, locotenent - 01.01.1894, căpitan - 07.04.1900, maior - 07.04.1909, locotenent-colonel - 07.04.1912, colonel - 01.04.1914, general - 1 aprilie 1917.

Greutatea proiectilului(kg)	6,5 (7)	6,5	8	6,5	6,5	8	8
Energia la gura țevii (t/m)	186 (184)	186	228	160	275	200	260
Bătaia maximă în metri	(13900)	14500	15300	-	-	14900	16400
Plafon (metri)	(9235)	9500	10700	-	-	10000	11000
Greutate în baterie (kg)	2465	2450	3100	2600	3400	3500	4000
Greutate în bătaie (kg)	3285	3275	3700	3100	4000	3700	6000 în 2 trăsuri

III. Față de caracteristicile stabilite de către Consiliul Superior al Armatei și realizările cele mai recente, s-a trecut la următorul studiu al caracteristicilor de putere și mobilitate, precum și asupra organizării tunului antiaerian, pentru trageri, după cum urmează:

A) **CARACTERISTICI DE PUTERE:**

a) *Calibrul.* Mai toate fabricile au redus calibrul la 75 mm pe motivul că un tun antiaerian trebuie să tragă repede, să poată urmări ținta cu ușurință și să fie ușor, pentru transport. Este calibrul tunului de câmp și, în caz extrem, proiectilul acestuia poate să fie întrebuințat și de tunurile antiaeriene (afară de cartuș).

b) *Viteza inițială.* Este elementul principal care intervine în caracteristicile de putere ale tunului antiaerian.

Tendința actuală este ca V_0 să crească, pentru a se reduce simțitor durata traiectului proiectilului.

O durată de traiect mică este necesară pentru ca un avion să nu aibă timpul să schimbe drumul de zbor, mai ales că la acest timp se mai adaugă și un timp mort de manevră, necesar înregistrării elementelor de tragere, reglării proiectilului și încărcării.

Viteza inițială admisă este de 750 m/s minimum.

c) *Proiectilul* pentru calibrul de 75 și viteza inițială de 750 m/s. greutatea proiectilului, mai la toate materialele este de 6,5 kg, fără ca să se impună tunului o prea mare energie la gura țevii, care avea ca urmare îngreunarea materialului.

Un proiectil mai ușor are, asupra unui proiectil mai greu, următoarele avantaje:

- pentru aceeași energie, proiectilul ușor are o viteză inițială mai mare și deci, o durată de traiect mai mică, la distanțele cele mai eficace de tragere;

- eficacitatea unui proiectil ceva mai greu, asupra unuia mai ușor, nu crește simțitor;

- iuțea de tragere crește cu un proiectil mai ușor și această iuțea este necesară în baraje pe timpul nopții;

- transportul și aprovizionarea sunt mai avantajoase pentru proiectilul mai ușor, avându-se posibilitatea de a dispune de un număr mai mare de lovituri, pentru o aceeași greutate.

Proiectilul trebuie să aibă o cantitate de exploziv necesară, ca zona de eficacitate a spărturilor să fie cât mai mare.

O rază de acțiune de circa 30 m ar fi un deziderat.

Proiectilul trebuie să fie obuz exploziv fuzant, iar cartușul sertizat la proiectil poate avea o iuțea de tragere de 15-25 lovituri pe minut.

Ar fi de dorit ca focosul proiectilului să fie mecanic, însă astăzi, se fabrică și focoase pirotehnice, destul de precise.

d) *Bătaia orizontală maximă, plafonul și bătaia maximă fuzantă.*

Pentru viteza inițială de 750 m/s și un proiectil de 6,5 kg, studiindu-se materialele realizate, pentru calibrul de 75, se vede că s-a obținut o bătaie maximă orizontală de circa 14.000 m., iar pentru înclinarea de + 85° un plafon de circa 9.000 m.

Bătaia maximă fuzantă ar trebui să corespundă la bătaia maximă orizontală. Ori, aceasta are traiectoria utilizabilă cea mai lungă pentru care corespunde o durată de traiect de circa 60 secunde și admitându-se că ar fi posibilă realizarea focosului fuzant pentru această durată, dispersiunea fuzantă ar întrece cu mult limitele de precizie.

Bătaia fuzantă ar trebui să corespundă cel puțin plafonului, care are o durată de traiect de circa 35 secunde.

Duratele lungi de traiect sunt în detrimentul preciziei tragerii fuzante și dacă se mai ține seamă că avionul ar parcurge circa 2.000 m. în 35 secunde, tragerea ar fi ineficace, fiindcă avionul, în acest timp, și-ar putea schimba direcția drumului de zbor.

Luând ca bază, o durată de traiect de 30 secunde, corespunzătoare distanței orizontale de circa 10.000 m, tragerile executate la această distanță ar putea fi folosite cu succes contra formațiunilor de avioane sau ca mijloc de a semnaliza prezența avioanelor inamice.

La toate tunurile moderne s-a păstrat bătaia maximă fuzantă de circa 10.000 m.

e) *Precizia tragerii.* Se apreciază prin împrăștierea totală în procente din bătaie.

Pentru bătaia maximă 14.000 m, împrăștierea percutantă trebuie să fie maximum 4%, iar la 10.000 m maximum 3%.

Pentru tragerea antiaeriană trebuie luate în considerare împrăștierea în bătaie și în înălțime pentru diferitele distanțe și altitudini.

Pentru bătaia maximă fuzantă de 10.000 m. se pot considera următoarele date asupra împrăștiierilor:

- circa 3,5 % în bătaie
- circa 2% în înălțime.

Tragerile sunt mai precise pentru distanțe sub 8.000 m.

La această distanță, împrăștierea fuzante pot fi considerate:

- circa 2,8% în bătaie
- circa 1% în înălțime.

B) CARACTERISTICI DE MOBILITATE ȘI TRANSPORT.

a) Tunul antiaerian trebuie să asigure trupelor în marș protecția aeriană și ca atare trebuie să aibă o mobilitate suficientă. Apărarea antiaeriană din linia I-a trebuie să fie formată din unități mobile. Principial, se cere tunului antiaerian, să aibă în bătaie cel mult greutatea obuzierului greu de 150 mm din artileria de corp de armată, adică circa 3.200 kg.

Studiind realizările, se vede că un tun de 75 mm cu o viteză de 750 m/s și un proiectil de 6,5 kg are greutate de 3.200 kg în bătaie și de 2.400 kg în baterie, adică tocmai aceea care se urmărește principial.

Tunul va fi organizat fie pentru tracțiunea hipomobilă (cu 8 cai viguroși), fie pentru tracțiunea mecanică cu tractoare sau pentru ambele tracțiuni, în o singură trăsură cu 4 roți sau în 2 trăsuri (tren și antetren).

Materialul organizat în o singură trăsură are și o stabilitate mai mare în baterie, însă, pentru transport, greutatea e mai bine repartizată pe două trăsuri (tren și antetren).

Toate aparatele depinzând de tun trebuie să fie transportate cu tunul și nu pe altă trăsură. Este bine ca, în caz de nevoie, circa 3 servanți să poată fi transportați la tun.

b) Chesonul trebuie să aibă o capacitate de transport de circa 75 proiectile, adică 3/4 din unitatea de foc.

Fiecare tun va avea două chesoane, astfel că pentru materialul din linia I-a, se pot transporta 1,5 unități foc, al 2-lea cheson putând forma trenul de luptă al bateriei.

Pe chesoane se vor transporta în plus toți servanții, piese de schimb și accesorii. Greutatea chesonului în baterie, să fie de circa 2.200 kg.

c) Aparatele de comandă (și servanții acestora) se vor transporta în o trăsură specială, cu o greutate în baterie de circa 2.200 kg.

Pentru o baterie hipomobilă, trebuie să se prevadă și trenul regimentar.

d) În cazul tracțiunii mecanice:

- Pentru fiecare tun trebuie un tractor de putere suficientă și care să-i permită viteza impusă.

- De fiecare tun un camion pentru transportul muniției.

- Una camionetă pentru aparatele de comandă.

- Alte autovehicule, pentru aprovizionări și recunoașteri.

C) ORGANIZAREA MATERIALULUI ANTIAERIAN PENTRU TRAGERI.

Organizarea tunului va trebuie să permită: “ochirea directă descentralizată” și “ochirea indirectă”.

a) Pentru ochirea directă descentralizată, o unitate antiaeriană de 2 sau 4 piese, trebuie să aibă ca aparate de comandă:

- Un altitelemetru de 3 m. bază.

- Un aparat de măsurat viteza adevărată.

- Un aparat de măsurat unghiul de drum al avionului.

- Un aparat de calculat corecțiile de vânt.

- O planșetă topografică.

- Un goniometru busolă.

- Fiecare tun va avea restul de aparate pentru vizări directe și dispozitivele pentru corecții și înregistrarea elementelor de tragere ale poziției viitoare.

b) Pentru ochirea indirectă pivotul să fie prevăzut cu gradații pentru a înregistra azimutul și înclinarea țevii.

Un aparat central trasor de drum care să permită să calculeze elementele de tragere viitoare, să dea direcțiile de vânt și de paralexă.

c) Fiecare tun va avea o mașină de reglat focoasele.

d) Pentru fiecare unitate, un echipament complet telefonic pentru transmiterea elementelor de la aparatele de comandă la tunuri.

e) Cum bateria va fi, adesea, împărțită pe secții și pentru a avea, în caz eventual și aparate de schimb, mai ales că sunt aparate de precizie și se pot strica, fiecare baterie va trebui să aibă aparatele de comandă dublate cu număr.

f) Să se prevadă o rezervă din toate piesele care se pot uza, precum și din aparatele de ochire de la tunuri.

g) Pivotul tunului trebuie să aibă dispozitive electrice pentru teleindicație.

IV. CONCLUZII.

Din cele studiate mai sus, comisia propune a se comanda următorul material antiaerian:

A) CARACTERISTICILE DE PUTERE ȘI DE MOBILITATE ALE TUNULUI ANTIAERIAN

- Calibru – 75 mm.

- Viteză inițială - 750 m/s.
- Greutatea proiectilului – 6,5 kg (obuz exploziv fuzant, sertizat).
- Energia la gura țevii – 186 tone-metri.
- Țeava cu cămașe amovibilă, frâna la gura țevii și închizător automat.
- Mașină de reglat focoaase.
- Iuțeala de tragere – 15-25 lovituri/minut.
- Câmp de tragere orizontal – 360°.
- Câmp de tragere vertical 85°.
- Bătaia maximă orizontală, circa 14.000 m.
- Plafonul la + 85° înclinare – circa 9.000 m.
- Bătaia maximă orizontală fuzantă – circa 10.000 m.
- Precizia la 10.000 m, împrăștierea percutantă – maximum 3%.
- Precizia la 10.000 m. împrăștierea fuzantă – circa:
 - 3,5 % în bătaie.
 - 2% în înălțime.
- Greutatea tunului în baterie maximum 3.200 kg.
- Tunul format din două trăsuri (tren și antetren), amenajat pentru tracțiune hipomobilă și automobilă. Suspensia să permită, în marș, viteze de circa 20-25 km. pe șosele bune.
- Pivotal să permită o decalare de circa 8°, iar platforma să asigure stabilitatea tunului, pentru trageri sub toate înclinările țevii.
- Manevra de punere în baterie și bătaie de circa 5 minute, numai cu servanții tunului și fără a întrebuița alte dispozitive decât cele prevăzute tunului, pentru aceste manevre.
- Toate aparatele de ochire ale tunului și accesoriile platformei (la nevoie și 3 servanți) să fie transportate pe tun. Toate aceste greutăți să fie cuprinse în cifra dată pentru greutatea în baterie (afară de servanți).
- Chesonul să permită transportul a 75 proiectile, 6 servanți, accesorii și piese de schimb. Greutatea totală a chesonului de circa 2.200 kg în bătaie, fără servanți.
- Trăsura de aparate de comandă să fie amenajată pentru a transporta aparatele de comandă ale bateriei și personalului necesar, iar greutatea totală de circa 2.200 kg.
- Tunul să fie organizat pentru ochirea directă și indirectă.

B) ORGANIZAREA BATERIEI ANTIAERIENE.

a) Organizarea unei baterii hipo.

- 4 tunuri,
- 8 chesoane,
- 2 trăsuri pentru aparatele de comandă,
- 1 car de baterie,
- trăsurile necesare pentru trenul regimentar.

b) Organizarea unei baterii auto.

- 4 tunuri,
- 4 tractoare,
- 4 camioane pentru muniție,
- 1 camionetă transport aparate de comandă,

- autovehicule pentru recunoaștere și aprovizionări (hrană și combustibil lichid).

c). Aparatele de comandă necesare unui baterii antiaeriene:

- 2 altitelemetre de 3 m bază,
- 2 aparate de măsurat viteza,
- 2 aparate de măsurat unghiul de drum,
- 2 aparate de măsurat corecția de vânt,
- 2 goniometre busolă,
- 2 planșete topografice,
- 2 echipamente complete pentru transmisiunea telefonică între tunuri și aparatele de comandă,
- 1 aparat central de tragere trasor de drum, dând elementele viitoare, corecțiile de vânt și paralaxă,
- 4 binocluri.

Aparatele vor fi din cele mai perfecționate și cu precizia cerută de întrebuințarea lor; în același timp vor avea și piesele de schimb necesare.

Pentru care s-a încheiat procesul – verbal.

Președintele Comitetului Tehnic Superior al Armatei
General de divizie în rezervă VASILE RUDEANU

Inspector General al Artileriei
General de divizie GHEORGHE PETRESCU²

Inspector General al Aeronauticii
General de divizie NICOLAE MAZARINI³

Delegații Inspectoratului General al Aeronauticii
Comandantul Apărării Antiaeriene
Col. CARTIANU⁴

Comandantul Regimentului 1 Artileriei A.A.
Colonel A.A. POPESCU

NOTĂ:

Păreră particulară: toate datele caracteristice arătate de acest proces verbal, în afară de iuțea inițială, vor avea poate nevoie să sufere numai mici modificări.

Pentru a se stabili aceste mici modificări sunt de părere să se trimită comandantul Regimentului 1, colonel Popescu la uzinele Skoda fiind cel mai la curent

² General de divizie *Gheorghe Petrescu*, născut la 04.08.1876 Grade: sublocotenent - 10.07.1895, locotenent - 01.07.1898, căpitan - 01.10.1906, maior - 01.10.1913, locotenent-colonel - 01.11.1916, colonel - 01.09.1917, general de brigadă - 24.11.1923, general de divizie - 10.10.19314. În 1936 șef al Inspectoratului General Tehnic.

³ General de divizie (artilerie) *Nicolae Mazarini*, născut la 01.08.1889. Grade: sublocotenent - 01.07.1910, locotenent - 01.10.1913, căpitan - 01.11.1916, maior - 01.09.1917, locotenent-colonel - 01.07.1927, colonel - 01.01.1934, general de brigadă - 25.10.1939, general de divizie - 25.10.1942, dispărut pe front la 21.11.1942 - Divizia 5 Infanterie

⁴ General de divizie (artilerie) *Grigore Cartianu*, născut la 26.12.1881. Grade: sublocotenent - 01.07.1902, locotenent - 26.06.1906, căpitan - 01.10.1911, maior - 01.11.1916, locotenent-colonel - 01.09.1917, colonel - 01.04.1920, general de brigadă - 15.04.1933, general de divizie - 01.06.1938.

comandant de regiment de artilerie A.A.; aceasta cu atât mai mult cu cât este vorba de a se transforma și comanda celor 24 baterii de câmp ușoare, tot în comandă de baterii de artilerie anti-aeriană.

*PREȘEDINTELE COMITETULUI SUPERIOR TEHNIC AL ARMATEI
General de divizie în rezervă
[Vasile] RUDEANU*

*Comandantul Regimentului 1 Artilerie A.A.
Colonel A.A. POPESCU*

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr. crt. 1075, f. 436-443.

MINISTERUL ARMATEI
Comitetul Superior Tehnic al Armatei
Nr. 202

5 decembrie 1931

Către
Dl. General de divizie inspector Ștefănescu - Amza,
MINISTRUL ARMATEI

Pentru a se putea pune în valoare, în interesul apărării naționale, toate posibilitățile miniere și puterile industriale de care țara dispune, cu onoare rog să binevoiți a aproba să se stabilească cât mai repede posibil, de către Marele Stat Major, un program, arătându-se cantitățile diferitelor feluri de armament, materiale și muniții de care armata noastră mai are nevoie, clasându-le, atât ca fel, cât și cantitativ, după gradul de urgență, cu alte cuvinte să se stabilească:

a) Ce feluri de armamente, muniții și materiale de război diferite sunt încă necesare oștirii.

b) Din cele de la punctul (a) care sunt cele mai urgente.

c) Care este numărul de ani maxim admisibil pentru terminarea fabricației armamentelor, materialelor și munițiilor de sub punctul (b).

d) Care este numărul de ani maxim admisibil pentru întreg programul de armamente, muniții și materiale de război necesare oștirii, arătat sub punctul (a).

e) În fixarea punctului (a) să se țină seama că, prin măsurile ce se vor lua, pe viitor, vom avea realizată în țară o industrie de apărare națională, care în cursul războiului va putea menține cel puțin constantă dotarea oștirii în armamente, muniții și materiale de război.

Odată fixat și aprobat acest program de către dumneavoastră și de Consiliul Superior al Apărării Naționale, urmează să se încheie cu industriile naționale contractele respective, de felul celui care era pe punctul de a se încheia în anul trecut cu Casa "Skoda" pentru completarea materialului de artilerie, inclusiv munițiile necesare.

Semnarea acestor contracte, cu toate clauzele prevăzând siguranța obținerii calității și cantității armamentelor, materialelor de război și munițiilor comandate, este, față de situația financiară a țării și industriei noastre naționale, cea dintâi condiție pentru ca să poată găsi imediat concursul capitalurilor necesare la completarea și desăvârșirea industriei noastre în tot complexul ei și realizarea unei reale industrii de apărare națională, de la materiile prime până la materialele terminate complet.

Ținem și arătăm, cu cea mai deplină convingere, că punându-se în valoare astfel toate posibilitățile miniere ale solului nostru național, cât și toate puterile industriei de care țara noastră dispune, nu numai că se va asigura, în sfârșit, existența unei reale industrii de apărare națională, dar încă foarte curând, concomitent, se va resimți, în mod deosebit de rodnic, întreaga noastră economie națională.

Președintele Comitetului Superior Tehnic al Armatei
General de divizie în rezervă VASILE RUDEANU

MINISTERUL ARMATEI
Secretariatul General

TABEL
cu sumele prevăzute în bugetul pe anul 1931 pentru înzestrarea armatei

DIRECȚIA	Sumele puse la dispoziție pe 1931		Întrebuințarea sumelor prevăzute în buget		Investiții		Propuneri	Observații
	Credite extraordinare prevăzute în buget	Credite suplimentare	Comenzi în țară	Comenzi străinătate	Oferte	Tratative		
ARMAMENT	978.088.080 lei	-	11.166.000 lei Pentru confecții: - trăsuri - furgoane și - pt. experiențe, completări stabilimente	722.400.000 lei Plata contract materialelor art. Skoda și Schneider	-	-	A se pune la dispoziție cota de ¼ blocată necesară pentru: -recontrolarea muniției - montat țevi șemizate și reparare țevi tunuri munte - completarea instalației pt. stabilimente	Blocat 244.552.020 lei până la 01.08.1931
GENIU	182.612.429 lei	-	67.452.429 lei	115.168.000 lei	Se vor cere oferte și ține licitații	-	Sunt necesari 300.000.000 lei pt. mater.transm.t.f.f. având oferte și intrat tratative. Plata eșal. mai mulți ani. Pt.mater.legăt.transm.pion. comunicații prima urgență sunt necesari 252.728.661 lei pt. care se vor ține licitații; diferența se va acoperi prin bugete viitoare. A se pune la disp.cota ¼ blocată.	Creditul acordat nu acoperă nevoile în prima urgență
			Material de legături, transmisiuni, pionieri și comunicații					
MARINA	77.923.084 lei	-		222.910.000 lei completări utilaj și arm la navele aflate în constr. la Napoli și Fiume în 3 ani	Exist.și s-a cerut ofertă pt.art.coastă. Exist. ofertă și propuneri de la diferite case pt. comenzi de: submarine, distrugătoare contratorp/cruce șătoare, hidroavioane	Nu s-a intrat în tratative nefiind fixat fond și modalități de plată.	Propuneri pt. baza navală și program construcții înaintat Cons.Apăr.nr. 2043 din 03.12.1930	Din care: 67.304.000 rata 1-a (-7 mil.) pt. complet. navelor în construcții și 10.619.084 pentru muniții și retubarea a 2 tunuri de 120 mm

TEHNICA	99.422.000 lei gaze	-	77.475.000 lei măști oameni, cai, costume, spec. contra gazelor, instalații	6.000.000 lei materiale dotarea batalionului de gaze	Există oferte primite	Sunt tratative pt.mater.proiec- te ce se lucrează în țară. Nu există pt.dot.bat.instal.	A se pune la dispoziție cota de ¼ blocată.	Necesarul costă 83.475.000 lei și nu se poate acoperi dacă nu se dă cota ¼ blocată.
	2.200.000 lei balon sondaj der.instr. balisograf diverse aparate							
SANITAR	44.441.143 lei	-	22.586.250 lei Mater.uman veter.pansam. efecte	21.854.893 lei mater. uman. veterinar instrumente	Se vor cere oferte și ține licitații.	-	A nu se bloca ¼ cota buget	-
AERONAUTICA	900.000.000 lei	-	400.000.000 lei plata I.A.R.	500.000.000 lei materiale aeronautică	Se vor cere și face comenzi	-	A nu se bloca nimic. A se pune la disp. în primul trim.1931 suma de 300 mil. lei pt. plată și contract.	-

Secretar General
Colonel /ss/ indescifrabil

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1077, f. 4.

MINISTERUL ARMATEI
Secretariatul General
Nr. 36

Înregistrat la nr. 36
19 ianuarie 1932

Memoriu referitor la misiunea mea la Paris

Am fost însărcinat de a face intervențiile necesare pe lângă domnul general Weygand și alte personalități din Franța, în scopul creării în țară a unor fabrici de gaze (produse chimice); de explozive; de pulberi; precum și rezolvarea chestiunii delaborării munițiilor, stabilind aranjamentele necesare din punct de vedere tehnic, precum și a discuta condițiile financiare necesare.

Comisia, prezidată de generalul Ionescu Munte, a vizitat, înainte de sosirea mea la Paris, diferitele stabilimente tehnice care lucrează pentru armata franceză și a luat o serie de informații.

Rezultatele activității acestei comisii, - de care am ținut seamă - au fost cele consemnate în procesul verbal nr. 1, pe care l-am primit de la Ministerul Armatei la plecarea mea.

*

Înainte de a intra în expunerea de detaliu a rezultatului intervențiilor făcute, țin să precizez punctele de vedere principiale, pe care le-am expus tuturor celor cu care am avut întrevederi și care au servit drept bază la discuțiile care au urmat, pentru aranjamentele ulterioare ce se vor putea face.

a) Ministerul Armatei Române solicită Ministerului Armatei Franceze, ajutorul tehnic necesar - rezultat al experiențelor sale în decursul anilor după marele război, pentru crearea în țara noastră a diferitelor fabrici, precum și operațiunea refacerii munițiilor.

Ajutorul tehnic îl înțelegem în primul rând în sensul ca Ministerul Armatei franceze să ne pună în curent cu diferitele date și procedee pe care le întrebuintează în diferitele fabrici și, apoi, în eventuala trimitere a câtorva specialiști încercați din serviciul armatei franceze, care să inițieze pe cei din țară, atât la crearea fabricilor, cât și la funcționarea lor.

b) În ceea ce privește sprijinul financiar din partea Franței, rămâne ca Guvernul francez să-l stabilească de acord cu Guvernul român, ținându-se seama mai întâi de situația financiară precară a României, care exclude, din partea țării noastre, eforturi financiare anuale prea mari și, în special, în perioada anului 1932-1933, și ținându-se seama, apoi, că Ministerul Armatei române înțelege, că acest sprijin financiar să nu excludă sprijinul tehnic al Ministerului Armatei franceze, ceea ce va da deplină siguranță, că toate instalațiile care se vor crea, vor răspunde tuturor condițiilor cerute unei funcționări potrivite scopului și nevoilor reale ale armatei române.

În sfârșit, acest sprijin financiar să nu excludă posibilitățile de a se utiliza stabilimentele tehnice militare existente în țară, această utilizare permițând, în consecință, de a se crea un sistem complet și armonios, pentru ca, astfel, în viitor, armata română să poată conta pe o organizație de sine stătătoare, capabilă de a-i satisface toate nevoile în armamente de toate felurile, în cazul unui război.

*

* *

Am luat, în primul rând, înțelegere cu ministrul nostru la Paris, domnul Cezianu, cum și cu atașatul nostru militar, generalul Dumitrescu Petre, cu care am fost perfect de acord și am hotărât întrevederile necesare cu diferite personalități, fiind însoțit de generalul Dumitrescu Petre, pentru ca să fie pus, astfel, în curent cu toate discuțiile urmate.

*

* *

Prima întrevedere am avut-o cu domnul Blanchard, directorul general al pulberilor din Ministerul de Război, la care a luat parte, pe lângă generalul Dumitrescu Petre și domnul Jaubert.

Prima chestiune discutată de domnul Blanchard a fost aceea referitoare la pulberea specială necesară pentru încărcarea muniției mitralierei "Hotchkiss" de 13 mm, fabricare pe care Ministerul Armatei Franceze o ține secretă.

Domnul Blanchard mi-a făcut cunoscut, că în urma intervenției generalului Ionescu Munte, a admis ca să se dea armatei române caietele de sarcini și datele relative la fabricarea pulberii.

Am obiectat, că toate acestea nu sunt suficiente pentru a fi siguri că posedăm, în realitate, secretul fabricației și că, ceea ce ne trebuie, este asigurarea că vom fi puși în curent cu toate detaliile operațiunilor, astfel ca să putem fabrica în țară la noi o pulbere identică, adică, care să dea exact calitățile balistice ale pulberii franceze, ținute secret, pentru mitraliera "Hotchkiss" de 13 mm. Domnul Blanchard a recunoscut temeinicia obiecțiunii mele spunând că, pentru aceasta, trebuie ca Guvernul român să dea Guvernului francez asigurarea că procedeul de fabricație va fi ținut cu rigurozitate secret.

A doua chestiune, care s-a discutat cu domnul Blanchard, a fost aceea a creării unei fabrici de trotil și de pulbere. La întrebarea domnului Jaubert, dacă Guvernul francez ar da tot concursul Societății de Gaz Industrial din Provence pentru instalarea acestor fabrici în țară, domnul Blanchard a răspuns că Guvernul francez va colabora, cu sprijinul său tehnic, cu orice Societate franceză, care ar fi însărcinată cu asemenea lucrări în țară, furnizând toate planurile, toate datele și chiar inginerii necesari, într-un cuvânt va da concursul său cel mai absolut.

A treia chestiune care s-a discutat, a fost aceea a refacerii munițiilor.

Domnul Blanchard mi-a făcut cunoscut că toate aceste operațiuni sunt ușoare, nu cer instalații speciale și nici nu sunt costisitoare, oferindu-se de a trimite la București un inginer de pulberi, care a lucrat în această direcție și câțiva contramaștri, pentru a ne iniția de cum se procedează la descărcarea obuzelor, cu toate condițiile posibile de securitate.

Domnul Blanchard a explicat că este cazul să se considere două feluri de obuze:

1. Cele încărcate cu explozivi și care se descarcă diferit, după cazul când explozivul poate fi topit la vapori (trotil de exemplu), sau în cazul când explozivul nu poate fi topit în aceste condiții, de pildă melinita.

Aceste operațiuni nu se pot face la Pirotehnia din București, nici cu echipe volante, mergând din depozit de muniții în depozit de muniții, ci proiectilele trebuie concentrate într-un centru, unde să se facă operațiunea.

2. În ceea ce privește proiectilele în cartușe metalice, trebuie, în plus, să se verifice pulberea de încărcare.

Chestiunea recondiționării pulberii, domnul Blanchard crede că o parte din ea nu va cere decât o operațiune ușoară și nu costisitoare, operațiunea numită a radubajului, constând în înmuierea pulberii într-o soluție alcoolică de diphenilamină, iar o parte care va fi mult mai costisitoare, constând dintr-o remalaxare, după trampajul într-un amestec de ethero-alcool, urmată de o trecere la presă.

*
* *

A doua întrevvedere avută a fost cu domnul general Maurin, Inspectorul General al Artileriei, la care a luat parte, pe lângă generalul Dumitrescu Petre și domnul Jaubert.

Prima chestiune discutată a fost aceea a instalării unei fabrici de gaze.

Domnul general Maurin mi-a spus că, de la război, Franța a respectat angajamentele luate și n-a fabricat cantități noi de gaze, dar că întreține, cu mare grijă, cele 3 milioane de obuze de toate calibrele, încărcate cu iperită, pe care le are în magazine și arsenale.

Având această cantitate de proiectile și ținând socoteala că fiecare proiectil conține aproximativ și în medie 3,3 kg de gaz, armata franceză dispune de un prim stoc de aprovizionare de 10 mii de tone, ceea ce îi va permite, în caz de război, să aștepte punerea în funcțiune a uzinelor chimice al căror material de fabricație este întreținut în bună stare de funcționare.

Domnul general Maurin s-a angajat - în cazul când s-ar instala o fabrică de gaze în țară - să recomande un chimist francez, care a lucrat în laboratoarele armatei franceze. La intervenția domnului Jaubert, generalul Maurin a spus că domnul Jaubert este în totul calificat, pentru a se ocupa cu instalarea unei uzine de gaz în țară.

Domnul Jaubert a observat, cu această ocazie, că după programul redactat în octombrie 1931, la București, după cererea domnului general Rudeanu, ar trebui 3 ani de funcționare continuă pentru ca uzina să realizeze un aprovizionament de 10 mii de tone, iar după programul redus al comisiei prezidate de generalul Ionescu Munte, ar trebui 10 ani de funcționare continuă a uzinei, pentru a fabrica un aprovizionament de 10 mii de tone.

A doua chestiune discutată de domnul general Maurin a fost aceea a măștilor.

Generalul Maurin s-a declarat cu totul în contra măștilor de piele, care prezintă, pe lângă inconvenientul de a nu adera complet, în special, pe acela că pielea este atacată de iperită. În plus, pielea se îmbibă de iperită, astfel că masca devine periculoasă timp de câteva luni.

În urma experiențelor făcute în laboratoarele armatei franceze cu o mască de piele, care trebuia adoptată de armata belgiană, s-au constatat toate inconvenientele de mai sus, astfel că armata belgiană a renunțat la adoptarea acestei măști.

Cauciucul și în special o anumită țesătură de cauciuc, muiată într-un ulei special, a satisfăcut toate cerințele și armata franceză este aprovizionată cu asemenea măști.

Contrar celor ce se credeau, cauciucul, îmbibat cu ulei, își menține toate calitățile foarte mulți ani, astfel că nu există nici un pericol ca să se păstreze în depozite numărul de măști necesare armatei la mobilizare.

Ceea ce se cere în schimb este o inspecție riguroasă în fiecare an, executată de un personal competent și o verificare în laboratoare, înlocuindu-se ceea ce este deteriorat.

Stocajul cauciucului necesar fabricării măștilor nu prezintă nici o dificultate, căci el se păstrează în soluție de ulei aproape indefinit, fără a-și pierde nici una din calitățile sale.

Din multiplele experiențe, făcute de laboratoarele armatei franceze, s-a constatat că, cauciucul nu este atacat de nici un gaz și în special iverita n-are nici un efect asupra lui.

Domnul general Maurin s-a oferit - în cazul când Guvernul român ar comanda măști în Franța - să verifice în laboratoarele armatei, atât calitatea materialelor întrebuintate pentru confecționarea lor, cât și calitatea măștilor complet confecționate. De asemenea, să pună la dispoziția Ministerului Armatei Române, toate datele necesare și sprijinul tehnic pentru instalarea fabricii în țară - care nu este costisitoare - și care poate fi repede și ușor instalată.

În sfârșit, să dea toate datele necesare pentru asigurarea bunei păstrări a măștilor și facerea controlului necesar.

Terminând întrevederea cu domnul general Maurin, dânsul mi-a vorbit de experiențele făcute de comisia noastră la Paris, cu pușca mitralieră "Chatelleraut", sub președinția generalului Rudeanu - experiențe făcute în urma cererii mele, pe când eram ministru al Armatei - experiențe care constataseră o defectuoșitate în funcționare, de care s-a ținut apoi seama și în urma cărora s-a pus complet la punct funcționarea puștii mitraliere "Chatelleraut", care astăzi - se poate afirma cu siguranță - este o armă automată perfectă din toate punctele de vedere.

*

* *

A treia întrevedere avută a fost aceea cu generalul Weygand, vice-președintele Consiliului Superior de Război și Inspector General al Armatei, la care a asistat și Generalul Dumitrescu Petre.

Am expus domnului general Weygand punctele de vedere principale, despre care am vorbit la începutul memoriului meu și am spus domnului general, că mă adresez domniei sale în toată sinceritatea, ca primului reprezentant al armatei franceze, acelaia care înțelege că armata română reprezintă un sprijin principal al aliaților - în fruntea căreia se găsește Franța - în contra tuturor încercărilor, ce s-ar face pentru schimbarea stării actuale, consfințite prin pacea de la Versailles; acelaia care-și dă seama, că armata română, în cazul unei agresiuni din partea Uniunii Sovietelor, reprezintă avangarda generală strategică a aliaților, în sfârșit acelaia, care față de toate aceste considerente trebuie - chiar în interesul Franței - să caute a face tot posibilul ca armata română să fie în stare, în cazul unui război, să-și satisfacă nevoile de armament de tot felul chiar în țară.

De altfel, acesta reprezintă sfatul principal, pe care ni l-a dat mareșalul Foch, în prezența domniei sale, la venirea în țară, cu prilejul încoronării M.S. Regelui Ferdinand.

Generalul Weygand mi-a răspuns că este perfect de acord și că înțelege să facă tot posibilul pentru a ne satisface toate cererile, arătând că dacă, din punctul de vedere tehnic, poate să se angajeze, nu are calitatea însă să răspundă de chestiunile financiare.

I-am obiectat că înțeleg prea bine că, din punct de vedere strict financiar, domnia sa n-are nici o calitate, însă dacă privim chestiunea în ansamblul ei, desigur că este în interesul Franței ca să fim bine armați și în această ordine de idei nu mă îndoiesc că

sprijinul puternic, pe care ni-l poate da domnia sa pe lângă Guvernul francez, va fi de natură de a ne înlesni acest sprijin financiar.

În urma acestor discuții, generalul Weygand a promis că va căuta să ne dea tot sprijinul său, atunci când Guvernul român va trata chestiunea cu Guvernul francez.

Trecând la altă ordine de idei și fiind întrebat ce părere am despre o eventuală acțiune a armatei sovietice, i-am spus că, personal, cred că această armată nu va putea avea o prea mare capacitate ofensivă, fiindcă este probabil ca păstrarea liniștii interne - în cazul când armata de operațiuni ar trece frontiera - va cere imobilizarea unor forțe militare puternice. Generalul Weygand mi-a spus că aceasta este și părerea sa, adăugând că Sovietele vor căuta să ducă o luptă economico-financiară și în special o acțiune de dizolvare socială și tocmai din acest punct de vedere este necesar să luăm toate măsurile pentru executarea fortificațiilor de-a lungul Nistrului, despre care s-a întreținut cu generalul Amza, când a fost în Franța, înainte de a fi chemat în fruntea Departamentului Armatei.

În schimb - a continuat generalul Weygand - situația în Germania, mi se pare cam tulbure și nu se știe ce poate aduce ziua de mâine, în special față de mișcarea hitleriștilor. Urmărim pas cu pas tot ce se petrece acolo. Avem, de altfel, informații exacte, că Germania s-a înarmat cu banii împrumutați, având depusă la băncile elvețiene și suma de 10 miliarde mărci aur.

Este, desigur, grotesc ca acum să ceară iarăși noi păsuiri și chiar împrumuturi de la marile puteri, când, de pildă, Anglia are o datorie de peste 300 de miliarde franci și Franța peste 130 miliarde franci, din cauza războiului.

În sfârșit, generalul Weygand s-a interesat de starea de spirit a populației din Basarabia, cum și de situația generală în țară, față de criza financiară.

I-am răspuns că, în ceea ce privește criza financiară, ea este suportată cu mult stoicism și că, în consecință, situația generală este bună, fiindcă, fără a vorbi de bogățiile țării, se poate spune, totuși, că România este o țară îndestulată.

Privitor la starea de spirit a populației din Basarabia, nu trebuie să se uite că marea majoritate a populației este formată de moldoveni, adică este românească și deci cu totul liniștită.

În ceea ce privește minoritatea, fie chiar ruși sau ucrainieni, cu toții își dau seama de ce se petrece la soviete și nici nu se gândesc la schimbarea situației pe care o au - având asigurată proprietatea și libertatea - cu situația de peste Nistru.

Am insistat asupra acestei chestiuni, fiindcă am avut prilejul să constat că, uneori, cerând sprijinul financiar al Franței pentru completarea armamentului nostru se aduce ca argument peremptoriu, marele pericol sovietic, ceea ce desigur, pe lângă că este exagerat, dar nu este nici încurajator pentru acei care ar fi dispuși să facă investiții de capital în țara noastră.

Terminând convorbirea cu generalul Weygand, am insistat încă spunându-i că nu mă îndoiesc de puternicul sprijin pe care ni-l va da din toate punctele de vedere și de importanța acestui sprijin pentru realizarea celor care au format obiectul discuțiilor noastre, la care generalul Weygand m-a asigurat că va face tot posibilul, cu toată convingerea și din toată inima.

Ultima întrevedere avută a fost cu generalul Gamelin, șeful Marelui Stat Major francez, la care a asistat și generalul Dumitrescu Petre.

Am ținut, de la început, să spun generalului Gamelin, recapitulând discuțiile avute, deplina satisfacție pe care am resimțit-o în urma asigurărilor prietenești din partea tuturor, și firește nu mă îndoiesc de largul său sprijin.

Generalul Gamelin mi-a răspuns că se ține totdeauna la dispoziția noastră și că, în ceea ce privește sfera sa de acțiune, ne va da tot concursul, însă în ceea ce privește chestiunea pur financiară, ea este desigur de resortul Guvernului.

I-am răspuns că în Guvern se găsește domnul Maginot, care stă aproape neîntrerupt timp de 7 ani în fruntea departamentului războiului și că este știut că domnul Maginot, deși om politic, are sufletul unui adevărat soldat, astfel că, este neîndoios că dânsul va fi acela care va susține cu succes, în fața Guvernului, ceea ce șeful Marelui Stat Major va arăta că trebuie realizat pentru întărirea aliaților Franței.

Generalul Gamelin mi-a spus că va uza de toată influența sa și cu toată convingerea pe lângă domnul Maginot, pentru rezolvarea chestiunii financiare.

Cu acest prilej i-am spus generalului Gamelin să-mi dea voie să-i vorbesc în toată sinceritatea, semnalându-i că am avut uneori prilejul să constat, când eram ministrul Armatei, o lipsă oarecare de suplețe din partea Franței în privința aranjărilor financiare, în legătură cu nevoile armatei - ceea ce a avut drept consecință ca alte state să devanseze industria franceză.

Am insistat asupra acestei chestiuni, în special, fiindcă, fără să mi se spună, totuși, în mod indirect, am simțit, din diferitele întrevederi avute, că persistă amărăciunea că la facerea împrumutului de stabilizare, sumele destinate pentru investiții de armament au fost date prin diferite comenzi altor state și fiindcă, la plecarea din țară, într-o convorbire avută cu atașatul militar francez, acesta mi-a atras atențiunea, că o rată datorată - dacă nu mă înșel - Uzinelor "Creuzot" a fost amânată.

Am spus generalului Gamelin că orice s-ar zice România și-a plătit totdeauna datoriile, fie chiar puțin mai târziu, dat fiind criza financiară, care de altfel este generală.

Trecând la altă ordine de idei, generalul Gamelin s-a interesat mult de situația în Basarabia și i-am dat același răspuns ca și generalul Weygand.

A insistat să facem toate eforturile pentru completarea armamentului și am găsit prilejul să-i răspund că aceasta depinde în mare parte de sprijinul tehnic și financiar, pe care Franța ni-l va da, aceasta reprezentând, în ultimă instanță și interesul ei propriu.

Plecând, generalul Gamelin a reînnoit asigurările că ne va da sprijinul său absolut, atunci când toate chestiunile vor fi discutate în ansamblul lor.

*

* *

În rezumat, din toate întrevederile avute, am căpătat convingerea că există o atmosferă prielnică pentru realizarea în bune condiții a nevoilor apărării noastre naționale și că, în ceea ce privește aranjamentele financiare, este necesar să cerem concursul autorităților militare franceze, pentru asigurarea și ușurarea acestor aranjamente.

În ceea ce privește sprijinul tehnic al Ministerului Armatei franceze, el ne este asigurat.

Inspector General de Armată
General adjutant PAUL ANGELESCU

15 decembrie 1931

MINISTERUL ARMATEI
Comitetul Superior Tehnic al Armatei
Nr. 65

23 ianuarie 1932

**Către
MINISTRUL ARMATEI**

Cu onoare, înaintez, alăturat, răspunsul¹ Uzinelor Copșa Mică Cugir în ceea ce privește mașinile de care acele uzine dispun pentru fabricarea tuburilor de alamă ale cartușelor de artilerie și care de ani stau, aproape în părăsire, la Constanța.

Subsemnatul, având în vedere că:

a. Înaintea marelui război mondial, Pirotehnia Armatei fabrica tuburi de artilerie în cele mai bune condiții și, nu este astăzi nici economic, nici în interesul apărării noastre naționale, ca România Mare să fie mai prejos și să-și fabrice tuburi de alamă în străinătate;

b. Că Pirotehnia Armatei dispune de un număr de mașini care, și ele pot fi utilizate;

Cu onoare rog să binevoiți a aproba ca:

1. Să nu se mai dea, sub nici un cuvânt, un singur tub de alamă comandă în străinătate, după cum s-a făcut în anii trecuți la Uzinele “Skoda” și “Schneider”.

2. Să se intervină la Ministerul de Industrie ca Uzinele Copșa Mică - Cugir să-și aducă, fără întârziere, toate mașinile necesare acestei fabrici și să le instaleze, în mod rațional, pentru punerea în mers, cât mai neîntârziat a fabricației relative.

3. Dacă Uzinele Copșa Mică - Cugir nu pot aduce acele mașini și instala fabricația, totuși, mașinile în chestiune, să fie cât mai urgent ridicate din Constanța, unde sunt expuse la deteriorare, să fie aduse și instalate la Pirotehnie, care să înceapă fabricația în acord cu Uzinele Copșa Mică - Cugir.

4. Orice întârziere în lăsarea mai departe, aproape în părăsire, a mașinilor pentru fabricația de tuburi de alamă, ale Societății Copșa Mică - Cugir, trebuie să înceteze, fiind o mare pierdere pentru stat și pentru apărarea noastră națională.

5. Să se sprijine, de către stat, punerea în funcțiune a noii instalații, prin o comandă de 50.000 tuburi de artilerie pentru materialul de artilerie de câmp ce se fabrică de Uzinele “Skoda”.

Președintele Comitetului Superior Tehnic al Armatei
General, inspector de armată VASILE RUDEANU

Ajutorul președintelui
Colonel GEORGESCU PION²

Rezoluție:

25 ianuarie 1932

¹ Nu se publică.

² Vezi general *Georgescu P. Ion*, născut la 25.12.1883. Grade : sublocotenent - 01.07.1906, locotenent - 10.05.1910, căpitan - 01.04.1914, maior - 01.04.1917, locotenent-colonel - 01.04.1920, colonel - 28.09.1926, general de brigadă - 01.04.1935.

Direcția. Armamentului

1. Sunt de acord cu domnul general Rudeanu, în sensul că nu mai trebuie a se da nici o comandă de tuburi de proiectile în străinătate și este regretabil că s-a dat acea comandă, care se putea face foarte ușor în Turcia.

2. Mașinile din Constanța și cele de la Cotroceni, vor fi transportate la Copșa Mică și Cugir, imediat după ce Ministerul Armatei va putea ordona acestor fabrici, adică după votarea legii.

3. Direcțiile Armamentului și Domenii, vor studia executarea remizelor ce vor trebui construite pentru a adăposti aceste mașini până ce vor fi instalate în atelierele respective.

General (ss) AMZA

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1209, f. 9-10.

MINISTERUL ARMATEI
Inspectoratul General al Marinei

Referat
nr. 4145 din 26 martie 1932

Prin Jurnalul Consiliului de Miniștri nr. 3400/1926 Inspectoratul General al Marinei a fost autorizat a contracta cu Casa Pattison din Napole construcția a două contratorpiloare “Regele Ferdinand” și “Regina Maria”.

Plata acestora, a unui submarin și a unei nave bază s-a făcut din creditul deschis cu Jurnalul Consiliului de Miniștri nr. 3393/1926 de: 880.000.000 lei.

Tot din acest credit urma să se suporte și costul armamentului, munițiilor respective, cheltuielile Comisiei de supraveghere și a echipajelor.

*

* *

Prin rezoluția domnului ministru al Armatei, pusă pe referatul nr. 10645 din 14 mai 1929 al Inspectoratului General al Marinei s-a aprobat ca la cele două nave să se facă în plus, următoarele lucrări:

1. Marele pavoaz electric;
2. Instalarea a două reîncălzitoare suplimentare de apă pentru alimentație;
3. Legătura instalației de calorifere cu căldările principale;
4. Localul atelierului;
5. Modificări la prova și la pupa.

Prin referat s-a aprobat, în total, o cheltuială de 4.545.000 lei.

Ulterior, Societatea “Officine Meccaniche-Cantieri Navali” din Napoli a trimis Inspectoratului General al Marinei facturi în valoare totală de 1.031.096 lire italiene, din care 429.260 lire italiene s-a plătit de Ministerul de Finanțe (factura nr. 279/F privitoare la lucrări referitoare la sistematizarea depozitelor de muniții).

A mai rămas de plată valoarea facturilor cuprinse în alăturatele 2 borderouri¹:

Nr. 1 de 550.607 lire italiene

Nr. 2 de 251.329 lire italiene

Total 801.936 lire italiene, sau în total circa 7.057.037 lei. Plata se face în cursul real al lirei italiene la data ordonanțării.

Toate actele relative la cererea domnului consilier controlor de pe lângă Ministerul Armatei s-au trimis Serviciului Contencios de la Ministerul de Finanțe, care prin avizele nr. 43 din 30 ianuarie 1931 și nr.167 din 1 aprilie 1931 arată că fiind lucrări făcute în plus, peste prevederile contractului, trebuie plătite, dacă alte motive nu se opun.

Firma în chestiune, prin reprezentantul său, cu petițiunea înregistrată sub nr. 2987/1932 a solicitat plata facturilor sale de 801.936 lire italiene.

*

* *

¹ Nu se publică.

Direcția Marinei, având în vedere raportul din 1 martie 1931 al domnului consilier controlor de pe lângă Ministerul Armatei, înregistrat la nr. 94715/1931 din care rezultă că actualmente e prea târziu a se mai pune astăzi chestiunea prețului fiecărei furnituri, precum și avizele nr. 43/1931 și nr. 167/1931 ale Consiliului de avocați de la Serviciul Contencios al Ministerului de Finanțe, ținând seama că în bugetul ordinar pe 1932 al Ministerului Armatei nu sunt prevăzute decât plăți în restanță din 1930 și 1931 actele de față privind exercițiul 1929, propunem și rugăm a se aproba ca facturile relative să se trimită Ministerului de Finanțe prin Direcția Contabilității Ministerului Armatei, pentru ca acel Departament să îndeplinească restul formelor legale privitoare la plata din bugetul său pe exercițiul 1932.

Directorul Marinei
Contraamiral CORNELIU BUCHOLTZER²

Rezoluție:

26 martie 1932

Direcția Contabilității va face intervenție legală la Ministerul Finanțelor pentru plata acestor sume, fiind vorba de un buget inclus.

General ȘT. CONSTANTINESCU AMZA

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1336, f. 255.

² Contraamiral *Corneliu Bucholtzer*, născut la 27.04.1880. Grade: sublocotenent - 01.07.1900, căpitan - 10.05.1909, locotenent-comandor - 01.08.1915, căpitan-comandor - 01.09.1917, comandor - 01.04.1920, contraamiral - 10.05.1931.

**Către
MARELE STAT MAJOR**

Am onoarea a raporta că ieri, 15 aprilie, am fost la Marele Stat Major francez și am discutat cu domnul general Bineau, subșeful de stat major, chestiunile de care mi-ați ordonat să mă ocup.

În cele ce urmează redau părerea domniei sale.

Chestiunea comportă 2 părți bine distincte, una tehnică, cealaltă financiară.

Din punct de vedere tehnic, Ministerul de Război este dispus a ne face toate înlesnirile, punându-ne la dispoziție specialiștii necesari, precum și îndrumările de care vom avea nevoie.

Deocamdată, domnia-sa crede că, trebuie a se ști precis ce este de făcut și cât va costa.

Pentru aceasta este nevoie ca o comisie formată din câțiva specialiști francezi să meargă în țară, spre a se informa la fața locului asupra cantităților de muniții de recontrolat, locul în care se găsesc, instalațiile pe care le avem deja (pulberării) etc. și să facă un deviz.

După aceasta vine partea a 2-a, adică cea financiară, care după cum s-a exprimat generalul Bineau, depășește competența și autoritatea Ministerului de Război. Totuși, Ministerul, prin șefii săi autorizați, va da tot sprijinul ca să se rezolve favorabil și această chestiune.

Revenind la prima parte (tehnica), domnul general Bineau mi-a spus că Statul Major francez se gândește să ne propună ca specialist, care să se ocupe de ansamblul chestiunii, pe generalul Pyot, cunoscător al tuturor problemelor de mobilizare industrială și care de 6 luni a ieșit din armată, fiind atins de limita de vârstă.

Generalul Pyot, însoțit de alți 2-3 specialiști în pulberi și explozivi, va fi în măsură să studieze toate problemele care ne preocupă și să facă propuneri precise Guvernului român.

Domnul general Bineau a fost de părere să vă comunic, deocamdată, cele de mai sus și să vă rog să-mi comunicați dacă admiteți, principial, ideea ca o comisie franceză să vină în țară spre a face studiul de care am vorbit.

În acest timp, domnia-sa va lua contact cu generalul Pyot și va stabili comisia care va trebui să vină în țară.

Pentru punerea în execuție, dacă ideea se va admite, va fi necesară o intervenție de la Guvernul român la Guvernul francez pentru a cere și obține autorizare ca să vină în țară comisia.

Această intervenție se poate face prin Legația franceză de la București, fie prin Legația română de la Paris.

Supunând, domniei voastre, cele de mai sus, vă rog să binevoiți a lua avizul Guvernului și a-mi ordona.

Atașatul militar al României în Franța

Rezoluție:

21 aprilie 1932

Se va prezenta d-lui ministru.

Conform ordinului verbal ce mi-ați dat la plecarea mea la Paris în ziua de 4 aprilie a.c. am luat contact cu șeful M.St. Major Generalul Gamelin, căruia i-am comunicat că Ministerul Armatei are în programul său de înființări:

- fabrici de pulberi de explozivi;

- uzină de tunuri;

- fabrici de materii colorate;

- controlul munițiilor, rugându-l să comunice aceste celor în drept.

Toate punctele din programul de mai sus sunt necesare, dar mai urgent și de absolută necesitate apare controlul munițiilor, control ce mi s-a făcut încă și care este în legătură cu înființarea de fabrici de pulberi și explozivi.

Generalul Gamelin mi-a promis tot sprijinul, iar la plecare am dat ordin atașatului militar să se ocupe în special de controlul munițiilor. Drept rezultat am primit raportul de față, rugându-vă să binevoiți a aprecia și a decide.

Gl. (ss) SAMSONOVICI

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1186, f. 165.

¹ General de armată (artilerie) *Petre I. Dumitrescu*, născut la 12.02.1882. Grade: sublocotenent - 01.07.1903, locotenent - 01.10.1906, căpitan - 01.10.1911, maior - 01.11.1916, locotenent-colonel - 01.09.1917, colonel - 01.04.1920, general de brigadă - 10.05.1930, general de divizie - 01.04.1937, general de corp de armată - 01.02.1941, general de armată - 18.07.1942.

MINISTERUL ARMATEI
 Inspectoratul General al Marinei
 Serviciul Armament
 Nr. 1890

18 aprilie 1932

Referat

Prin contractul nr. 11046/1927 s-a comandat la Casa "Bofors" materialul de artilerie și muniție pentru navele noi, și anume:

10 tunuri de 120 mm L/50 a 33.900 dolari USA	339.000 dolari
2 tunuri de 102 mm L/50 a 36.100 dolari USA	72.200 dolari
1 tun de 102 mm L/35 a 34.300 dolari USA	34.300 dolari
2 tunuri de 76,2 mm L/50 a 25.500 dolari USA	51.000 dolari
Total tunuri 496.500 dolari	

1000 lovituri complete de 120 mm cu focos percutant	92.000 dolari
500 lovituri complete de 102 L/50 cu focos percutant	30.500 dolari
500 lovituri complete de 102 L/35 cu focos percutant	27.500 dolari
1000 lovituri complete de 76,2 L/50 cu focos mecanic	46.500 dolari
cu dublu efect	

Total muniții 196.500 dolari

Tunuri	496.500 dolari
Muniții	196.500 dolari
Total furnituri	693.000 dolari

Cu scrisoarea din 1 decembrie 1927 Casa "Bofors" reduce pentru transportul, numai în Italia a materialului comandat:

5200 dolari USA 5200 dolari ...

Total prevăzut în contract 687.800 dolari

Prețurile din contract s-au calculat conform ofertelor fabricii nr. 207/1927 și nr. 7805/1927 pentru tunuri și muniții cu focoase percutante.

Cu ocazia stabilirii definitive a caietului de sarcini tehnice și în timpul executării contractului s-a constatat că, deoarece tunurile de 102/50 și 102/35 sunt și A.A., este mai avantajos din punct de vedere balistic ca muniția lor să fie prevăzută cu focoase mecanice cu timpi, în loc de focoase instantanee.

Inspectoratul General al Marinei a admis această îmbunătățire adusă materialului, pe baza al. 2, art.3 din contract și al. 3, art. 1 din caietul de sarcini, partea I-a administrativă, cât și ofertei de bază a firmei, dar cu reducere de 0,50 dolari USA de fiecare focos - arătată de firmă în scrisoarea din aprilie nr. 9565/1928.

Pe baza acestor date prețul fiecărei lovituri de 102 mm se majorează cu 6 dolari USA, față de prețul din contract, sau în total 6.000 dolari USA care, transformați în lei a 170 lei înseamnă 1.020.000 lei.

Având în vedere, pe de o parte, avantajele tactice ale focoaselor mecanice cu timpi la muniția antiaeriană, iar pe de altă parte stipulațiunile contractului, sunt de

păreră să se aprobe îmbunătățirea adusă la această muniție și, ca atare, să se plătească firmei "Bofors" diferența de 6.000 dolari USA.

Plata, dacă nu se poate face din creditul de 880.000.000, lei se va putea prevedea în bugetul anului 1933.

Șeful Serviciului A.T.R. (Armament, Transmisiuni, Radio)
Căpitan comandor [GHEORGHE] DUMITRESCU

Rezoluție:

25 septembrie 1932

Rog a se aproba suma de 1.020.000 ce reprezintă diferența de preț între focoasele a.a. obișnuite și focoasele mecanice. Acele din urmă sunt pe de o parte de o construcție superioară, iar pe de altă parte îndeplinesc cu mult mai bine condițiile balistice decât celelalte focoase ceea ce are ca consecință prepararea mai mare a tirului cu atât mai influențate având în păstrarea la bord a acestei muniții. Focoasele sunt deja. Plata se poate face din creditul de 180.000.000 lei.

C-dor VASILESCU [?]

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1336, f. 236.

ÎNALTUL DECRET
Nr. 1489

22 aprilie 1932

CAROL al II-lea

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, rege al României.
La toți de față și viitori, sănătate;
Asupra raportului ministrului nostru Secretar de Stat la Departamentul Armatei
sub nr. 844/1932.

Am decretat și decretăm:

Art.1 Înaltul Decret nr. 1470 din 1 mai 1931, se modifică după cum urmează:

Art.2. Comitetul Materialelor de Război se compune din:

- Șeful Marelui Stat Major, ca președinte,
- Inspectorul General Tehnic al Armatei,
- Secretarul General al Ministerului Armatei
- Inspectorul General al Infanteriei,
- Inspectorul General al Cavaleriei,
- Inspectorul General al Artileriei,
- Inspectorul General al Geniului,
- Inspectorul General al Aeronauticii,
- Subșeful Marelui Stat Major,
- Inspectorul Tehnic,
- Directorul Armamentului,
- Șeful Diviziunii a III-a din M.St.M., ca membri,
- Șeful Secției Materialelor, ca secretar.

Pentru unele chestiuni, președintele Comitetului poate convoca, cu vot consultativ, pe orice director sau șef de serviciu din Ministerul Armatei.

Art. 3. Comitetul Materialelor de Război se convoacă de către șeful Marelui Stat Major, iar procesele verbale încheiate se supun cercetării Consiliului Superior al Armatei, care își dă avizul și în urmă, aprobării Ministerului Armatei.

Art.4. Atribuțiunile Comitetului Materialelor de Război:

1. A studia și a da avizul asupra dotării armatei cu tot materialul de război ca: armament, muniții, aviație, materiale de geniu etc., din punct de vedere cantitativ, calitativ și tehnic.

Chestiunile supuse cercetării Comitetului Materialelor de Război vor fi, în prealabil, studiate de către inspectoratele generale de armă respective, luându-se și avizul comitetelor consultative și al Inspectoratului Tehnic.

2. Să se dea în studiu inspectoratelor tehnice sau de armă, chestiunile de materiale și mijloace tehnice, pe care le vor socoti ca necesare Armatei.

3. Să examineze și să propună asupra completării dotației armatei cu materiale de război, fie din cele existente la trupe și depozite, fie cu modele noi.

4. Să-și dea avizul asupra clasării, recuperării, depozitării și conservării materialelor și munițiilor de război.

5. Să studieze și refereze asupra alocăției de muniții și materiale de tot felul, necesare la diferitele eșaloane ale armatei la mobilizare.

6. Să facă propuneri asupra cererilor de credite extraordinare necesare pentru procurarea materialelor de război și repartiția acestor credite, după urgență și nevoi.

7. Să urmărească realizarea hotărârilor luate de Ministerul Armatei relativ la chestiunile propuse prin procesele verbale încheiate de Comitet.

Art.8. Ministrul nostru Secretar de Stat la Departamentul Armatei este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a prezentului Decret.

CAROL

Ministrul Armatei, general, Inspector general de armată
CONSTANTIN ȘTEFĂNESCU AMZA

Arhivele Militare Române, fond M.St.M., Secția a 4-a Dotare, dosar nr.crt. 137, f.
106.

**Expozeu
asupra
Societății Metalurgice Copșa Mică și Cugir**

1. Bazele pe care s-a constituit această Societate.

Această Societate a luat ființă pe baza convenției din 29 ianuarie 1925, încheiată între Guvernul român - reprezentat prin dl. Tancred Constantinescu, fost ministru de Industrie și Comerț și Societățile “Vickers” și Reșița, prin care contractanții se obligă a colabora pentru crearea a două stabilimente metalurgice și anume:

- Primul stabiliment (Copșa Mică) va fi astfel instituit încât să poată fabrica, pe lângă alte produse metalurgice, guri de foc (țevi de tun și afete) și muniții de artilerie până la calibrul de 305 mm.

- Al doilea stabiliment (la Cugir) va trebui să poată fabrica puști, mitraliere și puști mitraliere pentru eventualele necesități ale statului.

Puterea de producție a acestor 2 stabilimente, lucrând 16 ore pe zi, trebuia să fie anual de:

- a) 500 guri de foc cu accesorii;
- b) 100.000 puști și 5.000 mitraliere;
- c) 2.000.000 obuze cu focurile lor.

În ceea ce privește puterea de forjare, această putere va fi instalată dublu decât debitul menționat mai sus pentru obuze.

Pentru crearea acestei noi întreprinderi:

- Statul va aduce ca aport terenul, uzina hidroelectrică, clădirile și mașinile ce posedă la Cugir, precum și toate mașinile și motoarele pe care le poate ceda și care vor fi găsite întrebuințabile la elaborarea proiectului.

- “Vickers Limited” va aduce mașinile sale speciale, complementare celor pe care statul și Reșița le au, în scopul de a se ajunge la producția menționată mai sus.

De asemenea, această Societate va pune la dispoziția întreprinderii experiența sa, precum și asistența sa tehnică și va forma, în România și pe cât posibil în Anglia, în uzinele sale, personalul român necesar.

- Reșița va aduce mașinile și instalațiile sale speciale, care constituie secția zisă militară și eventual o parte din piesele metalice necesare la construcția clădirilor.

În afară de capitalul mai sus menționat, reprezentat prin aporturile în natură, statul cu instituțiile sale financiare și particulare, reprezentați prin Creditul Industrial, vor procura, în numerar, sumele necesare completării capitalului social al Societății. Pentru început se prevede o sumă de 300.000.000 lei în numerar, vărsată la cererea Societății pe măsura nevoilor sale.

Pentru construcția celor 2 stabilimente se prevede un termen de 2 ani.

Statul și Reșița vor ceda aportul lor contra acțiuni, aportul lui “Vickers Limited” va fi și el achitat în acțiuni, afară de o parte corespunzătoare unei valori de 75.000.000 lei, sumă pe care Societatea o va achita în numerar: jumătate 4 săptămâni după constituirea ei, iar jumătate 3 luni după această dată.

Statul garantează, pentru valoarea aporturilor în natură aduse de “Vickers” și Reșița, dividende de 7%.

2. Activitatea acestei Societății până în prezent.

Pentru realizarea celor 2 stabilimente metalurgice, prevăzute de convenția menționată la punctul 1, rațional ar fi trebuit să se procedeze în felul următor:

Să se stabilească mai întâi un pion general al instalației pentru producția indicată, specificându-se categoriile și numărul mașinilor necesare;

- Concomitent cu planul general al instalației să se stabilească un program de realizare progresivă, în raport cu posibilitățile financiare ale întreprinderii și după ordinea de urgență a diferitelor părți ale instalațiilor, în legătură cu programul de comenzi de armament și muniții, eșalonat pe mai mulți ani, aprobat de Consiliul Superior al Apărării Naționale, întrucât nu era chibzuit a începe dintr-odată întreaga instalație, care trebuia să fie capabilă de o producție anuală în valoare de 15-20 miliarde lei, mai ales când finanțarea întreprinderilor cădea în sarcina statului român, ale cărui posibilități financiare se cunoșteau;

- Numai după stabilirea planului general și a programului de realizare progresivă, ar fi trebuit să se treacă la alegerea mașinilor, în ordinea programului de realizare, începând cu cele ale statului și uzinelor Reșița, urmând ca restul, până la completarea necesarului, ce ar fi reieșit din planul instalației, să fie adus de Societatea “Vickers”, în ordinea necesităților.

În loc să se procedeze în mod normal, cum s-a arătat mai sus, s-a procedat cu totul nerațional, fără a se avea la bază un plan tehnic și financiar.

Astfel, s-a început cu evaluarea aporturilor în natură ale celor 3 contractanți, de către o comisie tehnică formată dintr-un delegat al fiecărei părți, precum și un delegat al Creditului Industrial, reprezentând subscriitorii români. Această comisie, potrivit convenției din 24 ianuarie 1925, trebuia constituită cel mai târziu până la 15 martie și să-și depună raportul înainte de 15 iunie 1925, deci într-un interval de maximum 3 luni.

Comisia de experți însă nu și-a putut încheia raportul până la data prescrisă în convenție - ceea ce era ușor de prevăzut, având în vedere amploarea și importanța lucrării - și și-a depus memoriul de abia la 25 martie 1926. Acest memoriu se termină în felul următor:

“Având în vedere că marea majoritate a mașinilor aportate sunt mașini care au mai fost întrebuințate și au nevoie de o reparație generală, comisia de experți propune ca recepția definitivă a aporturilor să se facă de către organele noii Societăți, cu toate aparatele moderne de control și verificare, pentru stabilirea randamentului și precizia mașinilor. Tot noua Societate urmează a stabili și caietele de sarcini pentru probarea fiecărei categorii de mașini, ținând seama de operațiunile ce mașinile sunt destinate să facă.

Pentru supravegherea reparațiilor generale ale mașinilor, Societatea nouă poate trimite delegații ei tehnici la uzinele “Vickers”, Reșița și fabricile care vor face reparația mașinilor, care constituie aportul statului. Acest control nu ridică responsabilitatea aportantului pentru buna execuție a lucrărilor.

Comisia de experți, făcând evaluarea mașinilor-unelte prezentate ca aport, fără a cunoaște planurile de fabricație ale noilor uzine, rămâne ca noua Societate să primească numai pe acelea din ele care va avea nevoie în fabricațiunile ce urmărește, evaluarea mașinii neconstituind o obligație de primire și de către noua Societate, dacă nu intră în cadrul planurilor de fabricație”.

- Potrivit art.14 din legea privitoare la comercializarea întreprinderilor economice ale statului, evaluarea făcută de comisia de experți a fost aprobată de Consiliul de Miniștri prin Jurnalul nr. 2112 din 17 iunie 1926.

Această aprobare este însă condiționată de îndeplinirea condițiilor propuse de comisia de experți în memoriul său, în alineatele citate mai sus.

În ceea ce privește mașinile aduse ca aport de statul român, s-au considerat recepționate de Societate numai cele ce au fost reparate și verificate conform propunerilor Comisiei de experți, de o comisie compusă din delegați ai: Societății Copșa Mică și Cugir, Ministerului de Industrie și Comerț și Societății "Vickers", încheindu-se pentru fiecare mașină, buletine de recepție.

Numai pentru mașinile recepționate în felul acesta statul a primit acțiuni în valoare de 113.779.120 lei.

Pentru restul mașinilor, deși au fost luate în primire de Societate, dar au rămas încă nereparate și nerecepționate calitativ, nu s-au eliberat acțiuni.

Aceste din urmă mașini, evaluate la 112.033.480 lei sunt înscrise la Societate numai în contul de ordine.

Pe baza convenției, publicată în Monitorul Oficial nr. 159/1926, între Ministerul de Industrie și Societatea Copșa Mică și Cugir, reparațiile mașinilor aduse ca aport al statului au fost efectuate de Uzinele Copșa Mică și Cugir, în contul statului.

Pentru reparațiile efectuate statul a plătit Societății 54.000.000 lei și mai are de plătit încă 8.000.000 lei.

Valoarea totală a mașinilor reparate și înscrise ca aport al statului, fiind după cum s-a arătat mai sus de 113.779.120 lei, înseamnă că, valoarea reparațiilor acestor mașini reprezintă mai mult de jumătate din valoarea lor și aceasta socotind evaluarea comisiei de experți din 1925. Luând de bază ultimele evaluări ale acestor mașini, valoarea reparațiilor ar reprezenta circa 80% din valoarea mașinilor.

Reșița nu numai că nu a adus nici un aport de mașini Societății Copșa Mică și Cugir, conform convenției, dar a luat cu împrumut, încă din 1926, 17 mașini în valoare de 15.699.120 lei din cele aduse ca aport al statului.

Aceste mașini i-au servit Reșiței pentru executarea comenzilor ce a avut de la Ministerul Apărării Naționale.

Până în prezent aportul Reșiței în Societatea Copșa Mică și Cugir se reduce la furnizarea de produse metalurgice (traverse și șine de cale ferată) în valoare de 10.000.000 lei pentru care a primit acțiuni ale Societății, pentru care statul garantează dividende de 7%.

În ceea ce privește aportul Societății "Vickers" se constată că, până la începutul anului 1927, nu se adusesse încă nici o mașină din Anglia.

În darea de seamă a Consiliului de administrație al Societății Copșa Mică și Cugir, pe exercițiul 1926, se arată că în acest an, Societatea a reușit să execute la Cugir circa ½ din construcțiile prevăzute și să achiziționeze toate mașinile fabricilor de arme și mitraliere și atelierului lor de utilaj, iar în ceea ce privește fabrica de material și muniții de artilerie de la Copșa Mică, Societatea este în posesia a circa ¾ din mașinile și instalațiile necesare, iar restul speră să și-l procure tot de la Casa "Vickers".

Realitatea însă era cu totul alta.

În adevăr, la începutul anului 1927, examinându-se schemele instalațiilor, furnizate de Societatea "Vickers" - pentru care Societatea s-a obligat să plătească 19.000.000 lei plătind efectiv, până în prezent, 400.000 lei, s-a constatat că nu se poate organiza nici o instalație, pentru fabricat atât armament de infanterie, cât și armament și

muniție de artilerie, numai cu mașinile evaluate de Comisia de experți și publicată în Monitorul Oficial nr. 189 din 25 august 1926.

Deși Societatea “Vickers” s-a obligat, prin convenție și statutele Societății, să aducă toate mașinile complementare celor pe care statul și Reșița le au, a declarat că nu înțelege să mai predea mașinile complementare ce mai erau necesare ca aport contra acțiuni, ci ca material furnizat contra cost.

În urma tratativelor duse la Londra cu Societatea “Vickers”, de către reprezentanții împuterniciți ai Societății Copșa Mică și Cugir, s-a comandat, contra cost, în numerar, Uzinelor “Vickers”, prin scrisoarea de comandă din 5 februarie 1927, mașinile suplimentare ce mai erau necesare pentru a se putea pune în funcțiune, cel puțin fabrica de armament de infanterie de la Cugir. Ulterior, Societatea “Vickers” a acceptat și pentru acest aport suplimentar acțiuni de ale Societății, în loc de numerar, cum se convenise prin scrisoarea de comandă menționată mai sus.

Reprezentanții Societății (d-nii general Râmnicăeanu¹ și inginerul Cioc), nefiind în măsură să recepționeze calitativ aceste mașini, s-au mulțumit cu o scrisoare de garanție din partea Societății “Vickers”, atât pentru mașinile evaluate de comisia de experți, cât și pentru cele aduse ca aport suplimentar.

În această scrisoare de garanție se specifică însă că, precizia și randamentul mașinilor furnizate de “Vickers” vor fi egale cu acelea ale mașinilor similare întrebuintate în Uzinele “Vickers”, pe când în convenție și statutele Societății se prevede că toate mașinile aduse ca aport vor trebui să fie de un tip corespunzător progresului mecanic actual.

Fiind notoriu că industria engleză are utilajul cel mai învechit, prin această condiție formulată în scrisoarea de garanție, Societatea Copșa Mică și Cugir, prin reprezentanții ei, au acceptat o condiție inferioară celei specificată în convenție și statutele Societății.

Termenele, până la care garanția Societății “Vickers” este valabilă, sunt fixate după cum urmează:

“Pour toutes les machines outils” et installations pour la fabrication des fusils et mitrailleuses la garantie sera valable jusqu’a 31 décembre 1928, ou dans un délai de six mois après leur mise en marche, si ce délai est plus court que les termes précisés.

Pour toutes les machines, outils et installations pour la fabrications des munitions, la garantie sera valable jusqu’a 31 décembre 1930, ou dans délai de six mois à partir de leur mise en marche, si le délai est plus court que les termes précisés.

Pour toutes les machines, outils et installations pour la fabrications du matériel d’artillerie la garantie sera valable jusqu’à 31 décembre 1932, ou dans un délai de six mois à partir de leur mise en marche, si ce délai est plus court que les termes précisées”.

Societatea a cerut, mai târziu, amânarea acestor termene de garanție, dar “Vickers” a refuzat acest lucru.

Deși, din însăși termenele de garanție arătate mai sus, se vede necesitatea eşalonării primirii mașinilor, deși prin procesul verbal nr. 87, Consiliul Superior de îndrumare prevede că mașinile aprobate se vor preda Societății Copșa Mică și Cugir, totuși Consiliul de Administrație al acestei Societăți dispune ca toate mașinile din

¹ General de brigadă Teodor Râmnicăeanu (cavalerie), născut la 14.10.1860. Grade: sublocotenent - 01.07.1883, locotenent - 01.11.1887, căpitan - 08.04.1892, maior - 08.04.1898, locotenent-colonel - 07.04.1905, colonel - 07.04.1909, general de brigadă - 15.02.1914.

Anglia să fie aduse, fără a se ține seamă de ordinea de urgență și fără a avea în vedere posibilitățile, măcar cele de depozitare dacă nu acelea de instalarea și utilizarea acestor mașini. S-a procedat contra celui mai elementar simț de prevedere, aducându-se mai întâi mașinile cele mai puțin urgente, iar cele pentru care termenul de garanție era cel mai apropiat s-au adus în urmă.

În felul acesta, s-au primit mașini, care era de prevăzut că nu vor putea fi utilizate mai devreme de 4 ani, eliberându-se pentru ele acțiuni pentru care statul garantează dividende de 7 %, deși mașinile nu erau încă recepționate definitiv. Dacă mașinile s-ar fi adus pe măsura necesităților lor, din suma de 28.000.000 lei cât s-a cheltuit cu transportul lor, s-ar fi putut economisi o bună parte care ar fi putut fi întrebuințată pentru alte scopuri mai urgente.

Această procedură anormală, care aduce grave prejudicii statului român, nu se poate explica decât prin stăruința Societății “Vickers”, de a se debarasa de niște mașini vechi, neproductive, și a intra cât mai curând în posesia acțiunilor producătoare de dividende de 7 %, garantate de statul român, și pentru surplusul de valoare, peste cele 75.000.000 lei primiți în numerar de la Societatea Copșa Mică și Cugir, cu 2 ani mai înainte de a se aduce primele mașini.

Astfel, s-au adus de la “Vickers”, în anii 1927 și 1928, mașini evaluate la 239.127.500 lei, pentru care “Vickers” a încasat 75.000.000 lei numerar, iar pentru rest acțiuni ale Societății Copșa Mică - Cugir în valoare totală de 164.127.500 lei.

Mașinile au sosit în țară la circa 3-4 săptămâni după facturare.

Situația actuală a acestor mașini este următoarea:

Din aportul inițial:

La Cugir - 291 mașini în valoare de 34.650.000 lei

La Copșa Mică 219 mașini în valoare de 31.000.000 lei

La Constanța - 244 mașini în valoare de 80.587.000 lei

Total : 146.237.690 lei

Din mașinile evaluate de comisia de experți au mai rămas în Anglia, neprimite, 339 mașini în valoare de 45.562.310 lei.

Din aportul suplimentar:

La Cugir: - 725 mașini = 70.078.320 lei

- transmisiuni, unelte, scule = 7.665.450 lei

La Constanța - 148 mașini = 15.146.040 lei

Total = 92.889.810 lei

Din mașinile comandate ca aport suplimentar au mai rămas în Anglia 141 mașini de 13.465 lire engleze.

În ceea ce privește ordinea de transport a acestor mașini pare că a fost făcută cu intenția de a se trece, pentru unele, termenul de garanție, iar pentru altele, din cauza deteriorărilor datorită timpului lung de depozitare în condiții neprielnice, să se treacă răspunderea stării lor rele asupra Societății, și să facă, în felul acesta, scrisoarea de garanție iluzorie.

Cum însă Societatea nu a îndeplinit condițiile propuse de comisia de experți, în ceea ce privește recepția mașinilor evaluate de această Comisie, iar în ceea ce privește aportul suplimentar nu s-a obținut, în prealabil, aprobarea Consiliului de Miniștri, în conformitate cu art. 14 din legea de comercializare a întreprinderilor economice ale statului, și potrivit art. 14, din statutele Societății, statul poate să nu recunoască aceste

aporturi și, în consecință, să refuze a plăti dividendele de 7% pentru acțiunile Societății pe care le-a obținut în mod neregulat.

Faptul că Societatea nu a fost în măsură să satisfacă aceste condiții, nu-i dădea dreptul de a deroga de la prescripțiunile impuse, fără o prealabilă aprobare tot din partea Consiliului de Miniștri.

În darea de seamă a Societății Copșa Mică și Cugir pentru exercițiul 1927, Consiliul de Administrație arată, ca rezultat al activității Societății Copșa Mică și Cugir, terminarea construcțiilor fabricii de arme din Cugir (afară de clădirea de administrație) făcând și o bună parte din instalațiile fabricii; iar la Copșa Mică magazia de depozitare începută în octombrie 1927, a fost executată pe jumătate.

În darea de seamă pe exercițiul 1928 se spune că, până la finele acestui an, Societatea a realizat partea întâi din programul impus de stat, adică fabricile de la Cugir: a achiziționat o bună parte din mașinile necesare celei de-a 2-a părți a programului, adică fabricile de la Copșa Mică și și-a asigurat sprijinul tehnic al celor mai puternice Case de armament din Europa: "Vickers Armstrong" și "Skoda".

Prin darea de seamă pe exercițiul 1929, Consiliul de Administrație arată greutatea prin care trece din cauză că statul, care a determinat crearea Societății, nu-i pune la dispoziție mijloacele necesare pentru a trăi, a se dezvolta și a-și îndeplini rolul său.

Deși din dările de seamă ale Societății rezultă că fabrica de armament de infanterie de la Cugir a fost gata instalată - după afirmația Societății - la finele anului 1928, Societatea Copșa Mică - Cugir a solicitat o comandă de 50.000 puști. În cererea de comandă Uzinele Copșa Mică - Cugir propuneau fabricarea unei arme, care să aibă țeava armei austriece calibru 8 mm și mecanismul armei ruse "întrucât s-a constatat că arma rusă are calitățile balistice cele mai bune", ca și cum calitățile balistice ar depinde de închizătorul armei.

Chestiunea fiind trimisă pentru aviz de Marele Stat Major, Direcției Infanteriei, aceasta întrunește Comitetul său consultativ care, prin procesul verbal din 7 iunie 1927 conchide:

"În concluzie generală, Comitetul infanteriei este de părere că este necesar a se da comenzi fabricii de arme ce urmează a lua ființă la Copșa Mică - Cugir, atât în interesul apărării naționale, cât și pentru a satisface obligațiunile ce și-a luat statul față de această fabrică; aceste comenzi, însă, să se facă în scopul reînnoirii sistemului actual de armament cu un altul mult mai perfecționat, după un program bine chibzuit, pentru a nu ne angaja pe o cale greșită.

Pentru aceasta, Comitetul infanteriei crede că Marele Stat Major ar trebui să se decidă, fie asupra calibrului german de 7,92 mm, fie asupra noului calibru francez 7,5 mm. iar comisia tehnică să aleagă, prin concurs, sistemul de armament cel mai convenabil, ținând seamă de dezideratele de mai sus ale Comitetului infanteriei.

Pentru nevoile urgente, dacă ele există, să se cumpere numărul de arme din străinătate, așa cum s-a făcut deja.

Odată fixată asupra muniției și sistemului de armament, se pot da comenzi de armament fabricii Copșa Mică și Cugir și de muniții Pirotehniei Armatei, în așa fel, încât în fiecare an să se poată înlocui armamentul și munițiile respective (10 unități de foc) la cel puțin un corp de armată, începând cu armamentul grupelor de luptă.

Armamentul actual, începând cu cel mai uzat, se va retrage treptat, pe corpuri de armată, împreună cu munițiile respective, care au început să atingă limita de conservare".

Tot în același an (1927), Societatea Copșa Mică și Cugir s-a prezentat la concursul de mitraliere, cu pușca mitralieră "Berthier", realizată de Casa "Vickers". Această armă a fost clasată însă penultima din cele 6 concurente.

Din cele de mai sus, rezultă că Societatea urmărea să obțină comenzi însemnate de armament, fără a fi instalată și fără a prezenta modele convenabile.

În 1929, Societatea solicită comenzi, afirmând că este instalată pentru o producție anuală de:

- 100.000 puști;
- 5.000 mitraliere;
- circa 500.000 proiectile de artilerie.

Ministerul Armatei - Direcția Armament, îndoindu-se de posibilitățile acestor uzine, se opune a i se trece comenzi importante și propune a i se da, cu titlu de încercare o comandă de 9500 țevi de mitralieră rusă.

Prin Jurnalul Consiliului de Miniștri nr. 1070/1929, se aprobă această comandă în valoare de 24.000.000 lei, socotindu-se prețul de bucată de 2600 lei, când prețul oferit de Casa "Janicek" - Cehoslovacia, era numai de 1517 lei bucată, deci cu 70 % mai scump.

Uzinele Copșa Mică - Cugir au pierdut, din cauza lipsei unui personal tehnic competent și experimentat, 2 ani de zile cu studiile și fabricarea a 8 țevi de probă, la care a folosit însă țevi gata forjate și tratate termic din Germania. Cum din cauza acestei întârzieri, creditul respectiv s-a anulat, comanda nu s-a mai executat.

Este însă adevărat că rezultatul încercărilor acestor țevi a fost satisfăcător.

În anul 1931, i s-a dat, tot cu titlu de încercare, o comandă de 9550 corpuri de obuze 100 mm în valoare de 16.394.771,50 pe care nu a fost în măsură să le execute decât cu concursul Reșiței, care i-a furnizat corpurile gata forjate brute, rămânând ca la Cugir să se execute numai tratamentul termic, uzinajul și finisajul.

Deși pentru această comandă Uzinele Copșa Mică și Cugir angajase un specialist din Germania, pe care l-a plătit cu circa 100.000 lei lunar, în cursul fabricației au rezultat foarte multe deșeuri, care au făcut ca Societatea să efectueze această comandă în pierdere.

În asemenea condiții ar fi fost o gravă eroare să se treacă comenzi importante de armament acestei Societăți, întrucât în cazul când uzinele ar fi lucrat în pierdere, din cauza lipsei de organizare și competență, pierderile le suferea statul, care finanțează Societatea.

De asemenea, în cazul când furnitura ar fi fost respinsă ca necorespunzând condițiilor impuse de caietele de sarcini, pierderea Societății ar fi trecut tot asupra statului, ceilalți acționari ai Societății fiind asigurați în orice caz de dividende de 7 %.

Din examinarea situației acestei Societăți rezultă că nu există armonie între mașinile de care dispune în prezent Societatea pentru fabricarea de armament și muniții și că nu se poate ști dacă capacitatea de producție ce s-ar putea obține, punând în funcțiune aceste mașini, corespunde celei prevăzute în convenție și nici cel puțin care ar fi capacitatea ce s-ar putea obține numai cu aceste mașini, ceea ce dovedește haosul în care se găsesc uzinele Copșa Mică și Cugir după 7 ani de la constituirea Societății.

Această stare de care Societatea vrea să facă răspunzător numai statul, se datorește, în primul rând, viciului inițial al constituirii acestei Societăți, agravat prin necompetența și lipsa completă de spirit de prevedere și organizare a personalului conducător al Societății.

Pentru a se ilustra modul cum a fost condusă și administrată această Societate e deajuns să cităm câteva pagini din referatul cenzorilor, cu data de 2 iunie 1931, către Consiliul de Administrație al Societății:

“Personal, aprobat de către Comitetul de Direcție să funcționeze cu un salariu și primind în realitate altul mai mare.

Am constatat că nu există regulament sau prescripții cu privire la competența fiecăruia a face cheltuieli, până la o sumă fixată. Fiecare cheltuiește și dispune fără să știe până unde are dreptul să o facă.

Ordinele de cheltuieli și investiții, s-au dat, de cele mai multe ori, verbal și s-au executat fără a ține seamă de programul general și fără să se alcătuiască un plan de ansamblu.

Nu este exclus ca aceste lucrări să fie discutate odată, atât asupra oportunității, cât și asupra banilor cheltuiți cu ele. În acest caz, pentru majoritatea lor, nu se va găsi nici un deviz în regulă aprobat, nici memoriu justificativ, și nici cel puțin o aprobare scrisă.

Nu mai puțin răspunzător de această stare de lucruri este și Comisarul Guvernului, care nu și-a îndeplinit rolul prevăzut de art.4, din legea de comercializare a întreprinderilor economice ale statului, ci s-a mărginit să repete Guvernului ceea ce i se spunea de Societate fără a exercita vreun control”.

3. Obligațiile statului față de “Vickers” - Reșița în legătură cu Societatea Copșa Mică - Cugir.

Prin convenția dintre stat și “Vickers” - Reșița, relativă la constituirea Societății Copșa Mică - Cugir, statul se obligă a da până la punerea în funcțiune a noilor uzine toate comenzile de armament și muniții tot în țară. Pentru piesele care eventual nu vor putea fi fabricate de Societatea Reșița, statul admite, în principiu, colaborarea acestei Societăți cu “Vickers Limited”, dar în acest caz condițiile nu vor mai fi oneroase ca cele ale convenției străine.

Prin această obligațiune a statului, “Vickers” - Reșița capătă în mod deghizat monopolul fabricației de armament și muniții în Țara Românească.

În adevăr, dacă statul nu poate da comenzi de armament și muniții decât la Reșița, unde dictează “Vickers” și cum Reșița poate fabrica numai o parte din elementele acestor categorii de materiale, restul urmează a se fabrica în Uzinele din Anglia. Deci se admit comenzi în străinătate, dar numai la “Vickers Limited”.

Din cauza acestei obligațiuni a statului, “Vickers” - Reșița nu au avut nici un interes să dea concurs Uzinelor Copșa Mică - Cugir ca să se poată pune în funcțiune.

Din contră, Reșița nu numai că nu a adus nici un aport în mașini sau în bani, dar a căutat să acapareze toate comenzile, din care unele s-ar fi putut executa în noile uzine, cu concursul ei. Mai mult, și-a însușit, pentru a putea executa comenzile primite de la Ministerul Apărării Naționale, o parte din mașinile date de stat ca aport Societății Copșa Mică și Cugir și reparate tot pe socoteala statului.

Astfel, din anul 1925, data convenției, și până în prezent, Reșița a primit comenzi de la Ministerul Apărării Naționale în valoare de circa 500.000.000 lei, plătind nu numai 5% peste prețul Caselor străine, cum prevedea convenția, ci peste 50%.

Așa, bunăoară, pentru șemizarea celor 900 țevi de tunuri de câmp, comenzi în valoare de 22.000.000 lei, am plătit 250.000 lei de piesă, când o altă Casă străină oferea să șemizeze țevile cu circa 100.000 de bucată, însă prin retubare, operațiune mai grea și mai costisitoare, dar în același timp mai sigură.

Această lucrare, executată cu concursul lui “Vickers Limited”, este astăzi în discuție, fiind îndoială asupra bunei ei calități. Chestiunea este în cercetarea domnului general inspector de armată Hanzu.

De asemenea, am plătit 2400 lei un corp de obuz de 100 mm, când ni se oferea cu 1500 lei.

Aceste sacrificii ale statului ar fi fost justificate dacă, pentru lucrările executate, ar fi fost nevoie de instalații noi, greu de amortizat, însă nu acesta este cazul.

Reșița avea aproape toate instalațiile pentru aceste lucrări, iar pentru completarea lor nu s-au făcut investiții noi, ci a împrumutat, în mod gratuit, mașini din aportul statului la Societatea Copșa Mică - Cugir, după cum s-a mai arătat.

Dacă “Vickers” Reșița ar dori să colaboreze la punerea în funcțiune a uzinelor Copșa Mică - Cugir, ar fi propus aranjamentul financiar, pentru comenzile de material de război de un miliard lei, aprobat prin Jurnalul Consiliului de Miniștri nr. 463 din 15.04.1932, în numele acestei Societăți.

Cum n-are interesul să facă acest lucru, dorește, din contra, să completeze instalațiile de la Reșița cu mașinile Societății Copșa Mică - Cugir, ceea ce nu corespunde intereselor apărării naționale, dată fiind poziția geografică a Uzinelor Reșița.

4. Necesitatea lichidării imediate a Societății Copșa Mică și Cugir.

Societatea Copșa Mică și Cugir, fiind constituită de la început pe baze greșite era fatal să se prăbușească, oricâte sacrificii ar fi făcut.

Investițiile pentru întreprindere, care trebuie să aibă o capacitate de producție anuală în valoare de 15-20 miliarde lei, necesită cheltuieli de circa 3-4 miliarde lei.

“Vickers”, înțelegând să aducă ca aport complementar numai mașini din care are disponibile, nu toate mașinile complementare necesare, și cum acest aport s-a limitat la circa 164.000.000 lei, și cum instituțiile particulare din țară de abia au subscris 91.000.000 lei, statul care a angajat deja, până în prezent, pe lângă aportul în natură în valoare de circa 295.812.600 lei și 208.000.000 lei numerar, ar fi trebuit să mai contribuie cu peste 2 miliarde lei în numerar pentru înfăptuirea celor 2 stabilimente de la Cugir și Copșa Mică, cu debitul de fabricație prescris de convenție.

Să presupunem că statul ar fi putut face aceste sacrificii și să examinăm ce s-ar fi putut întâmpla.

Mai întâi, deși statul ar fi avut aproape totalitatea acțiunilor, conform art.12 din legea din 6 aprilie 1924, privitoare la comercializarea întreprinderilor economice ale statului, numărul voturilor statului în adunarea generală a Societății ar fi fost limitat tot la 1/3 din numărul total de voturi, pe când “Vickers Reșița”, deși având un număr considerabil mai mic decât al statului, însă mai mare ca al particularilor din țară, ar fi dictat atât în adunarea generală, cât și în Consiliul de Administrație al Societății.

Deci banii statului s-ar fi cheltuit după bunul plac al lui “Vickers Limited”, care ar fi facturat concursul său tehnic cât ar fi voit și Consiliul de Administrație ar fi aprobat să i se plătească, cum s-a întâmplat cu schemele instalațiilor, de o valoare foarte discutabilă, care s-au facturat de “Vickers” pentru suma enormă de 22.000 lire engleze (19.000.000 lei) la data facturării.

În felul acesta Societatea nu ar fi putut lucra cu beneficii pentru dânsa, oricât de importante ar fi fost comenzile și oricât de ridicate prețurile plătite de stat.

Să presupunem că statul ar fi dat comenzi de miliarde acestei Societăți și furnitura n-ar fi corespuns condițiilor prevăzute în contract și caietele de sarcini. În acest caz, dacă statul refuză furnitura, Societatea are pierderi enorme. Pe socoteala cui sunt aceste pierderi?

Pe socoteala statului și numai pe a lui, întrucât ceilalți acționari au garantat de stat un dividend de 7 %. Pentru a ieși dintr-o asemenea încurcătură statul ar fi fost nevoit să accepte un material inferior, în detrimentul apărării naționale.

Clauza din convenție, care obligă pe “Vickers” a pune la dispoziția Societății experiența și asistența sa tehnică, este platonicească, întrucât nu se prevede nici o sancțiune când, tocmai datorită asistenței sale tehnice Societatea s-ar îndruma pe o cale greșită. În schimb însă, această clauză îi dă dreptul să factureze foarte copios această asistență tehnică, în contul Societății.

Din cele ce preced rezultă că, convenția, pe baza căreia s-a constituit Societatea Copșa Mică și Cugir este neserioasă și nu corespunde intereselor statului.

Această convenție a servit numai intereselor lui “Vickers Limited” deoarece, pe de o parte, a reușit să se debaraseze de niște mașini vechi, neproductive, pentru care a încasat cu anticipație 75.000.000 lei numerar, iar pentru restul valorii lor, acțiuni de ale Societății, care îi aduc un dividend sigur de 7 %, iar pe de altă parte a obținut, în mod deghizat, monopolul fabricării armamentului și munițiilor în Țara Românească.

În puține cuvinte:

Pentru stat, cheltuieli și riscuri, enorme pentru “Vickers Limited” numai beneficii.

În consecință, statul are interesul să lichideze Societatea Copșa Mică și Cugir așa cum este constituită.

Modul neregulat în care s-a adus aportul în natură al Societății “Vickers”, precum și absența asistenței tehnice, cât și nerespectarea condițiilor de a forma personalul tehnic român necesar întreprinderii, dă posibilitatea statului, din punct de vedere juridic, să iasă din încurcătură cu mai puține pierderi.

5. Ce măsuri trebuie luate pe viitor.

Crearea unor uzine pentru fabricarea armamentului și munițiilor în țară, fiind de o importanță capitală pentru apărarea națională, chestiunea nu trebuie părăsită ci luate măsuri urgente pentru realizarea unor asemenea uzine pe baze serioase.

Aceste baze ar fi:

a) Un plan de dotare a armatei cu material de război, eșalonat pe mai mulți ani, elaborat de Ministerul Apărării Naționale și aprobat de Consiliul Superior al Apărării Naționale.

b) Fixarea tipurilor de diferite categorii de materiale, pe bază de experiență sau prin concurs.

c) Fixarea capacității de producție în timp de război, pe care ar trebui să o aibă ansamblul industriilor din țară, în materiale de război.

d) Aranjament cu Case străine de specialitate, care să creeze în țară, pe socoteala lor, industriile de care avem nevoie, pentru fabricarea în timp de pace a materialului necesar dotării armatei, conform programului stabilit anticipat, iar în timp de război să aibă capacitatea stabilită, de asemenea, anticipat.

Statul ar colabora cu terenul, clădirile și instalațiile ce posedă.

e) Statul să garanteze comenzile pentru realizarea planului de dotare, eșalonate pe mai mulți ani, stabilindu-se, cu anticipație, tipurile caietelor de sarcini și formele pentru calcularea prețului. Plata acestor comenzi să se eșaloneze pe un număr de 4 ani și mai mare ca cel prevăzut pentru executarea comenzilor.

f) Obligația pentru aceste industrii de a se ține la curent cu progresele mondiale în această materie și a aduce toate perfecționările, ulterior materialului comandat.

g) Obligația pentru industrii să se utilizeze, în mod treptat, pentru o producție mai mare decât cea curentă, pentru a avea, în timp de război, capacitatea cerută.

Această capacitate să fie verificată, prin punerea în funcțiune a întregii instalații, pe un timp scurt, la epoci diferite, pentru fiecare fel de industrie, după gradul lor de urgență.

Personalul suplimentar necesar va fi concentrat după planul de mobilizare industrială. În felul acesta se poate face verificarea nu numai a capacității industriei, ci și a modului de organizare a personalului și a aptitudinii pe care le are.

h) Obligația pentru aceste industrii să întrebuințeze, după o anumită dată, numai personal român, pe care sunt datorate să-l formeze.

Pe aceste baze statul poate crea industriile de război de care are nevoie, scăpând de grija finanțării lor, asigurând numai anuitatea comenzilor. În plus, pierderile eventuale ale acestor întreprinderi, din cauza unei defectuoase organizări sau furnituri respinse, ar rămâne numai pe seama caselor străine, care au adus ca aport capitalul, specialitatea și experiența lor.

Un asemenea aranjament nu ar constitui un monopol asupra tuturor furniturilor de armament și muniții necesare armatei, întrucât, în afară de furniturile prevăzute în programul inițial de dotare, statul are libertatea de a da comenzi oricui, fie în țară, fie în străinătate, atât în timpul perioadei de fabricație a materialului prevăzut în programul de comenzi inițiale - singura obligație a statului către uzinele în chestiune - cât și după această perioadă.

De aici rezultă că statul nu poate fi exploatat și nici forțat să accepte material inferior, întrucât la comenzile inițiale, care ar constitui baza convenției, trebuie să se aibă în vedere materialul cel mai bun și prețul cel mai convenabil stabilit prin caiete de sarcini, iar pentru restul de material, industriile din țară pot fi puse în concurență cu industriile străine.

p. Directorul Armamentului
Colonel DUMITRU PETROVAN

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1209, f. 115-133.

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
Inspectoratul General al Infanterie

**Proces-verbal
nr. 45**

Astăzi 14 iunie,

Întrunindu-se la Inspectoratul General al Infanteriei, sub președinția subsemnatului, Comitetul Consultativ al Infanteriei, în unire cu cel al Armamentului, în conformitate cu Înaltul Decret nr. 1489/1932 și ordinul Marelui Stat Major nr. 2285 din 16.09.1931, pentru a se da avizul asupra înlocuirii afetelor cărucioare ale mitralierelor ruse de la corpurile 6 și 7 armată, prin afete moderne, își exprimă părerea după cum urmează:

1) Înlocuirea căruciorului port-piesă al mitralierei "Maxim" ruse cu afet samarizat, rezolvă complet problema transportului și mișcării mitralierei, în afară și în zona focurilor, cu garanții de păstrarea calităților inițiale de precizie și justete ale armei.

Samarizarea se poate face în țară (Arsenalul Armatei sau Fabrica Cugir) fără mari dificultăți și uniformizează sistemul de transport al mitralierelor infanteriei.

2) Comitetul Consultativ al Infanteriei, întrunit cu al Armamentului, este de părere că, din moment ce afetul adoptat, oricare ar fi modelul lui, trebuie confecționat din nou, este mai bine să se adopte un afet modern, după modelul afetului mitralierei "Maxim" române căruia să i se aducă unele perfecțiuni, decât să se înlocuiască cărucioarele mitralierelor ruse cu afete "Schwartzlosse" transformate, care afete, într-adevăr sunt simple și solide, dar și primitive și fără un folos tactic prea mare, neavând stabilitatea dorită.

Perfecțiunile propuse să se aducă afetului mitralierei "Maxim" române sunt următoarele:

a) Pentru tragerile terestre:

Nici un fel de modificare (avantaje asupra afetului "Schwartzlosse").

b) Pentru tragerile antiaeriene:

- Prelungirea șinelor dințate din capul afetului cu încă un dinte sau 2, ca atunci când afetul se întoarce cu piciorul lung în sus, acesta să poată sta perfect vertical;

- Adaptarea, la capul afetului, utilizându-se actualele urechi de fixare ale scutului, a unui dispozitiv ușor și solid, care să formeze, cu picioarele dinainte ale afetului, 4 puncte de sprijin ale piciorului lung:

- Adaptarea la sapă, de la capătul dinapoi al afetului, a unui dispozitiv asemănător cu acel al afetului actual "Schwartzlosse", pentru prinderea mitralierei propriu-zise atunci când tragem antiaerian.

3) Dacă este vorba de îmbunătățiri care necesită cheltuieli, atunci să se facă, adoptându-se modelul citat mai sus, care, deși este mai greu, este însă cu mult mai bun decât afetul "Schwartzlosse" și se poate accepta diferența de greutate.

Construirea unui afet pentru mitraliera rusă după modelul afetului mitralierei "Maxim" române, cere, pentru adoptarea lui, mai puține modificări decât cele ce ar urma să se aducă afetului mitralierei "Schwartzlosse".

Noile afete vor trebui să permită adoptarea lor la mitralierele “Schwartzlosse” și “Maxim” modificate la calibrul 7,92 mm, precum și la noile tipuri de mitraliere cu care se va înzestra infanteria.

Drept pentru care am încheiat prezentul proces-verbal.

Președintele Comitetului Consultativ al Infanteriei și Armamentului
General de divizie MIHAIL FLORESCU

Arhivele Militare Române, fond Direcția Infanteriei, dosar nr.crt. 461, f. 429.

I.C.A.R.

ÎNTEPRINDEREA PENTRU CONSTRUCȚII AERONAUTICE ROMÂNE

Societate în nume colectiv

București, 18 august 1932

**Către
MINISTRUL SUBSECRETAR DE STAT AL AERULUI**

Fabrica noastră construiește, în licență, avionul “Messerchmitt”M. 23b, care în serviciu A.R.P.A.¹ de trei ani de zile, într-un număr de 18 avioane, a dat rezultate excelente ca avion de școală pentru formarea și antrenarea piloților, cât și ca avion de turism, sport și acrobație.

Motorul “Siemens”SH 13a cu care este prevăzut acest avion a dat, de asemenea, probe evidente de robustețe și regularitate.

Domnule ministru, acest material este perfect apt de a fi întrebuințat în unitățile militare ca avion de antrenament zilnic pentru zbor și de legături de comandament.

Cu acest avion se poate face perfect antrenamentul piloților - inclusiv cei de vânătoare - acrobație, zbor grupat, raiduri. De asemenea, se poate face și antrenamentul observatorilor pentru navigație și fotografie aeriană. Astfel, materialul de război va fi scutit de serviciul zilnic de pistă - acel care-l obosește mult și inutil.

Zborul cu acest material se va face la perioade anume stabilite și va corespunde întrebuințării de război.

Avionul M.23b se poate, foarte ușor, prin adaptarea unui tren de flotoare, transforma în hidroavion și menționăm că unul din avioanele destinate A.R.P.A. va fi echipat cu flotoare.

În așteptarea răspunsului dumneavoastră, primiți, vă rugăm, domnule ministru, asigurarea deosebitei noastre stime.

I.C.A.R.

Întreprinderea pentru Construcții Aeronautice Române

(ss) indescifrabil

Arhivele Militare Române, fond Subsecretariatul de Stat al Aerului, dosar nr.crt. 15, f. 100-101.

¹ Asociația Română pentru Propaganda Aviației.

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
Inspectoratul General al Infanteriei

Proces Verbal

Astăzi, 9 septembrie 1932;

În conformitate cu ordinul în rezoluție al domnului ministru al Apărării Naționale, pus pe referatul nr. 11 din 22. 06. 1932 al Inspectoratului General al Infanteriei, comitetele consultative ale Infanteriei, Armamentului și Tehnic, s-au întrunit, la orele 9, în localul Comitetului Superior Tehnic al Armatei.

Prezenți:

Președinte, Inspector General de Armată - RUDEANU VASILE

Comitetul Consultativ al Infanteriei

General de divizie FLORESCU MIHAIL, Inspector General al Infanteriei

General DONA CONSTANTIN

Colonel BOLINTINEANU [NICOLAE]

Colonel IORDĂCHESCU [GHEORGHE]

Colonel MANOLESCU CHIRACULEA¹

Colonel PAUL TEODORESCU²

Locotenent-colonel ȘERPESCU³

Locotenent-colonel ORĂȘANU⁴

Comitetul Consultativ al Armamentului

General de divizie PETRESCU GHEORGHE Inspector General al Artileriei

Colonel PROTOPOPESCU GRIGORE

Colonel DIMITRIU HARALAMBIE⁵

Colonel PETROVAN [DUMITRU]

Colonel NEGREI VASILE⁶

Colonel SPACU SCARLAT⁷

¹ Colonel (infanterie) *Chiraculea Em. Manolescu*, născut la 03.12.1881. Grade: sublocotenent - 01.07.1905, locotenent - 10.05.1909, căpitan - 01.10.1913, maior - 01.04.1917, locotenent-colonel - 01.04.1919, colonel - 1923.

² General de brigadă *Paul Theodorescu* (infanterie), născut la 28.06.1888. Grade: sublocotenent - 01.07.1908, locotenent - 01.10.1911, căpitan - 01.04.1916, maior - 01.09.1917, locotenent-colonel - 23.05.1923, colonel - 10.05.1929, general de brigadă - 01.02.1937, general de divizie - 08.06.1940.

³ General de brigadă *Benedict Șerpescu* (infanterie), născut la 13.07.1887. Grade: sublocotenent - 01.07.1909, locotenent - 03.10.1912, căpitan - 01.11.1916, maior - 01.09.1917, locotenent-colonel - 01.10.1925, colonel - 15.04.1933, general de brigadă - 27.02.1939.

⁴ General de brigadă (infanterie) *Alexandru Orășanu*, născut la 25.02.1890. Grade: sublocotenent - 01.07.1909, locotenent - 03.10.1912, căpitan - 01.11.1916, maior - 01.09.1917, locotenent-colonel - 01.10.1925, colonel - 15.04.1933, general de brigadă - 27.02.1939.

⁵ Căpitan (artilerie) *Haralambie V. Dimitriu*, născut la 17.12.1882. Grade: sublocotenent - 01.07.1905 (avansat în baza studiilor făcute în Germania), locotenent - 10.05.1909, căpitan - 01.10.1913, maior - 01.04.1917, locotenent-colonel - 01.04.1919, colonel - 15.03.1926, general de brigadă - 01.04.1935.

⁶ Colonel (artilerie) *Vasile Negrei*, născut la 11.06.1885. Grade: sublocotenent - 01.07.1907, locotenent - 01.07.1910, căpitan - 01.04.1915, maior - 01.04.1917, locotenent-colonel - 01.04.1920, colonel - 01.04.1926, general de brigadă - , general de divizie -, general de corp de armată - 16.10.1935; trecut în corpul tehnic la data de 24.06.1939; general de divizie - 08.06.1940.

⁷ General de brigadă *Scarlat Spacu* (artilerie), născut la 23.10.1886. Grade: sublocotenent - 01.07.1907, locotenent - 01.07.1910, căpitan - 01.04.1915, maior - 01.04.1917, locotenent-colonel - 01.04.1920, colonel - 25.03.1928, general de brigadă - 27.02.1939.

Colonel DUMITRESCU ȘTEFAN⁸
Colonel IONESCU GHEORGHE
Maior CRISTEA [ALEXANDRU]⁹

Comitetul Consultativ Tehnic
General TRĂILESCU IOAN¹⁰
Colonel STOICA [GRIGORE]¹¹
Locotenent-colonel ENESCU [ȘTEFAN]¹²
Locotenent-colonel MARINESCU [GHEORGHE]¹³

Absenți:

Din Comitetul Consultativ al Armamentului:

General Ionescu Munte aflat în concediu

Comitetul Consultativ Tehnic:

Generalul de divizie PAPANĂ - bolnav

Colonel TĂNĂSESCU - curs la Școala de Război

S-a citit, de către domnul președinte al Comitetului Consultativ Tehnic, Inspector General de Armată Rudeanu Vasile, ordinul în rezoluție al domnului ministru al Apărării Naționale, pus pe referatul nr. 11 din 22. 06. 1932 al Inspectoratului General al Infanteriei, în scopul de a se stabili programul revederii armamentului infanteriei, pe categorii de: urgență, posibilități financiare, oportunitate.

După aceea s-a citit, de domnul Inspector General al Infanteriei, referatul menționat mai sus, relativ la starea de azi a armamentului infanteriei și a măsurilor de îndreptare ce se propun.

Toate comitetele întrunite - luând cunoștință de acest referat - sunt de acord cu concluzia domnului Inspector General al Infanteriei, că: *“Starea armamentului este foarte îngrijorătoare. Cea mai mare parte a armamentului, aflat azi în serviciu, nu mai poate fi contat ca material de război; cel mult ca material de instrucție și școală și aceasta pe un timp foarte scurt; în asemenea condiții, nu putem considera infanteria noastră pregătită în armament pentru război. Problema înzestrării infanteriei cu material pentru război nu mai poate suferi nici o întârziere, căci pune în pericol însăși existența integrității noastre naționale”*.

*

* *

⁸ Colonel (artilerie-tehnic) Ștefan Dumitrescu, născut la 01.01.1887. Grade: sublocotenent - 01.07.1908, locotenent - 01.10.1911, căpitan - 01.04.1916, maior - 01.09.1917, locotenent-colonel - 23.05.1923, colonel - 01.10.1929.

⁹ Colonel tehnic (artilerie) Alexandru Cristea, născut la 24.08.1894. Grade: sublocotenent rezervă de artilerie - 01.10.1916, locotenent rezervă - 01.11.1916, trecut în cadrul activ: 15.03.1918, căpitan - 01.10.1919, maior - 01.07.1927, locotenent-colonel - 10.05.1934, colonel - 27.02.1939 - trecut în corpul tehnic la 27.02.1939.

¹⁰ General de brigadă Ioan Trăilescu, născut la 06.05.1877. Grade: sublocotenent - 10.07.1897, elev al Școlii Politehnice din Paris, locotenent - 28.11.1900, căpitan - 28.11.1907, maior - 01.04.1914, locotenent-colonel - 01.09.1916, colonel - 01.09.1917, general de brigadă - 01.04.1923.

¹¹ Colonel Grigore Stoica (artilerie), născut la 08.12.1886. Grade: sublocotenent - 01.07.1906, locotenent - 10.05.1910, căpitan - 01.04.1914, maior - 01.04.1917, locotenent-colonel - 01.04.1920, colonel - 28.09.1926 - Inspectoratul General Tehnic al Armatei.

¹² General de brigadă (artilerie) Ștefan Enescu, născut la 25.09.1887. Grade: sublocotenent - 01.09.1907, locotenent - 03.10.1912, căpitan - 01.11.1916, maior - 01.09.1917, locotenent-colonel - 01.10.1925, colonel - 15.04.1933, general de brigadă - 27.02.1939, trecut definitiv în corpul tehnic - 27.02.1939.

¹³ General de brigadă (infanterie) Gheorghe Gh. Marinescu, născut la 13.12.1892. Grade: sublocotenent - 23.06.1913, locotenent - 01.07.1916, căpitan - 01.09.1917, maior - 24.11.1923, locotenent-colonel - 15.04.1933, colonel - 01.06.1938, general de brigadă - 20.03.1943.

S-a luat, apoi, în discuție, fiecare capitol al referatului.

A. Puștile mitraliere

1. Comitetele întrunite sunt de acord, că, chestiunea puștilor mitraliere în serviciu azi la infanterie, se impune de primă urgență; deoarece acest armament - care constituie baza armamentului infanteriei și indirect al întregii armate - se găsește, azi, cu calități tehnice inferioare și în cea mai mare parte neutilizabil la mobilizare.

2. Comitetele roagă ca, în ceea ce privește cantitatea totală necesară a puștilor mitraliere, să se stabilească de Marele Stat Major (Biroul materialelor), exact cifra necesară atât la mobilizare cât și la rezerva generală; ținându-se seama că întreaga infanterie trebuie să dispună de un armament unitar.

3. Fiind dat că s-a ales o nouă pușcă mitralieră Z.B. calibru 7,92 mm și că s-a comandat la Uzinele "Zbrojowka" 23.127 puști mitraliere, comitetele sunt de părere că aceste puști să fie aduse de prima urgență în țară, pe măsură ce sunt fabricate, accelerând chiar, în limitele posibile, mersul fabricației.

4. Chiar de acum și din primul stoc fabricat, să se expedieze 12 puști mitraliere Z.B. calibru 7,92 mm cu 60.000 cartușe, care să servească Centrului de Instrucție al Infanteriei, pentru formarea cadrelor necesare instrucției și examinarea datelor tehnice.

5. Fiind dat că puștile mitraliere Z.B. sunt comandate numai cu 2, ½ unități de foc și că această cantitate e departe de a fi un stoc de siguranță, Pirotehnia Armatei să primească comanda necesară pentru completarea sus numitului stoc, la 10 unități de foc.

6. În ceea ce privește puștile mitraliere de sistem "Gladiator" și "Hothckiss", care mai sunt încă în stare bună de funcționare, să fie distribuite la celelalte arme care au nevoie de un astfel de armament, până ce cantitățile de muniții disponibile și mijloacele financiare vor permite și înlocuirea lor cu puști mitraliere Z.B. calibru 7,92 mm.

7. Considerând că sunt comandate numai 23.127 puști mitraliere și că mai este probabil necesară însă o cantitate destul de mare, comitetele sunt de părere ca această cantitate să se fabrice în țară la Uzinele Copșa Mică - Cugir pentru care să se ia măsuri în legătură cu obligațiile pe care le au Uzinele "Zbrojowka" de a fabrica 5.000 de asemenea puști mitraliere în țară.

B. Mitraliere

1. Comitetele roagă ca, în ceea ce privește cantitatea totală necesară a mitralierelor, să se stabilească, de Marele Stat Major (Biroul Materialelor), exact cifra necesară, atât la mobilizare cât și la rezerva generală, deoarece posedă mai bine toate datele necesare.

2. Dacă azi se stabilește că sunt încă mitraliere lipsă la mobilizare, aceste mitraliere trebuie completate imediat cu mitraliere noi, de tipul și modelul pe care îl va stabili comisia însărcinată deja cu studiul comparativ și experiențele mitralierelor.

3. Deoarece corpurile 6 și 7 armată au lipsă afete pentru mitralierele ruse calibru 7,62 mm se propune ca, comisia prevăzută la punctul 2 de mai sus, însărcinată cu experiența diferitelor sisteme de mitraliere moderne, să propună, în cel mult 4 luni, modelul de afet pentru sus numitele mitraliere. Aceste afete să fie fabricate în țară (Arsenalul Armatei, Uzinele Copșa Mică - Cugir etc.).

4. Deoarece numărul cel mai mare de mitraliere în serviciu îl formează mitralierele "Schwartzlosse", comitetele sunt de părere ca, mai înainte de a se pronunța asupra transformărilor mitralierelor existente azi în serviciu, pentru a trage cartușul P.M.Z.B. de 7,92 mm, să se aducă în țară, de la cehi, cele 4 mitraliere "Schwartzlosse" transformate la calibrul 7,92 mm (aprobat deja să se cumpere de domnul ministru al Apărării Naționale, prin ordinul în rezoluție pus pe referatul nr. 11/1932 al

Inspectoratului General al Infanteriei), pentru a se vedea: transformările făcute ce s-au realizat din punct de vedere tehnic și tactic, relativ la bătaie, precizie, razanță, tragere antiaeriană indirectă, pe deasupra trupelor și prin intervale, precum și costul acestor transformări, pentru a se compara realizările de mai sus, cu acele ale mitralierelor noi, și cu cheltuiala ce s-ar face prin transformarea sau cumpărarea de mitraliere noi.

Se va studia și transformarea celorlalte mitraliere aflate în serviciu (Maxim ruse, Kolt și St. Etienne).

Numai după aceste experiențe și studii, comitetele se vor pronunța asupra oportunității transformării mitralierelor; sau, dacă mitralierele aflate azi în serviciu trebuie să fie înlocuite cu mitraliere noi, pe măsură ce cantitatea de muniții necesară stocului de mobilizare la noile mitraliere, permite.

5. Comitetele țin să se releveze și pentru mitraliere, condiția absolut necesară, că oricare ar fi ritmul transformărilor, să se aibă, totdeauna, pentru stocul de mitraliere existent, stocul de muniții necesar la mobilizare.

C. Puștile

1. De asemenea, comitetele roagă ca, în ceea ce privește cantitatea totală necesară a puștilor, să se stabilească, de Marele Stat Major (Biroul Materialelor), exact cifra necesară, atât la mobilizare, cât și la rezerva necesară, deoarece posedă mai exact datele necesare.

2. Pentru a se ști pe care anume puști se poate conta la mobilizare, este absolută nevoie să se facă întâi clasarea și verificarea tuturor puștilor, așa cum s-a cerut de Inspectoratul General al Infanteriei prin referatul nr. 11 din 22. 06. 1932 și pentru care există aprobare.

3. Odată stabilit numărul pe care se poate conta la mobilizare, precum și deficitul rezultat, să se procedeze la completarea cu arme noi, după dezideratele stabilite de Comitetul Consultativ al Infanteriei; în ceea ce privește faptul "Dacă aceste arme să fie semiautomate sau cu tragere repede", deziderat care să fie comunicat comisiei de experiență.

4. În ceea ce privește transformarea actualelor puști aflate în serviciu și depozite la calibrul 7,92 mm e nevoie să se studieze mai întâi costul acestor transformări și avantajele ce se pot obține și numai după aceea comitetele se vor pronunța asupra utilității transformărilor.

D. Armament de însoțire

1. Armamentul de însoțire de azi al infanteriei nu îndeplinește condițiile impuse de câmpul de luptă.

2. Inspectoratul General al Infanteriei să stabilească condițiile de putere, mobilitate și maniabilitate ale acestui material (greutate în baterie și împărțirea greutății pe oameni), pe baza cărora Uzinele Reșița să construiască un model de tun care să aducă maxim de randament.

E. Care de luptă

1. În primul rând trebuie puse în perfectă stare de funcționare carele de luptă ce avem în prezent, așa cum s-a cerut deja de Inspectoratul General al Infanteriei și pentru care se necesită o sumă de aproximativ 800.000 lei, făcându-li-se și modificările de modernizare prevăzute de procesul verbal nr. 14 din 14 iulie 1932 al Comitetului Consultativ al Infanteriei, în care scop e nevoie a se aloca și sumele necesare.

2. În al doilea rând să se completeze numărul necesar la mobilizare, prin carele de luptă moderne, în condițiile prevăzute de Comitetul Consultativ al Infanteriei, în procesul verbal menționat mai sus.

3. Ca și celelalte arme, cantitatea totală a carelor de luptă să fie fixată de Marele Stat Major (Biroul Materialelelor).

F. Comitetele, de comun acord, sunt de părere că, ori de câte ori se studiază, de către un Inspectorat un armament ce privește altă armă, Inspectoratul acelei arme să fie continuu ținut în curent, colaborator direct la stabilirea condițiilor ce trebuie să stea la baza acelu armament.

Președinte
Inspector General de Armată
General VASILE RUDEANU

Comitetul Consultativ al Infanteriei

Inspector general al infanteriei, general de divizie Mihail Florescu
General CONSTANTIN DONA¹⁴
General [GHEORGHE] GHEORGHIU¹⁵
Colonel [NICOLAE] BOLINTINEANU
Colonel CHIRACULEA MANOLESCU
Colonel [GHEORGHE] IORDĂCHESCU

Comitetul Consultativ al Armamentului

Inspector general al artileriei, general de divizie [GHEORGHE] PETRESCU
Colonel HARALAMBIE DUMITRIU
Colonel [GRIGORE] PROTOPOPESCU
Colonel [VASILE] NEGREI
Colonel [DUMITRU] PETROVAN
Colonel [SCARLAT] SPACU
Colonel [ȘTEFAN] DEMETRESCU
Maior [ALEXANDRU] CRISTEA

Comitetul Consultativ Tehnic

General IOAN TRĂILESCU
Colonel [GRIGORE] STOICA
Locotenent-colonel [ȘTEFAN] ENESCU
Locotenent-colonel [GHEORGHE] MARINESCU

Arhivele Militare Române, fond Direcția Infanteriei, dosar nr.crt. 461, f. 434-437.

¹⁴ General de brigadă *Constantin Dona*, născut la 28.08.1879. Grade: sublocotenent - 01.07.1900, locotenent - 10.05.1904, căpitan - 10.05.1910, maior - 01.04.1916, locotenent-colonel - 01.04.1917, colonel - 01.04.1919, general de brigadă - 01.10.1928.

¹⁵ General de brigadă (infanterie) *Gheorghe S. Gheorghiu*, născut la 06.06.1882. Grade: sublocotenent - 01.07.1903, locotenent - 10.05.1907, căpitan - 01.04.1912, maior - 01.09.1916, locotenent-colonel - 01.09.1917, colonel - 01.04.1920, general de brigadă - 10.05.1931..

Referat

1. Necesitatea menținerii armei individuale

Armele automate colective, pușca mitralieră și mitraliera, care au revoluționat organizarea și tactica infanteriei moderne, și care au realizat: traiectorie razantă, precizie mare, viteză de tragere mare și dotare cu muniții, ar părea că exclud, în mod absolut, necesitatea armei individuale.

Pornind de la prescripțiunile regulamentare, că focul, oricât de puternic ar fi, nu poate aduce nimic hotărâtor, dacă mișcarea nu exploatează efectele sale, pentru a-l face din nou mai puternic și mai eficace - "Focul care se mișcă" - ajungem la cunoscuta concluzie, că mișcarea este decisivă.

Izbirea este ultimul moment hotărâtor al atacatorului, și pentru aceasta infanteria are nevoie de o armă individuală cu care să lupte.

2. Arme individuale cu repetiție sau semiautomate?

Progresele tehnice în industria militară a diferitelor țări au făcut să se construiască arme individuale semiautomate (cu încărcare automată), deja înainte de război; așa este pușca "Mauser Montdragon" 1908, inventată de generalul mexican cu același nume și adoptată de armata mexicană în anul 1908. Această armă cu încărcare automată, grea de 4 kg și 120, calibru 7,9 mm, lungă (fără baionetă) de 1,15 m cu încărcător de 10 cartușe, este o armă robustă, relativ simplă și funcționează regulat. A fost întrebuințată de germani în timpul războiului mondial, la pândarii tranșeelor și la aviatori. În aceleași scopuri au întrebuințat și francezii arma cu încărcătură automată "R.S.C. 1918" și italienii muschetonul "Reveli - Bereta", cu același succes ca și germanii.

După război s-au făcut și alte încercări în Anglia, dar nu au produs nimic bun, decât arme "Montdragon".

În războiul mondial, totuși, nu s-a confirmat, ca absolut necesară, introducerea armei individuale, semiautomate, din cauza dezvoltării extraordinare, la care se ridicase înmulțirea armelor automate colective, atingând, în 1918, la cele 2 armate mari beligerante, Franța și Germania, maximum de saturație în armament automat; cât și pentru a nu lipsi infanteria de calitatea sa cea mai de preț, mișcarea.

Și dacă, până în prezent, în nici o țară nu s-a ajuns la concluzia că, pentru moment, nevoile tactice impun o armă semiautomată individuală, nu înseamnă să ne mulțumim cu actuala armă individuală, care, la fiecare 5 focuri, cere o alimentare și, la fiecare lovitură, o încărcare; operațiuni pe care ostașul trebuie să le execute în momentul cel mai prielnic al tragerii sale.

Aceste operațiuni, pe care tehnica modernă ar putea să le înlăture, ar scuti pe trăgătorul nostru să părăsească, după fiecare lovitură, toate elementele de tragere (linia de ochire, înșurubarea în umăr, reazemul coatelor etc.) și, de multe ori, să piardă și obiectivul, atât de fugitiv pe câmpul de luptă.

Pentru aceste motive arma este învechită și nu mai corespunde azi nevoilor de luptă.

3. Arme ce propunem:

Ținând seamă de avantajele tehnice și tactice ale armelor semiautomate, arma de azi, socotită necorespunzătoare cerințelor, trebuie să fie înlocuită cu o armă în forma și greutatea armei actuale, cu aceleași calități balistice și tactice, dar organizată astfel încât încărcarea să se facă automat.

Să se dea o întrebuințare practică și utilă formației de recul, prin care să se arunce automat tubul cartușului tras, iar arma să se încarce singură. Dispozitivul de darea focului să fie numai o lovitură cu lovitură.

Pentru alimentare să se întrebuințeze încărcătoare de cel puțin 10 cartușe.

Fiecare cartuș câștigat peste 5, fără a strica echilibrul organic actual, va fi o importantă cucerire infanteristică.

Din cauza mecanismului de funcționare și modului de întreținere - mult mai complicate decât la armele cu repetiție - precum și din cauza prudenței de avut în consumarea de muniție - greu de aprovizionat și împrospătat - pentru moment propun ca:

a. Deficitul, până la completarea necesarului la mobilizare, să fie completat cu arme semiautomate ușoare (în jurul greutății a 4 kg), încredințate numai ostașilor pricepuți, care să fie în același timp și buni trăgători sau trăgători de elită;

b. Existential rezultat din armele susceptibile la transformare ("Manlicher" de 6,05 mm, de 8 mm și ruse calibru 7,62 mm) să fie transformate la calibrul 7,92 (bineînțeles, numai în cazul când experiențele practice vor dovedi că ele își mențin calitățile balistice, iar costul transformărilor va fi avantajos față de prețul unei arme noi).

Directorul Infanteriei
Colonel NICOLAE BOLINTINEANU

Rezoluție:

28 septembrie 1932

Se va convoca o nouă ședință când se va propune chestiunea din nou.

Inspectorul General al Infanteriei

General de divizie Mihail FLORESCU

Arhivele Militare Române, fond Direcția Infanterie, dosar nr.crt. 461, f. 408.

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
Comitetul Consultativ al Infanteriei

**Proces Verbal
nr. 48**

Astăzi, 18 noiembrie 1932;

Comitetul Consultativ al Infanteriei s-a întrunit în conformitate cu Înaltul Decret nr. 1489/1932 și cu aprobarea ministerială pusă pe referatul nr. 18 din 18 noiembrie anul curent al Inspectoratului General al Infanteriei, pentru a-și da avizul asupra armamentului individual cu care urmează să se doteze infanteria.

Luându-se în discuție chestiunea, Comitetul, în majoritate, este de părere ca:

a. Existential, rezultat din armele susceptibile la transformare ("Manlicher" 1893, calibrul 6,5 mm, "Manlicher" 1895, calibrul 8 mm, "Lebel" calibrul 8 mm, și ruse calibrul 7, 62 mm), să fie transformat la calibrul 7,92 mm (numai în cazul când experiențele practice vor dovedi că ele își mențin calitățile balistice, iar costul transformărilor va fi avantajos față de prețul unei arme noi);

b. Deficitul, până la completarea necesarului de mobilizare, să fie completat cu arme individuale semiautomate, în forma și greutatea armei actuale și cu aceleași calități balistice și tactice. Încărcarea să se facă automat, dându-se o întrebuințare practică și utilă forței de recul, prin care să arunce automat și tubul cartușului tras.

Dispozitivul de darea focului să fie numai pentru lovitură cu lovitură, iar încărcătoarele de cel puțin 10 cartușe.

Arma, în complexul condițiilor mai sus menționate, să se prezinte în forma cea mai perfecționată.

Drept pentru care s-a încheiat prezentul proces-verbal.

Președintele Comitetului Consultativ al Infanteriei

General de divizie MIHAIL FLORESCU

Membrii:

General (ss) Dona

General Gheorghiu

Colonel Bolintineanu

Colonel Garoescu¹

Colonel Negulescu²

Lt.col. Șerpescu

Lt.col. Orășanu

Lt.col. Ghigoș³

Arhivele Militare Române, fond Direcția Infanterie, dosar nr.crt. 461, f. 407.

¹ Colonel (infanterie) *Gheorghe Garoescu*, născut la 01.10.1886. Grade: sublocotenent - 01.07.1908, locotenent - 03.12.1912, căpitan - 01.11.1916, maior - 01.09.1917, locotenent-colonel - 31.03.1924, colonel - 01.10.1929.

² Colonel (infanterie) *Ion Negulescu*, născut la 01.04.1887. Grade: sublocotenent - 01.07.1908, locotenent - 01.10.1911, căpitan - 01.04.1916, maior - 01.09.1917, locotenent-colonel - 10.05.1923, colonel - 01.10.1929, general - 01.04.1937.

³ Colonel (infanterie) *Traian Ghigoș*, născut la 07.12.1887. Grade: sublocotenent - 01.07.1910, locotenent - 01.10.1913, căpitan - 01.11.1916, maior - 01.09.1917, locotenent-colonel - 01.07.1927, colonel - 10.05.1934.

Tabel
cu contractele încheiate de Subsecretariatul de Stat al Aerului cu diferite
Case din străinătate pentru procurări de materiale de război

Nr. crt.	Nr. și data contractului	Casa furnizoare	Obiectul contractului	Modificări la contract și data modificărilor	Dacă s-a început fabricarea și la ce dată	Ce s-a executat până în prezent	Ce s-a recepționat	Cum s-au ținut casele de obligații	Ce s-a plătit până în prezent (lei)	Ce urmează a se mai plăti (lei)
1	5132/30.09.1931	Societatea "Hotchkiss"	200 de pivoturi a 2 mitraliere antiaerene de 13,2 mm	Nu	S-a început în mai 1931	Toată comanda	Toată comanda	Da	86.892.965	204.852.654
2	17150/03.11.1931	Societatea "Aerazur"	Material de aerostație: trăsuri automacara, trăsuri autotendere, piese de schimb pentru ele	Nu	S-a început în noiembrie 1931	Toată comanda	Toată comanda	Da	2.575.735	10.800.640
3	20714/22.12.1931	Societatea "Salmson"	40 motoare de avion	Nu	S-a început în mai 1931	Toată comanda	Toată comanda	Da	---	24.453.000
4	1101/25.01.1932	Societatea "Optique et Precision de Levallois"	100 telemetre sterioscope cu baza de 1 metru	Nu	S-a început în decembrie 1931	Toată comanda	Toată comanda	Da*	---	20.305.000
5	6698/31.05.1932	Societatea "Hispano-Suiza"	20 motoare de avion	Nu	S-a început în mai 1931	Toată comanda	Toată comanda	Da	7.457.175	7.457.175

Nr. crt.	Nr. și data contractului	Casa furnizoare	Obiectul contractului	Modificări la contract și data modificărilor	Dacă s-a început fabricarea și la ce dată	Ce s-a executat până în prezent	Ce s-a recepționat	Cum s-au ținut casele de obligații	Ce s-a plătit până în prezent (lei)	Ce urmează a se mai plăti (lei)
6	7380/13.06.1932	Societatea "Gnome et Rhône"	Licență motor "Mercury" pentru fabricarea în țară a acestor motoare	Nu	Documentația în curs de recepție	---	---	Da	3.327.000	13.391.000
7	881/19.08.1932	Societatea "Hotchkiss"	200.000 cartușe de 13,2 mm	Nu	S-a început în octombrie 1932	5250 cartușe, restul în fabricație	5250 cartușe	Da	2.309.376	9.249.950
8	4365/06.04.1932	Societatea "Liore Olivier"	1 avion "Dewoitine"	Nu	Avionul predat în 1930	---		Da	2.912.719	1.941.813
9	5509/01.04.1931	Societatea "Idrovolanti Alta Italia"	26 hidroavioane: 6 tip S55; 6 tip S56 bis; 8 tip S59 bis; 6 tip S62 bis; 6 motoare "Fiat" A115	Avenant nr. 3764/3.09. 1931; 6 tip S55; 4 tip S56 bis; 12 tip S62 bis; 8 motoare "Fiat" A115	S-a început în aprilie 1931	4 tip S56 bis; 5 tip S62 bis; 7 motoare "Fiat"	4 tip S56 bis; 5 tip S62 bis; 7 motoare "Fiat"	**	19.861.731	89.875.093
10	5508/01.04.1931	Societatea "Izotta Fraschini"	50 motoare: 18 motoare 500 CV.R; 22 motoare 500CV; 10 motoare 750CV	Avenant nr. 3764/03.09. 1931; 20 motoare 500CV; 24 motoare 750CV	S-a început în aprilie 1931	5 motoare 750CV	5 motoare 750CV	Nu***	14.713.071	67.043.135
11	1083/12.10.1932	Societatea "Gnome et Rhône"	1 motor "Mercury"	Nu	S-a început în octombrie 1932	---	---	Da	319.718	1.278.875

Note:

* Neplătindu-se nimic până în prezent, Societatea "Optique et Precision de Levallois" a oprit expedierea telemetrelor în țară.

- ** Motoarele “Fiat” au fost predate și refuzate în țară, casa a acceptat înlocuirea.
- *** Motoarele “Asso” de 500CV au fost respinse la recepția în fabrică;
Recepția hidroavioanelor S55 a fost oprită din cauza motoarelor și litigiul este în curs de soluționare;
Șapte hidroavioane S62 nu au fost încă trimise în țară din cauza litigiului de mai sus.

Directorul Aeronauticii
Colonel GHEORGHE OPRESCU¹

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1210, f. 146.

¹ Colonel (artilerie) *Gheorghe Oprescu*, născut la 19.03.1880. Grade: sublocotenent - 01.07.1902, locotenent - 10.05.1906, căpitan - 01.04.1911, maior - 01.04.1916, locotenent-colonel ?, colonel - ?

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
 Direcția Geniu
 Nr. 996

22 noiembrie 1932

Către
MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
- Secretariatul General -

La nr. 516 din 21. 11. 1932, am onoarea a raporta:

I. Ministerul Apărării Naționale - Inspectoratul General al Geniului a încheiat cu firma "Marconi's Wireless Telegraph Co. Ltd." Londra contractul nr. 14.490 din 12 august 1931.

II. Comandând 286 echipamente militare de radio cu mijloacele lor de transport și piese de rezervă cuprinzând:

- 6 echipamente de 2 Kw putere anod, denumite posturi "B", fiecare montat pe câte două autocamioane;

- 20 echipamente de 1Kw putere anod, denumite posturi "C", fiecare montat pe câte două autocamioane;

- 60 echipamente de 500 wați putere anod, denumite posturi "D", fiecare montat pe câte un autocamion;

- 100 echipamente a 100 wați putere anod, denumite posturi "E", fiind transportate: 40, fiecare pe câte o trăsurică hipomobilă și 60, fiecare pe câte un lot de samare;

- 100 echipamente a 50 wați putere anod, denumite posturi "F", transportate fiecare pe câte un lot de samare.

III. Valoarea totală a contractului este de 447.896 lire, 11 șilingi și 6 pence, preț care, socotit la cursul leului stabilizat de 813,59 lei pe liră, este de 364.404.175 lei.

IV. Până la data de 31 decembrie 1932 nu se plătește nimic, prima rată urmând a se plăti la 12 august 1933.

V. Sume restante nu sunt; obligațiunile contractuale decurgând după data de 31 decembrie 1932

VI. Sumele de plată de la 1 ianuarie 1933 până la finele contractului, eșalonate pe ani, sunt:

Data plății	Sumele de plată			
	În lire		În lei	
La 12 august 1933	88.680-	8-	1	72.149.490,03
La 12 august 1934	84.233-	3-	7	68.531.272,24
La 12 august 1935	79.785-	19-	2	64.913.057,85
La 12 august 1936	75.338-	14-	6	61.294.833,78
La 12 august 1937	42.406-	0-	1	34.501.100,93
La 12 august 1938	39.952-	15-	3	32.505.168,05
La 12 august 1939	37.499-	10-	10	30.509.252,12
Total	447.896-	11-	6	364.404.175

VII. Expediția se face din Uzinele “Chelmsford”.

Datele livrării loturilor de materiale, față de datele contractului, au fost decalate cu 4 luni, deoarece, din cauza încercărilor suplimentare cerute de Ministerul Apărării Naționale pentru posturile modele, aprobarea posturilor a fost comunicată firmei furnizoare la data de 12 septembrie 1932 în loc de 5 mai 1932. Ca urmare Casa “Marconi” va începe livrarea furniturii cu 4 luni mai târziu, dacă nu se va aproba accelerarea fabricației, cum a cerut.

VIII. Până în prezent, în afară de data livrării, nu s-a adus nici o modificare contractului. Firma “Marconi” a respectat, până acum, toate clauzele contractului.

IX. Nu s-a recepționat nimic, deoarece primul lot sosește în țară în luna februarie 1933.

X. În prezent se găsesc în țară numai posturile modele experimentate de comisie.

În afară de contractul cu firma “Marconi”, Direcția Geniului nu mai are nici un contract în curs cu alte Case din străinătate.

Directorul Geniului
Colonel [IOAN] IARCA¹

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1210, f. 137.

¹ General de brigadă (geniu) *Ioan N. Iarca*, născut la 23.04.1885. Grade: sublocotenent - 01.07.1905, locotenent - 10.05.1909, căpitan - 01.11.1913, maior - 01.04.1917, locotenent-colonel - 01.04.1919, colonel - 31.03.1924, general de brigadă - 16.10.1935.

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
Secretariatul General

Situația
comenzilor de materiale în străinătate la 25 noiembrie 1932

Casa contractantă	Materiale comandate	Valoarea totală a contractului în lei la cursul de stabilizare	Sume achitate (lei)				Sume restante și de plată până la 31.03.1934	De plată de la 01.04.1934 până la finele contractului	Termenele de predare ale materialului, după contracte						Modificări aduse ulterior contractelor	Ce s-a recepționat până în prezent	Ce materiale au intrat în țară până în prezent	Observații	
			Până la 31.07.1930	la 31.07.1930	În anul 1931	În anul 1932			Până la 31.03.1933	1931	1932	1933	1934	1935					1936
Skoda	- 24 baterii 75 mm - 25 baterii AA 75 mm - 62 baterii obuziere 100 mm - 45 baterii obuziere 150 mm		200.042.500	16.000.000					- 1 bat. - 3 bat.	- 23 bat. - 10 bat.	- 12 bat.				- Modificat caracteristicile - Cerut înlocuirea a 24 baterii 75 mm cu 17 baterii AA - Nu s-a hotărât definitiv nimic	- Prototipul de 75 mm câmp, care a fost respins	-	- Comanda sistată - Trimis noi caiete de sarcini - Fabrica nu a răspuns dacă acceptă	
Schneider	- 45 baterii tunuri lungi 105 mm		14.737.500	4.912.500					- 1 bat.	- 6 bat.	- 14 bat.	- 24 bat.			- Modificat parte din caracteristici	- Prototipul (1 bat.) ce trebuie modificat	-	- Comanda sistată - Se întocmesc noi caiete de sarcini	
Zbrojowka	- 18.127 puști mitraliere la Brno - 5.000 puști mitraliere în România		-	-	50.000.000		266.671.276	1.539.528.264	- 2.000 pust.mitr - 0 pust.mitr	- 5.500 pust.mit. - 0 pust.mit.	- 4.500 pust.mitr - 1.000 pust.mitr	- 4.500 pust.mitr - 1.000 pust.mitr	- 1.627 pust.mitr - 1.500 pust.mitr	- 0 pust.mitr - 1.500 pust.mitr	-	- 2.000.000 cartușe recepționate - 2.000 pust.mit. în curs de recepție	- 2.000.000 cartușe	- Se continuă recepția	
Marconi	- 286 echipamente radio		-	-			72.451.968		-	-	185 echip.	105 echip.			-	-	-	-	- Se continuă fabricarea
Hotchkiss	- 200 pivoturi a 2 mitraliere AA - 200.000 cartușe			50.287.461	38.914.880		38.484.020	175.618.584		Toată comanda						- 200 pivoturi	- 7 loturi din 8 loturi pivoturi	- Se continuă fabricarea	
Gnome & Rhône	- 1 motor "Mercury" - Licență pentru fabricarea în țară									Toată comanda					-	-	-	-	- Se continuă fabricarea
Aerazur	- Materiale de aerostație			2.575.735			10.800.640			Toată comanda						- Tot materialul	- Tot materialul	-	- Primit tot materialul
Salmson	- 40 motoare de avion				2.970.000		21.483.770			Tot materialul						- Tot materialul	- Tot materialul	-	- Primit tot materialul
Optică Levallois	- 100 telementre stereoscoape						20.305.000			Toată comanda						- 70 telementre		- Oprit expedierea nefiind plătit	
Hispano Suiza	- 20 motoare de avion									Toată comanda						- Tot materialul	- Tot materialul	-	- Primit tot materialul

Casa contractantă	Materiale comandate	Valoarea totală a contractului în lei la cursul de stabilizare	Sume achitate (lei)				Sume restante și de plată până la 31.03.1934	De plată de la 01.04.1934 până la finele contractului	Termenele de predare ale materialului, după contracte						Modificări aduse ulterior contractelor	Ce s-a recepționat până în prezent	Ce materiale au intrat în țară până în prezent	Observații
			Până la 31.07.1930	la în anul 1931	în anul 1932 prelungit	Până la 13.03.1933			1931	1932	1933	1934	1935	1936				
Lioré-Olivier	- 1 avion "Devoitine"							Predat 1930								- Tot materialul	- Tot materialul	- Primit tot materialul
Idrovolanti Italia	- 27 hidroavioane - 6 motoare "Fiat"			19.861.731			39.723.462	50.151.631		Toată comanda					-	- 9 hidroavioane - 7 motoare	- 9 hidroavioane - 7 motoare	- Primit parte din materiale - Se continuă fabricarea
Isotta-Fraschini	- 50 motoare			14.713.071			14.713.071	52.330.064		Toată comanda						- 5 motoare	- 5 motoare	- Primit parte din materiale - Se continuă fabricarea
Quarnaro-Fiume	- 1 submarin - Ameliorarea periscopului la submarin - Nava-bază "Constanța" - 12 cutii conuri pentru torpile - Schimbarea punții navei		196.675.618	47.320.835			29.165.603			Toată comanda						- Nava-bază - Schimbarea punții navei - 12 cutii conuri torpile	- Nava-bază - Puntea navei - 12 cutii conuri torpile	- Reziliat contractul cu submarinul - Proces în curs
Officine Mecanice et Cantieri Navali	- Lucrări suplimentare la distrugătorul tip "R" - Lucrări neexecutate						9.953.845	-		Toată comanda					-	- Lucrările suplimentare	- Lucrările suplimentare	- Executat parte din lucrări
Ing. Scaglia Napoli	- 2 bucătării pe distrugătoare		-	-	-	-	147.806	-		Toată comanda					-	- Tot materialul	- Tot materialul	- Primit tot materialul
Weir Anglia	- Compressoare și sertare compresoare la distrugătoare		-	-	1.000.000		4.727.120			Toată comanda						- Tot materialul	- Tot materialul	- Primit tot materialul
Silurificio Napoli	- 24 torpile - 4 tuburi triple		-	11.357.716			56.788.582			- 12 torpile - 4 tuburi triple	- 12 torpile				-	- 10 torpile în curs de recepție - 4 tuburi triple		- În curs de fabricare și recepție
Hazemeyer Olanda	- 2 instalații tragere centralizată - 2 instalații TFS - Piese rezervă și plata montării			11.037.973			45.703.034			Piesele de rezervă	Toată comanda					- Piesele de rezervă	- Piesele de rezervă	- Primit parte din materiale - Se continuă fabricarea
Withead Anglia	- 10 torpile			6.744.661	3.477.161		12.260.110			Toată comanda								- Se continuă fabricarea
Swenska Suedia	- 2 instalații radio-tel. pentru nave			1.872.416			7.489.664	-		Toată comanda					-	- Tot materialul	- Tot materialul	- Primit tot materialul
Guvernul italian	- Pulbere de război stoc mobilizare						2.225.894	-							-	-	-	- Expediat după ce se plătește
Boffors Suedia	- Diferență schimb focoase și transport				297.139		1.003.080	-		Toată comanda					-	- Tot materialul	- Tot materialul	- Primit tot materialul

Casa contractantă	Materiale comandate	Valoarea totală a contractului în lei la cursul de stabilizare	Sume achitate (lei)				Sume restante și de plată până la 31.03.1934	De plată de la 01.04.1934 până la finele contractului	Termenele de predare ale materialului, după contracte						Modificări aduse ulterior contractelor	Ce s-a recepționat până în prezent	Ce materiale au intrat în țară până în prezent	Observații
			Până la 31.07.1930	la în anul 1931	În anul 1932	Până la 13.03.1933			1931	1932	1933	1934	1935	1936				
Ansaldo Italia	- Dispozitive paraflăcări la Depozitele de muniții de pe distrugătoare					395.910	-	Toată comanda							-	- Tot materialul	- Tot materialul	- Primit tot materialul
Hugo-Stoltzenberg	- Diferite gaze de luptă	165.385				165.385		Toată comanda							-	- Tot materialul	- Tot materialul	
Skoda	- Modernizarea a 3 baterii de 75 mm - Țevi fără închizătoare obuziere 150 mm și artilerie călăreată - Diferite piese pentru tunuri - Prese pentru presat proiectilele	52.436.485				37.454.132	14.982.353	Toată comanda	Restul de piese pentru tunuri	-	-	-	-	-	-	- 3 baterii modernizate - Toate piesele pentru tunuri	- 2 baterii modernizate - Toate piesele pentru tunuri - Toate presele pentru presat proiectilele	
Dornack	- 7300 kg alamă în benzi - 1425 kg aramă în bare - 160.670 kg degetare alamă - 25.000 degetare oțel placat	14.376.386				9.838.676	4.537.710	Predat în 1930							-	- 7.300 kg alamă - 1.425 kg aramă - 136.870 degetare alamă - 23.800 degetare oțel	Tot materialul	
Kynoch	- 9 loturi degetare alamă	2.465.775					2.465.775	Predat în 1930							-	Tot materialul	Tot materialul	
Filatures Franța	- 174.283.995 m ață de in kaki	4.897.380					4.897.380	Toată comanda							-	Tot materialul	Tot materialul	
Total		10.225.325.998																

Șeful Serviciului Secretariat General
Locotenent-colonel IOAN SION¹

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1314, f. 2-3.

¹ General de divizie *Ion Al. Sion* (artilerie), născut la 28.09.1890. Grade: sublocotenent - 01.07.1911, locotenent - 01.11.1914, căpitan - 01.04.1917, maior - 01.04.1920, locotenent-colonel - 01.10.1929, colonel - 16.10.1935, general de brigadă - 10.05.1941, general de divizie - 30.11.1942. Dispărut pe front la 21.11.1942.

Proces-verbal

I. Au luat parte la ședință, domnii membri ai Consiliului, după cum urmează:

General Samsonovici Nicolae	General Inspector de Armată, Ministrul Apărării Naționale
General Olteanu Marcel ¹	Inspector General de Armată
General Gorski Alexandru ²	Inspector General de Armată
General Manu Gheorghe ³	Inspector General de Armată
General Amza Ștefănescu Constantin ⁴	Inspector General de Armată
General Condeescu Nicolae	Inspector General de Armată
General Lăzărescu Constantin	General de divizie, Șeful M.St.M.
General Sichițiu Ioan ⁵	General de brigadă, Comandantul Forțelor Aeriene
General Motaș Dumitru	General de brigadă, Secretar General al M.Ap.N.
General Ilcușu Ioan	General de brigadă, Secretar General al M.Ap.N.

II. Au mai luat parte la ședință, cu vot consultativ, următorii:

Irimescu Radu	Subsecretar de Stat al Aerului
General de divizie Ignat Mihail ⁶	Inspector General al Geniului
General de divizie Petrescu Gheorghe	Inspector General al Artileriei

I. Chestiuni puse prin raportul controlorului general Bralley

A. Măsurile de luat în vedere a reducerilor de cheltuieli pentru bugetul viitor

1. Desființarea de licee militare.

Toți membrii Consiliului au fost contra desființării liceelor militare, care s-au dovedit foarte folositoare prin contribuția lor la formarea spiritului cetățenesc la un

¹ General (cavalerie) *Marcel Olteanu*, născut la 04.05.1872. Grade: sublocotenent - 08.07.1891, locotenent - 01.01.1894, căpitan - 28.11.1900, maior - 10.05.1910, locotenent-colonel - 01.04.1914, colonel - 10.05.1916, general de brigadă ?

² General (infanterie) *Alexandru Gorschi*, născut la 25.01.1875. Grade: sublocotenent - 10.07.1895, locotenent - 1900, căpitan - 14.03.1905, maior - 01.04.1911, locotenent-colonel - 01.08.1915.

³ General de divizie *Gheorghe Manu*, născut la 25.12.1876. Grade: sublocotenent - 25.12.1895, locotenent - 07.04.1900, căpitan - 10.05.1906, maior - 16.04.1912, locotenent-colonel - 01.04.1916, colonel - 01.09.1917, general de brigadă - 31.03.1919, general de divizie - 01.10.1928, inspector general de corp de armată - 01.10.1931.

⁴ General de divizie *Constantin Amza Ștefănescu*, născut la 23.07.1875. Grade: sublocotenent - 01.07.1897, locotenent - 07.04.1900, căpitan - 10.05.1907, maior - 01.04.1913, locotenent-colonel - 15.08.1916, colonel - 01.04.1917, general de brigadă - 30.03.1917, general de divizie - 01.04.1928, inspector general de armată la 01.10.1931.

⁵ General de divizie *Ioan Sichițiu* (artilerie), născut la 19.01.1878. Grade: sublocotenent - 01.07.1890, locotenent - 10.05.1903, căpitan - 10.05.1909, maior - 14.03.1916, locotenent-colonel - 01.04.1917, colonel - 01.04.1919, general de brigadă - 25.03.1928, general de divizie - 15.01.1933.

⁶ General de divizie (geniu) *Mihail Ignat*, născut la 14.08.1876. Grade: sublocotenent - 01.07.1896, locotenent - 07.04.1900, căpitan - 10.05.1907, maior - 01.04.1913, locotenent-colonel - 15.08.1916, colonel - 01.09.1917, general de brigadă - 01.04.1919, general de divizie - 01.04.1930.

însemnat număr de tineri și mai ales, pentru pregătirea spiritului militar la aceia care îmbrățișează cariera militară.

Consiliul hotărăște ca: Liceul Militar Mânăstirea Dealului să rămână complet, iar la celelalte să se continue cu desființarea - treptată - a cursului inferior.

2. Suprimarea convocărilor ofițerilor la: divizii, corpuri de armată, Marele Stat Major și minister.

Discuțiile au evidențiat necesitatea acestor convocări, și având în vedere că ele nu cauzează cheltuieli prea mari, Consiliul hotărăște menținerea lor.

3. Reducerea soldei trupei

Consiliul - în unanimitate - aprobă reducerea soldei zilnice la:

1,50 lei de sergent

1,00 lei de caporal

0,50 lei de soldat

4. Consiliul hotărăște, de asemenea:

A se interveni la Ministerul de Interne pentru a se face demersurile necesare pe lângă autoritățile comunale sau instituții particulare, proprietare de uzine electrice și apă, să reducă tarifele pentru armată, cu cel puțin 40%.

A se interveni la Președinția Consiliului de Miniștri, propunându-se modificarea legii Statutului Funcționarilor Publici, în scopul de a se da posibilitatea să se înlocuiască o parte din personalul civil al Armatei, cu militari.

B. Organizare - Încadrare

1. Desființarea unei părți din spitalele militare.

A fost considerată, de toți membrii Consiliului, ca neoportună.

2. Reducerea numărului ofițerilor activi, prin aplicarea art. 37 din Legea Poziției Ofițerilor, la toți ofițerii care nu mai îndeplinesc condițiile de a rămâne în armată, a fost admisă în unanimitate.

Consiliul a mai hotărât ca:

3. Domnul general de divizie Petrescu Gheorghe să studieze chestiunea reducerii personalului stabilimentelor tehnice, în raport cu lucrările ce se efectuează de stabiliment.

4. Să se revadă încadrarea armatei cu ofițeri de intendență, astfel ca să nu mai fie ofițeri de intendență în locuri de ofițeri de administrație.

5. Inspectoratul General al Intendenței să studieze reorganizarea serviciilor de verificare și control în armată, în scopul ca ofițerii de intendență să facă numai verificări; iar pentru controlul gestiunilor să se formeze un corp special de ofițeri controlori.

6. Inspectoratul General al Cavaleriei să studieze chestiunea transformării Depozitelor de Remontă în "Centre de dresajul cailor" și reducerii efectivelor și cheltuielilor acestor depozite, în raport cu producția.

C. Dotarea armatei cu materiale de război.

1. Înființarea unui fond de dotare al armatei cu materiale de război, alimentat cu o taxă de 10.000 lei ce ar urma să se încaseze de la tinerii cărora li s-ar reduce serviciul militar la 2 luni.

Domnul Inspector General de Armată Gorski Alexandru este de părere că s-ar putea aproba acest deziderat, însă să se studieze modalitatea aplicării. Aceasta se practică și în străinătate.

Domnul general Sichitiu este pentru înființarea acestui fond, însă numai pentru minoritari.

Consiliul nu aprobă această propunere, deoarece prezintă neajunsuri de ordin moral și social; ar reduce numărul tinerilor care ar dori să recruteze pentru călărași cu schimbul și ar lipsi armata de o parte din elementele bune, necesare instruirii contingentelor, care ar beneficia de acest avantaj.

2. Luându-se în discuție modalitatea plății materialelor ce avem comandate, Consiliul hotărăște:

Să se intervină la Președinția Consiliului de Miniștri pentru a se intra în tratative cu fabricile, la care avem comenzi de materiale, ca să eșaloneze plățile pe mai mulți ani.

De asemenea, ca datoria Ministerului Apărării Naționale, decurgând din comenzile de armament, să fie trecute la datoria publică, putându-se da, prin aceasta, mai multă siguranță furnizorilor, că li se vor achita la timp datoriile.

D. Înlocuirea cailor bătrâni ai armatei.

Pentru a se putea începe primenirea cailor bătrâni ai armatei, Consiliul hotărăște să se ceară Președinției Consiliului de Miniștri, ca:

1. Taxele de cai, depuse de T.T.R. din cavalerie și artilerie, să nu se mai verse la tezaur, ci să fie făcute venit la M.Ap.N., sub denumirea "Fond procurare cai".

2. Diferența de hrană între cifra bugetară de animale și cea existentă în decursul anului, să fie vărsată la fondul procurării cailor.

3. În fiecare an să fie vânduți, la licitație, circa 1000 cai bătrâni și impropriei serviciului, iar suma ce va rezulta să fie vărsată la fondul procurării cailor.

E. Hrana oamenilor, cailor; lemne.

Consiliul opiniază să se intervină la Președinția Consiliului de Miniștri ca:

- Aprovizionările cu grâu și furaje să nu se mai facă prin cooperative, ci direct de la producători.

- Licitațiile pentru furaje, grâu și lemne, să nu mai treacă prin oficiile de licitații centrale, ci să fie aprobate de comandanții de corpuri de armată, după indicațiile M.Ap.N.

F. Întreținerea oamenilor, cailor și materialelor. Îmbrăcămintea.

Consiliul aprobă următoarele propuneri:

1. Oamenii, de la trupele călări, ce îndeplinesc funcții de servanți, precum și acei din servicii, să poarte bocanci în loc de cizme.

2. Să se modifice regulamentul de administrație în armată, în sensul ca să se înființeze "Masa de întreținere la corpuri, care să se alimenteze cu bani proveniți din vinderea bălegarului, oase, gunoi, reformături etc.

3. Să se intervină la Președinția Consiliului de Miniștri ca, prin derogare de la Legea Contabilității Publice, sumele plătite de ofițerii ce sunt întreținuți în spitale, sanatorii etc., să nu se mai verse la tezaur, ci să se facă venit la fondurile respective (hrană, chirii etc.).

G. Structura bugetului.

1. Luându-se în discuție propunerea ca bugetul armatei să fie împărțit pe un număr mai mare de articole, astfel încât fiecare cheltuială să aibă articolul său separat, Consiliul nu aprobă această propunere.

2. Se aprobă înscrierea în bugetul armatei a veniturilor provenite din timbrul aviației, precum și cheltuielile ce urmează a se face din venitul aceluiași timbru,

conform legii, publicată în Monitorul Oficial nr. 119 din 25 mai 1932.

H. Diverse.

Consiliul hotărăște a se cere la Ministerul de Finanțe ca:

1. Cheltuielile aprobate de M.Ap.N. și a căror valoare nu întrece cota repartizată lunar, să nu mai treacă pe la comisia de angajări de pe lângă Ministerul de Finanțe, care nu poate judeca oportunitatea, utilitatea și indispensabilitatea aprobărilor date de ministru.

2. Să se desființeze procedeul plății mandatelor pe decade și să se facă, ca și înainte, lunar.

3. Să se ia măsuri ca acreditivele repartizate administrațiilor financiare să fie plătite în întregime, de către acele administrații. În lipsă de bani, administrațiile să fie obligate a raporta, telegrafic, Ministerului de Finanțe, care să repartizeze plata la alte administrații financiare.

II. Revederea planului de repartiție pe Direcții a comenzilor ce urmează să se dea uzinelor din Reșița din suma de un miliard

Consiliul hotărăște ca suma de 10.890.000 lei, repartizată Direcției Domeniilor Militare pentru confecționarea a 15.000 bucăți paturi, să fie dată pentru armament, cota repartizată Direcției Armamentului majorându-se la suma de 578.390.000 lei, care se va întrebuința pentru:

1. Îmbunătățirea a 232 tunuri de câmp 75/1925 și anume:

Modificarea traseului interior, pentru a trage muniție modernă și muniția de 5,3 kg existentă.

Repararea afetelor și modificarea lor, astfel ca să permită un unghi mare de tragere vertical.

Repararea antetrenelor de 76,2 pentru numărul respectiv al gurilor de foc, îmbunătățite și adaptarea lor pentru a transporta muniția de 75 mm.

2. Repararea a 130 tunuri de 75/97, inclusiv a 37 frâne de tragere.

3. Procurarea a 72.400 lovituri moderne de 75 mm pentru tunurile îmbunătățite.

4. Repararea și adaptarea, pentru muniția de 75 mm a 232 chesoane de 76,2.

5. Procurarea a 81.400 tuburi de alamă pentru muniția obuzierului de 100 mm model 1914.

6. Confecționarea a 4.000 recipiente de aramă (cu închidere ermetică) pentru păstrarea pulberii vărsate și a garguselor (capacitate de 50 kg).

7. Îmbunătățirea a 129 obuziere de 100 mm, model 1914, prin retubare și modificare la afet pentru realizarea sporului puterii până la aceea obținută cu modelul 1914/19, și repararea antetrenelor respective.

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1210, f. 233-238.

ROMÂNIA
Secretariatul Consiliului
Superior al Apărării Țării

13 decembrie 1932

Proces-verbal

Încheiat la 13 decembrie 1932 în ședința Consiliului Superior al Apărării Țării.

M.S. Regele arată că a ordonat această întrunire pentru a lua în discuție problema armamentului nostru, și anume:

I. Care sunt comenzile de armament în curs și modul cum ele se execută.

II. Chestiunea fabricării acestui armament în țară.

Majestatea Sa adaugă că: nu tot armamentul se va putea fabrica în țară, ci numai o parte.

Ceea ce este sigur însă, este că, chestiunea fabricării în țară constituie problema cea mai importantă, întrucât ea este singura soluție eficace și, ca atare, trebuie, neapărat îndrumată pe calea cea bună.

I.

S-au examinat comenzile de armament de la fabricile “Skoda”, “Zbrojowka” și “Schneider” și anume:

- Modul cum s-au dat aceste comenzi;
- Caracteristicile tehnice ale materialelor comandate și motivele pentru care nu se mai face comanda tunurilor de câmp;
- Stadiul actual al comenzilor.

Modul cum s-au dat aceste comenzi

S-a constatat că: pe când înainte de război, comenzile de materiale se făceau printr-un singur organ al ministerului, pe baza unor modele gata prezentate de uzine, după război procedeul s-a schimbat și anume:

Se stabilesc caracteristicile esențiale dorite și se cere fabricii construirea unui prototip, care să posede aceste caracteristici.

Fabrica procedează la construirea prototipului, care va corespunde sau nu.

Dacă nu corespunde, se construiește un alt prototip până la reușită. Din această cauză, se pierde mult timp.

Caracteristicile materialelor comandate nu au fost bine stabilite, din cauza amestecului de atribuții între diferitele organe ale Ministerului Apărării Naționale, amestec a cărui influență dăunătoare se constată că s-a manifestat în tot decursul executării comenzilor.

Astfel:

Pentru comanda de la Skoda, s-a constatat că, atunci când parte din prototipuri erau gata, ele aveau caracteristici care nu conveneau nevoilor noastre și a trebuit să se

stabilească noi caracteristici, pentru fiecare fel de material, iar pentru tunul de câmp de 75 mm, să se renunțe complet la comandarea lui.

Această hotărâre s-a luat pe baza deciziei Consiliului Superior al Armatei.

Pentru comanda de la "Schneider". S-a constatat, de asemenea, inconvenientul confuziilor de atribuții, întrucât un organ a urmărit fabricarea prototipului și încercarea lui și un alt organ trebuie să concretizeze într-un caiet de sarcini definitiv, normele de fabricare în serie.

Pentru remedierea inconvenientelor arătate mai sus, Ministerul Apărării Naționale a întocmit, deja, un proiect de lege de modificarea legii de organizarea a ministerului, prin care se precizează atribuțiile diferitelor organe.

Stadiul actual al comenzilor.

Din cauzele arătate mai sus, toate comenzile au întârziat în executarea lor și se găsesc astăzi în situația următoare:

Comanda de puști mitraliere de la "Zbrojowka". La 1 aprilie 1933, materialul începe să sosească în țară și vor sosi în primii trei ani consecutivi, câte 4.000 puști mitraliere pe an și în cei doi ani următori câte 3.000 puști mitraliere.

Cu începere din anul 1935-1936 se vor preda și puști mitraliere fabricate în țară și anume, câte 2.000 puști mitraliere în primii doi ani și câte 1.500 în cei doi ani următori.

- Comanda de material de artilerie de la "Skoda".

Condițiile tehnice sunt aproape terminate și noul angajament se va putea încheia în curând.

- Comanda de tunuri de la "Schneider", se găsește în stadiul cercetării prototipului.

II.

Se ia în discuție fabricarea armamentului în țară.

În urma discuțiilor urmate, s-a ajuns la stabilirea următoarelor concluzii principale:

1. Toți sunt de acord asupra necesității de a se fabrica materiale de război în țară.
2. Există, în țară, posibilități metalurgice și de materii prime pentru a realiza aceasta.

Ceea ce lipsește însă este specialitatea tehnică a fabricațiilor de armament.

Această specialitate trebuie realizată cu concursul inițial al unor fabrici străine, care posedă această specialitate.

Acest concurs s-ar putea obține de la Uzinele "Skoda" și "Zbrojowka" cu care lucrăm actualmente.

În consecință, va trebui ca, la revederea contractelor actuale, să se introducă, neapărat, obligația categorică, de a fabrica o parte din comenzi în țară.

Pentru "Zbrojowka", care are deja obligația de a fabrica și în țară, trebuie a se lua toate măsurile pentru ca contractul să fie eficace.

La nevoie, Statul va trebui să cumpere din țară oțelul de care "Zbrojowka" va avea nevoie la fabricație și să-l predea fabricii.

3. În cazul când nu am putea obține concursul unor fabrici străine, în scopul creării unei industrii naționale pentru fabricarea materialelor de război, va trebui să o creem prin propriile noastre mijloace.

Posibilitatea există, căci avem fabricile noastre militare, precum și fabricile Reșița, Copșa Mică-Cugir și I.A.R.

Trebuie, însă, să li se dea comenzi, căci atunci își vor putea completa utilajul și vor căpăta experiența necesară.

Mai rămâne chestiunea oțelăriei, a explozivului și a acidului azotic.

Toate aceste se pot rezolva prin:

- O singură oțelărie, care să satisfacă nevoile tuturor fabricilor de armament și motoare (Reșița, Copșa Mică-Cugir și I.A.R.), care trebuie să fie coordonate.

- Trotilul se va putea fabrica la Făgăraș, dacă i se dă comenzi și i se dă posibilitatea de procurare a acidului azotic.

- Acidul azotic îl putem fabrica la Dicio-Sân Martin; este însă nevoie de încheiat un aranjament pentru înființarea acolo a unei fabrici de acid azotic.

*

* *

M.S. Regele ordonă ca:

Pe baza celor discutate în această ședință, ținând seamă de necesitatea de a se realiza cât mai repede fabricarea materialelor de război în țară, utilizând în acest scop, în cea mai mare parte, industriile deja existente. O comisie compusă din domnii: Subsecretar de Stat Irimescu, generalii Angelescu, Rudeanu, Papană și colonel Tănăsescu și un delegat al Marelui Stat Major să aducă, până în 7 zile, propuneri concrete.

Secretarul Consiliului Superior al Apărării Țării

Colonel VICTOR ATANASIU

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1342, f. 490-493.

„Societatea Anonimă a fostelor Stabilimente Skoda la Plzeň”

REPREZENTANȚA PENTRU ROMÂNIA

București, 15 decembrie 1932

Nr. 621

**Către
MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE**

Alăturat, avem onoarea de a înainta Ministerului Apărării Naționale o tabelă comparativă a prețurilor¹ pentru tunurile și munițiile iugoslave și românești, din care puteți deduce că prețurile românești, exprimate în cifre, sunt în medie cu 7,97 % mai ieftine la tunuri și în medie cu 15 % mai ieftine la muniție.

În privința tabelii comparative anexate ne permitem a mai observa următoarele:

Diferența fundamentală, dintre comanda prescrisă de Iugoslavia și cea prescrisă de către România, este aceea că Iugoslavia finanțează singură comanda dată nouă și anume, după semnarea contractului ne-a achitat întreaga sumă prin bonuri de tezaur, ce sunt garantate de Banca Națională iugoslavă, astfel că noi am fost în situația de a negocia imediat aceste bonuri de tezaur și de a dispune de fapt de întreaga sumă.

La contractul românesc noi am finanțat României întreaga comandă.

Deoarece Iugoslavia acordă 7 % procente la bonurile de tezaur emise și conform contractului ne plătește până la data de 15. 03. 1936 pentru suma de 840.527.400 coroane cehe, dobânda de 304.941.831 coroane. Uzinele “Skoda” beneficiază de această sumă de dobânzi de fapt în numerar, pe când la contractul românesc, care este finanțat de Uzine, “Skoda” trebuie, de fapt, să plătească băncilor dobânzile cuprinse în contract.

În suma dobânzilor de 304.941.831 coroane nu sunt cuprinse dobânzile de la 15. 03. 1936 până la 15. 03. 1937, deoarece aceste dobânzi se acoperă anual prin furnizarea de tutun în suma minimă de 120.000.000 coroane.

Trebuie, deci, ca la suma de 304.941.831 coroane, să se adauge și dobânzile pentru anul 1936-1937.

Cele 4,5 % (respectiv 6,5 % pentru muniție), socotite de noi în tabelă ca, coeficient pentru calitatea superioară pentru România, au fost calculate în martie 1931, deci într-o epocă când preluarea materialului de către Comisia de Recepție conform caietului, încă nu a fost tradusă în practică.

După experiențele făcute în decursul celor 22 luni de fabricație în serie, procentul de 4,5 %, respectiv 6,5 %, s-ar majora la cel puțin 20-25 %, ceea ce poate fi dovedit prin practica făcută și poate fi confirmat chiar și de către Comisia de recepție.

Pe când Iugoslavia plătește în 7 ani și 3 luni pentru comanda finanțată de dânsa, o dobândă de 304.941.831 coroane și, în plus, furnitura de tutun pentru termenul de la

¹ Vezi Documentul nr. 42.

15. 03. 1936 până la 15. 03. 1937, de care sume noi de fapt beneficiem, Uzinele noastre decontează Ministerului Apărării Naționale de la suma de 1.035.978.000 coroane pentru 10 ani, numai 108.196.550 coroane.

România plătește, deci, pentru 10 ani, 10% dobândă, pe când de la Iugoslavia noi primim pentru 7 ani și 3 luni 36,28 % dobânzi și, în plus, dobânda de la 15. 03. 1936 - 15.03.1937.

Pe când Guvernul iugoslav ne-a dat garanția Băncii Naționale iugoslave, care este ratificată printr-o lege și în afară de aceasta plățile fiind garantate de către Regia cehoslovacă de tutun, Guvernul român nu ne-a dat nici un fel de garanție pentru creditul de 10 ani, prin ceea ce procurarea unui credit pe piața mondială nu a devenit numai mai dificilă, și cu mult mai scumpă.

Condițiile înăsprite de preluare pentru material, vastele probe de rulaj și de tragere, în fine exigențele enorm de mari pentru tragerea de precizie, ce n-au fost acceptate de nici o altă firmă din lume și nici nu vor putea fi acceptate, constituie, pentru Uzinele “Skoda”, un risc atât de mare la recepția materialului, încât acesta nici nu poate fi redat aici în cifre.

Din cele enumerate, Ministerul Apărării Naționale poate deduce sub ce condiții favorabile de credit, de plată și de prețuri a fost dată această comandă și că, contractul iugoslav oferă Uzinelor “Skoda” avantaje financiare și tehnice incomparabil mai bune decât cel românesc, care ne oferă, de fapt, lucru, însă nici un fel de avantaje financiare.

Primiți, vă rugăm, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

REPREZENTANȚA PENTRU ROMÂNIA
A UZINELOR “SKODA”
(ss) indescifrabil

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1337, f. 271-273.

MINISTERUL ARMATEI
DIRECȚIA ARMAMENT
Comisia Militară Română de Recepție
la Uzinele "SKODA"
Nr. 562

15 decembrie 1932

Către
MINISTERUL ARMATEI
Secretariatul General

Urmare la raportul telegrafic nr. 373/1932, pentru executarea ordinului dumneavoastră telegrafic nr. 15928, din 13. 12. 1932:

Am onoarea a raporta că m-am prezentat la Direcția Comercială a Uzinelor "Skoda" la Praga, și am cerut să mi se pună la dispoziție scrisoarea reprezentantului uzinelor la București relativ la datele ce cere asupra comenzii materialului de artilerie al armatei iugoslave, precum și toate documentele originale necesare pentru a controla autenticitatea datelor ce vor comunica.

Uzinele mi-au prezentat o scrisoare ce au înaintat Ministerului Armatei, la data de 20 martie 1931, prin care se face o comparație între prețurile de livrare a materialului de artilerie pentru armata română și pentru armata iugoslavă, spunând că reprezentantul lor de la București, cere confirmarea, de către Comisia română, a datelor prevăzute în această scrisoare; au mai prezentat, de asemenea, un număr de 6 tabele numerotate I-VI tot cu prețuri comparative între cele două comenzi, tabele ce uzinele declară că au fost deja înaintate Ministerului Armatei prin reprezentantul lor de la București - odată cu scrisoarea de mai sus.

Ca documente pentru controlul datelor mi-au prezentat contractele originale și caietele de sarcini cu toate anexele lor, atât ale armatei iugoslave, cât și ale armatei române; de asemenea, mi-au prezentat o copie după convenția între guvernele cehoslovac și iugoslav, relativă la livrarea tutunului.

Din studierea documentelor prezentate am constatat următoarele:

Prețurile unitare, atât pentru tunuri, cât și pentru muniții, prevăzute în tabelele menționate mai sus, sunt conforme cu cele indicate în contracte.

Contractul iugoslav, încheiat la data de 1 decembrie 1928, cuprinde furnituri de materiale în valoare totală de 862.079.400 coroane cehe; din această sumă a scăzut 21.552.000 coroane, care reprezintă valoarea taxelor către stat, așa că rămâne ca plată convenită uzinelor suma de 840.527.400 coroane; această sumă e prevăzut să fie plătită în rate anuale, începând din anul 1931 până în anul 1937 inclusiv.

La această sumă, e prevăzut în contract că Guvernul iugoslav trebuie să mai plătească suma de 304.941.831 coroane cehe, care reprezintă dobânzile la capitolul de mai sus. Această sumă e prevăzută să fie plătită tot în rate anuale, începând din anul 1928 până în anul 1935 inclusiv.

În rezumat, suma totală ce uzinele urmează a primi pentru comanda iugoslavă este de 1.145.469.231 coroane cehe.

Pentru această întreagă sumă, se prevede, în contract, că uzinele vor primi, până la data de 20 aprilie 1929, bonuri de tezaur emise de statul iugoslav printr-o lege specială și garantate de Banca Națională iugoslavă.

Tot în contract este prevăzut un capitol relativ la compensația plății către uzine prin tutunul ce Regia monopolului tutunului iugoslavă se obligă a-l livra Regiei cehoslovace. După copia convenției, ce uzinele mi-au prezentat, rezultă că, anual, Iugoslavia trebuie să furnizeze Cehoslovaciei o cantitate de 3.500.000 kg tutun și, la nevoie, o cantitate suplimentară de 500.000 kg. Această convenție are o durată de 6 ani, începând din anul 1928 și prevede stipulațiunea unei prelungiri pe încă o perioadă de 6 ani. Contractul prevede că Guvernul iugoslav nu are dreptul să întrebuițeze sumele primite pentru tutun, decât numai pentru plata materialului comandat la Uzinele "Skoda"; de altfel Regia monopolului tutunului cehoslovacă predă direct uzinelor "Skoda" suma rezultată pentru plata tutunului, primind în schimb bonuri de tezaur de valoare analogă.

Uzinele mi-au prezentat documente din care rezultă că, în perioada 1 octombrie 1931 - 30 septembrie 1932, au primit de la Regia monopolului cehoslovacă, în contul comenzii iugoslave, o sumă de peste 200.000.000 coroane.

Asupra materialului livrat armatei române în plus sau îmbunătățit față de cel livrat armatei iugoslave, și care e prevăzut în tabelele I-VI la aliniatul II, am constatat, după caietele de sarcini și releveurile de material anexe, autenticitatea lor, cu singura deosebire că în tabloul I este trecut, ca predat în plus pentru armata română, 2 /3 telemetru, ceea ce nu este just deoarece comanda iugoslavă este la fel cu comanda română; uzinele au recunoscut greșeala și vor face rectificarea. Îmbunătățirile de construcție prevăzute în tabele, reprezintă, de fapt, modele noi, perfecționate, față de cele livrate armatei iugoslave, perfecționări ce au fost impuse uzinelor de către armata română prin caietele de sarcini; asupra prețurilor materialului, în plus sau îmbunătățit, și prevăzute în tabele, nu am putut face nici un control, nepunându-mi-se [pune] la dispoziție nici un document; uzinele mi-au spus că sunt prețurile lor de livrare pentru aceste materiale, calculate după normele ce au în vigoare.

Asupra procentului de 4,5 % asupra prețului unitar al tunurilor și 6,5 % asupra prețului unitar al muniției, prevăzut în tabelele I-VI, la aliniatul III sau IV, uzinele declară că au trebuit să-și adauge la prețul comenzii române această sumă, căci armata română a pretins realizarea de modele noi, pe când Iugoslavia a primit modelul pe care uzinele l-au prezentat și îl aveau realizat; de asemenea, armata română a impus uzinelor condiții de fabricație și de recepție mult mai stricte, ceea ce aduce uzinelor un risc mult mai mare. Într-adevăr, din comparația caietelor de sarcini, am constatat oarecare toleranțe mai mici de fabricație la comanda română, iar probele de recepție pentru materialul românesc sunt mai complete și cu prescripțiuni mai stricte. E greu de apreciat dacă aceste deosebiri pot antrena un risc pentru uzine, care să poată fi evaluat la suma pretinsă.

Celelalte aliniate din tabelele I-VI sunt calcule făcute de uzine, deduse din prețurile ce au trecut în tabele, calcule ce sunt detaliate în scrisoarea de la 20 martie 1931, menționată mai sus.

Șeful Comisiei Române de Recepție de pe lângă Uzinele “Skoda”

Maior DUMITRU ANTONESCU¹

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1337, f. 39-43.

¹ Colonel (tehnice) *Dumitru D. Antonescu*, născut la 08.10.1892. Grade: sublocotenent - 01.07.1914, locotenent - 01.11.1916, căpitan - 01.09.1917, maior - 31.03.1924, locotenent-colonel - 01.01.1934, colonel 01.06.1938; - confirmat în corpul tehnic la 27.02.1939.

Societatea Anonimă a fostelor Stabilimente Skoda la Plzeň
 REPREZENTANȚA PENTRU ROMÂNIA

15 decembrie 1932

Tabel
comparativ a prețurilor materialelor de artilerie livrate României și Iugoslaviei

Denumirea materialului	Valoarea prevăzută în contractul nr. 6102	Se scade valoarea materialului livrat mai mult ca la iugoslavi	Din suma restantă se scade:			Se adaugă 10% dobânzi din plățile eșalonate ale contractului nr. 6102	Valoarea comparativă a materialului românesc	Valoarea materialului iugoslav	Materialul românesc este mai ieftin cu:	
			4 1/2 % coeficient de calitate (6 1/2 la muniție)	40 % dobânzi după cum plătește Iugoslavia	2,3% dobânzi plătite de fabrică pt. mat. cumpărat și fabricat				Coroane cehe	%
Baterie de tunuri de 75 mm de câmp	3.760.000	620.635	141.271	1.255.746	72.205	313.936	1.984.079	2.070.400	86.321	4,35
Baterie de tunuri de 75 mm A.A.	5.540.000	615.600	221.598	1.969.760	113.261	492.440	3.112.221	3.459.380	347.159	11,15
Baterie de obuziere de 100 mm	3.260.000	569.195	121.086	1.076.322	61.888	269.080	1.700.589	1.843.000	142.411	8,4
Lovituri de 75 mm de câmp	1.235	26	78.6	483,6	27,8	120.9	739,9	855	115,1	15,6
Lovituri de 75 mm A.A.	1.655	117	99,97	615,20	35,37	153,80	941,26	1076	134,74	14,3
Lovituri de 100 mm obuzier	1.660	90	102,05	628	36,11	157	960,84	1.106	145,16	15,1

REPREZENTANȚA PENTRU ROMÂNIA

(ss) Indescifrabil

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt.1337, f. 274.

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
Secretariatul General

Situația
materialelor de război comandate de Ministerul Apărării Naționale în perioada 1921-1932

Uzina unde s-a dat comanda	Anul când s-a dat	Materialele comandate prin contracte	Ce s-a livrat până în prezent	Ce nu s-a livrat	Valoarea totală a contractului (în lei)	Ce s-a plătit până în prezent	Ce mai este de plată	Obs.
ARMAMENT								
“Skoda”	1921	42770 lovituri complete de 100 mm	Tot materialul	-	300.000.000	300.000.000	-	
“Skoda”	1930	800 lovituri complete de 6,8 kg, calibru 75 mm; 200 idem de 7,3 kg, modernizarea unui divizion de 75/1925	Tot materialul	-	25.203.860	16.381.480	8.822.380	
“Kynock”	1924	51.000.000 cartușe de 8 mm	Tot materialul	-	398.185.024	398.185.024	-	
“Gildo Giandoso”	1926	12.000.000 cartușe de 8mm model, 95	6.630.000 cartușe	5.370.000 cartușe	38.349.243	38.349.243		
“Kynock”	1928	1.800.000 cartușe de 8 mm model, 95	Tot materialul	-	7.500.00	7.500.000	-	
Ministerul de Război Francez	1928	18.350 grenade V.B.	Tot materialul	-	1.477.961	1.477.961	-	
“Granat” Polonia	1927/ 1929	286.500 focoase de grenade	Tot materialul	-	21.131.169	21.131.169	-	
“Wickers”	1924	20.500 focoase de 76,2 mm	Tot materialul	-	13.224.960	13.224.960	-	

Uzina unde s-a dat comanda	Anul când s-a dat	Materialele comandate prin contracte	Ce s-a livrat până în prezent	Ce nu s-a livrat	Valoarea totală a contractului (în lei)	Ce s-a plătit până în prezent	Ce mai este de plată	Obs.
“Skoda”	1924-1928	73.500 focoase de 100 mm model 91	Tot materialul	-	162.232.000	162.232.000	-	
“Skoda”	1929-1930	69550 focoase S.K.Z.	Tot materialul	-	41.000.000	41.000.000	-	
“Skoda”	1929	19.550 corpuri obuze 100 mm “Skoda”	Tot materialul	-	34.000.000	34.000.000	-	
“Nobel Ltd.” Anglia	1924-1929	243 kg trotil	Tot materialul	-	31.309.000	31.309.000	-	
“Nitrat” S.A. Varșovia	1925	69.552 kg trotil	Tot materialul	-	9.141.825	9.141.825	-	
“Bombrini Parodi”	1928	42.000 kg trotil	Tot materialul	-	12.913.182	12.913.182	-	
“Nobel Ltd.” Anglia	1924-1927	272.000 kg fulmicoton și 40.0000 kg. trotil	Tot materialul	-	58.381.497	58.381.497	-	
“Siatam” - Italia	1928	65.000 kg fulmicoton	Tot materialul	-	7.929.080	7.929.080	-	
“Gildo Giandosò”	1926	14.000 puști “Manlicher”, 4000 mitr. “Schwartzlose”	Toate puștile și 2000 mitraliere	2000 mitraliere	109.530.683	66.383.578	43.147.105	
Danemarca	1929	10.000 țevi mitral. “Schwartzlose”	Tot materialul	-	5.873.000	5.873.000	-	
Ministerul de Război Francez	1928	1850 trombloane V.B.	Tot materialul	-	1.532.038	1.532.038	-	
“Wickers” - Anglia	1925	400 lunete și rep. 400 înălțătoare 76,2	Tot materialul	-	34.000.000	34.000.000	-	
“Krauss”	1926	750 goniometre busole 830 busole directrice 80 cercuri vizare	Tot materialul	-	13.335.000	13.335.000	-	

Uzina unde s-a dat comanda	Anul când s-a dat	Materialele comandate prin contracte	Ce s-a livrat până în prezent	Ce nu s-a livrat	Valoarea totală a contractului (în lei)	Ce s-a plătit până în prezent	Ce mai este de plată	Obs.
“Skoda”	1930	45 bat. obuz 150 mm; 62 bat.obuz 100 mm; 42 bat.tun. 75 mm A.A.	-	Tot materialul	5.148.810.660	216.042.500	4.932.768.160	
“Schneider”	1930	45 bat. T.L.105 mm	-	Tot materialul	1.741.507.450	19.650.000	1.721.857.450	
“Zbrojovka”	1930	23.127 puști mitraliere Z.B.	24 puști mitral.	23.103 puști mitraliere	1.856.199.540	50.000.000	1.806.199.540	
MARINA								
“Patisson” - Napoli	1926	2 distrugătoare	Tot materialul		243.580.400	240.961.400	2.619.000	
“Quarnaro”	1926	1 submarin	-	Tot materialul	96.213.600	86.592.240	9.621.360	
“Quarnaro”	1927	1 navă pt. submarin	Tot materialul	-	97.389.544	84.650.241	12.739.303	
“Armstrong” - Italia	1926	10 tunuri pe afete 120/45 pt. distrugăt.	Tot materialul	-	30.900.000	30.900.000		
“Bofors” - Suedia	1927	15 tunuri 76, 102, 120. 3000 lovituri	Tot materialul	-	116.238.200	115.218.200	1.020.000	
“Skoda”	1924	800 tuburi alamă pt. tun. 120/45 monitoare	Tot materialul	-	2.990.400	2.990.400	-	
Reșița	1925-1926	1000 corp.proiect. 66 mm 800 corp. proiect. 120 mm	Tot materialul	-	6.022.500	6.022.500	-	
“Armstrong” - Italia	1926	850 lov. pt.tun 120/45	Tot materialul	-	16.150.600	16.150.600	-	
Guvernul Italian	1927	800 lov.pt.tun 120/45 1000 capse	Tot materialul	-	13.346.300	13.346.300	-	
“Bofors” - Suedia	1929	1000 obuze brizante 120/50	Tot materialul	-	5.544.000	5.544.000	-	

Uzina unde s-a dat comanda	Anul când s-a dat	Materialele comandate prin contracte	Ce s-a livrat până în prezent	Ce nu s-a livrat	Valoarea totală a contractului (în lei)	Ce s-a plătit până în prezent	Ce mai este de plată	Obs.
“Bofors” - Suedia	1931	2500 încărc.exploz. de trotil pt. ob. 120 mm	Tot materialul	-	1.838.980	1.838.980	-	
Reșița	1931	4500 corp.proiect.pt. tunuri 120/50	2500 corp.proiect.	200 corp.proiect	11.700.000	6.500.000	5.200.000	
“Whitead” - Anglia	1930	2 torpile	Tot materialul	-	4.769.120	4.769.120	-	
“Whitead” - Anglia	1931	10 torpile	-	Tot materialul	22.481.932	9.608.412	12.873.520	
“Sillurificio”	1931	24 torpile și 4 grupe triple de lansatoare	-	Tot materialul	68.146.298	11.357.716	56.788.582	
“Hazemeyer’s”- Olanda	1926-1927	2 instalații trag.cent. pt. distrugătoare	Tot materialul	-	68.473.972	68.473.972	-	
“Hazemeyer’s”- Olanda	1928	2 instal.telef. pt. distrug.	Tot materialul	-	1.905.975	1.905.975	-	
“Hazemeyer’s”- Olanda	1931	2 instal.tr.cent.	-	Tot materialul	55.189.866	11.037.973	44.151.893	
“Telefunken”	1928	2 stații radio gonio.	Tot materialul	-	574.770	574.770	-	
“Marconi”- Anglia	1928-1929	1 stație radio-gonio 1 stație T.F.S.	Tot materialul	-	2.577.600	Achitat		
“Spery”- Anglia	1928	2 stații foto-electrice	Tot materialul	-	8.016.320	Achitat		
“Swenska”- Suedia	1931	2 stații T.F.S.	Tot materialul	-	9.362.080	1.872.416	7.489.664	
CHIMICA								
Soc. Studii-constr. Paris	1925	70.000 măști R.S.C.	Tot materialul	-	49.549.500	Achitat		
AVIAȚIE								
“Astra”- Arad	1923	25 avioane “Proto”	Tot materialul			Achitat		
“Potez”	1924-1928	123 avioane “Potez”	13 avioane			Achitat		
“Fokker”	1925-1931	51 av. “Fokker”	Tot materialul			Achitat		

Uzina unde s-a dat comanda	Anul când s-a dat	Materialele comandate prin contracte	Ce s-a livrat până în prezent	Ce nu s-a livrat	Valoarea totală a contractului (în lei)	Ce s-a plătit până în prezent	Ce mai este de plată	Obs.
“Bleriot”	1925	100 avioane “Spad” și 100 motoare rezervă	Tot materialul			Achitat		
“Liore & Olivier”	1927	7 avioane “Leo”	Tot materialul			Achitat		
“Farman”	1927-1928	4 av “Farman”	Tot materialul			Achitat		
“Skoda”	1927	6 av. “Avia”	Tot materialul			Achitat		
I.A.R.	1927-1932	214 avioane “Potez” și 140 motoare	144 avioane	70 avioane și 140 motoare	718.524.802	456.440.802	262.084.000	
“Breguet”	1928	2 avioane “Breguet”	Tot materialul	-		Achitat		
“Idro - Volanti”	1927-1931	30 hidroavioane	17 hidroavioane	13 avioane	474.282.416	402.416.416	71.866.000	
“Armstrong”	1924	69 motoare	65 motoare			Achitat		
“Loraine Dietrich”	1924	24 motoare	Tot materialul			Achitat		
“Gnôme et Rhône”	1928	37 motoare	Tot materialul			Achitat		
“Hispano-Suiza”	1928-1931	23 motoare	Tot materialul			Achitat		
I.A.R.	1928-1932	197 motoare	Tot materialul			Achitat		
“Isotta - Fraschini”	1931	44 motoare	9 motoare	35 motoare	75.254.400	14.713.071	60.541.329	
“Hutchinson”	1924	2 baloane captive	Tot materialul			Achitat		
“Riedinger”	1925	5 baloane	Tot materialul			Achitat		
M.A.N. Elveția	1929	3 avioane “Devoitine”	Tot materialul			Achitat		
“Nieuport”	1929	3 avioane	Tot materialul			Achitat		
“Hotckhis”	1931	200 pivoturi mitr. A.A.	Tot materialul		251.932.860	86.893.165	165.039.695	
O.P.L.	1931	100 teletre	Tot materialul	100 teletre	20.305.000	-	20.305.000	

Uzina unde s-a dat comanda	Anul când s-a dat	Materialele comandate prin contracte	Ce s-a livrat până în prezent	Ce nu s-a livrat	Valoarea totală a contractului (în lei)	Ce s-a plătit până în prezent	Ce mai este de plată	Obs.
GENIU								
“Levy”- Franța	1924-1925	91 posturi diferite T.F.F.	Tot materialul	-	21.835.500	Achitat	-	
“Levy”- Franța	1927	15 posturi diferite T.F.F.	Tot materialul	-	16.260.000	Achitat		
“Marconi”- Londra	1929	2 posturi diferite T.F.F.	Tot materialul	-	800.000	Achitat	-	
R.C.A. America	1929	10 posturi diferite T.F.F.	Tot materialul	-	400.000	Achitat	-	
“Levy”- Franța	1929	8 posturi diferite T.F.F.	Tot materialul	-	240.000	Achitat	-	
“Marconi” Anglia	1931	286 echipamente militare campanie T.F.F.	Nimic	Un lot de 28 echipamente în curs de livrare. Comanda livrabilă în 2 ani	365.931.501	Nimic	Plata eșalonată în 7 rate anuale, începând cu 1933	
“Levy”- Franța	1927	7 radio goniometre	Tot materialul	-	2.290.000	Achitat	-	
“Tungsram”- București	1924/1925	27 Hugues-uri	Tot materialul	-	2.531.000	Achitat	-	
“Tungsram”- București	1927	7 Hugues-uri	Tot materialul	-	665.000	Achitat	-	
Fabrica Timișoara	1930	4 Hugues-uri	Tot materialul	-	362.000	Achitat	-	
„Leonida” București	1924/1925	34 grupuri electrogene	Tot materialul	-	3.548.246	Achitat	-	
„Leonida” București	1927	7 grupuri electrogene	Tot materialul	-	401.221	Achitat	-	
“Barbier-Benard” Franța	1927	18 semnalizatoare	Tot materialul	-	265.000	Achitat	-	
“Barbier-Benard” Franța	1930	4 semnalizatoare	Tot materialul	-	362.000	Achitat	-	

Uzina unde s-a dat comanda	Anul când s-a dat	Materialele comandate prin contracte	Ce s-a livrat până în prezent	Ce nu s-a livrat	Valoarea totală a contractului (în lei)	Ce s-a plătit până în prezent	Ce mai este de plată	Obs.
Fabr.Telef.Timișoara și „Energia”	1924/1925	3473 telefoane	Tot materialul	-	19.009.158	Achitat	-	
Fabr.Telef.Timișoara și „Energia”	1927	114 telefoane	Tot materialul	-	725.610	Achitat	-	
Fabr.Telef.Timișoara și „Energia”	1929	152 telefoane	Tot materialul	-	997.880	Achitat	-	
Fabr.Telef.Timișoara și „Energia”	1930	1222 telefoane	Tot materialul	-	8.773.960	Achitat	-	
Fabr.Telef.Timișoara și „Energia”	1931	1514 telefoane	Tot materialul	-	9.840.000	-	-	
Guvernul Francez	1924/1925	800 centrale telefonice	Tot materialul	-	2.247.125	Achitat	-	
Fabrica Timișoara	1931	126 centrale telefonice	Tot materialul	-	3.196.620	-	-	Neplătit
„Levy” și „Siemens - Halske”	1930	3 apar. surpr. conv. telef.	Tot materialul	-	390.000	Achitat	-	
Guvernul Francez	1924/1925	9600 km cablu telefonic	Tot materialul	-	19.600.000	Achitat	-	
“Siemens Halske”	1924/1925	2500 km cablu telefonic	Tot materialul	-	6.687.500	Achitat	-	
Guvernul Francez	1924/1925	19.200 bobine cablu	Tot materialul	-	980.000	Achitat	-	
Arsenalul Geniu	1930	2584 bobine cablu	Tot materialul	-	1.028.000	Achitat	-	
“Kisik”- Praga	1928	417 km cablu	Tot materialul	-	996.630	Achitat	-	
Arsenalul Geniu	1930	1534 genți telefonice	Tot materialul	-	1.419.442	Achitat	-	
Arsenalul Geniu	1930	152 târgi bobine	Tot materialul	-	90.885	Achitat	-	
„Industria Sârmei” Cluj	1930	265486 kg sârmă ghimpată	Tot materialul	-	4.499.987	Achitat	-	

Uzina unde s-a dat comanda	Anul când s-a dat	Materialele comandate prin contracte	Ce s-a livrat până în prezent	Ce nu s-a livrat	Valoarea totală a contractului (în lei)	Ce s-a plătit până în prezent	Ce mai este de plată	Obs.
„Industria Sârmei” Cluj	1931	749700 kg sârmă ghimpată	Tot materialul	-	13.167.000	Achitat	-	

Secretar General

Colonel /s.s./ indescifrabil

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt.1342, f. 145-149.

21 ianuarie 1933

**Către
 MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE**

Consiliul Superior al Apărării Țării, în ședința de la 13 decembrie 1932, a hotărât:

1. În bugetele anuale să se prevadă anuități pentru realizarea planului de înzestrare al Oștirii.

2. Bugetul anului 1933 al Ministerului Apărării Naționale va cuprinde sumele necesare pentru achitarea ratelor comenzilor contractate, precum și anuități pentru realizarea comenzilor de materiale de imediată nevoie, din planul de înzestrare al Oștirii și anume:

A. Contracte în curs:

a) La Uzinele "Skoda":

- 42 baterii A.A. 75 mm cu 50.000 lovituri
 - 62 baterii obuziere câmp 100 mm cu 47.138 lovituri
 - 45 baterii obuziere grele 150 mm cu 36.000 lovituri
- Cost total - 5.890.160.140 lei, plătitibil în 10 ani.

Anuitatea pe 1932 este de 695.800.000 lei.

b) La Uzinele "Brün" din Cehoslovacia.

- 23.127 puști mitraliere (din care 5000 vor fi fabricate în țară).
- Cost total - 2.081.561 lei, plătitibil în 10 ani.

Anuitatea anului 1932 este de 193.928.800 lei.

c) La Uzinele "Schneider" din Franța.

- 45 baterii tunuri lungi 105 mm cu 36.000 lovituri.
- Cost 1.938.490.713 lei, plătitibil în 10 ani.

Anuitatea anului 1932 este de 119.537.500 lei.

d) Material de aeronautică (motoare, piese de schimb, aparate optice) contractat la diferite Case străine și a căror anuități pe 1932 sunt de 98.509.216 lei.

e) Material de Marină contractat în Italia, Anglia și Olanda pentru torpile și instalații centralizatoare de tir, a căror anuități pe anul 1932 sunt de 57.455.251 lei.

Total contracte în străinătate - 1.186.356.392 lei.

La Uzinele Reșița.

Prima rată asupra comenzii de 1 miliard, făcută conform aprobării Consiliului Superior al Apărării Țării din februarie 1932 - 250.000.000 lei.

Total contractate în curs - 1.436.356.392 lei.

B. Comenzi de efectuat în cursul anului 1933.

Infanterie.

a) Completarea lipsurilor în armament și muniții de infanterie:

- cumpărarea a 118.000 arme calibru 7,92 mm, lipsă la efectivul de mobilizare (fără rezervă de 30%).

Cost 590 milioane. Prima rată 190 milioane lei.

- 4 unități de foc (24 milioane cartușe) pentru cele 118.000 arme 7,92 mm 120 milioane lei;

- 4 unități de foc (46 milioane cartușe) pentru puștile mitraliere comandate la "Brun" în Cehoslovacia - 230 milioane lei;

- 5 unități de foc (50.000 proiectile) pentru cele 169 mortiere de 75 mm - 250 milioane lei.

Total ---- 790 milioane lei.

b) Repararea materialului de infanterie.

- Repararea a 103.583 arme - 104 milioane lei

- Modernizarea a 4478 mitraliere la calibrul 7,92 mm - 200 milioane lei

- Repararea a 339 tunuri de infanterie - 36 milioane lei

- Repararea a 169 mortiere de 75 mm - 18 milioane lei

- Repararea a 139 tunuri de munte 76,2 mm pentru infanterie - 356 milioane lei

Total - 714 milioane lei

c) Sporirea debitului Pirotehniei la 350.000 cartușe (8 ore lucru) sau crearea a încă 2 Pirotehniei cu un debit de 100.000 (8 ore de lucru). 200 milioane lei

Artileria.

- 2 unități de foc (20.000 proiectile) pentru obuzierul de 105/906/916 german - 120 milioane lei

- Recontrolarea a 500.000 proiectile de 75 mm - 750 milioane lei

Gaze de luptă.

Construirea unei fabrici și dotarea cu măști a 1/4 din efectivul mobilizabil - 500 milioane lei.

Geniu.

Procurarea materialului de transmisiuni cuprinzând:

- Aparate și materiale telegrafice și telefonice;

- Aparate și materiale T.F.F.;

- Aparate și materiale de semnalizare.

} 500 milioane lei

Echipament.

Completarea echipamentului de mobilizare pentru trupele combatante și servicii - 200 milioane lei.

Sanitar.

Procurarea de material sanitar în proporția de 1/4 din necesarul la mobilizare - 250 milioane lei.

Fortificație.

Frontul de est și legătura cu Polonia - 1.600 milioane lei

Frontul de Vest - 1.200 milioane lei

Total general --- 8.260 milioane lei

3. Aeronautica.

Pentru procurarea materialului aeronautic se vor înscrie, în 5 bugete consecutive, câte 545 milioane anual. Această sumă se va acoperi din fondul integral al timbrului de aviație, circa 365 milioane, iar restul de circa 180 milioane se va înscrie în bugetul anual al Ministerului Apărării Naționale, cu începere din acest an.

4. În bugetul pe anul 1933 al Ministerului de Comunicații se va înscrie:

a) La Direcția C.F.R.: sumele necesare pentru:

- lucrările mici ca halte, cheiuri de îmbarcare, linii de garaj etc., stabilite în planul de dezvoltare al C.F.R. prezentat Consiliului de M.St.M;

- lucrări mari de construcții și refaceri stabilite în urgența I-a a Planului de dezvoltare C.F. și anume:

- construcția liniei Ilva Mică-Vatra Dornei, pentru 36 perechi trenuri;
- refacerea liniei Dej-Ilva Mică;
- refacerea liniei Vatra Dornei-Dărmănești.

b) *La Casa Autonomă a Drumurilor*, sumele necesare pentru construcția drumurilor în Basarabia, prevăzute în urgența I a planului de dezvoltare a drumurilor.

c) *La Casa Autonomă a Telefoanelor*, sumele necesare pentru:

- legăturile telefonice de pe frontiera Dobrogei;
- completarea rețelei în Basarabia, Transilvania și Dobrogea;
- legături internaționale.

5. A se înființa în țară stabilimentele care să procure cele necesare înzestrării armatei.

Este necesar ca nucleul acestor fabrici să ia ființă înainte de a se închide Conferința de dezarmare.

6. Pentru contractele existente se va căuta să se obțină condiții mai favorabile, atât de plată, cât și în sensul ca instalațiile în vederea fabricării în țară a unei părți de comandă, să se facă mai înainte, iar nu la sfârșitul livrării ultimei părți a comenzii, după cum este prevăzut în actualele contracte.

7. În tratativele ce se duc pentru obținerea de avantaje la contractele în curs, precum și la încheierile de noi contracte pentru comenzi în străinătate se va căuta a obține ca plata să se facă prin compensații, dându-se din produsele naționale care întrec posibilitățile noastre de consum, exploatare și desfacere.

În vederea aducerii la îndeplinire cât mai grabnică a hotărârilor Consiliului Superior al Apărării Țării, vă rugăm ca, de acord cu ministerele interesate - căroro li s-au făcut cunoscute aceste hotărâri - să stabiliți modalitățile de realizarea lor în cursul acestui an.

Președintele Consiliului de Miniștri
ALEXANDRU VAIDA VOEVOD

Secretarul Consiliului Superior al Apărării Țării
Colonel VICTOR ATANASIU

Rezoluție:

31 ianuarie 1933

D-1 Secretar general

1. Se vor trece în bugetul pe 1933 sumele necesare care revin M.A.N.

2. Secretariatul Consiliului Superior al Apărării Țării va ține legătura cu celelalte ministere pentru ca și ele să prevadă în buget sumele corespunzătoare.

G-ral (ss) NICOLAE SAMSONOVICI

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1342, f.481-484.

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
Comisia de Apărare Națională a Senatului

**Dare de seamă
asupra ședinței Comisiei de Apărare Națională a Senatului din
zilele de 7, 14 și 20 martie 1933**

În zilele de 7, 14 și 20 martie 1933, s-a întrunit Comisia Apărării Naționale a Senatului, pentru a asculta expunerea domnului ministru al Apărării Naționale, cu privire la posibilitățile fabricilor din țară, de a executa materialul necesar Oștirii.

Au luat parte:

Domnul mareșal Prezan¹ - senator - președinte,
General de divizie Samsonovici Nicolae - Ministrul Apărării Naționale - senator;
General de corp de armată în rezervă Văitoianu Arthur² - senator;
General de corp de armată în rezervă Mărdărescu Gheorghe³ - senator;
General de corp de armată în rezervă Cihoski Henric - senator;
General de divizie în rezervă Petala⁴ Nicolae - senator;
General de divizie în rezervă Popovici Ioan⁵ - senator;
General în rezervă Vlad Alexandru - senator;
General în rezervă Rujinski Gheorghe⁶ - senator;
Vidrighin Stan - senator;
Stăncescu Gheorghe - senator;
Georoceanu Romulus - senator;
Dr. Dobrescu Aurel - senator;
Dobosi Andrei - senator;
Ionescu Berbecaru Millan - senator;
Manoilescu Mihail - senator;
Locotenent-colonel în rezervă Gorski Vasile - senator.

¹ Mareșal *Constantin Prezan* (infanterie), născut la 27.01.1861. Grade: sublocotenent - 01.07.1880, locotenent - 11.07.1883, căpitan - 06.03.1887, maior - 08.04.1892, locotenent-colonel - 10.05.1895, colonel - 10.05.1901, general de brigadă - 10.05.1907, general de divizie - 10.05.1914, general de corp de armată - 01.01.1917, mareșal - 14.06.1930.

² General de brigadă *Artur Văitoianu*, născut la 14.04.1861. Grade: sublocotenent - 01.07.1884, locotenent - 01.01.1887, căpitan - 10.05.1891, maior - 08.04.1897, locotenent-colonel - 10.05.1904, colonel - 28.11.1908, general de brigadă - 01.04.1915.

³ General *Gheorghe Mărdărescu*, născut la 04.08.1866. Grade: sublocotenent - 01.06.1886, locotenent - 01.08.1891, căpitan - 08.04.1896, maior - 10.05.1906, locotenent-colonel - 10.05.1910, colonel - 01.04.1913, general de brigadă - 10.05.1916.

⁴ General (infanterie) *Nicolae Petala*, născut la 29.08.1869. Grade: sublocotenent - 01.08.1889, locotenent - 08.04.1892, căpitan - 01.10.1896, maior - 01.10.1906, locotenent-colonel - 10.05.1910, colonel - 01.04.1911, general de brigadă - 01.07.1916.

⁵ General de divizie *Ioan Popovici*, născut la 23.08.1865. Grade: sublocotenent - 01.07.1887, locotenent - 01.03.1890, căpitan - 01.01.1894, maior - 09.05.1904, locotenent-colonel - 01.04.1909, colonel - 01.04.1912, general de brigadă - 01.04.1916.

⁶ General *Gheorghe Rujinski*, născut la 20.05.1879. Grade: sublocotenent - 01.07.1899, locotenent - 10.05.1903, căpitan - 10.05.1909, maior - 14.03.1916, locotenent-colonel - 01.04.1917, colonel - 01.04.1919, general de brigadă (r) - 10.05.1929.

Domnul general de divizie Samsonovici Nicolae, Ministrul Apărării Naționale, arată:

1) Războiul mondial, caracterizat printr-un consum enorm de armament, muniții, avioane și material de tot felul, a dovedit că acei beligeranți care nu au avut pe teritoriul național industrii pentru fabricarea acestor materiale, au fost nevoiți să le creeze în timpul războiului.

Chiar aceia care au avut pe teritoriul lor asemenea industrii, dar fără a fi organizate din timp de pace pentru a face față cerințelor consumului enorm, au întâmpinat foarte mari greutăți, care, de multe ori, au compromis chiar conducerea operațiunilor și au silit pe beligeranți să le organizeze în plin război.

Problema a fost insolubilă, pentru țările care nu au avut asemenea industrii (Iugoslavia, România, și, în parte, Rusia).

După război, majoritatea statelor urmăresc cu perseverență ca industriile lor naționale să poată satisface, cu mijloace proprii, cerințele războiului modern.

2) Trecând la situația industriei noastre, domnul ministru al Apărării Naționale arată că industria națională, așa cum se găsește astăzi, nu poate face față trebuințelor Oștirii, decât în măsură foarte redusă.

Domnia-Sa pune la dispoziție tablouri cuprinzând:

- Capacitatea actuală și maximă de producție a acestor fabrici;
- Forța motrice minimă și maximă a fiecăreia;
- Numărul actual și maxim al lucrărilor.

Din aceste tablouri rezultă că industria de care dispunem în țară este insuficientă.

3) Pentru îndreptarea situației sunt două soluțiuni:

- A conveni cu aliații noștri să ne furnizeze, în tot cursul războiului, materialele de care avem nevoie.

- A dezvolta industria noastră până la nivelul impus de cerințele războiului.

În ceea ce privește soluția I, domnul ministru al Apărării Naționale, arată că - chiar dacă am conveni cu Cehoslovacia și Polonia să ne furnizeze toate materialele de care avem nevoie în cursul războiului - nu avem însă siguranța, că vom ajunge în posesia lor, comunicațiile cu aceste state putând fi ușor împiedicate în cursul războiului de către inamicii noștri probabili. Cu alte țări, comunicațiile sunt și mai grele.

Rezolvarea problemei, impune, deci, a se adopta politica dezvoltării industriei noastre naționale, până la nivelul cerințelor războiului.

Această dezvoltare se poate realiza prin:

a) Sporirea capacității de fabricație a stabilimentelor statului.

b) Dezvoltarea industriei particulare prin comenzi interne, în timp de pace, plătite în rate cât mai mici și încurajând-o prin scutiri de impozite, prime, taxe vamale, reduceri de transport etc.

c) Crearea categoriilor de industrii inexistente în țară.

Lipsurile actuale în materialele principale fiind prea mari, suntem nevoiți, deocamdată, a recurge și la fabricile străine cu renume mondial, dându-le comenzi cu condiția de a admite rate mici și a fabrica cel puțin 1/3 din materiale în țară.

În acest fel se vor forma și specialiștii care ne lipsesc.

*

* *

Comisia Apărării Naționale a Senatului se raliază în totul la politica și programul

de mai sus, ce și-a fixat domnul ministru al Apărării Naționale; ia act de insuficiența actuală a industriei naționale pentru fabricarea materialului necesar Oștirii și, subliniind seriozitatea situației, roagă Guvernul să facă toate eforturile pentru a se începe cât mai neîntârziat ameliorarea acestei stări de lucruri.

În acest scop, Comisia propune următoarele măsuri de luat cât mai urgent:

1. Guvernul să definitiveze această politică prin o hotărâre a Consiliului Superior al Apărării Țării și a Consiliului de Miniștri.

2. Să se utilizeze, în primul rând, industriile de materiale de război existente (Reșița, Copșa Mică, Cugir, I.A.R.) și să se creeze, cât de urgent, fabrici de : acid azotic, trotil, pulberi, măști etc.

3. Industria națională de război să fie astfel organizată, încât să poată lucra și alte materiale de utilitate publică comercială, căci numai astfel își poate asigura viața (măsură propusă de domnul ministru al Apărării Naționale).

4. Întreaga chestiune a industriei particulare de apărare națională să depindă de Ministerul Industriei și Comerțului, care să fie obligat să țină seama de toate cerințele și ordinea de urgență, din punct de vedere al înfăptuirii, exprimată de ministrul Apărării Naționale.

5. Ministerul Industriei, împreună cu Ministerul Apărării Naționale, să întocmească programul de lucru pentru punerea în funcțiune a instalațiilor existente la Reșița și Copșa Mică-Cugir, în scopul obținerii diferitelor materii prime și semifabricate, mai ales a oțelurilor de calitate superioară.

Să se stabilească, în acest program și avantajele ce trebuie acordate acestor produse, pentru ca ele să fie întrebuințate nu numai de industria de apărare națională, dar și de celelalte industrii și chiar în comerț.

6. Programul de dotare al armatei - în ceea ce privește alegerea diferitelor materiale, armamente și avioane - să se întocmească, avându-se în vedere mai întâi posibilitatea de a procura materiile prime și semifabricate necesare fabricației în țară, adică să avem independență de străinătate în ceea ce privește procurarea materiilor prime.

7. Să se intre în tratative cu societățile și fabricile care au primit comenzi în ultimul timp, pentru a obține ca o parte din materialele deja comandate, să fie fabricate în țară.

8. Comenzile în străinătate, cât și colaborarea cu marile industrii străine de armament, în scopul realizării și dezvoltării industriei noastre de apărare națională, să fie tratate de la stat la stat și în cadrul alianțelor și înțelegerilor amicale ce avem cu ele.

9. Să se evite concentrarea fabricilor și stabilimentelor de material de război. Actualele stabilimente din București, trebuie, treptat și cât mai repede, mutate conform planului fixat de Marele Stat Major.

*

* *

Realizarea celor de mai sus cere eforturi financiare, în care scop Comisia propune:

1. Sumele prevăzute în bugetul armatei pentru anul 1933/1934, să fie achitate în întregime și cu prioritate, față de celelalte ministere.

2. Să se caute a se realiza, în decursul executării bugetului, economii la celelalte Departamente, care să fie afectate în întregime la înzestrarea armatei cu materiale de

apărare națională.

3. Orice venituri s-ar produce peste prevederile bugetare ale anului 1933/1934 sau orice sume ar rămâne necheltuite din acest buget, la diferite capitole, să fie alocate, exclusiv, dotării armatei cu materiale de apărare națională.

4. Să se hotărască, ca la întocmirea bugetelor țării, să se scoată cel puțin o cotă de 10% din venituri, care să fie alocată M.Ap.N., în scopul exclusiv al înzestrării armatei cu materiale de apărare națională.

Această cotă se va preleva asupra bugetului, înainte de repartizarea lui pe Departamente; va fi plătită cu precădere și nu va intra în acoperirea nevoilor ordinare ale M.Ap.N. pentru întreținerea Oștirii, înlocuirea și repararea materialului aflat în serviciu, care se acoperă prin bugetul ordinar.

Pentru a se garanta în viitor realizarea programului și cotei de înzestrare, arătată mai sus, se propune a se solicita înalta aprobare a M.S. Regelui, de a întruni pe șefii partidelor mai importante, care să-și dea, în scris, adeziunea, că vor respecta acest procedeu atunci când vor fi chemați a guverna.

Numai procedând astfel se va putea asigura realizarea completă a planului de înzestrare a Oștirii, dându-se comenzi mai mari industriilor naționale, care să le garanteze și dezvoltarea.

5. Coordonarea și urmărirea realizării acestui program, să fie dată în sarcina comisiei prevăzută în Legea de organizare a Consiliului Superior al Apărării Țării.

Membrii comisiei, adânc pătrunși de importanța chestiunii, cu credința că aceasta este o datorie de conștiință, roagă Guvernul să se pătrundă de ideea că întreaga existență a neamului se sprijină pe dotarea armatei, astfel ca aceasta să poată face față oricărei eventualități și să fie punctul de sprijin al tuturor activităților, în tot complexul lor, pentru buna dezvoltare a statului.

Polonia, pentru a-și dota armata cu material de război și a crea o industrie națională, un șir întreg de ani a afectat jumătate din bugetul statului în acest scop.

Dacă țara noastră nu va dispune cât de curând de o armată puternică și bine înzestrată, va fi ca o colonie în mijlocul Europei.

General de divizie PAUL ANGELESCU

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1342, f. 178-183.

Notă

Din examinarea rezumatului I¹, asupra stării în care se găsesc astăzi toate industriile naționale, precum și stabilimentele militare, se poate vedea, imediat, că țara nu dispune de un potențial de război, deoarece nici un fel de muniție sau de armament nu poate fi executat în țară, fără concursul, mai mult sau mai puțin mare, al străinătății.

Industriile create după război, în vederea apărării naționale, au fost stabilite fără temei, dat fiind că, baza lor, bază care hotărăște dezvoltarea ce pot primi, a fost complet neglijată.

Această bază este:

1. Cantitatea și calitatea materiilor prime principale și secundare pe care le poate da țara;

2. Instalațiile de siderurgie existente pentru transformarea acestor materii prime în semifabricate.

În adevăr, din cele trei părți, care compun fabricarea unui armament sau unei muniții de război, și anume: metalurgia, siderurgia și industria mecanică s-a luat în considerație, când s-au creat diferitele industrii de apărare națională după război, numai a treia parte, adică, industria mecanică.

Aceasta explică pentru ce astăzi, încă, nici industria Copșa Mică-Cugir, nici cea de la I.A.R. (motoarele), nu constituie un potențial național de război, ambele neputând funcționa decât cu concursul larg al străinătății.

Cât privește industria de explozivi de la Făgăraș, ea nu produce, până acum, decât explozivii industriali; în consecință nu este un potențial de război și nu justifică marile avantaje de care se bucură.

Din al doilea rezumat² se văd toate completările și instalațiile noi de făcut, cât și dispozițiile de luat, pentru a se realiza un potențial național de război convenabil.

În ordinea lor de urgență, acestea sunt:

1. Instalarea unei fabrici de trotil, cu anexele ei: fabrica de toluen și cea de acid azotic.

Fabrica de acid azotic trebuie să țină seama și de cantitățile necesare pentru funcționarea unei noi pulberării.

2. Uzinele Copșa Mică-Cugir, în unire cu Societatea I.A.R. și cu Uzinele Reșița, să instaleze fabricația și siderurgia oțelurilor speciale necesare apărării naționale.

3. Crearea unei noi pulberării cu un debit de cel puțin trei ori mai mare ca al celei actuale.

4. Pirotehnia și cu Uzinele Copșa Mică-Cugir să instaleze fabricațiile lipsă, pentru care, însă, mașinile există, fie la Pirotehnie, fie la Copșa Mică-Cugir și anume:

¹ Nu se publică.

² Nu se publică.

- Fabricarea tuburilor de alamă, pentru cartușe de artilerie;
- Fabricarea șuruburilor port amorse cu amorsele și capsele lor;
- Fabricarea focoaselor;
- Fabricarea capselor pentru focoase.

5. Ministerul de Industrie și Comerț, direct, sau prin industriile care se ocupă cu fabricații de război, să pună, imediat, în exploatare, toate minele din țară, producătoare de materii prime necesare apărării noastre naționale, pentru fabricațiile de toate felurile.

6. Să se completeze toate celelalte industrii, după cum se arată în rezumatul II.

7. Să se dezvolte, apoi, sistematic, exploatarea minelor naționale, metalurgia, siderurgia și industria mecanică, până la potențialul material de război, ce țara poate și trebuie să aibă.

8. Să se sprijine întreagă această organizare, sistematizare și dezvoltare, prin comenzi date de Ministerul Apărării Naționale:

În prima fază, imediat, uzinelor Reșița, Copșa Mică-Cugir, Pirotehniei Armatei, noii fabrici de trotil și turnătorii de alamă de la Brașov, pentru un timp de 5-7 ani.

În a doua fază, tuturor celorlalte uzine, în raport cu nevoile armatei și posibilitățile fiecăreia din ele la mobilizare.

9. Fiind dat că, completarea, organizarea și sistematizarea minelor și industriilor noastre naționale, în vederea fabricațiilor de care armata are nevoie, va ține, până să înceapă să producă, câțiva ani, iar unele lipsuri urgente ale armatei, nu admit nici o întârziere, iar altele, ca de pildă artileria grea, nu va putea încă mulți ani să fie fabricată în țară, se înțelege că un oarecare număr de comenzi se impun a fi date imediat în străinătate (1/3).

Rezoluție:

12 martie 1933

Absolut de acord cu aceste propuneri foarte judicioase ale d-lui. general Rudeanu.

General de divizie NICOLAE SAMSONOVICI

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1342, f. 209-211.

CASA "FLEET"

23 martie 1933

Către
SUBSECRETARIATUL DE STAT AL AERULUI
Direcția Tehnică

Vă rugăm să supuneți următoarea ofertă a Societății de avioane "Fleet" din Buffalo către Regatul Român, pentru livrarea avioanelor.

- Noi oferim:

- 16 avioane de antrenament "Fleet" model 10, echipate cu motorul "Kinner" B-5 126 C.P. cu echipamentul standard din lista de mai jos¹, livrate, doc Constanța; preț unitar 3.800 dolari; total 60.800 dolari;

- 3 avioane de antrenament "Fleet" model 11, echipate cu motorul "Kinner" B-5 160 C.P., cu echipamentul standard din lista de mai jos, plus mecanismul de sincronizare și suportul mitralierei; preț unitar 4.450 dolari; total 13.350 dolari;

- 1 avion de antrenament "Fleet", fără motor, cu echipamentul standard din lista de mai jos, plus suportul motor pentru adaptarea motorului "Gypsy Major"; preț unitar 3.050 dolari; total 3.050 dolari.

Total 77.200 dolari.

Prețurile de mai sus sunt considerate pentru livrarea în docul Constanța.

Echipamentul standard pe avionul "Fleet", echipat cu motorul "Kinner" B-5 125 C.P.

La cerere se montează suportul aparatului fotografic cu capota amovibilă în postul de pilotaj dinainte.

Tren de aterisaj cu osie frântă, cu pneumatice tip "Balloon" și două frâne acționate din ambele posturi.

Garanție:

Noi garantăm că avioanele "Fleet" îndeplinesc sau întrec toate condițiile pentru rezistență, uzinaj și performanțe impuse de Aviația militară americană și Direcția Aeronauticii din Departamentul de Comerț. Garantăm că fiecare avion "Fleet" este fabricat de noi fără nici un defect de material sau manoperă pe o perioadă de 6 luni de la data livrării.

Cu respect,

p. Casa Fleet,

GORDON E. MOUNCE

Arhivele Militare Române, fond Subsecretariatul de Stat al Aerului, dosar nr.crt. 128, f. 47-49.

¹ Nu se publică.

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
Inspectoratul General Tehnic al Armatei
Nr. 1689

30 martie 1933

Către
INSPECTORATUL GENERAL AL INFANTERIEI

Privitor la propunerea de completare a deficitului în arme, necesare la mobilizare, cu arme semiautomate, consemnată la punctul 2 din procesul-verbal nr. 48/1932, al Comitetului Consultativ al Infanteriei.

Am onoarea a comunica, că acest Inspectorat împărtășește părerea ca deficitul la mobilizare în arme individuale, să fie completat cu arme semiautomate.

Condițiile tehnice de detaliu, cerute unei asemenea arme, neputându-se preciza anticipat, alegerea modelului armei semiautomate de adoptat, urmează să facă obiectul unor studii și experiențe comparative.

Inspector General Tehnic al Armatei
General de divizie [IOAN] PAPANĂ

Rezoluție:

3 aprilie 1933

Se va întreba Comitetul Superior Tehnic dacă nu e cazul a se invita la concurs și Casa Italiană Brescia care s-a ocupat îndeosebi cu aceste arme semiautomate.

Colonel BOLINTINEANU

Arhivele Militare Române, fond Direcția Infanterie, dosar nr.crt. 461, f. 400.

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
SUBSECRETARIATUL DE STAT AL AERULUI
Direcția Tehnică

Proces - verbal
nr. 13 din 5 aprilie 1933

Astăzi, 28.02.1933, Comitetul Consultativ al Aeronauticii Militare constituit din:

General Sichitiu Ion - prezent

General Hentzescu V - absent

Colonel Cartianu - absent motivat

Comandor Telemac¹ - prezent

Comandor Negrescu² - prezent

Căpitan-comandor Manolescu - prezent

Locotenent-colonel Enescu - prezent

Locotenent-comandor Mincu Constantin³ - prezent

Direcția Aviației Civile - Cantacuzino Pașcanu [Alexandru]⁴ - prezent

Completat cu comandor Beroniady Constantin

Secretar: locotenent-comandor Rășcanu⁵ [?]

s-a întrunit sub președinția domnului Subsecretar de Stat al Aerului, Irimescu Radu, pentru a discuta și hotărî asupra următoarelor chestiuni la ordinea zilei:

Având în vedere că, Subsecretariatul de Stat al Aerului a adoptat, atât pentru formarea noilor piloți, cât și pentru menținerea antrenamentului piloților existenți, avioanele de școală - antrenament triplă fază - Subsecretariatul intenționează, pentru a stabili definitiv care este cel mai bun tip de avion triplă fază, cu care trebuie dotată Aeronautica Militară, să comande următoarele avioane:

- 10 avioane „Zamfirescu” de tipul nou modificat;

- 10 avioane “Fleet”, dintre care 8 cu motor de 125 C.P., unul cu motor de 165 C.P., unul cu motor Gipsy - Major;

- 10 avioane Tiger - Moth, acestea toate fiind montate cu motor Gipsy-major.

Intenția Subsecretariatului este ca, în cursul anului 1933, să se dea, atât școlilor cât și unităților, avioane din toate aceste trei tipuri, pentru a se stabili, definitiv, care este avionul cel mai bun pentru trebuințele noastre.

Se va trece la fabricarea în serie, în țară, a avionului ales în anul 1934.

¹ General de escadră *Constantin Telemac* (aero), născut la 27.03.1886. Grade: sublocotenent - 01.07.1908, locotenent - 01.10.1911, căpitan - 01.04.1916, maior - 01.09.1917, locotenent-colonel - 24.11.1923, colonel - 01.10.1929, confirmat în aeronautică - 31.08.1931, general de escadră - 24.01.1936.

² Comandor (aviație) *Gheorghe T. Negrescu*, născut la 26.01.1888. Grade: sublocotenent - 01.07.1909, locotenent - 03.12.1912, căpitan - 01.11.1916, maior - 01.09.17, locotenent-colonel - 01.10.1925, confirmat în aeronautică la data de 31.08.1931, comandor - 01.10.1931.

³ Căpitan-comandor inginer *Constantin A. Mincu*, născut la 28.08.1895. Grade: sublocotenent - 01.07.1916, locotenent - 01.09.1917, căpitan - 01.06.1920, maior - 01.10.1929, confirmat aeronautică la 31.08.1931, căpitan-comandor - 08.06.1934

⁴ Comandor *Cantacuzino Pașcanu Alexandru*, născut la 07.01.1890. Absolvent al Școlii de ofițeri de cavalerie și al Școlii de piloți militari de aviație. S-a retras din serviciul militar în anul 1921 în gradul de comandor-aviator. Vicepreședinte al Cercului de aviație (1930-1932) și director al aviației civile române din 1932.

⁵ Vezi locotenent-comandor *Iosif N. Răcășanu*, născut la 26.06.1893. Grade: sublocotenent - 15.06.1915, locotenent - 01.04.1917, căpitan - 01.10.1919; confirmat în aeronautică - 31.08.1931; căpitan-comandor - 01.01.1934.

Se menționează că, dacă experiența, contrar celor întâmplate în alte țări, cu forțe aeriene avansate și dezvoltate, ar arăta că la noi în țară avionul universal - triplă fază - nu se poate întrebuința în acest fel, unul din aceste tipuri de avioane va fi ales ca avion faza I-a.

Comitetul Consultativ apreciază necesitatea încercării avioanelor de antrenament general (triplă fază) și propune procurarea următoarelor tipuri de avioane:

- 8 avioane "Set" 10 cu motoare Walter N.Z.125 Cv.
- 2 avioane "Set" 10 cu motoare Gipsy - Major 130 Cv.
- 3 avioane "Fleet" cu motoare Kinner 165 Cv.
- 1 avion "Fleet" cu motor Gipsy - Major 130 Cv.
- 16 avioane "Fleet" cu motoare Kinner 125 Cv.

Acest material urmează a fi încercat, simultan, în toate unitățile de aviație, în scopul de a se determina, până la finele acestui an, tipul de avion și motor, care va da cele mai bune rezultate, după care se va stabili tipul definitiv și se va trece la o comandă fermă la fabricile în țară.

De asemenea, să se constate, practic, dacă formula de avion triplă fază dă rezultatele dorite.

NOTĂ:

Hotărârea de mai sus, cu care sunt de acord, o înțeleg în sensul ca, prin realizarea ei să se poată face o alegere a unui avion de școală faza I-a și mai ales a unui motor pentru acest gen de avion.

Nu văd însă acest gen de avion suficient pentru scopul propus „triplă fază” și socotesc că avionul de faza a II-a este cel potrivit nevoilor noastre, de instrucție generală și lucru intens a personalului navigator.

Comandor (ss) NEGRESCU

Președinte:

Subsecretar de Stat al Aerului RADU IRIMESCU

Arhivele Militare Române, fond Subsecretariatul de Stat al Aerului, dosar nr.crt. 419, f. 113.

**Extras
din
Procesul-Verbal nr. 39
al Comitetului Materialelor de Război**

Astăzi, 10 aprilie 1933, Comitetul Materialelor de Război, în urma cererii Subsecretariatului de Stat al Aerului, s-a întrunit la Marele Stat Major pentru a discuta comanda unui stoc de avioane de vânătoare P.Z.L., I.A.R. și motoare de aviație "Gnome-Rhone" K.9.

În concluzie, Comitetul Materialelor de Război propune a se comanda:

- 50 avioane de vânătoare P.Z.L. în Polonia;
- 20 avioane de vânătoare I.A.R. la I.A.R. (în loc de 50);
- 60 motoare "Gnome-Rhone" K.9 în Franța;
- 60 motoare "Gnome-Rhone" K. (la I.A.R.)

Președintele Comitetului Materialelor de Război
General de divizie CONSTANTIN LĂZĂRESCU
General VASILE RUDEANU

General de divizie GHEORGHE MORUZZI
General de divizie MIHAIL IGNAT

Membri:

General de divizie GHEORGHE PETRESCU

General de divizie PAPANĂ

General ION SICHITIU

General NICOLAE IOANID

General adjutant FLOREA ȚENESCU¹

General IOAN ILCUȘU

Locotenent comandor CONSTANTIN MINCU

Arhivele Militare Române, fond Subsecretariatul de Stat al Aerului, dosar nr.crt. 119, f. 44.

¹ General de brigadă *Ioan Trăilescu*, născut la 06.05.1877. Grade: sublocotenent - 10.07.1897, elev al Școlii Politehnice din Paris, locotenent - 28.11.1900, căpitan - 28.11.1907, maior - 01.04.1914, locotenent-colonel - 01.09.1916, colonel - 01.09.1917, general de brigadă - 01.04.1923.

Referat

Societatea "Set" a întocmit și înaintat Subsecretariatului de Stat al Aerului - Direcția Tehnică un proiect de avion de vânătoare.

Aparatul a fost conceput ca biplan sesquiplan. Elementele principale ale aripei și îmbrăcămintea din pânză de înaltă rezistență.

Performanțele calculate răspund prevederilor programelor noastre tehnice.

Condițiile de siguranță sunt îndeplinite; avionul satisface factorii de încărcătură impuși pentru avioanele de vânătoare. Calculul s-a făcut după metoda și condițiile franceze, în schimb verificarea s-a făcut și după metodele rusă și americană.

Amenajarea și echipamentul sunt acelea prevăzute de condițiile noastre tehnice pentru categoria vânătoare.

În calculul performanțelor, constructorul a pornit de la considerentul că avionul „Set 20” va fi prevăzut cu motorul „K 14” ori, Direcția Tehnică e de părere că avionul trebuie prevăzut cu motor „K 9”.

1. Dacă motorul „K 14” e mai puternic, în schimb o bună parte din sporul de putere e contrabalansat de surplusul de greutate de cca 250 kg., provenit din diferența în plus de greutate a motorului și de surplusul de benzină necesară.

Acest spor de greutate se va traduce imediat printr-o micșorare a calităților de maniabilitate și o micșorare a vitezei ascensionale și plafonului. Astfel, cu tot surplusul de putere, câștigul nu se va traduce decât printr-un spor de viteză orizontală.

2. Pentru a-l pune în condiții comparative egale cu avionul I.A.R. de vânătoare.

3. Motorul „K 14” e în curs de încercare pe avioane prototip de vânătoare și nu are nici un sens să încercăm un motor neconfirmat, de ale cărui rezultate nu suntem siguri în ce privește condițiile de adaptare și de funcționare.

4. În fine, conform deciziilor luate, I.A.R. va uzina în licență motoare „K 9”, destinate a echipa avioanele de vânătoare.

Având în vedere aceste considerente, cu onoare propunem:

Să se comande Societății „SET”

- un avion „Set 20” pentru zbor, prevăzut cu motor „K 9”;

- elementele necesare încercării statice, cuprinzând:

a. Celula:

- o jumătate de celulă completă, cu ferurile de fixare la fuzelaj.

b. Fuzelaj:

- cadrele principale;

- montantul de fuzelaj cel mai lung și mai obosit la compresiuni;

- un lonjeron;

- nodurile principale;

- farurile principale.

c. Ampenaj:

- ampenaj complet.

d. Suport-motor:

- suport motor complet, cu ferurile de legătură la fuzelaj.

e. Tren de aterizaj:

- încercarea contrafișei.

Costul avionului destinat zborului și a elementelor de încercare statică va fi de lei 2.900.000 (două milioane nouă sute de mii).

Având în vedere că:

- este vorba de construcția unui prototip în oțel special, care necesită procurarea prealabilă a unui utilaj necesar;

- că în acest preț se cuprinde echipamentul complet al avionului de zbor (inclusiv colimator, dar exclusiv armamentul, aparatele de încălzit la bord și mitraliera fotografică) și încercarea statică a elementelor:

- că față de prima ofertă făcută la 6 oct. 932 prin scrisoarea nr. 11835, prețul s-a redus de la lei 4.589.140 la lei 2.900.000, credem că se poate aproba suma de lei 2.900.000.

Dat fiind programul urmărit de Subsecretariatul de Stat al Aerului, comanda acestui prototip trebuie condiționată de prezentarea în stare de zbor, cu punerea la punct a fabricantului, cel mai târziu la 10 oct. 933.

De asemenea avionul să fie prezentat la zbor cu spațiul necesar pentru montarea la bord a unui aparat de t.f.f. recepție și emisie, încercările în zbor urmând a se face cum și fără aparatul de t.f.f.

Cheltuiala ar urma să se suporte din bugetul Fondului Național al Timbrului Aviației, fiind cehstiunea de dotare cu material volant.

Director Tehnic

Locotenent-comandor inginer CONSTANTIN MINCU

Rezoluție:

13 aprilie 1933

Serviciul de studiu

1. Se va face cunoscut Fabricii S.E.T. că s-a aprobat comanda de avioane de vânătoare prototip și că referatul aprobator împreună cu caietul de sarcini le vom transmite la Direcția Aeronauticii pentru facerea contractului.

2. Se va întocmi imediat caietul de sarcini care se va transmite la Direcția Aeronauticii împreună cu acest referat.

(ss) indescifrabil

Arhivele Militare Române, fond Subsecretariatul de Stat al Aerului, dosar nr.crt. 150, f. 69-70.

Ofițer Superior
din
M.A.N. Direcția Materialelor

Nr. 108 din 26.IV.933
Lt.colonel ȘERBU CHIRILĂ¹

Confidențial

Către

Consiliul de Război al Corpului 2 Armată

La cererea d-voastră, am onoarea a vă pune la dispoziție, alăturat, un memoriu cu privire la comenzile de armament și munițiuni ce s-au dat după război.

Scopul acestui memoriu este a pune în evidență dezorientarea, care a domnit înainte de 1929 în privința dotării armatei cu armament și munițiuni și modul neregulat cum s-au făcut comenzile până la această dată, în comparație cu măsurile raționale luate în anii 1929 și 1930 pentru înzestrarea armatei.

Cele cuprinse în acest memoriu sunt date din memorie, însă ele pot fi verificate după actele oficiale ce se găsesc în dosarele Direcției Armamentului, Direcției Aeronauticii și ale Marelui Stat Major.

Subsemnatul, tot timpul războiului am fost pe front.

- În 1919 am fost mutat contra voinței mele în Direcția Armamentului.

- În 1920 am fost trecut la Direcția 11 Tehnică chiar de la înființarea acestei Direcțiuni unde am făcut serviciul până la 5 decembrie 1922, când am fost trimis în Franța, pentru recepțiuni de materiale, în comisia prezidată de domnul general Petrescu Gh., actualul Inspector General al Artileriei.

La 5 februarie 1924, întorcându-mă din Franța am fost reținut la M.St.M. până la 15 aprilie 1924, în care timp am colaborat la întocmirea unei dări de seamă privitoare la dotarea cu armament a armatei, care a fost prezentată primului Consiliu al Apărării Naționale.

- În aprilie 1924, am fost mutat pentru stagiul în Regimentul de Artilerie Antiaeriană unde am contat până la 1 Aprilie 1929, când fiind înaintat Lt.colonel am fost mutat la Regimentul Centrului de Instrucție al Artileriei, unde am îndeplinit funcția de ajutor al Comandantului Regimentului până în noiembrie 1931.

- În noiembrie 1931 am fost mutat în Direcția Armamentului, contra voinței mele deși șefii mei ierarhici, comandantul regimentului, comandantul Centrului de Instrucție, Inspectorul Artileriei stăruiseră, pe lângă domnul ministru Amza, de a fi lăsat la Centrul de Instrucție al Artileriei.

La 10 iulie 1930, pe când mă găseam la Centrul de Instrucție al Artileriei, am fost trimis pentru 45 zile la Uzinele Skoda, pentru a întocmi caietul de sarcini pentru tunul antiaerian comandat.

Caietul de sarcini întocmit de subsemnatul, a fost apoi luat ca model pentru întocmirea celorlalte caiete de sarcini.

- Sunt mândru de opera mea și desfid să se poată dovedi că a mai existat vreo dată un caiet de sarcini, mai rațional și mai sever.

¹ Locotenent-colonel (artilerie) *Chirilă Șerbu*, născut 23.08.1889. Grade: sublocotenent - 01.07.1911, locotenent - 01.11.1914, căpitan - 01.04.1917, maior - 01.04.1920, locotenent-colonel - 31.03.1929.

Acesta e singurul rol pe care l-am jucat în comanda Skoda din 1930.

Niciodată în cariera mea n-am solicitat vreun post sau misiune, ci mi s-au dat.

Deși nu sunt curtezan al celor mici și nici lingușitor al celor mari am fost întotdeauna iubit și respectat de inferiori și apreciat elegios de șefi.

- Și acum, după 22 ani de carieră am ajuns să fiu terfelit în mod groaznic prin gazete, într-o chestiune murdară, fiind silit să suport acest supliciu, deși s-a putut dovedi din primul moment cine este vinovatul în această chestiune.

Oricât de tari ar fi nervii mei și oricâtă încredere aș avea că adevărul va ieși la lumină, situația această devine intolerabilă și rog pe cei în drept să ia măsuri pentru a pune capăt cât mai curând acestei stări de lucruri care nu onorează justiția.

Lt.colonel

(ss) Șerbu

MEMORIU

Cu privire la modul cum s-a dotat armata noastră, după război, cu armament și munițiuni

1. Ideea Ferro-Chimiceii.

În urma războiului, am rămas cu o cantitate importantă de armament și munițiuni, însă de tipuri vechi și foarte variate.

Pentru unele materiale, și în special pentru cele ce existau în cantitatea cea mai mare, posedam proporția cea mai mică de munițiuni și invers, pentru alte materiale, puține la număr, ne rămăsese cantități enorme de munițiuni.

În primul caz, erau materiale capturate de la inamici și mai ales cele lăsate de armata rusă.

În al doilea caz, erau materialele cu care intrasem în război și a căror munițiuni comandate în Franța, în timpul războiului, ne sosise după război în 1920.

Circa 3.000 vagoane munițiuni venite din Franța în stare perfectă și clasate pe loturi de fabricație, au fost depozitate la Oltenița, unde au stat 3-4 ani sub cerul liber, din care cauză s-au deteriorat și nu mai pot fi utilizate, fără a fi repuse în bună stare, operațiune care necesită miliarde.

Pe când munițiunea nouă venită din Franța se depozita la Oltenița sub cerul liber, munițiunile rămase de la ruși și cele capturate de la unguri erau aduse la București și depozitate în forturi, netriate și neclasate, nesocotindu-se principiile cele mai elementare ce trebuie avute în vedere la depozitarea munițiunilor.

Din această cauză am avut de înregistrat explozii catastrofale, care au nimicit aproape jumătate din munițiunea ce ne rămăsese din război.

Unele munițiuni fiind susceptibile de autoaprindere, nu este posibil de a se exclude cu desăvârșire accidentele, dar dacă se iau măsuri de prevedere, asemenea accidente nu se pot transforma în catastrofe.

Măsurile acestea de prevedere erau cunoscute încă dinainte de război și s-au aplicat și în timpul războiului sub supravegherea misiunii franceze și este surprinzător cum nu s-a ținut seama de ele după război, când aplicarea lor trebuia, și era posibil, să se facă cu mai multă rigurozitate.

Aceste principii impun depozitarea munițiunilor pe grupe, după gradul de pericol ce-l prezintă, iar în fiecare grup munițiunile trebuie depozitate în cantități mici, în

magazii înconjurate cu parapete de pământ și având între ele o distanță suficientă, pentru a nu se putea transmite explozia sau incendiul de la una la alta.

Noi însă, am vârat în fiecare fort mii de vagoane de munițiuni amestecate, din care unele erau foarte periculoase (rachetele, bombele fumigene etc.).

Din această cauză, au sărit în aer mai multe forturi, care conțineau mii de vagoane de munițiuni, la care s-a adăugat marea explozie de la Cotroceni în 1924, în care au explodat mai multe mii de vagoane de munițiuni, din cele mai bune ce posedam.

Răspunderea acestor dezastre cade în primul rând asupra conducătorilor Direcției Armamentului din anii 1919-1924, care pot fi făcuți vinovați nu numai de lipsă de pricepere, ci și de rea credință, întrucât au justificat aceste dezastre și dezinteresarea lor pentru munițiunile rămase din război, prin aceea că fiind fabricație de război, sunt toate periculoase și în consecință, trebuie distruse, de unde a rezultat Societatea Ferro-Chimica, constituită în 1922.

2. Comanda din 1921 la Uzinele Skoda.

În 1921, în urma încheierii pactului Miciei Înțelegeri, Guvernul a hotărât să dea o comandă de munițiuni la Uzinele Skoda din Cehoslovacia.

Această măsură făcea parte - desigur - din lanțul unor înalte prevederi politice, de a căror importanță astăzi, ne putem da seama mai bine ca oricând.

În adevăr, Mica Înțelegere, dispunând de o mare uzină de armament, putea să se ramifice în țările aliate, având la îndemână elementul principal de a se afirma ca Mare Putere.

Dacă i-ar fi lipsit acest element, fiecare din țările care constituie Mica Înțelegere, ar fi fost nevoită să intre în sfera de influență a altei puteri, care s-ar fi angajat să-i furnizeze materialul de război, dar prin aceasta, Mica Înțelegere nu ar mai fi avut nici un rost și țările mici care o formează ar fi rămas la discreția Marilor Puteri.

Dacă din punct de vedere politic, comanda ce s-a dat la Uzinele Skoda, în anul 1921, în valoare de circa 80 milioane K.c., era justificată din punct de vedere tehnic, însă ea este criticabilă.

Această comandă a fost studiată în secret la Direcția Armamentului, fără a se consulta nici un alt organ, cu toate că atunci exista Direcția Tehnică, căreia îi revenea prin lege, studiul comenzilor de armament și munițiuni.

S-au comandat circa 40.000 lovituri pentru obuzierul de 100 mm, din care jumătate cu proiectilele unice, deși experiența războiului arătase slabul randament al acestor proiectile.

Din toate țările din lume, numai noi am comandat după război proiectilele unice.

Aceste 40.000 de lovituri noi, care ne-au costat peste 300 milioane lei, au fost toate distruse în explozia de la Cotroceni din 1924, din cauză că au fost depozitate în mijlocul mai multor mii de vagoane cu munițiuni vechi, așezate unele lângă altele, fără a se avea cel puțin grija de a se izola cele care prezentau un pericol special.

Cauza acestui dezastru este autoaprinderea unei stive de cartușe germane cu dâră luminoasă, care fac parte din categoria cea mai periculoasă, putându-se aprinde sub influența umidității și căldurii.

Pe lângă furnizarea celor 40.000 lovituri de 100 mm, Uzinele Skoda se angajează, prin același contract, să studieze și să experimenteze confecționarea de munițiuni pentru toate gurile de foc ce posedam. În acest scop, s-au trimis la Skoda câte două piese din fiecare categorie și un număr de lovituri pentru fiecare.

De aci, se deduce că Direcția Armamentului găsea necesar să se confecționeze munițiuni noi pentru tot mozaicul de guri de foc vechi ce posedam.

Dacă ne-am fi angajat pe această cale greșită, am fi cheltuit miliarde de lei pentru confecționări de munițiuni noi, însă de tipuri vechi și variate și nu am fi putut realiza un sistem de armament modern pe baza învățămintelor trase din război și ținând seama de posibilitățile tehnice de după război, sistem în care numărul de calibre trebuie să fie redus la minimum, nu numai din punct de vedere al ușurinței aprovizionării pe câmpul de luptă, ci și din punct de vedere al fabricației în serie.

Valoarea munițiunilor ce poate trage un tun într-un an de război, fiind de cel puțin 30 ori mai mare decât valoarea tunului, ne putem da seama că existența unei guri de foc de tip vechi și uzată, nu poate justifica confecționarea de munițiuni pentru ea, când numai economia ce ar rezulta din micșorarea numărului de calibre, ar putea acoperi valoarea gurilor de foc ce s-ar sacrifica.

Dacă angajarea pe calea propusă de Direcția Armamentului, nu s-ar fi oprit la începutul ei, Apărarea Națională ar fi avut de suportat consecințe grozave, întrucât ne-am fi antrenat într-un cerc vicios, fabricând munițiuni noi pentru tunuri vechi și uzate și apoi tunuri noi ca să tragem această munițiune nouă.

3. Comanda de materiale în Franța din 1922.

În 1922, Guvernul de atunci, a hotărât să procure de urgență din Franța, în limita unui împrumut de 100 milioane franci (1.200.000.000 lei) munițiuni și puști mitraliere vechi.

Din programul întocmit de Direcția Armamentului pentru aceste comenzi se poate vedea încă odată, cât de greșite erau ideile acestei Direcții în acea vreme, în privința dotării cu armament.

Din fericire, acest program nu s-a realizat decât în mică parte, aducându-se în țară în 1924, numai 5.000 puști mitraliere „Gladiator”, care nu sunt bune de nimic.

4. Tendința de unificare a armamentului. Avizele Comitetului Materialelor de Război

Marele Stat Major, urmărind unificarea armamentului, a supus această chestiune în discuțiunea Comitetului Materialelor de Război în 1922.

Acest Comitet, examinând numai chestiunea armamentului propriu zis, fără să țină seamă de cantitatea și calitatea muniției ce exista pentru acest armament, a propus pentru artileria de câmp, unificarea la calibrul 76,2 mm, pe motivul că acest material este cel mai bun din punct de vedere balistic și pentru că posedam cel mai mare număr de guri de foc de acest tip.

Potrivit avizului Comitetului Materialelor de Război, trebuiau scoase din serviciu tunurile de 75 mm, puține la număr și uzate în majoritatea lor, precum și cele 100 tunuri franceze de 75 mm, deși posedam pentru tunurile de 75 md. 1904, peste 2 milioane lovituri noi aduse din Franța în 1920, iar pentru tunurile de 75 mm, franceze, posedam peste 650.000 lovituri, din care majoritatea erau aduse de la Salonic după război.

Această cantitate de munițiuni, în valoare de minimum 12 miliarde lei și care forma 2/3 din munițiunea existentă și era cea mai bună, rămânea neutilizată prin aplicarea propunerilor Comitetului Materialelor de Război.

Pentru a se vedea cu câtă ușurință se statua de un organ incompetent asupra unei chestiuni de importanță capitală, este de ajuns să arătăm că, în vederea unificării materialului de câmp la calibrul 76,2 mm, se convenise cu Guvernul polon să cedăm

cele 100 tunuri de 75 mm franceze, în schimbul unui același număr de tunuri de 76,2 mm ruse.

Schimbul urma să se facă numai cu câte 400 lovituri de piesă, s-ar fi schimbat deci în total câte 40.000 lovituri, iar noi am fi rămas cu mai mult de 600.000 lovituri de 75 mm franceze neutilizabile, în valoare de peste 2 miliarde lei.

În ceea ce privește armamentul de infanterie, Comitetul Materialelor de Război și-a dat avizul tot așa de nefast și anume s-a propus: întâi unificarea la calibrul 8 mm "Lebel", iar după un an de zile s-a propus calibrul 8 mm austro-ungar.

Ori, ambele aceste cartușe au o organizare defectuoasă din punct de vedere al utilizării lor în armele automate, care constituie baza armamentului infanteriei.

În 1924 Polonia, Cehoslovacia și Iugoslavia, au stabilit de comun acord pentru armamentul de infanterie, cartușul de 7,92 mm "Mauser" pe care experiența războiului l-a arătat ca cel mai bun din punct de vedere balistic și al utilizării în armele automate.

Noi însă nu ne-am interesat de cele stabilite de țările vecine, amice și aliatare, și am stabilit să unificăm armamentul de infanterie pentru cartușul de 8 mm "Lebel", hotărâre care a rămas în vigoare până în 1927, deși francezii, ei înșiși, renunțaseră la acest cartuș din anul 1925, adoptând în acest an un nou cartuș, asemănător cartușului "Mauser", însă de calibrul 7,5 mm.

Aceste câteva exemple sunt suficiente pentru a arăta la ce erori fatale poate da naștere sistemul de a se lua hotărâri în chestiuni de importanță capitală pe baza avizelor unor organe incompetente, care nu fac decât să dilueze răspunderea.

5. Programul Marelui Stat Major din 1924.

La începutul anului 1924, Marele Stat Major, însușindu-și părerea câtorva tineri ofițeri tehnici persecutați de Direcția Armamentului, întocmește o dare de seamă, în care arată erorile săvârșite până atunci și face următoarea propunere:

Să se adapteze tunurile vechi la munițiunile existente prin retubare. Prin aceasta cu o cheltuială de circa 200 milioane lei, se renovau și tunurile uzate și se puneau în valoare și munițiuni de peste 15 miliarde lei. În acest fel, cu o sumă minimă, într-un singur an de zile se putea tripla puterea de foc a artileriei.

Totodată, se arăta că această măsură, prin care se trăgea maximum de randament din materialul și munițiunile existente, trebuie considerată numai ca o măsură de acoperire contra oricărei eventualități imediate, la adăpostul căreia trebuie să se studieze un sistem modern de armament, independent de sistemul vechi, având în vedere numai învățămintele trase din război își posibilitățile actuale ale tehnicii, urmând ca după stabilirea noului sistem, realizarea lui să se facă în mod treptat în măsura posibilităților financiare ale țării, de preferință în industria din țară, care trebuia îndrumată și încurajată în acest sens.

Se arăta în special necesitatea creării unei industrii în țară pentru fabricarea munițiunilor, care nu se pot stoca în cantități suficiente din timp de pace.

Aceste propuneri pe care Direcția Armamentului le-a combătut, pentru că răsturna toate propunerile făcute de ea, au fost supuse primului Consiliu al Apărării Naționale în primăvara anului 1924.

Guvernul de atunci, a luat hotărârea să se realizeze dezideratele formulate de Marele Stat Major și de aci a rezultat șemizarea țevelor de 76,2 mm la calibrul 75/904 și constituirea Societății Copșa Mică și Cugir.

6. Șemizarea țevelor tunurilor rusești calibrul 76,2 mm la calibrul 75 mm, md.

1904.

Față de propunerea Marelui Stat Major, de a se adapta tunurile la munițiunea existentă prin retubare, Direcția Armamentului a opus o rezistență dârză, considerând renovarea țevelor prin retubare ca o aventură.

În fața acestei rezistențe, Marele Stat Major a arătat că adaptarea tunurilor la munițiunile existente este avantajoasă chiar dacă s-ar face prin înlocuirea țevelor vechi cu altele noi, întrucât în acest fel, cu o cheltuială de circa 400 milioane lei, s-ar renova și tunurile și s-ar pune în valoare munițiuni de peste 15 miliarde lei.

De aceea Direcția Armamentului a cerut oferte pentru țevi noi de tipul celor de 76,2 mm, având însă interiorul tunului de 75 mm md.904.

În urma studiilor întreprinse în țară de delegații tehnici ai Uzinelor Skoda și Vickers, ambele case au făcut cunoscut Ministerului de Război, că ar fi nejustificată înlocuirea țevelor cu altele noi, întrucât prin retubare sau șemizare, țevele vechi vor avea aceleași calități ca și țevele noi, reducându-se la mai mult de jumătate cheltuielile.

Direcția Armamentului a insistat asupra părerii de a se confecționa țevi noi, cerând îmbunătățirea lor din punct de vedere balistic; a fost însă nevoită să renunțe la această idee, când i s-a explicat, că un tun vechi se poate ameliora mai mult prin schimbarea afetului și munițiunilor, pe când schimbându-se numai țeava și păstrând același afet și aceeași munițiune, nu se poate câștiga nimic.

În urma tratativelor care au avut loc, Casa Skoda a prezentat o ofertă pentru retubarea țevelor de 76,2 mm, la calibrul 75 mm, md. 1904, cu prețul unitar de 30.000 K.c. 150.000 lei, iar Reșița-Vickers a prezentat o ofertă pentru șemizarea aceluiași țevi, pe un preț unitar de 250.000 lei.

Fiind evident că, operațiunea retubării este mai costisitoare, dar mai sigură, înseamnă că oferta Reșiței-Vickers, poate fi socotită mai scumpă cu 100 %.

Direcția Armamentului a propus însă să se aprobe oferta Casei Reșița-Vickers, pe motiv că lucrarea se va executa în țară la Reșița, fără a fi tratat și cu Casa Skoda, chestiunea executării în țară a acestei lucrări; iar în ceea ce privește prețul mult mai ridicat din oferta Reșița-Vickers, l-a justificat prin aceea că operațiunea șemizării este mai bună ca retubarea și deci mai scumpă, ceea ce este complectamente fals.

Rezultatul a fost că șemizarea țevelor tunurilor rusești, care ne-a costat circa 220 milioane lei, este astăzi foarte discutabilă din punct de vedere al calității.

Cum se explică această afacere ?

Casa Vickers, concurenta Caselor Schneider și Skoda, a căutat încă din 1923 să acapareze industria metalurgică din țara românească și prin aceasta să capete monopolul comenzilor de armament din țara noastră. În acest scop, a venit în țară în 1923, misteriosul european Basil Zaharoff, fost în tinerețe vagabond și chelner la Constantinopol și ajuns stăpânul Uzinelor Vickers, grație afacerilor ce le-a făcut ca reprezentant al acestei case în Balcani.

Acest maestru în arta corupției și intrigii a intrat în legătură cu omul cel mai influent din acea epocă în Țara Românească, cu ajutorul căruia a acaparat mai întâi Uzinele Reșița și apoi a pus baza Societatea Copșa Mică și Cugir.

Această afacere în Țara Românească a lui Basil Zaharoff, în momentul când era demascat la Londra și Paris ca intrigant și corupător de înaltă clasă, nu poate fi considerată decât ca o afacere nejustificată de interesele noastre.

În adevăr, din punct de vedere politic, această afacere nu poate fi justificată,

interesul țării noastre fiind de a consolida Mica Înțelegere, susținută de Franța, iar nu să intrăm în orbita de influență a Angliei.

De asemenea poziția noastră geografică, nu justifica această afacere, întrucât în timp de război, Anglia este cea mai puțin în măsură să ne ajute cu armament și munițiuni și nici progresele din punct de vedere tehnic ale industriei engleze, nu o puteau justifica, întrucât este notoriu că industria engleză posedă utilajul cel mai demodat, iar în materie de armament, pentru armata de uscat, este pe ultima treaptă.

Caracteristica industriei engleze este că posedă o mână de lucru calificată numeroasă și de primă calitate, formată în decurs de aproape 100 de ani, însă utilajul este învechit, din care cauză produsele sale sunt mult mai scumpe ca ale industriei străine, care posedă un utilaj modern, care nu necesita decât într-o mică proporție lucrători specialiști.

O industrie nouă nu are deci nici un interes să adopte sistemul demodat, pentru că este mai simplu a importa mașini moderne, decât numeroși specialiști.

În plus, folosind un utilaj demodat, produsul devine mult mai oneros.

Cine cunoaște industria tuturor țărilor din Europa nu poate să nu recunoască că industria cehoslovacă posedă astăzi utilajul cel mai modern și specialiștii cei mai buni.

7. Societatea Copșa Mică și Cugir.

Pe baza hotărârii primului Consiliu al Apărării Naționale, care a avut loc în primăvara anului 1924, Guvernul de atunci a luat hotărârea de a înființa în țară uzinele necesare pentru fabricarea de armament și munițiuni.

Cum asemenea uzine nu se puteau înființa fără concursul tehnic al unei case străine de specialitate, s-au început tratative în această privință, însă numai cu Casa Vickers, care acaparase deja Uzinele Reșița.

Rezultatul acestor tratative a fost încheierea în ianuarie 1925 a unei convenții între statul român, reprezentat prin dl. Tancred Constantinescu, ministrul de Industrie și Comerț, din acel timp și Societățile Vickers și Reșița, prin care cei trei contractanți se obligau să creeze în curs de doi ani, două mari uzine de armament la Copșa Mică și Cugir, cu o capacitate de producție stabilită prin convenție.

Statul trebuia să aducă, ca aport, terenul și instalațiile deja existente la Cugir, precum și mașinile capturate în Ungaria.

Uzinele Reșița trebuiau să aducă, ca aport, toate instalațiile lor din secția de armament, ce trebuiau mutate la Copșa Mică.

Societatea Vickers trebuia să aducă, ca aport, mașinile sale complementare, precum și experiența și asistența tehnică. Uzinele Vickers se mai obligau să formeze personalul român, atât în țară, cât și în uzinele sale din Anglia.

Capitalul necesar acestei întreprinderi trebuia să se obțină pe cale de subscripție publică, iar în caz când prin această subscripție, nu s-ar putea să se obțină capitalul necesar, Statul se obligă să completeze sumele necesare, primind în schimb acțiuni ale societății.

Atât pentru aportul în natură, cât și pentru cel în numerar, Statul garantează un dividend de 7 % pe timp de 40 de ani.

Statul se obligă a da toate comenzile de armament și munițiuni acestei societăți. Până la punerea în funcțiune a uzinelor de la Copșa Mică și Cugir, Statul trebuie să dea toate comenzile tot în țară la Uzinele Reșița, iar piesele care nu le va putea confecționa Reșița, vor fi procurate de Vickers, însă cu un preț care să nu fie mai mare decât 5 %,

față de concurența străină.

Pentru aportul său în natură, Uzinele Vickers au primit conform convenției 75 milioane lei în trei săptămâni de la semnarea convenției, deși primele mașini au fost aduse în țară după doi ani, iar pentru restul aportului său de mașini, a primit acțiuni în valoare de circa 160 milioane lei, pentru care Statul garanta un dividend de 7 %.

Bazele pe care s-a constituit Societatea Copșa Mică și Cugir, nu puteau să conducă la rezultate favorabile pentru Stat, din următoarele motive:

a). Capacitatea de producție ce se cerea acestei întreprinderi este enormă, întrucât numai producția pe un an, se poate evalua la peste 15 miliarde lei. Pentru a avea o asemenea capacitate de producție, sunt necesare instalațiuni în valoare de câteva miliarde lei, pe care aproape în totalitate trebuia să-i furnizeze Statul, deoarece prin subscripție publică nu s-au putut obține mai mult de 100 milioane lei, iar Vickers nu a înțeles să aducă, ca aport, toate mașinile complementare necesare, ci numai pe acele ce le are de prisos, restul urmând să le procure ca bani societatea, indirect Statul român.

b). Finanțarea Societății trebuia să fie făcută deci de Statul român, însă cheltuiala banilor Statului se făcea de Consiliul de administrație al Societății, în care dicta Vickers-Reșița, deoarece conform Legii de comercializare a întreprinderilor economice ale Statului din 1924, Statul nu poate avea mai mult de 1/3 din voturi, oricare ar fi aportul său.

În felul acesta, Vickers putea percepe sume considerabile pentru furnituri din Anglia precum și pentru aportul său tehnic, pe care le factura exagerat de scump, iar Consiliul de administrație le aproba fără discuție.

Astfel Vickers a facturat cu circa 19.000.000 lei câteva scheme de instalații de o valoare tehnică foarte dubioasă.

c). Pentru orice comandă ce s-ar fi dat acestei societăți, finanțarea trebuia să se facă tot de Statul român.

În caz însă când comanda nu reușea, Statul nu putea să o respingă, pentru că ea era în majoritate plătită și pierderile care ar fi decurs pentru societate din respingerea furniturii, trebuia să le suporte numai Statul, întrucât ceilalți acționari aveau garantat - în orice caz - dividendul de 7 %, iar Vickers ar fi încasat sume importante și pentru aportul său tehnic.

În asemenea condițiuni, este ușor de înțeles că Societatea Copșa Mică și Cugir nu putea constitui decât o imensă povară pentru bugetul Statului, din care putea trage foloase numai Vickers.

Într-o scrisoare din august 1932, Societatea Vickers face cunoscut Guvernului român că Societatea Copșa Mică și Cugir a fost constituită pe baze irealizabile și că nu prevede nici un succes acestei întreprinderi, dacă nu se schimbă complet constituirea și direcția actuală a acestei societăți.

Este curios că Societatea Vickers semnalează aceste lucruri Guvernului român, abia după 7 ani de la constituirea societății, când conform convenției, se obligase să aducă, ca aport, acestei societăți, experiența și asistența sa tehnică.

De toată încurcătura în care se găsește Societatea Copșa Mică și Cugir, trebuie să fie făcută răspunzătoare în primul rând Societatea Vickers, care s-a dezinteresat complet de organizarea uzinelor din țară, urmărind numai, pe deoparte monopolul comenzilor de armament din țara noastră, iar pe de altă parte, să se debaraseze de o serie de mașini vechi, pe care le avea de prisos, și pentru care a încasat 75 milioane lei în numerar, iar

pentru restul valorii, acțiuni garantate de Stat cu un dividend de 7 %. Mai mult, aceste mașini nu au fost recepționate conform convenției și nu ar fi trebuit să i se elibereze acțiunile, decât după ce s-ar fi constatat că aceste mașini sunt necesare și îndeplinesc condițiunile prescrise de convenție, adică corespund progresului tehnic actual. Ar fi prea lung să se arate aci toate neregulile în activitatea Societății Copșa Mică și Cugir; autorul acestui memoriu a întocmit însă, în această privință, un expozeu special.

8. Comenzile la Vickers-Reșița

Dacă Uzinele Vickers-Reșița s-au dezinteresat de organizarea Uzinelor Copșa Mică și Cugir, mai mult, le-au sabotat chiar, în schimb însă au căutat să se folosească cât mai mult de prescripția din convenție prin care Statul se obligă să dea toate comenzile de armament și munițiuni la Vickers-Reșița până la punerea în funcțiune a Uzinelor Copșa Mică și Cugir.

Astfel s-au dat până în anul 1929, comenzi în valoare de peste un miliard lei cu prețuri mult mai mari ca cele ale concurenței străine și anume între 70 % și 400 % mai scumpe, deși conform convenției aceste prețuri nu trebuiau să depășească cu mai mult de 5 % prețurile altor ofertanți străini.

Din aceste comenzi s-a executat în țară la Reșița mai puțin de 1/2, iar restul s-a executat în Anglia.

De remarcat că aceste prețuri scandaloase nu pot fi justificate prin instalațiuni speciale ce ar fi făcut Reșița pentru executarea acestor comenzi și a căror valoare s-ar fi adăugat la instalațiunile sale rămase din război, întrucât nu a adăugat instalațiunilor sale, decât niște mașini aduse de Stat ca aport pentru Copșa Mică și Cugir.

Prin urmare, Reșița care era obligată prin convenție să mute toate instalațiunile sale din secția armament la Copșa Mică a lucrat invers, sabotând noua întreprindere prin acapararea unor mașini pe care Statul le adusesse ca aport pentru Copșa Mică și Cugir și această acaparare s-a făcut fără vreo aprobare din partea Statului.

Din comenzile ce s-au dat la Vickers-Reșița în anii 1923-1928 inclusiv, citez numai pe cele mai importante și anume:

a). Șemizarea țevelor tunurilor rusești calibrul 76,2 mm executată la Reșița în cursul anilor 1925-1929. Valoarea comenzii a fost de circa 220 milioane lei. Prețul este dublu față de cel ce l-ar fi putut obține; lucrarea s-a executat în țară, dar ar fi interesant de știut cât a încasat Vickers pentru aportul său tehnic în această afacere. Calitatea lucrării este discutabilă, deoarece s-au primit numeroase reclamații de la unități cum că țevele șemizate se inelează după 100-200 lovituri.

b). Comanda de lunete "Goerz" pentru tunurile șemizate la Uzinele Vickers din Anglia în valoare de circa 55 milioane lei.

Casa "Goerz" instalată după război în Cehoslovacia este inventatoarea acestei lunete și nu i s-a cerut cel puțin ofertă pentru a avea un termen de comparație în ceea ce privește prețul.

S-a plătit pentru aceste lunete 100.000 lei de bucată; deci de circa 4 ori mai mult decât s-ar fi plătit la Goerz.

Întrucât Vickers nu mai fabricase asemenea lunete, a întârziat predarea cu 14 luni și nu i s-a aplicat nici o penalitate, deși după contract penalitatea ce trebuia aplicată atinge valoarea comenzii.

Mai mult, aceste lunete s-au constatat a fi defectuoase la recepție și totuși s-au primit.

c). Comanda a 20.000 focoase fuzante pentru șrapnelele de 76,2 mm, a căror corpuri au fost comandate la Uzinele Reșița. Aceste șrapnele încercate la Centrul de Instrucție al Artileriei s-a constatat că explodează pe tot lungul traiectoriei din cauza defectuoșității focoaselor fabricate la Vickers. Focoasele fuzante vechi, fabricație de război și păstrate de peste 15 ani în condițiuni cu totul de favorabile, nu se comportă așa de prost.

d). Comanda de cartușe de infanterie în Anglia, din care jumătate de calibrul 8 mm francez, iar cealaltă jumătate de 8 mm austriac.

S-au comandat deci cartușe franceze în Anglia și nu în Franța, pentru ca Uzina din Anglia să comande gloanțele în Franța.

Pulberea întrebuințată la aceste cartușe a fost de fabricație americană, la fabricarea căreia nu a asistat comisia română.

Se constată astăzi că pulberea este neomogenă și s-a înregistrat un început de descompunere a ei.

S-au plătit aceste cartușe cu circa 70 % mai mult decât s-ar fi obținut în altă parte. Valoarea comenzii este de peste 400 milioane lei.

c). Comenzi de corpuri de obuze diferite, în valoare de circa 250 milioane lei cu prețuri duble, față de cele ce s-ar fi putut obține prin concurență.

Deosebit de comenzile enumerate mai sus, s-au dat în Anglia, tot prin reprezentanța comună a societăților Vickers-Reșița, toate comenzile de trotil și fulmicoton și degetare de alamă pentru cartușe de infanterie, cu prețuri duble, fără să se mai ceară și alte oferte.

De reținut că toate aceste comenzi au fost plătite 1/3 la încheierea contractului, 1/3 în cursul execuției și 1/3 la recepție.

În acest timp, Uzinelor Skoda nu li s-au dat decât comenzi de focoase pentru obuzele de 100 mm, a căror corpuri s-au comandat la Reșița, pentru că aceste focoase constituiau o specialitate a Uzinelor Skoda.

Pe scurt, în anii 1923-1928, s-au dat la Vickers - Reșița, comenzi de peste un miliard lei, plătind în mediu prețuri cel puțin duble, fără a avea în schimb material de primă calitate și fără a ridica nivelul posibilităților de fabricație în țară a armamentului și munițiilor.

Această risipă din averea publică și prejudicierea intereselor Apărării Naționale, se datorește influenței oculte a omului misterios al românilor și a ginerelui său, oameni în solda misteriosului european de la Londra.

9. Comanda de armament în Italia din 1926

În anul 1926, Guvernul a cumpărat din Italia pentru mai multe sute de milioane lei armament și munițiuni de infanterie vechi, din cele capturate de la austrieci în timpul războiului.

Semnalez și această comandă pentru a marca oscilațiile diferitelor guverne în politica urmărită în chestiunile de armament, trecând sub tăcere considerațiuni de alt ordin, care ar pleda și ele contra acestor comenzi.

10. Ce măsuri s-au luat în materie de armament în anul 1929

La începutul anului 1929, adică 10 ani după terminarea războiului, armamentul oștirii noastre nu făcuse nici un progres; mai mult, în unele privințe situația era mai rea ca imediat după război.

Astfel, afară de șemizarea a circa 900 țevi de tunuri de câmp, din care mai mult

de jumătate erau în depozite pentru că afetele respective erau deteriorate și nu se prevăzuse la timp repararea și complectarea lor, Direcția Armamentului căutase probabil să satisfacă mai repede propunerile de șemizare ale Reșiței, operațiune care îi renta foarte bine, dat fiind prețul extrem de ridicat și nu urmărise să dea armatei un număr cât mai mare de tunuri complete, cu munițiunea respectiva în bună stare.

Cantitățile enorme de munițiuni rămase din război, erau într-o stare deplorabilă din cauza condițiilor defectuoase în care fuseseră păstrate.

Sub ultimul Guvern averescan, se oprise opera nefastă a Societatea Ferro-Chimica, dar nu se studiasse încă repunerea în bună stare a munițiilor vechi.

Nivelul posibilităților de fabricație în țară a armamentului și munițiilor, nu progresase cu nimic, deși Statul făcuse sacrificii importante cu Societatea Copșa Mică și Cugir.

În acest timp însă, țările vecine amice și aliate făcuseră progrese enorme în privința dotării armatelor lor cu armament și munițiuni.

Toate aceste țări, cu ajutorul tehnic și financiar al uzinelor de armament din Franța și Cehoslovacia, puseseră în regulă armamentul și munițiunile rămase din război și-și completaseră sistemul prin comenzi importante de materiale moderne.

Față de această situație îngrijorătoare, Ministrul Armatei, ajutat de Secretarul său general, generalul Popescu Dumitru, s-au pus pe lucru, pentru a scoate armata din acest impas. Au pus în studiu în primul rând repunerea în bună stare a munițiilor vechi. Această problemă, care ar părea foarte simplă, este una din cele mai grele și mai complexe.

S-au invitat diferite case de specialitate să studieze chestiunea și să facă oferte.

Chestiunea a fost studiată serios aproape 2 ani și când era pe punctul de a fi rezolvată cu ajutorul tehnic și financiar al Guvernului polonez, Guvernul național țărănist a căzut de la putere, iar guvernul următor a rupt tratativele cu Guvernul polon în această privință.

S-a crezut că ne putem dispensa de concursul tehnic străin în chestiunea, refacerii munițiilor vechi.

Lipsiți cum suntem de experiență și de spiritul de organizare, nu vom reuși prin noi înșine să ducem la bun sfârșit această operațiune.

Multă lume crede la noi că, dacă este ușor să faci cu briceagul o scobitoare, tot așa de ușor este să fabrici scobitori în serie.

Pentru a repune în bună stare cele circa 5 milioane de lovituri de artilerie, este nevoie de o cheltuială de cel puțin 3 miliarde lei. Eșalonată pe 6 ani, ar trebui să cheltuim, deci, anual în mediu 500 milioane lei. În acest timp, vor trebui să se refacă în mediu 3000 lovituri pe zi, în care scop, toate vor trebui demontate în elementele componente, triate, clasate, repuse în bună stare și apoi reconstituite loviturile complete și ambalate.

Pentru a ajunge la debitul zilnic propus, vor trebui să existe pe șantier 30-40.000 lovituri în diferite faze ale operațiunii. Pentru această lucrare este ușor de prevăzut că vor fi necesari mii de oameni ca mână de lucru, care trebuie formați în mod treptat; va fi necesar un personal numeros de control și administrație; va fi nevoie de localuri imense și diverse instalațiuni pentru ca operațiunea să fie cât mai economică și debitul de producție cât mai mare.

Cine va putea concepe și dirija la noi această lucrare ?

Pirotehnia Armatei cu mentalitatea de acum, nu putea repune în bună stare 100-200 lovituri pe zi în condiții ce nu prezintă suficientă siguranță și costă foarte scump, cum a mai executat și în trecut.

Cu acest debit, nu se va putea termina recontrolarea nici în 50 de ani.

În anul 1929, s-a studiat și ameliorarea tunurilor vechi și în acest scop, s-a dat o comandă de probă la Uzinele Skoda, pentru modernizarea unui divizion de tunuri în două variante, care au fost experimentate în țară în vara anului 1932, fără a se lua o hotărâre față de această problemă. S-a cerut apoi Reșiței să studieze aceiași problemă, însă până în prezent rezultatele la care s-a ajuns sunt nesatisfăcătoare.

Tot în anul 1929, a avut loc un concurs pentru alegerea unui focos unic. Comisiua de experiențe, prezidată de dl. general Rudeanu, a găsit că focosul prezentat de Uzinele Skoda îndeplinește condițiunile cerute.

De asemenea, s-au experimentat comparativ noi obuze de 100 mm, prezentate de Uzinele Skoda și Reșița și organizate pentru a primi focoase de tip nou.-

Obuzele realizate de Uzinele Skoda s-au constatat [a fi] superioare celor prezentate de Reșița. S-au ținut, apoi, două licitații pentru o comandă de 19.500 corpuri de obuze de acest tip.

Comanda s-a dat la Skoda, care a oferit pe prețul de 1.550 lei bucata, pe când Reșița, care avusese până în acel an, comenzi în valoare de 200 milioane lei, pentru corpuri de obuze de același calibru, însă de tip vechi, cu prețul de 2.700 lei bucata.

Uzinele Skoda au fost obligate prin contract să ne furnizeze gratuit, și planurile de construcție ale noului obuz, care s-au pus în 1931 la dispoziția Reșiței și Uzinelor Copșa Mică și Cugir, pentru comanda ce li s-a dat în acel an, pe un preț cu 10 % mai mare.

Ținându-se licitație pentru o comandă de trotil, s-a putut obține un preț redus la jumătate, față de cel plătit pentru comenzile anterioare în Anglia, fără licitație.

Tot în 1929, s-a ținut licitație pentru procurarea a 10.000 țevi pentru mitraliera "Schwartzlose" și 10.000 țevi pentru mitraliera "Maxim-Rusă".

La această licitație, Uzinele Copșa Mică și Cugir, deși fuseseră invitate, nu s-au prezentat.

Pentru țevile de mitralieră "Schwartzlose", oferta cea mai avantajoasă a fost a unei case daneze, care a oferit cu prețul unitar de 550 lei, iar pentru țevile de mitralieră "Maxim-rusă", oferta cea mai avantajoasă a fost a unei case din Cehoslovacia, pe prețul de 1500 lei bucata.

După ținerea licitației, Uzinele Copșa Mică și Cugir au solicitat, pe baza convenției, să li se dea lor aceste comenzi, cerând pentru o țeavă de mitralieră „Schwartzlose”, prețul de 2.300 lei; deci cu 400 % mai scump decât casa daneză, iar pentru o țeava de mitralieră „Maxim-rusă”, au cerut prețul de 2.600 lei; deci cu 70 % mai scump decât casa cehoslovacă.

Comanda de țevi "Schwartzlose" s-a dat casei daneze, având în vedere diferența enormă de preț, pe când comanda de țevi de mitralieră "Maxim-ruse", s-a aprobat să fie dată Uzinelor Copșa Mică și Cugir, deși prețul oferit era cu 70 % mai mare, și deși prin convenție, Statul se obliga să plătească pentru furniturile acestei întreprinderi, cel mult 5 % peste prețurile oferite de casele străine.

Doi ani de zile au trebuit acestei societăți să studieze și să realizeze 11 țevi de probă, aduse însă gata forjate și tratate termic din străinătate și numai ghintuite și finisate la Cugir.

În acest timp, creditul de 24 milioane lei aprobat, a fost anulat, și comanda nu s-a mai realizat.

11. Comanda la Skoda în anul 1930

În afară de comenzile enumerate mai sus și care aveau de scop să amelioreze și să completeze armamentul și munițiunile existente, tot în 1929, guvernul de acord cu Înalta Regentă, având în vedere situația politică externă, a hotărât să înzestreze armata cu materialul tehnic de care mai avea absolută nevoie.

În acest scop, în cursul lunii septembrie 1929, o comisie prezidată de generalul de divizie Popescu Dumitru, secretar general și inspector general al Artileriei, a fost trimisă să cerceteze fabricile mari de materiale de război din Europa.

În ceea ce privește materialul de artilerie, în conformitate cu hotărârea luată de Comitetul Apărării Naționale, au fost vizitate numai Uzinele Schneider și Skoda, avându-se în vedere probabil, motive de ordin politic, care dictau ca importantele comenzi de armament ce erau proiectate, să se facă la una din aceste uzine, sau la amândouă, revenindu-se astfel la ideea guvernului din 1921 și părăsită de toate guvernele care au urmat până în 1929.

La 1 octombrie 1929, generalul Popescu Dumitru înaintează d-lui ministru al Armatei raportul nr. 5, privitor la vizitele făcute la Uzinele Schneider și Skoda.

În acest raport se dau relații asupra caracteristicilor materialului ce au prezentat cele două uzine, conchizând că materialul Skoda este superior din punct de vedere tehnic și mult mai ieftin, decât cel al Uzinelor Schneider și subliniază că tipurile de materiale Skoda au fost realizate în serie, pe când materialul Schneider ce i s-a prezentat a fost realizat numai ca prototip, căroră însuși fabrica le recunoaște unele defecte.

Raportul se termină cu informații asupra enormelor cantități de tunuri comandate Casei Skoda de către vecinii noștri (Polonia, Cehoslovacia, Iugoslavia).

Acest raport a fost citit de dl. ministru al Armatei într-o ședință a Comitetului Apărării Naționale, care a avut loc la începutul anului 1930, când probabil s-a hotărât să se dea comanda la Uzinele Skoda.

La 27 februarie 1930, Secretariatul General face cunoscut cu nr. 138, Direcției Armamentului, că guvernul a hotărât cumpărarea de la Uzinele Skoda a 160 baterii de diferite calibre (indicate în ordin) cu munițiunile respective în cantitate de circa 2 unități de foc și ordonă a se întocmi contractul, având ca anexe, inventarele de compunere a bateriilor, precum și caietul de sarcini.

Cu referatul nr. 4813 din 2 martie 1930, Direcția Armamentului supune d-lui ministru, proiectul de contract, pe care a pus rezoluția: *“Se vor întocmi toate formele legale pentru executarea comenzii”*.

Pe baza acestei rezoluții, s-a întocmit raportul către Consiliul de Miniștri, semnat de: Ministrul Armatei, Ministrul de Finanțe, Inspectorul General al Artileriei și Directorul Contabilității.

Prin J.C.M. nr. 400 din 14 martie 1930 se autorizează Ministerul Armatei să încheie cu Casa Skoda, un contract prin bună învoială, pentru furnizarea de material de artilerie, în valoare totală de 1.035.978.000 K.c., sau lei 5.190.249.780, plata eșalonându-se în timp de 10 ani, prima rată fiind de 60.120.000 lei.

La 17 martie se semnează contractul de dl. ministru al armatei și reprezentanții Uzinelor Skoda. Contractul este vizat de Ministrul de Finanțe, șeful Serviciului Contencios și Consilierul Controlor de la Ministerul Armatei.

În contract se specifică:

La art. I: Felul, cantitatea și caracteristicile materialului comandat.

La art. II: Se arată că prețurile sunt socotite franco la granița Româno-Cehoslovacă și modul de ambalaj pentru transport.

La art. III: Se arată eșalonarea livrărilor de material, care trebuie terminate până la finele anului al 5-lea de la data semnării contractului.

La art. IV: Se arată eșalonarea plăților pe 10 ani, cu începere de la data contractului.

La art. V: Se specifică dreptul de a se majora după plac, numărul bateriilor și munițiilor indicat în contract sau a-l completa cu tunuri și munițiuni de alte calibre, ratele anuale de plată putându-se majora, începând din anul al 3-lea, după o înțelegere ce se va stabili de comun acord.

La art. VI: Se specifică că, cheltuielile de timbru și taxele de administrare și permisiile de export din Cehoslovacia vor fi în sarcina furnizorului.

La art. VIII: Se referă la scrisoarea nr. 250 din 20/II/1930 a Uzinelor Skoda, prin care garantează cu toată averea sa mobilă și imobilă, pentru respectarea întocmai a contractului.

La art. VIII: Se arată cum se va executa recepția.

La art. VIII: Uzinele Skoda sunt obligate să facă, ca furnitura să profite de ameliorările, perfecționările și progresele ce se vor descoperi sau inventa în cursul livrării și pe care Ministerul armatei române le va judeca utile.

La art. X: Se prevăd condițiile în care se va efectua transportul.

La art. XI: Se prevăd penalitățile pentru furnitura întârziată și anume:

Pentru primele 15 zile: unul la mie pe zi.

Pentru zilele următoare: două la mie pe zi.

La art. XII: Se specifică cazurile de forță majoră.

La art. XIII: Se arată dreptul Statului român de a rezilia contractul în caz de neexecutarea lui de către uzine.

S-a afirmat de la Tribuna Parlamentului că, contractul semnat a fost prezentat de reprezentantul Casei Skoda.

În adevăr, reprezentantul a prezentat un proiect de contract și de caiet de sarcini, cum era normal, însă între contractul semnat, întocmit de Direcția Armamentului și cel prezentat de reprezentantul uzinei, este o deosebire enormă. Aceste două documente se găsesc în același dosar la Direcția Armamentului.

În ceea ce privește caietul de sarcini, proiectul prezentat de reprezentantul Uzinei (copia caietului de sarcini iugoslav), nesatisfăcând Direcția Armamentului, și cum întocmirea unui alt caiet de sarcini nu se putea face decât la Uzină, s-au trecut în contract caracteristicile esențiale ale materialelor, precum și probele principale de rulaj și tragere de rezistență, rămânând ca redactarea caietului de sarcini să se facă la Uzină de către o comisie numită de Minister.

Caietele de sarcini ce s-au întocmit de comisia numită în acest scop, sunt atât de severe cum nu s-a mai impus până în prezent vreunei case din lume. Ar trebui ca o comisie de experți tehnici competenți să examineze această chestiune, pentru a se pune capăt neadevărurilor ce se răspândesc în această privință.

S-a afirmat tot de la Tribuna Parlamentului că, contractul s-a încheiat în mod pripit.

Trebuie avut în vedere că în toamna anului 1929, situația era de așa natură că ne-am rugat de vecinii noștri (polonezi, cehoslovaci și iugoslavi) să ne cedeze din materialele armatelor lor (a se vedea dosarul general Mironescu de la Direcția Armamentului).

Inspectorul Artileriei de atunci, desigur că s-a opus categoric să mai adunăm fiarele vechi din Europa, cum se făcuse în trecut de mai multe ori și a cerut să comande material modern.

Având în vedere urgența, se tratase cu guvernul cehoslovac și cel iugoslav, să ne cedeze în parte din materialul ce era în curs de recepție la Uzinele Skoda.

S-a renunțat însă la aceasta, pentru că se răspândise zvonul că vom primi materialul refuzat de aceste țări la recepție.

Prin această renunțare, puteam să obținem un material, mult mai bun conform caietelor de sarcini întocmite de noi.

S-a afirmat de asemenea de la Tribuna Parlamentului că, contractul Skoda este oneros.

Generalul Popescu Dumitru, care fusese însărcinat să viziteze Uzinele Schneider și Skoda, a arătat în raportul său că materialul Skoda este superior și mult mai ieftin decât cel oferit de Uzinele Schneider.

Comparând prețul unei baterii de obuziere Skoda, calibrul 150 mm, cu acela al unei baterii de tunuri de 105 mm, comandate la Uzinele Schneider, se constată că prețul acesteia din urmă este mai ridicat decât al celei dintâi, deși puterea celei dintâi este cu circa 30 % mai mare ca a celei de a doua, având ambele același inventar.

Ar fi fost bine să se ceară oferte și de la alte case, pentru a se avea și un alt termen de comparație, cum s-a procedat în 1925, când s-a comandat o baterie de tunuri antiaeriene la Uzinele Skoda.

Rezultatul cu acea ocazie a fost că oferta Casei Skoda a fost cea mai avantajoasă. Bateria ce s-a comandat atunci, a costat circa 12 milioane lei, fără chesoane și fără aparate de comandă, care pentru o baterie antiaeriană se ridică la circa jumătate din valoarea bateriei.

Aceasta ar putea constitui și astăzi un termen de comparație în ceea ce privește prețul ținând însă seamă de diferența de putere și de inventar, precum și de modalitățile de piață.

Uzinele “Bofors” oferiseră în 1925 o baterie antiaeriană cu prețul aproape dublu, față de oferta Skoda.

O lovitură Skoda pentru bateria comandată a fost plătită cu 5.000 lei, pe când Bofors ceruse circa 9.000 lei, diferența între lovituri constând în aceea că obuzul Skoda era prevăzut cu focos pyrotehnic, iar obuzul Bofors cu focos mecanic. Cum însă în oferta Bofors se arăta separat prețul focosului mecanic și anume 1.500 lei bucata, însemna că o lovitură completă Skoda cu focos, pyrotehnic era oferită cu 5.000 lei, iar o lovitură Bofors fără focos era oferită cu 7.500 lei.

Aceste afirmații, date din memorie, pot fi verificate prin ofertele ce se pot găsi în dosarele Direcției Aeronautice din 1925.

Acesta ar fi un criteriu de judecată a prețurilor din contractul Skoda. Afirmațiunea însă care s-a făcut de la Tribuna Parlamentului că s-a socotit prețul unui înălțător, care ar costa 3.000 K.c. = 15.000 lei cu 36.000 K.c.z 180.000 lei, pentru a ilustra cât de oneroase sunt prețurile din contractul Skoda, este cel puțin nesperioasă. Ar fi de ajuns ca

cineva să vadă un înălțător Skoda ca să-și dea seama că o asemenea piesă nu poate costa numai 15.000 lei. S-a plătit circa lei 11.000 la Uzinele Vickers în 1925 numai pentru repararea unui înălțător de la tunurile rusești de câmp, care este unul dintre înălțătoarele cele mai rudimentare și care nu poate costa nou, nici 1/10 din prețul unui înălțător Skoda.

Pentru elucidarea acestei chestiuni, s-ar putea întreba Reșița, cât a plătit pentru un asemenea înălțător pe care l-a montat la tunul modernizat, care l-a prezentat anul trecut.

Deși materialul ce trebuia să realizeze Uzinele Skoda, conform caietelor noastre de sarcini este superior materialului iugoslav furnizat de aceleași uzine într-o cantitate mai mare decât cel comandat la noi, totuși se afirmă de foarte mulți că materialul comandat este inferior din punct de vedere tehnic.

În această chestiune trebuie deosebite două lucruri și anume: inferioritatea materialului realizat față de condițiunile impuse de caietul de sarcini și inferioritatea față de un alt material.

În primul caz, răspunzătoare ar fi Uzina și materialul poate fi respins, iar contractul reziliat cu aplicare de penalități.

În al doilea caz, răspunzători ar fi cei care au întocmit caietele de sarcini și contractul.

Din procesele verbale ale comisiei de recepție de la Uzinele Skoda, semnate de 10 ofițeri, rezultă că prototipurile obuzierului de 100 mm și tunului de câmp de 75 mm, comandate la aceste uzine și experimentate în iulie și în august 1931, au satisfăcut din toate punctele de vedere, condițiile impuse prin caietele de sarcini respective.

Dl. general Rudeanu, care a asistat la aceste experiențe, s-a arătat foarte mulțumit de rezultate, atât față de inginerii Uzinei, pe care i-a felicitat, cât și față de comisie, făcând cunoscut Președintelui Comisiei, la plecare, că va apăra, în țară, materialul contra acelor, care îl critică.

Venind în țară însă, dl. general Rudeanu înaintează d-lui ministru un raport că prototipurile realizate la Skoda nu satisfac din nici un punct de vedere.

Ca urmare acestui raport, Ministerul Apărării Naționale face cunoscut Uzinelor Skoda în octombrie 1931, că nu se aprobă prototipurile, deoarece nu îndeplinesc condițiile necesare. Totodată, s-a făcut cunoscut Uzinelor că noile condiții li se vor comunica ulterior.

Uzina a protestat contra acestei aprecieri, prelevându-se de concluziile comisiei de recepție, care s-a declarat satisfăcută de rezultatele obținute cu prototipul.

Uzinele au demonstrat în același timp că materialul experimentat, nu numai că a satisfăcut condițiunilor impuse prin caietul de sarcini și contract, dar și le-a depășit în avantajul nostru și că, criticile ce se aduc materialului sunt făcute în raport cu alte caracteristici, decât cele prevăzute în caietul de sarcini pe care Uzina nu le recunoaște că ar fi mai avantajoase ca acelea ale materialului realizat.

Totuși, Uzina, ținând seamă de articolul din contract, prin care este obligată să aducă în cursul fabricației orice perfecționări ar cere Ministerul este dispusă să discute noi caracteristici pentru materialul nefabricat încă. Pentru cele 20 baterii de 100 mm și munițiunea respectivă deja fabricată, Uzina a arătat că nu poate fi refuzate, întrucât au satisfăcut condițiile în vigoare.

Cu această ocazie, cere ca Ministerul să trimită la Plsen o comisie plenipotentă, care să rezolve chestiunea în litigiu.

În februarie, o comisie prezidată de dl. general Inspector de Armată Anghelescu Paul și din care făcea parte și dl. general Rudeanu Vasile, vizitează Uzinele Skoda și Schneider. Concluziile acestei comisiuni au fost că, să se impună noi caracteristici materialului comandat.

Ministerul numește aceeași comisie pentru stabilirea noilor condițiuni și noilor caiete de sarcini.

Noile condiții și caietele de sarcini modificate sunt supuse în discuția Consiliului Superior al Armatei, în ședința de la 29 iulie 1932.

Comitetul aproba noile condiții stabilite de comisie pentru obuzierele de 100 mm, 150 mm și tunurile de 75 mm antiaeriene, adăugând condiții, sub formă de deziderat, ca obuzierele să poată trage și cu unghiurile complementare la care renunțase comisia.

Această nouă condiție s-a adăugat în urma cererii repetate a d-lui general Inspector de Armată Hanzu, exprimată într-un raport adresat d-lui ministru.

Totodată, Consiliul Superior al Armatei a hotărât decomandarea celor 24 baterii de câmp de 75 mm și înlocuirea lor cu 17 baterii antiaeriene.

Noile caiete de sarcini s-au trimis Uzinelor Skoda la 13 septembrie 1932.

În cursul lunii decembrie 1932, Uzinele fac cunoscut că noile caiete de sarcini cuprind unele condițiuni pe care nu le-ar putea realiza nici o casă din lume, și arată că, în cursul lunii ianuarie 1933 va sosi la București un delegat tehnic al Uzinei, pentru a discuta aceste chestiuni.

Ca urmare, dl. ministru numește o comisie compusă din d-nii generali: Rudeanu, Papană și Petrescu Gheorghe, pentru a studia chestiunea împreună cu delegatul tehnic al Uzinelor și a propune o soluție definitivă în această chestiune, care trenea de mai bine de un an de zile.

Această comisie lucrând de la 25 ianuarie până la 25 februarie 1933, a ajuns la un acord cu delegatul Uzinei, formulând noile condiții într-un protocol, care s-a aprobat de dl. ministru la 28 februarie 1933.

Comparând noile condiții stabilite cu cele inițiale, se constată următoarele:

a) Privitor la obuzierele de 100 mm:

Prin noile condiții se pierde din bătaie 800 m., se renunță la posibilitatea fracționării materialului în trei trăsuri pentru transportul în munți și terenuri grele, fracționare care se poate executa în mai puțin de 10 minute și toate aceste sacrificări pentru a se obține o micșorare a greutateii materialelor cu 112 kg., având afetul bifleche în loc de monofleche, cum era cel inițial. La afetul bifleche țeava se poate mișca în direcție fără a se muta afetul într-un câmp de 50°, pe când afetul monofleche permite un câmp în direcție numai de 13°.

Pentru un obiectiv dat, câmpul în direcție de 13° este mai mult decât suficient, întrucât la bătaia de 5.000 m., reprezintă un front de circa 1.200 m., iar la bătaia de 10.000 m. un front de circa 2.400 m., pe când frontul ce revine unui tun este maximum de 50 m. la toate distanțele.

Manevra traiectoriilor în vederea obținerii efectului de surpriză prin concentrări de foc, impun ca orice baterie să poată trage într-un câmp de 120°.

Schimbările de obiectiv la afetul bifleche sunt mult mai anevoioase în afara câmpului de 50° pe care îl permite afetul în poziție, decât la afetul monofleche, iar în interiorul câmpului de 50° este discutabil dacă aptitudinea la schimbarea de obiectiv a afetului bifleche este mai mare decât aceea a afetului monofleche.

Pentru acest avantaj iluzoriu al afetului bifleche și anume: robustitate mai mare, greutate mai mică pentru aceiași putere și capacități de rezistență, serviciul mai comod, protecția oferită de scut mult mai bună și în fine, posibilitatea de a pune piesa în baterie și bătaie în mai puțin de un minut, pe când afetul bifleche necesită 4-5 minute.

Prin urmare, s-a pierdut aproape un an și jumătate pentru stabilirea unor noi condiții, care pot fi socotite mult inferioare celor pe care le îndeplinește materialul deja realizat și experimentat pe baza condițiilor inițiale.

Totodată, trebuie observat că realizarea materialului după noile condiții va întârzia livrarea cu cel puțin încă un an de zile.

Conform condițiilor inițiale, obuzierul trebuia să aibă un antetren identic cu cel al chesonului și din această cauză materialul cântărea în bătaie circa 2.700 kg. ca și materialul iugoslav. Dacă însă se descarcă antetrenul de loviturile pe care le poartă, greutatea trăsorii se reduce la circa 2.400 kg., ceea ce revine la 400 kg. de cal. Totuși, Uzina de la început a propus un antetren mai ușor. care să poarte numai 4 lovituri, cum se cere acum prin noile condițiuni și care reduc greutatea trăsorii la 2.185 kg., cam atât cât este și greutatea obuzierelor de 105, mm md. 1912, pe care le-am întrebuințat în tot timpul războiului, pe toate terenurile și în toate anotimpurile, fără ca cineva să se fi plâns de mobilitatea lui.

Este curios cum se speculează o diferență de greutate de 100 kg., care nu poate prezenta nici o importanță, mai ales când experiența războiului a arătat că în majoritatea timpului artileria merge numai la pas și, este de asemenea foarte curios cum de nu se voiește să se țină seamă că pe acolo unde nu poate trece o trăsură grea de 2.185 Kgr., nu trece nici aceia de 2.050 kg., însă dacă trăsura cea dintâi se poate fracționa în mai puțin de 10 minute în trei trăsuri, fiecare de o greutate de circa 750 kg., materialul trebuie considerat mult mai mobil decât cel ce era mai ușor, numai cu 100-200 kg., însă nu se putea fracționa.

b). Privitor la obuzierul de 150 mm.

Prin noile condiții s-a sporit bătaia de la 14.000 m. la 15.000 m., iar greutatea trăsurilor s-a sporit de la 3.200 kg. la 3.380 kg.

După cum se vede, sporirea bătaii a atras mărirea greutății trăsurilor. Dar nu numai atât, această sporire a bătaii cu 1.000 m. micșorează mult calitățile de obuziere materialului și din această cauză este discutabil dacă noile condiții constituie un avantaj.

c).Privitor la tunul antiaerian.

Prin noile condiții, s-a redus greutatea materialului de la 3.700 kg. la 3.350 kg. celelalte calități rămânând în general aceleași, afară de proiectil, care s-a cerut să fie de 6,5 kg., în loc de 7,3 kg., cum realizase Uzina.

Micșorarea greutății materialului se putea obține în cursul realizării și experimentării modelului și nu justifică întârzierea în realizarea materialului din cauza stabilirii noilor condiții.

De asemenea, cu modificarea greutății proiectilului este discutabil dacă constituie un avantaj.

Din cele expuse mai sus, rezultă că, comanda la Uzinele Skoda este justificată din punct de vedere politic, nu se poate dovedi că este oneroasă, iar din punct de vedere tehnic după aproape doi ani de studii, nu s-au putut găsi condiții mai bune.

În ceea ce privește obiecția ce se face acestei comenzi că nu s-a impus ca cel puțin o parte din ea să fie executată în țară, trebuie să se țină seamă de urgența

procurării materialelor pe care o impunea situația în acel timp, starea de dezorganizare în care se găsea și se găsesc și astăzi Uzinele Copșa Mică și Cugir, precum și dificultățile pe care le-a făcut Vickers-Reșița la toate încercările de conversație cu Uzinele Skoda, singurele indicate pentru a ne da concursul, pentru a organiza în țară o industrie de război.

De asemenea, trebuie avut în vedere că în legătură cu comanda dată Uzinelor Skoda, mai trebuie procurate încă circa 2.000 de chesoane și trăsuri de aparate, a căror concepție, modele și planuri de construcție, Uzinele Skoda sunt obligate să ni le furnizeze în vederea fabricației acestor trăsuri în industria din țară.

Mai mult încă, munițiunile comandate la Skoda reprezintă numai circa 1/5 din stocul de siguranță necesar și deci au rămas pentru fabricarea în țară munițiuni pentru a completa stocul de siguranță, în valoare dublă decât comanda dată la Skoda. Pentru a putea fabrica însă în țară munițiuni complete, ceea ce trebuie să fie preocuparea noastră de competență este nevoie de crearea unui ansamblu de industrii care ne lipsesc complet și anume pentru:

- Fabricarea acidului azotic sintetic.
- Fabricarea trotilului.
- Fabricarea focosului.
- Fabricarea tuburilor de alamă.

Nu este de ajuns să fabricăm numai corpuri de proiectile la Reșița pentru a avea munițiuni de întrebuințat la război; avem și astăzi în depozite majoritatea elementelor de munițiuni fabricate după război și neformate încă în lovituri complete.

De altfel, la începutul anului 1931 era în studiu chestiunea unei comenzi la Uzinele Skoda, care trebuia realizată în țară; la venirea noului guvern însă, din 1931, chestiunea a fost părăsită.

12. Comanda la Uzinele „Schneider” din 1930.

La câteva luni după darea comenzii la Uzinele Skoda, s-a dat o comandă importantă de armament și la Uzinele Schneider, constând din 45 baterii de tunuri lungi de 105 mm.

Deși această comandă este mai oneroasă decât aceea dată Uzinelor Skoda, deși Uzinelor Schneider nu li s-a putut impune un caiet de sarcini tot atât de sever ca Uzinelor Skoda, totuși nimeni nu critică această comandă.

Mai mult, prototipul experimentat nu a satisfăcut în multe privințe, fapt recunoscut și de Uzine în procesele verbale parțiale, semnate de delegatul ei tehnic. Totuși, comisia conchide că prototipul a satisfăcut.

Chestiunea este în curs de cercetare.

Este curioasă această deosebire de tratament, față de cele două uzine.

13. Comanda de puști mitraliere la Uzinele Zbrojowka din 1930.

Încă din 1926, s-a pus chestiunea comenzii de puști mitraliere. În acest scop, s-a repetat concursul între diferite case, de patru ori, până în 1930, fără a se ajunge la un rezultat, deși era evident de la primul concurs că pușca mitralieră Z.B. era cu mult superioară tuturor celorlalte.

Pentru a evidenția superioritatea acestei arme, este de ajuns să spunem că, comisia de experiențe compusă din 10 ofițeri, cotând cu note până la 10 armele prezentate la concurs, din multiple puncte de vedere, a rezultat pentru pușca mitralieră Z.B. media 9,40 - iar pentru a doua, media 7,20. Pușca mitralieră “Vickers” a fost cotată

penultima din șase concurente, cu media 6.

Totuși, s-au pierdut mai mult de patru ani în tergiversări din cauza unei influențe oculte.

Chestiunea, desigur, ar mai fi trenat dacă M.S. Regele, care a asistat la experiențele din 1930, nu ar fi impus să se ia o hotărâre.

14. Concluzii

Din citirea celor expuse mai sus, oricine își poate face o idee de dezorientarea care a domnit, înainte de 1929, în chestiunea dotării cu armament a armatei și de modul neregulat în care s-au dat comenzile până la acea dată, speculându-se ideea fabricației în țară, fără însă să se ia în serios această chestiune.

Numai în 1929 și 1930, Ministerul Apărării Naționale studiază serios chestiunea armamentului și începe realizarea unui program de ansamblu bine chibzuit.

Generalul Popescu Dumitru, Inspectorul General al Artileriei și Secretarul General al Ministerului Apărării Naționale din 1929 și 1930, a fost singurul care a văzut clar chestiunea armamentului și a pus capăt sistemului nenorocit ce se practica înainte de venirea sa în capul artileriei.

Măsurile luate de generalul Popescu Dumitru, în interesul Apărării Naționale, lezau însă interesele acelor care se obișnuiseră să primească comenzi cu prețuri scandaloase și să furnizeze materiale de proastă calitate.

Trebuie să se facă lumină deplină în această chestiune, pentru că în atmosfera creată și puținii oameni de caracter, pricepuți și cu curajul răspunderii, pe care îi are țara, vor rămâne paralizați.

Dacă nu se curăță această atmosferă, vom merge sigur la prăbușire, oricâte tunuri și munițiuni vom poseda.

LT. COLONEL (ss) ȘERBU CHIRIL

Arhivele Militare Române, fond M.Ap.N. Secretariatul General, nr.crt. 1337, f. 29-65.

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
Secretariatul General

Tabel
cu armamentul aflat asupra Armatei de Uscat la 15 mai 1933

Felul armamentului	Utilizabile	Neutilizabile	Total	Total general
Tunuri de câmp de 75 mm	899	28	927	1518
Tunuri de câmp de 76,2 mm	460	1	461	
Tunuri de câmp de 76,5 mm	36	2	38	
Tunuri de câmp de 77 mm	91	1	92	
Obuziere câmp de 100 mm	220	1	221	626
Obuziere câmp de 105 mm	185	10	195	
Obuziere câmp de 114,3 mm	85	-	85	
Obuziere câmp de 121,9 mm	115	10	125	
Tunuri munte de 75 mm	79	-	79	241
Tunuri munte de 76,2 mm	141	1	142	
Obuziere munte de 100 mm	20	-	20	
Art. Grea Tunuri 104 mm	13	1	14	204
Art. Grea Tunuri 105 mm	21	-	21	
Art. Grea Tunuri 106,7 mm	31	-	31	
Art. Grea Tunuri 120 mm	79	2	81	
Art. Grea Tunuri 150 mm	57	-	57	
Art. Grea Obuziere 150 mm	59	4	63	135
Art. Grea Obuziere 152,4 mm	27	2	29	
Art. Grea Obuziere 155 mm	27	-	27	
Art. Grea Obuziere 210 mm	16	-	16	
Mitraliere "Maxim" 6,5 mm	263	13	276	13489
Mitraliere "Maxim" 7,62 mm	3255	355	3610	
Mitraliere "Kolt" 7,7 mm	987	51	1038	
Mitraliere "Hotchkiss" 8 mm	217	17	234	
Mitraliere "St. Etienne" 8 mm	2114	29	2143	
Mitraliere "Schwarzlose" 8 mm	5450	680	6130	
Mitraliere "Schwarzlose" 8 mm	53	5	58	
Mitraliere "Wickers" 7,7 mm				
Puști-Mitr "Gladiator" 8 mm	13173	28	13201	13273
Puști-Mitr "Hotchkiss" 8 mm	60	12	72	
Puști-Mitr "Chatellerault" 7,92 mm	10	-	10	

Secretar General

Colonel /s.s./ indescifrabil

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1342, f.

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
Secretariatul General

Tabel
cu armamentul aflat asupra Aeronauticii și Marinei la 15 mai 1933

Aeronautica

Felul armamentului	Utilizabile	Neutilizabile	Total	Total general
Tunuri antiaeriene de 57 mm	40	-	40	
Tunuri antiaeriene de 75 mm	12	-	12	
Tunuri antiaeriene de 76,5 mm	35	1	36	88
Mitraliere "Wickers" de bord	527	-	527	
Mitraliere "Lewis" de bord	213	-	213	
Mitraliere "Darne" de bord	-	87	87	
Mitraliere antiaeriene "St. Etienne"	101	4	105	
Mitraliere antiaeriene "Maxim" engleze	56	-	56	
Mitraliere antiaeriene "Maxim" ruse	4	-	4	
Mitraliere antiaeriene "Hotchkiss"	4	-	4	
Pivoturi a 2 mitraliere "Hotchkiss" 13,2	200	200	200	1.196
Puști mitraliere	9		9	9

Marina

Felul armamentului	Utilizabile	Neutilizabile	Total	Total general
Tunuri lungi de 47 mm	21	3	24	
Tunuri lungi de 66 mm	8	-	8	
Tunuri lungi de 75 mm	6	-	6	
Tunuri lungi de 76,2 mm	12	-	12	
Tunuri lungi de 90 mm	1	-	1	
Tunuri lungi de 100 mm	8	-	8	
Tunuri lungi de 101 mm	4	-	4	
Tunuri lungi de 102 mm	3	-	3	
Tunuri lungi de 120 mm	43	-	43	
Tunuri lungi de 152,4 mm	15	1	16	
Tunuri de câmp de 77 mm	29	-	29	
Tunuri de câmp de 37 mm	12	-	12	166
Mitraliere "Maxim" 6,5 mm	15	-	15	
Mitraliere "Maxim" 7,62 mm	115	-	115	
Mitraliere "Kolt" 7,62 mm	75	-	75	
Mitraliere "Wickers" 7,7 mm	51	-	51	256
Puști mitraliere "Hotchkiss" 7,7 mm	52	52	52	52

Secretar General
Colonel /s.s./ indescifrabil

Notă

Prin ordinul nr. 515 din 27. 06. 1931 și 424 din 15. 09. 1932, a fost instituită o comisie pentru a studia și experimenta:

- modernizarea, prin transformare, a mitralierelor existente (“Schwartzlose” și “Maxim” rusă);
- alegerea unei noi puști și mitraliere pentru infanterie;
- unificarea armamentului individual la același calibru ca pușca mitralieră, pentru a trage cartușul “Mauser” de 7,92 mm.

*

* *

Comisia a constatat:

I. Transformarea mitralierelor existente.

Ambele modele de mitralieră (“Schwartzlose” și “Maxim” rusă) pot fi ușor transformate.

Prin transformări, calitățile balistice ale mitralierelor noastre vechi vor fi mult îmbunătățite.

Mitraliera “Schwartzlose”

1. S-a constatat că cele mai favorabile transformări le-a prezentat Casa “Ianecek”, pe care Comisia le recomandă Ministerului Apărării Naționale.

Transformările fiind însă ușoare, pot fi executate de oricare din Casele concurente, precum și de către uzinele Copșa Mică-Cugir, dacă se vor pune la punct în vederea acestor lucrări (Copșa Mică nu s-a prezentat la concurs), cu condiția ca:

- a. Transformările ce se vor executa să corespundă următoarelor caracteristici:
 - țeava alungită la 630 mm pentru a obține o viteză inițiată de cel puțin 740 m/s și razanță pentru înălțimea maximă de 1,30 m până la 600 m;
 - cadență 550-600 pe minut;
 - etanșeitatea garniturii de la înșurubarea țevii spre culata îmbunătățită pentru a nu se mai pierde apa din mașon;
 - debitul pompei de ulei pus în acord cu cadența de tragere;
 - mitraliera să fie prevăzută cu un goniometru pentru tirul indirect și cu un dispozitiv de ochire special pentru tirul A.A.;
 - să aibă un dispozitiv de condensarea vaporilor pentru micșorarea vizibilității.
- b. Să execute transformarea a 2/3 din mitralierele noastre vechi, la uzinele Copșa Mică-Cugir.
- c. Să ofere prețul și condițiile de plată cele mai avantajoase.

2. Uzinele Copșa Mică-Cugir și Arsenalul Armatei să primească comanda unui model de afet transformat pentru:

- a i se mări sensibilitatea la teren pentru genuliera mică și cea antiaeriană;
- a i se înlocui șuruburile de fixare prin pârghii;
- gradarea sectoarelor de direcție și înălțime în miimi;

- lungimea sectorului de direcție și adăugarea unor limitatoare de siguranță precise, pentru direcție și înălțime;
- un suport care să-i dea înălțimea de 1,3 m de la teren, pentru tragerile antiaeriene.

Mitraliera "Maxim" rusă

1. Modelele prezentate n-au reușit.
2. Comisia este de părere să se comunice Caselor, pentru a prezenta, fără întârziere, un alt model de mitralieră și afet, care să îndeplinească condițiile cerute pentru mitraliera "Schwartzlose".

II. Mitralierele model nou

S-a constatat că niciuna din mitralierele noi nu prezintă un progres real pentru a fi luată în considerare și propusă ca mitralieră de adoptat pentru viitor.

Dacă Ministerul Apărării Naționale intenționează a procura mitralierele noi, moderne, comisia este de părere să se țină un nou concurs, cerându-se Caselor a prezenta un model de mitralieră, care să nu dea vapori în timpul tragerilor neîntrerupte și care să îndeplinească următoarele condiții:

- să se întrebuițeze cartușul puștii mitraliere Z.B. model 1930 cu glonț greu;
- sistem de răcire pentru a nu demasca poziția mitralierei;
- dacă este posibil, răcirea să nu necesite apă sau ulei;
- să aibă tensiunea de traiectorie completă, cel puțin până la 600 m pentru o țintă de 1,3 m înălțime și bătaie eficace cât mai mare;
- să aibă 2 cadențe de tragere (mai redusă contra obiectivelor terestre și alta mult mai mare contra avioanelor);
- să poată executa trageri indirecte eficace până la cel puțin 4.000 m;
- afetul să permită stabilitate la tragerile cu genuliera trăgătorului culcat; cu dispozitive practice pentru tragerile de secerare, reperate, prin intervale și pe deasupra trupelor; transformarea pentru tirul A.A. cât mai repede.

III. Afetele mitralierelor noi

S-a stabilit ca din afetele noi, prezentate, cele mai bune sunt afetele P.W.U. și M.A.P. (poloneze și franceze).

Pentru o mai bună alegere, comisia este de părere să se cumpere câte două afete de la fiecare din aceste Case, adaptate pentru mitraliera "Maxim" rusă și să se experimenteze, la Centrul de Instrucție al Infanteriei, pe timpul verii din acest an, pentru a se alege cel mai superior.

IV. Aparată de ochire optice (goniometre)

Fiind aduse în ultimul timp al experiențelor, comisia este de părere să se publice un nou concurs, indicându-se condițiile ce urmează să se îndeplinească. Noile modele să fie prezentate în cel mai scurt timp la Inspectoratul General Tehnic și să fie încercate la Centrul de Instrucție al Infanteriei, chiar în acest an.

V. Unificarea armamentului individual

Comisia a examinat numai transformarea pentru același cartuș cu glonț ușor (S) a puștilor: "Manlicher" model 1893, austriacă model 1895, rusă, model 1891 precum și

puștile semiautomate prezente la concurs.

Experiențele cu aceste modele nu s-au terminat, urmând a fi reluate.

*

* *

În legătură cu cele stabilite prin acest proces-verbal, domnul general de divizie în rezervă Rudeanu Vasile - președintele comisiei - este de părere că:

- Decizia pentru comanda mitralierelor transformate urmează a se lua după ce se vor deschide ofertele aflate la Direcția Materialelor, oricare din cele trei Case concurente putând executa o bună transformare, impunându-li-se însă, prin contract și caietele de sarcini, condițiile stabilite de comisie.

- Să se comunice Caselor concurente rezultatul experiențelor și noile cerințe ale Ministerului Apărării Naționale, stabilindu-se un nou concurs pentru:

- mitraliere noi;

- mitraliere "Maxim" transformate la cartușul puștii mitraliere Z.B. model 1930;

- aparatele de ochire (goniometre).

- Față de noile dispozițiuni în vigoare, experimentele să fie continuate de către Inspectoratul General Tehnic, în unire cu Inspectoratul General al Infanteriei.

p. Inspector General Tehnic al Armatei
General ARISTIDE TĂNĂSESCU

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1342, f. 87-88.

Zona de dezvoltare a industriei de război

1. Din punct de vedere operativ (al siguranței), fabricile de materiale de război ce urmează a se crea, trebuie așezate într-o zonă care să fie cât mai ferită de atacurile terestre, navale și aeriene inamice, deci cât mai departe de frontiere.

Nevoia de a le proteja contra atacurilor terestre mai cere să le concentrăm pe un spațiu cât mai restrâns și ușor se apărat (înconjurat de obstacole naturale puternice). Protecția lor contra atacurilor aeriene cere - dimpotrivă - să le împrăștiem pe un spațiu cât mai întins.

Pentru a împăca aceste două condiții contradictorii, vom alege cea mai întinsă zonă pe care o putem apăra sigur contra atacurilor terestre ale unuia din inamicii noștri secundari.

Această zonă trebuie să aibă bune comunicații (căi ferate, șosele, transmisiuni) cu restul țării și să fie locuită de câți mai puțini minoritari.

2. Din punct de vedere tehnic și economic, fabricile în chestiune trebuie să aibă în apropiere sursele de energie, materiile prime și industriile ajutătoare necesare.

Sursele de energie, materiile prime și industriile existente se văd în Anexa nr. 1 și în schițele alăturate¹.

Din studiul lor rezultă că zona care satisface în cea mai largă măsură condițiile 1 și 2 de mai sus, este cuprinsă între Carpații Moldovei, Carpații Meridionali și râul Mureș de la izvoare până la Deva.

Delimitând, însă, această zonă într-un mod așa de rigid, am exclude din ea importanta sursă de energie din Valea Prahovei și cea mai de seamă regiune industrială din țara noastră: Reșița.

Vom îngloba, deci, în zona industriei de război și aceste două regiuni, luând - evident - măsuri pentru apărarea lor contra atacurilor terestre și aeriene inamice.

Valea Prahovei este relativ puțin amenințată pe uscat. Din contră, regiunea Reșița și bazinul carbonifer din Munții Hațegului (cu industriile ce s-au dezvoltat pe el) trebuie apărate:

- fie prin lucrări de fortificație permanente;
- fie - mai bine - prin constituirea unui puternic lagăr ofensiv în Banat și Crișana de Sud.

Mai puțin costă organizarea acestui lagăr și dotarea trupelor sale cu mijloace de luptă moderne decât crearea unor fortificații permanente sau evacuarea Reșiței (de care, în timp de război, nici vorbă nu poate fi).

Un atac bruscat cu unități repezi (mecanizate sau motorizate) dezlănțuit în Banat, ar constitui, de altfel, și cea mai bună apărare indirectă a sectorului Oradea - Careii Mari.

Șeful Secției Operații

¹ Anexa și schițele nu se publică.

Colonel GHEORGHE POTOPEANU²

Rezoluție:

6 septembrie 1933

De acord.

Pentru regiunea Reșița cea mai bogată regiune industrială din țară, dar și cea mai greu de apărut, propun ca orice dezvoltare viitoare să se facă neapărat numai în zona limitată de Carpații Orientali, Meridionali și cursul Mureșului de la izvoare și până la Deva.

Arhivele Militare Române, fond M.R., Cabinetul Ministrului, dosar nr.crt. 162, f. 174-175.

² General de divizie *Gheorghe T. Potopeanu* (artilerie), născut la 15.04.1889. Grade: sublocotenent - 01.07.1910 (în baza studiilor făcute de Germania), locotenent - 01.10.1913, căpitan - 01.11.1916, maior - 01.09.1917, locotenent-colonel - 01.07.1927, colonel - 15.04.1933, general de brigadă - 27.02.1939, general de divizie - 18.07.1942.

Tabel
reprezentând fazele prin care au trecut caracteristicile principale ale materialelor comandate la Uzinele “Skoda”

Caracteristici principale ale materialelor	Tun de 75 mm de câmp Caracteristici					Obuzier de 100 mm Caracteristici					Tun de 75 mm A.A. Caracteristici					Obuzier de 150 mm Caracteristici									
	Contractuale	Realizate de uzine și trecute în caietele de sarcini inițiale	Impuse de Consiliul Superior din iulie 1932	Admise prin protocolul din februarie 1933	August 1933	Contractuale	Realizate de uzine și trecute în caietele de sarcini inițiale	Impuse de Consiliul Superior din iulie 1932	Admise prin protocolul din februarie 1933	August 1933	Contractuale	Realizate de uzine și trecute în caietele de sarcini inițiale	Impuse de Consiliul Superior din iulie 1932	Admise prin protocolul din februarie 1933	August 1933	Contractuale	Realizate de uzine și trecute în caietele de sarcini inițiale	Impuse de Consiliul Superior din iulie 1932	Admise prin protocolul din februarie 1933	August 1933					
Greutatea proiectilului (în kg)	6,8 - 8	7,3	Materialul fiind de comandat, nu s-au mai stabilit alte caracteristici					13,5 - 16	14,3	15-16	15		8	7,3	6,5-7,5	6,5		42	42	42	42				
Bătaia maximă (în km)	13	14						10,6	10,8	10,6	10,6		14,9	15,9	15	14,8		13	14	15		15			
Viteza inițială (în m)	600	651						430			442		700	750	750	790		500	540						695
Numărul încărcăturilor									6		7														
Iuțeala tragerii în lovituri pe minut										8	8			6											
Afetul	mono-flêche	mono-flêche						mono-flêche	mono-flêche	bi-flêche	bi-flêche								mono-flêche	bi-flêche	bi-flêche	bi-flêche			
Câmp de tragere orizontal		13°							13°	50°	50°		360°	360°	360°			10°	45°	45°	45°				
Câmp de tragere vertical		-8 la 80°							-8 la 70°	-5 la 70°	-5 la 80°			0 la 85°	0 la 85°	0 la 85°		-5 la 70°	-5 la 70°	-5 la 70°	-5 la 70°				

Caracteristici principale ale materialelor	Tun de 75 mm de câmp Caracteristici					Obuzier de 100 mm Caracteristici					Tun de 75 mm A.A. Caracteristici					Obuzier de 150 mm Caracteristici				
	Contractuale	Realizate de uzine și trecute în caietele de sarcini inițiale	Impuse de Consiliul Superior din iulie 1932	Admise prin protocolul din februarie 1933	August 1933	Contractuale	Realizate de uzine și trecute în caietele de sarcini inițiale	Impuse de Consiliul Superior din iulie 1932	Admise prin protocolul din februarie 1933	August 1933	Contractuale	Realizate de uzine și trecute în caietele de sarcini inițiale	Impuse de Consiliul Superior din iulie 1932	Admise prin protocolul din februarie 1933	August 1933	Contractuale	Realizate de uzine și trecute în caietele de sarcini inițiale	Impuse de Consiliul Superior din iulie 1932	Admise prin protocolul din februarie 1933	August 1933
Greutatea în baterie (în kg)		1735				1662	1500	1500												
Greutatea în baterie (în kg)	ca la tunul de 76,5	2603	Materialul fiind de comandat, nu s-au mai stabilit alte caracteristici	ca la tunul de 75	2602	2050	2050			ca la 76,5 AA.	3700	3200	3350		tras. port țeavă 2960	3100	3200	3380		
															tras. port țeavă 2970	3480	3200	3380		

Secretar General
Colonel /s.s./ indescifrabil

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1337, f. 12.

Către
Domnul general Samsonovici,
MINISTRUL APĂRĂRII NAȚIONALE - București

Domnule ministru,

În scrisoarea noastră nr. DX/3087 din 4 martie 1932, în care se tratau chestiuni privitoare la contractul nr. 6102 din 17. 03. 1930, ne-am permis să formulăm, la paginile 40 și 41, paragraful următor:

“În afară de aceste chestiuni de principiu, vor mai fi încă de rezolvat, din punctul de vedere al prețurilor și cheltuielilor ulterioare, modificările necesare, pentru cazul când, de comun acord, materialele și munițiile comandate prin contractul de la 17.03.1930, ar suferi schimbări”.

În conformitate cu acest paragraf, noi ne-am rezervat (dreptul), ca în caz de modificare a materialului de artilerie și a munițiilor comandate prin acel contract, să comunicăm ministerului, în afară de majorarea prețurilor eventuale, cheltuielile care ar putea rezulta pentru noi din cauza schimbării tipurilor și care ar conduce, eventual, la oprirea fabricației.

Excelența Voastră știe că, convorbirile privitoare la modificarea tipurilor diverse de materiale au înaintat atât de mult încât caietele de sarcini relative la noile materiale sunt fixate, la ora asta, în afară de câteva detalii. În conformitate cu aceste caiete de sarcini, noile tipuri diferă în mod esențial, de cele comandate prin contractul sus menționat.

Modificările prescrise materialelor necesită, în mod natural, confecționarea de noi prototipuri care trebuie încercate, fapt ce ocazionaază o nouă întârziere în fabricare.

În afară de aceasta, tratativele financiare prevăzute, de asemenea, în scrisoarea noastră nr. DX/3087 din 4 martie 1932, nu au fost încă începute, fapt ce ne împiedică să îndeplinim contractul.

Rugăm pe Excelența voastră să nu ne ia în nume de rău dacă, după o oprire a plăților de aproape 27 luni, și de 20 de luni a fabricației, ne vedem obligați să facturăm pagubele pe care le suferim din faptul neexecutării contractului în vigoare, fapt ce nu s-a produs din vina noastră, și dacă ni se permite, cerem o tranșare grabnică.

Încetarea plăților la 15 iunie 1931 și scrisoarea nr. 1465 din 16 decembrie 1931, ne-au silit să oprim fabricația în uzinele noastre, fapt ce ne provoacă pagube din două puncte de vedere:

A. Pagube din faptul că, sumele prevăzute în contract, scadente între 15 iunie 1931 și 16 decembrie 1931, nu ne-au fost plătite.

B. Pagube rezultând pentru noi din faptul neputinței de a fabrica, în anul 1931, 1932 și 1933, a cantităților de materiale de artilerie și muniții prevăzute în contract.

În legătură cu aceasta, ne permitem să adăugăm cele ce urmează:

Privitor la punctul A:

Rata de la 15. 06. 1931, în conformitate cu contractul, era de 28.250.000 coroane cehe.

Am primit, din acea rată, 1.600.000* coroane, de unde rezultă un sold datorat de 26.650.000 coroane.

De adăugat ratele scadente: la 15.09. 931 - 28.250.000 coroane, la 15.12.1931 - 28.250.000 coroane, deci un total de plată de 83.150.000 coroane.

Deși, în deefect cu aceste plăți, noi nu întrerupsesem fabricația, care n-a încetat decât la primirea scrisorii din 16 decembrie 1931.

Întrucât, până acum, noi nu am facturat această sumă, ne permitem să supunem, anexat în acest plic, factura¹ privitoare la aceasta.

Imposibilitatea în care ne găsim, de a acoperi lipsa acestei încasări de 83.150.000 coroane, printr-un credit înlocuitor, la băncile noastre, și faptul că sume sensibil mai mari se găseau immobilizate în material aprovizionat în întregime sau în parte, ne-a silit să luăm sumele care ne lipseau din capitalurile destinate căutării și realizării altor afaceri, și din această cauză am pierdut afaceri însemnate.

Chiar dacă am admite că nu am pierde decât 10% din beneficiul net și 10% din cheltuielile generale, neacoperite din cauza acestor afaceri pierdute și pe de altă parte, din cauză că în timpul mediu de 9 luni, scurse între momentul când comenzile au fost primite și acela când ele au fost facturate, am avut, de asemenea, pagube care, calculate în întregime sub formă de cont curent, ajung la data de 15.09.1933, potrivit tabloului anexat nr. A, suma de 52.397.200 coroane².

Trebuie să adăugăm că dobânzile socotite mai sus trebuie considerate ca prea mici.

Ne permitem, de asemenea, să trecem și suma de mai sus în cont pe factura anexată cu începere de la 15 septembrie 1933.

Vă rugăm, de asemenea, să luați notă de pe acum, că dacă plata nu este efectuată grabnic, la primirea facturii, vom proceda la fel până la reglarea completă a acestei creanțe, și că, în mod analog, pentru motivele expuse mai sus, vom factura în toate trimestrele: la 15 decembrie, 15 martie, 15 iunie și 15 septembrie, noi depăgubiri, cu dobânda de 6,6666% pe trimestru.

În ceea ce privește punctul B:

Fusese convenit, prin contract, că în perioada de la 1 ianuarie - 31 decembrie 1932 vom preda materiale în valoare de 332.819.750 coroane, iar în perioada de la 1 ianuarie - 15 septembrie 1933 - 246.663.250 coroane.

Am pierdut această "ocupație" (lucru), fără să avem vreo vină, scrisoarea din 16 decembrie 1931 prescriind tipuri schimbate și în legătură cu aceasta ne permitem să reamintim scrisoarea noastră nr. DX/3087 din 4 martie 1932.

Aceste furnituri, trebuind să fie executate în cursul anilor următori, noi suferim pagube pe anii 1932 și 1933 în ceea ce privește sumele care ar fi trebuit să acopere cheltuielile noastre generale fixe, în legătură cu "ocupația" (lucrul) prevăzut și care nu vor mai putea fi acoperite în cursul anilor următori, chiar printr-o "ocupație" (comandă) în compensație și, în consecință, aceste sume trebuie considerate ca definitiv pierdute.

Chiar dacă am admite că această pagubă în cheltuieli generale, neacoperită, nu face decât 10% pe an din comanda nerealizată, dobândă cu mult mai mică decât cele

* Este greșită cifra. Noi am trimis 3.219.315 coroane.

¹ Nu se publică.

² Vezi documentul nr. 58.

socotite uzual, calculul trimestrial, potrivit celor prevăzute în contract, se arată prin suma indicată în tabelul B, adică 57. 948.300 coroane³.

Această sumă, de asemenea, lipsește din gestiunea serviciului nostru de trezorerie și ne obligă, pentru aceleași motive ca cele expuse la punctul A, să restrângem activitatea noastră în ceea ce privește căutarea și realizarea de alte afaceri, fapt ce ne cauzează pagube însemnate, care le punem la socoteală, cu aceiași dobândă ca pentru A (10% pentru pierdere de beneficii și 10% pentru cheltuieli generale neacoperite într-un timp de livrare de 9 luni) și sunt trecute în tabloul B.

Rezultă, pentru noi, la data de 15. 09. 1933, alte pagube de 11.777.592 coroane.

Ne permitem de a trece în cont aceste sume, pe factura anexată, pe data de 15 septembrie 1933.

Dacă aceste sume nu ne vor fi plătite la timp și din faptul că, după data de 15.09.1933 vom avea, de asemenea, noi pagube, ne rezervăm dreptul de a factura acestea în mod analog ca acelea despre care a fost vorba mai sus.

În această ordine de idei rugăm pe Excelența Voastră să binevoiască a interveni ca plata să fie făcută grabnic, avându-se în vedere însemnătatea sumelor care rezultă din întreruperea pe timp de 2 ani a lucrului, și pentru ca, convorbirile cu noi, din punctul de vedere tehnic, să fie terminate cât mai repede posibil, în cadrul contractului în vigoare.

Rugăm pe Excelența Voastră să binevoiască a primi asigurarea înaltei noastre considerațiuni.

Societatea anonimă
UZINELE "SKODA"
(ss) indescifrabil

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1337, f. 218-222.

³ Vezi Documentul nr. 60.

Tabela A
Calcularea despăgubirilor rezultate din neplata ratelor exigibile în 1931

A. Rata de 28.250.000 coroane plătită la 15. 06. 1931:	
Din această rată au fost plătite la 12. 10. 1931	1.600.000 coroane
Rămânând rest de plată	26.650.000 coroane
20% despăgubiri pentru o perioadă de 9 luni, adică până la 15. 03. 1932	5.330.000 coroane
Total	31.980.000 coroane
20% despăgubiri pentru o perioadă de alte 9 luni, adică până la 15. 12. 1932	6.396.000 coroane
Total	38.376.000 coroane
20% despăgubiri pentru altă perioadă de 9 luni, adică până la 15. 09. 1933	7.675.200 coroane
 <i>Total despăgubiri la 15. 09. 1933:</i>	
<i>a.</i>	<i>5.330.000 coroane</i>
<i>b.</i>	<i>6.396.000 coroane</i>
<i>c.</i>	<i>7.675.200 coroane</i>
<i>Total</i>	<i>19.401.200 coroane</i>
 B. Rata de 28.250.000 coroane plătită la 15. 09. 1933:	
Nimic n-a fost plătit din această rată, rest de plată	28.250.000 coroane
20% despăgubiri pe 9 luni până la 15. 06. 1932	5.650.000 coroane
20% despăgubiri pentru următoarele 9 luni până la 15. 03. 1933	6.780.000 coroane
Total	40.680.000 coroane
2/3 din 20% pentru perioada următoare de 6 luni, adică până la 15. 09. 1933	5.424.000 coroane
 <i>Total despăgubiri la 15. 09. 1933:</i>	
	<i>5.650.000 coroane</i>
	<i>6.780.000 coroane</i>
	<i>5.424.000 coroane</i>
<i>Total</i>	<i>17.854.000 coroane</i>
 C. Rata de 28.250.000 coroane plătită la 15. 12. 1931:	
Nu s-a făcut nici un vărsământ	28.250.000 coroane
20% despăgubiri pe 9 luni până la 15. 09. 1932	5.650.000 coroane
Total	33.900.000 coroane
20% despăgubiri pe 9 luni până la 15. 06. 1933	6.780.000 coroane

Total	40.680.000 coroane
1/3 din 20% pentru perioada următoare de 3 luni, până la 15. 09. 1933	2.712.000 coroane

Totalul despăgubirilor până la 15. 09. 1933:

<i>a.</i>	<i>5.650.000 coroane</i>
<i>b.</i>	<i>6.780.000 coroane</i>
<i>c.</i>	<i>2.712.000 coroane</i>
<i>Total</i>	<i>15.142.000 coroane</i>

Recapitularea pagubelor suferite prin faptul că cele trei rate nu au fost plătite:

a. Rata de 26.650.000 coroane plătită la 15. 06. 1931	19.401.200 coroane
b. Rata de 28.250.000 coroane plătită la 15. 09. 1931	17.854.000 coroane
c. Rata de 28.250.000 coroane plătită la 15. 12. 1931	15.142.000 coroane
Total	52.397.200 coroane

Societatea Anonimă
UZINELE "SKODA"
(ss) indecifrabil

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1337, f. 223-224.

Tabela B
Calculul pagubelor suferite din cauza neexecutării
lucrărilor prevăzute în contract în perioada 01.01.1932 - 15.09.1933

Livrările de la 16 martie 1932 - 15 septembrie 1933:

Livrarea de la 15.03.1932	41.607.500 coroane
Livrarea de la 15.06.1932	97.070.750 coroane
Livrarea de la 15.09.1932	97.070.750 coroane
Livrarea de la 15.12.1932	97.070.750 coroane
Livrarea de la 15.03.1933	97.070.750 coroane
Livrarea de la 15.06.1933	74.796.250 coroane
Livrarea de la 15.09.1933	74.750.250 coroane
<i>Total</i>	579.483.000 coroane

1. Pierderi în cheltuieli generale neacoperite:

10% la 579.483.000 coroane	57.948.300 coroane
----------------------------	--------------------

2. Pagube suferite din cauză că am fost obligați să restrângem căutarea altor afaceri (20% din pagubele cheltuielilor generale timp de 9 luni).

a. Furnitura de la 15. 03. 1932:

Valoarea furniturii	41.607.500 coroane
Pagubă în cheltuieli generale 10% din 41.607.500 coroane	4.160.750 coroane
20% despăgubiri (de dommages - intérêts) pe o perioadă de 9 luni, adică până la 15. 12. 1932	832.150 coroane
<i>Total</i>	4.992.900 coroane
20% despăgubiri pentru perioada următoare de 9 luni, adică până la 15. 09. 1933	998.580 coroane
<i>Totalul despăgubirilor până la 15. 09. 1933:</i>	832.150 coroane
	998.580 coroane
<i>Total</i>	1.830.730 coroane

b. Livrarea de la data de 15. 06. 1932:

Valoarea furniturii	97.070.750 coroane
Din care 10% pagubă în cheltuieli generale	9.707.075 coroane
20% despăgubiri pentru o perioadă de 9 luni, adică până la 15. 03. 1933	1.941.415 coroane

Total	11.648.490 coroane
2/3 din 20% despăgubiri pentru perioada următoare de 6 luni, adică până la 15. 09. 1933	1.553.132 coroane
<i>Totalul despăgubirilor până la 15. 09. 1933:</i>	<i>1.941.415 coroane</i>
	<i>1.553.132 coroane</i>
<i>Total</i>	<i>3.494.547 coroane</i>

c. Livrarea de la 15. 09. 1932:

Valoarea furniturii	97.070.750 coroane
din care 10% pagubă în cheltuieli generale	9.707.075 coroane
20% despăgubiri pentru o perioadă de 9 luni, adică până la 15. 06. 1933	1.941.415 coroane
Total	11.648.490 coroane
1/3 din 20% despăgubiri pentru perioada următoare de 3 luni, adică până la 15. 09. 1933	776.566 coroane
<i>Totalul despăgubirilor până la 15. 09. 1933:</i>	<i>1.941.415 coroane</i>
	<i>776.566 coroane</i>
<i>Total</i>	<i>2.717.981 coroane</i>

d. Livrarea de la 15. 12. 1932:

Valoarea furniturii	97.070.750 coroane
din care 10% pagubă în cheltuieli generale	9.707.075 coroane
20% despăgubiri pentru o perioadă de 9 luni, adică până la 15. 09. 1933	1.941.415 coroane

e. Livrarea de la 15. 03. 1933:

Valoarea furniturii	97.070.750 coroane
din care 10% pagubă în cheltuieli generale	9.707.075 coroane
2/3 din 20% despăgubiri pentru o perioadă de 6 luni, adică până la 15. 09. 1933	1.294.277 coroane

f. Livrarea de la 15. 06. 1933:

Valoarea furniturii	74.796.250 coroane
din care 10% pagubă în cheltuieli generale	7.479.625 coroane
1/3 din 20% despăgubiri pentru o perioadă de 3 luni, adică până la 15. 09. 1933	498.642 coroane

g. Livrarea de la 15. 09. 1933

Valoarea furniturii	74.796.250
	coroane
din care 10% pagubă în cheltuieli generale	7.479.625
	coroane

Recapitularea despăgubirilor reclamate:

a. Livrarea de la 15. 03. 1932	1.830.730 coroane
b. Livrarea de la 15. 06. 1932	3.494.547 coroane
c. Livrarea de la 15. 09. 1932	2.717.981 coroane
d. Livrarea de la 15. 12. 1932	1.941.415 coroane
e. Livrarea de la 15. 03. 1933	1.294.277 coroane
f. Livrarea de la 15. 06. 1933	498.642 coroane
g. Livrarea de la 15. 09. 1933	nimic
<i>Total</i>	<i>11.777.592 coroane</i>

Societatea Anonimă
UZINELE “SKODA”

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1337, f. 225-227.

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
Inspectoratul General Tehnic al Armatei

Referat
nr. 524 din 30 septembrie 1933

Conform rezoluției dumneavoastră, pusă pe referatul nr. 474/1933, am onoarea a vă prezenta, alăturat, proiectul de raport către președintele Consiliului de Miniștri, prin care, după ce se expune subiectul tratat de memoriul anexat la referatul nr. 474, și se fac propunerile ce comportă, se cere a se obține înalta aprobare ca chestiunea să fie supusă Consiliului Superior al Apărării Țării, sub Înalta Președinție a M.S. Regelui.

Expunerea subiectului este făcută în cadrul memoriului menționat, ținându-se seamă de observațiile și rezoluțiile puse de dumneavoastră, atât pe memoriu, cât și pe referatul nr. 474 la care este anexat.

S-au introdus, în raport, argumentele care justifică necesitatea utilizării inițiale a stabilimentelor de artilerie din București, fără ca prin aceasta, să se urmărească permanentizarea industriilor de război respective aici.

S-au lăsat neprecizate cele două păduri în care se proiectează așezarea unui depozit de muniții și a unor ateliere pirotehnice, deoarece lipsa unei hărți a pădurilor a necesitat confecționarea ei, care a cerut timp și nu s-a putut încă proceda la recunoașterea și stabilirea, împreună cu Marele Stat Major a pădurilor de ales; s-a ținut însă seama de avizul domnului general șef al Marelui Stat Major, de a se alege aceste păduri la nord de Ploiești, iar nu între Ploiești și București cum se propunea prin memoriu.

Pentru a se păstra documentului caracterul ce comportă s-a dat acestui raport același număr de înregistrare ca al prezentului referat.

Inspector General Tehnic al Armatei
General VASILE RUDEANU

MEMORIU

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE

București 30.IX.1933

DOMNULE PRIM MINISTRU

Am onoarea a aduce la cunoștința Domniei-Voastre că pregătirea apărării naționale, din punct de vedere al materialului de război, se găsește astăzi, într-o astfel de stare, încât cea mai mare îngrijorare este pe deplin justificată.

Caracterul războiului modern, imprimat de experiența războiului mondial, impune în mod imperativ, realizarea acestei pregătiri, prin asigurarea mijloacelor de fabricare în țară a întregului material de război, de care armata va avea nevoie în cursul

operațiunilor.

Această cerință este imperativă îndeosebi pentru armament și munițiuni, deoarece experiența a dovedit că armamentul se uzează în decursul războiului în așa de mare măsură, că diversele armamente trebuie înlocuite, în mijlociu, cel puțin odată în cursul unui an de război - iar munițiunile se consumă în cantități considerabile. Amândouă aceste constatări exclud posibilitatea materială de a se face față nevoilor armatei în timp de război prin stocarea cantităților trebuitoare de armamente și munițiuni; dar chiar dacă această posibilitate materială ar exista, întrebuintarea ei nu ar fi de adoptat, deoarece tot experiența războiului a dovedit că evoluția rapidă a tehnicii cauzează, chiar în timpul războiului, cerințe noi pentru caracteristicile esențiale ale materialelor și chiar cerințe de materiale noi, care pe de o parte vor impune fabricarea de materiale noi, iar pe de alta vor face neutilizabile stocurile enorme realizate cu jertfe istovitoare.

De aceea, pentru pregătirea apărării naționale din punct de vedere al materialului de război, esențial mai sus este astăzi așezat la rangul de doctrină, potrivit căreia, armatele sunt dotate din timp de pace cu armamentul și munițiunile strict necesare, în cantități rațional stabilite care constituie "stocul de siguranță" destinat a face față de la început operațiunilor de război, până în momentul când industriile din țară - singurele care constituie baza reală a pregătirii - ajung a se adapta producției necesare operațiunilor ulterioare.

Această doctrină este aplicată de toate statele, fără excepțiune, cu deosebirile de adaptare care derivă în mod firesc din deosebirile de potențial industrial, de potențial financiar și îndeosebi de resurse naturale ale fiecărei țări. Aplicarea ei este făcută peste tot cu mari sacrificii financiare, precum și cu subordonarea întregii politici industriale a statului respectiv, confirmându-se astfel imensa importanță pe care o are pentru existența unui stat pregătirea apărării sale din punct de vedere al materialului de război.

Un interes deosebit pentru noi prezintă examinarea acestei aplicări în țări care s-au găsit după război în situații similare cu acelea de la noi, ale căror resurse naturale sunt comparabile cu acelea ale țării noastre, și a căror situațiune geografică și politică expune existența statului respectiv și impune, griji de apărare în măsură asemănătoare cu ale noastre, cum este de pildă cazul Poloniei.

Polonia s-a găsit în anii imediat după război într-o situație comparabilă cu a noastră din punctul de vedere al materialului: material și munițiuni foarte felurite, și foarte uzate; nici o industrie de război în țară dar posedând puternice industrii grele ale fierului.

În mijlocul greutăților inerente așezării unui stat nou, polonezii au ajuns totuși încă de acum 9 ani, să-și formeze ferma convingere că singura cale sănătoasă de asigurare a pregătirii apărării naționale din punct de vedere al materialului de război, este fabricarea în țară a acestui fel de material.

Astăzi, după 9 ani de muncă grea și perseverentă, Polonia posedă o industrie de război completă care lucrează în plin și care se preocupă de montarea paralelă a fabricațiunilor de pace și de crearea de debușuri peste graniță, ceea ce justifică prezumția că stocurile de siguranță sunt pe punctul de a fi împlinite.

La Varșovia se găsește un formidabil Arsenal de reparațiuni, cu secțiuni complete de mecanică, de armurărie, de artilerie, de optică, de rotărie și montaj în care s-au reparat radical și se continuă armele de tot felul, tunurile mai puțin țevile, aparatele de

ochire inclusiv unificarea lor, chesoanele inclusiv unificarea lor, într-un cuvânt tot armamentul armatei ca el mai sunt create pe teritoriu trei arsenale, care complet montate, stau închise, gata a fi puse în funcțiune la război; fiecare posedă pentru mobilizare câte trei trenuri de reparație destinate a fi instrumentul mobil de reparație pe frontul de luptă;

- o fabrică de mitraliere, puști-mitraliere și mitraliere pentru aviație - și care a introdus de curând fabricarea mașinilor de scris, impuse de stat în toate administrațiile militare și civile, precum și indirect în toate instituțiile industriale și comerciale care au afaceri cu statul;

- o fabrică de verificatoare care furnizează verificatoare și aparate de măsurări de precizie la toate industriile de stat și la acele care au legături de furnizare cu statul;

- o fabrică completă de munițiuni de război, de infanterie și artilerie, și care fabrică în plus cartușe de explozivi pentru mine, inclusiv amorsele lor, și fitil Bickford;

- o a doua fabrică de munițiuni complementară a celei precedente, prin recalibrarea tuburilor și fabricarea munițiilor special;

- o fabrică de tunuri de calibru 47 mm de munițiuni de infanterie complete, de munițiuni de artilerie fără încărcare și care fabrică în plus cartușe de vânătoare și mașini pentru munițiuni;

- o fabrică de instrumente optice de toate genurile întrebuițate de armată, precum și aparate optice de laborator, aparate fotografice și busole;

- o fabrică de motoare, tancuri și automobile, camioane, motociclete și pontoane; această fabrică a realizat astăzi trei tipuri de automobile, dintre care tipul mare și mic special adaptat nevoilor de campanie ale armatei, iar cel mijlociu adaptat nevoilor curante de turism, este impus tuturor serviciilor de stat și protejat prin taxe de import prohibitive. Această realizare și aceste măsuri nu au lipsit să provoace violențe atacuri în Parlament justificate din toate punctele de vedere reprezentate de cei care le-au dat, dar autoritatea militară a dovedit că cele 20.000 de automobile care circulă în Polonia, fiind de 180 de mărci diferite, vor constitui în timp de război un cimitir - și măsurile menționate destinate a asigura din acest punct de vedere apărarea națională au fost adoptate;

- o fabrică de telefoane și de posturi de emisiune și recepție radiofonice.

În alte localități:

- o fabrică cu mare debit de arme și de pistoale automate la Radom, care fabrică în plus revolvere pentru toate serviciile de stat armate, și biciclete a căror plasare este impusă în toate serviciile de stat sau în legătură cu statul și protejată prin taxe vamale prohibitive;

- un mare grup de fabrici de pulberi și de explozivi de tot felul la Pionki;

- o fabrică de explozivi la Sochazew;

- o fabrică completă de munițiuni de artilerie și infanterie, cu mare debit, la Skarzysko;

- o fabrică de tunuri și obuziere de toate calibrele și de munițiuni complete de artilerie la Starakovice;

- o fabrică de măști contra gazelor și de aparate de protecție la Radom;

- o fabrică de cărbune activ la Zegrze;

- o fabrică de capacitate formidabilă de produse azotice la Tarnow;

- șase fabrici de cabluri telefonice și electrice în diferite localități;

- un ansamblu de fabrici de produse chimice;
- o industrie aeronautică pe care o cunoaștem îndeajuns prin comanda recentă de avioane primită de la Statul român;
- în sfârșit fabrici în directă legătură cu industriile de război, care au fost create sau reorganizate prin și în scopul deservirii acestor industrii, dar care paralel constituie industrii de pace menite să completeze armonia ansamblului industrial al Poloniei.

S-a realizat în Polonia o operă uriașă, care impune admirație.

Izvorâtă din hotărârea dârză de a asigura apărarea națională cu orice preț, industria de război poloneză a generat, prin forța lucrurilor, nenumărate industrii aservite sau înrudite, cari au mărit pe toate tărâmurile industriale potențialul economic al țării, dându-i posibilitatea să se așeze convenabil în ritmul economic autarhic impus astăzi tuturor țărilor de o lege fatală pe care voința oamenilor se dovedește neputincioasă de a o înfrânge.

S-a dovedit astfel că industriile de război, care se creează foarte greu și costă foarte scump, dau țării de două ori cheltuielile făcute; odată asigurând apărarea națională și a doua oară promovând prin forța lucrurilor ansamblul industriilor de pace ale țării.

S-a dovedit că nu este adevărată credința răspândită în unele părți, ca industriile de război sunt astăzi, apanajul țărilor care le-au moștenit dinainte sau din timpul războiului, și această dovadă reiese limpede comparând industriile de război cehoslovace și cele polone.

Armata polonă are astăzi stocul de siguranță, armament și munițiuni, în perfectă stare de întrebuințare și aproape complet, și în caz de conflict armat, o industrie de război complectă va asigura furnizarea frontului de luptă cu întreg materialul de război necesar.

Trecând la examinarea situației de la noi, contrastul este izbitor.

Stocul de siguranță nu există.

Armamentul, în totalitatea lui, are nevoie de reparații radicale; majoritatea lui nu este întrebuințabil în starea în care se găsește astăzi; Munițiunile de asemenea.

Industrii de război nu există.

Stabilimentele de artilerie, Pyrotechnia, Pulberăria și Arsenalul, industrii de război în miniatură, nu mai sunt decât clădiri și mașini lipsite de viață; ele nu mai cunosc și nu mai sunt capabile să efectueze fabricațiunile ce executau odinioară.

Această situație este tragică prin aceea că pentru înlăturarea ei este nevoie nu numai de bani și muncă intensă dar și de timp în care armata rămâne mai departe în neputință de a asigura apărarea țării.

Cu atât mai mult se impune a se recurge la orice stare de lucruri.

Informațiunile culese în Polonia, asupra mijloacelor întrebuințate în această țară pentru a ajunge la realizările minunate arătate mai sus, se pot rezuma astfel;

1. S-a lămurit în mod indiscutabil, încă de acum zece ani, că experiența războiului mondial impune, imperativ, pentru pregătirea apărării naționale din punct de vedere al materialului, aplicarea exclusivă a unui singur mijloc - acela al creării cu orice preț al industriilor de război.

2. S-a lămurit că această creare este foarte grea, cere foarte mult timp, cere foarte mulți bani, și cere cu atât mai mulți bani, cu cât timpul de care se dispune e mai

scurt - dar ca incomparabil mai scump costă procurarea materialului de război de peste graniță, fără ca totuși cu el să se poată asigura apărarea națională;

3. Hotărâtă să trăiască, Polonia, a subordonat toată viața ei interioară necesității de a se apăra, în consecință de a-și făuri instrumentul de apărare.

În ce măsură s-a manifestat această hotărâre se vede din examinarea bugetelor armatei pe zece ani în urmă, care reprezintă, în fiecare an, peste o treime din bugetul general al statului.

4. Concepția menționată asupra pregătirii materialului a determinat conducerea militară să destine anual mai mult de jumătate din bugetul armatei pregătirii materiale a războiului anume împlinirea stocurilor de siguranță prin crearea de industrii de război.

5. S-a încredințat sarcina realizării industriilor de război unui organ unic, a căruia organizare interioară a rămas fluidă (termen întrebuințat) adică i s-a acordat facultatea de a se adapta mereu nevoilor de organizare dovedite de activitatea desfășurată, pentru a nu-l anchiloza în forme organice create apriori, și deci teoretice. Astăzi încă această organizare nu este definitiv cristalizată.

6. Prima mare dificultate de învins, a fost falanga furnizorilor, totdeauna flancați de sprijine politice, interne și externe și care veșnic asaltau departamentul cu oferirea serviciilor lor pentru deservirea apărării naționale. Cu foarte mari greutate și numai cu sprijinul hotărât al conducerii superioare, departamentul a reușit să alunge formidabila, falangă de ofertanți, și a putut croi în liniște un plan simplu de lucru, după care a luat el inițiativa realizărilor de efectuat, apelând pe căile legale la furnizorii calificați sau indicați de planul adoptat. Se afirmă că a fost cea mai mare luptă ce a avut de dat și de câștigat departamentul.

7. A doua dificultate mare a fost lipsa de experiență în fabricațiuni de război. A cumpărat-o progresiv: prin contracte de fabricațiune în țară cu uzine străine; prin contracte de furnitură parte în țară parte în străinătate, trimițând în străinătate comisiuni de recepție mari, de ofițeri și ingineri aleși, a căror misiune principală, era însușirea, experienței respective, și prin stagii în stabilimente de specialitate din țări aliate, obținute tot în virtutea acestor comenzi; prin cumpărări de brevete condiționate de organizarea instalațiunilor și de îndrumarea fabricației, până la introducerea ei în elementele indigene. Într-un cuvânt, prin toate mijloacele care puteau deservi în modul cel mai eficace țelul propus.

8. Ulterior, au pășit la formarea în interior, a personalului de specialitate în laboratorii foarte bogat dotate.

9. După o primă perioadă de centralizare în timpul căruia și-au creat personalul tehnic, perioadă care a durat circa 5 ani, au dat o largă autonomie industriilor create, și astfel din anii 1928-1929 cele mai de seamă industrii de război, create de stat, au devenit societăți comerciale, libere în funcționarea lor, dar sub controlul imediat al departamentului, și rămânând integral proprietatea statului.

Tot sub controlul imediat al departamentului se găsesc și industriile în care statul are numai o parte, din capital.

Industriile care deși intim legate de interesele apărării naționale, dar sunt total particulare, sunt strâns controlate prin distribuirea comenzilor.

S-au păstrat mai departe și se vor păstra totdeauna, sub administrația exclusiv militară, dar tot autonomă industriile de reparațiuni, de refaceri, și de asamblare de elemente, în parte venite de la industrii private.

10. Astăzi dezvoltarea este completă. Toate fabricațiunile de mult puse la, punct, au căpătat toate perfecționările dorite. Faza în care se găsesc institutele de cercetări tehnici militare este aceea a stabilirii materialelor substituante pentru a recurge la ele la mobilizare.

11. Tot ansamblul industriilor merge, fără zguduiri, într-un ritm comandat de satisfacerea nevoilor armatei, în cadrul bugetar fixat. Acest cadru însă este garantat cu toată puterea conducerii militare superioare, existând, ca o axiomă convingerea generală, că o mașină industrială nu poate da randament decât sub scutul unei funcționări continue care trebuie asigurat cu orice preț. Impresia generală care se degajează din contemplarea tuturor acestor fabrici în mers, este că, conducătorii de la Ministerul Armatei sunt în permanență stăpâniți de preocuparea că războiul poate începe mâine.

12. Toate nevoile de achiziție, de transformare, de separare și de întreținere de material de război, ale arătatei polone, nu se satisfac decât prin Departamentul Industriilor de Război care le distribuie industriilor respective din țară, potrivit preocupărilor sale întreținere a lor și care nu se mai adresează astăzi afară din țară decât pentru materiale care constituie operațiuni tehnice pe care trebuie să și le însușească armata și industria de război indigenă. Aceiași normă se aplică pentru mașini industriale, care în cea mai mare parte se fabrică în fabricile de mașini create, tot în vederea războiului.

13. Preocupările de întreținere a industriilor de război pentru termenul apropiat când armata va avea stocurile de siguranță complete, a deschis seria creațiunilor paralele de fabricațiuni de pace în fabricile de material de război, și crearea unui organ special pentru plasarea materialului de război în țările străine.

Cercetând paralel mijloacele și procedurile întrebuințate de noi se constată:

1. Cu toate că Marele Stat Major încă din anul 1927 a arătat prin numeroase rapoarte, memorii și dări de seamă anuale, necesitatea industriilor de război și a cerut înființarea lor, aceste cereri au rămas fără efect.

Personal am întocmit, în calitate de Șef al Marelui Stat Major, și am prezentat Înaltei fond M.St.M. Regente în ianuarie 1930 un memoriu prin oare am arătat inexorabila necesitate, a industriilor de război și am cerut insistent înființarea lor.

Lipsa de efect a acestor cereri dovedește că ne-a lipsit o convingere generală și profundă a acestor necesități.

Abia în timpul din urmă ne-am lămurit toți, și în mod indiscutabil, că experiența războiului mondial impune, imperativ, pentru pregătirea apărării naționale din punct de vedere al materialului, aplicarea exclusivă a unui singur mijloc, acela al creării cu orice preț al industriilor de război.

2. Această convingere a existat oarecum și în trecut, însă sub o forma teoretică și superficială, ceea ce ne-a determinat să presupunem că, crearea de industrii de război este foarte ușoară, se poate face imediat, și nu cere bani decât pentru clădiri și mașini.

3. Aceiași mentalitate a fost cauza și a totalei neluări în considerațiune a industriilor de război, la stabilirea bugetelor pe toți anii scurși de la război încoace. Și astfel paralel cu eforturile financiare eroice care se făceau în Polonia, pentru dotarea armatei prin crearea industriilor de război, la noi nu s-au destinat nici sumele necesare pentru ținerea în viață a micilor stabilimente de artilerie ce posedam, și care ne-ar fi conservat personalul format și, cunoașterea fabricațiunilor respective.

Astăzi nu mai știm să fabricăm cartușe, deși posedam o Pirotehnie de dimensiuni apreciabile, căci ea ruginește stând; nu mai știm să fabricăm pulberi deși posedăm o Pulberărie completă; mai știm să reparăm puștile și tunurile, deși avem un Arsenal mai mare decât cel din Varșovia.

Câteștrele stabilimentele de artilerie de mai sus, mândria armatei noastre în România Mică, sunt astăzi, în România Mare, cimitire de mașini, organe parazitare, socotite ca o povară pentru Stat.

Din comparația celor două conduite schițate mai sus, reies căile ce ni se impun a urma, pentru a ieși din starea de extremă îngrijorare de astăzi.

La începutul acestui an, din Înalt Ordin al M. S. Regelui, Ministrul Apărării Naționale a determinat măsurile potrivite de luat pentru a se amorsa imediat introducerea celor mai necesare fabricațiuni de război în țară - măsuri care au fost concretizate sub forma unui program minimal de realizări imediate, adoptat de Consiliul Superior al Oștirii, și aprobat de M.S. Regele, și care constituie de atunci linia directoare a activității M.A.N. pentru pregătirea apărării din punct de vedere al materialului; această directivă este perfect în cadrul doctrinei formulată la începutul acestui raport.

Lipsa noastră de experiență fiind totală, pentru că am pierdut-o și pe aceea pe care o posedam, va trebui s-o cumpărăm, urmând exemplul polonez, în special utilizând contractele ce avem cu uzinele din străinătate și acest lucru este prevăzut în programul minimal, iar tratativele cu uzinele respective sunt în curs.

Găsim la polonezi o confirmare prețioasă a principiului adoptat de noi prin programul de a ne feri de realizări mari de la început ci de a ne mărgini la realizări imediate pe scară mica, pentru a câștiga experiența care nelipsește și pentru a ne forma personalul specializat.

În special va trebui să folosim experiența poloneză, pentru a ne convinge de importanța acestui personal, care nu se poate improviza, a cărui formare cere timp și de asemenea mulți bani. Sub acest raport, în special va trebui să judecăm compunerea comisiunilor de recepție ce trimitem la uzinele străine și numărul membrilor lor și această judecată va trebui să poată fi făcută independent de situațiunea fondurilor la articolul bugetar respectiv.

Aceste prime realizări se confirmă de asemenea că trebuie să fie făcute, în general, sub regim centralizat, mai ales acolo unde - cum este cazul munițiilor și reparațiunilor - posedăm stabilimente cari constituie mari investițiuni, și care nu așteaptă decât să li se dea viață prin lucru. Va trebui să ne ferim de greșeala care numai la noi s-a făcut, de a da de pildă să repare afete sau chesoane industria privată!

Această primă etapă a realizării industriei de război se poate perfect realiza în cadrul hotărât de programul amintit.

Peste 3-4 ani, va veni timpul unei a doua etape de amplificări la care vom pași pe un teren pe care-l vom stăpâni prin propriul nostru personal.

Experiența poloneză ne dovedește însă, că nimic nu se poate realiza, dacă nu se respectă cu strictețe o linie financiară cel puțin constantă dacă nu crescândă. Industriile nu pot trăi și cu atât mai puțin se pot crea, sub un regim financiar ca cel de azi de la noi. Va trebui considerat capitolul industriilor de război ca un capitol intangibil, de pus înaintea cuponului datoriei publice chiar pentru că de el depinde apărarea națională și deci existența însăși a țării.

Tot secretul operei imense realizată în Polonia, rezidă aci.

La adăpostul acestei linii rigide financiare, organele de resort militare, vor putea realiza începuturile mici de industrii de război strict necesare din prima etapă menționată. Pentru aceasta va mai fi încă necesar să se înlăture, pe cale de organizare și regulamente toate piedicile de ordin administrativ, care astăzi paralizează mersul serviciilor.

În concluziune experiența poloneză arată că realizările obținute cu privire la înzestrarea materială a armatei și crearea industriilor de război în țară se datoresc, în primul rând, impulsului venit din partea Mareșalului Pildsuski și care impuls se traduce în fapt prin obligația impusă guvernelor care s-au perindat la cârma țării, de a urma întocmai programul întocmit și aprobat de dânsul.

Fără acest impuls, și fără această continuitate, nu este posibil să se realizeze o industrie de război, care pentru a fi dusă la bun sfârșit, cere două lucruri: bani și timp.

Sub lumina expunerilor de mai sus. așezarea metodică a înfăptuirilor minime imediat necesare și cari se încadrează și în programul nostru de realizări imediate, însușit de Consiliul Superior al Apărării Naționale și aprobat de M.S. Regele - se prezintă astfel în linii foarte generale :

1. Introducerea la Reșița, prin utilizarea contractului Skoda, a fabricațiunii materialului de artilerie și a transformări țevilor de tunari vechi.

2. Introducerea la Cugir, prin utilizarea contractului Zbrojovka, a fabricațiunilor puștilor-mitraliere, și a fabricațiunii alamei sub formă de degetare, rondelile și bare.

3. Reorganizarea și punerea în mișcare a Arsenalului Armatei pentru reparațiunea materialului, în toate elementele sale constitutive.

Atelierul de artilerie să aibă debit de reparație 1 tun pe zi, ceea ce va permite repararea întregului material, în 6 ani, cu o cheltuială de 60 milioane anual.

Atelierul de armurărie, cu o capacitate de 300 arme și 10 mitraliere sau puști-mitraliere pe zi, va putea repara întregul existent în 8 respectiv 7 ani cu o cheltuială de 72 milioane anual.

Arsenalul nostru, mai mare decât cel din Varșovia, va efectua astfel lucrări de circa 110 milioane anual (față de 260 milioane cât execută cel din Varșovia).

4. Pirotehnia să fie pusă în mișcare prin utilizarea contractului Zbrojovka, pentru a începe fabricațiunea cartușului de 7,92, progresiv până la un debit de 300.000 cartușe pe zi, care nu va putea să fie atins decât în trei ani cu o cheltuială anuală de 375 milioane lei. În acest fel se va putea realiza în 5 ani stocul de siguranță pentru puștile-mitraliere și mitralierele transformate se vom avea atunci.

5. Pirotehnia Armatei, în clădirile de jos (așa zisa Pirotehnie Nouă) să fie organizată cu mașinile ei, cu cele luate de la Arsenal, și cu altele de completare, pentru a fabrica, prin utilizarea contractului Skoda, părțile metalice ale muniției de artilerie, la un debit atins progresiv timp de trei ani de 600 bucăți de diverse calibre pe zi.

Acest debit, va permite, ținând seamă de munițiunea existentă, să se realizeze stocul, de siguranță în zece ani, cu cheltuială anuală de 900 milioane lei.

6. Să se organizeze, prin utilizarea contractului Skoda, o instalațiune de ateliere - pirotehnică cu un debit de 2000 proiectile pe zi, destinate a deservi, acum, cu un sfert din acest debit producția Pirotehniei, iar la mobilizare producția de corpuri de proiectile a industriei private.

Aceste ateliere trebuiesc instalate într-o pădure de cel puțin 300 ha. întindere, și care va fi hotărâtă de Marele Stat Major.

Costul instalațiilor se estimează la circa 200 milioane lei.

7. Să se construiască un depozit nou de munițiuni într-o pădure hotărâtă de Marele Stat Major - cu o capacitate de circa 2 milioane proiectile, al cărui cost se estimează la 320 milioane lei.

8. Pulberăria Armatei să fie pusă în stare de fabricație și să fabrice, prin utilizarea contractului Skoda, pulberile și explozivii necesari Pirotehniei Armatei cum s-a arătat. Costul fabricației este cuprins în costul munițiilor respective.

9. Regenerarea muniției franceze să se facă exact după metodele adoptate în armata Polonă, în instalațiuni, așezate pe terenul vecin Pirotehniciei Noi, dinspre comuna Militari, care trebuie achiziționat sau rechiziționat în acest scop - cu un debit de 2000 proiectile pe zi, ceea ce permite regenerarea întregului stoc în 6 ani, cu o cheltuială totală de 300 milioane lei pe an.

10. Chestiunea măștii militare de protecție trebuie soluționată cât mai curând, adoptând cea mai bună mască actualmente în serviciu și introducând imediat fabricarea ei în țară. Fabrica, pe care o au polonezii la Radom, cu un debit de 100.000 măști, pe an care poate fi crescut la 200.000 fără mari amplificări, a costat 32 milioane lei și costul de fabricație al măștii este de 700 lei.

11. Fabrica de cabluri pe care dorim să o înființăm întâmpină mari dificultăți din cauză că nimeni nu voiește să riște fără asigurări pe care le socotesc oneroase față de condițiile oferite. Din informațiile culese în Polonia reiese că și cablul telefonic va trebui fabricat la început tot în cadrul unei mici fabrici militare - a cărei instalare se estimează la circa 20 milioane lei.

Punerea imediată în mișcare a programului schițat mai sus, care în liniile lui mari nu este decât o concretizare a programului de realizări imediate menționate, cere la completarea lui înfăptuire o cheltuială regulată de 1.795 milioane anual, în afară de ratele contracte actuale Skoda și Zbrojovka.

Până atunci, investițiile inițiale și mersul progresiv al introducerii fabricației, pot fi satisfacute cu circa 100 milioane lunar, timp de un an și jumătate, de la care înainte până la trei ani, această cotă trebuie să crească progresiv până la circa 150 milioane lunar.

Cu aceste cheltuieli, se introduce în țară ciclul aproape întreg al fabricațiilor de război, referitor în special la armament și munițiuni.

Se desăvârșesc în 2-4 ani fabricațiile respective și se formează complet, cu ajutor tehnic străin, personalul tehnic și mâna de lucru calificată națională și în același timp se realizează aproape jumătate din stocul de siguranță.

Se crează posibilitatea ca atunci, prin propriile mijloace, și în deplină cunoștință de cauză, să se treacă la a doua etapă a pregătirii, prin instalarea în regiunile alese de Marele Stat Major, a fabricilor de mare capacitate cerute de nevoile războiului.

Căci trebuie bine precizat: fabricațiile cuprinse în programul citat sunt departe de a răspunde, cantitativ, la nevoile reale, ale apărării naționale.

Aceste nevoi cer de exemplu pentru cartușe de infanterie o capacitate de producție de 8 milioane pe zi, și programul propus prevede 300.000, adică a 27-a parte, iar pentru proiectile 33.000 pe zi în loc de 600, adică a 55-a parte.

Programul propus este constituit din ateliere de capacitate redusă, așezate în vechile stabilimente și în fabricile existente ca Reșița, pentru a se economisi timp și bani utilizând clădiri și instalațiuni existente, spre a ajunge cât mai degrabă la finele

primei etape, al cărei rost bine determinat a fost arătat mai sus.

La finele acestei etape rămânem liberi să apreciem, în funcție de nevoi și de posibilități financiare, fizionomia ce trebuie să capete continuarea pregătirii, a cărei intensitate nu va mai depinde decât de sumele ce vom voi să destinăm acestui scop, partea grea și care cere înaintea de toate timp, fiind pe deplin rezolvată.

În rezumat din expunerea precedentă reiese că:

Pregătirea apărării noastre naționale din punct de vedere al materialului de război se găsește astăzi într-o stare care impune extremă îngrijorare.

Gravitatea acestei situații, se reliefează prin compararea ei cu aceea a celorlalte state, și îndeosebi, a statelor vecine și aliate. Această comparațiune obligă conducerea statului, răspunzătoare de asigurarea apărării țării, să procedeze la măsuri imediate pentru a o realiza.

Aceste măsuri nu sunt de căutat, ci de adoptat acelea aplicate de țările care și-au îndeplinit cu succes misiunea sub acest raport și care se impun prin prestigiul rezultatelor căpătate.

Ele s-au arătat detaliat și se formulează astfel:

1. Să se pună, începând de acum, la dispoziția Ministerului Apărării Naționale, lunar, suma de una sută milioane lei, timp de un an și jumătate, după care să se mărească această sumă la una sută cincizeci milioane lei.

2. Alocarea acestor fonduri să fie asigurată cu precădere înaintea oricăror alte cheltuieli, obligațiuni sau angajamente ale statului prezente sau viitoare.

3. Destinația lor să fie rezervată exclusiv introducerii în țară a fabricațiunilor de război prin fabricarea materialului de război necesar stocului de siguranța, reparării, întreținerii și păstrării acestui material, inclusiv studiile, experiențele, laboratoarele, atelierele și fabricațiunilor respective.

4. Manipularea acestor fonduri să fie supusă unui regim excepțional de contabilitate și control, organizat astfel încât, să permită întrebuințarea lor în scopul propus fără piedicile de ordin formal administrativ în vigoare astăzi.

Întrucât este vorba de hotărâri de covârșitoare importanță pentru apărarea țării, cărora trebuie să li se asigure continuitate sub mai multe guverne, am onoarea a vă ruga să binevoiți a obține Înalta Aprobare ca, chestiunea să fie supusă Consiliului Superior al Apărării Tării sub Înalta Președenție a M.S. Regelui.

MINISTRUL APĂRĂRII NAȚIONALE

General de divizie

/ss/ indescifrabil

Arhivele Militare Române, fond M.R. Cabinetul ministrului, dosar nr.crt. 162, f. 139-158.

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
Secretariatul General

Situația
comenzilor de materiale în țară și străinătate la 30 septembrie 1933

Casa contractantă	Materiale comandate	Situația comenzii	Valoarea totală a contractului	Suma achitată până la 31. 03. 1933	Suma de plată în anul 1933/1934	Ce s-a plătit în anul 1933/1934 până la 30.09.	Rest de plată în anul 1933/1934	Restanțe până la 31.03.1933
Contracte în curs								
Hotchkiss	200 pivoturi a 2 mitraliere	Primit tot materialul	291.745.619	86.892.965	82.077.123	12.828.312	69.248.811	
Salmson	40 motoare de avion	Primit tot materialul	24.453.770	2.970.000	21.483.770	1.341.456	20.142.314	
Aerazur	Material de aerostație	Primit tot materialul	14.380.695	2.575.735	11.804.960	463.080	11.341.880	
Hispano-Suiza	20 motoare de avion	Primit tot materialul	14.914.350	7.457.175	7.457.175	-	7.457.175	
Idrovolanti - Italia	22 hidroavioane Savoia 8 motoare Walter	Primit tot materialul	112.285.706	39.723.462	32.832.780	-	32.838.780	
Isotta - Fraschini	44 motoare Asso	Primit tot materialul	73.565.356	14.713.071	29.426.143	-	29.426.143	
Gnome & Rhone	Licență motor Mercury	Primit tot materialul	16.718.000	8.350.000	6.687.200	6.687.200		
O.P.L. - Franța	100 telemetre	Recepționat tot materialul la Paris. Livrarea când se achită.	20.305.000	-	12.183.000	4.061.000	8.122.000	
P.Z.L.	50 de avioane P 11	În curs de fabricație	81.597.444	-	40.799.004	16.319.275	24.479.729	
Gnome & Rhone	60 motoare K 9	În curs de fabricație	91.641.705	-	18.328.341	18.328.341	-	
I.A.R.	70 avioane Potez 70 motoare	29 avioane livrate. Restul în curs de fabricație.	315.084.000	60.000.000	130.000.000	55.000.000	75.000.000	
S.E.T.	20 avioane S.E.T.	10 avioane livrate. Restul în curs de fabricație și recepție.	19.657.000	9.839.570	9.817.430	6.920.000	2.897.430	
Silurificio - Napoli	24 torpile cu accesorii	15% fabricat 60% recepționat Uzina	68.146.298	17.036.574	17.036.574	-	17.036.574	34.073.150
Hazemeyer's - Olanda	2 instalații tir central 2 stații T.F.S.	90% fabricat. Încetat lucrul din cauza neachitării ratelor.	55.189.866	11.037.973	5.518.987	-	5.518.987	38.632.906

Casa contractantă	Materiale comandate	Situația comenzii	Valoarea totală a contractului	Suma achitată până la 31. 03. 1933	Suma de plată în anul 1933/1934	Ce s-a plătit în anul 1933/1934 până la 30.09.	Rest de plată în anul 1933/1934	Restanțe până la 31.03.1933
Whitead - Anglia	10 torpile cu accesorii	Fabricat 100% torpile, 75% conuri torpile. Nimic predat.	22.481.891	12.140.349	2.247.949	-	2.247.949	8.093.593
Marconi - Anglia	286 echipamente radio	Recepționat și primit 2/3 din comandă. Restul până la 01.06.1934	364.404.175	-	53.208.855	17.736.285	35.472.570	
Zbrojowka - Cehoslovacia	23.127 puști mitraliere Z.B. 24.700.000 cartușe	Recepționat și primit 24 puști mitraliere. În curs de recepție 2.000.	1.856.199.540	100.154.000	216.363.276	47.723.386	168.639.890	
Skoda - Cehoslovacia	74 baterii 75 mm câmp 25 baterii 75 mm A.A. 62 baterii obuziere 100 mm 45 baterii obuziere 150 mm	Întocmit caiete de sarcini definitive care urmează a fi trimise uzinelor.	5.148.810.660	216.042.500		-		
Schneider - Franța	45 baterii T.L. 105 mm		1.741.507.450	19.650.000		-		
Reșița			125.000.000	-	50.000	-	50.000	
Total			10.458.088.525	608.583.374		187.408.335		
Contracte nelichidate								
Swenska Suedia -	2 posturi T.F.S.	Primit tot materialul	9.362.080	1.872.416				7.489.664
Oficiul Nautic Român	4 compresoare "Weyr"	Primit tot materialul	4.270.000	-				4.270.000
Reșița	Muniții pentru marină	Primit tot materialul	12.024.000	8.012.000				4.012.000
Ing. Scaglia - Italia	2 bucătării pe distrugător	Primit tot materialul	147.806	-				147.800
Ansaldo - Italia	Construcții dispozitive para flăcări	Primit tot materialul	395.910	-				395.910
Boffors Suedia -	Diferență schimb focoase	Primit tot materialul	1.003.080					1.003.080
Guvernul italian	Pulbere pentru marină	Ambalat. Livrarea când se va plăti.	2.225.894					2.225.894

Casa contractantă	Materiale comandate	Situația comenzii	Valoarea totală a contractului	Suma achitată până la 31. 03. 1933	Suma de plată în anul 1933/1934	Ce s-a plătit în anul 1933/1934 până la 30.09.	Rest de plată în anul 1933/1934	Restanțe până la 31.03.1933
Off. Mec. - Italia	Lucrări suplimentare și vinciuri Nava Bază "Constanța"	Primit tot materialul	9.953.845					9.953.845
Skoda Cehoslovacia	Una instalație presat proiectile	Primit tot materialul	27.583.500	22.066.800				5.516.700
Skoda Cehoslovacia	Diferite piese pentru tunuri	Primit tot materialul	6.745.602	5.059.201				1.687.401
Skoda Cehoslovacia	Diferite piese pentru tunuri	Primit tot materialul	1.408.183	1.007.309				400.874
Skoda Cehoslovacia	Modernizarea a 3 baterii 75 mm	Primit tot materialul	12.762.960	6.368.642				6.394.318
Skoda Cehoslovacia	Țevi fără închizătoare pt. obuzierul german de 50	Primit tot materialul	3.936.240	2.952.180				984.060
Dornach	Benzi alamă pentru cartușe	Primit tot materialul	12.404.652	9.838.676				2.565.976
Kynoch	Degetare alamă	Primit tot materialul	2.465.775	-				2.465.775
Total			106.689.527	57.177.224				49.512.303
Contracte în litigiu								
Quarnaro - Fiume	Submarinul "Delfinul" Nava Bază "Constanța"	Primit Nava Bază. Pentru submarin litigiu câștigat, proces prima instanță Tribunalul Ilfov.	273.162.056	243.996.453				29.165.603

Secretar General

[Colonel] /s.s./ indescifrabil

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1314, f. 1.

**Comenzile de armament
date Uzinelor “Skoda”, “Schneider” și “Zbrojowka”**

I. Scurt istoric

Pentru a se realiza o parte din planul de înzestrare aprobat de Consiliul Superior al Apărării Țării în anul 1929, Guvernul a încheiat în anul 1930 contracte cu Casele “Skoda” și “Zbrojowka” din Cehoslovacia, precum și cu Casa “Schneider” din Franța, pentru furnizare de materiale de artilerie ușoară, grea și antiaeriană și puști mitraliere, necesare dotării armatei.

La Casa “Skoda” s-a comandat un material similar celui furnizat armatei iugoslave, căruia i se cereau îmbunătățirile realizate între timp de tehnică;

La Casa “Scheider”, care nu avea decât studiul unui tun lung, s-a contractat furnizarea unui număr de baterii tunuri lungi, cu restricțiune de a fabrica și prezenta mai întâi un prototip, care după ce va fi acceptat, uzinele să treacă la fabricația în serie.

Cu Casa “Zbrojowka” s-a contractat furnizarea unei puști mitraliere, al cărei model ieșise clasificat întâiul la concursurile ținute în țară, între anii 1926-1929.

II. Situația comenzilor la 11 august 1932

A. Comanda “Skoda”

Executarea contractului, care cuprindea o comandă de: 24 baterii 75 mm câmp; 62 baterii obuziere de 100 mm; 25 baterii 75 mm A.A.; 45 baterii obuziere de 150 mm; în valoare de 5.148.810.660 lei, fusese întreruptă la venirea Guvernului Iorga, în scopul de a modifica caracteristicile materialului.

Ministerului Apărării Naționale rămăsese în restanță, începând cu ratele din iunie 1931, adică în total cu suma de 753 milioane lei.

Nu se plățiseră decât ratele pe anul 1930 și începutul lui 1931, în total 216.042.500 lei.

Uzinele, care în anul 1931 trebuiau să livreze 20 baterii obuziere de câmp, 3 baterii A.A. și 1 baterie tunuri de câmp, nu predaseră acest material din cauză că Ministerul Apărării Naționale nu aprobase încă modelele respective.

Uzinele aveau însă gata:

- câte un model pentru tunul de 75 mm câmp și obuzierul de 100 mm, găsite de către comisia de recepție trimisă de minister la fabrică, corespunzătoare caietelor de sarcini;

- 20 de baterii obuziere 100 mm, cu muniția respectivă;

- piesele turnate, pentru alte 20 baterii obuziere 100 mm.

La Ministerul Apărării Naționale erau studii în curs pentru modificarea caracteristicilor materialelor comandate.

B. Comanda “Schneider”

Contractul inițial cuprindea 45 baterii cu tunuri lungi de 105 mm.

Valoarea contractului era de 1.741.507.450 lei, din care Ministerul Armatei plătitese numai 19.650.000 lei, adică prima rată, și se găsea în restanță începând cu ratele din iulie 1931 sau, în total, cu 208 milioane lei.

Uzinele aveau obligația să livreze prima baterie până la finele anului 1932. Ele însă abia terminaseră fabricația prototipului, a cărui experimentare începuse la sfârșitul lui iulie 1932.

C. Comanda "Zbrojowka"

Contractul prevedea furnizarea a 23.127 puști mitraliere, din care 5.000 fabricate în țară.

Valoarea totală - 1.856.199.540 lei.

Executarea contractului era întreruptă.

Ministerul Apărării Naționale nu făcuse nici o plată.

Cele 3 rate în sumă totală de 145 milioane lei, scadente în ianuarie, aprilie și iulie 1932, erau neachitate.

Prototipul și caietele de sarcini erau aprobate de Ministerul Apărării Naționale.

Uzinele, neprimind plățile, încetaseră fabricația. Aveau însă gata elementele pentru 4.000 puști mitraliere.

III. Ce s-a făcut de la 11 august până azi

Comenzile de materiale noi pentru dotarea artileriei și infanteriei, făcând parte din planul de înzestrare al armatei - întocmit de Marele Stat Major încă din anul 1929 - prima grijă a ministerului a fost să facă toate eforturile pentru ca armata să ajungă cât mai curând în posesiunea materialelor comandate.

În acest scop era necesar:

1. Să se clarifice diferendele de ordin tehnic, în sensul de a obține un armament care să fie la înălțimea celui mai bun material realizat până la acea dată.

2. Să se încheie acordul cu Casele furnizoare, pentru aranjarea ratelor în restanță, în raport cu situația financiară a țării.

3. Să se folosească ocazia noilor aranjamente financiare, pentru a realiza un vechi deziderat, de a se fabrica în țară o cât mai importantă parte din materialul de război, contribuind, prin aceasta, la dezvoltarea industriei naționale, atât de necesară apărării țării.

Aceste principii au fost aplicate și dezvoltate în operațiunile și tratativele duse, pentru fiecare comandă de materiale, după cum urmează:

A. Comanda "Skoda"

Ministerul Apărării Naționale, în baza hotărârii Consiliului Superior al Armatei, luată în iulie 1932, după ce a studiat comanda și a examinat-o prin comisii tehnice la uzine, a hotărât:

1. Decomandarea celor 24 baterii de 75 mm câmp, cu muniția respectivă și înlocuirea lor cu materialul antiaerian;

2. Aprobarea noilor caiete de sarcini pentru tunul 75 mm A.A. și obuzierele de 100 mm și 150 mm, care față de caietele de sarcini inițiale, prezentau următoarele deosebiri esențiale:

a. La obuzierul de 100 mm:

- afetul bifleche în loc de monofleche, pentru a se obține un câmp de tragere orizontal de 50° în loc de 13°;

- greutatea în baterie s-a micșorat cu circa 160 kg și în bătaie cu circa 550 kg.

- b. La tunul A.A. 75 mm:
- s-a micșorat greutatea tunului în bătaie cu circa 500 kg;
- s-a sporit iuțea de tragere.
- c. La obuzierul de 150 mm:
- s-a sporit bătaia cu 2.000 m, admitând sporirea greutateii în bătaie cu circa 230 kg.
3. Primirea celor 20 baterii obuziere de câmp, care se găsesc gata fabricate.
 4. Să se comande 42 baterii A.A. în loc de 25.
 5. Materialul A.A. să fie comandat fără antetrene și chesoane, care să se fabrice în țară.
 6. Cele 17 baterii A.A. noi comandate, să fie fără muniție, care să se fabrice în țară.

Prin aceste modificări se va putea ajunge la un material, care să fie la înălțimea celor mai bune realizări tehnice obținute până azi.

Pe aceste baze s-au reluat tratativele cu uzinele.

Ele au refuzat, la început, să accepte modificările cerute de minister, convin însă ulterior să trimită un delegat, cu care, după un timp îndelungat, s-a căzut de acord asupra caracteristicilor tunului A.A., obuzierelor de câmp și a obuzierelor grele.

Pe baza acestui acord, s-a trecut la încheierea caietelor de sarcini definitive, care sunt terminate din punct de vedere al Ministerului Apărării Naționale și se așteaptă confirmarea lor din partea uzinelor.

Realizarea modificărilor necesită timp și va întârzia înzestrarea armatei cu acest material.

Vom avea, în schimb, avantajul de a ajunge în posesia unui material, care să fie la înălțimea ultimelor realizări pe acest teren, iar cheltuiala ce vom face cu procurarea lui, ne va asigura, pe un timp mai îndelungat, că vom fi la nivelul materialelor similare ale altor state.

Partea tehnică odată rezolvată în liniile ei principale, rămăsese să se aranjeze chestiunea definitivării comenzii, precum și partea financiară a contractului. Cu această ocazie, dat fiind că trebuia revăzut contractul, s-a cerut uzinelor "Skoda" să se pună în legătură cu uzinele Reșița, pentru a se ajunge la o colaborare în vederea fabricării în țară a unei părți din materialul de război.

S-a obținut consimțământul principal din partea ambelor uzine.

Acest început s-a izbit însă, în dezvoltarea lui, de pretenția uzinelor Reșița, care cereau ca "Skoda", înainte de a se trece la alte tratative, să le cedeze, în scris, 1/3 din comanda dată lor de Ministerul Apărării Naționale.

Au urmat discuții pentru a pune ambele uzine de acord, discuții care, până azi, nu au dat un rezultat concret.

Ministerul Apărării Naționale are însă speranța de a le duce la bun sfârșit și crede că este absolut necesar să facă toate eforturile în scopul de a intensifica dezvoltarea industriei de armament din țară.

B. Comanda "Schneider"

Experimentarea prototipului, începută în iulie 1932, nu a dat rezultate concludente. Ministerul Apărării Naționale a dispus să se facă noi experimentări. Ele s-au făcut și au dovedit că prototipul nu atinge nivelul realizărilor obținute de către alte uzine, cu materiale similare.

În consecință, Ministerul Apărării Naționale a cerut uzinelor modificarea prototipului. El este în curs de fabricație, iar realizarea acestuia necesită timp și noi experimentări.

Această întârziere este inevitabilă pentru a avea garanția că vom obține un material corespunzător cerințelor moderne de luptă.

C. Comanda “Zbrojowka”

În scopul de a reîncepe executarea contractului și fabricația, întrerupte din cauza neplății ratelor, și în dorința de a avea în țară, cât mai neîntârziat, puștile mitraliere pe care uzinele le aveau deja fabricate, Ministerul Apărării Naționale, împreună cu Ministerul Finanțelor, au aranjat, mai întâi, partea financiară a contractului.

După mai multe tratative cu uzinele, s-a ajuns, către sfârșitul lunii februarie 1933, la un acord potrivit căruia ratele neachitate sunt convertite într-un nou plan de plăți.

Totodată s-a și achitat prima rată de 50 milioane lei în martie 1933, după care uzinele reîncep fabricația și expediază în țară 24 puști mitraliere cu accesoriile lor, cerute de noi pentru a servi la pregătirea personalului instructor.

Odată chestiunea plăților aranjată, s-a trecut la recepția stocului de 2.000 puști mitraliere, pe care fabrica le montase între timp.

În cursul recepției s-a ivit un diferend de natură tehnică, care este în curs de aranjare.

Cu ocazia acestor tratative, Ministerul Apărării Naționale a cerut uzinelor a începe cât mai neîntârziat să fabrice în țară cele 5.000 puști mitraliere prevăzute de contract.

Uzinele “Zbrojowka” și-au dat, principial, consimțământul, să înceapă fabricația în țară înainte de termen.

Sub conducerea Ministerului Apărării Naționale, se urmărește, în prezent, punerea uzinelor “Zbrojowka” de acord cu uzinele Copșa Mică - Cugir, unde urmează a se realiza această fabricație.

S-a urmat deci, și la această comandă, principiul general, de a face să se dezvolte cât mai mult industria națională de armament de război.

IV. Situația de azi

A. Comanda “Skoda”

1. În baza experimentelor făcute la uzine și a tratativelor duse, Ministerul Apărării Naționale a ajuns la formularea caracteristicilor gurilor de foc și la întocmirea caietelor de sarcini definitive, pe baza cărora vom obține un material la nivelul ultimelor realizări tehnice.

2. S-a obținut, de la uzine, consimțământul principial, de a trata fabricarea a o parte din material în țară.

3. A rămas a se definitiva întregul aranjament al furniturii “Skoda”, după care va începe recepționarea celor 20 baterii obuziere câmp, pe care uzinele le au gata fabricate, precum și fabricația în serie a restului materialului.

Aceste aranjamente sunt anevoioase și vor necesita timp. De altfel, astfel de operațiuni au durat totdeauna mai mulți ani, de exemplu:

- Prototipul tunului „Krupp” românesc a fost experimentat și a suferit modificări continue, timp de 5 ani (de la 1899-1904);

- Francezii studiază de mulți ani modificarea tunului model 1897, pentru a obține sporirea bătăii și mărirea câmpului vertical. Totuși, până azi, nu s-a ajuns la un rezultat definitiv.

B. Comanda “Schneider”

Prin cercetări și experimentări s-a ajuns să se concretizeze caracteristicile unui tun lung, având calitățile ultimelor realizări tehnice și al cărui prototip îl vom avea fabricat în curând.

C. Comanda “Zbrojowka”

1. Toate litigiile provenite din cauza neplății ratelor la timp, au fost angajate, iar contractul a fost pus la curent.

2. S-a obținut, de la uzine, consimțământul de a începe, înainte de termenul stabilit prin contractul inițial, fabricarea în țară a primei părți din materialul comandat.

3. Rămâne a se aranja un acord între uzinele “Zbrojowka” și Copșa Mică - Cugir, pentru ca la acestea din urmă să se fabrice 5.000 puști mitraliere.

Apoi se vor primi cele 4.000 puști mitraliere, pe care uzinele le au gata, operațiune pe care Ministerul speră să o aibă terminată în curând.

D. Demersuri făcute

Cu adresa nr. 524 din 30. 09. 1933 s-a cerut domnului prim-ministru să se convoace Consiliul Superior al Apărării Țării, sub înalta președinție a M.S. Regelui, pentru a se hotărî:

1. Organizarea Uzinelor Reșița - prin utilizarea contractului cu “Skoda” - în scopul de a se fabrica material de artilerie și a putea îmbunătăți actualul material aflat în serviciu.

2. Organizarea Uzinelor Cugir - prin utilizarea contractului cu “Skoda” - în scopul de a fabrica puști mitraliere și degetare, rondel și bare de alamă.

3. Punerea în funcțiune și dezvoltarea stabilimentelor militare, în scopul de a fabrica munițiile necesare armamentului comandat și anume:

a. Pentru materialele de artilerie comandate la Uzinele “Skoda” și “Schneider”:

- Să se organizeze o nouă Pirotehnie, care împreună cu actuala, să poată fabrica, în cel mult trei ani, muniții cu un debit zilnic de 600 lovituri.

- Să se mai construiască o Pirotehnie, organizată astfel ca să aibă un debit de 2.000 lovituri pe zi.

b. Pentru puștile mitraliere comandate la Uzinele “Zbrojowka”:

- Pirotehnia actuală să fie organizată astfel ca prin utilizarea contractului cu “Zbrojowka”, să poată fabrica muniții până la un debit de 3.000 cartușe de 7,92 mm pe zi.

4. Pentru depozitarea munițiilor arătate mai sus să se creeze depozite corespunzătoare.

5. Pentru regenerarea munițiilor existente să se întrebuițeze metoda adoptată în armata polonă, prin instalații adecvate, cu un debit de 2.000 proiectile pe zi.

6. Odată cu operațiunile arătate mai sus s-a mai cerut:

- Reorganizarea și activarea funcționării Arsenalului actual al armatei, spre a putea repara armamentul armatei.

- Să se instaleze în țară o fabrică militară de măști cu o capacitate de 100.000 măști pe an și cu posibilitatea de a mări debitul la 200.000.

- Să se instaleze în țară o fabrică militară de cablu.

7. Pentru realizarea tuturor dezideratelor arătate mai sus, s-a cerut:

- Să se pună la dispoziția Ministerului Apărării Naționale, începând chiar de acum, câte 100 milioane lei lunar timp de 1 ½ ani și apoi câte 150 milioane lunar.
- Sumele arătate la alineatul precedent să fie acordate cu precădere față de celelalte obligațiuni ale Statului.
- Întrebuințarea sumelor să fie exclusiv pentru completarea stocului de siguranță în materiale de război și pentru repararea și păstrarea acestui material.
- Manipularea acestor fonduri să se facă cu un regim special de contabilitate și control, pentru a permite întrebuințarea în scopul propus.

Ministrul Apărării Naționale
General NICOLAE SAMSONOVICI

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1314, f. 2-11.

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
 Direcția Infanteriei
 Biroul 1 armament, studii, adjutantură
 Nr. 1214

1 noiembrie 1933

Către
MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
Secretariatul General

La ordinul domnului Secretar General, pus în rezoluție pe referatul nr. 9 din 25.10.1933 al acestei Direcții;

Am onoarea a raporta următoarele:

Comisia pentru concursul și experimentarea puștilor mitraliere - ce a luat sfârșit prin alegerea puștii mitraliere "Z.B." model 1930 - a avut ca membri în compunerea ei, pe următorii ofițeri din arma infanteriei:

General de divizie Toma Dumitrescu,
 Colonel Dobre Gheorghe¹,
 Maior Luca Ion²,
 Căpitan Medeanu Sabin³,
 Căpitan Erimia Vasile,
 Căpitan Tatomirescu Vasile⁴.

Pentru considerațiunea că acest concurs, la care au luat parte mulți ofițeri de infanterie, s-a ținut pentru alegerea unei arme de infanterie, comisia a decis ca întreaga arhivă rezultată după urma acestui concurs să rămână la Inspectoratul General al Infanteriei. Această hotărâre nu s-a adus scris, ci în mod verbal.

Inspectoratul General al Infanteriei, găsindu-se, în prezent, într-o epocă continuă de studii și experimentări, în vederea înzestrării infanteriei cu armament și materiale de toate categoriile, arhiva concursului pentru alegerea puștii mitralieră "Z.B." model 930, formează un element prețios în confruntările noastre viitoare. Din această cauză s-a dispus - în cazul când dumneavoastră veți aproba vărsarea definitivă a arhivei respective - să se întocmească un istoric asupra întregii evoluții desfășurate, până la alegerea puștii mitraliere "Z.B." model 1930.

Directorul Infanteriei
 Colonel IOAN DEMETRESCU⁵

Șef Biroul I armament, studii și
 adjutantură
 Mr. AUREL POPESCU

¹ General de corp de armată (tehnici) *Gheorghe M. Dobre*, născut la 22.09.1885. Grade: sublocotenent - 01.07.1907, locotenent - 01.07.1910, căpitan - 01.04.1915, maior - 01.04.1917, locotenent-colonel - 01.04.1920, colonel - 01.10.1927, general de brigadă - 16.10.1935, general de divizie - 08.04.1940, general de corp de armată - 20.03.1943.

² Locotenent-colonel (infanterie) *Ioan I. Luca*, născut la 16.04.1889. Grade: sublocotenent - 01.07.1912, locotenent - 01.08.1915, căpitan - 01.04.1917, maior - 01.04.1920, locotenent-colonel - 01.04.1932.

³ Maior (tehnici) *Sabin Medianu*, născut la 03.02.1893. Grade: sublocotenent (r) - 01.06.1917, activat la 01.05.1918, locotenent - 01.10.1919, căpitan - 10.05.1925, maior - 10.05.1937, locotenent-colonel - ?, colonel - ?

⁴ Colonel *Vasile D. Tatomirescu* (infanterie), născut la 03.06.1897. Grade: sublocotenent - 01.10.1916, locotenent - 01.09.1917, căpitan - 01.04.1923, maior - 01.01.1934, locotenent-colonel - 01.10.1938, colonel - 31.10.1942.

⁵ General de divizie *Ioan S. Demetrescu*, născut la 30.09.1883. Grade: sublocotenent - 01.07.1903, locotenent - 10.05.1909, căpitan - 01.11.1913, maior - 01.04.1917, locotenent-colonel - 01.04.1919, colonel - 1926, general de brigadă - 16.10.1935, general de divizie - 08.06.1940.

Arhivele Militare Române, fond Direcția Infanterie, dosar nr.crt. 461, f. 478.

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
Secretariatul General

13 noiembrie 1933

Către
SUBSECRETARIATUL DE STAT AL AERULUI

Am onoare a face cunoscut că, în ședința Consiliului Superior al Armatei din ziua de 13 iulie anul curent, discutându-se comanda de avioane ce urmează a se da în Polonia și la I.A.R.

Consiliul, având în vedere încheierea Comitetului Materialelor de Război, precum și cele arătate în Consiliu, de către domnul Subsecretar de Stat al Aerului, a hotărât să se comande:

- 50 avioane de vânătoare P.Z.L., în Polonia.
- 20 avioane de vânătoare I.A.R. la I.A.R., în țară.
- 60 motoare Gnôme - Rhône K.9, în Franța.
- 60 motoare Gnôme - Rhône K.9, la I.A.R. în țară.

Secretar General
General DIMITRIE MOTĂȘ

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1342, f. 651.

MINISTERUL ARMATEI
 Inspectoratul General al Infanteriei
 Nr. 14

27 noiembrie 1933

Către
MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
Secretariatul General

Am onoarea a supune cunoștinței domniei voastre, stadiul în care se află armamentul infanteriei:

I. Puști individuale

Necesar mobilizare - 522.454

Existent de diferite modele și calibre - 484.087

Deficit - 38.367

- Ar rezulta că, pentru efectivul de mobilizare, am avea nevoie numai de 38.367. Acest deficit însă trebuie mărit deoarece o mare parte din aceste arme sunt atât de uzate, încât nu se poate conta pe ele, nici la tragerile anuale.

- Pentru aceasta, Inspectoratul General al Infanteriei a propus controlarea lor prin trageri, cu care ocazie să se facă și verificare liniei de miră, care are prea mari deplasări. Propunerea a fost aprobată de M.St.M. și s-a alocat chiar muniția necesară acestor trageri; însă controlul nu s-a început din cauză că nu s-a căzut de acord cu Direcția Materialelor asupra procedurii de verificare; iar prin ordinul circular nr. 9511 din 20.02.1932 al Ministerului Apărării Naționale - Secretariatul General, s-a oprit și consumarea munițiilor aprobate de M.St.M. în scopul de mai sus.

- Cum însă Ministerul a aprobat, ca armele "Manlicher" calibru 6,5 mm, ruse calibru 7,62 mm, "Lebel" calibru 8 mm și austriece calibru 8 mm (total 478.985) să fie transformate la calibru 7,92 mm numai după ce se va soluționa chestiunea puștilor mitraliere și mitralierelor - rezultă că, față de mijloacele bugetare actuale, puștile ce le avem azi, vor mai rămâne încă multă vreme în serviciu, mai cu seamă că pentru ele avem și muniție, aproximativ 8-10 unități de foc (situația reală o are Direcția Materialelor).

- Prin urmare, rezultă că pentru puștile pe care le avem în prezent, e nevoie urgentă de controlare și clasare înainte de orice altă măsură; fapt ce se poate realiza în modul următor:

Prin ordinul general nr. 198 din 22 iulie 1933 și prin Instrucțiunile Inspectoratului General al Artileriei - referitoare la punerea în aplicare a art.8 din legea de neștirbire - s-a stabilit ca verificarea și clasarea armamentului de infanterie și a materialelor de toate categoriile să se facă până la data de 01.04.1934.

Pentru ca aceste operațiuni să fie cât mai folositoare, din punct de vedere al clasării armelor, Inspectoratul General al Infanteriei a intervenit cu nr. 1200/1933 pe lângă Inspectoratul General al Artileriei, ca să se dispună verificarea tuturor țevelor și a liniei de miră, prin aparate de control.

După ce aceste operațiuni vor fi executate, toate armele găsite bune de reparat - și care vor forma stocul intangibil pentru mobilizare - să fie recontrolate prin tragere și clasate în raport cu nevoile de mobilizare.

- Numai după aceasta se va ști deficitul real de mobilizare, din totalul armelor aflate azi asupra trupelor și în depozite.

La acest deficit trebuie adăugat coeficientul de uzură și pierdere, care după normele M.St.M. trebuie să fie de 150%; acest coeficient calculat la efectivul de mobilizare, necesarul de mobilizare se urcă la 1.306.135.

Am mai cerut Inspectoratului General al Artileriei ca, odată cu operațiunile rezultate din aplicarea ordinului general nr. 198/1933, să se reconteze și întreaga cantitate de muniții de care dispunem.

Prin referatele nr. 21 din 22.01.1933 și nr. 7 din 27 iunie 1933, am raportat domnului ministru al Apărării Naționale că stocul de cartușe austriece calibru 8 mm (19.657.000) fabricat de Pirotehnia Armatei în 1926 - după cum s-a constatat prin trageri de Corpul Vânătorilor de Munte și prin cercetările făcute la Direcția Infanteriei - are 60-70% tuburi plesnite la gât, și am cerut recontrolarea acestui stoc și repartizarea cartușelor ce se vor găsi fără defecte aparente pentru tragerile de instrucție. Inspectoratul General Tehnic, însărcinat cu operațiunile recontrolării și a modului de fabricație a acestui stoc, se găsește și astăzi în curs de cercetare.

După cum am arătat mai sus, în ordinea nevoilor infanteristice, puștile venind după puștile mitraliere și mitraliere, rezultă că transformarea puștilor la calibru 7,92 mm așa cum s-a aprobat de domnul ministru al Apărării Naționale, prin rezoluția pusă pe referatul nr. 20 din 29.05.1931, se va face mai târziu.

Ceea ce este mai urgent în prezent, este completarea deficitului de mobilizare, deficit rezultat din:

a) Diferența actuală dintre totalul armelor de tot felul (diferite modele și calibre bune și rele) ce se găsesc azi înscrise, și necesarul de mobilizare - 38.367.

b) Ștergerea din registre a tuturor armelor ce se vor găsi rele, la controlul cerut mai sus (după părerea noastră aproximativ $\frac{1}{4}$ din existentul de azi) - 121.022.

c) Coeficientul de 150% uzură și pierdere (socotit numai la armele vechi, care ar urma să completeze necesarul de mobilizare, nu și la cele noi) - 544.597.

Total - 703.986

Dacă se ținea seamă că lipsurile de la punctele a) și b) sunt în total de 159.389 și dacă coeficientul de uzură și pierdere s-ar calcula numai la 25 %, iar nu la 150%, cum prevede M.St.M., ar rezulta că avem azi absolută nevoie de 250.155 puști individuale, pentru care trebuie o comandă nouă.

Această comandă însă ar trebui să corespundă cerințelor noi ale armamentului infanteriei, iar dotarea să se facă cu puști individuale cu încărcare automată, așa cum s-a prevăzut în procesul verbal nr. 48/1933 al Comitetului Consultativ al Infanteriei.

Chestiunea transformării actualelor puști de diferite calibre în puști la calibru 7,92 mm, ar rămâne să se hotărască numai după ce s-ar completa deficitul de mobilizare arătat mai sus.

- În rezumat, operațiunile neapărat necesare să se aducă puștilor individuale, ar fi în ordinea următoare:

- 1) Controlarea și verificarea, pentru a se ști pe ce putem real conta la mobilizare;
- 2) Completarea deficitului cu puști individuale cu încărcare automată, completare ce s-ar putea efectua în țară, de orice uzină, care și-ar lua acest angajament;
- 3) Transformarea armelor ce ar rămâne bune - după executarea operațiunilor de la pct.1 - la calibru 7,92 mm, așa cum s-a aprobat deja de domnul ministru al Apărării Naționale (referatul nr. 20 din 29.05.1931).

Această transformare însă, personal, nu o găsesc nici urgentă, deoarece vom avea pentru aceste puști, după verificare și clasarea lor, mai multe unități de foc decât azi; unități de foc care cu greu se vor obține, când armele vor fi modificate la calibru 7,92 mm, și nici economică, deoarece, prin transformarea la calibrul menționat mai sus, se modifică aproape toate piesele principale ale armei (chiar patul) ceea ce va costa aproape cât o armă nouă.

Armele individuale aflate în serviciu. Transformări:

- Pentru modificarea la calibru 7,92 mm a armelor individuale, ce avem astăzi în serviciu, până în prezent nu s-a făcut la noi în țară nici un studiu și nici o încercare.

Cu ocazia concursului pentru mitraliere și arme individuale, Casele “Solothurn”, “Herstal”, “Mauser-Werke” și “P.W.U.” au prezentat comisiei de experimentare, armele “Manlicher” calibru 6,5 mm, model 1893, “Manlicher” austriece, calibru 8 mm, model 1895, rusă “Maxim Nagant”, calibru 7,62 mm, transformate la calibru 7,92 mm.

Aceste realizări urmează să fie experimentate și verificate, după ce se va obține aprobarea reînțeleperii concursului.

Arme individuale noi:

Asupra armei individuale cu care urmează să se doteze armata noastră, în vederea completării necesarului la mobilizare, după ce s-au modificat armele existente astăzi, nu putem face nicio propunere concretă, deoarece concursul pentru arma individuală nu a început încă.

Principial, Comitetul Consultativ al Infanteriei s-a pronunțat, prin procesul-verbal nr. 48/1933, ca deficitul să fie completat cu arme individuale cu încărcare automată, în forma și greutatea armei actuale și cu aceleași calități balistice și tactice. Dispozitivul de darea focului să fie numai lovitură cu lovitură, iar încărcătoarele de cel puțin 10 cartușe. Avizul Inspectoratului General Tehnic al Armatei a fost în plin acord cu propunerile noastre.

Pentru concursul armelor individuale sunt înscrise până în prezent numai 2 Case (“Mauser-Werke” și Reșița) care au prezentat câte un model de armă individuală semiautomată și care urmează să fie experimentată, după ce se va relua continuarea experiențelor.

Referitor la costul aproximativ al fiecărei arme transformate, nu avem date precise. Ofertele Caselor sunt sigilate și depuse la Direcția Materialelor, iar deschiderea lor nu a fost aprobată până în prezent.

În ce privește consumarea stocurilor de muniții actuale, până la epuizare, în cazul transformării armamentului infanteriei la calibrul+ 7,92 mm suntem de părere că dată fiind marea cantitate de muniții de diferite calibre, de care dispunem, ea nu ar putea fi epuizată, decât alocându-se, anual, pentru instrucția tragerii, alocația normală, prevăzută de regulament, adică circa 70.000.000 cartușe.

Astfel s-ar consuma muniția disponibilă în 5 ani.

În acest caz, cantitățile ce se consumă anual din muniția disponibilă, ar urma să fie înlocuite cu muniția de calibru 7,92 mm, pentru a nu știrbi stocul de siguranță, de 10 unități de foc.

II. Puști mitraliere

Necesar la mobilizare 17.782.

Existent: “Gladiator” și “Hothckiss” 11.948

Deficit: 5.834

Puștile mitraliere, (“Gladiator” și “Hothckiss”) aflate în prezent în serviciul armatei noastre, nu pot fi considerate ca material de război, deoarece din cauza gradului

lor de uzură, armele sunt complet deteriorate și, în afară de faptul că nu mai corespund cerințelor tactice de azi, constituie (după cum am constatat, atât personal, cât și din rapoartele și dările de seamă ale corpurilor de armată), chiar un pericol la tragerile de instrucție. Aceasta fiind situația, infanteria nu poate conta azi, pentru război, pe nici o pușcă mitralieră și cu drept cuvânt se poate considera lipsită totalmente de această armă principală, care dimpreună cu mitraliera trebuie să formeze baza de foc a infanteriei.

Dacă socotim necesarul la mobilizare, după normele stabilite de M.St.M., și față de existentul ce avem azi, rezultă:

a) Total necesar la mobilizare	- 17.782
b) Coeficientul de uzură și pierdere (120%)	- 21.338
c) Existent	- 11.948
d) Deficit	- 27.172

Cum însă - după cum am arătat mai sus - neputându-se conta pe nici-o pușcă mitralieră din cele ce avem azi în serviciu, situația reală asupra acestui material e următoarea:

a. Total necesar la mobilizare	- 17.782
b. Fiind arme noi, coeficientul de 25% uzură și pierdere, apreciem că este suficient	- 4.445
c. Existent	- -
d. Deficit	- 22.227

(Circa numărul puștilor mitraliere comandate în Cehoslovacia).

Chestiunea puștilor mitraliere, numai principal, se poate considera soluționată prin comanda efectuată la fabrica "Zbrojowka" Cehoslovacia; material însă, nu s-a rezolvat nimic, deoarece, din cele 3.500 puști mitraliere "Z.B.", care trebuiau să sosească în țară până la data de 30 octombrie 1933, nu au sosit decât 24 bucăți, repartizate: 18 la Centrul de Instrucție al Infanteriei și 6 la Centrul de Instrucție al Cavaleriei, pentru instrucția cadrelor unităților de infanterie și cavalerie.

Fiecare unitate de infanterie a trimis, pentru instrucție, al Centrul de Instrucție al Infanteriei, câte 3 ofițeri subalterni, 2 subofițeri și maestrul armurier al corpului, împărțiți în două serii consecutive. Cursul teoretic și experimental a funcționat după un program analitic întocmit de Inspectoratul General al Infanteriei, în bune condiții, iar personalul destinat să instruiască cadrele la corpurile lor, a fost bine format.

Ședințele de tragere executate cu ofițerii participanți ai cursului - deși într-un timp scurt și puțin favorabil - au dat rezultate foarte bune, confirmând, aproape identic, datele oficiale ale armelor.

Dacă puștile mitraliere sosesc târziu, toate rezultatele bune obținute la aceste cursuri, se vor pierde în parte, căci se vor uita multe din cele învățate cu atâta străduință și cheltuială. Ultimul contingent s-a eliberat de curând de sub arme fără să cunoască acest material, pierzându-se astfel, un an de instrucție. Comisia de recepție a puștilor mitraliere "Z.B." se găsește, din 1930, în Cehoslovacia; produsul ei în țară însă, nu se cunoaște, deoarece nu ne-a sosit, până astăzi, nici cel puțin primul stoc de 2000.

Referitor la fabricarea muniției de 7,92 mm, Pirotehnia Armatei nu a început să facă nici o amenajare în vederea utilizării ei în acest scop.

III. Mitraliere

Necesar la mobilizare:	- 8.847
Existent	- 8.960
Excedent	- 113

La prima vedere, pare că, față de necesarul pentru mobilizare, avem chiar excedent. În realitate însă, avem un deficit de 51 mitraliere, căci, din totalul existent, nu se poate conta, nici numeric, decât pe 8.796 (mitraliere ruse, “Schwartzlosse”, “St. Etienne” și “Kolt”), celelalte sunt neîntrebuințabile și ar trebui clasate la arme de muzeu.

Dar nici aceste 8.796 mitraliere nu îndeplinesc cerințele moderne, neputând trage nici antiaerian, din cauza lipsei de înclinare corespunzătoare, nici pe deasupra trupelor, nici prin intervale și nici indirect, atât din cauza gradului prea mare de uzură care ar pune în pericol trupele proprii, cât și din cauza lipsei elementelor indicatoare, necesare (cadrane) acestor fel de trageri.

În afară de acestea, mitralierele ruse de la corpurile 6 și 7 armată, au 60-80% lipsă afetele cărucioare, față de necesarul de mobilizare. Pentru completarea acestor lipsuri, M.St.M. a cerut avizul Comitetului Consultativ al Infanteriei, întrunit cu al Armamentului, dacă nu e mai bine ca deficitul în cărucioare să se completeze cu afete samarizate model “Schwartzlosse”. Inspectoratul General al Infanteriei a studiat chestiunea și a supus-o comitetelor întrunite în ziua de 15 iunie 1932. Comitetele au opinat, de comun acord, pentru samarizarea mitralierelor ruse și au propus să se adopte un afet, după modelul afetului mitralierei “Maxim” română, care a dat bune rezultate și căruia să i se aducă unele perfecționări în vederea modernizării lui, cu condiția ca aceste afete să poată fi adaptate la mitralierele “Schwartzlosse” și “Maxim” rusă, modernizate la calibru 7,92 mm, cât și la noile tipuri de mitralieră, ce s-ar putea adopta în viitor.

În ceea ce privește transformarea la calibru 7,92 mm, din mitralierele existente (8.796), numai circa de 6000 mitraliere “Schwartzlosse” și ruse, s-ar putea modifica.

Aceste modificări fiind aprobate de domnul ministru al Apărării Naționale, comisia constituită prin ordinul nr. 515/1931 al M.Ap.N. - Secretariatul General și-a început experiențele în ziua de 17 septembrie 1932 - 23 decembrie 1932, cu rezultatele obținute după cum se enumeră mai jos.

Chiar dacă cele 6000 mitraliere “Schwartzlosse” și ruse s-ar moderniza, restul de 2847, față de necesarul la mobilizare, trebuie clasat și, prin urmare, completat cu mitraliere noi, comandate. În afară de acest deficit real, azi, pentru efectivul de mobilizare trebuie adăugat ca deficit și coeficientul de 100 % uzură și pierdere, socotit numai la cele 6000 mitraliere transformabile. Deci ne trebuie:

Necesar la mobilizare: - 8847

Existent (mitraliere ruse, “Schwartzlosse” transformate la calibru 7,92 mm): - 6000

Deficit: - 2847

Se adaugă coeficientul de 100% uzură și pierdere (socotit numai la mitralierele transformabile) - 6000

Deficit - 8.847

În rezumat, necesarul mitralierelor pentru mobilizare (8847), urmează să se completeze astfel: 6000, prin transformarea mitralierelor “Maxim” ruse și “Schwartzlosse”, la calibru 7,92 mm, plus 2847 mitraliere noi. La aceste 2847 trebuie adăugate circa 6000 mitraliere (coeficientul de 100% uzură și pierdere socotit numai la mitralierele transformabile), în urma cărora rezultă un deficit de 8847, care trebuie completat numai cu mitraliere noi.

Acest deficit, eventual, s-ar putea reduce în raport cu posibilitățile materiale de azi.

Armata cehă a modernizat și modificat mitraliera “Schwartzlosse” la calibrul 7,92 mm. Rezultatele obținute de către comisia de experimentare asupra mitralierelor aflate în serviciu, susceptibile la modernizare, cât și asupra mitralierelor noi sunt următoarele:

Transformări:

Pentru modificarea mitralierelor ce avem azi în serviciu, la calibrul 7,92 mm și modernizarea lor, până în prezent nu s-a făcut la noi în țară nici un studiu și nici o încercare.

Cu ocazia concursului pentru mitraliere și arme individuale, Casele “Tanicek Solothurn” și “Herstal” au prezentat comisiei de experimentare, mitralierele “Schwartzlosse”, calibrul 8 mm, transformate și modernizate la calibrul 7,92 mm; iar casa „Mauser-Werke” și Casa „P.W.U.”, mitralierele ruse calibrul 7,62 mm, modernizate și transformate la calibrul 7,92 mm.

Față de rezultatele obținute până în prezent la acest concurs, putem afirma următoarele:

- Mitralierele “Schwartzlosse” calibrul 8 mm și ruse calibrul 7,62 mm, care constituie masa mitralierelor noastre aflate în serviciu, pot fi ușor transformate la calibrul 7,92 mm și modernizate.

- Comisia pentru experimentarea mitralierelor a constatat, cu ocazia concursului, că aceste mitraliere pot realiza, prin modernizarea lor, simțitoare îmbunătățiri ale calităților balistice.

- Prin alungirea țevii la mitraliera “Schwartzlosse” s-a mărit viteza inițială de la 620 m la cel puțin 740 m pe secundă, raza până la cel puțin 600 m, iar bătaia până la cel puțin 4000 m (Comisia pentru experimentare a obținut rezultate eficiente, trăgând indirect la 4200 m la Școala de Tir și Bombardament a Aeronauticii - Constanța).

- Debitul teoretic de la 450 s-a mărit la 550-600 lovituri pe minut, apropiindu-se de al puștii mitraliere “Z.B.”, model 1930.

- Prin adoptarea goniometrului pentru trageri la distanțele mari și tragerile indirecte, s-au obținut rezultate bune (Constanța) - Școala de Tir și Bombardament a Aeronauticii.

- Dispozitivele pentru tragerile antiaeriene prezentate de Casele ofertante, se pot adopta și la mitralierele transformate. Comisia încă nu s-a fixat asupra dispozitivului A.A. ce vom adopta, deoarece, la experiențele făcute cu aparatele aduse, rezultatele au fost slabe.

- Înlăturarea vaporilor produși la tragere nu s-a obținut prin dispozitivul de condensare, adaptat.

- Modernizările prevăzute de Casele de mai sus, s-au făcut numai asupra mitralierelor “Schwartzlosse”, propriu-zise și credem că se pot face aceleași modernizări și mitralierei “Maxim” rusă.

În ceea ce privește afetul mitralierei “Schwartzlosse” a rămas același, adică:

- a) Stabilitatea mică la tragere, mai ales la genuliera culcat și tragerile antiaeriene;
- b) Sectoarele de direcție și înălțime nu sunt alungite și nici gradate în miimi;
- c) N-au limitatoare precise pentru direcție și înălțime;
- d) N-au suport pentru tragerea antiaeriană.

Aceste lipsuri ale mitralierei “Schwartzlosse” se pot ușor realiza și sunt indispensabile pentru a se putea executa toate felurile de trageri.

- Pentru mitraliera rusă, transformată, s-a prezentat numai Casa “Mauser - Werke”, iar concursul trebuie repetat deoarece rezultatele obținute nu au fost concludente.

Mitraliere noi:

Privitor la mitraliera cu care urmează să se doteze armata noastră, în vederea completării necesarului la mobilizare, după ce s-au modificat mitralierele existente astăzi, nu putem face propuneri concrete, deoarece, față de rezultatele obținute, nici una din mitralierele noi ce s-au experimentat la acest concurs, nu a prezentat un progres real, pentru a putea fi luate în considerare, în vederea adoptării ei în viitor.

- Afetele, însă toate au prezentat dispozitivele moderne pentru realizarea tragerilor de secerare în direcție, la înălțime, printre intervale, pe deasupra trupelor, antiaeriene și reperate și prezintă stabilitate deplină la tragere.

Concluzii:

În ziua de 23.12.1932, Comisia și-a întrerupt experiențele urmând a le relua, după sărbători. În acest timp, s-a prezentat domnului ministru al Apărării Naționale un proces-verbal asupra rezultatelor obținute în cele 3 luni de experiențe; rezultatele menționate mai sus în mod sumar. Concursul nu putea reîncepe fără o prealabilă aprobare a domnului ministru al Apărării Naționale, aprobare care nu a urmat și din cauza căreia comisia nu a putut să se hotărască asupra celei mai bune mitraliere și arme individuale de adoptat și nici să aleagă Casa ofertantă, care să fabrice în țară aceste materiale și transformările mitralierelor.

IV. Armament de însoțire

Necesar la mobilizare - 694

Existent - 294

Deficit - 400

În realitate, însă, deficitul e mult mai mare, căci, din existentul de 294, nu se poate conta decât pe jumătate ca material de însoțire, restul având piesele principale complet uzate și în imposibilitatea de a fi înlocuite.

Pentru soluționarea problemei armamentului de însoțire al infanteriei, Comitetul Consultativ al Infanteriei, în ședința din 14 iunie 1932 a studiat chestiunea și, prin procesul verbal nr. 46 a stabilit:

A. Armament de însoțire de batalion

- Tun mitralieră de 2 cm pentru obiectivele fugitive (tancuri și avioane), câte 2 piese de batalion, de care vor aparține organic;

B. Armament de însoțire de regiment

- Tunuri, care să tragă razant și curb la 3-4000 m, un proiectil puternic de 75 mm pentru obiectivele vizibile sau adăpostite (cuiburi de mitralieră, centre de rezistență, cât și pentru obiectivele fugitive (tancuri), în proporție de 2 piese de fiecare batalion și în plus 2 piese la dispoziția regimentului.

V. Car de luptă

Cu ocazia convocării Comitetului Consultativ al Infanteriei pentru chestiunile mai sus menționate, s-a cerut, în conformitate cu Înaltul Decret nr. 1489/1932 și avizul asupra studiului întocmit de Direcția Infanteriei referitor la tipul de car, cu care va fi dotată infanteria noastră.

După cum se constată în procesul-verbal nr. 44 din 14 iunie 1932, Comitetul Consultativ a opinat că față de fronturile mari, terenurile greoaie cu obstacole și poduri puțin rezistente, ale teatrelor noastre de operațiuni, necesitățile operative impun adoptarea unui car de luptă ușor, și s-a propus:

a) Să se aducă carelor de luptă "Renault", din Regimentul, actual, al carelor de luptă, toate îmbunătățirile aduse de francezi în ultimul timp acestui material;

b) Să se organizeze încă 3 regimente de care de luptă, prin adoptarea carului de luptă ușor (7-8 tone), după cele mai noi modele (viteza 18-20 km pe oră, raza de acțiune 8 ore, blindaje puternice);

c) Și să se studieze, de Inspectoratul General Tehnic al Armatei, posibilitățile de utilizare a tractoarelor industriale, în scopul de a fi improvizate ca tancuri pentru război, cu armament mobil.

În prezent Regimentul Carelor de Luptă posedă numai 48 care ușoare-tun și 28 care ușoare-mitralieră tip "Renault", vechi, 1917, organizate pe 2 batalioane a 3 companii și armate cu câte 1 tun 37 mm "Puteaux", sau cu câte 1 mitralieră "Hotchkiss", calibru 8mm.

În concluzie:

Prin referatul de față se constată că starea armamentului infanteriei este foarte îngrijorătoare.

Cea mai mare parte a armamentului, aflat azi în serviciu, nu mai poate fi contat ca material de război; cel mult ca material de instrucție și școală; și aceasta pe un timp foarte scurt; deci nu putem considera infanteria armată pentru mobilizare.

Problema înzestrării infanteriei cu material pentru război, nu mai poate suferi o întârziere, căci pune în pericol însăși existența neamului.

Operațiunile neapărat necesare să se aducă - sunt în ordine - următoarele:

1) După efectuarea operațiunilor de verificare și clasificare asupra armamentului infanteriei, în spiritul Ordinului General nr. 198/1933 și a Instrucțiunilor Inspectoratului General al Artileriei, să se aprobe ca toate armele găsite bune și de reparat (clasificate ca atare, stoc intangibil pentru mobilizare) să fie recontrolate prin trageri și clasate în raport cu nevoile de mobilizare; în acest scop urmează a ni se aproba muniția necesară (5-10 cartușe de armă).

2) Să se ia măsuri ca cel puțin primul stoc fabricat de 2000 puști mitralieră "Z.B." să fie, neîntârziat, expedit în țară; din cauza nesosirii lui, cadrele formate în instrucția acestui material își pierd din valoarea lor, iar contingentul de sub arme este amenințat, ca și cel eliberat de curând, să fie lăsat la vatră fără nici o pregătire asupra acestui material.

3) Să se dea soluție procesului-verbal al Comisiei pentru experimentarea mitralierelor și armelor individuale asupra:

a) Transformării mitralierelor "Schwartzlosse" și ruse la calibru 7,92 mm și modernizării lor;

b) Completării necesarului de mobilizare cu mitraliere noi;

c) Samarizarea afetelor-cărucioare ale mitralierelor ruse de la Corpul 6 și Corpul 7 armată.

Inspector General al Infanteriei

General de divizie MIHAIL FLORESCU

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1342, f. 185-191.

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
Secretariatul General

Tabel
cu repartitia sumei de 626.334.200 lei prevăzută în proiectul de buget pe
1933/1934 pentru achitarea ratelor la diverse fabrici

FABRICA	MATERIALE COMANDATE	SITUAȚIA COMENZII LA 24.03.1933	SUMA DE PLĂTIT ÎN ANUL 1933/1934 (lei)		REPARTIȚIA SUMEI ALOCATE ÎN BUGETUL 1933/1934	OBSERVAȚII
			PE FABRICI	PE DIRECȚII		
"Skoda"	45 baterii obuziere 150 mm 62 baterii obuziere 100 mm 42 baterii tunuri 75 mm A.A.	S-a comunicat uzinelor că s-a aprobat a se livra 20 baterii obuziere 100 mm	775.320.000		300.000.000*	* Valoarea exactă urmează a se stabili.
"Schneider"	45 baterii tunuri lungi 105 mm	În studiu prototipul	98.250.000	1.089.933.276	-	
"Zbrojowka"	18127 puști mitralieră fabricate la Brno 5000 puști mitralieră fabricate în țară 2.470.000 cartușe	În curs de livrare 2000 puști	216.363.276		216.363.276	
MARINA "Whitehead"-Anglia	10 torpile	-Recepționat tot. -Nelivrat	2.247.950		2.247.950	
MARINA "Hazemeyer's"- Olanda	2 instalații tragere centralizată 2 instalații T.F.S.	-Executat peste 80% -Nici o recepție definitivă	5.518.988		5.518.988	
MARINA "Sillurificio"- Napoli	24 torpile 4 grupuri tub lansatoare	-Recepționat 12 torpile și tub. lansatoare -Nelivrat	17.036.574	27.029.406	-	În Italia nu se plătește deocamdată nimic, până când se tranșează litigiul cu submarinul "Delfinul" pentru care s-au plătit 130 milioane
Guvernul Italian	Pulbere de război - stoc mobilizare	Muniția ambalată pentru expediție -Nelivrat	2.225.894		-	
GENIU "Marconi"	286 echipamente radio	-Nerecepționat	72.451.968	72.451.968	72.451.968	
AVIAȚIE "Hotchkiss"	200 pivoturi a câte 2 mitr. A.A. 200.000 cartușe	-Intrat în țară și recepționat toate mitr. -Cartușe recepționat 1/2	38.484.660			
AVIAȚIE "Aerazur"	Materiale Aerostație	-Intrat în țară și recepționat tot	5.649.170			Ar urma să se plătească din venitul timbrului de aviație, pentru a se putea dispune de o sumă care să fie utilizată la crearea industriei de război în țară
AVIAȚIE "Optique- Levallois"	100 teletre stereoscoape	-recepționat tot -Nelivrat	8.122.000	79.441.476		
AVIAȚIE "Hispano-Suiza"	20 motoare avion	-Intrat în țară și recepționat tot	7.457.175			
AVIAȚIE "Isotta-Fraschini"	50 motoare	-Intrat în țară și recepționat 1/5	14.713.071			
AVIAȚIE "Gnome et Rhône"	1 motor "Mercur" licență pentru motor	-Intrat în țară și recepționat 1/2 din documentele licenței.	5.015.400			
TOTAL				1.268.856.126	596.582.182	

Ar rămâne disponibil din buget 29.752.018 lei din care ar urma să se dea pentru Reșița o parte din rată (trotil).

SECRETAR GENERAL

Colonel /ss/ indescifrabil

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1336,

f.5.

MARELE STAT MAJOR
Secția 4 Dotare
Nr. 1808

26 ianuarie 1934

Către
CONSILIUL SUPERIOR AL APĂRĂRII ȚĂRII

Am onoarea a raporta:

I. Situația munițiilor existente și a depozitării lor este următoarea:

1. Sunt fabricate de război, deci fără respectarea strictă a normelor de fabricare din timp de pace.

2. În timpul și după război au fost în majoritate rău adăpostite și rău întreținute.

3. Până în prezent nu s-a făcut recontrolarea și regenerarea lor, spre a se ști precis pe ce se poate conta la mobilizare.

4. Parte din muniții sunt lipsă față de stocul de siguranță stabilit.

5. În anul 1926 s-a hotărât modul cum să fie eșalonat stocul de siguranță și cantitățile ce trebuie să existe asupra fiecărui eșalon (unități, formațiuni divizionare și de corp de armată, depozite de corp de armată, de armată și de acoperire și Depozitul Central).

6. Pentru eșalonarea arătată mai sus s-a stabilit numărul și locul depozitelor - urmând ca acelea care lipsesc, să se construiască ulterior.

Până în prezent nu s-au construit încă depozite:

- pentru acoperire: la Medgidia, Verești, Crasna, Cristești și Ilia;

- pentru Corpul 6 Armată, la Beclean;

- pentru Armata de Sud, la Cislău;

- Central, în zona Brașov - Sf. Gheorghe;

- pentru majoritatea corpurilor de trupă, care nu au localuri proprii adăpostirii munițiilor acestea fiind păstrate în magazii barăci, grajduri, etc.

Depozitele de acoperire - construite la Todireni, Cățcău, Zam și Reni - încă nu s-au legat cu calea ferată, din această cauză munițiile destinate lor sunt depozitate în carcase prin diferite gări - unde stau expuse - sau în depozite de armată, pe care le aglomerează.

7. Starea depozitelor existente, în general lasă de dorit, având nevoie de completări indispensabile pazei și siguranței lor, după cum urmează;

- Consolidarea magaziiilor, care sunt construite din lemn;

- Camuflaj;

- Parapete în jurul magaziiilor;

- Mijloace de iluminat;

- Aparate și rezervoare de apă contra incendiului;

- Împrejmuiiri de sârmă ghimpată;

- Gherete pentru sentinele;

- Legătură telefonică între posturile de pază și depozit și între depozit și rețeaua P.T.T.;

8. Deși Marele Stat Major a prevăzut să se facă completarea munițiilor necesare diferitelor eșaloane, în ordinea de urgență: la unități, la formațiunile divizionare, la

acoperire, la depozitele de corp de armată și la depozitele de Armată, totuși aceste eșaloane se găsesc astăzi cu lipsuri importante.

II. Cauzele situației arătate mai sus:

1. Lipsa de fonduri pentru a se proceda la recontrolarea și regenerarea munițiilor existente, precum și la completarea deficitelor.

2. Lipsa de fonduri pentru a se dota depozitele existente cu cele necesare (legături de c.f., legături telefonice, împrejmuiuri etc.), precum și a li se face toate îmbunătățirile și reparațiile.

3. Lipsa de fonduri pentru a se construi depozitele lipsă și a se repara legătura de c.f. deteriorată la Depozitul Central, pentru a se putea scoate din el munițiile ce trebuie distribuite altor depozite, precum și a depozitelor Fântânele și Bârlad, pentru a putea primi munițiile necesare.

III. Măsurile luate în prezent:

1. S-a recontrolat în 1932/1933 un prim stoc de 5000 proiectile, iar în cursul anului 1933 a început recontrolarea unui alt stoc tot de 5000; aceasta însă nu reprezintă nici 2‰ (2 la mie) din cantitatea de muniții de artilerie, deci echivalent cu nimic.

2. S-au construit depozite pentru corpurile 1-5 și 7 armată, o parte din depozitele trupelor din acoperire și depozitele Fronturilor de Est și Vest.

3. S-a amenajat Depozitul Central și s-a reparat Subdepozitul Central Saturn - Buzău.

4. S-a intervenit la Secretariatul General al M.Ap.N. și la Inspectoratul General al Geniului pentru a face legătura de c.f. la depozitele de acoperire nou construite și să pună în bună stare legătura de c.f. la Depozitele de Armată și Depozitul Central. S-a primit răspunsul că operațiunea poate începe în primăvara 1934.

5. S-a intervenit ca Direcția Artileriei să completeze munițiile diferitelor eșaloane în ordinea arătată mai sus, pentru a nu fi surprinși de o mobilizare cu mari nevoi de transporturi de muniții. Până la recontrolare, completarea se va face cu muniții care după aspectul exterior sunt bune, retrăgându-se, totodată, de la trupe, munițiile dubioase.

IV. Consecințele situației actuale:

Vor fi din cele mai rele și anume:

1. Lipsurile de la diferitele eșaloane - ar trebui completate; dacă această completare se va face acum - cu muniții nerecontrolate - acestea vor trebui aduse în pirotehnie pentru recontrolare și regenerare și deci s-ar face o serie de transporturi inutile pe c.f.

2. Munițiile depozitate la diferitele eșaloane au nevoie a fi recontrolate și acelea care au un început de alterare, dacă se vor lăsa în starea actuală, vor continua a se altera definitiv, deci vor fi curând pierdute.

Ceea ce este și mai grav, este faptul că, prezența lor în mijlocul altor muniții bune, ar influența, prin explozii - cum s-a mai întâmplat - să distrugă restul munițiilor cu care sunt depozitate, distrugând, în același timp, și depozitele în care se găsesc.

3. Cantitatea munițiilor de care dispunem reprezintă azi o valoare de circa 50 miliarde; suma necesară recontrolării și regenerării munițiilor existente - pentru a fi aduse în stare bună - reprezintă un maximum de 5% din acea valoare - dacă operațiunile indicate mai sus se vor face la vreme; și riscul este evident, dacă rămân în situația actuală.

4. Dacă am fi nevoiți să facem războiul cu starea actuală a munițiilor, consecințele ce ar decurge echivalează cu un dezastru național deoarece:

- a) s-ar distruge armamentul cu care vor fi trase;
- b) ar omorî propriile noastre trupe (atât acelea care le trag, cât și acelea pe care le susțin);
- c) ar distruge încrederea trupelor și a ofițerilor în armamentul și munițiile cu care luptă, considerându-se dezarmați; forța morală a unor astfel de trupe va fi complet anihilată și urmarea ar fi panica și deci dezastrul național.

5. În cazul când se începe recontrolarea și regenerarea munițiilor va trebui să se avizeze la depozitarea în bune condiții, deoarece lipsa unor magazii, în care să se asigure conservarea munițiilor regenerate, ar compromite sacrificiul făcut, deoarece munițiile s-ar altera din nou în cel mai scurt timp.

Propunem:

1. Privitor la muniții:

Pentru a nu risca să se piardă această avuție considerabilă a țării este neapărată nevoie să se înceapă neîntârziat recontrolarea și regenerarea munițiilor și cu toată stăruința pentru ca, în termen de câțiva ani (4-5), operațiunea să fie terminată.

Recontrolarea și regenerarea să înceapă:

- a) În prima urgență, cu munițiile din Depozitul Central, după care să se doteze apoi în ordinea: trupele de acoperire, trupele și formațiunile de servicii divizionare și de corp de armată;
- b) Urgența a doua va privi depozitele de corp de armată și armată;
- c) Urgența a treia: completarea deficitelor, prin procurări de muniții noi;

2. Paralel cu regenerarea munițiilor să se aducă, în bună stare, și depozitele, astfel:

- a) Să se repare și doteze cu tot ce este necesar, pentru a funcționa în bune condiții, toate depozitele existente, care au muniții în prezent, inclusiv cele de garnizoană;
- b) Să se repare și completeze toate liniile la depozitele care au muniții în ele;
- c) Să se construiască linii la depozitele construite și care n-au încă legătură cu c.f., în ordinea: Todireni, Cățcău, Huedin, Reni;
- d) Să se construiască Depozitul Corpului 6 Armată (la Beclean);
- e) Să se construiască restul depozitelor de acoperire în ordinea: Cristești, Verești, Crasna, Medgidia, Ilia;
- f) Să se construiască depozitele de garnizoană necesare;
- g) Să se construiască depozitul Frontului de Sud (Cislău);
- h) Să se construiască depozitul Frontului Central (regiunea Brașov-Sf.Gheorghe).

p.Șeful Marelui Stat Major
General ION ANTONESCU¹

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secția a 4-a Dotare, dosar nr.crt. 117, f. 437-438.

¹ General de cavalerie *Ion Antonescu*, născut la 02.06.1882. Grade: sublocotenent - 01.07.1902, locotenent - 10.05.1908, căpitan - 01.04.1913, maior - 01.11.1916, locotenent-colonel - 01.09.1917, colonel - 01.04.1920, general de brigadă - 10.05.1931, general de divizie - 25.12.1937, general de corp de armată - 01.06.1940.

FABRICA DE AVIOANE "SET"
Inginer Grigore C. Zamfirescu
Nr. 15059/MAN/16

București, 15 februarie 1934

Către
SUBSECRETARIATUL DE STAT AL AERULUI
Direcția Tehnică

În conformitate cu contractul nr.12616 din 26 ianuarie 1934 pentru comanda de 20 avioane divizionare "Set 7 K" în vederea unei cât mai bune amenajări la locul pilotului și locul observatorului, vă rugăm să binevoiți a ne pune cât mai curând posibil la dispoziție, pentru un timp determinat, următoarele aparate și accesorii:

Una turelă "Grossu"

Una mitralieră fotografică O.P.L.

Două lansatoare de bombe tip "Barbieri"

Un aparat fotografic F.30

Un aparat radio și recepție standard "Ark 4"

Una parașută dorsală tip "Irwing", pentru pilot

Una parașută de piept pentru observator

Aparatele și accesoriiile vor fi de tipul celor ce se vor utiliza pe avioanele divizionare "Set 7" și ne sunt necesare pentru a studia suportii și amplasamentul respectiv la avion.

Primiți, vă rugăm, asigurarea deosebitei noastre considerații.

Fabrica de Avioane "SET"

Inginer GRIGORE C. ZAMFIRESCU

Arhivele Militare Române, fond Subsecretariatul de Stat al Aerului, dosar nr.crt. 125, f. 85.

LEGAȚIA JAPONIEI ÎN ROMÂNIA

București, 28 februarie 1934

Către
MINISTRUL APĂRĂRII NAȚIONALE

Referindu-mă la oferta de armamente, muniții și echipament din 20 februarie anul curent, ce am avut onoarea a înainta Excelenței Voastre, și în legătură cu întrevederea ce am avut plăcerea a avea, în ziua de 27 curent, cu domnul general Rizeanu, Secretar General al Ministerului Armamentelor, îmi permit a accentua că mențin, întru totul, această ofertă, în toate detaliile ei.

Având, totuși, în vedere că din discuția ce am avut cu domnul general Rizeanu reiese că aveți nevoie de diverse indicații de specialitate în ceea ce privește detaliile acestei oferte, indicații, ce recunosc, sunt cu totul indispensabile Excelenței Voastre, și cum nu aș fi în măsură a face precizări tehnice și de detaliu, în afară de cele ce am stipulat în zisa mea ofertă, din lipsă de cunoștințe tehnice, îmi permit a vă ruga, domnule ministru, să binevoiți a ne răspunde dacă ați fi dispuși a lua contact cu o delegație de specialiști japonezi în materie de armamente, muniții și echipament, pentru a putea da, la rândul meu, instrucțiunile necesare în acest sens.

Îmi permit a afirma din nou, domnule ministru, că facem această ofertă Guvernului Regal, animați fiind de cele mai bune sentimente de sinceră prietenie ce leagă țara mea de România, și mai cu seamă, în speranța de a face ca aceste legături să devină și mai trainice și mai durabile.

Primiți, vă rog, domnule ministru, asigurarea prea înaltei mele considerațiuni,

Ministru al Japoniei
E. FUJITA

Arhivele Militare Române, fond M.R. Cabinetul Ministrului, dosar nr.crt. 162, f. 211.

Referat

Conform ordinului domniei voastre, în rezoluție, pus pe memoriul care însoțește cererea Legației Japoneze din România, referitor la înzestrarea armatei române cu tot ce-i este necesar, cu concursul industriei și capitalurilor japoneze, cerere care a fost adresată domnului ministru al Armatei, studiind această ofertă împreună cu generalul Tănăsescu Aristide, am onoarea a refera următoarele:

1. Oferta se referă la întreg materialul de artilerie și infanterie cu munițiile aferente, la materialul de geniu și întreg echipamentul.
2. Prețul aproximativ cu 20% sub prețurile normale oferțate.
3. Plata ar urma să fie acoperită în parte prin produse naționale ca: sare, petrol, cherestea etc.
4. Întrevede și eventualitatea punerii în funcțiune a întreprinderilor Reșița și Cugir.

Întrevede, de asemenea, și eventualitatea preluării contractului "Skoda", cum și posibilitatea despăgubirii ce ar fi cerută de sus-zisa Societate.

5. Întrevede, încă, posibilitatea de refacere a întregii industrii de echipament militar.

6. Toate acestea într-un timp "relativ scurt".

Memoriul se întemeiază pe "bunele și vechile relații de prietenie ce există între România și Japonia și în dorința de a strânge și mai mult aceste legături".

*

* *

Oferta, având un caracter cu totul general și fiind lipsită de precizie, potrivit ordinului domniei voastre verbal, Excelența sa domnul Fujita, ministrul Japoniei, a fost rugat să binevoiască a da unele lămuriri în scopul de a se înțelege, pe de o parte, sensul exact al elementelor din ofertă, iar, pe de altă parte considerațiile pe care se bazează aceste elemente, fără ca aceasta să constituie nici un fel de angajament sau luare în considerare, fapt asupra căruia s-a atras îndeajuns atenția Excelenței sale.

Din lămuririle obținute se desprind următoarele:

1. În principiu, fabricația ar urma să se facă în Japonia. Concomitent însă, s-ar începe și studii în vederea instalării de fabrici în țară, fără a se face nici o precizare, referitor la timp. Aceste studii ar urma să se facă de tehnicieni japonezi, care se află la Berlin.

2. În ce privește regimul plăților nu s-a precizat nimic în ceea ce privește raportul dintre cota plăților în natură și cele în bani, pentru a se vedea dacă acestea din urmă s-ar putea încadra în posibilitățile noastre financiare.

S-a subliniat însă posibilitatea acoperirii unei părți însemnate din plăți, prin contravaloarea în petrol, de care Japonia are nevoie.

3. Referitor la prețuri, s-a afirmat, deslușit, că prețurile vor fi în mod cert cu cel puțin 20 % mai mici ca prețurile curente din Europa.

4. Ofertanții nu cunosc Contractul "Skoda" decât din cele auzite în ziare. Economii mari care ar rezulta pentru noi prin preluarea acestui contract, au la bază credința că noi am avea la "Skoda" comenzi în valoare de 15 miliarde.

De remarcat afirmația că ofertanții nu au intenția să trateze cu Uzinele “Skoda”, ci să ne ofere nouă posibilități financiare pentru a ne desface de acest contract, plătind despăgubiri uzinei.

5. La întrebarea dacă se cunoaște stadiul de organizare și posibilități în care se găsesc Uzinele Copșa-Cugir și Reșița, s-a răspuns negativ.

Condițiile de introducerea fabricației în aceste uzine, ar urma deci să se stabilească după ce s-ar face examenul tehnic al acestor uzine de către specialiștii japonezi.

6. În ce privește timpul realizării celor oferite, nu s-a făcut nici un fel de precizare.

Ni s-ar putea pune la dispoziție, în timpul cel mai scurt, material pentru artilerie și infanterie, din cel existent în prezent în Japonia.

În ce privește materialul nou, dacă ar urma să se fabrice, el s-ar putea fabrica într-un timp relativ scurt, dacă ar fi vorba să se comande material din cel care se uzinează în prezent în Japonia.

Pentru altfel de material fabricația ar urma să sufere întârzierile necesitate de studii, experiențe și pregătirea utilajului necesar, timp asupra căruia nu se face nici un fel de estimare.

7. Industria de echipament concepută ca și cealaltă - la început în Japonia și numai mai târziu și treptat în țară ar urma să fie finanțată de o Societate japoneză care ar reprezenta statul japonez, procedeu care, de altfel, este general pentru tot ceea ce se ofertează.

Concluzii:

1. Oferta japoneză pare a se încadra în tendințele de expansiune economică a Japoniei și este determinată, după cât se vede, de criza economică mondială, care obligă țările deținătoare de industrii puternice să caute noi debușuri, făcând maximum de sacrificii.

Așa se explică și prețul de dumping - 20 % mai ieftin ca prețurile de pe piețele europene, singurul element din ofertă care este precis.

În estimarea generală a acestei oferte cred că trebuie să se țină seamă de marea depărtare la care s-ar găsi bazele industriale japoneze, de greutatea de transport, de gradul de siguranță al acestor transporturi, care nu se pot face decât pe apă și prin strâmtori, de greutatea tehnică de supravegherea și controlul fabricației pentru partea care s-ar fabrica acolo etc. etc.

În fine, un element important în această chestiune, cred că-l constituie considerațiile de ordin politic, care ies din cadrul competenței militare.

Aceste considerații se desprind, de altfel, deslușit, din primul și ultimul aliniat al momentului.

Secretar general

General de divizie ALEXANDRU RIZEANU¹

Arhivele Militare Române, fond M.R. Cabinetul Ministrului, dosar nr.crt. 162, f. 204-208.

¹ General de divizie *Alexandru A. Rizeanu* (artilerie), născut la 24.03.1878. Grade: sublocotenent - 01.07.1899, locotenent - 10.05.1903, căpitan - 10.05.1909, maior - 14.03.1916, locotenent-colonel - 01.04.1917, colonel - 01.04.1919, general de brigadă - 25.03.1928, general de divizie - 01.01.1934. Secretar general al M.R.

MARELE STAT MAJOR
 Secția a 4-a [Dotare]
 Nr.2196

9 martie 1934

Către
CONSILIUL SUPERIOR AL APĂRĂRII ȚĂRII

Am onoarea a raporta următoarele:

1. Situația armamentului de tot felul este îngrijorătoare, după cum se arată mai jos.

A. Armamentul portativ, automat și de însoțire

La armele individuale (puști și carabine):

Ca să completăm necesarul la mobilizare, s-au dotat formațiunile de zonă interioară și parte din servicii cu arme de sistem vechi, din care 75 % de reparat; armele moderne numai 80 % (775.000) sunt bune, restul (185.000) fiind tot de reparat. Chiar armele considerate "bune" sunt uzate, deoarece au făcut războiul, iar de atunci sunt întrebuințate la instrucție, trageri etc.

Carabinele, fiind deficit în proporție de 80 %, au fost înlocuite cu puști, ceea ce prezintă însă neajunsuri la trupele călări.

La puști mitraliere:

Există un deficit de 33 % (6611) piese față de necesar, iar din cele existente numai 81 % (10.782) piese sunt în stare bună, restul (2524) fiind de reparat. Starea tuturor puștilor mitraliere este însă, în general, precară, atât din cauza uzurii, cât și din cauza construcției lor defectuoase, așa încât nu se poate conta pe ele.

La mitraliere:

Există un excedent de 6 % (820) față de necesarul la mobilizare, însă cantitatea de mitraliere de diferite sisteme trebuie să corespundă necesarului la trupele dotate cu arme de aceleași sisteme, ceea ce nu este cazul, din care cauză există deficite din unele sisteme.

Mitralierele existente sunt 30 % (3900) de reparat și 70 % bune; însă și cele "bune" sunt, în realitate, uzate, n-au dispozitive și aparate pentru tirul antiaerian și au nevoie a fi revăzute radical în Arsenal.

În dotarea Corpului 6 și 7 Armată intră 2177 mitraliere model rus, care au afectate montabile pe cărucioare - nu pe samare -, iar cărucioare nu posedăm decât pentru 390 mitraliere.

Baionete și pumnale:

Avem un deficit de 75 % (384.682) pumnale și un excedent de 11 % (91.592) baionete, însă nu toate baionetele corespund armelor existente ca sistem, din care cauză, la unele arme, avem mici deficite de baionete.

Revolvere și pistoale:

Avem un deficit de 60 % (88.304) față de necesar, iar din cele existente (65.645), sunt 5069 de reparat.

Armament de însoțire:

Există un deficit de 20 % (181) piese față de necesarul la mobilizare. Din materialul existent 55 % (500) are țevi rele, iar restul este impropriu unei bune întrebuințări din punct de vedere tactic; deci nu se poate conta pe acest armament.

B. Materialul de artilerie

Tunuri ușoare (câmp și munte)

Numericește avem necesarul la mobilizare, însă, din totalul existent, numai 56% (883) piese sunt bune, 10 % (153) sunt puțin uzate și 34 % (521) piese cu uzură pronunțată.

Din materialul existent numai tunurile franceze calibru 75 mm(131 piese) și germane 77 mm (90 piese) au bătaie între 10-11 km, restul au bătaie sub 8,5 km, deci majoritatea materialului este demodat.

Obuziere ușoare (câmp și munte)

Față de necesar avem un deficit de 2 % (13 piese); însă din existent numai 24 % (155) piese sunt bune, restul sunt 20 % (137) puțin uzate și 54 % (333) cu uzură pronunțată.

Din piesele existente numai cele de calibru 100 mm, model 1914 și calibru 105 mm, model 1916 (288 piese) satisfac, în parte, cerințele tactice (bătăi în jur de 8 km).

Tunuri grele

Numericește avem necesarul la mobilizare, însă din totalul existent: 10 % (19) sunt piese puțin uzate și 33 % (73) cu uzură pronunțată și de reparat.

Numai tunurile de 104 mm și 106,7 mm (44 piese) au bătaie în jurul lui 10 km și iuțeala de tragere satisfăcătoare, restul pieselor fiind cu tragere înceată și bătaie sub 10 km. Dacă ținem seamă că se tinde - peste tunurile ușoare de câmp - la bătaia de 14 km, rezultă că nici unul din tunurile noastre grele nu va fi în măsură să execute contrabaterie și cu atât mai puțin interdicție îndepărtată.

Obuziere grele

Numericește avem necesarul la mobilizare, însă din totalul existent: 13 % (17 piese) sunt puțin uzate și 32 % (42) cu uzură pronunțată. Numai obuzierele de 155 mm au bătaie de 10 km, celelalte au sub 9 km, deci cu totul insuficientă.

Tunuri A.C.A. (Apărarea Contra Aeronavelor)

Avem, în total, 88 piese (circa 10% din necesarul armatelor de operații), din care 37 uzate; din cele bune, numai 29 piese sunt moderne, restul sunt piese de calibru 57 mm scoase din forturi și improvizate pentru tragerile A.A.

2. Concluzii

a. Armamentul portativ, automat și de însoțire, este, în mare parte, demodat, uzat și insuficient; *în special chestiunea puștilor mitraliere și armamentului de însoțire trebuie grabnic soluționată.*

b. Situația materialului de artilerie este și mai îngrijorătoare, aproape tot fiind demodat și cu mari nevoi de reparații.

Pe obuzierele ușoare și artileria grea de corp de armate aproape nici nu se poate conta.

Artileria A.C.A. este abia reprezentată prin câteva piese moderne, iar artileria grea de mare putere nu este de loc reprezentată.

c. Rezerve pentru a înlocui pierderile și uzura - inerente războiului - nu există; aceste rezerve au fost apreciate pentru: arme individuale 150 % (1.615.000); puști mitraliere 120 % (23.900); mitraliere 100 % (16.550); revolvere 40 % (61.500); tunuri ușoare 100 % (1342); obuziere ușoare 85 % (542); tunuri grele 60% (100); obuziere grele 50 % (60).

3. Propuneri

a) Să se amelioreze situația actuală cât mai grabnic, în acest sens se propune ordinea de urgență din anexa nr. 1¹.

b) Să se facă toate eforturile ca - în timp de circa 15 ani - să realizăm un sistem de armament modern, atât în ceea ce privește caracteristicile lui, cât și în ceea ce privește proporția și repartizarea acestui armament la micile și marile unități.

p.Șeful Marelui Stat Major
General ION ANTONESCU

Arhivele Militare Române, fond M.St.M. Secția a 4-a Dotare, dosar nr.crt. 117, f. 34-35.

¹ Anexa nu se publică.

Studiu
asupra caracteristicilor, proporției și eșalonării
munițiilor gurilor de foc în sistemul de artilerie propus

Pentru determinarea caracteristicilor, proporției și eșalonării munițiilor gurilor de foc, s-a plecat - în primul rând - de la sistemul de artilerie ce s-a propus și ale cărui caracteristici sunt menționate și justificate în "Studiul" respectiv.

I. Repartiția munițiilor pe categorii de artilerie

1. Șrapnelul

a. Având în vedere că:

- Misiunile ce revin artileriilor divizionare sunt aceleași,
- Rolul artileriei de corp de armată este să întărească și să prelungească tragerile artileriilor divizionare, revenindu-i, prin urmare, misiuni analoge (pe lângă contrabaterie, interdicție și protecție).

b. Ținând seamă de tragerile ce sunt chemate să execute în cadrul acestor misiuni, ca:

- trageri de curățire, care prelungesc pe suprafețe mari: barajul rulant (respectiv, bombardamentele succesive) și tragerile de oprire;
- trageri asupra personalului descoperit și mișcător, care, de asemenea, reclamă acoperirea de suprafețe mari și într-un timp relativ scurt;
- trageri de reglare pe timpul nopții (metoda reticulului tangent), care nu se pot executa decât fuzant.

Se propune, pentru toate aceste nevoi, *șrapnelul*, care dă o suprafață eficientă de circa 30 de ori mai mare, față de a obuzului de același calibru.

Gurile de foc de mare putere (ale armatei), mortierele de tranșee și tunul A.C.A., nefiind chemate să rezolve probleme ca acelea de mai sus, n-au fost prevăzute cu șrapnel.

2. *Obuzul* exploziv va rămâne proiectilul cu care se vor rezolva majoritatea problemelor de trageri de efect ca și de reglare, pentru motivele:

- este ușor de fabricat (considerațiunile foarte importante ce nu se pot neglija în timp de război, când cantitățile de muniții ce se cer, sunt enorme);
- este mai ieftin;
- funcționarea poate fi aranjată după efectul ce se urmărește: de suprafață sau de pătrundere;
- conservarea lui este mai ușoară și manipularea mai sigură (focosul i se atașează - spre deosebire de șrapnel - imediat înainte de tragere).

În concluzie:

- Pentru considerația că majoritatea obiectivelor ce sunt pe câmpul de luptă vor folosi terenul, ceea ce reclamă efecte de pătrundere, iar cele inerte vor trebui distruse și pentru considerații economice și de siguranță, ambele considerații de mare valoare în

timp de război, obuzul exploziv este proiectilul ce se recomandă în cea mai mare proporție și pentru toate categoriile de guri de foc din sistemul de artilerie propus.

3. *Proiectile speciale*

a. *Toxice*. Mijloacele ce se întrebuintează în război își măresc valoarea și în măsura, în care realizează surpriza pentru adversar. Substanțele otrăvitoare, cu care se încarcă proiectilele - prin varietatea lor - sunt mijlocul ce stă la îndemâna tehnicii și indirect a comandamentului, pentru a surprinde pe inamic, fără mijloacele de reacțiune necesare.

În majoritatea lor aceste proiectile - după valoarea substanței cu care se încarcă proiectilul - sunt:

- mai ieftine;
- infectându-se porțiuni de front, se fac inaccesibile pentru inamic și se realizează în acest fel economia forțelor;
- prin puterea de pătrundere a gazului în adăposturi, se poate neutraliza adversarul, fără a fi nevoie de trageri de distrugeri, care reclamă guri de foc puternice și muniție brizantă în mare cantitate.

Toate considerațiunile de mai sus impun să prevedem în dotare și proiectile cu substanțe toxice, dar acestea numai pentru gurile de foc în ale căror misiuni intră - în primă urgență - distrugeri sau neutralizări de personal.

Pentru gurile de foc de mare putere (ale armatei) al căror rol esențial îl constituie distrugerile de lucrări solide sau la mari distanțe, nu găsim necesar proiectilul cu încărcătura toxică. Pentru aceleași motive nici tunul A.C.A. nu e necesar să fie prevăzut cu un asemenea proiectil.

Pe de altă parte, posibilitatea ce o are comandantul de a prevedea - din timp - întrebuintarea substanțelor toxice, cât și condițiile speciale în care trebuie utilizate, ne-au determinat să propunem ca ele să fie păstrate în depozitele M.C.G. și de armată și numai la nevoie să fie împinse spre primele eșaloane.

b. *Incendiare*. Distrugerea lucrărilor de artă din lemn, baloanelor captive etc., ar reclama multă muniție brizantă. Tehnica a pus la îndemână substanțele cu care proiectilul încărcat să incendieze astfel de obiective ce trebuie distruse pe câmpul de luptă și aceasta în minim de timp, și cu mult mai puțină muniție.

Cum astfel de obiective se vor găsi în câmpul posibilităților tuturor gurilor de foc ce propunem, recomandăm proiectilul incendiar pentru majoritatea acestor materiale.

Gurile de foc de mare putere ale armatei nu vor realiza mare economie, întrebuintând acest proiectil, dar ne vom lipsi, în schimb, de efectul moral și material pe care-l produce obuzul normal al lor (gurile de foc de mare putere). În consecință, nu li se propune un astfel de proiectil incendiar.

Pentru argumentele expuse la “proiectilul toxic” (ultimul alineat), nici locul muniției incendiare nu va fi la primele eșaloane, ci înapoi (Armata, M.C.G.) și numai la cerere se vor împinge înainte.

c). *Fumigene*.

S-a simțit nevoia ca:

- barajul rulant să fie dozat și cu fum pentru a împiedica, și în acest fel, reacțiunea cuiburilor de mitraliere ce-ar mai fi rămas în funcție;
- carele de asalt să fie protejate de o perdea de fum, care să le pună la adăpost de acțiunea distrugătoare a pieselor antitanc;
- observatoarele de comandament și ale artileriei inamice trebuie paralizate prin orbire, în îndeplinirea atribuțiilor esențiale ce au “de a vedea”;

- reglarea tragerilor la mari distanțe sau antiaerian, să se facă în bune condiții de vizibilitate; deci, pe lângă conținutul de exploziv al proiectilului, se va mai adăuga și o substanță fumigenă.

Toate gurile de foc din sistemul propus vor fi chemate să soluționeze astfel de nevoi ale câmpului de luptă, afară de artileria de mare putere a armatei, căreia, pentru acest considerent, nu i s-a propus un proiectil fumigen.

Spre deosebire de primele două categorii de proiectile speciale (toxice și incendiare), nevoile de mai sus vor fi curente, încât pentru o oportună soluționare a lor, propunem ca obuzele fumigene să se găsească la toate eșaloanele.

d). *La tunul A.C.A.*, reglarea tragerii, spre deosebire de tragerea terestră, se face corectând trei dimensiuni; în acest caz, mult mai ușor se va aprecia poziția proiectilului față de obiectiv, dacă traiectoria lui va fi materializată:

- noaptea, cu o dâră luminoasă;
- ziua, prin fum;

Aceste considerații au impus să propunem un “proiectil trasor” pentru tunul A.C.A.

II. Determinarea caracteristicilor fiecărei categorii de muniție.

1. Muniții pentru artileriile diviziilor de infanterie, vânători munte și cavalerie.

Aceste artilerii, fiind chemate să îndeplinească misiuni similare pe câmpul de luptă, urmează ca, la aceleași calibre și feluri de guri de foc, să se utilizeze și muniții identice.

a). Tunul de 75 mm. (câmp, cavalerie și munte).

Pentru considerațiunile arătate la cap. I., se folosesc cele 3 categorii de proiectile: șrapnelul, obuzul și proiectilul special.

Proiectilele de mai sus vor avea următoarele caracteristici comune:

- viteza inițială între 600 - 800 m/s., care este funcție nu numai de caracteristicile țevii, dar și de ale muniției;
- încărcătura de azvârlire între 0,5 - 0,7 kg.
- greutatea proiectilului 7,8 kg., iar proiectilul și tubul cartușului vor fi sertizate pentru a nu se impieta asupra repeziciunii tragerii;
- viteza rămasă la bătaia maximă, de 200-250 m/s, care în tragerea fuzantă este suficientă pentru a imprima glonțului de șrapnel forța vie necesară, care să scoată din serviciu un om sau animal (minimum 20 kg. pe c.m.²).

Caracteristicile de mai sus, sunt aproape toate funcție de greutatea proiectilului, care s-a stabilit identică pentru următoarele considerațiuni:

- se simplifică și ușurează procedeele și calculele în pregătirea tragerii;
- se simplifică fabricarea și aprovizionarea cu muniții;
- nu rezultă nici un inconvenient din această egalitate a greutateilor celor trei proiectile;

Șrapnelul.

Numărul de gloanțe 250-300, a 9-12 gr. fiecare, este dedus din experiența fabricațiilor anterioare, în care s-a plecat de la: greutatea proiectilului, viteza rămasă, necesitatea de a fi omorâtoare cât mai multe gloanțe, dând astfel o zonă eficientă cât mai mare.

Eficacitatea se măsoară prin zona omorâtoare determinată de snop pe teren și rezultă din caracteristicile de mai sus; va fi de 20/120 m.

Pentru că tragerile cu șrapnelul sunt reduse (Cap. I), s-a apreciat ca suficientă proporția de 15%.

Obuzul.

- Încărcătura de explozie de 1,4-2 kg. este suficientă pentru a antrena spargerea pereților în cel puțin 300 schije mai mari de 10 gr., cărora să le imprime viteza necesară pentru a fi omorâtoare pe zona prevăzută ca eficace: cel puțin 5/15 m.

- Focosul, pentru a obține efectele ce i se cer, va fi cu întârziere, fără întârziere și instantaneu, după obiectivele pe care aceste tunuri sunt chemate să le distrugă sau să le neutralizeze pe câmpul de luptă; se așează la capul proiectilului.

- Pentru considerațiile de la Cap. I, obuzul intră în dotare în cea mai mare proporție (70%), eșalonat la toate formațiunile de muniții.

Proiectilele speciale.

Potrivit celor arătate la Cap. I s-au repartizat tunurilor de 75 mm cele trei feluri de proiectile: toxice, incendiare și fumigene, în proporțiile și cu eșalonare arătate în tabelul nr. 5 (anexă)¹.

Obuzierul de 100 mm. (câmp, munte).

Pentru considerațiile arătate la Cap. I [se folosesc] cele 3 categorii de proiectile: șrapnelul, obuzul și proiectilul special.

Aceste proiectile vor avea următoarele caracteristici comune:

- viteza inițială de 300-600 m/s, (după numărul de încărcături întrebuințate);
- încărcătura de azvârlire între 0,4 - 0,55 kg, cu 3-5 feluri de încărcături, ceea ce impune nesertizarea tubului cartușului cu proiectilul;
- greutatea proiectilului de 16 kg;

Viteza rămasă la bătaia maximă este de 150-200 m/s. Toate caracteristicile de mai sus, sunt funcție - după cum s-a arătat pentru tunul de 75 mm - de greutatea proiectilului, precum și de necesitatea de a avea mai multe încărcături de azvârlire.

Șrapnelul

Este același la ambele obuziere de 100 mm.

Numărul de gloanțe (350-400) este în raport direct cu greutatea proiectilului, greutatea glonțului izolat și necesitatea de a se obține o zonă omorâtoare cât mai mare.

Greutatea glonțului de 13 - 15 grame, combinată cu viteza rămasă de 150-200 m/s, trebuie să dea forța vie necesară scoaterii din serviciu a unui om sau animal.

Eficacitatea se măsoară prin lărgimea (30-40 m) și adâncimea (150 m) zonei omorâtoare a snopului și este rezultatul numărului de gloanțe, greutateii glonțului și distanței de tragere.

S-a menținut proporția de șrapnele (15%) menționată la tunul de 75 mm, precum și eșalonarea lor la toate formațiunile de muniții.

Obuzul

Încărcătura de explozie de 3-4 kg este impusă de marea capacitate a paharului proiectilului, greu de 16 kg, și de necesitatea de a-l sparge în 600 de schije mai mari de 10 g cărora să le imprime forța vie necesară pentru a fi omorâtoare pe suprafața de cel puțin 6/45 m.

Focosul, așezat la cap și destinat aceluiași efecte pentru aceleași considerații arătate la tunul de 75 mm.

Numărul de schije a fost fixat la 600, mai mari de 10 gr., după procedeul arătat în tabelul 5 anexă (punctul 9, la Observații)².

Pentru considerațiunile de la cap. I., obuzul reprezintă cea mai mare proporție (70%), eșalonat la toate formațiunile de muniții.

¹ Nu se publică.

² Tabelul nu se publică.

Proiectile speciale.

Potrivit celor arătate la cap.I, s-au repartizat obuzierelor de 100 mm., cele trei feluri de proiectile: toxice, incendiare și fumigene, în proporțiile și cu eșalonarea arătate în tabelul nr. 5 (anexă).

2. Muniții pentru artileria corpului de armată.

a) Tunul lung (105 mm.).

Pentru considerațiile arătate la Cap. I. și la Cap. II (tunul de 75 mm., obuzierul de 100 mm) se folosește șrapnelul, obuzul și proiectilul special cu următoarele caracteristici comune la aceste trei proiectile:

- viteza inițială între 600 - 700 m.s.;
- încărcătura de azvârlire de la 1,5-2 kg;
- greutatea proiectilului de 16 kg, care este sertizat cu tubul cartușului;
- viteza rămasă 150-200 m/s, necesară pentru a imprima glonțului de șrapnel forța vie necesară. Adăugată la greutatea proiectilului, imprimă acestuia (proiectilului) puterea de pătrundere necesară în distrugerile la care e chemat să conlucreze.

Șrapnelul

La stabilirea:

- numărului de gloanțe de 350-400;
- greutății glonțului de 13-15g;
- eficacității de 40/150m;

S-au avut de bază aceleași considerații ce s-au arătat la același proiectil (șrapnel) de la gurile de foc precedente (tunul de 75 mm și obuzierul de 100 mm).

- Întrucât, tunul lung (105 mm) este destinat de corpul de armată și chiar atunci când intră în compunerea artileriilor divizionare este chemat să îndeplinească misiuni care impun mai mult obuzul decât șrapnelul, proporția acestuia din urmă s-a fixat 5% și se află eșalonat la toate formațiunile de muniții.

Obuzul

Încărcătura de explozie de 3,5-5kg;

Focosul cu poziții: la cap și la fund:

- la cap pentru a se obține efectele arătate la același proiectil al tunului de 75 mm și obuzierului de 100 mm și pentru aceleași considerații.

- la fund, pentru a se obține o mare întârziere în tragerile de distrugerea lucrărilor betonate, unde e necesară mai întâi o mare pătrundere.

Numărul de schije mai mari de 10 g este de 600;

Eficacitate:

În tragerile cu obuzul cu focos la cap, zona eficace este de 6/45 m, iar cu focosul la fund pătrunde la 1,5 m într-un teren de consistență mijlocie.

Proporția de 84% obuze este justificată prin aceleași considerații arătate la cap.I. Eșalonarea obuzelor: ca la gurile de foc de câmp.

Proiectile speciale

Proporția de toxice (4 %) s-a micșorat față de gurile de foc de câmp, pentru considerația că tunul lung este chemat să facă în plus și trageri de distrugere, ceea ce îi necesită obuze explozive, cu încărcătura la fund.

b) Obuzierul greu (150 mm)

Mentținând considerațiile ce s-au făcut la Cap.I și la subcapitolele a, b și c din acest capitol, s-au fixat, pentru cele trei proiectile: șrapnel, obuz și proiectil special, următoarele caracteristici comune:

- viteza inițială de 300-600 m/s;
- încărcătura de azvârlire de la 2-2,5 kg;
- greutatea proiectilului de 42 kg, care să fie sertizat pentru șrapnel și nesertizat pentru celelalte proiectile care se trag cu încărcături variabile;
- viteza rămasă la bătaia maximă 100-150 m/s.

Justificările principale, ce s-au arătat la gurile de foc precedente, sunt valabile și pentru stabilirea caracteristicilor speciale fiecărui proiectil de mai jos și sunt:

La șrapnel:

- numărul de gloanțe de 700-800;
- greutatea glonțului de 20-25g, aproape dublă față de aceea de la șrapnelul gurilor de foc de câmp, compensează, astfel, viteza rămasă, care la obuzierul greu este 1/2 din aceea a primelor (a gurilor de foc de câmp);
- Eficacitatea: 40-60 m în lărgire, 140-200 m în adâncime;
- proporția (5 %) și eșalonarea ca la tunul lung de 105 mm.

La obuz:

- încărcătura de explozie de 8-12 kg;
- focos cu întârziere, fără întârziere și instantaneu, așezat la cap și cu zona de eficacitate 8/70 m.
- cu mare întârziere, focosul la fund, pătrundere 1,5 m într-un teren de consistență mijlocie.
- numărul de schije mai mari de 10 g, 1500.
- proporție (84 %) și eșalonarea ca la tunul lung de 105 mm.

La proiectile speciale

Aceiași proporție și eșalonare și pentru aceleași considerații ca la tunul lung de 105 mm.

3. Muniții pentru artileria de armată

a) Tunul de mare putere (150 mm)

Trage numai obuzul cu focosul:

- la cap, pentru a obține aceleași efecte ca la gurile de foc precedente, (cu întârziere, fără întârziere și instantaneu), pentru considerația că și acest material va fi chemat să tragă - eventual - în același fel de obiective și cu același scop ca și gurile de foc divizionare și de corp de armată.

- la fund, va funcționa, cu mare întârziere, pentru a se obține pătrunderi mari în obiective de mare consistență (lucrări betonate etc.).

Restul caracteristicilor de la obuz se văd în alăturatul tabel nr. 5³ și s-au determinat, plecându-se de la aceleași considerații, menționate la gurile de foc precedente.

b) Tunul de mare putere pe calea ferată (240) și obuzierul de mare putere (200-220)

³ Nu se publică.

- Misiunile pe care sunt chemate să le îndeplinească impun utilizarea numai a obuzului cu focos la cap pentru efectele: cu întârziere și fără întârziere. Focosul la fund pentru efectul de mare pătrundere, necesar la distrugerea fortificațiilor permanente.

Efectul instantaneu nu e util scopului pe care-l urmăresc în trageri aceste guri de foc de mare putere.

Caracteristicile obuzului, pentru ambele guri de foc, se găsesc menționate în alăturatul tabel nr. 5 și sunt rezultate ale realizărilor în domeniul tehnicii moderne.

c) Mortierele de tranșee: mijlociu (150-170 mm) și puternic (200-240 mm)

“A distruge” apărările accesorii, fiind rolul lor esențial, proiectilul pe care-l va trage va fi construit pentru efecte mai mult de suprafață, decât de pătrundere.

Pentru acest motiv li s-au prevăzut bombe cu mare capacitate de exploziv și cu efecte: fără întârziere și instantaneu.

Și fiindcă pot fi chemate - eventual - și la o colaborare în tragerile de însoțire, fie ale infanteriei la atac, fie ale carelor de luptă și aceasta numai în primul moment -, li s-au prevăzut și muniții fumigene în proporție de 5%.

Restul caracteristicilor, ca în tabelul nr.5, sunt determinate după aceleași considerații ca la gurile de foc precedente.

4. Muniții pentru Artileria A.C.A.

Tunul ACA (75 mm)

- Chemat să tragă numai contra obiectivelor aeriene, care se deplasează în spațiu cu viteze mari, justetea și precizia tragerilor vor fi cu atât mai convenabile, cu cât durata traiectului va fi mai mică; iar aceasta, la rândul ei, este funcție de mărimea vitezei inițiale, pe care o cerem de 700-900 m/s (mai mare ca la restul materialelor).

- Fiindcă, pe lângă efectul de distrugere, se urmărește și un efect moral, propunem să se utilizeze obuzul fuzant. Cu șrapnelul nu s-ar putea obține ambele efecte de mai sus.

- Pentru ca efectul de distrugerea navei să se poată obține nu numai prin lovituri în plin, dar și prin schije, acestea vor trebui să fie mai grele - de cel puțin 20 g una.

- Repezițiunea tragerii este cerută de viteza mare de deplasare a obiectivului aerian și de durata mare a traiectului - spre deosebire de condițiile în care au loc tragerile terestre; această nevoie obligă ca tubul cartușului să fie sertizat la proiectil.

- Baloanele captive se distrug prin incendiere, de aceea se prevede, între muniții, și obuzul incendiar, în proporție de 5 %.

- Reglarea tragerii, care se obține acționând pe trei dimensiuni, în loc de două ca la tragerile terestre, se ușurează mult prin întrebuințarea proiectilelor trasoare: cu urmă fumigenă în timpul zilei și urmă luminoasă pe timpul nopții. Proporția cerută este de 10%.

p.Șeful Marelui Stat Major
General ION ANTONESCU

Arhivele Militare Române, fond M.St.M. Secția a 4-a Dotare, dosar nr.crt. 117, f. 77-90.

Studiu**privitor la sistemul de artilerie cu care urmează a fi dotată armata noastră**

Prin sistem de artilerie al unei țări se înțelege o gamă de materiale - de diferite categorii și calibre - strict indispensabile, care să satisfacă toate nevoile operative ale țării respective, atât în ceea ce privește numărul pieselor și organizarea, cât și caracteristicile lor principale: putere, bătaie, mobilitate tactică și strategică etc. Aceste materiale, din punct de vedere tehnic și al construcției, să aibă, pe cât posibil, caracteristici comune: mecanisme de ochire, de închidere, frână de tragere etc.

Avantajele și dezavantajele de a ne fixa asupra unui sistem de artilerie

Avantaje:

a. Se poate concentra toată activitatea de dotare a țării într-o singură direcție, căutând a aduce la îndeplinire realizarea sistemului stabilit și chiar perfecționarea lui.

b. Instrucția personalului se poate face mai ușor, materialul având caracteristici tehnice comune la toate calibrele și categoriile de material: mecanism de ochire, de închidere, frâna etc.

c. Repartiția rezerviștilor se poate face mai cu ușurință, pe de o parte, fiindcă pot fi dați la război la același material la care au fost instruiți în timpul serviciului sub arme - sistemul neputându-se schimba așa ușor - pe de altă parte, pot fi repartizați la un material asemănător cu acela la care au fost instruiți.

d. Dată fiind asemănarea de mecanisme, piese de schimb etc., fabricația în serie este favorizată, rezultând, de aici, rezezițiune în fabricație și diminuare în cost.

e. În caz de uzura gurilor de foc, se poate recupera parte din material, făcând din mai multe guri de foc neîntrebuințabile un număr mai mic, dar bune, piesele componente fiind la fel.

f. Se pot utiliza, din timp și mai economicos, stabilimentele militare cu mașinile, uneltele și aparatele necesare în vederea fabricării materialului și pieselor componente din sistemul ales.

Dezavantaje:

Odată fixați asupra sistemului unui material cu greu îl mai putem schimba, ținând seama de costul lui: deci am risca să nu ne prezentăm la mobilizare cu ultimul cuvânt al tehnicii. (A aștepta însă, ultimul cuvânt al tehnicii, este egal cu a rămâne nearmați).

Acest dezavantaj se poate însă remedia, în parte, prin perfecționările ce s-ar mai putea aduce sistemului ales, schimbând modelul inițial cu altul mai perfect și mai la zi.

Considerații privind alegerea unui sistem de artilerie

1. Sistemul de artilerie nu se poate schimba decât după 30-40 ani.

Exemplu: tunul de 75 mm. francez, model 1897, se află și azi, după 36 de ani, în serviciu.

Faptul că, odată fixați asupra unui sistem nu-l mai putem schimba, decât după un mare număr de ani, ne impune ca:

- pe de o parte, sistemul să fie așa fel ales încât gurile de foc ce intră în componerea lui să reprezinte, pe cât se poate, ultimele perfecțiuni tehnice în momentul punerii lor în serviciu;

- iar pe de altă parte, materialele din sistemul ales să fie apte a primi, ulterior, modificările și perfecționările indicate de progresele tehnicii.

2. *Natura teatrelor probabile de operații.*

Teatrele noastre de operații se caracterizează, în general, prin:

- a. Comunicații precare și lucrări de artă rudimentare; această considerațiune ne impune să avem material ușor, care să poată fi mișcat pe drumuri, chiar rele, și să poată fi suportat de poduri nu prea solide.

- b. O mare varietate a solului și anume:

- munți, în majoritate puțin accesibili artileriei hipo și automobilă;
- dealuri, cu undulațiuni largi, cu creste aproape paralele la 5-8 și chiar 10 km una de alta, și mai totdeauna descoperite (Basarabia);
- șesuri întinse, străbătute de puține comunicații și lucrări de artă aproape inexistente.

Aceste caracteristici impun:

- o mare mobilitate, chiar pentru calibrele mijlocii și mari;
- majoritatea materialelor să aibă bătăi mari: de la 10-12 km în sus;
- o mare varietate de guri de foc (tunuri de munte, câmp, obuziere etc.), pentru a avea, în orice moment, la îndemână, traiectorii curbe și întinse;
- proporție mare de guri de foc cu traiectorii curbe (obuziere);
- proporție însemnată de guri de foc demontabile și transportabile pe samare (tunuri și obuziere munte).

3. *Caracterul probabil al operațiilor noastre.*

Întinderea frontierelor amenințate și raportul de forțe, între noi și inamicii probabili, vor impune operațiilor un pronunțat caracter de mișcare, cu unități pe fronturi largi și cu rezerve importante.

Aceasta va cere artileriei:

- mobilitate (atât tactică, cât și strategică), debit, bătaie și câmp orizontal de tragere cât mai mari;
- o rezervă generală de artilerie.

4. *Sistemele de artilerie cu care sunt dotate armatele vecine (inamice și aliate).*

- a. Inamicii: se înțelege de la sine că sistemul nostru de artilerie trebuie să facă față, în mod onorabil, sistemelor de artilerie ale inamicilor, deci nu va trebui să ne prezentăm cu un sistem de artilerie inferior lor, nici cantitativ, nici calitativ.

Acești inamici probabili, - cu excepția Bulgariei - au realizat sau sunt pe cale să realizeze, sisteme moderne și complete de artilerie. Rusia și Ungaria vor dispune cu siguranță, chiar de la începutul unui viitor conflict, de o puternică artilerie modernă.

- b. Amicii: trebuie a ține seamă de sistemul de artilerie al acestora din două puncte de vedere:

- din punctul de vedere al unei eventuale colaborări; deci să avem materiale cu caracteristici asemănătoare, fie pentru a putea întocmi cu ușurință planuri de acțiune comune, fie a ne ajuta reciproc cu muniții și materiale.

- din punct de vedere al solidității alianței: nimeni - oricât de sentimental ar fi - nu vrea să-și lege soarta de a unui nevoiaș, în speță, de a unui stat cu un sistem de artilerie slab cantitativ și calitativ, care de la primele ciocniri cu inamicul ar fi înfrânt.

5. Progresele realizate de tehnică.

Trebuie a ține seama de progresele făcute în ultimul timp, atât de vecinii noștri, cât și de statele cele mai înaintate pe teren tehnico-industrial, pentru a porni de la ultimul cuvânt al tehnicii.

a. Vecinii:

- Polonia și mai ales, Cehoslovacia dispun de o puternică industrie de război.

- Rusia are, astăzi, în această privință, posibilități incomparabil mai mari decât în 1914 și caută să progreseze continuu.

- Ungaria însăși are o importantă industrie, precum și posibilitatea de a fi ușor ajutată de Germania și Italia.

- Bulgaria va putea conta pe sprijinul Rusiei și, eventual, al Italiei.

b. Statele cu industrie puternică:

Datorită progreselor realizate de metalurgie, se pot construi guri de foc cu calități balistice, care sporesc aproape anual.

6. Gurile de foc ce intră în compunerea sistemului de artilerie să se completeze reciproc.

Aceasta pentru a putea face față tuturor misiunilor ce revin artileriei pe câmpul de luptă.

7. Gurile de foc ce intră în compunerea sistemului de artilerie ce vom adopta să folosească munițiile existente, din cauza importanței valori ce reprezintă aceste muniții.

8. Războiul chimic și investigațiile aeriene vor impune pozițiilor o adâncime mult mai mare ca până în prezent; deci vor impune și artileriei o mai mare eșalonare în adâncime, care va pretinde, de la material, bătăi mai mari decât cele actuale.

Caracteristicile materialelor diferitelor eșaloane care trebuie să intre în sistemul de artilerie

I. Artileria divizionară:

Divizia va trebui să aibă în compunerea sa organică:

1. Artilerie de câmp (tunuri și obuziere) cu misiunea principală de sprijin direct, protecția infanteriei și distrugere de rețele.

a. Tunul de câmp.

- Calibrul 75 mm pentru că: este cel mai potrivit pentru tunul de câmp;

- Franța și Polonia au calibrul 75 mm la tunul de câmp, iar Mica Înțelegere are și ea acest calibrul în serviciu.

- Greutatea proiectului: 7-8 kg, ce corespunde calibrului de 75 mm.

- Greutatea piesei în bătaie 1900-2100 kg, pentru a putea urma cu ușurință infanteria în orice teren și în orice aliură fiind trasă de un atelaj cu 6 cai.

- Modul de transport hipomobil, dar să fie apt și pentru tracțiunea automobilă.

- Bătaia cât mai mare (în jurul lui 12 km) cerută de următoarele considerațiuni:

- fronturile largi pe care vor lupta diviziile noastre, cer un tun cu bătaie mare;

- tunul să nu rămână în inferioritate, ca bătaie, față de tunurile inamicilor noștri probabili și față de progresele tehnice ce se vor realiza în timp de 30-40 ani de acum înainte, cât timp acest tun ar rămâne în serviciu.

Această bătaie nu intră în conflict cu vizibilitatea, deoarece:

- adâncimea pozițiilor va cere artileriei să se așeze mai departe de linia I, deci tunul nu va trage prea departe de linia I, în care, de obicei, sunt observatorii artileriei.

- condițiile de vizibilitate se pot perfecționa neconținut și când vom avea aparate de ochire care să vadă foarte departe, nu vom mai putea spori bătaia.

- debit: tunul cu circa 12 km bătaie va trebui să realizeze un debit practic de 8 lovituri pe minut în executarea tragerilor de oprire, de fumizare, infectare și gazare.

b. Obuzierul de câmp.

- Calibrul de 100 mm, pentru că:

- este cel mai nimerit calibrul, care convine atât mobilității materialului și efectului proiectilului la țintă, cât și menținerii proiectilului pe traiectoria curbă;

- „Mica Înțelegere” are același calibrul.

- Greutatea proiectului: 16 kg, care a fost obținută de tehnica modernă pentru realizarea unei cât mai mari puteri, la obuzierul de câmp.

- Bătaia, 10.900 m ce a fost realizată pentru un obuzier de greutate egală cu a tunului de câmp și de calibrul 100 mm.

- Mobilitatea. Atât tunul de câmp cât și obuzierul ușor - intrând în dotarea organică a aceleiași eșalon - trebuie să meargă la cot, (împreună n.a.), deci greutatea piesei în bătaie nu va întrece nici la obuzier 2100 kg, iar modul de tracțiune va fi același ca la tunul de câmp.

2. Tunul de munte.

Misiune principală:

- a întări acțiunea tunurilor și obuzierelor de câmp în misiunile de sprijin direct și protecția infanteriei;

- a putea fi afectate unităților de infanterie cu misiune de însoțire imediată.

Caracteristicile acestui material se vor arăta mai departe la: artileria diviziilor de munte.

3. Tunul lung.

Fronturile largi, pe care vor lupta diviziile noastre și misiunile independente ce vor avea, impun ca acestea să fie dotate organic cu un tun lung, având misiunea principală de contra baterie, interdicție și distrugerea obiectivelor sumar organizate.

Tunul va avea aceleași caracteristici ca și ale tunului lung de la corpul de armată.

II. Artileria de corp de armată

1. Tunul lung.

Cu misiunea principală de contra baterie și interdicție, putând urma, fără greutate, diviziile, corpurile de armată.

Calibrul 105 mm, care convine mobilității cerute pentru întrebuințarea acestui material, atât la corpul de armată cât și la divizii.

Bătaia: 17 km (bătaie eficientă circa 15.300 m), ceea ce reprezintă un minimum necesar pentru ca acest tun să poată acționa asupra pozițiilor de artilerie grea și zonei interdicțiilor din spatele pozițiilor inamice.

La Casa “Schneider” s-a realizat un tun lung de 105 mm, susceptibil de o bătaie de 20 km; acest tun ar fi mult mai nimerit la corpul de armată, unde primează puterea, cu atât mai mult, cu cât fronturile ce se vor afecta acestuia vor fi foarte largi, iar tunul de

105 mm, cu bătaia de 17 km, să rămână ca material divizionar, unde primează mobilitatea.

- Greutatea proiectilului: 16 kg;

- Mobilitatea: Tunul trebuie construit astfel încât să poată fi descompus pentru marș în două trăsură, având fiecare o greutate de maximum 2600 kg, pentru tunul de 17 km bătaie, spre a putea fi tras de un atelaj de 8 cai, și de 3000-3400 pentru cel de 20 km bătaie, pentru a putea fi tras de un atelaj de 8 cai de talie mare.

Dacă s-ar putea realiza tunul de 105 mm divizionar, cu greutate de circa 3000 kg într-o singură trăsură, ar fi preferabil.

2. Obuzierul greu.

Cu misiunea principală: distrugere (de organizațiuni) contrabaterie și protecție, putând urma, fără greutate, corpul de armată.

- Calibrul 150 mm, fiind cel mai mic calibrul ce poate realiza distrugerile, care sunt misiunea principală a acestui material. A mări acest calibrul înseamnă a îngreui materialul, reducându-i mobilitatea ce-i este impusă pentru întrebuințare la corp.

- Greutatea proiectilului: 42 kg, corespunzătoare celei mai mari puteri pentru acest calibrul.

- Bătaia: 15 km, ce corespunde mobilității necesare unei bune întrebuințări la corp și preciziei necesare distrugerilor.

- Mobilitatea obuzierului greu de 150 mm trebuie să fie asigurată prin:

- posibilitatea de a fi descompus în marș în 2 trăsură, având, fiecare, greutatea de 3000-3400 kg, spre a putea fi tras de un atelaj de 8 cai de talie mare;

- posibilitatea executării serviciului în baterie în vederea tragerilor.

III. Artileria diviziei de munte

Tunuri și obuziere de munte, cu misiunea principală de: sprijin direct și protecția infanteriei, având posibilitatea de a manevra și trage în terenuri muntoase și accidentate.

1. Tunul de munte.

Calibrul 75 mm pentru a avea același calibrul și proiectilele la materialele cu aceeași misiune (tunul de câmp) de la diviziile de infanterie.

Bătaie: 9000-10.000 m, maximum ce se poate obține cu acest material, fără a-i răpi din mobilitate.

Proiectil 7,5 kg, același ca al tunului de câmp.

Mobilitatea tunului de munte va trebui să fie condiționată de:

Posibilitatea descompunerii lui în sarcini de cel mult 90 kg (excepțional 110 kg pentru țevă) pentru a putea fi samarizat;

Posibilitatea de a manevra pe roate în teren muntos.

Afetul să permită: câmp de tragere orizontal: 180 miimi; câmp de tragere vertical: de la - 10° la + 40°.

2. Obuzierul de munte:

Calibrul: 100 mm, ca și al obuzierului de câmp.

Proiectilul: 16 kg, același ca al obuzierului de câmp.

Bătaie: 8000-9000 m, maximum ce se poate obține cu acest material, fără a i se răpi din mobilitate.

Mobilitatea: este de dorit a fi asigurată în aceleași condițiuni ca la tunul de munte.

Afetul să permită: câmp de tragere orizontal 10°, adică 180 miimi; câmp de tragere vertical de la - 10° la + 40°.

3. Tunul de câmp, având caracteristicile tunului de la divizia de infanterie.

Această piesă ar fi utilă în dotarea Diviziei de Munte, mai ales că în spatele ei nu se va putea împinge prea aproape artileria de corp de armată cu bătaie lungă.

IV. Artileria diviziilor de cavalerie

1. Tun de 75 mm.

Cu misiunea de: sprijin direct și protecția cavaleriei.

Calibrul și proiectilul: (ca la tunul de câmp).

Bătaie: 11.500 m, maximum ce se poate obține cu acest material, fără a i se răpi din calitățile de mobilitate.

Mobilitatea: să aibă o greutate de maximum 1800 kg pentru a putea fi tras în aliorile vii ale cavaleriei, cu ușurință, de un atelaj de 6 cai (300 kg de cal).

2. Obuzierul de 100 mm. Același ca la divizia de infanterie.

Este absolut necesar ca în compunerea diviziilor de cavalerie să intre și o piesă cu bătaie curbă.

3. Tunul lung.

Cu misiune de interdicție la mare distanță și contrabaterie.

Caracteristicile acestui material să fie aceleași ca ale tunului lung de 105 mm de la diviziile de infanterie.

V. Artileria de armată și rezerva generală de artilerie

1. Materialul greu de mare putere.

a. Tunul lung de mare putere.

Cu misiunea de interdicție la mare distanță, contrabaterie, trageri asupra punctelor sensibile din spatele frontului (noduri de comunicații, gări, poduri etc.) distrugeri de organizațiuni întărite.

Calibrul: 150-155 mm

Din punct de vedere operativ ar fi mai avantajos calibrul de 155 mm, care ar permite să se obțină bătaie maximă mai mare și al cărui proiectil ar fi mai eficace.

Proiectilul: 50 kg, care convine calibrului, puterii și unei cât mai mari dotări.

Bătaia: 24-26 km, fiind un maxim ce se poate realiza cu această gură de foc.

Mobilitatea va trebui să fie asigurată prin:

- posibilitatea de a fi cu tracțiune mecanică (purtat sau tras);

- posibilitatea de a fi descompuse pentru marș în mai multe părți.

b. Obuzierul greu de mare putere.

Cu misiunea de distrugere a organizațiilor betonate și blindate.

Calibrul superior lui 200 mm, pentru a putea îndeplini misiunea de distrugere a organizațiilor betonate ale fortificației permanente.

Proiectil 120-130 kg.

Bătaie 14.500-15.000 m maximum.

c. Tunul de mare putere pe c.f.

Cu misiunea de a trage la foarte mare distanță asupra punctelor și centrelor de importanță strategică.

Calibrul circa 240 mm, care a fost realizat de tehnica modernă.

Proiectilul de circa 215 kg.

Bătaie: s-au realizat cu acest calibru bătăi variind între 32-52 km, corespunzător unor greutăți ce variază între 70-100 tone.

Mobilitatea materialului trebuie să fie asigurată prin greutatea pe trăsură de cel mult 90 tone, rezistența podurilor noastre de c.f.

Posibilitatea de a se trage de pe afet, de pe linie și de pe platformă de beton construită alături.

2. Materialul ușor de mare putere.

Mortiere de tranșee.

Cu misiunea de distrugere a organizațiilor întărite din imediata apropiere a frontului inamic și distrugerea apărărilor accesorii. Acest material este de 2 feluri:

a. Mortierul de tranșee mijlociu

Calibrul și proiectilul.

Materialele realizate până în prezent și condițiunile de aprovizionare cu muniții, precum și efectele ce trebuie obținute cu acest material, au dus la concluzia că este necesar un proiectil de circa 50 kg, corespunzător calibrului de circa 150-170 mm.

b. Mortierul de tranșee puternic.

Pentru distrugerea organizațiilor puternic întărite, va fi nevoie de un alt mortier de tranșee, puternic, de calibrul 200-240 mm.

Ambele mortiere de tranșee vor trebui să aibă:

- Bătaie 3000 m, pentru a putea acționa asupra întregii adâncimi a poziției de rezistență inamică.

- Mobilitatea este condiționată de posibilitatea de a fi transportat în căruțe de rechiziții, așa ca să aibă maximum 500 kg. Nu va fi nici un inconvenient dacă s-ar descompune în două părți pentru transport.

3. Materialele din categoriile prevăzute la divizii și corpuri de armată, având aceleași caracteristici, cu următoarele observații:

a. Întregul material să fie motorizat.

b. Tunurile de 105 mm să fie de tipul celor de la corpul de armată.

4. Artileria de care am dispune și care nu mai intră în dotarea organică a marilor unități.

VI. Artileria antiaeriană

1. Apărarea antiaeriană fixă.

Tunuri antiaeriene fixe, la puncte importante și sensibile ale teritoriului: defileuri, gări principale, noduri de comunicații, centre industriale, localități, depozite etc.

Calibrul 75 mm.

Realizările tehnice moderne și experiențele din trecut, au dus la concluzia că tunul antiaerian va trebui să aibă un calibrul de 75 mm.

Ținând seama de materialul existent și comandat, precum și de faptul că acest material trebuie să fie mobil, va trebui să adoptăm, pentru artileria antiaeriană a unităților, calibrul 75 mm.

Proiectil: 6,5 kg, care dă durată de traiect mai redusă până la distanțele eficace în tragerile A.A. (6-8 km) decât proiectilul de 7-8 kg, obținându-se, în același timp, și o precizie mai mare.

Bătaie verticală 10.000 m; dincolo de această înălțime, atât ochirea, cât și precizia devin nesigure.

Bătaie orizontală 14-15 km.

Mobilitatea va fi asigurată prin tracțiune mecanică, cu maxim de greutate de 3200 kg.

2. Apărarea antiaeriană a trupelor.

Pentru apărarea permanentă a zonelor de acțiune ale marilor unități, contra investigațiilor și bombardamentelor din avioanele inamice.

a. A.A. va trebui, în acest scop, să fie afectată organic corpului de armată în cantitate suficientă pentru apărarea întregii zone de luptă și dinapoi, urmând ca, corpul de armată să dea diviziilor cantitatea pe care situația fiecăreia dintre ele o va impune.

b. În zona armatelor, punctele și zonele sensibile create de necesitățile operative, deosebit de cele vizate de apărarea teritorială, vor trebui și ele apărate de A.A.

În acest scop, armata trebuie să dispună și ea organic de o A.A. proprie.

Caracteristicile ambelor materiale să fie aceleași, cu singura deosebire în felul de tracțiune, care la apărarea mobilă poate fi hipo.

Comandamentul Forțelor Aeriene propune - din cauza stării actuale a finanțelor și ținând seama de progresele tehnice realizate - ca artileria contra aeronavelor la armate să fie constituită din baterii moderne de câmp de 75 mm, organizate atât pentru tragerile întinse, cât și pentru cele verticale; soluție adoptată de Polonia și Cehoslovacia.

Suntem de acord cu această propunere, cu deosebirea ca, artileria antiaeriană să fie întrebuințată ca artilerie de câmp, iar nu invers. Cu alte cuvinte, față de progresele tehnice continui și de dezvoltarea din ce în ce mai mare a aviației, să ne asigurăm posesiunea unei artilerii A.A. cu totul proprie acestui scop.

VII. Artileria marinei

Propuneri speciale făcute de delegatul marinei în legătură cu Secția III-a.

VIII. Artileria organizațiilor defensive

Urmează a fi supusă de Secția III- a conform "Planului de organizare defensivă".

Dotarea marilor unități

(proporții și cantități)

Din experiența războiului și după ideile în curs, armatele moderne au ajuns la concluzia că: artileria afectată organic diviziei de infanterie și corpurilor de armată, va trebui să fie, față de infanterie, în proporție de 12 guri de foc de fiecare batalion, cifre în care nu intră materialul de întovărășire, antiaerian și partea aferentă din rezerva generală de artilerie.

Mijloacele financiare reduse și faptul că nici inamicii noștri nu au atins acest quantum de artilerie, ne fac să ne limităm, pentru artileria diviziilor și corpurilor de armată, la o proporție de 8 piese de batalion.

Rezerva generală de artilerie ar putea fi limitată la o proporție de 2 piese de batalion, deși ar trebui să posedăm o cât mai mare rezervă generală, care să suplieze reducerea proporției de artilerie organică și să satisfacă nevoile manevrei pe linii interioare, pe care o cere situația strategică.

În limitele de mai sus stabilite, repartitia materialului de artilerie și dotarea unităților ar fi următoarea:

1. Divizia de infanterie:

Având în vedere servituțile impuse de natura teatrelor noastre de operații (proporție egală de traiectorii întinse și curbe, nevoia tunurilor de munte), precum și fronturile largi ce vor reveni diviziilor de infanterie (ceea ce va reclama ca și divizia să execute contrabaterie), va trebui să fie dotată:

- Tunuri de câmp 75 mm: 9 baterii - 36 piese;
- Obuziere câmp 100 mm: 6 baterii - 24 piese;
- Tunuri munte 75 mm: 3 baterii - 12 piese;
- Tunuri lungi 105 mm: 3 baterii - 12 piese.

Total 21 baterii - 84 piese.

La stabilirea proporției dintre tunuri și obuziere de câmp s-a avut în vedere că efectele a două obuziere echivalează efectele a trei tunuri, coeficientul de foc al obuzierelor este 0,25 față de cel al tunurilor, care este de 0,75 (efectul lateral al proiectilului obuzierului fiind de 3 ori mai mare decât al proiectilului tunului, iar cadența obuzierului fiind socotită de 2 ori mai mică decât a tunului).

2. La Corpul de Armată.

Din cauză că la divizie avem tunuri lungi de 105 mm, avem nevoie de material de distrugere la corpul de armată (cel puțin de 150 mm).

Rezultă nevoia de a avea la corp o proporție de obuziere mai mare, adică:

Tunuri lungi de 105 mm: 3 baterii - 12 piese;

Obuziere grele 150 mm: 6 baterii - 24 piese.

Total - 36 piese

3. Artileria de armată și rezerva generală de artilerie.

Considerând corpul de armată a 3 divizii, dotația organică de mai sus reprezintă 8 piese de batalion; diferența de 2 piese de batalion va trebui să fie la armată și la rezerva generală, care pentru armata de 3 corpuri va fi:

a. Artilerie de armată.

2 baterii mortiere 220 mm - 4 piese

4 baterii tunuri lungi 150 - 155 mm - 8 piese

Total la armată - 12 piese sau 5,5 %

b. Rezerva generală de artilerie corespunzătoare unei armate.

4 baterii mortiere 220 mm - 8 piese

20 baterii tunuri lungi 150 mm - 40 piese

2 baterii tunuri pe C.F. - 4 piese

14 baterii obuziere grele 150 mm - 56 piese

8 baterii tunuri lungi 105 mm - 32 piese

8 tunuri obuziere 100 mm - 32 piese

8 baterii tunuri 75 mm - 32 piese

Total, la rezerva generală de artilerie, 204 piese sau 94,5%;

Total armată și rezervă generală de artilerie 216 piese, care, față de cele 108 batalioane probabile, ale Armatei, dă proporția de 2 piese de batalion.

4. La Divizia de munte:

Tunuri de munte 75 mm 9 baterii - 36 piese

Obuziere munte 100 mm 6 baterii - 24 piese

Tunuri de câmp 75 mm 3 baterii - 12 piese

Total - 72 piese.

5. La Divizia de cavalerie:

Tunuri artilerie călăreață 75 mm 6 baterii - 24 piese

Obuziere câmp 100 mm 3 baterii - 12 piese

Tunuri lungi 105 mm 3 baterii - 12 piese

Total 48 piese

6. Material antiaerian.

a. Apărarea antiaeriană în zona unităților.

- La un Corp armată a 3 divizii (organic):

3 divizioane a 3 baterii (a 3-4 piese).

Din acestea se repartizează și la diviziile în subordine.

- La armată (organic):

1 divizion a 3 baterii (a 3-4 piese).

- La rezerva generală de artilerie:

Câte 1-2 regimente a 3 divizioane pentru fiecare armată, din care va întări apărarea A.A. a corpului.

b. Apărarea antiaeriană a teritoriului (fixă).

Se va organiza în jurul diferitelor puncte sensibile, centre importante etc., hotărâte de Marele Stat Major; această apărare se va organiza cu tunuri și mitraliere sau numai cu mitraliere, astfel:

- La centrele importante și cu dimensiuni mari (orașe, centre industriale) susceptibile a fi atinse de la înălțimi de peste 3 km, se vor da:

tunuri (1-12, după întinderea centrului) pentru plafoanele înalte și mitraliere (2-20) pentru plafoane joase.

- La punctele sensibile, însă de dimensiuni mici (poduri importante, noduri de c.f., depozite de materiale, hangare etc.), care ar fi greu de atins de la înălțimi de peste 3 km, se vor da numai mitraliere A.A. (de la 3 în sus).

Cantitatea totală de tunuri și mitraliere A.A. urmează a fi stabilită de Secția Operațiilor.

7. Mortiere de tranșee de putere mijlocie și mare.

Pentru mobilizare va trebui să avem, la rezerva generală de artilerie, un număr de baterii a 8 piese, egal cu numărul corpurilor de armată mobilizabile; din acestea 3/4 vor fi mijlocii (calibru 150-170 mm), iar 1/4 de mare putere (200-240).

8. Pentru artileria necesară marinei și organizațiilor defensive, propunerile de dotare urmează a fi întocmite separat de Secția Operații.

p.Șeful Marelui Stat Major
General ION ANTONESCU

Arhivele Militare Române, fond M.St.M. Secția a 4-a Dotare, dosar nr.crt. 117, f. 40-58.

Studiu
asupra sistemului de armament portativ, automat și de
însoțire cu care urmează a fi dotată armata noastră

În stabilirea acestui sistem, s-a ținut - în parte - seama de avantajele și considerațiunile arătate la sistemul de artilerie, cum și de actuala organizare a unităților de infanterie, cavalerie etc.

Caracteristicile generale și categoriile de armament

I. Armament comun tuturor armelor (infanterie, cavalerie, artilerie etc).

1. Pușca și carabina.

- Calibrul 7,92 mm, fiind acela adoptat la puștile mitraliere comandate și fiind calibrul spre care tindem pentru a unifica tot armamentul, cât și pentru a realiza unificarea cu polonii și cehoslovacii, care au industrie mai dezvoltată și deci ne pot procura la nevoie arme și muniții.

- Greutatea 4-5 kg fiind greutatea obișnuită pentru aceste arme; carabina mai ușoară.

- Bătaie maximă 3-4 km.

- Raza până la 600-800 m, ca să atingă omul în picioare, fără a mânui înălțătorul.

- Înălțătorul a se mânui numai de la 600 m în sus.

- Debitul: 10 lovituri pe minut.

- Greutatea cartușului 24-28 grame, ca să nu îngreuneze echipamentul soldatului.

- Greutatea glonțului 10-12 grame.

- Forma glonțului: ascuțit, învinge cel mai ușor rezistența aerului.

- Încărcătorul, de 10 cartușe.

2. Arma individuală semiautomată.

Este o armă individuală perfecționată, de forma și greutatea celei actuale. Încărcarea ei să se facă automat, însă dispozitivul de darea focului să fie numai pentru lovitură cu lovitură.

- Calibrul 7,92 mm.

- Debitul: 16-20 pe minut.

- Restul caracteristicilor ca la pușcă și carabină.

3. Pușca mitralieră.

Chestiunea a fost soluționată definitiv prin adoptarea puștii mitraliere Z.B. Praha, care a fost cea mai bună dintre piesele prezentate la probele ce-au avut loc.

4. Mitraliera.

- Calibrul 7,92 mm.

- Glonț unic cu al armei individuale și al puștii mitraliere, pentru a înlesni fabricația și aprovizionarea.

- Greutate circa 40 kg; demontabilă în două sarcini egale - țeava și afetul - care să se poată purta de oameni sub focul inamic.

- Viteza inițială mare - 800-900 - impusă de razanța necesară până la 600-800 m și bătaia practică de cel puțin 4000 m.

- Debitul maxim până la 600 lovituri, pentru a avea debitul practic pe jumătate, necesar a zdrobi, în scurt timp, puterea de luptă a inamicului.

- Mijloace de ochire perfecționate și permițând trageri directe, indirecte și antiaeriene, cu lovituri eficiente, rezezi și fără risipă de muniții.

Adoptarea goniometrului pentru trageri indirecte și la distanțe mari a dat rezultate bune la experiențele făcute la Școala de Tir și Bombardament a Aeronauticii.

- Afetul să permită samarizarea lui, să aibă deplină stabilitate la tragere și să fie prevăzut cu dispozitive moderne pentru realizarea tragerilor: de secerare în direcție, înălțime, prin intervale, pe deasupra trupelor, antiaeriene și reperate.

- Răcirea, de preferință cu aer, deoarece:

- cu apă are dezavantajele că: îngreuiază mitraliera cu 3-4 kg, subordonează funcționarea ei posibilităților de aprovizionare cu apă și stării vremii, demască mitraliera prin vaporii produși făcând-o vulnerabilă și, în același timp, ochirea e jenată;

- are avantajul însă, că permite o durată mai lungă de foc;

- cu aer, prin radiator, n-are nici unul din inconvenientele arătate mai sus; numai durata de foc este mai scurtă.

- Încărcarea: este preferabilă aceea pentru 250-300 cartușe deodată, care combinată cu darea focului automat, realizează cea mai mare viteză de tragere (debit practic 300 lovituri pe minut).

5. Pistolul sau revolverul.

Pistolul automat "Steyer" de calibru 9 mm s-a dovedit, din experiența războiului, o armă foarte bună pentru lupta apropiată. Oferă și avantajul că posedăm o cantitate importantă din aceste arme (16.822).

6. Tromblonul¹ adaptabil la pușcă sau carabină, să dea posibilitatea aruncării grenadelor la minimum 500 m, distanța normală între două linii inamice.

II. Armament de însoțire (infanterie și cavalerie).

1. Tunul de întovărășire, trebuie - prin efectul loviturii izolate - să poată scoate din serviciu un car de luptă ușor, o mitralieră, un tun de infanterie inamic etc.

- Calibru de 75 mm, spre a permite un efect material și moral mare și a fi capabil să distrugă, cu o singură lovitură, un cuib de mitraliere vizibil sau adăpostit de vedere.

- Proiectil asemănător celui al artileriei de câmp; dacă ar putea fi chiar la fel, atunci aprovizionarea ar fi mult simplificată.

- Bătaie: așa fel ca, la 3000 m să pătrundă cuirasa carului de luptă ușor.

- Viteza de tragere și precizie mare, spre a putea trage repede, dintr-o poziție, un număr de proiectile, după care să se deplaseze în altă parte pentru a nu atrage atenția și focul artileriei inamice asupra sa și a cauza pierderi infanteriei dimprejur.

- Câmp orizontal de tragere suficient pentru a acoperi frontul unui batalion.

- Genul mică pentru a se putea adăposti ușor în teren.

- Mijloace de ochire perfecționate pentru tragerile directe și indirecte.

¹ Se poate, eventual, înlocui cu o piesă specială pentru aruncarea grenadelor.

2. Mortierul de întovărășire, trebuie să poată acționa prin lovituri de schije asupra aceluiași obiective, ca tunul de întovărășire, însă adăpostite în cute de teren, ceea ce implică traiectorie curbă.

Celelalte caracteristici la fel ca la tun.

- Mobilitatea, pentru ambele - dictată de nevoia de a întovărăși unitățile de infanterie, în orice teren - impune, atât pentru tun, cât și mortar, o greutate de maximum 350-400 kg, cu posibilitatea:

- de a fi tras de oameni, dintr-o poziție în alta;

- de a fi descompus:

- în piese de cel mult 90 kg, pentru a fi samarizat;

- în sarcini pe care să le poată purta oamenii (35-40 kg).

3. Tunul-mitralieră, cu debit mare (200-300 lovituri pe minut) cu misiune principală de a trage contra tancurilor, eventual contra aeronavelor, obiectivelor fugitive etc.

Calibrul 20-25 mm, permite proiectilului să pătrundă cuirasa tancului de grosime corespunzătoare.

- Bătaia orizontală, până la 5000 m, iar verticală până la 3500 m.

- Viteza inițială mare, 800-900 m.

- Proiectilul, așa fel organizat ca să poată pătrunde cuirasa de 20-25 mm a carului de luptă.

- Mobilitatea, 300 kg, transportabil în căruțe de rechiziții înapoia frontului și tras de oameni pe front.

- Să poată fi demontabil în 3 sarcini aproape egale pentru a fi samarizat, sau chiar în 7-8, pentru a fi purtat de oameni, în spinare, sub focul inamic.

III. Armament cu destinație specială.

1. Mitraliere montate pe motomitraliere, autoblindate, care de luptă și trenuri blindate.

Este preferabil ca aceste piese să aibă aceleași caracteristici ca mitralierele de la punctul I, diferind numai prin modalitatea de adaptare la mijloacele de locomoție respective. Aceasta ar înlesni aprovizionarea și fabricarea munițiilor, precum și instrucția oamenilor.

2. Mitraliere A.C.A. (apărare contra aeronavelor)

- Calibrul 13,2 mm

- Greutatea glonțului 52 gr.

- Viteza inițială 800 m./s.

- Bătaie orizontală 6300 m

- Bătaie verticală 4200 m

- Bătaie verticală eficace circa 2500 m (glonțul pătrunde în motorul avionului).

- Viteză de tragere 8 gloanțe pe secundă.

- Sunt 2 mitraliere de 13,2 mm pe același afet

- Se poate transporta montată, gata de tragere, pe camioane automobile sau remorci; în stadiul actual, la noi, materialul se desparte în mai multe părți pentru transport. În total o greutate de circa 307 kg.

Sunt destinate a completa apărarea contra aeronavelor, făcută cu tunuri, sub 1500 m, unde tunul nu mai poate avea destulă eficacitate din cauza marilor viteze unghiulare de deplasare ale avioanelor moderne.

3. Tunul - mitralieră A.C.A.

- Calibrul 25 mm.

- Viteză inițială 900 m./s.
- Greutatea proiectilului 230 gr (obuz exploziv cu focos percutant extra sensibil, focosul poate funcționa până la circa 5000 m când se distruge singur).
- Bătaia maximă orizontală 13.000 m
- Bătaie maximă verticală 5.500 m.
- Bătaie de verticală eficace 3000 - 3500 m.
- Viteză de tragere 3 proiectile pe secundă.
- Montată pe afet transportabil circa 800 kg (pe afet se găsește una mitralieră).

Cu aceiași întrebuintare ca mitraliera de calibru 13,2 mm, însă pentru plafoane și mai înalte, ajungând chiar până la 3000 m. Obuzul exploziv al acestei piese are un efect considerabil, în orice parte ar fi atins avionul.

Este piesa specifică pentru apărarea punctelor sensibile de mică suprafață (poduri, depozite, noduri de c.f. etc.), dând și economii importante în tunuri a.a.

Dotarea unităților (proporții și cantități)

A. Infanterie

1. Grupa de pușcași. Fiind celula de luptă a infanteriei trebuie să aibă o armă automată, în jurul căreia se grupează pușcașii și grenadierii. Afară de trăgătorul puștii mitraliere, toți ceilalți, trebuie să fie armați cu armă individuală. Cum actualele arme individuale nu mai corespund cerințelor tehnice și nici nu putem renunța la ele definitiv, s-a prevăzut a se introduce în dotarea grupei de pușcași o parte arme moderne (semiautomate) și restul, arme din cele actuale, care, cu timpul, să se modernizeze.

De asemenea, fiecare grupă are nevoie în organizarea ei de tromblon.

Bazați pe aceste considerații, s-a ajuns la următoarea dotare a grupei de pușcași:

Pușcă mitralieră	1
Arme individuale semiautomate	4-6
Arme individuale	8-6
Trombloane	2

La Vânătorii de munte din cauză că:

- Direcțiile de tragere sunt limitate de acoperiri și frământări ale terenului, care impun o risipire a trăgătorilor și o imposibilitate a intervenției în lărgime a puștii mitraliere, în măsura în care se poate face la câmp;

- Tragerile la distanțe mari sunt rare, iar timpul, în care inamicul poate fi ținut sub foc, este redus la minimum;

- Se impune ca numărul armelor cu viteză mare de tragere să fie mai mare decât la grupa de pușcași a restului infanteriei;

De asemenea, posibilitățile de adăpostire în culele terenului fiind mai mari și numărul trombloanelor trebuie sporit.

Deci, la vânătorii de munte, vom avea:

Pușca mitralieră	1
Arme individuale semiautomate	6-8
Arme individuale	6-4
Trombloane	2-4

2. Plutonul de pușcași.

Va fi dotat cu armamentul rezultat din organizarea pe 3 grupe de pușcași; în plus, restul oamenilor vor fi armați cu arme individuale obișnuite.

3. Compania de pușcași

Va fi dotată cu armamentul rezultat din organizarea sa pe 4 plutoane; în plus restul oamenilor vor fi armați cu arme individuale obișnuite, iar sanitarul și brancardierii cu pistoale “Steyer”, în loc de arme.

4. Plutonul de mitraliere.

În compunerea acestui pluton intră 3 feluri de personal:

- personal ce deservește direct mitraliera și o și poartă în câmpul de luptă.

Acest personal va fi armat cu pistol “Steyer”.

- Personal care împrăștează mitraliera și poate fi chemat să tragă și cu arma.

Acesta va fi armat cu carabina.

- personalul conductor al cailor - samar și restul efectivului companiei; acesta poate fi armat cu carabină și chiar cu pușcă la neajungere.

Deci, plutonul de mitraliere va avea, în principiu, următorul armament:

Mitraliere calibru 7,92 mm - 4

Carabine calibru 7,92 mm - 39

Pistoale automate “Steyer” calibru 9 mm - 14

5. Compania de mitraliere.

Va fi dotată:

a) Cu armamentul rezultat din organizarea pe 4 plutoane; în plus, restul oamenilor vor fi armați cu carabine obișnuite, iar sanitarul și brancardierii cu pistoale automate.

b) O secție de tunuri-mitraliere “Oerlikon” calibru 20 mm, care va fi organizată, în principiu, la fel cu grupa de mitraliere calibru 7,92, cu deosebirea că, dotarea acestei secții cu aparate de ochire și pentru pregătirea tragerii, să-i permită să lucreze pe piese.

Prin introducerea acestei secții în dotarea organică a batalionului, se pune, la dispoziția acestuia, o piesă antitanc, care, la nevoie, poate trage eficace și antiaerian sau contra obiectivelor fugitive.

Ca urmare, compania de mitraliere va avea, principial, următorul armament automat:

Mitraliere calibru 7,92 mm 16

Tun-mitralieră “Oerlikon” calibru 20 mm 2.

6. Batalionul de infanterie

Va fi dotat cu armamentul rezultat din organizarea lui pe:

a) 3 companii pușcași cu armamentul arătat mai sus.

b) 1 companie mitraliere, cu armamentul său.

c) restul personalului va fi armat cu pușcă sau carabină obișnuită.

La Batalionul Vânători de Munte nu vor intra în dotare puști obișnuite, ci vor fi înlocuite cu carabine.

7. Divizionul armament însoțire.

Va fi dotat cu:

a. 3 tunuri de întovărășire calibru 75 mm

b. 6 mortiere de întovărășire calibru 75 mm

Tunurile și mortierele vor fi grupate în baterii mixte (1 tun și 2 mortiere), dotate cu cele necesare, pentru a putea fi repartizate la batalioanele de infanterie.

c. Restul armamentului: carabine calibru 7,92 mm și pistoale “Steyer” pentru ochitori.

Faptul că, în cadrul batalionului, mai avem încă 2 tunuri mitraliere “Oerlikon”, cu tragere intensă, impune să avem o proporție mai mare de piese cu tragere curbă, în cadrul regimentului.

8. Batalionul de mitraliere

Va fi dotat cu armamentul rezultat din organizarea lui:

- a. 2 companii mitraliere cu organizarea arătată mai sus.
- b. 1 companie de pușcași, care în loc de puști va avea carabine; restul armamentului fiind același ca la compania de pușcași obișnuită.
- c. Restul personalului va fi armat cu carabine.

9. Regimentul de infanterie

Va fi dotat cu armamentul rezultat din organizarea lui pe:

- a. 3 batalioane infanterie, cu armamentul arătat mai sus.
- b. 1 divizion armament însoțire.

Restul personalului va fi armat cu arme sau carabine.

B. Cavaleria

1. Grupa de pușcași călări, fiind similară aceleia de pușcași pe jos (infanterie), va avea același armament, cu deosebirea că puștile nu pot intra în dotarea cavaleriei, deoarece sunt incomode de purtat de către călăreți (la încălecare, descălecare etc.); în plus rănesc și caii în spate.

Deci, grupa de pușcași călări va fi dotată cu:

Carabine calibru 7,92 mm	6-8
Arme individuale semiautomate calibru 7,92 mm	6-4
Pușcă mitralieră calibru 7,92 mm	6-4
Pușcă mitralieră calibru 7,92	1
Trombloane	2

2. Plutonul de cavalerie

Va fi dotat cu armamentul:

- a. A 2 grupe de pușcași călări
- b. Unei echipe de călăreți armați numai cu carabine.

3. Plutonul de mitraliere

Va fi dotat cu:

- a. 4 mitraliere, la fel cu ale plutonului de pușcași (infanterie).
- b. Restul efectivului va fi armat cu carabine calibru 7,92 mm, iar trăgătorii, încărcătorii și telemetriștii, cu pistolul automat "Steyer" (calibrul 9 mm).

4. Escadronul de cavalerie

Va fi dotat cu:

- a. Armamentul rezultat din organizarea lui pe 3 plutoane de cavalerie, plus 1 pluton mitraliere.
- b. Restul efectivului va fi dotat cu carabine, afară de personalul sanitar, care va fi dotat cu pistoale "Steyer".

5. Escadronul de mitraliere

Va fi dotat cu:

- a. Armamentul care rezultă din organizarea pe 3-4 plutoane, având fiecare armamentul arătat mai sus.
- b. Armamentul unei secții tunuri mitraliere "Oerlikon", similară aceleia de la batalionul de infanterie.
- c. Restul efectivului va fi armat ca și la escadronul de cavalerie.

6. Escadronul de cavalerie independent (divizionar)

Până la transformarea actualelor escadroane divizionare în grupuri de recunoaștere - și dotarea lor cu motomitraliere - escadronul de cavalerie divizionar va fi organizat pe 4 plutoane cavalerie și 1 pluton de mitraliere; aceste escadroane trebuie a fi mai tari decât cele înregimentate, deoarece primesc, adesea, misiuni speciale, de a pune stăpânire și a păstra anumite puncte, până la sosirea avantgărzilor sau să execute o recunoaștere prin forță.

7. Divizionul de cavalerie

Va avea armamentul rezultat din organizarea lui pe 2 escadroane.

8. Divizionul de cavalerie independent (de corp de armată)

Va avea armamentul rezultat din organizarea lui pe:

a. Două escadroane cavalerie (cu organizarea escadroanelor independente arătată la punctul 6).

b. O secție tunuri mitraliere "Oerlikon", ca la escadronul de mitraliere, pentru aceleași considerații arătate mai sus, cu deosebirea că misiunile ce poate primi acest divizion vor fi și mai importante și de mai lungă durată decât acelea ale escadronului divizionar.

9. Regimentul de cavalerie

Va fi dotat cu armamentul rezultat din organizarea lui pe:

- 2 divizioane cavalerie, cu armamentul arătat mai sus (punctul 7).
- 1 escadron mitraliere, cu armamentul arătat la punctul 5.
- 1 baterie întovărășire, formată din 2 tunuri și 1 mortier cu caracteristicile arătate la regimentul de infanterie.

C. Artileria

În general, armamentul portativ și automat al artileriei va fi:

- Carabina, care poate să nu fie de calibrul 7,92, având în vedere cazurile extrem de rare când artileria va fi silită să se apere și deci să tragă cu arma; în consecință, unificarea calibrului armamentului portativ al artileriei cu al infanteriei și cavaleriei nu este imperios necesară.

- Pistolul automat sau revolverul

Pentru aceleași considerații, arătate mai sus, nici aici nu este imperios necesară unificarea calibrului cu al infanteriei sau cavaleriei.

- Mitraliera

Deși, la prima vedere, am fi tentați să facem același raționament, ca și pentru armamentul portativ, totuși:

Mitraliera la artilerie trebuie să servească atât pentru apărarea apropiată, dar mai ales pentru apărarea antiaeriană. Cum, în viitor, aeronautica va căpăta o dezvoltare mult mai mare, este de prevăzut că și îndrăzneala ei va crește în aceeași măsură; dacă au fost cazuri trăite - în războiul cel mare - când avioanele inamice s-au coborât chiar sub 500 m asupra bateriilor noastre, aceasta se mai poate întâmpla și în viitor.

Deci, mitraliera artileriei va trebui să fie aptă, în primul rând, a trage A.A. Pentru aceasta este necesar ca fiecare baterie să fie dotată cu o mitralieră de calibru 13,2 mm, special organizată, pentru tragerile A.A.

D. Restul trupelor și serviciilor

Ar urma să fie dotate:

- cu puști sau carabine, după cum sunt pedestre sau călări și pe trăsuri;

- cu pistoale sau revolvere, dacă sunt auxiliari, care n-ar fi obligați să se apere - decât în cazuri cu totul accidentale și mai mult individual - și pe care armele i-ar incomoda în îndeplinirea atribuțiilor, sau ar fi expuși chiar să le piardă (sanitari, veterinari, secretari, meseriași etc.).

Aici condițiile de unificare a calibrului nu sunt obligatorii pentru aceste formațiuni, deoarece cazurile când vor fi siliți să tragă fiind rare, nu vor complica mai mult aprovizionarea cu muniții.

p. Șeful Marelui Stat Major
General ION ANTONESCU

Arhivele Militare Române, fond M.St.M. Secția a 4-a Dotare, dosar nr.crt. 117, f. 61-74.

LEGAȚIA JAPONIEI
ÎN ROMÂNIA

București, 12 martie 1934

Către
MINISTRUL APĂRĂRII NAȚIONALE

Referindu-mă la scrisorile mele din 20 și 28 februarie anul curent, am onoarea a ruga pe Excelența Voastră să binevoiască a-mi comunica dacă găsește interesantă oferta ce am făcut de a înzestra armata română cu tot felul de material de război, muniții și echipament. Cu această ocazie, îmi permit a atrage atenția Excelenței Voastre asupra faptului că, luând contactul cu delegația noastră de specialiști, Guvernul român nu va fi considerat, câtuși de puțin, angajat.

Totodată, îmi permit a accentua că menținem, într-u totul, oferta noastră de a pune la dispoziția armatei române întreg echipamentul necesar, cu aproximativ 20% mai ieftin decât toate celelalte oferte similare, urmând ca, o parte a contravalorii echipamentului ce urmează a fi comandat, să fie acoperită în produse naționale românești, ca: petrol, sare, cherestea, orzoaică etc., calculate toate la prețul zilei. De altfel, toate detaliile necesare (caiete de sarcini, timp de livrare etc.), urmează a fi precizate de către ambele comisii.

Sperând că Excelența Voastră va binevoi a acorda toată atenția acestei oferte, care, suntem siguri, va putea fi încheiată în condiții extrem de avantajoase pentru Guvernul regal român, rog pe Excelența Voastră să binevoiască a-mi comunica hotărârile ce va găsi de cuviință.

Ministru al Japoniei
E. FUJITA

Arhivele Militare Române, fond M.R. Cabinetul ministrului, dosar nr.crt. 162, f. 213.

Proces-verbal

Consiliul, compus din domnii Gheorghe Tătărescu, Prim Ministru, general de corp de armată adjutant Paul Angelescu, ministrul Armamentului, general de divizie Uică Nicolae, ministrul Apărării Naționale, inginer Radu Irimescu, subsecretar de stat al Aerului și general Ion Antonescu, șeful Marelui Stat Major s-a întrunit în ziua de 12 martie 1934, sub președinția M.S. Regelui și a luat în discuție studiul întocmit de Marele Stat Major, în baza Înaltului Ordin al M.S. Regelui, dat cu ocazia convocării, care a avut loc în ziua de 9 martie 1934 la Marele Stat Major.

Majestatea Sa Regele, deschizând ședința, spune că întrunirea are ca scop luarea unei hotărâri concrete, pe baza căreia să se treacă, fără nicio pierdere de timp, la realizări practice.

În acest scop, șeful Marelui Stat Major este însărcinat a lua note de angajamentele pe care le ia fiecare și care vor trebui apoi să fie, în întregime, îndeplinite.

În ceea ce privește pe Majestatea Sa, în baza angajamentului luat ca să cheme la București persoana, despre care s-a vorbit, a intrat în legătură cu cei în drept și i s-a comunicat că acea persoană va veni imediat.

A propus, apoi, ca Șeful Marelui Stat Major să arate propunerile sale.

Generalul Paul Angelescu, ministrul Armamentului, luând cuvântul, arată că toate lucrările vor fi foarte folositoare numai dacă se asigură, în prealabil, plata la timp a ratelor.

Dl. Irimescu, subsecretar de stat al Aerului, sprijină această afirmație și subliniază că trebuie asigurată nu numai plata la timp, dar și angajamentul ca Banca Națională să realizeze transferul fără întârziere, căci altfel plata în lei devine inutilă și munca tuturor zadarnică.

În acest scop, cere să se hotărască, ca orice plată în legătură cu apărarea țării, făcută în străinătate, să fie pusă sub raportul execuției pe un plan egal cu plata datoriei publice.

M.S. Regele întărește acest deziderat, spunând că este o condiție indispensabilă și, în acest scop cere să se încheie proces-verbal pentru ca responsabilitatea fiecăruia asupra deciziilor luate în acest consiliu să fie angajată: s-a pierdut prea mult timp până acum.

Dl. Irimescu, continuând, în aceiași ordine de idei, arată piedicile făcute de Oficiul de Licităție și controlorii financiari, care prin activitatea lor contracarează orice realizare practică.

M.S. Regele reamintește D-lui Prim Ministru că Guvernul și-a luat angajamentul să desființeze Oficiul de Licităție și să reînființeze fondul de rezervă, prin rularea căruia să se poată asigura o aprovizionare oportună și mai ieftină pentru diferite administrații ale statului.

Dl. Prim Ministru confirmă acest lucru.

Dl. general Angelescu, reluând cuvântul, declară că s-a înțeles cu "Zbrojovka" în privința puștii mitraliere și că vom putea avea 4500 puști mitraliere peste maximum 2 luni. De asemenea, că "Zbrojovka" s-a angajat să facă investiții de aproximativ 200

milioane la Copșa-Cugir, pentru ca aceasta să poată fabrica la noi cele 5000 puști mitraliere prevăzute în contract. Fabricarea va începe peste 2 ½ ani cu un debit de 1500 anual.

Tot “Zbrojovka” va face și o fabrică pentru tuburi de alamă, care, de asemeni, va rămâne statului și va da concurs tehnic ca Pirotehnica să poată să lucreze cartușe în cantități masive și în perfecte condițiuni după 10 luni.

În al doilea rând vorbește de adoptarea unui model de mască și prezintă, în acest scop, masca poloneză, care a făcut o foarte bună impresie, fiind bine studiată și ieftină.

Afirmă apoi, că, în privința măștilor, capacitatea fabricii “Radom” este de 25-30.000 pe lună, însă că Domnia-Sa a insistat și obținut să luăm 50.000 bucăți fabricate la polonezi, iar restul să-l fabricăm la noi după 6-10 luni; instalația noastră pentru măști propune să se facă în moara Popovici, pe șoseaua Ștefan cel Mare, actualmente abandonată, dar cu instalație de gaz, lumină și apă și care se poate lua în condiții avantajoase. A fost văzută de polonezi și găsită favorabilă acestui scop.

În acest fel, după 6 luni de la trecerea la realizare, am putea obține un debit de 5-10.000 măști pe lună.

Această fabrică va fi numai un început, căci cu timpul trebuie să realizăm 3-4 fabrici răspândite pe întreaga suprafață a teritoriului. Instalațiile nu ne vor costa mai mult de 10-12 milioane de fiecare fabrică.

Cu ocazia tratativelor, polonezii au declarat că se obligă a ne da inovațiile pe care le-ar introduce în interval la mască.

Pentru că secretul valorii măștii îl constituie cărbunele activ, trebuie ca fabrica care-l va produce la noi, să fie proprietatea statului. Este condiția pusă de polonezi pentru asigurarea secretului fabricației.

Ideea se poate realiza imediat:

- procurarea unui stoc de măști din Polonia;
- fabricarea măștilor la noi în țară;
- fabricarea cărbunelui activ tot la noi în țară, deoarece polonezii pretind plăți puține.

Dl. general Angelescu spune că va trata de la stat la stat această furnitură.

Generalul Antonescu arată că ar fi bine ca acest principiu să fie aplicat de acum înainte la toate comenzile ce privesc apărarea țării pentru a se termina odată cu atmosfera creată în jurul diferitelor comenzi și contracte în străinătate.

M.S. Regele este de aceeași părere și aprobă măsura.

Dl. General Angelescu mai declară că, în ce privește cablul pentru transmisiuni, se va adresa tot polonezilor pentru că sunt în măsură să ne procure acest material și este și de foarte bună calitate.

M.S. Regele confirmă faptul și este de părere să se ia numai de la polonezi.

Dl. General Angelescu arată că pentru recontrolarea a 5000 proiectile, am cheltuit 14 milioane, ceea ce revine la 2800 lei de proiectil. Operațiunea o consideră și eșuată și foarte scumpă.

Din această cauză s-a opus la angajarea altor fonduri și continuarea lucrării. Este de părere să facem apel la polonezi și francezi.

Comisiile noastre tehnice să se ocupe de această chestiune.

M.S. Regele atrage atenția să nu se mai piardă timp; am pierdut destul cu comisiile care au anihilat neconținut realizarea unei opere pozitive.

După aceasta dă cuvântul generalului Antonescu.

Generalul Antonescu cere voie să dea citire studiului întocmit din Înaltul Ordin, primit la 9 martie 1934 și dă, la fiecare capitol, explicațiile necesare.

Dl. General Angelescu afirmă că a ascultat planul și spune că este irealizabil și în dezarmonie cu planul de rearmare. Este de părere că trebuie eșalonat în mai multe etape.

Referindu-se la cele afirmate de generalul Antonescu la capitolul aviație, crede că dacă s-ar da imediat suma propusă (5 miliarde) Subsecretariatul de Stat al Aeronauticii nu ar putea s-o cheltuiască decât în trei ani.

Avem numeroase sisteme de armament.

Trebuie să le simplificăm și să ne procurăm anumite brevete.

Trecând mai departe la analiza planului găsește că este foarte bine tratată chestiunea echipamentului, depozitelor de hrană și transmisiunilor.

În ceea ce privește refacerea muniției spune că această operațiune reclamă mult timp și nu se poate face ușor.

M.S. Regele întreabă pe șeful Marelui Stat Major pe ce muniții contează.

Generalul Antonescu răspunde că putem conta pe muniția de infanterie, care nu este periculoasă căci nu distruge nici arma și nu omoară trăgătorul în cazul unei funcționări defectuoase. Nu putem însă conta pe muniția de artilerie pentru că, din prima zi de campanie, tunurile pot începe să sară în aer și consecințele materiale și morale vor fi incalculabile.

Totodată, afirmă că la Reșița i s-a spus că aceste uzine sunt în măsură să se angajeze a îndeplini în foarte bune condiții operațiunea și a constatat că se pot fabrica corpuri de proiectile în cantități apreciabile.

M.S. Regele confirmă această părere, este convins de posibilitățile Reșiței și insistă ca muniția de artilerie să fie neapărat refăcută și cât mai grabnic.

Dl. general Angelescu, în continuare, nu aprobă propunerea Marelui Stat Major pentru procurarea materialului de 75 mm francez. Este contra acestei măsuri și opinează să se ia maximum 120 piese în loc de 316 cât se propune. Cât privește muniția socotește că 10 unități de foc este prea mult.

Justifică obiecțiunile cu programul de înarmare, care trebuie respectat. Astfel, aducerea materialului francez în cantitatea propusă ar mări și mai mult mozaicul armamentului nostru.

Generalul Antonescu arată că nu ar fi bine să luăm numai 120 piese pentru că, în stabilirea cifrei de 316, s-a ținut seama de principiul care stă la baza simplificării reprovizionărilor. Aceasta reclamă că, pe același front, să avem un același calibru, căci numai astfel în timpul operațiunilor, care se succed cu rapiditate, nu se vor produce încurcături în reprovizionări, ceea ce compromite reușita operațiilor.

M.S. Regele este de acord cu cele afirmate de generalul Antonescu și întreabă pe dl. general Angelescu ce obiecțiuni ar avea dacă acest material ni s-ar da în condiții foarte avantajoase.

Dl. general Angelescu răspunde că nu mai are nici o obiecțiune dacă ni se dă gratis și în acest caz preferă să luăm puține tunuri, însă cât mai multă muniție.

Trecând la obuzierul de 155 mm, cerut prin planul Marelui Stat Major, afirmă că această piesă nu este bună, este greoaie și nu se poate mișca decât pe poduri foarte bune și că Franța a scos-o din serviciu.

M.S. Regele răspunde că are alte informații în această privință.

Generalul Antonescu spune că obuzierele de 155 mm, chiar la noi au fost întrebuințate ca artilerie divizionară și că i-am schimbat destinația din lipsă de alt material de Corp de Armată.

Cât privește efectul, acest material a adus mari servicii în campania din Ungaria: într-o oră a distrus centrul orașului Szolnoc. Piesele erau trase de cai și sunt suficient de mobile.

Dl. Prim Ministru, cerând cuvântul, declară că are vederi cam deosebite de cele ale d-lui general Angelescu și roagă să-l ierte. Crede că poate fi iertat căci are, în alte privinți, puncte asupra cărora este de acord cu Domnia-Sa.

Declară că, consideră situația externă ca foarte gravă și, fără a fi alarmist, crede că înarmarea noastră grabnică trebuie să fie preocuparea oricărui om politic conștient de răspunderea ce o are.

Situația politică ne face să credem că mobilizarea preventivă trebuie să fie considerată cu toată seriozitatea.

Domnia-Sa nu vede imediat posibilă o conflagrație generală.

Specialiștii și cunoscătorii cu care a vorbit văd această conflagrație mai depărtată (2 ani), pe când mobilizarea preventivă poate, de pe o zi pe alta, să fie necesară a se produce.

Plecând de la această premiză și ascultând cele afirmate, atât azi, când și în ședința anterioară, de Șeful Marelui Stat Major, constată că situația noastră este din cele mai grele.

Avem un mare program de dotare, care trebuie pus în aplicare la 1 aprilie viitor.

Acest program îl vom realiza cu toată perseverența, dar programul acesta nu poate soluționa în mod favorabil problema considerată și concretizată prin studiul făcut de generalul Antonescu.

Trece apoi la analiza punct cu punct a celor comunicate consiliului de dl. general Angelescu.

Măștile. Ni s-a propus că putem avea 50.000 măști într-un an. Aceasta înseamnă că ne trebuie minim 4 ani pentru a obține măștile cerute.

Programul general, de care a vorbit dl. general Angelescu, este un program de timpuri normale, pe care înțeleg să-l executăm. Noi vedem însă un pericol imediat.

M.S. Regele intervine și atrage atenția că de aceea s-a gândit să recurgă la bunele oficii ale Franței.

Domnul Prim Ministru subliniază din nou că nu consideră prin soluția propusă de Marele Stat Major că se deranjează programul de ansamblu, care rămâne în vigoare și se ameliorează. Dar se întreabă ce facem noi dacă probabilitatea unei mobilizări se pune în 6 luni sau un an?

În consecință, subliniază, încă o dată, că nu este vorba de o abatere de la planul de lucru de lungă durată, este însă vorba de a elabora un plan nou pentru o situație nouă.

De aceea crede că trebuie dată multă atenție planului propus de șeful Marelui Stat Major, a cărei realizare o vede în 4 etape. În acest scop declară că a cerut o nouă jertfă financiară Guvernului și va lua, la nevoie, hrana din gura noastră, a tuturor, numai ca să facem ceva pentru armată.

În primul rând vom acționa în țară ca să ameliorăm și completăm comenzile de material și echipament. În 4-6 luni trebuie să simțim rezultatele.

În al doilea rând, ne vom îndrepta către ajutorul străin și în această privință nu vede un ajutor mai calificat decât al Franței, care se poate prezenta sub 3 aspecte:

a) Gratuitatea. Cu persoana chemată și cu reprezentanți calificați din Guvernul francez vom vedea în ce măsură răspund la apelul nostru. Când noi contribuim cu sânge, ei sunt datori să contribuie cu un ajutor material.

b) Ce ne poate da cu titlu de împrumut, din ce are în depozite, urmând ca, după întrebuintare în scopul știut, să le restituim.

c) Ce ne poate ceda pe credit lung și preț redus.

În baza acestui întreit aspect al problemei vom duce tratativele noastre cu Guvernul francez.

Afirmă că, dacă vom avea succes, nu se va da înapoi de la o derogare de la planul nostru general de înarmare, fiindcă găsește mai bine să fim înarmați mediocru decât total dezarmați.

Dl. general Angelescu, întrerupând, spune că obuzierul de 155 mm nu-l putem trage cu cai și preferă să ni se dea mortarul "Brandt".

Dl. Prim Ministru, reluând cuvântul, spune că, pentru o realizare rapidă, vom lua, de la Guvernul francez, tot ce ne va putea da. În cadrul acestei idei de bază trebuie să obținem maximum de realizări.

Dl. general Angelescu, revenind asupra celor ce a afirmat pentru materialul de 75 mm, declară că admite să luăm muniții oricât de multe, însă face rezerve asupra numărului de piese și insistă să luăm cât mai puține.

Dl. Prim Ministru ia act de cele ce-a auzit prin glasul șefului Marelui Stat Major și pentru a afirma încă o dată mai mult dorința de a trece la realizări grabnice declară că, similar procedului întrebuintat în alte ramuri de activitate, va înființa o delegație militară a Guvernului, care se va întruni cel puțin o dată pe săptămână pentru a urmări de aproape execuția programului.

Își ia ferm acest angajament și roagă să ia parte: cei 2 miniștri militari și dl. Subsecretar al Aerului, care vor lucra sub președinția sa.

M.S. Regele găsește foarte bună măsura și pentru a-și manifesta dorința de a urmări pas cu pas activitatea, roagă pe dl. Prim Ministru ca, din 2 în 2 săptămâni, ședințele să aibă loc la Palat, la care va asista și șeful Marelui Stat Major.

Dl. Irimescu, luând cuvântul, declară că se suprapune în totul, ca idei și program, cu ceea ce a spus dl. Prim Ministru. Planul de ansamblu să-l urmărim cu răbdare și perseverență până la limitele lui posibile.

Sprrijină apelul la Franța pe necesități politice.

În ceea ce privește aviația, situația noastră de astăzi este acceptabilă. Ne prezentăm cu 200 avioane în loc de 400. Nu avem însă formați piloți și ne lipsesc echipamentele de bord, bombele trebuie încărcate etc.

Trebuie să ne facem o apărare antiaeriană care reclamă, de altfel, suma cea mai mare.

Generalul Antonescu declară în această privință că, în caz de mobilizare "preventivă", noi am avea mijloace de A.A. pentru frontul de Vest. Chestiunea apărării teritoriului complicând însă problema, s-a luat - pentru motive aduse la cunoștința M.S. Regelui - măsuri ca să o adaptăm la teritoriu pe alt front. S-ar putea aduce imediat și întrebuinta, fără inconveniente, acest material pe frontul de Vest, cu condiția ca să ne ocupăm de muniția necesară și, în același timp, să se realizeze programul de A.A. cerut de dl Irimescu.

Dl. ministru al Apărării Naționale, luând cuvântul, afirmă că, pentru început, poate pune imediat în funcție fabrica de bocanci, care poate da 35.000 perechi pe lună, dar până va putea să livreze materialul brut tăbăcăria de la Bucovăț, va trebui să ne adresăm tăbăcăriilor particulare sau străinătății.

Dl. Prim Ministru se opune acestei ultime idei și cere să se caute soluții în țară.

Dl. general Uică (ministrul Apărării Naționale) vorbește apoi de fabrica de conserve de la Deva, care s-ar putea lua cu câteva sute de mii de lei și de fabrica de pesmeți de la Manutanța, care poate fi, curând, pusă în stare de funcționare.

Mai dă informații asupra postavului și a confecționării echipamentului; propune a lua, la rigoare, din depozitele din interior și în special, de la Corpul 5 Armată.

Generalul Antonescu face obiecțiuni la ultima propunere a d-lui general Uică. Cere ca, pentru gamele, bidoane, căști, corpuri proiectile, să ne adresăm industriilor din țară: I.A.R. și Reșița, utilate și capabile să facă aceste furnituri.

M.S. Regele, conchizând, ordonă generalului Antonescu să încheie proces-verbal și să înmâneze fiecăruia partea de program care-i revine.

GHEORGHE TĂTĂRESCU
General NICOLAE UICĂ¹
General adjutant PAUL ANGELESCU
General ION ANTONESCU
Inginer RADU IRIMESCU

Arhivele Militare Române, fond M.St.M. Secția 1 Organizare-Mobilizare, dosar nr.crt. 1547, f. 2-13.

¹ General de divizie *Nicolae Uică* (infanterie), născut la 02.02.1877. Grade: sublocotenent - 01.07.1899, locotenent - 10.05.1904, căpitan - 10.05.1908, maior - 01.04.1914, locotenent-colonel - 01.11.1915, colonel - 01.09.1917, general de brigadă - 01.01.1924, general de divizie - 10.01.1924, trecut în rezervă - 15.02.1938.

Studiu
întocmit în baza Înaltului Ordin al M.S. Regelui cu ocazia
consfătuirii care a avut loc la Marele Stat Major în ziua de 9 martie 1934

La această consfătuire au luat parte, sub președinția M.S. Regelui:

- Gheorghe Tătărescu, Prim Ministru;
- General de corp de armată adjutant Paul Angelescu, Ministrul Munițiilor;
- General de divizie Nicolae Uică, Ministrul Apărării Naționale;
- Inginer Radu Irimescu, Subsecretar de Stat al Aerului;
- General Ion Antonescu, Șeful Marelui Stat Major.

I. - IPOTEZA

Mobilizarea “preventivă” a Corpurilor 6 și 7 armată; Corpului Vânătorilor de Munte; Diviziilor 1 și 3 cavalerie; a toată Aviația.

Total:

- 10 divizii infanterie
- 2 divizii cavalerie
- 41 escadrile aviație.

II. PENTRU REALIZAREA IPOTEZEI TREBUIE SĂ SE EXECUTE:

A. - În prealabil și neapărat:

1. Completarea echipamentului și îmbrăcăminte, arătate în Anexa nr. 1¹.
- Valoare - 1.484.932.392 lei
2. Completarea hranei ordinare și de rezervă, arătată în Anexa nr. 2.
- Valoare - 168.189.620 lei
3. Completarea efectivului în cai, arătat în Anexa nr. 3.
- Valoare - 63.892.300 lei
4. Completarea materialului de aviație și A.C.A., arătat în Anexa nr. 4.
- Valoare - 4.848.242.647 lei
5. Completarea materialului de transmisiuni, arătat în Anexa nr. 5.
- Valoare - 237.584.130 lei
6. Completarea materialului sanitar și veterinar, arătat în Anexa nr. 6.
- Valoare - 174.156.000 lei

Total - 6.976.997.089 lei

B. În prealabil, dacă situația politică permite; dacă nu, pe timpul mobilizării, însă într-un timp foarte scurt:

1. Completarea armamentului și munițiilor, arătate în Anexa nr. 7.
- Valoare - 2.126.631.000 lei
2. Lucrări de îmbunătățire la căile ferate și drumuri, arătate în Anexa nr. 8.
- Valoare - 553.653.160 lei
3. Completarea materialului de geniu, arătat în Anexa nr. 9.
- Valoare - 313.328.904 lei
4. Completarea materialului de protecție contra gazelor, arătat în Anexa nr. 10.
- Valoare - 1.484.649.000 lei

¹ Anexele 1-14 nu se publică.

5. Completarea materialelor de recunoaștere, observare, tragere și hărți, arătate în Anexa nr. 11. Valoare - 250.997.030 lei

6. Completarea harnașamentului, samarelor, bucătăriilor și cărucioarelor, arătate în Anexa nr. 12.

- Valoare - 359.880.000 lei

Total - 5.100.139.094 lei

III. PROCURAREA MATERIALELOR

A. Materiale de procurat “în prealabil și neapărat”:

- din țară, valoare - 2.606.544.742 lei

- din străinătate, valoare - 4.370.452.347 lei

Totalul cheltuielilor pentru completările “în prealabil și neapărat” - 6.976.997.089 lei

B. Materiale de procurat înainte sau pe timpul mobilizării:

- din țară, valoare - 1.737.202.892 lei

- din străinătate, valoare - 3.351.940.540 lei

Totalul cheltuielilor de făcut înainte, dacă e posibil, sau pe timpul mobilizării - 5.089.143.432 lei

IV. ÎNTREȚINEREA ARMATEI MOBILIZATE

Costul întreținerii armatei mobilizate pe timp de 30 zile, (soldă, hrană, combustibil, luminat, furaje și chiria animalelor de rechiziție), se arată în Anexa nr. 13;

Valoare -613.390.658 lei

V. TOTALUL GENERAL AL COSTULUI MOBILIZĂRII PREVENTIVE

A. - Materiale de procurat:

- din țară, valoare - 4.343.747.634 lei

- din străinătate, valoare - 7.722.392.887 lei

B. - Întreținerea pe 30 de zile.

- Valoare - 613.390.658 lei

- Total general - 12.679.531.179 lei

În cazul când situația politică impune o grabnică completare a lipsurilor, va trebui să renunțăm la repararea armamentului și regenerarea munițiilor în țară, operațiuni care cer timp îndelungat, pentru a înlocui tot materialul de artilerie cu piese și muniții noi.

Diferența în plus pentru cumpărarea materialului nou se arată în Anexa nr. 14, care se ridică la suma de 10.353.800.000 lei.

Adăugată la totalul general ridică costul total al mobilizării preventive (material și întreținere pe 30 zile) la suma de -23.033.131.179 lei.

*

OBSERVAȚII

1. Sumele parțiale și totale, date în acest studiu, nu au decât o valoare aproximativă.

Prețurile unitare au fost luate după datele vechi pe care le posedă Marele Stat Major și din care, în prezent, multe sunt micșorate. Astfel, masca contra gazelor a fost socotită 2000 lei; o fabrică din o țară aliată se angajează a ne-o vinde cu 700 lei etc.

Marele Stat Major, neavând atribuții de ordin administrativ, nu are nici organele necesare pentru procurarea și controlarea prețurilor. Calculele nu au deci decât o valoare relativă și pot servi numai ca simple informații.

2. Dacă se comandă corpuri de proiectile în țară și între timp se montează la noi ateliere pentru încărcarea proiectilelor, fabricarea explozivilor, a tuburilor de cartușe etc. sumele date în prezentul studiu pot fi cu mult micșorate.

3. În cazul când Corpurile 6 și 7 armată mobilizează numai diviziile active, valoarea tuturor calculelor de mai sus se reduce cu aproximativ 20 %.

p. Șeful Marelui Stat Major
General ION ANTONESCU

Arhivele Militare Române, fond M.St.M. Secția 1 Organizare-Mobilizare, dosar nr.crt. 1547, f. 22-26.

MARELE STAT MAJOR
Secția 4 [Dotare]

22 martie 1934

Notă de serviciu

Constatându-se, în organizarea actuală a unităților de automobile: lipsa completă de dotare; omisiunea organelor de: reparații, întreținere, aprovizionare și depanaj și insuficiența mijloacelor la unele comandamente, Secția a 4-a, de acord cu Secția a 6-a și cu avizul Secției a 3-a și al Inspectoratului General al Geniului, a întocmit alăturatul studiu¹ asupra reorganizării și dotării unităților de automobile.

Prin acest studiu se propune a se aproba:

1. Tabelele de dotarea unităților auto.
2. Crearea unităților de ateliere și material auto la Armată și M.C.G., care lipsesc, precum și a Batalionului de Autoturisme.
3. Crearea trenului cu cisterne [de] benzină și secțiilor de autocisternă, pentru asigurarea aprovizionărilor cu combustibil.
4. Transformarea Batalionului Tracțiune Auto al Armatei în Regiment Automobile, prin crearea Batalionului Ateliere, arătat la punctul 2 și prin mărirea numărului de companii:
 - 1 batalion a 2 companii autocamioane, în loc de o companie;
 - 1 batalion autobuze a 3 companii, în loc de 2 companii autobuze.
5. Să se introducă, în organizarea unităților, Grupul de recunoaștere.
6. Rechiziționarea atelierelor de automobile și depozitelor de benzină particulare, pentru asigurarea reparațiilor și carburantului.

Justificarea acestor propuneri și detaliile se arată în studiul anexă.

Șeful Secției 4 Dotare
Colonel THEODOR IONESCU²

Rezoluție:

24 martie 1934

Aprob propunerile. Se va trece la executare, făcându-se măsurile clare pentru planul de mobilizare pe 1933.

Trebuie însă studiată și legiferată clar chestiunea rechizițiilor autovehiculelor. Astfel rămânem ca din prima zi de mobilizare să rechiziționăm toate rablele și să transformăm într-un vast cimitir de automobile în spatele armatelor.

General ION ANTONESCU

Arhivele Militare Române, fond M.St.M. Secția a 4-a Dotare, dosar nr.crt. 138, f. 16.

¹ Nu se publică.

² General de brigadă (artilerie) *Theodor Ionescu*, născut la 17.06.1882. Grade: sublocotenent - 01.07.1907, locotenent - 01.07.1910, căpitan - 01.04.1915, maior - 01.04.1917, locotenent-colonel - 01.04.1920, colonel - 25.03.1928, general de brigadă - 16.10.1935.

Jurnal

Consiliul de Miniștri, în ședința de la 24 martie 1934, luând în deliberare referatul domnului ministru al Apărării Naționale, sub nr. 13885 din 23 februarie 1934 și considerând cele expuse în el;

Potrivit art. 80 și 90 din Legea contabilității publice.

Decide:

Art. 1. Autorizează Ministerul Apărării Naționale (Subsecretariatul de Stat al Aerului) să încheie contract, prin buna învoială, cu Societatea Industria Aeronautică Română (I.A.R.) pentru achiziționarea a:

- 20 avioane vânătoare I.A.R. tip 14 pe prețul unitar de 1.600.000 lei sau, în total - 3.200.000 lei;

- Piese de schimb pentru aceste avioane - 2.000.000 lei;

- Un avion de vânătoare I.A.R. (prevăzut cu motor "Hispano Suiza" 500 CP, seria nr. 421217 proprietatea statului), împreună cu resturile probei statice, în valoare de - 2.100.000 lei;

- Un avion de vânătoare I.A.R. (prevăzut cu motor "Lorraine-Dietrich" 450 CP, nr. 674 proprietatea statului), în valoare de - 1.200.000 lei;

- Un avion de școală I.A.R. (prevăzut cu motor de "Havilland Gipsy" 130 CP, seria nr. 5179, proprietatea statului), împreună cu resturile probei statice în valoare de - 1.390.000 lei;

- Un avion de vânătoare I.A.R. (prevăzut cu motor "Bristol" 500 CP, tip "Mercury", seria 4516, proprietatea statului), în valoare de - 1.750.000 lei;

- Un avion de vânătoare I.A.R. (prevăzut cu motor "Gnome et Rhone" 9 Krsd, proprietatea statului), în valoare de - 2.500.000 lei;

Total - 42.940.000 lei.

Art. 2. În contract se prevede ca plata cheltuielilor respective să se facă astfel:

- 8.588.000 lei - avans 20% la semnarea contractului, conform art. 110 din Legea contabilității publice în exercițiul 933/34;

- 34.352.000 lei - pe bază de situații provizorii, conform art. 110 din Legea contabilității publice, în rate lunare ce nu vor depăși suma de 5.000.000 lei, începând din luna aprilie 1934, în exercițiul 1934/35.

Art. 3. Cheltuiala, în suma de 8.588.000 lei, reprezentând cota parte ce se achită în exercițiul 1933/34, se suportă din Fondul Național al Aviației de la art.223.

Art. 4. Domnii miniștri de Finanțe și cel al Apărării Naționale sunt însărcinați cu aducerea la îndeplinire a prezentului Jurnal.

Arhivele Militare Române, fond Subsecretariatul de Stat al Aerului, dosar nr.crt. 419, f. 57.

Instrucțiuni pentru motorizarea armatei

1. Statele din Occident: Franța, Anglia, Italia etc. au început să motorizeze o bună parte din mijloacele de luptă, realizând chiar mari unități complet motorizate.

Mecanizarea și industria de război, practică intens în Rusia, ne face să deducem că inamicii din est vor folosi în contra noastră asemenea mijloace; la fel este cazul cu ungurii, care motorizează pe o scară intensă.

2. Față de această situație armata română nu poate continua să rămână în afară de avantajele pe care i le pune la dispoziție tehnica modernă.

În acest scop Secțiunile 1, 3 și 4 vor întocmi un Studiu¹, care va servi de bază pentru un “Plan general de motorizarea armatei” și “Organizarea mijloacelor de transport rapide”.

3. Studiul va cuprinde:

A. Mijloacele care ne trebuie și posibilitățile de a ni le procura.

Data fiind situația financiară și industrială actuală a țării noastre, se va conta și pe mijloacele existente în țară - folosite în industrie și agricultură - și se va ține seamă că această operă - reclamând bani mulți - nu se poate înfăptui decât în etape succesive.

Se va stabili și o ordine de urgență a realizărilor.

B. Organizarea mijloacelor de transport rapide și întrebuințarea lor.

C. Dotarea cu mijloace rapide de transport se va face în ordinea de urgență tactică și operativă, pe arme și mari unități, după următoarele norme:

a) Armele.

Infanteria:

- Armamentul de însoțire imediată,
- Carele de luptă.

Artileria:

- Artileria de corp de armată mai grea decât 3000 kg;
- Restul artileriei de corp de armată;
- Artileria divizionară (în ce măsură ar fi necesar);
- Rezerva generală de artilerie.

De studiat tractoarele engleze sistem “Dragoon” sau cele similare.

Geniu:

- Unități de transmisiuni;
- Companii de poduri ușoare;
- Companii de poduri grele.

Cavaleria:

- Grupul de recunoaștere divizionară;
- Grupul recunoaștere de corp de armată;
- Câte o brigadă la fiecare divizie de cavalerie.

Servicii:

- Brutăriile de campanie;
- Formațiunile de servicii pentru transportul munițiilor, al hranei și al răniților.

¹ Vezi documentul următor.

b) Marile Unități.

1. Acoperirea
2. Rezervele strategice
3. Diviziile de cavalerie
4. Divizii motorizate.

Studiul va fi întocmit prin conlucrarea celor trei secții și sub conducerea șefului Secției a 3-a. Lucrările secțiilor vor fi separate, însă vor fi prezentate de Secția a 3-a până la 20 mai anul curent.

p. Șeful Marelui Stat Major
General ION ANTONESCU

Arhivele Militare Române, fond M.St.M. Secția a 4-a Dotare, dosar nr.crt. 145, f. 11-13.

MOTORIZAREA [ARMATEI]

I. Considerații generale

Forma pe care a luat-o războiul modern, caracterizat prin fronturi mari și prin efective numeroase și armament greu și puternic, a făcut ca cei doi factori importanți ai strategiei, masa și viteza să nu poată fi satisfăcuți în cantitate suficientă, pentru a răspunde nevoilor din cauza mijloacelor de deplasare prea încete și a organizării interioare, atât a marilor unități, cât și a micilor unități.

Arta militară a comandantului nu-și mai găsește justa realizare, nu din cauza concepției, ci din cauză că factorii actuali de masă și viteză nu răspund cerințelor războiului modern și aceasta poate fi explicată prin următoarele cauze:

- Căile ferate au un traect fix și cu capacități invariabile în timpul relativ scurt al războiului.

De aici necesitatea completării lor prin mijloace de transport auto.

- Etapele de deplasare ale marilor unități sunt prea mici și strâns legate de efortul fizic al oamenilor și animalelor. Din această cauză fronturile nu pot fi îmbrățișate la timp prin manevra forțelor.

- Structura organică a unităților face ca marile unități să fie prea greoaie prin complexul armelor și serviciilor care o compun și care trebuie să fie nedespărțite, în indiferent ce situație operativă se găsește. Deci, corectivul necesar: retragerea înapoi a unora din mijloace, care trebuie să fie foarte mobile pentru a putea acționa în linia I.

- Posibilitățile actuale ale armelor nu satisfac nevoile operative, prin împiedicarea realizării surprinderii (pregătirea de artilerie, trecerea cursurilor de apă, obstacolul etc.) și prin îngreuierea operațiunilor preliminarei bătăliei (însoțirea infanteriei, acțiunea artileriei grele etc.).

Aceste greutăți au fost simțite din timpul războiului mondial, dar greutățile de ordin tehnic n-au putut satisface dezideratele operațiunilor moderne decât într-o foarte mică măsură, prin utilizarea transportului automobil (la început dezorganizat) și prin apariția carului de luptă.

După război, relațiile spirituale între cerințele războiului modern și spiritul creativ al tehnicii a progresat considerabil, încât astăzi ne găsim în situația nu numai că toate dezideratele trase din învățămintele războiului mondial sunt satisfăcute, dar idei noi se nasc, care caută să dirijeze pe o cale cu totul caracteristică războiul viitor.

Cine întrevide războiul viitor consideră ca mijloace de primă importanță: aviația, gazele și motorizarea.

Nu credem astăzi că mai este necesar a documenta necesitatea motorizării. Ea se impune prin sine însăși; și cu voia, sau fără voia unora, a ajuns arma de primă importanță a războiului modern.

Întrebării, dacă caracteristica teatrelor noastre de operațiuni permite o motorizare, îi răspund însăși mijloacele actuale “vehicule pentru orice teren”, căci, cu atât mai mult noi, care nu avem comunicații bune și suficiente, trebuie să motorizăm, pentru a putea mări posibilitatea de realizare a masei și vitezei față de fronturi și efective mari, prin unități puternice în foc, capabile a se mișca repede în orice teren.

Ceea ce caracterizează motorizarea armatei noastre, este modul de aplicare al ei, față cu doctrina și posibilitățile noastre.

În ceea ce privește principiul de bază al motorizării s-au emis, până în prezent, trei idei (trei școli):

1. Reorganizarea completă a armatei de uscat, transformând-o în unități complet motorizate (Anglia și în parte Statele Unite).

2. Reorganizarea actuală a armatei, prin utilizarea de unități motorizate în cadrul actualelor mari unități și organizarea câtorva mari unități motorizate (divizii) în scop ofensiv (Franța):

- invadarea teritoriului inamic și stingherirea mobilizării;
- ocuparea punctelor importante strategice pe teatrul inamic.

3. Reorganizarea actuală a armatei prin utilizarea de unități motorizate, fără a renunța la actualele principii tactice (Germania).

Dintre aceste doctrine, cea mai potrivită armatei noastre o considerăm pe cea de a treia și aceasta pentru următoarele motive:

- Nu ne găsim în situația Angliei de a stăpâni întinse dominioane, cu populație relativ nearmată și unde își poate găsi o bună aplicare prima doctrină.

- Atâta timp cât există glonțul, există și necesitatea organizării la teren și implicit a stăpânirii terenului. Deci, existența infanteriei și organizarea armatei în jurul ei ca armă principală.

- Nu avem posibilități tehnice pentru o prea bogată dotare cu material de motorizare.

Și cum este știut că materialul de motorizare evoluează foarte repede, ne-am găsi, continuu, în urmă, demodați, incompleți și inferiori.

- Crearea de mari unități motorizate (divizii motorizate) preconizate de francezi în scop ofensiv, sunt întruchipări teoretice. Organizarea lor ar putea să dea rezultate foarte frumoase; dar, cum în mod practic nu s-a împlinit nimic și nu avem învățăminte în această direcție, putem aștepta realizarea lor la armatele apusene, căci introducerea lor ulterioară nu influențează cu nimic principiul admis în organizarea noastră.

Astfel că, putem stabili, încă o dată, că la baza organizării motorizării armatei române stă principiul:

a) Folosirea motorizării pentru a mări mobilitatea și puterea de acțiune a actualelor mari unități prin respectarea principiului: infanteria cucerește și stăpânește terenul, celelalte arme conlucrează cu ea la victoria finală.

b) Folosirea motorizării pentru a mări calitățile armelor în aplicarea principiilor tactice.

c) Folosirea motorizării pentru a rezolva anumite greutăți ce rezultă din actuala organizare, pentru războiul modern.

*

* *

Motorizarea aduce cu sine: mobilitate, putere de foc și invulnerabilitate. Dar aceste trei calități nu pot fi realizate complet pentru toate cerințele. De aceea, trebuiește speculată organizarea lor pentru a obține elementul cel mai corespunzător, astfel:

În câmpul strategic, comandantul manevrează forțele sale și pentru realizarea masei utilizează la extrem viteza mijloacelor de deplasare.

Deci, în ceea ce privește motorizarea în câmpul strategic, vom căuta să realizăm mobilitatea și implicit adaptarea mijloacelor cu posibilități maxime de deplasare.

În câmpul tactic, unitățile trebuie să învingă greutățile terenului, ceea ce ne face să conchidem că viteza cedează cerinței unei mai mari puteri de tracțiune în teren accidentat.

Pentru unitățile de luptă se cere, în plus, pe lângă condiția de mai sus și invulnerabilitatea armamentului, adică blindaj. Dar un blindaj bun este în detrimentul mobilității și al deplasării în teren. De aici necesitatea ca, în analizarea mijloacelor tactice de acțiune, să se cumpănească pentru fiecare în parte nevoia unei bune mobilități, sau a unei mai bune invulnerabilități.

II. Motorizarea strategică

a) În cadrul Marelui Cartier General (M.C.G.).

Am arătat, mai sus, că motorizarea în câmpul strategic oferă comandantului posibilitatea unei deplasări rapide a marilor unități sau a unor elemente de întărire.

Lăsând la o parte chestiunea transporturilor auto, care se arată în capitolul transporturile auto, M.C.G. are nevoie de anumite elemente de întărire pe care să le poată deplasa, întărind un front sau altul și anume de artileria din rezerva generală.

Această rezervă de artilerie, prin faptul că ea trebuie să manevreze pe distanțe foarte mari, trebuie să dispună de mijloace rapide de deplasare: dar, în același timp, aceste mijloace trebuie să fie capabile ca, odată ce artileria a ajuns pe front, să-i dea posibilitatea de a intra în poziție, adică să fie capabilă a merge cu viteză pe șosele și a manevra apoi în teren natural.

Din aceste două condiții, prima primează.

În cadrul M.C.G. socotim ca necesar să se organizeze următoarea artilerie de rezervă generală:

- 3-5 regimente artilerie grea de mare putere;
- 5 regimente artilerie (câmp).

Artileria grea de mare putere, va cuprinde artileria de calibru 200-400. Pentru aceasta trebuie tractoare puternice și cu viteză de cel puțin 20-30 km/oră.

Artileria de câmp va trebui să fie foarte mobilă, cu viteze medii superioare la 30 km/oră, adică capabilă a face etape zilnice superioare la 100 km.

Ca material realizat până în prezent și care ar răspunde condițiilor de mai sus este autoșenila elastică și anume:

- tractorul "Somua-Kegrésse" pentru artileria grea;
- tractorul "Citroen-Kegrésse" pentru artileria de câmp.

Acest material oferă viteze mari de deplasare pe șosele și, totodată, posibilitatea de a manevra în teren accidentat (experiențele din Basarabia în anul 1932 la care am luat parte).

*

* *

Ca mijloace de transport auto M.C.G. trebuie să dispună de formațiunile necesare a deplasa cel puțin infanteria a 2 divizii de infanterie.

Pentru aceasta, în raport cu disponibilitățile teritoriale, considerăm ca absolut necesare la dispoziția M.C.G.:

- 5 batalioane autobuze;
- 5 batalioane autoturisme;
- 5 companii autocamioane.

Teritoriul este capabil a ne furniza astăzi: 3 batalioane autobuze, 5 batalioane autoturisme și 5 companii autocamionete; adică în minus 2 batalioane autobuze, care, prin dezvoltarea traficului, sperăm ca, în curând, să fie completate.

Aceste autovehicule nu se pot mișca decât pe șosele bune. De aici grija unui foarte bun Serviciu al drumurilor și necesitatea motorizării unor unități de pionieri (la capitolul pionieri).

Tehnica actuală a automobilelor a creat automobilele pe 6 roți, cu calități de deplasare și pe șosele proaste, pe drumuri și în teren natural. De unde nevoia ca, treptat, autovehiculele curente să fie înlocuite cu autovehicule pe 6 roți.

Ca un început, am prevăzut la M.C.G. 3 companii autocamioane pe 6 roți, având în vedere că aceste mijloace trebuie procurate din străinătate.

Se impune a se lua măsuri pentru facilitarea introducerii acestor autovehicule - măsuri care se arată jos la capitolul corespunzător.

În ceea ce privește transportarea diviziilor de infanterie din rezervă, trebuie să se țină seama de principiul:

- Marea unitate trebuie transportată complet, cu toate elementele ei, pentru a fi capabilă de acțiune.

Ori, prin sistemul arătat mai sus, nu se transportă decât infanteria. Urmează că, trebuie neapărat să se prevadă transportarea artileriei divizionare și a serviciilor.

Artileria Divizionară.

Transportarea artileriei divizionare se poate satisface în două feluri:

a) Transportarea ei prin mijloace autocurente.

Acest sistem, întrebuințat în parte în timpul războiului mondial, se preconizează și astăzi.

Sistemul întâmpină greutăți din cauza: materialului numeros necesar în detrimentul infanteriei, greutății de îmbarcare și limitarea transporturilor numai la șosele bune.

Din această cauză transportarea artileriei divizionare pe autocamioane este recomandabilă numai la extrem.

b) Soluția oferită de motorizare este: artileria de câmp din rezerva generală sau rezerva armatelor.

Din momentul în care infanteria unei divizii este transportată cu auto, se recomandă a împinge unități de artilerie de câmp motorizate din rezerva Comandamentului.

Această artilerie va înlocui artileria divizionară, până când ea va putea sosi pe front, fie pe jos, fie transportată cu trenul.

Serviciile

Dacă artileria divizionară nu poate fi transportată în condiții mulțumitoare, cu atât mai greu pentru servicii.

Soluția:

- A dispune de mijloace automobile în rezerva Comandamentului cu care se va aproviziona divizia pe noua zonă până la sosirea serviciilor (autovehicule cu 6 roți).

- A avea la dispoziție, în rezervă, anumite servicii motorizate cu care se vor satisface nevoile pe câmpul de luptă ale unităților (bucătării, trenuri de muniții etc.).

Această soluție este remarcabilă în mod tranzitoriu, până la motorizarea completă a tuturor serviciilor, lucru irealizabil în decursul celor 10-20 de ani ce urmează.

*
* *

În cadrul armatei

Motorizarea în cadrul armatei pune două probleme:

- Motorizarea unităților din rezerva Armatei, spre a le da o mai mare mobilitate.
- Ușurarea diviziilor și corpurilor de anumite unități, necesare numai în anumite operațiuni; și implicit motorizarea acestora pentru a putea fi împinse în timp util pe front.

Din prima categorie, așa cum s-a arătat și la M.C.G., armata trebuie să dispună de o rezervă de artilerie.

Această rezervă ar cuprinde:

- 3-5 regimente artilerie grea
- 5 regimente artilerie câmp
- 1 regiment artilerie A.A.

Condițiile arătate pentru artilerie, din rezerva generală, trebuie satisfăcute și pentru artileria din rezerva armatei; și, în consecință, materialul propriu ar fi:

- pentru artileria grea, tractoare “Somua-Kegrésse”;
- pentru artileria de câmp, tractoarele “Citroen-Kegrésse”.

Regimentul de artilerie A.A. se organizează cu vehicule specializate și anume autocamioane pe 6 roți și autoșenile “Citroen-Kegrésse”, având montate pe ele: tunurile, mitralierele, proiectoare, aparatele de ascultare etc.

*
* *

Din categoria a doua, adică unități necesare corpurilor și diviziilor, dar mânuite de armată, trebuie prevăzute.

- Batalioane de care de luptă;
- Baterii mortiere de tranșee;
- Companii poduri;
- Care amfibie.

Batalionul de care, principial ar trebui să se găsească la corp, care le fixează însărcinarea pe front, punându-le la dispoziția diviziilor.

Pentru a ușura corpul și mai ales pentru a da posibilitatea armatei ca să dozeze aceste unități după nevoile frontului, am grupat batalioanele de care de luptă la armată, socotit la un batalion fiecare corp de armată, plus o rezervă de 1-2 batalioane.

Astăzi, acest lucru este posibil mai bine ca în trecut, din cauză că materialul actual se bucură de o mult mai mare mobilitate ca materialul vechi (15 km/oră mediu, față de 2-3 km/oră).

În ceea ce privește principiul avut în vedere la organizarea batalioanelor de care, precum și a materialului se arată la capitolul “Care de luptă”.

Baterii mortiere de tranșee

Bateriile mortiere de tranșee ar trebui să se găsească în organizarea diviziilor.

Tehnica actuală ne servește prin tipul “Carden Loyd” un mortier de tranșee purtat pe tanchet (car ușor “Carden Loyd”) cu posibilități de deplasare de circa 45 km/oră; merge pe orice teren; iar mortierul poate fi ușor și în minimum de timp așezat la teren.

Prin acest material problema mortarilor de tranșee este foarte practic soluționată. Armata poate grupa baterii de mortiere în punctul pe care-l dorește, gata a acționa în oricare parte a frontului echipate complet.

Companii poduri

Astăzi s-a prevăzut a se dota fiecare corp de armată cu câte o companie pod râuri, iar la Armată o companie pod greu.

Mijloacele rudimentare de transport au făcut dovadă că aceste unități nu corespund mobilității necesare; în plus, împiedică realizarea secretului trecerilor - condiție primordială în trecerea cursurilor de apă și sunt insuficiente pentru a organiza o trecere.

Motorizarea soluționează aceste grave inconveniente.

Ea oferă capacitate de transport și viteză. Astfel că, unitățile de poduri pot sta grupate înapoi și numai la momentul oportun să fie deplasate - cu suficientă viteză - pentru executarea trecerii.

Această motorizare, trebuind să fie executată în etape succesive, cuprinzând, în primul moment, transformarea materialului actual și apoi completare prin materialul modern, am socotit inutil ca în cadrul corpului de armată să rămână 1-2 companii poduri râuri - la început trase prin tractoare agricole mai târziu prin mijloace specializate; iar în cadrul Armatei să se organizeze: 1 campanie pod greu, 3 companii poduri râuri și 2 companii ambarcațiuni, cu care să se completeze necesarul trecerilor.

Companiile poduri din cadrul Armatei trebuie, de la început, să fie organizate cu material modern, purtate pe autocamioane a 6 roți și capabile a executa etape zilnice de circa 100 km.

*

* *

În ceea ce privește transporturile auto, Armata trebuie să fie în măsură să transporte, dintr-o dată, infanteria unei divizii. Organizarea actuală nu-i permite decât transportarea dintr-o dată a unui singur regiment de infanterie, sau din trei transporturi infanteria unei divizii. Mijloacele teritoriale nu permit a mări această organizare în cursul a cel puțin 5 ani următori.

Cele ce am expus pentru M.C.G., relativ la transportarea diviziei de infanterie, se aplică și la Armată, adică Armata trebuie să dispună de artilerie de câmp motorizată și servicii cu care să doteze divizia transportată până la sosirea artileriei și a serviciilor sale.

În organizarea de mai sus s-a prevăzut, în rezerva de artilerie a Armatei, 2 regimente de artilerie, cu care Armata poate satisface și această necesitate. De asemenea, Armata trebuie să dispună de serviciile motorizate strict necesare (bucătării, aprovizionare, sanitar etc.), în același scop.

În spirit de economie am socotit că serviciile motorizate din rezerva M.C.G., pentru satisfacerea marilor unități transportate prin mijloace auto, să fie restrânse la început numai în cadrul Armatei; căci M.C.G., manevrând 1-2 divizii de pe un front pe altul, va găsi aceste servicii în cadrul armatei.

În ceea ce privește artileria, acest artificiu este mai greu de aplicat, căci, din 2 regimente de artilerie motorizate de care dispune Armata, un regiment trebuie să satisfacă transporturile strategice pe frontul său, iar cel puțin un regiment pentru a întări

frontul - ceea ce este puțin; și în consecință, trebuie a se apela la rezerva generală de artilerie a M.C.G.

În cadrul corpului de armată

Corpul de armată, după organizarea arătată mai sus pentru M.C.G. și Armată, simte trei necesități imediate în ceea ce privește motorizarea: mobilitatea artileriei grele în teren accidentat, mobilitatea unităților de poduri și ușurarea serviciilor.

Artileria grea

Sprrijinul pe care corpul de armată trebuie să-l aducă diviziilor sale prin artileria grea este, întotdeauna, târzielnic [întârziat, n.n.] din cauza mijlocului actual de tracțiune: boi sau cai; și de unde artileria grea trebuie să fie în măsură să acționeze de la începutul operațiilor bătăliei, ea abia dacă poate interveni în cursul bătăliei.

Tehnica actuală a creat, pentru artileria grea, tractoare capabile a o purta pe șosele cu 20-30 km/oră, iar în teren accidentat cu 7-10 km/oră, putând evolua în orice teren.

Pentru artileria grea a corpului se cer alte condiții materialului de tracțiune, decât pentru artileria M.C.G. și a armatelor.

Aici nu mai este cazul a se impune o viteză maximă pe șosele; ci, din contră, este necesar, în prima ordine, un tractor puternic, capabil să evolueze în câmpul tactic al corpului de armată, în teren accidentat, mocirlos, să treacă cursurile mici de apă prin vad etc. și numai apoi i se cere să fie mobil, adică să meargă cu viteză pe șosele.

Pare că materialul tip pentru această artilerie ar fi tractorul "Pavesi", după rezultatele încercărilor la care am asistat la Dadilov și la Roșu.

Motorizarea artileriei grele a Corpului intră în prima ordine de urgență. Și cum tractoarele "Pavesi" sunt, deocamdată, greu de cumpărat, propunem o etapă de tranziție, prin motorizarea imediată a artileriei grele prin tractoare agricole.

Unitățile de poduri

Necesitatea s-a justificat când s-a vorbit de unitățile de poduri în cadrul Armatei.

Serviciile

Organizarea actuală a serviciilor corpului de armată a complicat așa de mult conducerea marilor unități încât acestea formează adevărați plumbi de picioarele ei. Dar și în faza operațiunilor ele nu satisfac suficient nevoile: în ofensivă nu pot aproviziona la timp; în retragere constituie un adevărat obstacol în calea trupelor.

Motorizarea dă mobilitatea necesară acestor servicii, astfel ca numărul formațiunilor să poată fi reduse, altele retrase în cadrul Armatei și prin viteza lor să satisfacă, la timp, nevoile frontului și să fie ținute destul de departe pentru a nu constitui o piedică.

Ca prime elemente trebuie prevăzute:

- 1 companie autocamioane;
- 1-3 companii autocamionete pe 6 roți;
- formațiuni de aprovizionare cu muniții pe câmpul de luptă.

Actuala organizare prevede o companie autocamionete.

Această unitate nu se poate deplasa decât pe șosele.

Ea poate înlocui, într-o foarte bună măsură, o parte din coloanele hipomobile, dar resursele teritoriale nu permit mărirea acestor unități în interval de cel puțin 5 ani.

Companiile autocamionete pe 6 roți sunt formațiuni care se pot deplasa pe orice drum și în orice teren natural, cu capacități mult mai mari ca autocamioanele curent (ajunge la 3 tone). Aceste unități trebuie create pentru a desființa serviciile de muniții, intendență, geniu etc.

În unități mult mai condensate și mult mai rapide se pot satisface complet nevoile Corpului de armată.

Servicii motorizate

Formațiunile de mai sus sunt necesare pentru a transporta materialele de tot felul din zona Armatei până la spatele trupelor. În timpul acțiunilor, aprovizionarea cu muniții - în special - nu se poate face decât foarte greu și incomplet, de obicei numai prin oameni, din cauza focului.

Motorizarea ne permite a face aprovizionarea frontului de luptă cu muniții prin autovehicule speciale - blindate - de forma carelor de luptă.

Am avea, astfel, în cadrul corpului de armată, serviciul aprovizionării cu muniții pe câmpul de luptă.

Pionieri

Problema motorizării pune și problema comunicațiilor, astfel că, la corpul de armată, am prevăzut ca o companie pionieri să fie motorizată pentru a putea fi împinsă repede în punctele dificile circulației sau înaintea coloanelor de transport automobil.

În cadrul diviziei de infanterie

Pentru divizia de infanterie, tehnica motorizării vine și rezolvă unele necesități de ordin tactic, ce nu au putut fi satisfăcute nici în războiul mondial și anume:

- sprijinul artileriei grele;
- acțiunea avangărzilor;
- însoțirea imediată a infanteriei;
- sprijinul mobil al acțiunii infanteriei;
- acțiunea contra carelor de luptă.

Sprijinul artileriei grele

Regimentul de artilerie grea al corpului de armată nu poate satisface complet nevoile de tragere ale diviziilor. El fiind la dispoziția corpului, conlucrarea cu artileria divizionară întâmpină greutăți. Divizia are și ea probleme artileristice de soluționat, la care are nevoie să dispună de o unitate de artilerie grea. Greutatea deplasării acestui material a făcut ca, până în prezent, să nu se dea diviziei artilerie grea.

Prin motorizare, această necesitate poate fi satisfăcută, căci artileria grea motorizată, poate fi ținută mai înapoi și să intervină repede, în același timp, chiar cu artileria divizionară.

În acest scop am prevăzut, la divizia de infanterie, un divizion de artilerie grea motorizat, de tipul artileriei grele a corpului.

Acțiunea avangărzilor și însoțirea imediată a infanteriei

Una din problemele rămase necomplet rezolvată în timpul războiului mondial a fost: sprijinul de artilerie al avangărzilor și însoțirea imediată a infanteriei; și aceasta din cauza vulnerabilității materialului și a lipsei de mobilitate în teren natural în acțiunile premergătoare bătăliei.

Tehnica a realizat, în acest scop, un tun de câmp, purtat pe șenile și blindat, cu vizibilitate redusă, capabil a însoți infanteria în acțiunea ei ofensivă, gata a trage din primul moment.

În acest scop am prevăzut, în cadrul diviziei de infanterie, o baterie mecanizată a 4 tunuri de 75 sau 100.

Sprijinul mobil al acțiunii infanteriei și acțiunea contra carelor de luptă

Prin apariția carului ușor de luptă "Carden Loyd" (tanchet), tehnica motorizării pune la îndemâna diviziei un mijloc de acțiune prin foc - admirabil -, capabil de o foarte mare mobilitate (45 km/oră pe șosea și 15 km/oră în teren natural), de dimensiuni mici,

putându-se ascunde ușor și capabil a manevra pe câmpul de luptă și cu o mare putere de foc (mitralieră sau tun de 37 și 45).

Acest armament poate forma cuiburi de foc puternice, capabile a se sustrage ușor și a apărea prin surprindere în punctele vulnerabile acțiunii inamice.

Unități de care ușoare “Carden Loyd”, constituie un element de sprijin al acțiunii diviziei, fie în cursul acțiunii ofensive sau defensive, prin intervenția direct în luptă, fie prin misiune de legătură, fie în misiune de siguranță înainte sau pe aripi.

Pentru folosirea acestor avantaje am prevăzut la divizie o companie care de luptă “Carden Loyd”.

*
* *
*

Acest car de luptă prezintă încă un avantaj pentru acțiunea contra carelor de luptă. Un tun de 37, sau o mitralieră de 12,7, montată pe el, cu mobilitatea de care este capabil, ne dă putința de a întâmpina acțiunea carelor de luptă normale și a interveni prin focul său și prin surprindere în contra acțiunii lor.

Divizia dispune, în plus, de mijloace de transport auto - o companie autocamionete a 30 autocamionete pentru nevoile interioare de aprovizionare. Trebuie să i se dea, în plus, o companie de autocamionete pe 6 roți de 30-60 mașini, cu care să înlocuiască formațiunile de servicii și în special coloanele de muniții și coloanele material de geniu.

Prin această reorganizare a serviciilor sale, divizia ar dispune de o mai mare mobilitate ca în prezent.

Pentru aprovizionarea câmpului de luptă va fi deservită prin mijloace de serviciu motorizate puse la dispoziție de corpul de armată.

Pionieri

Aceiași propunere ca pentru corpul de armată.

Divizia de cavalerie și marile unități motorizate.

În privința cavaleriei, războiul mondial a arătat că organizarea și acțiunea cavaleriei nu mai corespund nevoilor actuale din cauza vulnerabilității și a slabei puteri de foc.

Aceasta a constituit și motivul principal care a condus pe autorii militari francezi să propună desființarea cavaleriei și înlocuirea ei prin “Divizii motorizate”.

Relativ la adaptarea de mari unități complet motorizate am amintit, la începutul studiului, că considerăm chestiunea prea avansată. Dar, urmărind ideea și realizările în armatele străine, credem că se impune reorganizarea actuală a diviziilor de cavalerie, spre a înlătura neajunsurile ce i se impută, adică vulnerabilitatea și puterea de foc.

În această reorganizare trebuie să se țină seama că factorul viteză (mobilitate) nu numai că nu trebuie să fie diminuat pentru cavalerie, dar, din contră, trebuie, pe cât posibil, mărit.

Motorizarea ne dă posibilitatea să reorganizăm cavaleria înlocuind neajunsurile de mai sus, adică să-i mărim puterea de foc și mobilitatea, fără a renunța la avantajele de ordin strategic, pe care le aduce operațiunilor o cavalerie, prin următoarele mijloace:

- unități de motomitraliere și autoblindate;
- care de luptă tip “Carden Loyd”;
- infanterie purtată;
- artilerie lungă;

- mijloace rapide de transmisiuni și poduri.

Unitățile de motomitraliere și autoblindate.

Motomitralierele au avantajul de a transporta o armă puternică de foc, dotată cu muniții suficiente, pentru a interveni, prin surprindere, pe frontul foarte întins al acțiunii diviziei de cavalerie.

Limitarea deplasării lor, numai pe drumuri bune, nu formează un adevărat impediment; reclamă însă a fi completată prin alte mijloace (care de luptă “Carden Loyd” și autoblindate).

Considerăm ca suficient pentru o divizie de cavalerie un escadron de motomitraliere, însumând, în total, 12 mitraliere.

Unitățile de motomitraliere trebuie însă să fie dotate cu material modern, prevăzute cu blindaj și cu posibilitate de a trage de pe motocicletă, instantaneu, în orice direcție și antiaerian și a putea instala mitraliere ușor la teren.

Autoblindatele sunt mijloace de acțiune la distanță mare, cu putere de pătrundere, invulnerabile la focul de infanterie și cu mare putere de foc.

Materialul modern a scos acțiunea sa din obligația de a pătrunde numai pe șosele bune. Prin sistemul actual pe 6 roți, autoblindatele pot acționa atât pe drumuri proaste, cât și în teren natural; astfel că tactica întrebuințării actuale a autoblindatelor este mult mai extinsă și cu foarte multe avantaje: lovitură de sondă, acțiuni de întoarcere, acțiune de pătrundere, în special pentru acțiunea în localități, siguranța coloanelor, siguranța flancurilor și spatelui etc.

Ca organizare, am socotit suficient, pentru o divizie de cavalerie, un escadron de autoblindate a 3 plutoane, fiecare pluton constituit din două autoblindate-mitralieră și un autoblindat - tun (total 6 automitraliere și 3 autotunuri).

Care de luptă tip “Carden Loyd” (tanchete)

Realizarea carelor de luptă tip “Carden Loyd”, despre care s-a arătat la divizia de infanterie, formează și pentru divizia de cavalerie un organ de foarte mare importanță pentru întărirea acțiunii sale de foc, ca și pentru nevoile apropiate de recunoaștere și siguranță.

Acțiunea autoblindatelor este o acțiune la distanță: carele “Carden Loyd” duc o acțiune aproape similară acestora, însă apropiată. De aceea, trebuie înțeles că aceste două feluri de mijloace se completează în acțiunea lor și nu se exclud, așa cum se încearcă a se introduce ideea în armata noastră.

Infanterie purtată

Este stabilit, astăzi, că divizia de cavalerie trebuie întărită cu infanterie. Proporția admisă de armatele străine este de un regiment infanterie de fiecare divizie. La noi este prevăzut, prin organizare, numai un batalion.

Trebuie a se mări până la cel puțin un regiment [de] infanterie a două batalioane.

Experiențele din armatele străine și în special manevra armatei germane din anul 1927 a învederat că acest regiment este foarte util și nu stingherește prin nimic mobilitatea cavaleriei, chiar dacă este transportat prin vehicule curente, adică este legat de comunicații.

Tehnica modernizării impune însă, pentru transportarea acestei infanterii, mijloace care să se poată deplasa pe drumuri proaste și în teren natural, adică autocamionete pe 6 roți.

În organizarea noastră am prevăzut un regiment de infanterie transportat pe autocamionete a 6 roți; însă, ca etapă de organizare, am intercalat actualul batalion de infanterie ușoară, transportat pe automobile curente.

Artileria

Acțiunea de artilerie a diviziei de cavalerie nu este satisfăcută complet de artileria călărească, din cauză că bătaia acesteia este limitată, iar acțiunea cavaleriei reclamă fronturi și adâncimi mari.

Este absolut necesar, în cadrul diviziei de cavalerie, a se introduce cel puțin un divizion tunuri lungi. Dar cum acest material este greu pentru a răspunde mobilității cavaleriei, divizionul tunuri lungi trebuie motorizat.

Ca mijloc de tracțiune necesită un tractor puternic și capabil a se deplasa cu viteză foarte mare pe șosele și, totodată, a intra direct în poziție; adică se cer aceleași calități ca și artileriei strategice. De aceea, organizarea divizionului va fi identică cu a unui divizion artilerie grea din rezerva generală cu un tractor.

Mijloacele de transmisiuni și treceri

Transmisiuni

Divizia de cavalerie, din cauza frontului său și a rapidității operațiunilor, simte lipsa unor mijloace rapide de transmisiuni.

Numai posturi T.F.F. nu sunt suficiente, pentru că un comandant trebuie să aibă la dispoziție mai multe mijloace, spre a completa nevoile și caracteristicile fiecărei operațiuni.

Pentru aceasta considerăm ca foarte necesar să se prevadă, la escadronul transmisiuni, mijloace rapide și speciale pentru întins cablul telefonic și anume autocare speciale pe 6 roți.

Poduri

Prin introducerea în organizarea diviziei de cavalerie a mijloacelor motorizate de mai sus, se simte nevoia ca această divizie să dispună de un material de poduri pentru trecerea cursurilor de apă. Acest material trebuie să fie ușor ca mobilitate, însă capabil a suporta minimum 3 tone.

Cu organizarea propusă mai sus pentru divizia de cavalerie, credem că ideea unor divizii motorizate este în parte realizată, pentru că această divizie, astfel dotată, poate fi în măsură să invadeze teritoriul inamic, sau să ocupe și să mențină anumite puncte strategice, având o putere de foc foarte mult mărită și o foarte mare mobilitate.

De altfel, ansamblul organizării diviziei de cavalerie se prezintă astfel: 2 brigăzi de cavalerie (întărite cu mijloace noi) și o brigadă motorizată constituită din: regimentul infanterie purtat, escadron motomitraliere, escadron autoblindate, escadron care și un escadron poduri ușoare.

Acoperirea

În ceea ce privește acoperirea, socotim că motorizarea propusă în studiul de față corespunde cerințelor, numai că, pentru o bună aplicare, trebuie luate o serie de măsuri în mobilizarea lor, pentru a satisface cazul specific al situației și anume:

Manevra unităților din rezervă. Se va executa cu unități de transport auto. Unitățile de transport trebuie astfel organizate ca mobilizarea lor să se facă în primele zile ale mobilizării.

Mai mult, Armata și corpul de armată să dispună de formațiuni de autocamionete pe 6 roți proprii, cu material procurat din timp de pace.

Artileria

E necesară o rezervă de artilerie foarte mobilă. Acestei nevoi răspunde artileria grea și de câmp motorizată, din rezerva Armatei, care va fi mobilizată în parte rapid și pusă la dispoziția acoperirii.

Serviciile

Nevoile de aprovizionare se satisfac prin formațiuni automobile, mobilizate urgent, fie cu material special, procurat din timp de pace, fie cu material de rechiziție.

Aceste formațiuni se pot lua din o parte dintre formațiunile marii unități și în special ale Armatei și corpului de armată.

Rezerva Generală

În ceea ce privește rezerva generală, care constă din transportarea diviziilor din rezervă și a artileriei de întărire, s-a expus modul de organizare la capitolul M.C.G.

II Motorizarea tactică

1. Infanteria

a) Transport.

Din punct de vedere strategic am arătat că infanteria are nevoie de mijloace de transport rapide în cadrul diviziilor de infanterie din rezerva armatelor sau M.C.G.

Aceste mijloace nu sunt ale infanteriei, dar ele trebuie să îndeplinească unele condiții de ordin tactic al infanteriei și anume:

- Să transporte unități întregi constituite;
- Să permită o acțiune imediată de siguranță terestră și aeriană;
- Să poată transporta serviciile strict necesare ale infanteriei.

Pentru satisfacerea acestor deziderate se impune a se lua următoarele măsuri în organizarea unităților de transport:

- Unitățile auto să corespundă efectivelor unităților de infanterie;
- Autovehiculele să permită a se instala cel puțin o mitralieră de fiecare companie infanterie, gata a acționa terestru și, în special, aerian, în cazul unor surprinderi. Deci, să se prevadă, în organizarea unităților auto, autovehicule deschise (autocamionete) cu dispozitivul necesar fixării mitralierei;
- Coloanele de transport automobil să fie puse în siguranță prin unități de motomitraliere și autoblindate, intercalate în coloană și pe flancurile amenințate;
- Unitățile de automobile să fie capabile a transporta, odată cu infanteria și serviciile strict necesare: aprovizionarea cu hrană, bucătării, muniții, sanitar.

Prin organizarea dată acestor unități se satisface, complet, acest deziderat.

b) Carele de luptă.

Din războiul mondial am ieșit, printre altele, cu un element nou de luptă - carul de luptă.

Necesitatea lui a izvorât din nevoia imperioasă pe care o cerea acțiunea de pregătire a atacului, care, în special pe frontul de Vest, întâmpina formidabile greutăți, compromițând surprinderea ofensivă.

Carul de luptă constituie elementul de redresarea principiilor tactice, care se vedeau, la un moment dat, grav compromise. El era un tăvălug răsturnător de obstacole și armă puternică de foc mobilă și invulnerabilă, capabilă a sprijini acțiunea infanteriei.

Pe baza experiențelor războiului mondial, „Instrucțiunile întrebuintării marilor unități” prescriu, la art. 17, misiunea carelor de luptă, astfel: ele măresc puterea ofensivă a infanteriei, luptând în strânsă legătură cu ea, deschizându-i drumul și sprijinindu-i înaintarea.

Tehnica carelor de luptă a progresat foarte mult în ultimul timp; și mai ales, sub imboldul ideii unor mari unități complet motorizate, ideie care urmărește a se înlocui infanteria și artileria prin mijloace tehnice motorizate, invulnerabile și iuți, ne-a pus la dispoziție, în ultimul timp, o serie de care de luptă, care nu mai seamănă în caracteristicile lor tehnico-tactice cu caracteristicile cunoscute până acum de regulamentele noastre.

Astfel, carul de luptă actual are o viteză medie în teren natural superioară la 15 km/oră; ceea ce nu concordă nici cu viteza medie a carului de după război (2-3 km/oră), nici cu viteza de deplasare a infanteriei în timpul atacului.

Mărirea vitezei carului de luptă actual era necesară, spre a-l scoate de sub focul distrugător al artileriei. Dar această nouă performanță îl sustrage de la misiunea lui de până acum “luptă în strânsă legătură cu infanteria, sprijinindu-i înaintarea”.

Acest lucru a fost întrevăzut; și la baza concepției tehnice a realizării carului de luptă modern stă o concepție nouă a rolului și misiunii ce urmează să i încredințeze în războiul viitor.

În privința întrebuințării moderne a carului de luptă, până astăzi, s-au manifestat două doctrine: doctrina engleză și doctrina franceză.

Doctrina engleză

Are la baza ei răsturnarea completă a principiilor tactice de întrebuințare a carelor de luptă, rezultate din războiul mondial. Ea ridică rolul acestora de la “auxiliarul infanteriei” la armă de luptă cu rol bine determinat în acțiunea armelor întrunite și anume:

- Batalioanele de care sunt unitățile de acțiune tactică ale acestei arme, organizate pe 3 companii mixte și 1 companie care mijlocii. Fiecare companie mixtă are două plutoane: unul de care ușoare și al doilea de care mijlocii; iar compania care mijlocii 3 plutoane care mijlocii.

- Ca mare unitate, brigada de care, organizată pe 3 batalioane mixte și 1 batalion care ușoare.

Tipul de care întrebuințat de armata engleză este:

- Carul ușor “Vickers” de 7-8 tone;
- Carul mijlociu “Mark” 11-12 tone;

Acțiunea lor este următoarea:

La adăpostul unei perdele de fum și sub sprijinul artileriei și a altor unități de care - un batalion de care, de regulă un batalion care ușoare, străpunge, prin surprindere, poziția infanteriei, creează o spărtură suficientă pentru un atac și se dispune pe flancuri, curățind terenul și făcând siguranța unităților care urmează, în contra unor eventuale contraatacuri. La adăpostul tot a perdelelor de fum și a batalionului de care ușoare, 1-2 batalioane de care mixte atacă, trecând prin spărtura creată de primul batalion și se îndreaptă direct spre pozițiile artileriei inamice.

Acțiunea contra artileriei inamice se execută printr-o acțiune de front, combinată cu o învăluire pe flancuri, numai de către care, sprijinite cu foc de artilerie. Artileria inamică, sub amenințarea carelor, trebuie să schimbe în grabă poziția.

Acesta este momentul culminant al atacului. Inamicul, lipsit de sprijinul artileriei și cu poziția străpunsă, este atacat de divizia de infanterie, care trece prin spărtura produsă, întoarce poziția și mărește spărtura frontului.

Întreagă această acțiune se petrece foarte accelerat, datorită vitezei carelor de luptă și puternicei acțiuni de foc de care acestea sunt capabile.

Trebuie de remarcat că doctrina engleză pune bază pe marea mobilitate a carelor, pe posibilitățile de foc ale lor și pe acțiunea la adăpostul perdelelor de fum, bazată pe ideia străpungerii poziției prin surprindere și sustragerea carelor de sub acțiunea artileriei și a elementelor antitanc.

Doctrina franceză

Se menține la ideia de până acum “auxiliarul infanteriei”.

Cauza care face pe francezi să se mențină la acest punct de vedere sunt concepțiile de ordin tehnico-tactic asupra caracteristicilor ce trebuie să îndeplinească un car de luptă.

Am arătat, la începutul studiului, că un element mecanizat poate oferi: mobilitate, putere de foc și invulnerabilitate; dar nu poate să le ofere pe toate trei în același grad. Mobilitatea este în detrimentul puterii de foc și al invulnerabilității și invers.

În ceea ce privește carele de luptă, când s-a pus problema celor trei elemente, francezii s-au oprit la ideea unei cât mai perfecte invulnerabilități; americanii la ideea unei cât mai mari mobilități; iar englezii au urmat calea de mijloc. De aceea, tehnica franceză ne dă un car de luptă de 7-8 tone (categoria carului ușor), sub forma carului unic cu viteză medie de 7-8 km/oră și cu un blindaj de 30 mm. Tehnica americană a realizat carul "Christie" cu viteză medie de 60 km/oră și un blindaj foarte ușor. Englezii, carele ușoare și mijlocii cu viteze medii de circa 15 km/oră și blindaj în jurul lui 20 mm.

Cu un astfel de car și cu ideea carului unic, francezii nu pot fi adepții doctrinei engleze. De aceea ei persistă încă în ideea de după război; și aceasta se explică printr-un amor propriu.

Concepția doctrinei engleze este atât de apropiată concepției războiului modern, încât considerăm că însăși francezii vor renunța în curând la această doctrină, intrând și în acest domeniu în făgașul modern al războiului.

Pentru noi, considerăm că trebuie să ne alipim doctrinei engleze, aceasta pentru motivele:

- este doctrina războiului modern;
- nu suntem legați de industrie proprie;
- carele de luptă englezești sunt materialul cel mai bun astăzi.

Călăuziți de această idee, am stabilit organizarea batalionului de care românesc, inspirați de organizarea engleză.

Carele de luptă vor constitui o armă de luptă aparte de infanterie.

a) Carele ușoare de infanterie - tanchete.

Odată cu răsturnarea principiilor de întrebuintare tactică a carelor de luptă, tehnica engleză a creat un "auxiliar pentru infanterie" carul de infanterie "Carden Loyd". Acestuia, prin caracteristicile sale: vizibilitate redusă, mare mobilitate, putere de foc și blindaj, îi revine rolul de a suplini carele de luptă în sprijinul infanteriei prin acțiuni de: siguranță, recunoaștere, legătură, rezervă de foc etc.

Și cum, prin noua doctrină, acțiunea carelor de luptă constituie un pericol real pentru apărători: infanterie și artilerie, se dă acestor care de luptă și misiuni antitanc, prin particularitatea că ele pot purta o mitralieră de 12,7 mm antitanc, un tun de 37 sau pot remorca un tun antitanc de 20 mm cu servanții săi; și prin aceea că pot fi trimise rapid în întâmpinarea carelor de luptă. La fiecare divizie de infanterie s-a prevăzut o companie care de infanterie "Carden Loyd", organizată pe 3 plutoane care infanterie și un pluton care antitanc.

Artileria de însoțire și sprijin

La începutul studiului am arătat nevoile infanteriei de a avea o artilerie de însoțire imediată și o artilerie de sprijin al avangărzilor.

Prin realizarea tunului de campanie "Vickers" de 87 sau 100 mm pe afet de car și blindat această necesitate este satisfăcută.

S-a prevăzut, deci, pentru nevoile infanteriei, o baterie mecanizată de însoțire și sprijin în cadrul diviziei de infanterie, baterie care poate fi, mai târziu, mărită până la un divizion.

Această baterie va fi împărțită de către comandantul diviziei la coloane și la avangardă, în raport cu situația tactică.

2. Artileria

În ceea ce privește motorizarea artileriei trebuie să despărțim chestiunea în trei părți: artileria divizionară, artileria grea a corpului de armată și rezerva de artilerie.

În ceea ce privește artileria divizionară, toate experiențele de până astăzi au dovedit că nu este necesară motorizarea ei.

Așa cum se găsește astăzi este destul de mobilă pentru a putea executa misiunile ce-i revin în cadrul diviziei, mai ales după realizarea artileriei de însoțire (capitolul de mai sus).

Pentru artileria grea a corpului de armată socotim, și experiențele de până acum o dovedesc, că este absolut necesară motorizarea ei. Ordinea de urgență ar fi: adaptarea materialului actual și apoi organizarea cu material modern.

Adaptarea materialului actual se poate face prin tractoare agricole și prin tractoare speciale.

Pentru rezerva de artilerie s-a stabilit această organizare la capitolul “motorizarea strategică în cadrul M.C.G. și Armată”.

Forma în care trebuie să se realizeze motorizarea artileriei: mecanizată, purtată sau trasă, trebuie să se țină seama de următoarele:

- O artilerie mecanizată întrunește, într-un singur lot, tunul cu vehiculul; însă tunul nu se demodează decât în decurs de circa 50 ani, pe când autovehiculul în mai puțin de 10 ani.

Ne vom găsi în acest caz, întotdeauna, cu un material demodat. Pe timpul acțiunii sunt supuse focului inamic deopotrivă și tunul și vehiculul. Tunul imobilizează vehiculul; vehiculul defectându-se scoate tunul din serviciu.

Așa că, față de aceste considerațiuni, nu se recomandă ca motorizarea artileriei să se facă prin sistemul mecanizării, cu excepția artileriei speciale “bateria de sprijin”.

- Artileria purtată necesită, ca mijloace de transport: autocamioane pentru transportul pe șosele, tractoare pentru transportul în teren variat. Deci două mijloace de transport, ceea ce duce la cheltuieli duble.

Sistemul de transport purtat ridică sarcina vehiculelor pe poduri la circa 7-8 tone, ceea ce constituie un foarte mare inconvenient din punct de vedere al deplasării.

Încărcarea și descărcarea din autocamion provoacă manevre grele și pierdere de timp.

- Artileria trasă, poate manevra ușor. Tunul stă în baterie, iar tractorul în adăpost sau la altă însărcinare. Se poate înlocui un tractor cu altul, sau, la nevoie, un tractor poate trage două tunuri.

Considerațiunile de mai sus ne-au făcut să adoptăm, în motorizarea artileriei, sistemul tracțiunii, sistem adoptat de aproape toate armatele.

În ceea ce privește calitățile vehiculului, am arătat la capitolul artileria din rezerva generală și la capitolul artileria corpului de armată ca acest tractor trebuie să fie: puternic, să meargă pe șosele și orice teren, cu caracteristica de foarte mare mobilitate în câmpul strategic și foarte mare aderență în teren accidentat. Pentru aceste considerațiuni am separat artileria grea a corpului de armată de rezerva de artilerie.

În ceea ce privește organizarea interioară a unităților de artilerie am lăsat, la fiecare baterie, mitraliera prevăzută de tabelele actuale de organizare, cu deosebire că, față de noua tactică a carelor de luptă, această mitralieră a fost transformată într-o mitralieră antitanc pe un car de infanterie “Carden Loyd”.

3. *Cavaleria*

Când s-a vorbit despre divizia de cavalerie s-a arătat că această armă nu corespunde, din punct de vedere al puterii de foc și al mobilității, cu necesitățile războiului actual. Această constatare se răsfrânge asupra tuturor unităților de cavalerie și implicit și [asupra] escadronului divizionar, divizionului de cavalerie al corpului de armată și regimentului de cavalerie.

Remedierea acestui neajuns se poate face prin ajutorul motorizării, căci aceasta ne oferă, în același timp, și mare mobilitate și mare putere de foc.

a) *Escadronul divizionar.*

Pentru a putea executa misiunile ce-i revin, trebuie întărit cu motomitraliere și autoblindate. Acestea îi măresc foarte mult puterea de foc; îi dau foarte mare mobilitate și îl pun în măsură să poată să-și execute misiunile ce-i revin.

Câte un pluton motomitraliere a 4 mitraliere și un pluton autoblindate a 2 piese sunt suficiente pentru a satisface necesitățile de mai sus.

b) *Divizionul de cavalerie al corpului de armată.*

Același neajuns și aceleași măsuri trebuie luate ca și pentru escadronul divizionar. Un pluton motomitraliere a 4 piese și un pluton autoblindate a 2 piese sunt necesare pentru ca divizionul să-și poată executa misiunile sale.

Față de escadronul divizionar, la corp s-a prevăzut o companie infanterie purtată pe autovehicule tip "Dragoon". Această necesitate rezultă din nevoia ca divizionul să fie capabil a executa anumite acțiuni de rezistență limitată.

În cadrul acestui divizion, infanteria nu poate fi transportată pe automobile curente, din cauza comunicațiilor și mai ales din cauza vulnerabilității transportului. Autovehiculele tip "Dragoon" sunt capabile a rula și în teren accidentat, având, în plus, un semiblandaj pentru protecția oamenilor.

Compania de infanterie purtată a fost organizată cu efectiv redus - 3 plutoane - având, în plus, o grupă de mitraliere, cu posibilități de a trage și de pe vehicul: terestru și antiaerian.

c) *Regimentul de cavalerie.*

După organizarea arătată, regimentul de cavalerie este întărit cu un pluton de motomitraliere a 4 mitraliere, dându-i-se și mijloace adecvate pentru transmisiuni și aprovizionare și anume:

- un post T.F.F. pe motocicletă pentru misiuni speciale;
- autocaretă pe 6 roți specială pentru întinderea rapidă a cablului telefonic;
- una secție a 3 autocisterne pentru aprovizionarea cu apă, în special în regiunile lipsite;

- una secție a 3 autocamioane pentru aprovizionarea cu ovăz.

Prin aceste mijloace se caută: a se ușura transmisiunile cavaleriei față de mobilitatea acțiunilor sale și a se ușura aprovizionarea cu apă și ovăz, condiție esențială în acțiunea cavaleriei.

Trebuie să atrag atenția că, în toată această reorganizare a cavaleriei, nu s-a făcut uz de cicliști, ca un mijloc de întărire a ei. Considerăm unitățile de cicliști ca lipsite de mobilitatea cerută astăzi unităților de cavalerie. Ele pot fi însă folosite în cadrul infanteriei, bucurându-se de o mobilitate superioară ei.

4. *Geniu*

a) *Pionierii*

Motorizarea atrage, după sine, necesitatea unei foarte bune întrețineri a comunicațiilor și în special rapiditatea în refacerea drumurilor și podurilor atacate de aviația inamică.

În acest scop, este absolut necesar ca fiecare comandament să dispună de o unitate de pionieri motorizată, capabilă a fi împinsă înaintea coloanelor sale sau în diferite puncte importante din zona de acțiune.

După cum s-a arătat la motorizarea în cadrul corpului de armată și diviziei, batalionul de pionieri al acestora trebuie să dispună de o companie de pionieri motorizată.

Tot pentru aceleași considerații, Armata trebuie să dispună de un batalion pionieri complet motorizat. Acțiunea aviației inamice poate face ca serviciul drumurilor să nu poată interveni cu mijloacele sale în timp util pentru satisfacerea transporturilor motorizate. Prin acest batalion de pionieri, Armata are posibilitatea a împinge, în oricare parte a zonei sale, o unitate de pionieri, capabilă a reface, amenaja sau improviza o comunicație.

În organizarea companiei de pionieri motorizată s-a ținut seama de faptul că trebuie asigurată transportarea rapidă, atât a personalului, cât și a uneltelor și materialului de lucru (material pentru comunicații și distrugeri).

Autovehiculul cel mai propriu pentru această unitate este autocamioneta pe 6 roți, pentru considerațiunile: au viteză mare de deplasare, capacitate de transport, pot rula pe drumuri proaste și în teren natural, pot transporta, fără amenajări speciale, personalul și materialul, astfel că, ajunși în zona de lucru, ele pot fi trimise să care materialul de rechiziție necesar lucrărilor (lemnărie, pietriș etc.).

b) Pontonieri.

Unitățile actuale sunt lipsite de mobilitate, lucru esențial în realizarea surprinderii trecerii.

Până acum câțiva ani se opunea un considerent foarte important la mobilizarea unităților de poduri - imposibilitatea ca mijloacele de tracțiune automobilă să ducă materialul până la marginea apei. Astăzi, prin autocamionetele pe 6 roți și celelalte autovehicule pentru orice teren, dificultatea de mai sus este complet înlăturată.

Față de considerațiunile de mai sus toate unitățile de poduri trebuie motorizate.

Această motorizare variază în raport cu greutatea materialului, astfel:

- Unitățile de poduri ușoare se pot transporta pe autocamionete a 6 roți, într-o formație mai restrânsă;
- Unitățile de poduri râuri pe autocamionete și autocamioane a 6 roți, după greutatea materialului;
- Unitățile de pod greu pe remorci trase de tractoare speciale;
- Unități de ambarcațiuni pe autocamionete a 6 roți.

Materialul de motorizare, negăsindu-se prin rechiziții, trebuie procurat din timp de pace.

Motorizarea unităților de poduri se poate realiza și prin ajutorul tractoarelor agricole și industriale aflate pe teritoriu.

În acest scop trebuie luate măsuri pentru adaptarea trăsurilor cu material de pod pentru tracțiunea mecanică, adică studierea cuplajului și amenajarea roților.

d) Carele amfibie.

Operațiunea trecerilor cursurilor de apă, invariabilă până în prezent în principii timp de sute de ani, suferă astăzi o influență neașteptată prin apariția carului amfibie.

Acest car are performanțele și calitățile carului de infanterie “Carden Loyd”; în plus, posibilitatea de a traversa sigur orice curs de apă, indiferent de adâncime.

Aceste performanțe și calități, de foarte mare mobilitate și putere de foc, fac din carele amfibie un mijloc foarte important, atât în executarea trecerilor forțate, cât și în apărarea cursurilor de apă.

Bazați pe aceste considerațiuni s-a prevăzut, la Armată, o companie care amfibie.

*

* *

5. Serviciile

Motorizarea oferă, din punctul de vedere al serviciilor, avantaje ce se pot rezuma în:

- mare mobilitate;
- mare capacitate de transport;
- posibilități de adaptarea transporturilor la nevoile fiecărui serviciu și fiecărei fel de operații;
- descongestionarea comunicațiilor;
- foarte mare economie în oameni și animale.

Motorizarea serviciilor se poate clasa în: servicii specializate și servicii nespecializate.

Serviciile specializate sunt: Serviciul Sanitar, Serviciul de aprovizionare cu combustibil, Serviciul de aprovizionarea munițiilor pe câmpul de luptă etc.

Servicii nespecializate sunt: intendența, muniții, geniu etc. Deosebirea între serviciile specializate și serviciile nespecializate constă în autovehiculele întrebunțate: serviciile specializate fac uz de autovehicule speciale cu destinație precisă (autobrancarde, autospitale, autocisterne etc.), pe când serviciile nespecializate fac uz de autovehicule comune, a căror destinație poate varia după nevoi.

a) Servicii specializate

Serviciul sanitar

Pentru nevoile serviciului sanitar trebuie motorizate unități de autobrancarde pentru transportul răniților și autospitale cu instalații speciale de chirurgie urgentă, bacteriologie etc.

Autobrancardele se constituie în secții de câte 15 autovehicule, repartizate la divizie, corp de armată și spitale.

Materialul necesar se improvizează din autoturisme, cărora li se montează o brancardă specială. Pentru diviziile de infanterie ar trebui ca aceste autobrancarde să fie capabile a merge pe drumuri proaste și, în acest scop, trebuie organizate din vehicule speciale. Aprovizionarea acestor autobrancarde, pentru orice teren, este necesară și din motive strategice: nevoia de a avea la acoperire, din prima zi de mobilizare, secții de autobrancarde apte a rula în terenul Basarabiei.

Autospitalele de chirurgie, bacteriologie etc. sunt unități sanitare montate pe autovehicule speciale, cu instalații necesare unei bune funcționări sanitare. Ele sunt destinate a fi împinse, la nevoie, pe câmpul de luptă, spre a servi la intervențiile chirurgicale urgente, sau în localitățile contaminate. Ca organizare, ele trebuie să intre în compunerea ambulanței divizionare sau a spitalelor de campanie.

Serviciul Intendenței

Pentru Serviciul intendenței ar reveni o singură formație specializată: transportul de carne proaspătă.

Pentru aceasta, la fiecare corp de armată trebuie să existe o secție de transportul cărnii proaspete. Autovehiculele acestei secții trebuie să aibă caroseria specială unor astfel de transporturi.

Serviciul munițiilor

Necesitatea aprovizionării cu muniții pe câmpul de luptă, în timpul desfășurării operațiilor, a arătat nevoia unei unități capabile a merge în teren variat și, în special, invulnerabilă la spărturile de obuze și focul infanteriei.

Pentru infanterie sunt necesare secții de muniții formate din remorci-chesoane și trase de tractoare tip "Carden Loyd". Acest material are avantajul că este foarte mobil și de dimensiuni reduse (înălțime 1,10 m).

Pentru artilerie, și în special pentru artileria de sprijin a avangărzilor și artileria de însoțire a infanteriei, se pot prevedea secții de muniții cu chesoane speciale pe șenile.

b) Servicii nespecializate

Nevoile de aprovizionare ale serviciilor de intendență, muniții, geniu etc. de la armată spre câmpul de luptă, sau în cadrul diviziei, pot fi satisfăcute mult mai bine de formațiunile motorizate, decât de coloanele hipomobile, care au dezavantajul unor efective foarte mari și a unei lipse de mobilitate.

Ele trebuie clasificate în două: serviciile armatei și serviciile corpurilor și diviziilor. Primele se mișcă în general pe comunicații bune; celelalte sunt nevoite a merge și pe drumuri proaste. De aceea, în organizarea lor, trebuie ținut seama de aceasta și să se prevadă: la Armată autovehiculele curente într-o proporție mai mare ca autovehiculele pe 6 roți; la corp de armată și divizie invers, formațiuni auto dotate într-o proporție mai mare cu autovehicule pe 6 roți.

Aceste formațiuni motorizate pentru servicii trebuie să înlocuiască și să elimine, treptat, actualele coloane hipomobile, cu caracteristica că ele nu vor fi specializate, ci vor fi niște formațiuni de transport gata a efectua orice fel de transport, în raport cu nevoile operative.

Prin motorizarea lor s-a prevăzut la Armată, corpuri și divizii un număr de companii de autocamioane și autocamionete, din vehicule curente și vehicule pe 6 roți, socotite ca formațiuni strict necesare pentru motorizarea a cea mai mare parte din serviciile acestor comandamente.

III. Ordinea de urgență a motorizării

În ceea ce privește ordinea de urgență a realizării motorizării, din studiul de față considerăm următoarea:

a) De ordin strategic

Prima urgență:

- Rezerva de artilerie

- Companiile de autocamioane și autocamionete pe 6 roți, necesare transporturilor acoperirii.

- Diviziile de cavalerie

- Carele de infanterie "Carden Loyd" ale acoperirii.

A doua urgență:

Restul.

b) De ordin tactic

Prima urgență:

- Artileria grea a corpurilor de armată

- Materialul de pod

- Carele de luptă

A doua urgență:

Restul unităților.

V. Posibilități și etape de realizare

Mijloacele actuale

1. Astăzi dispunem de următorul material de motorizare:

- motomitraliere

- autoblindate

- baterii A.A.

- companii mitraliere A.A.

- care de luptă

Motomitralierele sunt uzate și, deși nu au blindajul motomitralierelor moderne, totuși ar putea face încă serviciu. Sunt însă în număr așa de mic, că putem spune că sunt inexistente.

Autoblindatele sunt de tip vechi, legate de comunicații și nu corespund nevoilor actuale. Trebuie procurate autoblindate pe 6 roți și cu armament modern.

Bateriile A.A. și companiile A.A. sunt insuficiente.

Carele de luptă sunt demodate. Nu mai pot fi utilizate într-un război viitor.

2. Posibilități cu mijloace improvizate.

Cu mijloace improvizate nu se poate motoriza decât:

a) Prin utilizarea tractoarelor agricole:

- Regimentele de artilerie grea ale corpurilor, în număr restrâns față de posibilitățile teritoriale. Această motorizare trebuie aplicată în prima urgență artileriei grele bovine.

- Unitățile de poduri. Trebuie luate însă măsuri de adaptare.

- Atelierele de reparații și secțiile de depanaj.

b) Prin utilizarea carelor de luptă actuale:

- Organizarea serviciului de aprovizionare cu muniții a câmpului de luptă.

c) Prin transformarea autovehiculelor curente:

- Autobrancardele;

- Autocamionete pentru transportul cărnii.

3. Posibilități cu ajutorul aliaților

a) Din Franța:

- Tractoarele “Somua-Kegrésse” și “Citröen-Kegrésse” pentru motorizarea rezervei de artilerie;

- Motomitralierele;

- Automobilele blindate;

- Autocamioane și autocamionete pe 6 roți;

- Posturi T.F.F. pe motocicletă;

- Care de luptă ușoare - “Renault”;

- Artilerie și mitraliere A.A. montate pe autocamioane a 6 roți;

- Baterii mecanizate pentru însoțirea infanteriei;

- Autobrancarde, autospitale etc. pe șenilă elastică.

b) Din Cehoslovacia

- Tractoare pe șenile pentru remorcarea artileriei grele a corpului și a unităților de poduri.

- Autocamioane pe 6 roți.

c) Din Polonia:

- Care de infanterie tip "Carden Loyd";
- Care de luptă uşoare tip "Renault" modificat.

4. Prin mijloace proprii.

a) Industria naţională:

La Reşiţa se poate construi carul de infanterie tip "Carden Loyd", a cărui licenţă este cumpărată.

Credem că, la nevoie, Reşiţa poate să-şi organizeze utilajul astfel ca să poată construi şi care de luptă (uşoare şi mijlocii).

La „Astra” se pot construi autocamioane curente (marca "Marta"). Credem că aceasta ar fi în măsură să construiască şi autocamioane şi autocamionete pe 6 roţi. Din cauza situaţiei financiare şi economice „Astra” a oprit astăzi complet fabricarea autocamioanelor.

b) Posibilităţi financiare:

Pentru realizarea întregii motorizări, prevăzută în studiul de faţă, sunt necesare fonduri foarte mari, circa 5-7 miliarde. În starea financiară actuală nu credem în posibilitatea procurării nici a 10% din nevoile arătate.

Ca remediere a acestei situaţii credem că se impune a se lua următoarele măsuri pentru procurarea materialului.

Credit din Franţa şi Anglia, cumpărând materialul ce poate să-l furnizeze.

Compensaţii prin porumb, cherestea etc. cu Polonia şi Italia pentru procurarea a o parte din materialul fabricat în aceste ţări.

Impozit special pe produsele petrolifere, automobile, cauciucuri etc.

Industria noastră produce 6,700.000 tone ţiţei. O taxă de 20 lei de fiecare tonă n-ar greva această industrie şi ar produce un venit de 134.000.000 lei pe an. Taxele pe autoturisme (excluzând tractoarele şi autocamioanele), pe cauciucuri, pe întreprinderile automobile etc. ar putea produce încă circa 150-200.000.000 lei, adică un venit anual de circa 150.000.000 lei. Acest impozit s-ar aplica într-o perioadă restrânsă - exemplu 5 ani - şi s-ar efectua printr-o măsură specială, creându-se fond la Banca Naţională.

Timp de 5 ani s-ar realiza, pe această cale, 750.000.000 lei, care ar putea da siguranţa procurării a cel puţin:

- Jumătate din motomitralierele şi autoblindatele necesare diviziilor de cavalerie;
- jumătate din tractoarele necesare motorizării artileriei grele a corpului de armată;
- un sfert din tractoarele necesare motorizării rezervei de artilerie;
- un sfert din carele de luptă.

IV. Măsuri ce se propun a se lua

a) Studiul modelelor comune economiei naţionale şi armatei.

În această direcţie s-a încercat, în cursul anilor 1928-1929, la Inspectoratul General al Artileriei, să se studieze tractorul agricol necesar economiei naţionale şi armatei. N-a dus la nici un rezultat, căci discuţiile au fost întrerupte.

Considerăm chestiunea ca foarte grea: agricultura cere un tractor ieftin şi deci uşor, armata are nevoie de tractoare puternice. Totuşi, o parte din acest material poate fi utilizat în ambele direcţii; însă numai experienţele practice ne pot face o idee precisă în această direcţie.

Propunem ca să se încerce, atât la Centrul de Instrucţie al Artileriei, cât şi la Regimentul de Pontonieri, tracţiunea prin tractoarele agricole existente astăzi în ţară. La

aceste încercări să ia parte persoane cu experiență în motorizare, pentru ca încercările să fie bine îndrumate și concludente.

Paralel cu aceste încercări să se reia studiul tractoarelor, autocamioanelor etc., care pot satisface, în comun, economia națională și armata, pentru a se putea lua măsuri cu privire la importul viitor sau la fabricarea în țară. Acest studiu trebuie pregătit de către Inspectoratul General Tehnic, de acord cu ministerele de Domenii și Industrie.

b) Experiențe și stabilirea modelelor proprii teatrelor noastre de operații.

Studiul de mai sus a fost întocmit pe bază de: cunoștințe generale tehnice, studiul motorizării în armatele străine și o serie restrânsă de încercări practice în țară. Pentru realizarea motorizării, propusă în acest studiu, trebuie însă să se facă încercări întinse în toate direcțiile și pe toate teatrele noastre de operații, spre a se stabili, precis, care modele sunt cele mai practice pentru noi.

În acest scop propunem a se face manevre cu materialul de rechiziție aflat în țară și experiențe întinse cu orice material pus la dispoziția noastră de industria străină. La aceste manevre și experiențe să ia parte personalul calificat a-și da seama de rezultate.

c) Urmărirea progreselor în armatele și industria străină.

- Materialul pentru motorizare progresează continuu;
- Ideile pentru motorizare evoluează și ele continuu;
- Trebuie să ne ținem continuu la curent; și în acest scop este necesar ca personalul specialist al nostru să fie continuu ținut la curent cu progresele tehnice și spirituale în acest domeniu, dându-i-se posibilitatea să se informeze, la fața locului, și să ia parte la diferite manevre și încercări tehnice, care nu se pot executa în țară.

d) Crearea unei industrii naționale.

În ceea ce privește industria națională trebuie a se lua măsuri pentru punerea bazelor în domeniul motorizării.

Reșița ar putea fi ușor utilată pentru fabricarea tractoarelor agricole, tractoarelor pe șenile metalice, utile artileriei grele, care de infanterie (tanchete) și care de luptă.

„Astra” pentru fabricarea autocamioanelor, autocamionetelor și autocisternelor.

De asemenea, poate fi îndrumată în fabricarea autocamioanelor Fabrica I.A.R.

Desigur că, la început, aceste fabrici vor fi aservite fabricilor din străinătate; dar, cu timpul, ele pot să devină complet de sine stătătoare.

Nu trebuie neglijat că montarea fabricației în țară nu s-ar putea face repede, necesitând un timp de amorsare de circa 3 ani. În acest interval sunt necesare măsuri de satisfacere din străinătate.

p. Șeful Marelui Stat Major
General ION ANTONESCU

Arhivele Militare Române, fond M.St.M. Secția a 4-a Dotare, dosar nr.crt. 145, f. 19-62.

Studiu
asupra lipsurilor materiale care împiedică o bună
instrucție a trupei și ofițerilor

În fiecare an, prin dările de seamă întocmite de inspectoratele generale de armată, asupra rezultatelor obținute la instrucție în corpurile de trupă, se arată marele neajuns ce decurge pentru pregătirea de război din cauza lipsurilor materiale de tot felul.

Aceste lipsuri devin din ce în ce mai accentuate din cauza uzurii unui material folosit de ani de zile și din cauza economiilor bugetare, care tind să se permanentizeze și care nu permit procurarea de materiale noi sau repararea celor existente.

Mergând pe această cale, pe povârniș, vom ajunge sigur la momentul când nu se va mai putea face nimic.

Față de această situație Marele Stat Major a căutat ca, prin noua organizare dată unităților de instrucție, care permite o concentrare maximă de mijloace materiale, să amelioreze însă o parte din neajunsurile constatate. Această măsură dacă înlocuiește pentru instrucție o foarte mică parte din lipsuri, nu poate înlocui starea precară a materialului, care devine din ce în ce mai rea; și situația este cu atât mai îngrijorătoare cu cât o bună parte din acest material este destinat și pentru nevoile de mobilizare.

*

* *

Lipsurile și starea materialelor necesare executării părților esențiale ale instrucției și care împiedică pregătirea de război, privește următoarele categorii:

- Armament
- Material de geniu
- Animale
- Harnașament
- Echipament
- Diverse materiale (material pentru instrucția gazelor, muniții, material didactic).

Vom analiza fiecare categorie, bazându-ne atât pe constatările făcute de inspectoratele generale de armată prin dările de seamă, cât și pe datele furnizate de către Secția 4.

A. Armamentul

În general, dată fiind noua organizare a unităților pentru instrucție, armamentul este suficient. Acolo unde armamentul aflat în serviciu nu satisface nevoile trupelor, ele au permisiunea să scoată, de la mobilizare, atât cât le este necesar, având grija ca atunci când nu-l mai folosesc să fie repus imediat în magazii.

Partea însă cu adevărat îngrijorătoare este starea acestui armament, care, după datele avute, este următoarea:

a) Armele (carabinele), chiar cele considerate ca bune, au făcut războiul, în cea mai mare parte deci sunt vechi și uzate, având țeava lărgită (inelată și decalibrată) și cu mecanismul de încărcare defect, astfel încât rezultatele tragerilor nu pot fi cele reale.

b) Puștile mitraliere sunt complet uzate, chiar peste limitele admise și nici nu pot fi folosite decât ca material de instrucție tehnică adică: mânuire și ochire. Instrucția tragerii nu se poate executa din cauza defectelor de încadrare și tragere. Nu se pot executa decât trageri de “lovitură cu lovitură” și până la maximum 200 m. Peste această distanță împrăștierea este foarte mare.

c) Mitralierele, în general, nu constituie o piedică serioasă pentru instrucție. Totuși, faptul că sunt lipsite de piese de schimb, face ca orice piesă pierdută sau stricată să se scoată din funcțiune toată arma. Asemenea, lipsa dispozitivelor și aparatelor pentru tragerile antiaeriene face ca această categorie de instrucție să lipsească.

d) Armamentul de însoțire este vechi și uzat, așa că nu îndeplinește condițiile ce se cer pe câmpul de luptă.

- 55% din țeștile acestui material sunt rele și nu se pot executa trageri.

- întreg materialul de însoțire este, de altfel, impropriu unei întrebuințări tactice din cauza defectelor de ordin tehnic.

e) Guri de foc.

Cu materialul de artilerie nu se poate executa, în bune condiții, decât instrucția înhămată, ochirea și serviciu la tunuri.

În ceea ce privește instrucția tragerii, care este partea esențială, ea se execută în condiții cu totul mediocre. Din datele ce le posedăm, rezultă că pot fi folosite la trageri:

- 65% tunuri de câmp

- 45% obuziere

- 65% artilerie grea

Restul este foarte uzat și majoritatea scos din serviciu.

De asemenea, materialul de recunoaștere și observare este, în cea mai mare parte, uzat și inutilizabil. Astfel:

- Lunetele tip “Krupp” 1904, cea franceză (tip X) și cea rusească au făcut războiul și sunt uzate.

- Goniometrele busolă, introduse în 1926, au mari erori și acul magnetic demagnetizat.

- Materialul topografic, 9 planșete, trepiede, alidade declinătoare) în stare rea.

- Cercuri de vizare, binocluri, cronometre etc. (pentru secțiunile de observare de la Brigada de Artilerie) inexistente.

B. Material de geniu

Acest material îl vom studia, atât la trupele de geniu, cât și la celelalte arme.

1. La trupele de geniu.

a) Regimentele de pionieri execută instrucția de specialitate în mod cu totul sumar și teoretic, ea reducându-se la instrucția care revine pionierilor de la infanterie și cavalerie.

Din lipsă de fonduri pentru procurarea de materiale sau îmbunătățirea celor aflate de mai mulți ani în serviciu, unitățile de pionieri nu au executat decât în mod teoretic instrucția relativă la: poduri, navigație, distrugeri și organizarea terenului; din această din urmă categorie nu s-au putut executa lucrări în beton, mine și diferite feluri de adăposturi, adică tocmai lucrările de specialitate ale pionierilor.

b) Regimentul de tracțiune automobilă este complet lipsit de benzină, ulei, cauciucuri, materiale reparații auto, astfel încât nu poate executa nici o aplicație.

c) Regimentul de căi ferate, din lipsă de materiale, nu poate executa anumite aplicații speciale (lucru pe eșafodaj, școala de ancorare etc.).

În general, trupele de geniu nu pot face nici un fel de aplicații în cadrul tehnic-tactic din lipsă de materiale pentru instrucție.

Prin dările de seamă, Inspectoratul General al Geniului arată că, numai datorită eforturilor unor comandanți de regimente și corpului ofițeresc - care la unele regimente au făcut colete pentru strângerea fondurilor necesare reparațiilor urgente sau pentru hrana porumbeilor, - s-au putut remedia unele lipsuri în instrucția trupei.

2) La celelalte arme.

Instrucția pionierilor, telefoniștilor, semnalizatorilor și observatorilor, la corpurile de trupă din celelalte arme, este foarte precară din cauza lipsurilor de tot felul sau a unui material existent, dar uzat.

Inspectoratul Geniului arată că, în special instrucția relativă la distrugerii și camuflajul terestru, care este foarte redusă, chiar la trupele de geniu, la celelalte trupe este aproape inexistentă.

În privința instrucției telefoniștilor și semnalizatorilor lipsesc pilele electrice sau sunt în număr insuficient pentru aparatele de semnalizare și telefoane, iar sârma și cablul aflate în serviciu sunt degradate și nu se pot folosi în aplicații.

În timpul manevrelor s-a recurs la cablul aflat la mobilizare. Acest procedeu nu poate fi permanentizat, deoarece ne vom găsi și cu acest material, după câtva timp, în stare degradată.

Materialul de T.F.F. vechi, uzat și lipsit de piese de schimb nu funcționează în bune condițiuni.

C. Animale

Insuficiența cailor se resimte la toate armele și îngreunează, în mare măsură, instrucția (la unele corpuri de trupă se atinge proporția de 50% lipsuri, iar din cai existenți 40% sunt trecuți de 15 ani).

Din această cauză și față de timpul redus de care se dispune, nu se pot forma conductori și călăreți.

La artilerie, cu toate avantajele ce le prezintă organizarea unităților pentru instrucție prin faptul că s-a redus numărul lor în regiment, concentrându-se mijloacele, totuși bateriile nu au numărul de cai necesari înhămării tuturor gurilor de foc și trăsurilor, iar instrucția călare la cavalerie și artilerie se face în reprize, ceea ce constituie un mare și continuu efort pentru cai.

La infanterie, lipsa cailor se resimte atât la încadrarea companiilor de mitraliere, care nu se pot deplasa în teren cu toate elementele componente, cât și la instrucția secțiilor de 76,2, care, din lipsă de cai, nu pot executa instrucția înhămată și nici nu pot lua parte la aplicații în teren.

La trupele de geniu, chiar acolo unde se întâmplă ca mijloacele materiale să nu lipsească într-o prea mare măsură, nu se pot executa aplicații în teren din cauza lipsei animalelor, care să permită transportul materialului la poligoane sau la terenul de instrucție.

La trupele de munte (infanterie și artilerie) lipsa cailor de samare îngreunează foarte mult instrucția specială a acestor trupe, care trebuie să iasă în munți pentru a-și desăvârși instrucția.

D. Harnașamentul

În legătură cu situația cailor trebuie semnalată și situația harnașamentului, care este vechi și uzat. O parte a fost clasat pentru a fi scos din serviciu, însă nu a fost înlocuit și nici fonduri pentru repararea celui ce se mai poate repara nu s-au dat.

Din această situație rezultă că, pe lângă lipsa cailor pentru executarea instrucției înhămate, se adaugă și lipsa harnașamentului, care îngreunează instrucția chiar cu caii existenți la corpuri.

E. Echipamentul

Lipsa existentă la corpuri, precum și starea de degradare în care se află echipamentul de toate categoriile, influențează starea morală și fizică a trupei și împiedică instrucția propriu-zisă.

Marele echipament este din timpul războiului, de diferite forme și modele. În majoritatea corpurilor de trupă, ranițele, sacii de merinde, cartușierele, curelele de armă lipsesc sau sunt uzate.

Deși corpurile de trupă fac eforturi pentru a le repara cu mijloace proprii, cu greu pot satisface nevoile serviciului.

Un mare neajuns se resimte din cauza lipsei foilor de cort.

60% din corpurile de trupă nu au câmpuri de instrucție, iar restul sunt improprii. Din această cauză este necesar, pentru o reală pregătire de război, ca trupele să iasă din atmosfera cazărmilor pentru a rămâne 2-7 zile în teren, unde să se poată executa aplicații complete, în teren variat și în ritmul real al războiului.

Aceasta este cu atât mai necesar cu cât timpul acordat pentru instrucție este destul de redus.

Ieșirea în teren necesită foi de cort pentru ca trupele să aibă adăpost, deoarece cantonamentele nu se pot folosi prea mult, aducându-se nemulțumiri populației și nici nu se poate ști dacă terenurile proprii se găsesc chiar în apropierea satelor.

Ori, marea majoritate a corpurilor de trupă sunt lipsite de foi de cort în serviciul curent, având însă foi de cort - puține la număr - în magaziile de mobilizare.

Până la soluționarea dotării armatei cu foi de cort, care după datele ce le avem s-ar face din bugetul anului 1934/1935, o soluție ar fi să se scoată, de la mobilizare, toate foile de cort și să fie date în serviciu.

Experiența războiului a arătat că în campanie foile de cort vor fi foarte rar întrebuințate din cauză că bivouacurile sunt ținte sigure pentru aviație, chiar în păduri.

A le ține în magaziile de mobilizare pentru a le avea la război, unde nu vom putea să le folosim decât ca pelerini de ploaie, credem că este o eroare care se repercutează asupra instrucției din timp de pace, când ne sunt atât de folositoare.

Tot la magaziile de mobilizare se păstrează și foile de cort mari (capacitatea unui pluton), pentru brutăriile de campanie. Aceste corturi sunt necesare pentru conservarea pâinii fabricate.

Dat fiind caracterul războiului modern, este de văzut dacă mai este posibil astăzi de a se ridica, în orice parte a câmpului de luptă, corturi mari, vizibile pentru orice avion, sau dacă nu este cazul ca pâinea fabricată să fie depozitată în magazii de lemn, ușor de camuflat, sau în localuri subterane, aerisite, sau în pătule, așa cum se depozitează cerealele.

În acest caz s-ar putea folosi, în timp de pace, și aceste corturi (10 de divizie), unde ar putea intra cel puțin 2 companii de infanterie.

Micul echipament nu se distribuie unităților în cantitățile necesare, obligându-se oamenii a purta rufăria cu care vin de acasă. În special ștergare, batiste și ciorapi nu s-au distribuit unităților de 3-4 ani.

Îmbrăcămintea aflată în serviciu este foarte degradată. Partea anuală nu s-a distribuit pe anul 1932/1933. În special lipsesc bluze, flanele și bocanci.

Sunt corpuri de trupă care au ieșit cu oamenii la instrucție în cămăși, iar alte corpuri au ¼ din oameni desculți, cu opinci sau cu bocanci, într-o completă stare de degradare - care face rușine unui om, dar unui ostaș.

Starea efectelor de îmbrăcăminte devine din ce în ce mai rea, deoarece nu se dau fonduri pentru întreținerea acelor care se mai pot repara.

Este degradat aspectul ce-l prezintă trupa cu vestoane și pantaloni peticiți cu câte 3-4 culori, unii desculți, sau cu opinci, sau cu bocanci prin care ies degetele și călcâiele - sau legați cu sfori și sârmă ca să nu le cadă tălpile, care nu se mai pot prinde de piele.

F. Diverse materiale

În afară de aceste mari categorii de materiale, de care este strâns legată o bună pregătire de război, mai sunt necesare și alte materiale, tot atât de importante pentru o bună instrucție, după cum urmează.

1. Material pentru instrucția gazelor

Directivile generale de instrucție prevăd, detaliat, întreaga materie ce trebuie trecută la instrucția gazelor și a specialiștilor (cercetași de gaze și echipele de dezinfectare).

Acest program însă nu poate fi aplicat decât într-o mică măsură din cauza lipsurilor în material. Măștile aflate asupra corpurilor de trupă se pot considera ca inexistente, întrucât ele nu pot fi întrebuințate pentru trecerile prin camerele de gaze. Acolo unde, din diferite cauze, unele stocuri de măști se pot folosi, nu există material de exercițiu pentru trecerea prin camere de gaze (fiole, aparate fumigene, lumânări fumigene etc.).

Asemenea, instrucția specialiștilor de gaze, este foarte redusă din cauza lipsurilor materialelor necesare (costume speciale, busole, placarde, hârtie și foițe detectoare etc.).

În asemenea condiții, oricâte instrucțiuni s-ar da, orice inspecții s-ar face, de ofițeri specialiști, pentru îndrumarea instrucției gazelor, sunt de prisos dacă nu se dau materialele necesare acestei importante categorii de instrucție, care trebuie făcută practic, nu teoretic.

2. Muniții

Instrucția tragerii, care formează baza pregătirii de război, se face din ce în ce mai sumar din cauză că, nealocându-se fonduri în bugetul armatei pentru înlocuirea munițiilor consumate din stocul de război, s-a micșorat alocația anuală la cantități derizorii, fiind departe de a avea cantitățile minime regulamentare, necesare unei bune instrucții de tragere.

Totodată, s-a constatat că muniția întrebuințată la trageri prezintă mari defectiuni. Au fost dese cazuri când 22% din proiectilele n-au explodat, s-au înregistrat, de asemenea, multe ricoșete anormale, explozii târzii etc.

În afară de lipsa munițiilor, 44% din garnizoanele n-au poligoane de tragere, iar cele existente sunt deteriorate din lipsă de fonduri de întreținere, reparație și desăvârșire. (!)

3. Materialul didactic necesar corpurilor de trupă pentru instrucția ofițerilor, gradelor inferioare, școala de carte și limba română este cu totul insuficient din lipsă de fonduri pentru procurarea lui.

4. Cazarmile deteriorate, insuficiente și lipsite de fonduri pentru întreținere - influențează starea fizică și morală a trupei, cu repercusiuni serioase asupra instrucției.

De ani de zile sunt trupe care stau în cantonamente la locuitori, îngreunând menținerea disciplinei și ușurând pătrunderea propagandei străine.

*

* *

Au trecut 15 ani de la război, în care timp toate armatele s-au întărit și continuă să se întărească și să se pregătească de război. Armata noastră a stagnat, însumând, an după an, efectele lipsurilor de tot felul, care ne-au dat contingente după contingente mediocru pregătite de război.

Starea actuală de nepregătire nu mai poate dura fără a primejdui viitorul țării.

Sunt cheltuieli care, în aceste timpuri, pot părea sacrificii, dar care, totuși, trebuie făcute, neapărat, pentru ca, mai târziu, să nu devină imposibil de acoperit sau tardive.

Șeful Secției 5 [Instrucție]

Colonel CONSTANTIN SĂNĂTESCU¹

Arhivele Militare Române, fond M.St.M. Secția a 4-a Dotare, dosar nr.crt. 143, f. 103-113.

¹ General de corp de armată *Constantin Sănătescu*, născut la 14.01.1885. Grade: sublocotenent - 01.07.1907, locotenent - 01.07.1910, căpitan - 01.04.1915, maior - 01.09.1917, locotenent-colonel - 01.04.1921, colonel - 01.07.1927, general de brigadă - 16.10.1935, general de divizie - 25.10.1939, general de corp de armată - 18.07.1942.

Către
CONSILIUL SUPERIOR AL APĂRĂRII ȚĂRII

Am onoarea a raporta următoarele:

I. Situația materialelor armatei, față de necesarul corespunzător planului de mobilizare 1934, în ordinea de urgență operativă: acoperirea, rezerva acoperirii, grosul și rezerva, este aceea din graficele anexă Nr. 1-10¹, din care se constată:

1. *Armamentul*, lipsuri mari, mai ales la puști mitraliere, obuziere, armament de însoțire și revolvere.

Existența este în mare parte de reparat.

Dacă nu se repară materialul uzat și nu se completează lipsurile, chiar unitățile din acoperire se vor găsi în grea situație.

2. *Munițiile*

Majoritatea trebuie recontrolate și regenerare, operațiune fără de care nu se pot prevedea accidentele care vor avea loc.

Lipsurile, destul de importante, trebuie completate cu muniții noi.

3. *Materialul de geniu*

Deficite mari în sârmă ghimpată, explozibil și mijloace de transport.

Materialul de pod existent, uzat, incomplet și nu poate suporta mai mult de 3 tone.

4. *Materialul de transmisiuni*

Lipsurile sunt mari, în special la materialul telefonic și de semnalizare.

Telefoanele și centralele existente sunt de tipuri diferite, iar cablul existent, deși 50% reparafinat este uzat și ruginit în interior.

5. *Materialul sanitar uman și veterinar*

Deficite variind între 20%-100%.

6. *Material pentru protecția contra gazelor*

Aproape inexistent.

7. *Materialul de recunoaștere, observare și tragere*

Deficitele variază între 20%-100%, iar majoritatea celui existent se află în stare de reparat.

8. *Hărțile*

Sunt repartizate, în parte, în raport cu urgența intrării trupelor în acțiune.

Totuși, deficitele reprezintă cantități foarte importante, mai ales la planurile directe scara 1/ 20.000, care sunt baza tragerilor indirecte, lipsurile ating 100%, chiar la trupele din acoperire.

În general, hărțile sunt neverificate de aproape 50 de ani, iar planurile directe existente sunt fără valoare, fiind făcute după hărți vechi, iar nu prin ridicarea în teren.

9. *Echipamentul*

Deficitele variază între 25%-90%.

¹ Nu se publică.

II. *Pentru armament și muniții*, Marele Stat Major a întocmit un studiu detaliat al dezavantajelor, pe care le prezintă situația actuală și al posibilităților de dotare numai cu material bun, a unei părți din unități, în ordinea de urgență indicată de necesitățile operative; din acest studiu se constată:

A. - În situația actuală

Armamentul și munițiile de care dispunem, fiind de sisteme și calibre diferite, nu s-a putut realiza unificarea decât pe fronturi și numai la unitățile de infanterie.

Repartiția este următoare:

a). Asupra organelor de mobilizare, pentru unitățile ce vor mobiliza (armamentul este în majoritate bun).

b). Asupra depozitelor (armamentul are mari nevoi de reparații, fără de care este inutilizabil, iar munițiile trebuie, majoritatea, recontrolate).

Această repartiție se arată în graficele anexă nr. 11 și 11 m², din care reiese:

1. Armamentul de la trupe

Puști și carabine: avem la toate organele de mobilizare, însă 10-15% sunt de reparat, iar față de necesar există deficite de 20-25% la unitățile divizionare, 50% la elemente neindivizionate și aeronautică.

Puști-mitraliere: avem la toate organele de mobilizare, dar 10-15% de reparat, iar față de necesar există deficite de 20-25% la unitățile divizionare, 50% la Marină și 100% la detașamentele mixte (unde sunt înlocuite provizoriu cu mitraliere "Kolt").

Mitraliere: avem la toate organele de mobilizare, însă 10-20% sunt de reparat; deficitele la unitățile divizionare sunt neînsemnate, dar la Armată și M.C.G. ating 50%.

Revolvere și pistoale: avem circa 10% de reparat, iar față de necesar lipsurile se ridică la 60-70%.

Tunuri de 37 și 53 mm: avem la toate unitățile de mobilizare, însă 10-40% sunt de reparat, iar deficitul variază între 10-25%.

Mortiere 75 și 90 mm: avem numai la diviziile de vânători de munte.

Tunuri de 76,2 mm avem la toate unitățile divizionare, însă 10-20% sunt de reparat și 50% deficit. La detașamentele mixte deficitul este de 100%.

Tunuri de câmp și munte: avem la toate unitățile de mobilizare, însă 10-50% de reparat și 10-20% deficit. La două detașamente mixte și brigăzile de cavalerie deficitul este de 100%.

Obuziere de câmp și munte: avem la toate unitățile de mobilizare, însă nu se poate conta pe ele decât în mică măsură, deoarece 20-80 % au nevoie mare de reparații, iar deficitul este de circa 20%.

Tunuri grele: sunt 38% de reparat.

Obuziere grele: sunt 36% de reparat și 20 lipsă.

Tunuri A.C.A.: sunt 40% de reparat.

Tunuri marină: sunt 20% de reparat.

2. Armamentul din depozite

Acest armament, în majoritate, nu constituie o rezervă, ci material lipsă de la unități, care nu poate fi distribuit, din cauză că este inutilizabil înainte de a fi reparat.

3. Munițiile

Din graficul anexă nr. 11 m. se vede că, în general, munițiile sunt prea puține bune și recontrolate, restul fiind de recontrolat.

² Nu se publică.

Repartiția lor la unități s-a făcut fără a se ține seama de o normă, așa că se găsesc muniții de recontrolat și lipsuri la unitățile din urgența I și muniții bune la unitățile de urgența 3.

De asemenea, sunt muniții bune în Depozitul Central, în timp ce la trupe și la trenuri sunt lipsuri.

Cartușe de armă: lipsuri foarte mici, dar disproporționat repartizate din punct de vedere calitativ.

Cartușe pușcă-mitralieră: lipsuri importante la trupe, la trenuri și complet lipsă la depozitele de muniții; dotarea nu ține seamă de nevoi și calitate.

Cartușe mitralieră: lipsuri importante la trupe și mari la depozite; de asemenea, dotarea calitativă nu este în funcție de urgențe.

Cartușe revolver: lipsuri mari la trupe și la trenuri, fără posibilități de completare.

Grenade: lipsuri mari la trupe și surplus la trenuri și depozite; focoasele lipsă 90%.

Cartușe tun 37 și 53: lipsuri mari, iar repartiția calitativă necorespunzătoare urgenței operative.

Bombe mortar 75 și 90: avem lipsuri la trupe, iar calitatea este de recontrolat. Lipsa de la trupe este justificată de faptul că ne lipsesc și mortierele, în majoritate.

Proiectilele pentru tunul 76,2 mm. munte: lipsuri mari și repartiția calitativă necorespunzătoare urgenței operative.

Proiectile pentru tun câmp și munte: cantitatea de muniții bune este foarte mică și repartiția ei nu corespunde nevoilor operative.

Proiectile obuzier câmp și munte: aceeași stare ca la tunurile de câmp.

Proiectile pentru tunuri grele: lipsurile sunt mici, dar calitatea trebuie ameliorată.

Proiectile pentru obuziere grele: ca la tunurile grele.

Bombe mortiere tranșee 58 mm: aproape toate trebuie recontrolate.

Dezavantajele situației actuale:

1. În depozite stau cantități importante, inutilizabile din cauza reparațiilor pe care le cer, pe când la trupe avem lipsuri.

2. Lipsurile există chiar la unitățile din linia I, deoarece nu sunt repartizate după ordinea de urgență operativă.

3. Părțile sedentare și partea din servicii sunt fără arme, iar lipsurile la trupe vor crește în măsura progresiunii operațiilor, ceea ce va antrena, cu timpul, desființări de subunități și unități.

B. Posibilități de dotare numai cu armament și muniții bune.

Aceste posibilități se arată în tabelele și graficele anexă nr. 12 și 12 m³, din care reiese că se pot dota cu:

1. Armament.

Arme și carabine: 18 divizii infanterie;

Puști mitraliere: 14 divizii infanterie;

Mitraliere: 22 divizii infanterie;

Revolvere: 4 divizii infanterie;

Armament însoțire:

Tun 37 și 53: 14 divizii infanterie;

Mortier 75 și 90: 3 divizii infanterie;

Tun 76,2 mm: 8 divizii infanterie;

³ Nu se publică.

Tun câmp și munte: 18 divizii infanterie;

Obuziere câmp și munte: 8 divizii infanterie;

2. Muniții.

Repartiția trebuind să corespundă în primul rând calibrului și sistemului de armament, din această cauză există unități, din urgența I cu muniții de recontrolat, pe când altele din urgența II și chiar III, cu muniții bune.

Munițiile sunt eșalonate în felul următor:

Eșalonare	Muniții (unități de foc)	
	Infanterie	Artilerie
În cadrul diviziilor	4	2
În depozitele de corp de armată pentru trenuri de muniții	1	2
În depozitele de armată	4	5
Total	9	9

Față de această eșalonare posibilitățile de dotare, numai cu muniții bune, sunt:

a). În cazul diviziilor:

Cartușe armă și carabină.....30 divizii;

Cartușe pușcă mitralieră.....27 divizii;

Cartușe mitralieră..... 28 divizii;

Cartușe revolver.....12 divizii;

Grenade.....32 divizii(lipsă 90% focoase);

Proiectile tun 37 și 53.....21 divizii;

Proiectile mortiere 75 și 90.....11 divizii;

Proiectile tunuri 76,2 munte....10 divizii;

Proiectile tun câmp și munte....22 divizii;

Proiectile obuzier câmp și munte..26 divizii;

Dezavantajele acestei soluții.

Dotarea numai cu armament și muniții bune, deși ar avea marele avantaj că se poate conta pe unitățile dotate cu aceste materiale, prezintă însă următoarele dezavantaje:

1. Se micșorează, în mod simțitor, numărul unităților întrebuințabile, deoarece se dă armament și muniții bune la necombatantii și la servicii.

2. Provoacă mari deplasări de material (armament și muniții de tot felul), al căror cost se ridică la sume apreciabile.

3. Timpul necesar deplasărilor va constitui o perioadă de criză, cu neajunsuri foarte mari, în caz că ar surveni o mobilizare.

4. Nu se soluționează problema decât în mică măsură, căci la puști mitraliere, armament însoțire și obuziere, starea submediocră nu poate realiza nici o îmbunătățire. Același lucru și pentru munițiile acestor materiale.

5. Înlocuirea tunurilor șemizate cu tunuri bune nu soluționează problema decât pentru foarte scurtă durată, căci, după puțin timp (200 lovituri), țevile vor fi din nou uzate.

6. Toate unitățile din interior rămân numai cu armament uzat, deci fără posibilitatea de a executa tragerile, ce constituie baza instrucției de război.

7. În general, armamentul din categoria “bun”, cu care ar fi dotate o parte din marile unități, nu se deosebește prea mult de cel din categoria “de reparat”, în care va intra și el după o scurtă durată a operațiunilor; deci numărul marilor unități întrebuințabile ar scădea treptat.

8. Dacă se achiziționează material nou sau se repară cel din depozite, va fi nevoie de o nouă reparație, care antrenează noi deplasări de armament, muniții, chesoane.

C. Pentru a se ameliora situația actuală (punctul A) și a se evita neajunsurile dotării numai cu armament și muniții bune (punctul B), Marele Stat Major a făcut și calculele necesare în vederea de a se dota:

- cu 75% armament bun, pentru combatanți;
- cu 25% armament uzat sau lipsă pentru necombatanți, servicii și formațiuni de zonă interioară.

Această dotare ar fi provizorie până la reorganizarea armatei, supusă Consiliului Superior al Apărării Țării.

Prin această dotare – arătată în tabelul și graficul anexă nr. 13 și 13 m⁴ se realizează dotarea tuturor unităților prevăzute în planul de mobilizare 1935, toate suportând, în aceeași măsură, lipsurile existente.

În plus, vor mai rămâne rezervele de armament arătate în graficul anexă nr. 13.

Aceste rezerve, ca și armamentul de la trupe din categoria de reparat, precum și munițiile de recontrolat, nu pot fi utilizate decât după ce se repară armamentul și regenerează munițiile.

III. Propunem:

1. Să se procedeze, în cel mai scurt timp posibil, la completarea lipsurilor în materiale bune, fără de care unitățile nu pot face față necesităților operative.

2. Cum o mare parte din materiale, cu care s-ar putea completa aceste lipsuri, le avem în țară, dar au nevoie de reparații, fără de care sunt inutilizabile, să se procedeze, imediat, chiar din bugetul anului 1934/1935, la repararea lor, care se poate executa în țară. În special, repararea armamentului și regenerarea munițiilor nu mai pot suferi nici o întârziere.

3. Completarea să se facă în ordinea de urgență operativă: acoperirea, rezerva acoperirii, grosul și rezerva, iar pentru fiecare din acestea în ordinea: Vest, Est, Sud.

4. Pentru materialele, a căror reparație n-ar fi oportună - având în vedere faptul că sunt demodate – cum sunt puștile mitraliere și parte din obuziere și armamentul de însoțire – să se facă toate eforturile pentru a procura noi.

5. Faptul că, pentru apărarea contra gazelor, nu posedăm aproape nimic, trebuie să ne hotărască spre a porni la lucru și în această importantă direcție.

p. Șeful Marelui Stat Major
General ION ANTONESCU

Arhivele Militare Române, fond M.St.M. Secția a 4-a Dotare, dosar nr.crt. 117, f. 102-105.

⁴ Nu se publică.

Către
PRIMUL MINISTRU
ȘI MINISTRU AL APĂRĂRII NAȚIONALE AD-INTERIM

În conformitate cu ordinul Domniei voastre, verbal, de a înainta Planul de realizări pentru îmbunătățirea materială și completarea lipsurilor armatei, am onoarea a raporta:

Situația generală cu toate lipsurile și nevoile ce avem la toate categoriile de materiale, se găsește întocmită la Marele Stat Major într-o Anexă strict secretă, ținută la dispoziția dumneavoastră la cerere.

Dat fiind că aceste lipsuri și nevoi sunt enorm de mari și având în vedere situația politică actuală, ordinea de urgență a tuturor realizărilor de urmărit este:

Urgența 1. – Frontul de Vest (Ungaria);

Urgența 2. – Frontul de Est (Rusia);

Urgența 3. – Frontul de Sud (Bulgaria);

Pentru anul acesta și pentru Frontul de Vest, în scopul unei cât mai bune utilizări a mijloacelor, vom distinge:

Etapa 1 de realizări – Acoperirea;

Etapa 2 de realizări – Rezerva acoperirii;

Etapa 3 de realizări – Grosul forțelor;

Lucrarea, întocmită pe baza situațiilor trimise Marelui Stat Major, de către Direcțiile din M.Ap.N. este alcătuită în felul următor:

a). În Tabelele Nr. 1 i – 13 i¹ s-au arătat toate lipsurile și reparațiile necesare.

b). În Notele explicative², alăturate fiecărui tabel, s-au examinat aceste lipsuri, atât din punct de vedere al importanței lor operative, cât și din punct de vedere al realizării celei mai utile și mai economice.

c). Tabele Nr. 1 r – 10³, reprezintă, după părerea Marelui Stat Major, minimumul și strictul necesar de realizări pentru ca forțele destinate a opera în Vest, să se poată mobiliza și concentra în timp util și să poată intra în acțiune cu șanse de succes.

Criteriile după care Marele Stat Major s-a ghidat în stabilirea acestor date sunt următoarele:

1. Deși lipsurile sunt foarte mari, totuși, din punct de vedere al urgenței în ce privește completarea sau repararea, ele se pot împărți în mai multe categorii:

Într-adevăr:

Unele lipsuri pun în pericol siguranța acoperirii (de exemplu, dislocarea defectuoasă a unităților sau a magaziilor lor de mobilizare).

Unele lipsuri pun în pericol executarea la timp a concentrării grosului (de exemplu, lipsa de apărare antiaeriană permite aviației inamice să ne întrerupă concentrarea, prin acțiuni de bombardament nestânjenite de nimic).

¹ Nu se publică.

² Nu se publică.

³ Nu se publică.

Alte lipsuri determină o slăbire considerabilă a puterii de luptă a armelor și marilor unități (de exemplu, pușca mitralieră, de o calitate cu totul inferioară; sau obuzierele de câmp - parte lipsesc -; din rest, majoritatea sunt de neîntrebuințat fără reparații radicale).

Alte lipsuri sunt de așa natură, încât pun marile unități aproape în imposibilitate de a lupta. De exemplu, lipsa materialului de protecție contra gazelor, muniție necontrolată etc.

În fine, la unele categorii de materiale, deși lipsurile sunt foarte mari, totuși ele se pot completa, fie prin comenzi în țară, în perioada de tensiune politică, fie chiar prin rechiziții la mobilizare. De exemplu, parte din echipament, parte din materialul sanitar etc.

Pe baza acestor considerațiuni, Marele Stat Major a stabilit o primă ordine de urgență, al cărui scop este:

- Să se obțină utilizarea cea mai economicoasă a fondurilor;
- Să se înlăture lipsurile care periclitează acoperirea și concentrarea, cum și acelea care pun marile unități în inferioritate pe câmpul de luptă;
- Să se amâne, pentru o perioadă mai îndepărtată de realizări, îndreptarea acestor lipsuri, care se vor completa în timp util prin comenzi în țară sau prin rechiziții.

În scopul ca, din coordonarea realizărilor din diferite domenii (armament, muniții, aviație echipament, magazii mobilizare) să rezulte:

- pe de o parte, pentru M.Ap.N., întrebuințarea cea mai economică a fondurilor;
- pe de altă parte, pentru Marele Stat Major, îndepărtarea radicală a pericolelor și lipsurilor, sub care se găsesc astăzi atât acoperirea mobilizării și concentrarea armatei, cât și puterea de luptă a marilor unități, este necesar să se întocmească, de către toate organele competente, Planul de lucru.

Tabelele care compun lucrarea sunt enumerate în opisul anexat⁴.

Ele au fost întocmite pe categorii de materiale, în așa fel, încât fiecare organ din M.Ap.N. (inspectorat, direcție) să poată primi partea corespunzătoare specialității lui și să se poată proceda la lucru fără nici o pierdere de timp.

După ce fiecare organ al M.Ap.N. va întocmi planul său de lucru, ar fi necesar ca pentru coordonarea și în scop de a se evita erori de interpretări, să se ia, de la Marele Stat Major, un ultim aviz, în ce privește urgența din punct de vedere operativ a realizărilor.

p. Șeful Marelui Stat Major
General ION ANTONESCU

Arhivele Militare Române, fond M.St.M. Secția a 4-a Dotare, dosar nr.crt. 145, f. 253-255.

⁴ Nu se publică.

28 iunie 1934

Tabel
cu necesarul în armament și muniții al Direcției Infanteriei în
raport cu planul de dotare în ordinea urgenței

1. Recontrolarea armelor individuale prin trageri și clasarea lor în raport cu nevoile de mobilizare.

În acest scop urmează a se proba muniția necesară (5-10 cartușe de armă). În această categorie intră numai armele, care în urma operațiunilor de verificare și clasificare, dispuse prin ordinul general nr. 198/1933 al Inspectoratului General al Intendenței și a instrucțiunilor Inspectoratului General al Artileriei, au fost găsite bune, sau de reparat și clasificate ca stoc intangibil pentru mobilizare.

2. Recontrolarea muniției stoc de mobilizare pentru armamentul de însoțire al infanteriei.

3. Aducerea în țară, cât mai neîntârziat, a puștilor mitraliere „Z.B” model 1930, din cauza nesoririi lor, cadrele formate în instrucția acestui material, își pierd din valoarea lor, iar contingentul 1933 este amenințat, ca și cel eliberat, să fie lăsat la vatră fără nici o pregătire asupra acestui material.

4. Transformarea mitralierelor “Schwartzlosse” și ruse la calibrul 7,92 mm. și modernizarea lor, concomitent [cu] completarea necesarului de mobilizare cu mitraliere noi și samarizarea afetelor cărucioare ale mitralierelor ruse de la Corpul 6 și 7 Armată.

5. Fabricarea stocului de cartușe calibrul 7,92 mm. “Mauser” la mobilizare, pentru întreaga cantitate de puști mitraliere “Z.B.” comandate la Uzinele “Zbrojovka” și pentru puștile și mitralierele ce se vor transforma la calibrul 7,92 mm.

6. Modernizarea armamentului individual și completarea necesarului de mobilizare.

(Pentru punctul 3 și 6, urmează să se dea soluții prin procesul-verbal al comisiei pentru experimentarea mitralierelor și armelor individuale).

7. Soluționarea problemei armamentului de însoțire al infanteriei, pentru care Comitetul Consultativ al Infanteriei s-a pronunțat prin procesul-verbal nr. 46/1932, concomitent cu soluționarea aruncătorului de grenade.

8. Dotarea infanteriei cu grenade de mână, propusă de Comitetul Consultativ al Infanteriei prin procesul verbal nr. 50 din 28 septembrie 1932.

9. Completarea uneltelor, materialului de legătură și transmisiuni și în special, a aparatelor radiofonice necesare infanteriei la mobilizare.

10. Dotarea infanteriei cu materiale de apărare și lupta cu gaze, necesare la mobilizare.

11. Completarea echipamentului de război pentru întreg efectivul de război al infanteriei.

12. Completarea cu vehicule necesare infanteriei la mobilizare.

13. Fabricarea și distribuirea [la] unități a grenadei de exercițiu aleasă de Inspectoratul General Tehnic și propusă de Inspectoratul General al Infanteriei.

14. Repararea și completarea poligoanelor existente și înființarea poligoanelor în garnizoanele lipsite de poligoane.

Fondurile necesare pentru materialele de la punctul 1-8 și 13 se dau de Direcția Artileriei;

- Pentru materialele de la punctul 9 se dau de Direcția Geniului;
- Pentru materialele de la punctul 10 se dau de Direcția Chimică;
- Pentru materialele de la punctul 11 se dau de Direcția Intendenței;
- Pentru materialele de la punctul 12 se dau de Direcția Artileriei și Direcția Intendenței;
- Pentru materialele de la punctul 14 se dau de Direcția Domeniilor Militare;

Directorul Infanteriei
Colonel FLOREA MITRĂNESCU¹

Arhivele Militare Române, fond Direcția Infanterie, dosar nr.crt. 489, f. 112-113.

¹ General de brigadă (infanterie) *Florea Mitrănescu*, născut la 01.02.1886. Grade: sublocotenent - 01.07.1908, locotenent - 01.10.1911, căpitan - 01.04.1916, maior - 01.09.1917, locotenent-colonel - 23.05.1923, colonel - 10.05.1929, general de brigadă - 01.02.1937, general de divizie - 08.06.1940.

Planul de înzestrare al infanteriei

Pentru executarea ordinului nr. 6367 din 21 ianuarie 1934 al Marelui Stat Major. Armament individual, automat, ce trebuie procurat (puști mitraliere), modernizat (mitraliere), armament de însoțire (de reparat, procurat), care de luptă, aruncătoare de grenade (de procurat).

A. Armament.

I. Armament individual.

Necesar la mobilizare (83.000 - 150 % coeficient de uzură și pierdere stabilit de M.St.M. - 1.395.000).

Existent transformabil (aflat asupra trupelor de infanterie - 448.495).

Existent în depozite (arme triate conform tabelului Direcției Artileriei 69.441).

Deficit – 877.064

Acest deficit însă nu este real, deoarece o mare parte din armele existente sunt atât de uzate, încât nu se mai poate conta pe ele nici la tragerile anuale.

Pentru aceasta Direcția Infanteriei a propus controlarea lor prin trageri, cu care ocazie să se facă și verificarea liniei de miră, care are prea mari deplasări. Propunerea a fost aprobată de Marele Stat Major și s-a alocat chiar muniția necesară acestor trageri; operațiunile nu s-au început, din cauză că nu s-a căzut de acord cu Direcția Materialelor, asupra procedurii de verificat; iar ulterior, prin ordinul circular nr. 9551/20.02.1932 al M.Ap.N. Secretariatul General, s-a oprit și consumarea munițiilor, aprobată de M.St.M., în scopul de mai sus.

Cum însă Ministerul Apărării Naționale a aprobat, prin ordinul în rezoluție pus pe procesul verbal din 27.04.1932, încheiat între domnul general Inspector de Armată Vasile Rudeanu și generalul de divizie M. Florescu, ca armele, “Manlicher” de 6,5 mm., ruse de 7,62 mm. “Lebel” de 8 mm. și austriece de 8 mm. (Total = 448.495), să fie transformate la calibrul 7,92 mm., numai după ce se va soluționa chestiunea puștilor mitraliere și mitralierelor, rezultă că, față de mijloacele bugetare actuale, puștile ce le avem astăzi, vor mai rămâne încă multă vreme în serviciu, mai cu seamă că, pentru ele, se dispune, aproximativ, 8-10 unități de foc (situația exactă o are Direcția Artileriei).

Prin urmare, rezultă că, pentru puștile pe care le avem în prezent, e nevoie urgentă de verificare și clasare - în raport cu nevoile operative – mai înainte de orice altă măsură.

Prin ordinul general nr. 198/22 iulie 1933 și prin Instrucțiunile Inspectoratului General al Artileriei – referitoare la punerea în aplicare a articolului 8 din „Legea de neștirbire” – s-a stabilit ca verificarea și clasarea armamentului de infanterie și a materialelor de toate categoriile să se facă până la data de 01.04.1934.

Pentru ca aceste operațiuni să fie cât mai folositoare, din punct de vedere al clasării armelor, Inspectoratul General al Infanteriei a intervenit cu nr. 1200/1933, pe lângă Inspectoratul General al Artileriei, ca să se dispună verificarea tuturor țevelor și a liniei de miră, prin aparate de control.

În urma acestor operațiuni, armele găsite bune sau de reparat și care trebuie să formeze stocul intangibil pentru mobilizare – să fie recontrolate prin tragere și clasate în raport cu nevoile de mobilizare; numai după aceasta se va ști deficitul real de mobilizare din totalul armelor aflate azi asupra trupelor și în depozite.

La acest deficit, trebuie adăugat coeficientul de uzură și pierderea – după normele Marelui Stat Major – de 150%.

După cum am arătat mai sus, în ordinea nevoii infanteristice, puștile, venind după puștile mitraliere și mitraliere, rezultă că transformarea puștii la calibrul 7,92 mm., așa cum s-a aprobat de domnul ministru al Apărării Naționale prin rezoluția pusă pe referatul nr. 20/29.05.1931 al Direcției Infanteriei, se va face mai târziu.

Ceea ce este mai urgent, în prezent, este completarea deficitului de mobilizare, deficit realizat din:

Ștergerea din registre a tuturor armelor ce se vor găsi rele, la controlul cerut mai sus, după părerea noastră aproximativ 1/3 din existentul de azi, adică 172.645.

Din existentul de azi 517.936, scădem (1/3) 172.645 - 345.291, arme vechi ce vor rămâne bune.

Dacă raportăm această cantitate, devenită un real existent pentru mobilizare, la necesarul de mobilizare avem:

Necesar mobilizare:	- 551.550
Existent	: - 345.291
Deficit	: - 206.259

Socotind coeficientul de uzură și pierdere numai la 50% și nu la 150%, cum prevede Marele Stat Major, încât el trebuie completat cu o comandă de arme noi, rezultă că, pentru infanterie, avem azi absolută nevoie de $206.259 + 275.775 = 482.034$ arme noi de infanterie.

Adică:

Necesar mobilizare:	- 551.550
Existent: (pe care poate conta)	- 345.291
Deficit:	- 206.259
Coeficient uzură și pierdere 50%:	- 275.775
De completat cu arme noi:	- 482.034
Arme rămase bune și susceptibile transformării:	- 345.291
Total, necesar mobilizare socotit cu coeficientul de uzură și pierdere 50 %:	- 827.325

[...]

Această comandă însă ar trebui să corespundă cerințelor noi ale armamentului infanteriei, iar dotarea să se facă cu puști individuale cu încărcare automată, așa cum s-a prevăzut în procesul verbal nr. 48/1932 al Comitetului Consultativ al Infanteriei.

Chestiunea transformării actualelor puști de diferite calibre în puști cu calibrul 7,92 mm., ar rămâne să se hotărască numai după ce s-ar completa deficitul de mobilizare arătat mai sus.

În rezumat, operațiunile neapărat necesare să se aducă puștilor individuale, ar fi în ordinea următoare:

a). Controlarea și verificarea, pentru a se ști pe ce putem conta la mobilizare.

Pentru executarea controlării și verificării întregului armament individual și automat și punerea în bună stare de funcționare a părții care rămâne la calibrul existent, după calculul Direcției Artileriei, este nevoie de 10.000.000 lei. În această sumă intră nu numai armamentul aflat asupra unităților de infanterie, ci întreg armamentul de infanterie aflat asupra armatei.

Pentru verificarea și clasarea armamentului, în raport cu nevoile operative, Direcția Infanteriei a propus instituirea unei comisii de fiecare garnizoană, compusă din ofițeri și armurieri specialiști propuși de Direcția Materialelor, care să facă clasarea

armamentului portativ al infanteriei, al fiecărui corp de trupă din garnizoanele respective, după anumite caiete de sarcini întocmite de Direcția Materialelor.

I-a operațiune.

Verificarea, prin aparate de control (calibre maximale la gura țevii și verificatoare de rebut la cameră), în raport cu limitele de toleranță prevăzute pentru fiecare armă în parte, verificarea liniei de miră și examinarea generală a armelor.

Verificarea, prin calibrator, realizează o primă triere a armelor din punct de vedere al uzurii țevelor și exclude, de la început, verificarea prin tragere a armelor cu țevile prea uzate, economisind timpul și munițiile. Gradul de uzură a țevelor să fie consemnat în tabele, care să servească și la operațiunea a II-a.

II-a operațiune.

Armele, ale căror țevi vor fi găsite bune, vor fi verificate prin trageri, pe căluș fix, după criteriul dat de regulamentul armei infanteriei, după care se face instrucția infanteristului, clasarea trăgătorului și deci și clasarea armelor.

Cartușe alocate: 5-10 de fiecare armă și 100-250 de fiecare mitralieră;

b). Completarea deficitului cu puști individuale cu încărcare automată, completare ce s-ar putea efectua în țară, de orice uzină, care și-ar lua acest angajament.

c). Transformarea armelor ce vor rămâne bune – după executarea operațiunilor de la alineatul precedent a – la calibrul 7,92 mm., așa cum s-a aprobat deja de domnul ministru al Apărării Naționale (referatul nr. 20/29.05.1931 al Direcției Infanteriei).

Această transformare însă, nu o găsim nici urgentă, deoarece vom avea pentru aceste puști, după verificarea și clasarea lor, mai multe unități de foc decât azi – unități de foc care cu greu se vor obține, când armele vor fi modificate la calibrul 7,92 mm., - și nici economică, deoarece, prin transformarea la calibrul menționat mai sus, se modifică aproape toate piesele principale ale armei (chiar patul), ceea ce va face să coste aproape cât o armă nouă.

Posibilități tehnice de realizare.

Armele individuale aflate în serviciu. Transformări.

Pentru modificarea la calibrul 7,92 mm [la] armele individuale, ce avem astăzi în serviciu, până în prezent nu s-a făcut la noi în țară nici o încercare.

Cu ocazia concursului pentru mitraliere și arme individuale, Casele “Solothurn”, “Herstal”, “Mauser-Werke” și P.W.U. au prezentat comisiei de experimentare, armele “Manlicher” calibru 6,5 mm. modelul 1893, “Manlicher” austriece de 8 mm., modelul 1895, ruse “Maxim Nagant” de 7,62 mm., transformate la calibrul 7,92 mm.

Aceste realizări urmează să fie experimentate și verificate după ce se va obține aprobarea reînțeleperii concursului.

Arme individuale.

Asupra armei individuale, cu care urmează să se doteze armata noastră, în vederea completării necesarului la mobilizare, după ce s-au modificat armele existente astăzi, nu putem face nici o propunere concretă, deoarece concursul pentru arme individuale nu a început încă.

Principial, Comitetul Consultativ al Infanteriei s-a pronunțat, prin procesul verbal nr. 48/1933, ca deficitul să fie completat cu arme individuale cu încărcare automată, în forma și greutatea armei actuale și cu aceleași calități balistice și tactice.

Dispozitivul de darea focului să fie numai lovitură cu lovitură, iar încărcătoarele de cel puțin 10 cartușe. Avizul Inspectoratului General Tehnic al Armatei a fost în plin acord cu propunerile noastre.

Pentru concursul armelor individuale sunt înscrise, până în prezent, numai două Case ("Mauser-Werke" și Reșița) care au prezentat câte un model de armă individuală semiautomată și care urmează a fi experimentate când se va relua continuarea experiențelor.

Referitor la costul ofertelor pentru fiecare armă transformată nu avem date precise.

Ofertele Caselor sunt sigilate și depuse la Direcția Materialelor, iar deschiderea lor nu a fost aprobată până în prezent.

II. Puști mitraliere.

Necesar de mobilizare: - 18.000;

Existent: - 11.608;

Deficit: - 6.392;

Deficitul menționat mai sus este stabilit la puștile mitraliere aflate în serviciu. Cum pe aceste arme nu se mai poate conta, din cauza gradului lor prea mare de uzură, ne referim la comanda contractată la Fabrica "Zbrojovka" din Cehoslovacia, al cărui total se ridică la 23.137 (18.137 "Z.B." ce trebuie fabricate la Fabrica "Zbrojovka" și 5000 "Z.B." fabricate în țară).

Dacă pentru necesarul de mobilizare (18.000) socotim 50% coeficient de uzură și pierdere în loc de 120% cum prevede Marele Stat Major, reiese că, pentru nevoile de infanterie, avem absolută nevoie la mobilizare de un total de 27.000 puști mitraliere "Z.B.", care vor costa: 27.000 x 57.000 lei, preț unitar, total 1.539.000.000 lei.

III. Mitraliere.

Necesar mobilizare: - 18.060;

Existent:(aflat asupra trupelor infanteriei) - 8.990;

Existent în depozite:
(mitraliere triate conform Tabelei Direcției Artileriei) - 298 – 9.288;

Deficit: 8.772.

Deficitul nu este real, deoarece din totalul existent, nu se poate conta nici numeric, decât pe 7.843 (mitraliere ruse, "Schwartzlosse", "St. Etienne" și "Kolt"), celelalte sunt neîntrebuintabile și ar trebui clasate la arme de muzeu.

Dar nici aceste mitraliere nu îndeplinesc cerințele moderne, neputând trage nici antiaerian, din cauza lipsei de înclinare corespunzătoare, nici pe deasupra trupelor, nici prin intervale și nici indirect, atât din cauza gradului prea mare de uzură, care ar pune în pericol trupele proprii, cât și din cauza lipsei elementelor indicatoare necesare (cadrane), acestor fel de trageri.

În afară de acestea, mitralierele ruse de la Corpurile 6 și 7 Armată au 60%-80% lipsă afetele cărucioare, față de necesarul de mobilizare. Pentru completarea acestor lipsuri, M.St.Major a cerut avizul Comitetului Consultativ al Infanteriei, întrunit cu al Armamentului: dacă nu e mai bine ca deficitul în cărucioare să se completeze cu afete samarizate modelul "Schwartzlosse". Inspectoratul General al Infanteriei a studiat chestiunea și a supus-o comitetelor întrunite în ziua de 15 iunie 1932. Comitetele au opinat, de comun acord, pentru samarizarea mitralierelor ruse și au propus să se adopte un afet, după modelul afetului mitralierei "Maxim" română, care a dat rezultate și căruia să i se aducă perfecționări în vederea modernizării lui, cu condiția ca aceste afete să poată fi adaptate la mitralierele, "Schwartzlosse" și "Maxim" rusă, modernizate la calibrul 7,92 mm., cât și la noile tipuri de mitraliere, ce s-ar putea adopta pe viitor.

În ceea ce privește transformarea la calibrul 7,92 mm., din mitralierele existente (9.243), numai circa 6.660 mitraliere “Schwartzlosse” și ruse, s-ar putea modifica (6362 asupra trupelor + 298 în depozite).

Chiar dacă cele 6.660 mitraliere “Schwartzlosse” și ruse s-ar moderniza, restul de 2.583, față de necesarul de mobilizare, trebuie clasat și, prin urmare, completat cu mitraliere noi comandate. În afară de acest deficit real azi, pentru efectivul de mobilizare, trebuie adăugat, ca deficit, și coeficientul de 100% uzură și pierdere, socotit numai la cele 6.660 mitraliere transformabile. Deci ne trebuie:

Necesar de mobilizare: - 9.030;

Existent (mitraliere ruse “Schwartzlosse” transformabile la calibrul 7,92 mm) - 6.660;

Deficit: - 2.370;

Se adaugă coeficientul de 100% uzură și pierdere, socotit numai la mitralierele transformabile: - 6.660;

Total deficit: - 9.030;

În rezumat, necesarul mitralierelor pentru mobilizare (9.030) urmează să se completeze astfel: 6.660, prin transformarea mitralierelor „Maxim” ruse și “Schwartzlosse” la calibrul 7,92 mm. + 2.370 mitraliere noi. La aceste 2.370 trebuie adăugate circa 6.660 mitraliere (coeficientul de uzură și pierdere de 100% socotit numai la mitralierele transformabile), în urma cărora rezultă un deficit de 9.030, care trebuie completat numai cu mitraliere noi.

Rezultă:

a). Prin transformarea și completare cu mitraliere noi:

- Mitraliere transformate 6.660 x 25.000 lei, preț unitar = 166.500.000 lei;

- Mitraliere noi 9.030 x 130.000 lei preț unitar = 1.173.900.000 lei;

Total 15.960 = 1.340.400.000 lei;

Posibilități tehnice de realizare.

Modernizarea mitralierelor aflate în serviciu (“Schwartzlosse” și ruse) și noul tip de mitralieră, cu care urmează să se doteze infanteria, pentru completarea necesarului de mobilizare, au fost studiate - în urma aprobării domnului ministru al Apărării Naționale - de comisia instituită prin ordinul nr. 515/1931 al M.Ap.N. Secretariatul General, care și-a început experiențele în ziua de 17 septembrie 1932 și întrerupt la 23 decembrie 1932, cu ocazia sărbătorilor de Crăciun.

În acest interval, rezultatele obținute au fost următoarele:

Transformări:

Pentru modificarea mitralierelor ce avem azi în serviciu, la calibrul 7,92 mm. și modernizarea lor, până în prezent nu s-a făcut la noi în țară nici o încercare.

Cu ocazia concursului pentru mitraliere și arme individuale, Casele “Solothurn”, “Ianicek”, “Herstal” au prezentat comisiei de experimentare mitralierele “Schwartzlosse”, calibrul 8 mm. transformate și modernizate la calibrul 7,92 mm.; iar Casa “Mauser Werke” și Casa P. W. U. mitraliere ruse calibrul 7,62 mm, modernizate și transformate la calibrul 7,92 mm.

Față de rezultatele obținute până în prezent la acest concurs, putem afirma următoarele:

- Mitralierele “Schwartzlosse” calibrul 8 mm și ruse calibrul 7,62 mm., care constituie masa mitralierelor noastre – aflate în serviciu, pot fi ușor transformate la calibrul 7,92 mm., și modernizate.

- Comisia pentru experimentarea mitralierelor a constatat, cu ocazia concursului, că aceste mitraliere pot realiza, prin modernizarea lor, simțitoare îmbunătățiri ale calităților balistice.

- Prin alungirea țevii, la mitralierele "Schwartzlosse", s-a mărit viteza inițială de la 620 m. la cel puțin 740 m pe secundă, razața până la cel puțin 600 m.; iar bătaia până la cel puțin 4.000 m. (comisia pentru experimentare a obținut rezultate eficace, trăgând indirect la 4.200 m. la Școala de Tir și Bombardament a Aeronauticii Constanța în 1932).

- Debitul teoretic de la 450 s-a mărit la 550-600 lovituri pe minut, apropiindu-se de al puștii mitraliere "Z.B." modelul 1930.

- Prin adoptarea goniometrului pentru trageri, la distanțe mari și indirecte, s-au obținut rezultate bune (Constanța - Școala de Tir și Bombardament a Aeronauticii).

- Dispozitivele pentru trageri aeriene, prezentate de Casele ofertante, se pot adopta și la mitralierele transformate. Comisia încă nu s-a fixat asupra dispozitivului A.A. ce vom adopta, deoarece, la experiențele făcute cu aparatele aduse, rezultatele au fost slabe.

- Înlăturarea vaporilor produși la tragere nu s-a realizat în mod desăvârșit prin dispozitivul de condensare adoptat.

- Modernizările prevăzute de Casele de mai sus, s-au făcut numai asupra mitralierelor "Schwartzlosse", propriu-zise și credem că se pot face aceleași modernizări și mitralierei "Maxim" rusă.

În ceea ce privește afetul mitralierei "Schwartzlosse" a rămas același, adică:

a). Stabilitatea mică la tragere, mai ales la genuliera culcat și tragerile antiaeriene;

b). Sectoarele de direcție și înălțime nu sunt alungite și nici gradate în miimi;

c). N-au limitatoare precise pentru direcție și înălțime;

d). N-au suport pentru tragerea antiaeriană;

Aceste lipsuri ale mitralierei "Schwartzlosse" se pot ușor remedia și sunt indispensabile pentru a se executa toate felurile de trageri.

Pentru mitraliera rusă, transformată, s-a prezentat numai Casa "Mauser-Werke", iar concursul trebuie repetat, deoarece rezultatele obținute nu au fost concludente.

Mitraliere noi.

Privitor la mitralierele cu care urmează să se doteze armata noastră, în vederea completării necesarului la mobilizare, după ce s-au modificat mitralierele existente astăzi, nu putem face propuneri concrete, deoarece, față de rezultatele obținute, nici una din mitralierele noi ce s-au experimentat la acest concurs nu a prezentat un program real, pentru a putea fi luat în considerare, în vederea adoptării în viitor.

Afetele însă, toate, au prezentat dispozitivele moderne pentru realizarea tragerilor de secerare în direcție, în înălțime, printre intervale, pe deasupra trupelor, antiaeriene și repetate și prezintă stabilitate deplină la tragere.

Concluzii.

În ziua de 23.12.1932, comisia și-a întrerupt experiențele, urmând a le relua după sărbători. În acest timp s-a prezentat domnului ministru al Apărării Naționale un proces verbal asupra rezultatelor obținute în cele 3 luni de experiențe; rezultatele menționate mai sus în mod sumar.

Concursul nu putea începe fără o prealabilă aprobare a domnului Ministru al Apărării Naționale, aprobare care nu a urmat și din cauza căreia comisia nu a putut să se hotărască asupra celei mai bune mitraliere și arme individuale de adoptat și nici să

aleagă Casa ofertantă, care să fabrice în țară aceste mitraliere și transformările mitralierelor.

Armament de însoțire.

Pentru soluționarea problemei armamentului de însoțire al infanteriei, Comitetul Consultativ al Infanteriei, în ședința din 14 iunie 1932, a studiat chestiunea și prin procesul verbal nr. 46, a stabilit:

A). Armamentul de însoțire de batalion.

Tun mitralieră de 2 cm. pentru obiectivele fugitive (tancuri și avioane) câte două piese de batalion, de care vor aparține organic.

B). Armament de însoțire de regiment.

Tunuri, care să tragă razant și curbă la 3- 4000 m. un proiectil puternic de 75 mm. pentru obiectivele vizibile sau adăpostite (cuiburi de mitraliere, centre de rezistență) cât și pentru obiectele fugitive (tancuri); în proporție de 2 piese de fiecare batalion și în plus 2 piese la dispoziția regimentului.

De unde rezultă:

Necesar: Tunuri calibru 75 mm, câte 2 de batalion, în plus 2 piese la dispoziția comandantului de regiment; - 632;

Tunuri mitraliere de 2 cm, câte 2 piese de batalion; - 474 – 1.106;

Existent: Armamentul existent (613 guri de foc), având piesele principale complet uzate și nemaicorespunzând cerințelor moderne de luptă, rezultă că necesarul reprezintă deficitul.

Deficit: 632 tunuri de 75 mm. a 700.000 lei = 442.400.000 lei;

474 tunuri 2 cm. a 600.000 lei = 284.400.000 lei;

Total = 726.800.000 lei.

Când s-a ajuns la soluția de mai sus, propusă de Comitetul Consultativ al Infanteriei, Inspectoratul General al Infanteriei a susținut întrebuintarea ca armament de însoțire pentru infanterie a 2 guri de foc:

a. Una cu traiectorie întinsă.

Tun de infanterie, în același timp și tun antitanc (în contra obiectivelor vizibile, stabile și fugitive: cuiburi de mitraliere și tancuri);

b. Alta cu traiectorie curbă.

Mortier – aruncător de mine ușor – (în contra obiectivelor adăpostite: cuiburi de mitraliere);

Caracteristici tehnice.

Tunul de infanterie, calibrul 60-70 mm., greutatea piesei în baterie în jurul a 300-350 kg., greutatea proiectilului 6.500 kg. bătaie eficăce 3.000 m.;

Mortierul (aruncător de mine ușor) calibrul 60-70mm., greutatea piesei în baterie 300 kg., greutatea proiectilului 4.700 kg., bătaie eficăce 3.000 m.

Organizare: câte 2 tunuri și 2 mortiere de batalion.

În cazul când s-ar rămâne în această concluzie, am avea nevoie de:

- 632 tunuri a 700.000 lei = 442.400.000 lei;

- 474 mortiere a 700.000 lei = 331.800.000 lei;

Total = 774.200.000 lei.

Adoptându-se această soluție, apărarea antiaeriană la plafonul de la 1000 m. în sus, urmează să fie îndeplinită:

a). Fie de câte o unitate antiaeriană, de fiecare regiment de infanterie, a 6 piese (mitraliere grele 14-20 mm.);

b). Fie mai bine, de câte o unitate antiaeriană, a 16 piese, de fiecare divizie.

Apărarea antiaeriană apropiată la plafonul de sub 1000 m urmează să se facă, după cum se prevede la capitolul IV, ultimul alineat.

Aruncătorul de grenade.

În prezent, infanteria noastră este insuficient dotată cu armament de însoțire și mai ales cu armament cu tragere curbă.

Dar, chiar dacă s-ar mări numărul acestora, totuși, micile unități de infanterie vor fi nevoite a duce lupta, în multe împrejurări - mai ales sub 300 m. – prin mijloace proprii, fără a putea fi sprijinite de armamentul de însoțire (spațiul de siguranță, legături etc.).

De aici nevoia de a o dota și cu un aruncător de grenade (mortierul ușor) care să poată fi transportat de un singur om în marș și în luptă și să poată trage, cu mare precizie, pe orice teren, pe deasupra trupelor, un proiectil puternic de 1000 – 1500 gr. la 1000 – 1500 m., după cum a avizat Comitetul Consultativ al Infanteriei prin procesele verbale nr. 50 și 51 din 28.09.1932.

Acest aruncător, fiind în orice moment la îndemâna unităților din prima linie de luptă, va putea fi întrebuințat, cu mare eficacitate, contra întregului armament automat inamic și mai ales contra mitralierelor care se descoperă în cursul atacurilor, mitraliere care, dacă nu sunt distruse imediat, pot întârzia, disocia și chiar opri un atac.

În apărare, va putea fi întrebuințat în barajul general și în barajele interioare, completând, cu focul lor, golurile care nu pot fi bătute de artilerie și armamentul automat din cauza conformației terenului din fața și din interiorul poziției de rezistență.

Pentru a se asigura posibilitatea îndeplinirii misiunilor arătate mai sus, este necesar a se dota fiecare pluton de infanterie cu câte 2 aruncătoare de grenade = 8 piese de companie, = 24 piese de batalion, = 72 piese de regiment.

Aruncătorul urmează a fi servit de 6 oameni.

- 1 om port-piesă, ochitor și trăgător;
- 5 oameni port-muniție, dintre care unul servește și de încărcător și eventual înlocuitor al trăgătorului.

Aruncătoarele de grenade necesare la mobilizare.

Pentru unitățile de infanterie combatante.

11.520 aruncătoare a 20.000 lei = 230.400.000 lei;

Coeficientul de uzură și pierdere 100%.

11.520 aruncătoare a 20.000 lei = 230.400.000 lei;

Total = 460.800.000 lei.

Prin dotarea unităților cu aruncătorul de grenade, în proporția arătată mai sus și, având în vedere proprietățile lui și proprietățile puștii mitraliere "Z.B." modelul 1930, puterea de foc a unităților de infanterie crește considerabil, astfel că, nu mai putem justifica cu nimic păstrarea mai departe a grupei de mitraliere în organizarea companiei de pușcași.

Pentru aceste motive propunem ca, mitralierele aparținând în prezent, organic, companiilor de pușcași să fie grupate într-o unitate, la dispoziția comandantului de regiment, ca rezervă de foc, sau pentru misiuni antiaeriene la plafon mic, sub 1000 m.

De asemenea, nu va mai fi necesară întrebuințarea trombloanelor și grenadelor de mână.

V. Care de luptă.

Comitetul Consultativ al Infanteriei, prin procesul verbal nr. 44 din 14.06.1932, a opinat:

Fronturile mari, terenurile grele și podurile puțin rezistente de pe teatrele probabile de operații, impun adoptarea unui car de luptă ușor cu următoarele caracteristici:

Greutate, 8-9 tone; armament: tun 75 mm. scurtat și 1 mitralieră de 7,92 mm.; viteză maximă 20 km. pe oră, rază de acțiune 12 km, motor 60 C.P.; dimensiuni mici, blindaje puternice: 25-30 mm. în față, 20 mm. lateral, 15 mm. înapoi; mare capacitate de a se mișca în teren, urcând pante de 45 grade și trecând peste șanțuri de 2-3 m. lărgime.

Organizare.

Potrivit prevederii legii de organizare va trebui să avem 4 regimente, a căror organizare, propunem să fie astfel:

Fiecare regiment a 3 batalioane și 1 companie afară din rânduri; fiecare batalion a 4 companii, din care 3 companii care și una de eșalon; compania de luptă constituită din 3 plutoane a 3 care de luptă (2 armate cu câte un tun de 75 mm. scurtat, iar al treilea, având o mitralieră de 7,92 mm.).

Pentru a se putea ajunge la o instruire uniformă și la formarea unui bun personal de tanchiști, cele 4 regimente vor trebui să lucreze cel puțin temporar (3-4 ani) sub comandă superioară unică.

O altă propunere de dotare, care pare că ar satisface și mai bine prevederile art. 17 din Regulamentul Marilor Unități, ar fi următoarea:

- Un tip mijlociu, de maximum 9-12 tone, pentru sprijinul infanteriei și acțiuni mai îndepărtate; blindaje 25 mm. în părțile mai expuse; cu viteză 20-25 km. la oră; armament: tun de 47 mm. și o mitralieră.

- Un tip foarte ușor, de 2-3 tone, pentru misiuni de recunoaștere, de luare de contact (avangărzi), de transmisiuni (radio) și de observare (pentru observator de artilerie, posturi de observație, legătura artileriei cu infanteria etc.).

Organizare.

4 regimente care luptă având organizarea de mai jos:

a. 3 batalioane care de luptă.

1 companie de care foarte ușoare și 1 companie depozit.

b. Fiecare din batalioane ar avea:

3 companii care de luptă și 1 companie transport.

c. Compania care de luptă:

3 plutoane a 5 care de luptă - 1 pluton depanaj a 3-4 care de luptă - 1 car comandant companie și 1 car T.F.F.

d. Compania de transport:

4 plutoane a 10 tractoare fiecare; tractoarele trebuie să aibă o viteză de 20-30 km. la oră și capabile a transporta carele de luptă, nu numai pe șosele, dar și pe drumurile naturale cu pante mai repezi;

e. Compania de care foarte ușoare:

3 plutoane a 6 care fiecare, 1 pluton de depanaj a 4 care și atelierul mobil cu trusele necesare.

f. Trenul de luptă și regimentar: cu turismele, motocicletele, camioanele, remorcile și cisternele necesare.

Neavând cunoștință de prețurile actuale ale carelor de luptă, nu putem fixa, nici aproximativ, suma care ar fi necesară pentru această dotare.

Pistoalele automate sau pistoalele mitralieră, nu fac obiectul cercetărilor pentru înarmarea masei infanteriei, ci numai a unora dintre elementele ei, ofițeri, încheietori, conductorii etc., deci sunt cele din urmă în ordinea importanței și a urgenței.

B. Muniții.

Cartușe pentru puștile individuale.

Stocul de cartușe existente (pușcă, pușcă mitralieră și mitralieră), prin introducerea puștii mitraliere "Z.B." modelul 1930 și modernizarea și transformarea mitralierelor la calibrul 7,92 mm. vor fi utilizate numai pentru pușcă, depășind cu mult necesitățile de mobilizare ale acestui armament.

Cartușe calibrul 7,92 mm. pentru 18.000 puști mitraliere.

15 unități foc cartușe fabricate	= 135.000.000 a 6.50 lei	= 877.000.000 lei
15 unități foc cartușe semifabricate	= 135.000.000 a 6.50 lei	= <u>877.000.000 lei</u>
Total	=	1.754.000.000 lei

Cartușe calibrul 7,92 mm. pentru 9.030 mitraliere.

15 unități foc cartușe fabricate	= 270.900.000 a 6.50 lei	= 1.760.850.000 lei
15 unități foc cartușe semifabricate	= 270.900.000 a 6.50 lei	= <u>1.760.850.000 lei</u>
Total	=	3.521.700.000 lei

Cartușe revolver și pistol automat.

3 unități foc cartușe fabricate	= 702.975 a 6.50 lei	= 4.569.337 lei
2. unități foc cartușe semifabricate	= 468.650 a 6.50 lei	= <u>3.046.225 lei</u>
Total	=	7.615.562 lei

Proiectile pentru 872 tunuri de însoțire a infanteriei.

15 unități proiectile fabricate	= 1.046.400 a 4.000 lei	= 4.185.850.000 lei
15 unități foc proiectile semifabricate	= 1.046.400 a 4.000 lei	= <u>4.185.850.000 lei</u>
Total	=	8.371.700.000 lei

Proiectile pentru 11.520 aruncătoare de grenade.

15 unități proiectile fabricate	= 13.800.000 a 350 lei	= 4.830.000.000 lei
15 unități foc proiectile semifabricate	= 13.800.000 a 350 lei	= <u>4.830.000.000 lei</u>
Total	=	9.660.000.000 lei

Grenade de mână.

Conform hotărârii luate de Comitetul Consultativ al Infanteriei, prin procesele verbale nr. 49, 50 și 51 din 28 septembrie 1932, grenada de mână ce se va adopta trebuie să fie o grenadă "Unică", ofensivă și defensivă în același corp, amorsată cu focos percutant.

Separarea celor două efecte (ofensivă de defensivă) să poată fi făcută ziua sau pe întuneric, chiar pe linia de luptă, fără a necesita întrebuințarea vreunui instrument.

Grenada să poată fi aruncată cu mâna la 30-35 metri și cu un aruncător de grenade până la 500 metri.

Puștile individuale să nu mai fie folosite pentru aruncarea grenadelor deoarece: nu pot arunca grenade destul de grele la distanță atât de mare; nu au precizia necesară și din cauza reculului prea puternic se scot armele din serviciu.

Dotând puștile cu aparate de ochire, cu suport pentru fixarea armei în timpul tragerii și amortizor de recul, ar deveni prea grele și improprii pentru trageri cu glonț.

Ca o consecință a acestei hotărâri, grenadele de care mai dispunem în prezent, urmează a fi întrebuințate la tragerile de instrucție anuale, iar pentru formarea stocului

necesar la mobilizare, să se procure grenade având calitățile tehnico-tactice arătate mai sus.

*Grenadele "Unic" necesare la mobilizare,
pentru toate unitățile de infanterie combatante.*

15 unități foc grenade fabricate	= 4.320.000 a 130 lei = 561.600.000 lei
15 unități foc grenade semifabricate	= 4.320.000 a 130 lei = <u>561.600.000 lei</u>
Total	= 1.123.200.000 lei

Rachete pentru luminarea câmpului de luptă.

15 unități foc rachete fabricate	= 648.000 a 160 lei = 103.680.000 lei
15 unități foc rachete semifabricate	= 648.000 a 160 lei = <u>103.680.000 lei</u>
Total	= 207.360.000 lei

Rachete de semnalizare.

15 unități foc rachete fabricate	= 432.000 a 160 lei = 69.120.000 lei
15 unități foc rachete semifabricate	= 432.000 a 160 lei = <u>69.120.000 lei</u>
Total	= 138.240.000 lei

Grenade cu gaze și fumigene de mână

și pentru aruncătorul de grenade (50% cu gaze și 50% fumigene).

15 unități foc grenade fabricate	= 1.080.000 a 160 lei = 172.800.000 lei
1 unitate foc grenade semifabricate	= 1.080.000 a 160 lei = <u>172.800.000 lei</u>
Total	= 345.600.000 lei

Grenade port-mesaj.

1 unitate foc grenade fabricate	= 9.120 a 1200 lei = 10.944.000 lei
15 unități foc grenade semifabricate	= 9.120 a 1200 lei = <u>10.944.000 lei</u>
Total	= 21.888.000 lei

Concluzii.

Înzestrarea Infanteriei în armament se poate rezolva:

- Prin transformarea armelor individuale la calibrul 7,92 mm. eventual semiautomatizarea lor;
- Prin transformarea și modernizarea mitralierelor "Maxim" ruse (calibrul 7,62 mm.) și "Schwartzlose" (calibrul 8 mm.) la calibrul 7,92 mm;
- Prin completarea necesarului de mobilizare, cu arme cu încărcare automată și mitraliere noi, în raport cu rezultatele obținute la concursul început în luna septembrie 1932 și întrerupt la 23.12.1932;
- Prin completarea necesarului de mobilizare cu puști mitraliere "Z.B.", modelul 1930;
- Prin completarea necesarului de mobilizare în armament de însoțire;
- Prin completarea necesarului de mobilizare în care de luptă;
- Prin completarea necesarului de mobilizare în aruncătoare de grenade;

Ordinea de urgență.

1. – Armament individual de completat și concomitent completarea necesarului în puști mitraliere "Z.B.", precum și transformarea la calibrul 7,92 mm. și modernizarea mitralierelor;

2. – Carele de luptă.

3. – Armamentul de însoțire, concomitent aruncătorul de grenade și grenadele respective.

La stabilirea ordinii de urgență, prevăzută mai sus, s-au avut în vedere următoarele considerații:

a). Completarea armamentului individual, concomitent cu transformarea și modificarea mitralierelor actuale la calibrul 7.92 mm., s-a impus în prima ordine, prin:

- Lipsa unei mari cantități pentru completarea necesarului de mobilizare; precum și starea mare de uzură în care se află în prezent armamentul individual al infanteriei;

- Starea prea mare de uzură, în special a mitralierelor “St. Etienne”, care sunt aproape improprii pentru operații, precum și incompatibilitatea lor față de cerințele moderne de luptă (trageri indirecte, antiaeriene, printre intervale și pe deasupra trupelor);

- Unificarea calibrului la armele automate (la fel cu puștile mitraliere “Z.B.”, modelul 1930) pentru a ușura aprovizionarea cu muniții și a asigura posibilitățile de împrumut reciproc, la nevoie;

- Starea actuală a muniției existente, care nu asigură automatismul armelor.

b. În a doua ordine de urgență s-a prevăzut înzestrarea cu care de luptă; acest material poate fi considerat ca și inexistent, cele 48 de care, în afară că sunt cu desăvârșire insuficiente, sunt uzate pe măsură și nu se poate conta pe ele pentru război.

c. Armamentul de însoțire, aflat în serviciul trupelor, mai poate încă, într-o măsură extrem de redusă, face față nevoilor.

Inspector General al Infanteriei

General de divizie MIHAIL IONESCU¹

Directorul Infanteriei

Colonel FLOREA MITRĂNESCU

Arhivele Militare Române, fond Direcția Infanterie, dosar nr.crt. 489, f. 33-48.

¹ General de divizie (infanterie) *Mihail Ionescu*, născut la 08.11.1876. Grade: sublocotenent - 01.02.1896, locotenent - 10.05.1899, căpitan - 10.05.1906, maior - 01.09.1912, locotenent-colonel - 01.04.1916, colonel - 01.04.1917, general de brigadă - 30.03.1919, general de divizie - 31.03.1920.

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
Direcția Tehnică
Fabrica „IRVIN”
Victor Pușcariu

București, 4 octombrie 1934

**Către
Subsecretariatul de Stat al Aerului**

Subsemnatul Victor Pușcariu, procuratorul fabricii “Irvin” din Buffalo U.S.A., am onoarea a vă oferi 150 parașute “Irvin” tipul standard: de spate, piept și scaun, prevăzute cu dispozitiv de declanșare rapidă și cu deschidere automată și manuală. Aceste parașute vor fi fabricate în conformitate cu caietul de sarcini al Ministerului Apărării Naționale.

Prețul unei parașute este de 33.000 lei bucata, predate la depozitul Aeronauticii din București. Taxa de timbru și înregistrare a contractului va fi plătită de fabrica “Irvin”. Taxele vamale și orice alte taxe către stat, județ sau comună privesc direct Ministerul Apărării Naționale.

Plata acestor parașute se va face în modul următor: 20 % din valoarea contractului va fi plătită imediat la semnarea contractului, drept avans contra unei garanții bancare, 30% la sosirea parașutelor în țară, contra unei garanții bancare și 50% imediat după recepția și predarea parașutelor.

Casa “Irvin” oferea aceste parașute în lei cu condiția ca suma de lei echivalentă valorii contractului să fie liberă de a se cumpăra șampanie, coniac, lichioruri sau rachiuri românești pentru a fi exportate în America, Casa “Irvin” ne mai fiind obligată să depună Băncii Naționale devizele obținute pentru băuturile exportate.

Termenul de predare la București a acestor 150 parașute este de 90 zile de la data plății acontului de 20 % din valoarea contractului.

Această ofertă este valabilă 15 zile de la data prezentei, Casa “Irvin” înțelegând să ofere în lei numai dacă contractul ar fi perfectat în termen de 15 zile, pentru ca astfel, să aibă timpul material de a exporta în S.U.A. șampania sau rachiurile pentru a le avea acolo și a le desface cu ocazia sărbătorilor de Crăciun.

Cu distinsă stimă,
VICTOR PUȘCARIU

Arhivele Militare Române, fond Subsecretariatul de Stat al Aerului, dosar nr.crt. 797, f. 49.

MARELE STAT MAJOR
 Secția 1
 Biroul 3 Dotare

Referat
Nr. 6626 din 4 februarie 1935

Am onoarea a raporta următoarele:

În prezent se lucrează, la Ministerul Armamentului, modificarea și punerea la punct a contractelor pentru materialul de artilerie comandat.

În contractul inițial se prevedea ca, materialul de artilerie grea să fie organizat, atât pentru tracțiunea auto, într-o singură trăsură, cât și pentru tracțiune hipo, în 2 – 3 trăsuri trase cu cai de talie mare.

Având în vedere:

- Faptul că, confecționarea materialului pentru o dublă tracțiune necesită trăsuri și roți speciale în plus, ceea ce dă naștere la cheltuieli suplimentare, lungirea coloanelor de marș și sporirea necesarului în cai.

Lipsa de cai de talie mare pe care o avem în țară, lipsă care se accentuează din ce în ce mai mult, fără vreo posibilitate de remediere în viitor.

- Faptul că, cele mai multe state întrebuințează sau sunt în curs să producă la artileria grea numai tracțiunea auto; unele au început a o introduce și la artileria divizionară.

- Experiența făcută la manevrele regale din toamna anului 1934 cu tractoare “Katerpillar”, care a dat rezultate bune, materialul greu putând fi tras pe orice fel de teren, în pantă și chiar mocirlos.

- Necesitatea ca materialul greu de artilerie să fie cât mai mobil pentru a fi repede transportat dintr-o parte în alta a câmpului de luptă și strategic, mobilitate care nu se poate obține dacă el este tras cu animale. Propun să se intervină pentru a se admite ca materialul de artilerie grea și antiaeriană, cu greutate superioară la 3.000 kg. ce urmează să se comande, să fie organizat numai pentru tracțiune mecanică.

Roțile autotractorelor trebuie să fie astfel amenajate, ca să se poată merge atât cu viteza de 20-30 km. pe oră, cât și în terenuri grele, adică cu și fără palete la roată.

Pentru cazul podurilor slabe, materialul trebuie amenajat pentru ca trecerea autotractorului și a tunului să se poată face succesiv.

Rezoluție:

5 februarie 1935

Se va prezenta domnului Ministru chestiunea, fiind de mare importanță și după cât sunt informat nu este unitate de vederi în privința motorizării totale a artileriei grele, cred că trebuie să se ia avizul Inspectoratului General al Artileriei și la nevoie chestiunea să fie discutată dacă d-l Ministru crede necesar, în Consiliul Superior al Armatei.

G-ral (ss)N. SAMSONOVICI

5 februarie 1935

Chestiunea motorizării materialelor de artilerie grea este foarte importantă și trebuie privită sub prisma realităților la noi în țară și în special a terenului. Din această ultimă cauză materialul de artilerie grea, după părerea mea, trebuie să satisfacă posibilitatea de tracțiune dublă și hipo și mecanică. Se va supune Consiliului Superior al Apărării.
G-ral (ss) ANGELESCU

Subșeful Marelui Stat Major
General de divizie G. FLORESCU

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1645, f.

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
Comitetul Materialelor de Război

Proces-verbal
Nr. 4 din 20 februarie 1935

Comitetul Materialelor de Război, în componența sa fixată prin Înaltul decret nr. 942 din 02.04.1934, s-a întrunit, în ziua de 22.02.1935 la Ministerul Apărării Naționale, fiind prezenți:

- Ministrul Apărării Naționale
- General de corp de armată adjutant,
- Paul Angelescu, Președinte

- Subsecretar de Stat al Aerului
 - ing. Radu Irimescu
 - Șeful Marelui Stat Major
 - Inspector general de armată,
Nicolae Samsonovici
 - Inspector General al Infanteriei
 - General de divizie M. Ionescu
 - Inspector General al Cavaleriei
 - General Gheorghe Moruzzi
 - Inspector General al Artileriei
și Secretar General al Ministerului Armatei
 - General de divizie
Gheorghe Petrescu
 - Inspector General al Geniului
 - General de divizie M. Ignat
 - Subșeful M.St.M.
 - General de divizie
Gheorghe Florescu¹
 - Inspector General al Marinei
 - Contraamiral Petre Bărbuneanu²
 - Inspector General Tehnic al Armatei
 - General A. Tănăsescu
- Secretarul Comitetului fiind Directorul Materialelor din Inspectoratul General Tehnic al Armatei, colonel Petrovan Dumitru.

La ordinea zilei:

I. Comandarea în Franța, în loc de I.A.R., a 20 motoare pentru avioanele de bombardament "Breguet".

II. Chestiunea adoptării efectelor de mare echipament și speciale de munte.

¹ General de divizie (artilerie) *Gheorghe Florescu*, născut la 20.05.1879. Grade: sublocotenent - 01.07.1900, locotenent - 10.05.1904, căpitan - 10.05.1910, maior - 01.04.1916, locotenent-colonel - 01.04.1917, colonel - 01.04.1919, general de brigadă - 25.03.1928, general de divizie - 11.12.1934.

² Contraamiral *Petre I. Bărbuneanu*, născut la 16.12.1881. Grade: sublocotenent - 01.07.1902, locotenent - 10.05.1906, căpitan - 01.04.1911, locotenent-comandor - 15.08.1916, căpitan-comandor - 01.09.1917, comandor - 01.04.1920, contraamiral - 10.01.1932.

III. Chestiunea dotării armatei cu foi de cort de pânză cleiată, care să reziste la iverită.

I. Comandarea în Franța, în loc de I.A.R., a 20 motoare de avioane

Dl. Subsecretar de Stat al Aerului, arată că, pe baza avizului Comitetului Materialelor de Război, dat prin procesul verbal nr. 2 din 16.07.1934, a comandat în Franța 20 avioane bimotoare "Breguet" 41, numai cu 20 motoare, iar restul de 20 motoare a decis să le comande la I.A.R.

Casa "Breguet", cu care s-a încheiat contractul pentru avioane, cere să i se predea toate motoarele până la 1 aprilie 1935, pentru a putea respecta termenul de livrare al avioanelor.

Uzinele I.A.R., care au primit încă din luna iunie 1934, documentele de licență al gamei de motoare K. au procedat la o serie de studii și modificări ale acestor motoare, în scopul perfecționării lor și nu au gata, pentru omologare, în prezent, decât motorul k9, iar motorul k14, care interesează, nu-l va putea livra înainte de finele acestui an.

Întreaga situație a acestei chestiuni a fost adusă la cunoștință Societății I.A.R., de către Subsecretariatul de Stat al Aerului cu adresa nr. 5152 din 05.01.1935.

În consecință, spre a evita întârzieri în livrarea avioanelor "Breguet", de care Aviația are absolută nevoie, domnul Subsecretar de Stat al Aerului propune și cere ca, Comitetul să-și dea avizul asupra comandării în Franța și a celor 20 motoare K14 rezervate inițial pentru I.A.R.

Comitetul Materialelor de Război, luând în considerație referatul d-lui Subsecretar de Stat al Aerului și toate argumentele, din care reiese necesitatea ca toate motoarele să fie comandate în Franța - relevază:

- Că, prima datorie a Societății I.A.R. era să lanseze studiile și fabricația conform documentelor de licență ce statul i-a pus la dispoziție, înainte de a stânjeni realizarea în timp util a motoarelor prin modificări proprii, fie ele chiar perfecționări aduse dintr-un spirit de progres tehnic.

- Că, actualmente, I.A.R. nu este în măsură să livreze la timp cele 20 motoare K 14.

Având în vedere cele de mai sus, Comitetul decide, conform cererii d-lui Subsecretar de Stat al Aerului, comandarea și a restului de motoare necesare echipării celor 20 avioane în Franța.

II. Chestiunea adoptării efectelor de mare echipament și speciale de munte.

Comitetul, luând în discuție referatul d-lui Inspector General al Infanteriei, își dă avizul favorabil pentru adoptarea efectelor de mare echipament și speciale de munte, propuse.

III. Chestiunea dotării armatei cu foi de cort de pânză oleiată, care să reziste la iverită.

În urma explicațiilor date de dl Inspector General Tehnic al Armatei, din care reiese că foile de cort impregnate nu corespund scopului urmărit, nu au fost adoptate de nici o altă armată, că chestiunea prezintă astăzi caracterul unei probleme al cărei studiu trebuie încă urmărit, dar că nu este nici un motiv să se oprească în loc, din această cauză, aprovizionările de pânză de cort obișnuite, necesare armatei, Comitetul avizează ca aprovizionarea foilor de cort să se facă în condițiile uzitate până în prezent.

IV.

Dl. Subsecretar de Stat al Aerului cere și dl. președinte aprobă ca să se pună în discuție chestiunea comenzii de motoare și avioane la Uzinele I.A.R. și S.E.T., care nu fusese trecută în ordinea de zi.

Dl. Subsecretar de Stat al Aerului arată că, în vederea dotării aviației cu avioane și motoare și în urma studiilor și experiențelor făcute este necesar a se comanda următoarele materiale:

- 100 avioane "Fleet", din care 70 la Uzinele I.A.R. și 30 la Uzinele S.E.T.
- 100 motoare "Gypsy Major" pentru aceste avioane la I.A.R.
- 700 avioane Tip P.Z.L. II c, formula vânătoare cu 4 mitraliere cu motoarele lor tip "Gnome-Rhone" 9 Krs. La Uzinele I.A.R.
- 200 motoare K 9 la I.A.R.
- 150 motoare K 7 la I.A.R.

Pentru aceste materiale, Subsecretariatul de Stat al Aerului posedă documentele de licență respective și are avizul favorabil al Comitetului Forțelor Aeriene.

Comitetul Materialelor de Război, ținând seamă de referatul și explicațiile suplimentare date de dl. Subsecretar de Stat al Aerului își dă avizul favorabil pentru comandarea materialelor de mai sus.

Președintele Comitetului Materialelor de Război
General de corp de armată adj. PAUL ANGELESCU

Subsecretar de Stat al Aerului RADU IRIMESCU

Inspector General de armată NICOLAE SAMSONOVICI

General de divizie MIHAIL IONESCU

General de divizie GHEORGHE MORUZZI

General de divizie GHEORGHE PETRESCU

General de divizie MIHAIL IGNAT

General de divizie GHEORGHE FLORESCU

Contraamiral PETRE BĂRBUNEANU

General de brigadă ARISTIDE TĂNĂSESCU

Arhivele Militare Române, fond Direcția Infanterie, dosar nr.crt. 489, f. 307-309.

februarie 1935

Notă
privitoare la chestiunea motorizării materialului de artilerie grea

Propunerile Marelui Stat Major.

A se admite ca materialul de artilerie grea și A.A., cu greutate superioară la 3.000 kg., ce se va comanda, să fie organizat numai pentru tracțiune mecanică.

1. – Motivează acest deziderat pentru următoarele considerente:

- Confecționarea materialului pentru o dublă tracțiune (hipo și auto), necesită trăsuri și roți speciale în plus, dând naștere la cheltuieli suplimentare, lungirea coloanelor și sporirea necesarului de cai.

- Lipsa de cai de talie mare pe care o avem în țară.

Cele mai multe state întrebunțează la artileria grea tracțiunea auto; unele au introdus-o și la artileria divizionară.

- Experiența făcută la manevrele regale din toamna anului 1934 cu tractoare “Katerpillar”, care a dat rezultate bune.

- Necesitatea ca materialul greu de artilerie să fie cât mai mobil pentru a fi transportat dintr-o parte în alta a câmpului de luptă și strategic.

2. – Condițiile ce trebuie să îndeplinească materialul față de comunicațiile din țară și podurile slabe:

- să fie amenajat pentru a merge cu și fără palete;

- trecerea peste poduri a autotractorului și tunului să se poată face succesiv.

Avizul Inspectoratului General al Artileriei.

Principii:

- Noul material comandat, care intră în compunerea artileriei grele de corp de armată și artilerie din rezerva generală, să fie organizat atât pentru tracțiune hipomobilă, cât și pentru tracțiune mecanică.

- Materialul existent, rămas din război, care va intra în compunerea rezervei de artilerie, după sosirea noului material, să fie mecanizat cu mijloacele existente în țară (tractoare industriale și agricole).

Cost.

a). Motorizarea unui divizion tunuri lungi, circa 6.500.000 lei. Pentru 30 divizioane de 105 și 150, circa 200.000.000 lei.

b). Prețul unui divizion hipomobil (în care intră 240 cai din 85 necesari la mobilizare) 27.518.000 lei.

Avantajele motorizării (calculule făcute pentru un divizion).

hipomobilă:

viteză = 5 km./h

etapă = 30 km./h

oameni = 716

cai = 785

muniție

transport: = 30-36 tone

automobilă:

= 10-12 km./h

= 80 km./h

= 548

= -

= -

= 54 tone

vulnerabilitate mare redusă

Dificultăți:

- lipsa unei industrii naționale de automobile;
- lipsa cauciucului;
- comunicații și poduri slabe.

Este necesar:

- Standardizarea mijloacelor de tracțiune mecanică prin adoptarea modelelor unice ce convin atât nevoilor industriale-agricole cât și militare, creând avantaje vamale.

În acest sens, Consiliul Superior al Apărării Țării a dat dispoziții Ministerului Industriei și Comerțului pentru a studia realizarea acestui deziderat.

Șeful Serviciului Secretariat General

Locotenent colonel SEPTIMIU PRETORIAN¹

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1645, f. 15.

¹ General de brigadă *Septimiu Pretorian* (infanterie), născut la 21.12.1893. Grade: sublocotenent - 01.07.1914, locotenent - 01.11.1916, căpitan - 01.09.1917, maior - 31.03.1924, locotenent-colonel -, colonel - 31.03.1938, general de brigadă - 23.03.1944.

13 martie 1935

**Dare de seamă
asupra realizărilor în armament, muniții și materiale de tot felul, obținute pe
timpul noiembrie – martie 1935**

I. Propuneri:

Direcția Infanteriei, prin referatele nr. 20/29.05.1935, nr. 11/22.06.1932 și nr. 14/31.08.1933, a cerut:

- a). Recontrolarea, prin trageri, a armamentului de infanterie și clasarea lui în raport cu nevoile operative;
- b). Aducerea în țară a primului stoc din puștile mitraliere “Z.B” 1930, comandate la fabrica “Zbrojowka” și punerea lor în serviciu;
- c). Transformarea mitralierelor “Schwartzlosse” și ruse la calibrul 7,92 mm. și modernizarea lor;
- d). Samarizarea afetelor cărucioare de la corpurile 6 și 7 armată;
- e). Completarea necesarului de mobilizare cu mitraliere și arme noi;
- f). Înzestrarea infanteriei cu armament de însoțire modern;
- g). Înființarea a 4 regimente de care de luptă și înzestrarea lor cu material modern.

II. Realizări:

a). Conform contractului nr. 20915, încheiat la 15.09.1930, între statul român și fabrica “Zbrojowka” pe baza Jurnalului Consiliului de Miniștri nr. 1501/12.09.1930, trebuie să sosească în țară până la finele anului 1933:

- 4000 puști mitraliere “Z.B” 1930 și
- 11000000 cartușe calibrul 7,92 mm;

b). Nu s-a primit nimic până în anul 1934, când a sosit primul stoc de puști mitraliere “Z.B” 1930 de 3500 bucăți, din care s-au distribuit, până în prezent, școlilor și unităților de infanterie 605;

c). Odată cu primirea în țară a puștilor mitraliere “Z.B” 1930, s-a început confecționarea echipamentului acestor arme, din care echipament s-a și repartizat unităților de gardă cu ocazia manevrelor din toamna anului 1934, un număr de 200 garnituri;

d). În același timp, s-au primit 10 vagoane muniții calibrul 7,92 mm., circa 450.000 – 500.000 cartușe vagon;

e). S-au reparat, o bună parte din mitralierele aflate la unitățile de infanterie, reparațiile continuă și azi mai departe;

f). S-au comandat, în Franța, 188 mortiere “Brandt” calibrul 81 mm. modelul 1930.

Inspectorul General al Infanteriei
General de divizie MIHAIL IONESCU

Directorul Infanteriei
Colonel FLOREA MITRĂNESCU

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1645, f.

MINISTERUL ARMAMENTULUI
INSPECTORATUL GENERAL TEHNIC AL ARMATEI
Direcția Materialelor.
Nr. 10468

23 martie 1935

**Către
Direcția Infanteriei**

Am onoarea a vă face cunoscut că s-au comandat în Franța 188 mortiere “Brandt” de 81 mm.

Acest material, destinat trupelor de infanterie, poate fi purtat, atât pe trăsuri, cât și pe samare.

Prin contract, s-au comandat numai modele de trăsuri și de samare ce vor servi pentru confecționarea în țară a numărului respectiv.

Cum această comandă urmează să fie pregătită, ca odată cu venirea în țară a mortierelor să avem gata și trășurile și samarele necesare portului lor, vă rugăm să binevoiți a ne comunica de urgență câte din acestea urmează să fie purtate pe trăsuri și câte pe samare.

Directorul Direcției Materialelor
Colonel DUMITRU PETROVANU¹

Șeful Serviciului Fabricației
Lt.colonel M. JURCA

Arhivele Militare Române, fond Direcția Infanterie, dosar nr.crt. 485, f. 300.

¹ General de divizie *Dumitru I. Petrovanu* (artilerie), născut la 21.02.1895. Grade: sublocotenent - 01.07.1906, locotenent - 10.05.1910, căpitan - 01.04.1914, maior - 01.04.1917, locotenent-colonel - 01.04.1919, colonel - 01.04.1926, general de brigadă - 16.10.1936, general de divizie - 08.06.1940.

Situație
cu realizările obținute în materialele de aeronautică
la data de 25 martie 1935 față de luna noiembrie 1933

Nr. crt.	Denumirea materialelor	Existente în noiembrie 1933	Existente la 25 martie 1935	Observații
I. Avioane				
1	“Devoitine”	3	3	
2	“P.Z.L.” tip 11		47	Avioane vânătoare livrate de “P.Z.L.” - Polonia
3	“Fokker” D.XI	28	26	
4	“Fokker” D.XVI	1	1	
5	“Gourdou - Leseurre”	22	60	Din acestea 50 avioane livrate de statul francez
6	“Nieuport - Delage”	1		
7	“Potez” XXV	204	202	
8	“Potez” XXV (Hispano)	3	3	
9	“Breguet” XIX	6	16	10 avioane livrate de statul francez
10	“Lioré Olivier”	7	7	
11	“Junkers”	1	1	
12	“Savoia” tip 56	5	5	(hidroavion de școală)
13	“Savoia” tip 59 bis	2	2	(hidroavion de observare)
14	“Savoia” tip 62 bis	12	11	(hidroavion de recunoaștere)
15	“Savoia” tip 55	6	7	(hidroavion de bombardament)
16	“Morane - Saulnier” tip 35	31	-	Acest tip de avion scos din serviciu
17	“Morane - Saulnier” tip 129	6	6	
18	“Morane - Saulnier” tip 230	14	14	
19	“S.E.T.” tip 3	7	7	
20	“S.E.T.” tip 4	21	21	
21	“S.E.T.” tip 31	14	14	
22	“S.E.T.” tip 41	1	1	
23	“S.E.T.” tip X	1	1	
24	“S.E.T.” tip 10	1	1	
25	“S.E.T.” tip 7	29	28	
26	“Caudron” tip 59	3	-	Acest tip de avion scos din serviciu
27	“Moth-Dehavilland”	3	3	
28	“B.F.W.M.” (Messerschmitt)	2	2	Avioane pentru Serviciul Aerofotogrametric
29	“I.A.R.” tip 13	-	1	(Avion prototip)
30	“I.A.R.” tip 22	-	1	(Avion prototip de școală)
31	“I.A.R.” tip 14	-	21	(În curs de livrare)
32	“S.E.T.” tip 7 K	-	20	Urmează a fi livrate de fabrica S.E.T.
33	“Fleet” tip 10	-	20	

Nr. crt.	Denumirea materialelor	Existente în noiembrie 1933	Existente la 25 martie 1935	Observații
34	“I.C.A.R.” - Universal	-	10	Urmează a fi livrate de fabrica I.C.A.R.
35	“Breguet” tip 414	-	20	Comandate recent în Franța
36	“Potez” tip 54	-	10	Comandate recent în Franța
II. Motoare de avion				
37	“Le Rhone” 80 C.P.	47	-	Scoase din serviciu
38	“Gipsy” 85 C.P.	3	3	
39	“Walter” 120 C.P.	12	12	
40	“Siemens Halske” 125 C.P.	2	2	
41	“Gipsy - Major” 130 C.P.	-	23	
42	“Walter” 145 C.P.	1	1	
43	“Hispano - Suiza” 180 C.P.	54	-	Scoase din serviciu
44	“Salmson” 230 C.P.	73	73	
45	“Lorraine Mizar” 240 C.P.	2	2	
46	“Packard Diesel” 240 C.P.	1	1	
47	“Hispano - Suiza” 300 C.P.	69	66	
48	“Jaguar” 365 C.P.	62	59	
49	“Jupiter” 420 C.P. tip Ad	32	70	
50	“Jupiter” tip Ady	26	21	
51	“Lorraine - Dietrich” 450 C.P.	444	502	
52	“Jaguar” 460 C.P.	1	1	
53	“Hispano - Suiza” 300 C.P.	9	9	
54	Isotta Fraschini Asso” 500 C.P.	21	21	
55	“Hispano - Suiza” 600 C.P.	5	5	
56	“Hispano - Suiza” 650 C.P.	7	9	
57	“Isotta Fraschini” 750 C.P.	22	21	
58	“Gnome - Rhone” 360 C.P. tip 7 Kde	-	21	Urmează a fi livrate
59	“Gnome - Rhone” 500 C.P. tip 9 Krsd	-	57	
60	“Gnome - Rhone” tip 14 Krsd	-	60	Comandate recent în Franța
III. Aparate T.F.F.				
61	“Marconi AD6 (de avion)	20	20	
62	“Marconi AD6H (de avion)	6	6	
63	“Marconi AD6K (de avion)	47	47	
64	“Marconi” de aerodrom	2	2	
65	“S.I.F.”	1	1	
IV. Material foto				
66	Aparate F.26 13/18	25	25	
67	Aparate F.30 13/18	2	2	
68	Aparate F.30 18/24	31	31	
69	Aparate F.36 13/18	1	1	
70	Aparate F.50 18/24	8	8	
71	Aparate F.70 18/24	20	20	
72	Aparate F.120 13/18	2	2	
73	Aparate automate cu film F.30 18/24	4	21	17 în curs de livrare
74	Aparate semiautomate cu	-	15	În curs de livrare

Nr. crt.	Denumirea materialelor	Existente în noiembrie 1933	Existente la 25 martie 1935	Observații
	film F.21 13/18			
75	Mitraliere cinematografice	14	14	
76	Mitraliere fotografice O.P.L.	14	35	
77	Mitraliere fotografice "Williamson"	2	18	
78	Grup laborator fotografic automobil	1	2	Unul în curs de livrare
V. Parașute				
79	"Heineche" tip 1925, 1928	158	158	În majoritate uzate
80	"Vinay" model 1925, 1928, 1929	110	110	În majoritate uzate
81	"Salvator"	2	2	
82	"Irvin" model 1930	2	2	
83	"Hoffman"	2	2	
84	"Irvin"	-	338	Din care 165 urmează a fi livrate
VI. Efecte de zbor				
85	Costume de zbor complete	657	657	
86	Combinezoane din piele complete	-	130	
VII. Armament și muniții				
87	Mitraliere de bord	532	832	Din care 300 buc. urmează a fi livrate de către fabrica Browning (Belgia)
88	Muniție pentru mitraliere avion	1.406.000	2.606.000	Din care 1.200.000 urmează a fi livrate
89	Încărcări de bombe de avion	13.000	20.000	
90	Telemetre de comandă	-	8	
91	Aparat central de tragere Cpt. Bungescu	-	1	
VIII. Autovehicule				
92	Autoturisme	18	23	Parte din aceste autovehicule sunt vechi și uzate
93	Autobuze	11	15	Parte din aceste autovehicule sunt vechi și uzate
94	Camionete transport	22	37	Parte din aceste autovehicule sunt vechi și uzate
95	Camionete sanitare	1	11	Parte din aceste autovehicule sunt vechi și uzate
96	Autocisterne	3	6	Parte din aceste autovehicule sunt vechi și uzate
IX. Infrastructura				
97	Hangare	43	44	
98	Remize	10	11	
99	Pavilioane administrație	11	12	
100	Infirmerie și băi	5	8	
101	Sală de mese și bucătării	7	8	
102	Grajduri	6	7	
103	Rezervoare benzină	19	28	
104	Cărucioare port hidroavion	7	15	

Nr. crt.	Denumirea materialelor	Existente în noiembrie 1933	Existente la 25 martie 1935	Observații
105	Cărucioare pentru benzină	11	18	
106	Uzine electrice	7	9	

Șeful Secției 1 Materiale
 Locotenent-comandor inginer GHEORGHE ITIGAN¹

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1645, f. 137-140.

¹ Locotenent-comandor inginer *Gheorghe Itigan*, născut la 08.08.1898. Grade: sublocotenent - 01.06.1927, locotenent - 01.10.1919, căpitan - 28.09.1926, confirmat aeronautică - 31.08.1931, locotenent-comandor - 01.01.1934.

Dare de seamă

Din anul 1933, din cauza insuficienței creditelor bugetare, nu s-a putut da trupelor decât partea anuală de efecte de mic echipament și îmbrăcăminte și acestea la unele categorii sub drepturile regulamentare.

1. Efectele date ca parte anuală pe 1933/1934:

- 369.148 cămăși,
- 293.700 izmene,
- 40.359 mantale,
- 40.359 vestoane,
- 40.359 șepci,
- 161.332 pantaloni,
- 134.451 perechi moletiere,
- 199.442 perechi bocanci,
- 27.721 perechi cizme.

2. Efecte date ca parte anuală pe 1934/1935:

- 320.518 cămăși,
- 245.660 izmene,
- 160.654 perechi ciorapi bumbac,
- 108.054 perechi ciorapi lână,
- 108.054 batiste,
- 108.054 ștergare,
- 46.200 perii haine,
- 46.200 perii cizme,
- 5.000 perii cai,
- 36.159 mantale,
- 36.159 vestoane,
- 68.099 șepci,
- 143.347 pantaloni,
- 121.738 perechi moletiere,
- 4.218 berete,
- 136.357 perechi bocanci,
- 26.477 perechi cizme.

Efectele de mic echipament (cămăși, izmene, batiste, ștergare, ciorapi de lână și ciorapi de bumbac) repartizate trupelor ca parte anuală pe 1934/1935, conform vizei nr. 3431/1935, se vor clasa de la garnitura mobilizare la serviciul curent, cu ocazia încorporării recruților contingent 1935.

Înlocuirea se va face din bugetul pe 1935/1936.

În ceea ce privește garnitura de mobilizare, din anul 1933 și până în martie 1935, s-au distribuit la trupe:

- 3.000 cămăși
- 1.000 izmene,
- 52.032 perechi pantaloni,

- 2.000 perechi bocanci,
prevăzute în alăturatul tabel nr. 1¹.

3. Din Fondul Apărării Naționale, creat prin Înaltul Decret nr. 3.013/1934, sunt în curs de aprovizionare următoarele efecte:

<u>Mic echipament</u>	<u>Mare echipament</u>
- 50.000 cămăși	- 100.000 centiroane
- 100.000 izmene	infanterie
- 150.000 ștergare	- 10.000 centiroane
- 80.000 ciorapi	cavalerie
- 80.447 semne identitate	- 20.000 centiroane artilerie
	- 125.000 cartușiere
<u>Îmbrăcăminte</u>	carabină
- 20.000 mantale	- 21.000 cartușiere revolver
- 20.000 vestoane	- 74.500 curele carabină
- 20.000 șepci	- 10.952 toc revolver
- 40.000 pantaloni	- 190.952 saci de merinde
- 60.000 moletiere	- 164.783 foi cort cu
- 18.000 băști	accesorii
- 40.000 bocanci	- 100.000 bidoane
- 6.000 cizme	- 200.000 gamele cu linguri
- 1.017 papuci cățarat	- 123.000 saci spate
- 48.700 saboți piele	<u>Samare</u>
	- 42 bucăți samare hrană
	rezervă
	- 80 bucăți samare apă
	- 146 bucăți samare grăunțe
	- 26 bucăți samare rezervă

4. Tot din Fondul Apărării Naționale, s-au aprovizionat conserve de carne și sunt în curs de aprovizionare: pâine de război și bucătării de campanie portative, după cum se specifică în tabelul nr. 2².

Directorul Direcției Intendență
Intendant general ION RĂDULESCU³

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1645, f. 128.

¹ Vezi documentul nr. 96

² Nu se publică.

³ General *Ion Rădulescu* (administrație), născut la 16.09.1878. Grade: sublocotenent - 10.05.1903, locotenent - 10.05.1908, căpitan - 10.05.1912, maior - 01.09.1916, locotenent-colonel - 01.09.1917, colonel - 01.04.1920, general - 15.04.1933.

Tabel
cu efectele existente asupra armatei la garnitura de “Mobilizare” în luna noiembrie 1933,
precum și realizările până în martie 1935

Micul echipament

Detalii	Cămăși	Izmene	Ștergare	Batiste	Ciorapi bumbac	Ciorapi lână	Perii cizme	Perii haine	Mănuși	Semne identitate	Perii cai	Țesale	Traiste	Chingi
Existent în noiembrie 1933	262.326	216.904	184.380	182.680	462.234	141.326	47.730	20.406	56.445	636.212	6.101	23.087	7.450	5.051
Realizări până în martie 1935	3.000	1.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOTAL GENERAL	265.326	217.904	184.380	182.680	462.234	141.326	47.730	20.406	56.445	636.212	6.101	23.087	7.450	5.051

Îmbrăcăminte

Detalii	Mantale	Vestoane	Capecte	Bluze	Șepci	Pantaloni	Moletiere	Glugi	Băști	Flanele	Bocanci	Cizme	Căști	Pălării	Pinteni
Existent în noiembrie 1933	564.233	590.750	506.891	30.940	3.366	358.645	381.403	125.213	1.312	21.058	255.524	75.185	119.068	1.753	6.020
Realizări până în martie 1935	-	-	-	-	-	52.032	-	-	-	-	2.000	-	-	-	-
TOTAL GENERAL	564.233	590.750	506.891	30.940	3.366	410.677	381.403	125.213	1.312	21.058	257.524	75.185	119.068	1.753	6.020

Marele echipament

Detalii	Ranițe	Centiron infanterie	Centiron cavalerie	Centiron artilerie	Porturi baionetă	Cartușiere armă	Cartușiere carabină	Cartușiere revolver	Curele de armă	Curele carabină	Toc revolver	Saci merinde	Foi de cort	Bidoane	Gamele
Existent în noiembrie 1933	54.941	79.377	7.331	13.811	225.159	294.151	30.701	5.847	141.418	14.823	22.987	35.539	15.555	62.139	13.612
Realizări până în martie 1935	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOTAL GENERAL	54.941	79.377	7.331	13.811	225.159	294.151	30.701	5.847	141.418	14.823	22.987	35.539	15.555	62.139	13.612

Directorul Direcției Intendență
Intendant general ION RĂDULESCU

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1645, f. 129.

Către
INSPECTORATUL GENERAL TEHNIC AL ARMATEI
Direcția Materialelor

La nr. 10468/23. 03. 1935, și în conformitate cu ordinul în rezoluție al Inspectorului General al Infanteriei, pus pe referatul acestei Direcții;

Cu onoare se fac cunoscute următoarele:

- Direcția Infanteriei, până la această dată, nu a avut nici o comunicare oficială asupra efectuării comenzii celor 188 mortiere "Brandt" de 81 mm și nici nu cunoaște acest material pentru a-și asuma răspunderea propunerilor ce cereți cu numărul sus menționat (câte mortiere "Brandt" - din cele 188 comandate - urmează să fie transportate pe samare și câte pe trăsuri).

- Astfel, necunoscând modelele de samare și trăsuri comandate în Franța și neavând nici o dată care să precizeze caracteristicile tehnice și tactice ale acestui material de transport, Direcția Infanteriei nu poate face propuneri, neștiind care din aceste două modalități de transport se aplică mai bine teatrului nostru de operații, drumurilor și, în special, care din ele este mai susceptibilă maniabilității mortarului "Brandt", care la noi va avea exclusiv caracterul întrebuintării ca armament de însoțire.

Conform celor stabilite personal și în comun acord cu domnul colonel Petrovan, directorul Direcției Materialelor, urmează să așteptăm mai întâi sosirea în țară a acestor două modele de transport (samar și trăsură) și apoi, pe bază de experiență, să studiem și supunem chestiunea Comitetului Consultativ al Infanteriei pentru a decide.

Directorul Infanteriei
Colonel FLOREA MITRĂNESCU

Șeful Biroului 1 Armament,
studii, adjutantură
Maior AUREL POPESCU

Arhivele Militare Române, fond Direcția Infanterie, dosar nr.crt. 485, f. 301.

**Dare de seamă
asupra realizărilor obținute
în perioada 1 noiembrie 1933 - 1 aprilie 1935**

I. Întrețineri și reparații

1. Pentru executarea întreținerii și reparațiilor la armamentul portativ, automat, guri de foc, chesoane, material de recunoaștere, observare și tragere s-a dispus de următoarele mijloace:

a. Personal

S-a detașat, fiecărui atelier de reparații de corp de armată, câte 40 de oameni, timp de 183 zile.

b. Fonduri (art. 54)

Din bugetele 1933/1934 (de la 01.11-31.03.1934) și 1934/1935 (de la 01.04.1934-01.04.1935) s-a ordonanțat, până în prezent, în total, suma de 30.000.900 lei, care s-a întrebuințat astfel:

- Pentru armamentul portativ și automat - 8.628.508 lei;
- Pentru material de artilerie - 12.475.004 lei;
- Pentru material de observare, recunoaștere și tragere - 1.047.860 lei;
- Pentru material de chesoane, furgoane și diferite trăsuri - 2.644.011 lei;
- Pentru bucătării de campanie - 1.206.000 lei;
- Pentru întreținerea armamentului la depozitele de armătură - 665.500 lei;
- Pentru unsori (necesare întreținerii armamentului la trupe) - 2.999.160 lei;
- Pentru confecționarea tablelor de tragere - 334.857 lei.

2. Realizări

S-au reparat, în Arsenalul Armatei, atelierele de reparații ale corpurilor de armată și la trupe următoarele:

a. Armament portativ și automat:

- arme și carabine - 20.855;
- puști mitraliere - 265;
- mitraliere - 755;
- mitraliere "Schwartzlose" reparate radical în Arsenalul Armatei - 500

b. Material de artilerie:

- tunuri de însoțire - 17;
- tunuri de câmp - 104;
- obuziere de câmp - 22;
- tunuri lungi - 5;
- obuziere grele - 21.

În afară de reparațiile făcute la afete, s-au executat diferite reparații la: antetrene, trăsuri port-țeavă, aparate de ochire etc., precum și confecționări de diferite accesorii necesare materialului de artilerie.

- Între reparațiile executate în Arsenalul Armatei este de remarcat: montarea a 85 țevi șemizate (35 de 76,2 și 50 de 75 mm) și repararea radicală a 85 afete de 76,2 mm; precum și repararea radicală a 5 tunuri de 120/78 franceze, 17 obuziere de 150/914 și 4 obuziere de 150/913.

c. Material de recunoaștere, observare și tragere:

- binocluri - 180;
- telemetre - 153;
- goniometre busolă - 89;
- lunete - 90;
- stații topografice - 148.

d. Chesoane de artilerie, infanterie și cărucioare de muniții

- S-au reparat în total - 137.

e. Furgoane și trăsură - 208

f. Bucătării campanie - 593

- În afară de reparațiile executate, din fondurile bugetare, s-au confecționat următoarele:

- întăritoare de recul de 7,62 și 8 mm - 480;
- întăritoare de recul pentru puști mitraliere - 750;
- lădițe cu verificatoare pentru scos armamentul portativ - 122;
- ștergătoare, jaloane etc. pentru tunul de 76,2 mm - 27;
- piese de schimb pentru materiale de artilerie - -;
- furgone tip regulamentar - 2;
- vergi de curățat armamentul de infanterie - 320;
- frâne de tragere complete obuziere 150/913 - 8.

II. Trierea armamentului aflat în Depozitele de Armătură Târgoviște și Sibiu

În anul 1934 s-a continuat trierea și clasarea materialelor aflate în depozite, operațiune care s-a început în anul 1933.

1. S-a dispus de următoarele mijloace:

a. Personal

În intervalul de timp de la 01. 05. - 30. 10. 1934, s-au detașat:

La Depozitul de Armament Târgoviște: 37 maiștri și 200 soldați;

La Depozitul de Armament Sibiu: 13 maiștri și 40 soldați;

b. Fonduri

Pentru trierea armamentului, confecționări de scule și lăzi pentru accesorii, precum și pentru întreținerea munițiilor, s-au ordonat 665.500 lei.

2. Realizări:

S-au triat și clasat următoarele materiale:

- arme și carabine - 495.377;
- puști mitraliere - 184;
- mitraliere - 2.277;
- material de însoțire - 536;
- tunuri de câmp - 385;
- obuziere de câmp - 167;
- tunuri și obuziere grele - 74;
- afete fără țevi - 814;

- țevi izolate - 435.

Din cantitățile indicate mai sus, procentul la % al materialelor triate, repartizate pe ani, este de:

	1933	1934
La Depozitul de Armătură Târgoviște:		
- armament portativ și automat	30%	70%
- tunuri	10%	89%
La Depozitul de Armătură Sibiu:		
- armament portativ și automat	60%	40%
- chesoane		100%
- tunuri		100%

Trierea armamentului și materialelor de tot felul, aflate în depozitele de armătură, a constituit o operațiune de o deosebită importanță, căci, datorită acesteia, s-a realizat cunoașterea exactă:

- cantitativ, pe calibre și modele, a diferitelor categorii de materiale;

- calitativ, prin stabilirea precisă a clasamentului acestor materiale în “bune”, “de reparat” și “de reformă”; putându-se, astfel, lua dispoziții în consecință pentru distribuirea celor aflate în bună stare de conservare, precum și pentru repararea celor constatate că merită a fi reparate.

Prin distribuirea ulterioară a armamentului în bună stare se va completa o parte din deficitele existente astăzi asupra trupelor.

III. Recensământul munițiilor

În anul 1934 s-a continuat recensământul munițiilor aflate în depozitele de muniții, precum și la trupe, operațiune începută în anul 1933.

1. S-a dispus de următoarele mijloace:

Personal.

S-a detașat pe timp de 183 zile [la]:

Depozitul Central de Muniții - 400 soldați;

Depozitul de Muniții Bârlad - 100 soldați;

Depozitul de Muniții Fântânele - 200 soldați;

Depozitul de Muniții Vințul de Jos - 60 soldați.

2. Realizări.

În toamna anului 1934 s-a terminat recensământul loviturilor complete de artilerie, a cartușelor de infanterie și a tuturor elementelor.

S-au terminat aproape 95 % din recensământul ce trebuia executat la pulberile aflate în depozite.

Rămâne ca, în cursul anului 1935/1936, să se execute trierea și recenzarea a circa 30.000 kg pulbere, precum și a explozivilor aflați la Depozitul Central de Muniții.

- În perioada de la 01. 11. 1933 - 01. 04. 1935, s-au recenzat următoarele cantități de proiectile:

- lovituri complete material însoțire - 7.000;

- elemente material însoțire - 47.973;

- lovituri complete tunuri de câmp și obuziere ușoare - 10.000;

- elemente tunuri de câmp și obuziere ușoare - 167.231;

- lovituri complete tunuri și obuziere grele - 30.679;

- elemente tunuri și obuziere grele - 318.236;
- pulberi (în vrac) kg - 1.035.127.
- Prin recensământul executat s-a ajuns a se cunoaște situația munițiilor, atât din punct de vedere cantitativ, cât și calitativ.

*IV. Întreținerea munițiilor,
analize de pulberi și explozivi, distrugerea și recuperarea munițiilor*

1. Din bugetele 1933/1934 și 1934/1935, s-au ordonanțat, de la 01. 11. 1933 - 01. 04. 1935, următoarele sume:

- Întreținerea munițiilor - 1.504.163 lei;
- Confecționări și reparații de lăzi de muniții - 2.079.938 lei;
- Analize de pulberi și explozivi - 1.191.345 lei;
- Procurări de lămpi electrice - 286.300 lei;
- Distrugerea munițiilor periculoase și recuperarea elementelor - 689.256 lei;
- Total - 5.751.002 lei.

2. Realizări:

- S-au reparat aproximativ 20 % din lăzile de muniții și s-au confecționat 6.622 lăzi noi.

- S-au cumpărat: 80 lămpi electrice, 160 baterii acumulator cu toate accesoriile necesare.

- S-au executat analize de pulberi și explozivi, pentru a se urmări, de aproape, starea lor de conservare, precum și siguranța depozitelor.

- S-au curățat munițiile și s-au uns, pentru a asigura o bună conservare.

- S-au executat toate distrugerile de pulberi și materiale pirotehnice periculoase, care au fost aprobate pe referate speciale, în urma avizului Comisiei instituite prin Decizia Ministerială nr. 471/1934.

- S-au completat plantațiile la diferite depozite.

În această perioadă s-au plantat 53.686 puiți de salcâm.

- S-au completat parapetele de pământ, în jurul magaziiilor de muniții, executându-se lucrări de circa 40.000 mc.

- S-a lucrat la completarea rețelelor de sârmă, întrebuintându-se circa 150.000 kg sârmă ghimpată.

Directorul Artileriei
General C. PETRESCU

Șeful Serviciului Armament și Muniții al Armatei
Lt.col. BRABEȚIANU ADRIAN

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1645, f. 96-98.

Dare de seamă
cuprinzând realizările în material naval și la stabilimentele Marinei
pe timpul de la 1 noiembrie 1933 - 31 martie 1935

Nave de luptă și servitudine

Situația navelor, din punct de vedere numeric, a rămas aceeași.

Cu fondurile alocate între 1 noiembrie 1933 și 31 martie 1935, nu s-au putut realiza decât mici reparații la navele Diviziei de Mare - reparația generală a 4 monitoare tip "Brătianu" - întreținerea și mișcarea navelor pentru instrucția personalului, după cum se specifică mai jos:

- Fonduri întreținere - 3.409.529 lei;
- Fonduri pentru mișcarea navelor - 2.913.894 lei;
- Fonduri pentru mici reparații la nave - 4.246.956 lei;
- Aprovizionări de tuburi pentru reparația căldărilor la nave în contul contractului de 1 miliard încheiat între M.Ap.N. și U.D.R. - 9.200.000 lei;
- Avans din bugetul extraordinar pentru reparația generală a 4 monitoare tip "Brătianu" - 10.000.000 lei;
- Total - 29.770.379 lei.

Stabilimentele Marinei

(Arsenal și ateliere de reparații la Divizia de Mare și Divizia de Dunăre)

Situația utilajului stabilimentelor a rămas aceeași.

Cu fondurile alocate între 1 noiembrie 1933 și 31 martie 1935 s-a realizat numai întreținerea mașinilor-unelte existente și funcționarea acestor stabilimente pentru reparații mici la nave.

- Fonduri întreținere - 206.825 lei;
- Fonduri pentru funcționare - 1.531.061 lei;
- Total - 1.737.886 lei.

Șeful Serviciului Tehnic

Comandor inginer VASILE NĂSTURAȘ¹

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1645, f. 135.

¹ Comandor inginer Vasile I. Năsturaș, născut la 20.05.1886. Grade: sublocotenent - 01.09.1906, locotenent - 01.10.1911, căpitan - 01.04.1916, ofițer inginer cls. I - 01.09.1917, ofițer inginer cls. II-a - 24.11.1923, ofițer inginer șef cls. I. 01.10.1929.

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
Direcția Marină
Serviciul Armament, Transmisiuni Radio

1 aprilie 1935

**Dare de seamă
cuprinzând realizările în armament, muniții și material radio-transmisiuni
în perioada 01. 11. 1933 - 01. 04. 1935**

Armament

Situația armamentului, din punct de vedere cantitativ, a rămas aceeași.

Cu fondurile alocate între 01. 11. 1933 și 01. 04. 1935, nu s-au putut realiza decât mici completări la întregul armament de artilerie, infanterie și automat, precum și întreținerea acestui material în bună stare de funcționare.

Muniții

Situația stocurilor de muniții ale marinei, din punct de vedere cantitativ, a rămas aceeași.

Cu fondurile alocate în timpul mai sus citat nu s-au putut aproviziona muniții care să mărească stocul de război în muniții.

S-au putut însă aproviziona munițiile necesare instrucției anuale a echipajelor de la stocul curent.

Munițiile necesare tragerilor de război, au putut fi consumate, cu aprobarea Înaltei Curți de Conturi, pe baza aprovizionărilor anterioare, care au fost mai mari decât cele consumate în anii respectivi.

Material radio-trasmisiuni

Cu fondurile alocate în timpul indicat mai sus și care au fost, după cum se vede din tabelul alăturat¹, sub strictul necesar, abia s-a putut, cu mari economii, asigura o funcționare normală a rețelei de radio-transmisiuni a marinei.

Din punct de vedere numeric, materialul radio-transmisiuni al Marinei nu s-a mărit cu nimic.

Mine de baraj

Materialul de mine existent la 01. 11. 1933, vechi, de modele disparate și cantitativ foarte mic, a început a fi completat printr-o comandă de 300 mine de baraj, cu totul moderne, la U.D.R. ("Vickers").

Prin această comandă, din care 2/3 urmează a fi fabricat completamente în țară în industria națională (Reșița) se asigură Marinei, pentru viitor și mai ales pentru timp de război, posibilitatea completării stocurilor de mine la nivelul nevoilor ei.

¹ Nu se publică.

Comanda, deja dată, se ridică la suma de 63.360.000 lei, care este în curs de fabricație, dar a căror rate contractuale se plătesc foarte cu greu, influențând, în mod nefavorabil, asupra termenelor de livrare.

Magazii și depozite

Pentru materialul de torpile modern, comandat în Anglia și Italia și care urmează a sosi în țară în cursul acestui an, dacă se vor plăti acelor Case străine toate ratele contractuale, s-a construit, prin intermediul Reșiței, la Constanța, o magazie completamente modernă pentru păstrarea în perfecte condiții a acestui scump și foarte delicat material.

Șeful Serviciului Armament, Transmisiuni, Radio
Comandor GHEORGHE PANTELLI²

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1645, f. 132.

² Comandor *Gheorghe Pantelli*, născut la 19.01.1890. Grade: sublocotenent - 06.06.1910, locotenent - 01.10.1913, căpitan - 01.11.1916, locotenent-comandor - 01.09.1917, căpitan-comandor - 01.07.1907, comandor - 10.05.1934.

MINISTERUL ARMAMENTULUI
 Inspectoratul General Tehnic al Armatei
 Direcția Materialelor

Anexă la raportul 9/I
 din 1 aprilie 1935

**Dare de seamă
 asupra realizărilor în armament, muniții și materiale de tot felul
 din Inspectoratul General Tehnic al Armatei pe perioada
 noiembrie 1933-martie 1935**

Direcția Materialelor.

1. S-a perfectat contractul nr. 20915/1930 încheiat cu Uzinele “Zbrojowka” pentru furnizarea de puști mitraliere și muniții prin încheierea Actului Adițional nr. 425 din 26.06.1934.

În acest act adițional se prevede furnizarea a:

- 18.127 puști mitraliere cu accesoriile lor;
- 22.700.000 cartușe cu glonț “S”;
- 2.000.000 cartușe cu glonț trasor;
- Cedarea licenței de fabricație a puștii mitraliere.
- Introducerea fabricației cartușului de 7,92 mm în Pirotehnia Armatei.
- Instalarea unei alămării în Pirotehnia Armatei cu un debit de 11 tone pe zi în 8 ore de lucru, capabilă să confecționeze 300.000 degetare pentru cartușul de infanterie pe zi și cel corespunzător pentru tuburi de artilerie.

Fabrica de tunuri să poată produce degetare cu începere după 20 luni și tuburi de artilerie după 32 luni de la semnarea Actului Adițional.

Valoarea totală a contractului este de 7.022.166,20 dolari (1 dolar = 40,50 coroane cehe).

Stadiul actual al executării contractului este următorul:

S-au livrat și au sosit în țară:

- 4.500 puști mitraliere cu garniturile lor;
- 5.994.400 cartușe.

Pentru introducerea fabricației cartușului de 7,92 mm în Pirotehnia Armatei, s-au executat o serie de instalații care sunt arătate la capitolul Pirotehnia Armatei.

1. S-a hotărât, la Pirotehnia Armatei, terenul pe care urmează a se instala alămăria.

2. S-a dat o comandă specială Uzinelor “Zbrojowka” pentru 200.000 cartușe de manevră calibru 7,92 mm., care s-a executat.

Valoarea comenzii – 500.000 lei.

3. În legătură cu introducerea fabricației puștilor-mitraliere în țară, s-a întocmit proiectul de contract cu Uzinele Copșa Mică și Cugir, pentru furnizarea a 5.000 puști mitraliere Z.B. model 1930, cu garniturile respective.

Valoarea contractului este de 406.943.850 lei.

Contractul este în curs de perfectare.

4. S-a încheiat contractul cu Uzinele “Edgar Brandt” pentru furnizarea a:

- 188 mortiere “Brandt” de 81 mm. model 1931.

- 131.600 proiectile diferite.

Ca model și pentru introducerea instrucției:

- 13 trăsură port piese.
- 13 trăsură port muniție.
- 1 samar port piesă pentru infanterie.
- 1 samar port muniție.
- 1 samar port piesă pentru cavalerie modelul 1.
- 1 samar port piesă pentru cavalerie modelul 2.
- 1 samar port muniție pentru cavalerie.

Pentru experimentare:

- 10 tuburi de lansare pentru grenadele de armă "Brandt".
- 10 aparate înălțătoare.
- 995 grenade diferite.
- 1 sac port grenadă.

Prin contract s-au achiziționat licențe pentru fabricarea materialului și munițiilor în țară.

Valoarea totală a contractului este de 31.329.315 franci francezi.

Urmează să plece Comisia pentru a recepționa materialele contractate.

5. S-a întocmit un nou proiect de contract cu Uzinele "Skoda", pe baza condițiilor stabilite prin procesul verbal din 24.02.1934, încheiat între Ministerul Armamentului și delegații Uzinelor "Skoda", prin care se anulează contractul nr. 6102/1930 încheiat cu acele Uzine.

Proiectul de contract prevede furnizarea a:

- 24 baterii obuziere 100 mm. "Skoda" modelul 34 cu afet monoflèche.
- 47.138 lovituri complete.
- 42 baterii obuziere de 100 mm. model 34 cu afet bifleche.
- 14.500 lovituri complete cu proiectile de 15 kg.
- 45 baterii obuziere de 150 mm. cu afet bifleche.
- 36.000 lovituri complete.

În contract s-a prevăzut și achiziționarea următoarelor licențe:

- Pentru modernizarea vechilor obuziere de 100 mm.
- Pentru fabricarea pieselor obuzierelor de 100 mm. și 150 mm.
- Pentru fabricarea materialului de 100 și 150 mm.
- Pentru fabricarea munițiilor de 100 și 150 mm.

Valoarea totală a contractului este de 606.621.342,60 coroane cehoslovace.

Contractul este în curs de perfectare.

Arsenalul Armatei.

S-a prevăzut amenajarea și completarea atelierelor stabilimentului pentru mărirea capacității de lucru și anume:

- Completarea instalației de prese și atelierelor de uzinat corpuri de obuze.
- Completarea utilajului atelierelor de mecanică, frâne, armurărie, lemnărie etc. și a laboratorului.
- Instalarea unui atelier de scule și a uscătoriei de lemne.
- Amenajarea atelierului pentru confecția garniturilor pentru portul puștii mitraliere Z.B.

- Completarea distribuției de apă, hidranți de incendiu, canalizare, calorifere etc. repararea castelului de apă.

- Instalarea unui puț de apă.

Valoarea lucrărilor prevăzute se ridică la suma de 118.850.000 lei.

Din lucrările citate Arsenalul a realizat, în perioada de la noiembrie 1933 – martie 1935, următoarele:

- Forarea puțului de apă.

- Completarea biroului de desen cu diferite aparate.

- Amenajarea remizei de tunuri.

- Lucrări în regie la atelierul de prese.

- Repararea castelului de apă.

- Diferite amenajări la atelierul de material de artilerie, care a permis sporirea debitului în montaj a acestui atelier, de la 50 guri de foc pe an la 80 piese pe an.

- Amenajarea și completarea atelierului de curelărie pentru confecționarea garniturilor pentru portul puștii mitraliere Z.B., precum și amenajarea atelierelor care concură la această lucrare.

Valoarea acestor realizări este de 5.700.000 lei.

În afară de aceasta, în vederea realizării planului întocmit pentru organizarea stabilimentului Arsenalul Armatei, a procedat la îndeplinirea formelor cerute de legea contabilității pentru achiziționarea diferitelor mașini necesare atelierului de mecanică de precizie și frâne, fiind în curs de încheierea contractelor pentru mașini în valoare de 13.200.000 lei. Aceste mașini se vor preda până în luna iulie-august 1935.

Fabricații și reparații de material de artilerie, armament portativ și automat, aparate optice etc.:

- Terminarea reparației a 48 guri de foc (35 obuziere de 150 mm., 5 tunuri de 120 mm., și 8 obuziere de 105 mm.) începute în anii precedenți.

- Idem a 93 afete tunuri câmp (75 mm. și 76,2 mm.).

- Idem a 26 chesoane diferite.

- Idem a 117 antetrene.

- Confecționări de piese de schimb pentru materialul de artilerie.

- Terminarea reparației a 213 telemetre începute în anii trecuți.

- Terminarea reparației a 57 lunete cu înălțător.

- Terminarea reparației a 42 goniometre busolă.

- Terminarea reparației a 500 mitraliere "Schwartzlose".

- Confecționarea a 122 lădițe cu verificatoare pentru armamentul de infanterie.

- Confecționarea a 1230 întăritoare de recul pentru mitraliere.

- Confecționarea a 1200 garnituri complete pentru portul puștii mitraliere Z.B. la infanterie.

- Confecționarea a 4 furgonete tip ușor.

Valoarea acestor lucrări este de 27.300.000 lei.

În afară de aceste comenzi, Arsenalul mai are în curs următoarele lucrări:

- Confecționarea a 5000 garnituri pentru portul puștii mitraliere Z.B. la infanterie.

- Confecționarea a 600 samare (200 garnituri) pentru portul puștii mitraliere Z.B. la cavalerie.

- Repararea a 52 afete de 76,2 mm. câmp.

- Repararea a 57 cărucioare de 76,2 mm munte.

- Repararea a 250 mitraliere "Schwartzlose".

Valoarea acestor lucrări, din care unele sunt începute, se ridică la suma de 48.955.000 lei.

Pe lângă acestea, Arsenalul a ținut licitație pentru procurarea din industria privată a 10.000 garnituri pentru portul puștii mitraliere Z.B. la infanterie, în valoare de 23.000.000 lei, care se găsește în curs de aprobarea încheierii contractului de către Consiliul de Miniștri.

Pirotehnia Armatei. Instalații.

A. Fabricarea cartușului de 7,92 mm.

În urma încheierii actului adițional nr. 425/1934 cu uzinele "Zbrojowka", s-au început, în iunie 1934, lucrările de amenajare și instalare, în vederea introducerii fabricării în Pirotehnia Armatei, a cartușului de 7,92 mm. cu un debit de 200.000 cartușe în 8 ore de lucru.

Fabricația trebuia să atingă debitul de 50.000 cartușe în 8 ore în 10 luni de la data Actului Adițional adică în aprilie 1934, iar debitul de 100.000 în 14 luni, adică în septembrie 1935.

Introducerea acestei fabricații a necesitat:

- Amenajarea atelierelor.
- Procurarea mașinilor-unelte și de fabricație necesare.
- Repararea și amenajarea celor existente.
- Completarea diferitelor instalații existente (forță, apă, aburi, canalizări, lumină, calorifere etc.).
- Instalarea unui atelier de sculărie centrală și a unei călătorii.
- Completarea laboratorului.

Valoarea acestor lucrări era prevăzută la suma de 46.250.000 lei.

Din cauza greutăților întâmpinate cu îndeplinirea tuturor formelor cerute de legea contabilității, cât și a lipsei fondurilor necesare, care s-a resimțit în special în ultimul timp, începerea fabricației a fost decalată cu 6 luni, adică va începe în cursul lunii septembrie 1935.

Până în prezent s-au contractat și s-au început lucrări de amenajare și instalații în valoare de 28.000.000 lei și s-au comandat mașini în valoare de 13.000.000 lei.

B. Atelierele de muniții de artilerie.

S-au realizat următoarele:

- Instalația pentru uscat încărcătura explozivă, precum și acidul picric.
- Confecționarea unei mașini pentru încărcat proiectile cu trotil la densitate mare.
- Instalarea, revizuirea și izolarea caloriferelor în atelierul de recontrolat muniții de infanterie.
- Confecționarea unei mașini cu masă pentru frezat trotilul.
- Amenajarea butei de scos focoase.

Fabricații și recontrolări.

- O comandă de 5.000 lovituri 75/904 pentru stabilirea condițiilor optime de regenerare a munițiilor de artilerie. Lucrarea de mare importanță a fost sistată, urmând ca această chestiune să fie pusă pe alte baze.

- Recontrolarea a 20.300 lovituri artilerie pentru tragerile anuale (lucrare în curs).
- Încărcarea cu trotil a 7.000 bombe de avion.
- Confecționarea a 7.800 petarde și 2.000 semnale luminoase.
- Lestarea a 13.842 obuze pentru tragerile cu tunul Reșița (lucrarea a fost suspendată).

- Confecționarea a 7.700 cartușe pentru distrugere.
- Confecționarea muniției de infanterie și artilerie pentru manevră.

Valoarea acestor lucrări, care sunt în curs de execuție, este de 10.700.000 lei și ele se vor termina în 2 – 3 luni.

Fabrica de pulberi.

Instalații.

S-a prevăzut sporirea debitului – care era de 900 kg. pulbere în 24 ore prin mărirea atelierelor existente, completarea instalațiilor și modernizarea aparaturii, pentru a se ajunge la debitul de 3600 kg. pulbere în 24 ore.

Atingerea acestui debit se va face în două faze:

- o primă fază, ridicarea debitului până la 2400 kg. pulbere infanterie și 1800 kg. pulbere artilerie în 24 ore.

- o a doua fază, ridicarea debitului la 3600 kg. în 24 de ore, pentru ambele categorii.

Din acestea s-a realizat, conform programului stabilit, lucrările prevăzute în prima fază, în valoare de 11.144.000 lei.

Pe lângă lucrările de sporirea debitului în fabricarea pulberilor, s-a pus și problema radubării pulberilor vechi și, în urma studiilor și lucrărilor executate, s-a realizat o instalație de radubat pulberi, cu un debit de 1000 kg. în 24 ore, în valoare de 6.000.000 lei.

Pentru punerea ei în funcțiune s-a prevăzut a se da o comandă de radubare a 300.000 kg. pulbere, care se va executa în cursul acestui an.

Fabricație.

Stabilimentul, fiind în curs de reorganizare, cum în această perioadă nu s-au confecționat muniții noi de infanterie sau artilerie, activitatea s-a limitat la :

- Fabricarea a 800 kg. pulbere pentru marină.
- Lotizarea a 20.000 kg. pulbere artilerie, destinată munițiilor pentru tragerile anuale.
- Trierea a 8500 kg. pulbere.

Valoarea totală a acestor lucrări este de 586.000 lei.

Fabrica de fulmicoton.

S-a prevăzut a se asigura debitul necesar Fabricii de Pulberi, ridicându-se la 1800 kg. fulmicoton în prima etapă și la 3200 kg. în cea de-a doua etapă.

Sunt în curs de realizare lucrările prevăzute în prima etapă, care se vor termina complet în cursul lunii iunie 1935.

Stabilimentul nu a avut comenzi de fabricație.

Direcția Chimică Militară.

S-a prevăzut dotarea armatei cu măștile model 1932 în care scop s-a dat o comandă inițială de 100.000 măști în Polonia, care vor fi livrate în cursul acestui an.

Odată cu această comandă s-a dat, tot în Polonia, o comandă de 30.000 kg. cărbune activ, livrabilă până la 13.07.1936.

În același timp s-a prevăzut și introducerea fabricării în țară a măștilor și a cărbunelui activ, în care scop s-a început:

- Instalarea fabricării de măști cu un debit de 120.000 măști pe an, care va fi gata de funcționare până la 01.01.1936, în valoare de 25.000.000 lei.

- Instalarea unei fabrici de cărbune activ, cu debit de 100 – 200 kg. pe zi în valoare de 29.250.000 lei.

Directorul Direcției Materialelor
Colonel DUMITRU PETROVAN

Șeful Serviciului Fabricației
Lt.col. M. JURCA

Arhivele Militare Române, fond M.R. Secretariatul General, dosar nr.crt. 1645,
f.153 - 161.

Jurnal

Consiliul de Miniștri, în ședința de la 2 iulie 1935, luând în deliberare referatul domnului ministru al Apărării Naționale sub nr. 4120 din 20 iunie 1935 și considerând cele expuse în el:

Potrivit prevederilor art. 90 din Legea contabilității publice și pe baza aprobării date de Delegația ministerială prin procesul verbal nr. 106 din 23 mai 1935;

Potrivit autorizației date de Ministerul Industriei și Comerțului, de acord cu Banca Națională a României, conform adreselor nr. 34100/1935 și 1521/1935;

Decide:

Art. 1. Aprobă ca Ministerul Apărării Naționale (Subsecretariatul de Stat al Aerului) să achiziționeze de la Societatea "Irvin" 165 parașute tip "Irvin" la prețul unitar de 33.000 lei.

Art. 2. Cheltuiala, în sumă totală de 5.445.000 lei, ce reprezintă costul materialului susmenționat, se suportă de la Fondul Apărării Naționale, Contul K.

Art. 3. Domnii miniștri, al Apărării Naționale și cel de Finanțe, sunt însărcinați cu aducerea la îndeplinire a prezentului jurnal.

(ss) Gh. TĂTĂRESCU
(ss) G-RAL ANGELESCU adj.
(ss) V. ANTONESCU
(ss) indescifrabil
(ss) Dr. COSTINESCU
(ss) INCULEȚ
(ss) LAPEDATU

Arhivele Militare Române, fond Subsecretariatul de Stat al Aerului, dosar nr.crt. 797, f. 4.

Studiu asupra motorizării artileriei grele

Din învățămintele trase din războiul mondial asupra acțiunii artileriei grele, reținem una de foarte mare importanță: “lipsa de mobilitate a acesteia în câmpul tactic”.

Și, într-adevăr, la începutul oricărei operații de întâlnire cu inamicul, intervenția artileriei grele a fost târzie. Ținută către eșalonul al treilea și mișcată prin mijloace hipomobile și chiar bovine, împingerea sa înainte nu era posibil să se facă la timpul oportun, venind, de cele mai multe ori, în plină bătălie, când nu se mai putea cere de la ea nici efect de surprindere, demoralizator, nici acțiune de întărire a artileriei divizionare în operațiile preliminariei bătăliei.

Efectul demoralizator și efectul material, foarte important în acțiunile preliminariei ale artileriei grele, a fost înțeles numai de germani, care au dotat armata lor cu artilerie grea de la începutul războiului și chiar au urmărit tot timpul intervenția acesteia înainte chiar a artileriei divizionare.

Celelalte armate și noi chiar, am înțeles, de asemenea, această necesitate, nerealizabilă însă numai și numai din cauza sistemului arabic de tracțiune al artileriei grele.

Deci, doctrina de după război cere, în mod imperios, intervenții de la începutul ostilităților a artileriei grele, odată cu intervenția artileriei divizionare. Și pentru războiul viitor, credem că se comite o mare greșală, dacă nu se va ține seamă de această necesitate.

Ca mijloc de realizare a acestui deziderat este întrevăzut numai mărirea mobilității materialului de artilerie grea. Această mobilitate se poate obține pe două căi:

1. Modernizarea materialului, pentru a-l face mai ușor și totuși cu bătaii cât mai mari.
2. Transformarea sistemului de tracțiune din hipo sau bovină, în tracțiune mecanică.

Cine acționează, deodată, în aceste două direcții, realizează, cu adevărat, o artilerie modernă, artileria războiului de mâine.

Dar, cum situația financiară nu dă posibilitatea oricărui stat să procedeze în maniera de mai sus, adoptarea celei de a doua soluții, este absolut necesară și indispensabilă, pentru a putea duce un război. A păstra și mai departe tracțiunea hipomobilă și în special bovină pentru tracțiunea artileriei grele, este întocmai ca și când ne-am pregăti pentru un război cu mijloacele armatelor antice, sau a ne gândi să păstrăm o armată demnă pentru tibetani, unde datinile nu lasă a intra nimic din ce este nou în omenire și unde boul și plugul de lemn sunt singurul mijloc de tracțiune și de progres.

Dacă armata nu urmează pasul progreselor tehnice, războiul de mâine i-o va impune și o va pedepsi pentru această lipsă de prevedere.

Armatele țărilor apusene au trecut de mult la motorizarea artileriei grele; iar unele țări vecine, considerate ca având o armată inferioară nouă, au înțeles mersul vremii și au pus în practică această motorizare, astfel:

Bulgaria

A motorizat până în prezent Regimentele 1 și 2 Artilerie Grea.

Tractoarele, cu care s-a dotat, sunt următoarele:

- 24 de tractoare italiene "Pavesi", tractoare puternice, fac față la toate greutățile câmpului de luptă;

- 10 tractoare americane "Caterpillar", de asemenea, tractoare foarte bune;

- 7 tractoare suedeze "Lancer";

- 4 tractoare germane "Benz";

- 8 tractoare germane "Hanomag".

De remarcat că, toate aceste tractoare, au fost experimentate și de noi, cu rezultatele ce se vor expune mai jos. Teritoriul nostru dispune de toate tipurile, afară de tipul "Pavesi", care este un tractor pur militar.

Iugoslavia

Tunul lung "Skoda" de 150 mm model 1928 și mortierul "Skoda" de 220 mm model 1928 sunt transportate cu tractoare, care pot remorca până la 12 tone.

În cursul lunii aprilie 1934 au sosit la Niș 32 tractoare tip "Renault", destinate motorizării Regimentului 5 Artilerie Grea.

Se tinde la motorizarea întregii artilerii grele.

Ungaria

Chestiunea motorizării preocupă în mod deosebit Înaltul Comandament Ungar.

Factorii care se opun realizării acestor preocupări ca: restricțiile Tratatului de la Traianon, lipsa mecanicilor, starea drumurilor, greutatea înlocuirii cailor și lipsa în special de combustibil; nu au oprit, îndeajuns, ca armata ungară să nu posedă actualmente, următoarele unități motorizate:

- 2 divizioane artilerie grea (din 2 existente);

- 7 baterii obuziere ușoare;

- o bună parte a unităților de transmisiuni;

- idem a serviciilor Brigăzii mixte;

Material întrebuințat: tractorul "Raab" și "M.A.G." unguresc și tractoarele italiene "Fiat", "Bianche", "Balilla".

Polonia

Din informațiile puține ce deținem, armata polonă posedă 2 regimente motorizate (Ptrij și Bydgoszcz) cu materialul francez "Citroën Kégresse".

Actualmente se experimentează întrebuințarea noilor tractoare italiene sistem "Pavesi".

Rusia Sovietică

Comandamentul Sovietic a depus mari eforturi, în ultimii ani, în vederea motorizării și mecanizării armatei sovietice.

În prezent are organizate:

a. Unități de care de luptă;

b. Unități autoblindate;

c. Unități de tracțiune auto;

d. Unități motomecanizate;

e. Mari unități motomecanizate;

f. Motorizarea totală a unor mari unități (divizii de infanterie), a artileriei din rezerva generală, precum și a unor unități speciale.

Pentru artilerie, Rusia Sovietică are motorizată:

- Întreaga artilerie din rezerva Înaltului Comandament (actualmente 2-3 divizii de artilerie);

- Întreaga artilerie antiaeriană;

- O parte din artileria de Corp de Armată (4 din cele 9 baterii ale corpului).

Piese grele de artilerie sunt trase de un tractor; piesele ușoare de artilerie sunt, ori trase de tractor, ori purtate pe auto.

Artileria de corp de armată este trasă de tractor cu sau fără șenilă, întrebându-se chiar tractoare agricole.

Tractoarele introduse, circa 4-5.000, tractoare "Caterpillar".

State fără industrie proprie și mai depărtate de noi:

Turcia

În cursul ultimilor 3 luni ale anului 1934, pe lângă un număr apreciabil de motociclete și autocamioane din cele mai moderne, pe care le-a și procurat, a mai dus tratative cu Uzinele "Skoda" pentru furnizarea a 244 tractoare pentru artilerie grea. Firma americană "Katerpillar" le-a prezentat însă o ofertă cu un scăzământ de 33% față de oferta "Skoda".

Italia

Cu tracțiune mecanică:

- Tunul de 105/28 "Schneider", tras cu tractor "Pavesi" model 26; se poate deplasa cu viteza de 6-20 km/h.

- Obuzierul 149/22 model 1914 "Krupp", tras de un tractor "Pavesi" model 1926.

- Obuzierul 152/13, material englez, deplasat cu ajutorul unui tractor.

Artileria motorizată.

Tractorul întrebuit "Pavesi" model L.140 pentru transportul artileriei de câmp.

Tractorul "Pavesi" 1926 pentru transportul artileriei grele de câmp.

Tractorul "Pavesi" L.140 pentru transportul artileriei călărețe.

În concluzie, armata italiană are motorizate toate calibrele de artilerie.

Statele mari ca Franța, Anglia și Statele Unite ale Americii, cu o industrie dezvoltată, au realizat mari progrese în motorizare, pe care nu le expunem aici, dat fiind disproporția între posibilitățile industriei noastre și a acestor state.

Considerațiile de mai sus ne impun să trecem și noi, neîntârziat, la motorizarea artileriei grele.

Din studiile și încercările făcute până în prezent în armata noastră și din învățămintele pe care le tragem de la celelalte armate, rezultă că problema motorizării artileriei grele a armatei noastre, trebuie pusă în felul următor:

1. Procurarea unui material modern, capabil de bătăi mari și de foarte mare mobilitate.

2. Îmbunătățirea artileriei grele actuale, aflată în serviciu, mărindu-i mobilitatea, prin motorizarea ei.

Cum prima soluție reclamă un studiu aparte și constituie o problemă separată de cel propus, ne ocupăm de soluția a doua, ca fiind cea mai presantă și cea mai ușor de realizat.

*

* *

Pentru îmbunătățirea tracțiunii artileriei grele actuale, prin motorizarea sa, există două posibilități:

1. Procurarea, de către armată, din timp de pace, a tractoarelor speciale pentru artilerie.
2. Utilizarea mijloacelor teritoriale, prin rechiziții.

Soluția 1

Procurarea, de către armată, din timp de pace,
a tractoarelor speciale pentru artilerie

Industria automobilă a propus Ministerului Apărării Naționale diferite modele și tipuri de tractoare militare pentru tracțiunea artileriei grele.

Pentru realizarea acestui deziderat, Ministerul Apărării Naționale a constituit o comisie, care să asiste la demonstrațiile organizate de Casele furnizoare. Rezultatele acestor demonstrații sunt:

1. În anul 1928, s-a supus la probă tractorul “Hanomag” W.D. Caterpillar 50 C.P., marcă germană, la care s-a remorcat un tun de 120 mm.

Probele la care a fost supus au fost: marș pe șosele și teren frământat, treceri peste șanțuri, gropi de obuz, urcare și coborâre de pante în jurul lui 30%, trecere prin teren mocirlos, cu și fără macara.

Tractorul a răspuns la toate aceste probe, dovedindu-se apt pentru motorizarea artileriei grele.

2. Casa “Morris Comercial” a prezentat o camionetă, la care s-a remorcat, inițial, un tun de 120 mm, supunându-se la aceleași probe de mai sus, la care a fost supus tractorul “Hanomag”.

Nu a răspuns la probe.

Supunându-se, din nou, camioneta la probe, cu două tunuri de 75 mm, la remorcă, mai puțin antetrenurile, a răspuns la probe.

3. Casa italiană “Fiat” a prezentat, pentru probe, un tractor din categoria tractoarelor militare, sub denumirea de “Fiat Pavesi”.

Experiențele s-au executat în câmpul de la Mihai Bravu și apoi pe terenul dintre satele Crângași și Roșu.

S-a remorcat tractorului un tun de 120 mm. A fost supus la următoarele probe:

Trecerea unei gropi adânci de 1 m și lată de 2 m cu pereții verticali, trecerea unei gropi adânci de 4 m și lată de 4 m cu pereții aproape verticali, trecerea unui șanț tranșee în lungul lui, urcarea unei rampe de 14°, trecerea unui loc în care tunul și tractorul s-au afundat 50 cm în nămol.

A răspuns la toate probele, fără nici un inconvenient, dovedindu-se apt de a remorca orice material de artilerie și face față tuturor greutăților câmpului de luptă.

Prin cuplarea a 2 tractoare se pot remorca greutăți până la 90 tone.

Are viteze mari la oră și realizează etape între 100-200 km.

4. În anul 1931

Casa “Citröen” prezintă, pentru probe, două tipuri de mașini pentru motorizarea artileriei noastre.

a. Autoșenila “Citröen - Kégrèsse - Hinstin”;

b. Tractorul “Somua Kégrèsse”;

Experiențele au început în câmpul de la Mihai Bravu și continuate apoi în Basarabia.

Probele la care a fost supusă autoșenila “Citröen - Kégrése - Hinstin” au fost:

- Proba pe un câmp înghețat și acoperit cu zăpadă.

- Probele arătate mai sus pentru tractoarele “Hanomag” și “Fiat Pavesi”.

Rezultatele obținute:

Autoșenila “Kégrése - Hinstin” are un motor prea mic pentru serviciile ce i se cer:

Șasiu prea jos, ceea ce face să se împotmolească.

Lărgimea șenilei prea mică pentru tracțiunea pe zăpadă.

Suspensia peste obstacole cu linii frânte, duce la cabrarea motorului de pe șenile.

Probele la care au fost supuse tractoarele “Hanomag” și “Fiat Pavesi”, nu au fost atacate.

Tractorul “Somua Kégrése” nu a putut fi supus la toate probele, fiind incomplet dotat pentru aceste încercări. Totuși, poate transporta materiale până la 5 tone.

În concluzie:

Experiențele cu tractoare militare au clasificat aptitudinile mașinilor prezentate în felul următor:

- Tractorul “Fiat Pavesi” P.140 este o mașină aptă pentru război, răspunde tuturor nevoilor câmpului de luptă, poate trage orice categorie de material. Este tractorul adaptat în întregime la motorizarea artileriei italiene, în parte la motorizarea artileriei bulgare (24 bucăți), pe cale de a se introduce complet în motorizarea armatei poloneze, care a părăsit tipul “Citröen Kégrése Hinstin”, pe care-l adoptase.

Nu se găsesc în economia țării noastre.

- Tractoarele “Hanomag” și “Somua Kégrése” sunt apte pentru tracțiunea artileriei grele. Fac față nevoilor câmpului de luptă în condiții mulțumitoare.

Tractorul “Hanomag” este introdus în motorizarea artileriei bulgare (10 bucăți) și, parte, în motorizarea artileriei germane.

Tractorul “Somua Kégrése” este introdus în motorizarea artileriei poloneze și armatei franceze.

*

* *

Dacă ar fi să introducem tractorul “Fiat Pavesi” pentru motorizarea artileriei grele, dovedit până în prezent ca cel mai bun tractor pentru nevoile armatei, motorizarea artileriei grele ar costa:

1 tractor, circa 900.000 lei;

1 divizion pe 3 baterii; 49 tractoare x 900.000 = 44.100.000 lei;

1 divizion pe 2 baterii; 34 tractoare x 900.000 = 30.600.000 lei;

7 regimente artilerie grea, organizarea de pace: 930 tractoare x 900.000 = 837.000.000 lei;

11 divizioane artilerie grea pentru Frontul de Vest (hipo și bovină); 361 tractoare x 900.000 = 324.900.000 lei;

10 divizioane artilerie grea trase cu boi; 330 tractoare x 900.000 = 297.000.000 lei;

1 divizion obuziere grele 210 mm a 2 baterii; 40 tractoare x 900.000 = 36.000.000 lei (divizion prevăzut a fi motorizat în tabelele actuale de efective).

Avantaje

- Materialul se găsește, din timp de pace, în dotare și personalul instruit cu el;
- Este un material special pentru cerințele războiului și corespunde mai bine scopului;
- Se dotează artileria grea cu un tractor care o face destul de manevrieră, dând comandamentului posibilități să facă toate combinațiile, pentru realizarea planului său de manevră.

Dezavantaje

Necesită cheltuieli mari cu procurarea tractoarelor și, în situația financiară actuală a țării, când suntem presați de alte nevoi mai urgente, credem că realizarea acestui deziderat este imposibilă.

- Materialul se demodează mai repede decât tunul, trebuie a fi, din timp în timp, înlocuit.

Soluția 2

Utilizarea mijloacelor teritoriale, prin rechiziții la război

Este soluția adoptată de aproape totalitatea armatelor și chiar de unele state industriale, cum sunt Statele Unite ale Americii, Uniunea Republicilor Sovietice etc.

Ea constă din rechiziționarea la război a tractoarelor agricole-industriale aflate în țară, și în procurarea, din timp de pace, a unui material similar, strict necesar pentru instrucția unităților.

Experiențe și demonstrații s-au executat la noi de unități, din proprie inițiativă, și de reprezentanții fabricilor de tractoare, în scopul de a arăta cel mai bun tractor ce trebuie introdus în țară pentru nevoile industriei și agriculturii în timp de pace, iar la mobilizare să poată fi rechiziționat pentru motorizarea artileriei grele.

- În anul 1928, Casa "Tractocar" prezintă un memoriu arătând foloasele introducerii în țară a tractoarelor americane "Katerpillar" pentru nevoile agriculturii sau industriilor și modalitatea introducerii lor în dotarea artileriei la război. Dau exemplu statele care au apelat la această soluție ca: Statele Unite ale Americii, Turcia, Uniunea Republicilor Sovietice etc.

Tractorul "Katerpillar" face parte din categoria tractoarelor agricole-industriale cu șenilă și, în consecință, are toate avantajele și dezavantajele șenilei.

În anul 1932, Corpul 5 Armată, din inițiativă proprie, a supus la probe tractoarele agricole, pentru remorcarea artileriei de câmp și artileriei grele cu:

- Tractorul "Fordson";
- Tractorul "Lantz";
- Tractorul "Katerpillar".

S-a remorcat tractorului "Fordson" un obuzier de 105 mm și apoi a fost supus la următoarele probe: mers pe șoșele, pășuni uscate sau înghețate; arătură; teren desfundat; zăpadă și ploaie.

Pe teren uscat sau înghețat s-a atins viteza de 8 km/h.

Pe arătură, teren desfundat s-a mers în viteza I-a cu viteza de 4 km/h, iar în viteza a II-a a atins 9 km/h.

Etapa normală - 50 km.

Remorcând, la același tractor, un tun de 120 mm și apoi un obuzier de 150 mm, tracțiunea s-a executat normal pe șosea și timp uscat sau pe zăpadă presată; merge greu pe miriște și timp ploios.

- Concluzia la care s-a ajuns: tractorul "Fordson" este puțin puternic pentru tracțiunea artileriei grele

Teritoriul dispune de 1.112 bucăți din acest tip.

Tractorul "Katerpillar" nu a putut fi pus la toate probele de către Corpul 5 Armată.

Tractorul "Lantz", tip agricol, a dovedit aceleași calități ca și tractorul "Fordson".

- În toamna anului 1934, la manevrele regale, s-a motorizat un divizion tunuri de 120 mm din Regimentul 6 Artilerie Grea, cu tractorul "Katerpillar" 35 C.P. motor "Diesel", tractor rechiziționat de la industria petroliferă.

Divizionul, astfel motorizat, a fost supus la următoarele probe:

- Mers în teren destul de accidentat cu arătură, trecerea unei șosele cu o latură în săpătură, trecerea unei șosele cu o latură în umplutură foarte pronunțată și urmată de teren argilos și desfundat de ploi.

- Întoarcerea în loc, pentru a merge paralel cu șoseaua.

- Trecerea unei pante de 10°, cu deplasare pe un drum greu, desfundat de ploi.

- Traversarea unei văi pline cu apă.

- Încercări pentru urcarea pantelor.

- La toate aceste probe tractoarele divizionului au răspuns în bune condiții, afară de trecerea unui teren inundabil, de unde un tren nu a putut fi scos decât cu ajutorul granicului.

Viteza realizată la oră de divizion, cu materialul de artilerie în situația în care se găsește astăzi, a fost de 4-5 km.

În comparație cu divizionul motorizat, s-au urmărit și probele unui divizion de 106,7mm tracțiune hipo, care a realizat: viteze de 2-2,5 km/h, etapă de 16-20 km, nu a putut încerca toate probele la care a fost supus divizionul motorizat.

Concluziile trase din aceste experiențe sunt:

- Tracțiunea mecanică este superioară tracțiunii hipo în condiții de teren și anotimp egale. Tracțiunea mecanizată a remorcat un tun și un cheson cu muniții în același timp, răspunzând, și în această situație, la toate probele.

- Posibilități de deplasare la tracțiunea mecanică în orice teren și orice anotimp, pe care tracțiunea hipo și bovină nici nu încearcă a le ataca.

Viteza de deplasare medie de 4-5 ori mai mare la tracțiunea mecanică (etapa de 70-80 km.), deci capabilă să urmeze diviziile în marșul lor, luând parte la bătălie în timp util.

- Micșorarea la jumătate a lungimii coloanelor.

- Servanții tunurilor pot fi transportați pe tractor sau cheson, adică transport direct cu materialul, nemaifiind necesare autocamioanele decât pentru grupurile de recunoaștere.

Tractorul "Katerpillar" este introdus în dotarea unităților de artilerie la următoarele state:

- Armata bulgară - 10 bucăți;

- Armata cehoslovacă - un "Katerpillar Skoda";

- Armata turcă duce tratative pentru procurarea a 244 bucăți.

- Statele Unite ale Americii le-au introdus în industrii și agricultură, putându-le folosi la mobilizare.

- Uniunea Republicilor Sovietice are circa 4.500 bucăți introduse în economia țării și în armată.

*

* *

Pe teritoriu se găsesc diferite sisteme de tractoare. Ele se pot grupa în 3 categorii:

1. Tractoare cu diferențial și roți agricole sau cu pneumatice, cum sunt tractoarele mici agricole “Ford”, “Lantz”, “Internațional”, “Hanomag”, “W.D.” etc.

2. Tractoare cu diferențial și șenilă metalică, din care face parte numai un tip de tractor “Fordson”.

3. Tractoare cu șenilă metalică.

Tractoarele care pot fi întrebuințate la tracțiunea artileriei grele, trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- mare putere (mai mult ca 30 C.P.);

- mare aderență, putând merge în teren moale;

- putere mare de tracțiune, circa 4.000 kg.

Dintre tractoarele de mai sus, numai tractoarele cu șenilă metalică răspund acestor condiții.

De altfel, experiențele executate în jurul Bucureștilor și la manevrele regale au demonstrat, suficient, cele de mai sus, când s-a dovedit că numai tractoarele pe șenile “Katerpillar” și “Hanomag” (din cele încercate) au putut răspunde condițiilor, iar tractoarele “Fordson”, sunt departe de o asemenea întrebuințare, ele rămânând, totuși, bune pentru tracțiunea pe șosele și terenuri uscate sau înghețate.

Din examinarea situației tractoarelor agricole-industriale aflate în țară, se constată că tipurile de tractoare, în număr ceva mai mare sunt: “Fordson”, “International”, “Lantz”, “Hanomag”, “W.D.” și “Katerpillar”. Dintre acestea, în afară de un tractor “Lantz” și 2-3 tractoare “Hanomag”, numai tractoarele “Katerpillar” sunt pe șenile și deci apte pentru tracțiunea artileriei grele; restul, circa 2.100 bucăți, sunt de putere mică și prevăzute cu diferențial.

Acestea au fost și criteriile la alegerea tractoarelor care să servească la motorizarea divizionului de la manevra din toamna 1934.

Astăzi, se găsesc în țară, circa 160 de tractoare “Katerpillar” și, prin faptul că ele se întrebuințează de către societățile petrolifere și de către prefecturi la construirea șoselelor, importul lor se menține și astăzi la circa 20-25 bucăți anual; pe când importul celorlalte a scăzut complet.

Deci, pentru motorizarea artileriei grele, se poate conta pe circa 160 tractoare “Katerpillar”, existente în țară și pe încă 100 tractoare în cei 5 ani următori.

*

* *

Prin motorizarea artileriei grele, obținându-se o putere de tracțiune mare și o mobilitate superioară, organizarea divizioanelor de artilerie grea trebuie să sufere modificări în felul următor:

- bateria se poate organiza pe cheson și tun tras de un tractor;

- trenul divizionului numai pe câte 4 chesoane de baterie;
- restul munițiilor se aprovizionează prin autocamioane.
- Un divizion tunuri lungi de 120 mm ar avea nevoie de: 4 tractoare la fiecare baterie și 6 tractoare la trenul divizionului, adică 18 tractoare de fiecare divizion.
- Un divizion tunuri lungi de 150 mm ar avea nevoie de 16 tractoare pentru tunuri (2 baterii) și 4 tractoare pentru trenul divizionului, adică de 20 tractoare de fiecare divizion.

Dacă aplicăm această socoteală la totalitatea divizioanelor de tunuri lungi de 120 și 150, trase cu boi și mobilizate prin plan, ar fi:

- 6 divizioane tunuri lungi de 120 mm = 108 tractoare;
- 4 divizioane tunuri lungi de 150 mm = 64 tractoare.
- Total = 172 tractoare.

Rezultă că, cu existentul actual de tractoare "Caterpillar" se poate trece la motorizarea artileriei grele bovine, contând pe 160 tractoare existente și pe circa 20 tractoare ce s-ar importa în cursul anului următor, ca rezervă; iar în cei 5 ani următori se poate conta și pe motorizarea a circa $\frac{1}{2}$ din artilerie hipomobilă, ceea ce ar face $\frac{3}{4}$ din totalitatea artileriei grele actuale.

*
* *

Pe lângă măsurile ce se vor lua la război pentru motorizare, este nevoie a se asigura instrucția unităților din timp de pace.

În acest scop propunem:

1. Pentru instrucția oamenilor, ofițerilor și aplicații de tragere, să se doteze fiecare regiment de artilerie grea cu câte 2 tractoare "Katerpillar" 40 C.P. motor "Diesel".

Costul procurării acestor tractoare (pentru regimentele 1-7 artilerie grea) ar fi de 8.708.800 lei.

2. Să se studieze și se să treacă la realizarea amenajărilor necesare divizioanelor motorizate prin: adaptarea chesoanelor și tunurilor la tracțiunea mecanică, întărirea sau modificarea roților, confecționarea cuplajelor și construirea de remorci. Aceste amenajări ar costa, pentru cele 10 divizioane bovine, circa 2.000.000 lei.

În total (împreună cu costul acelor 14 tractoare de la pct. 1), motorizarea a 10 divizioane artilerie grea, cu materialul actual de artilerie, ar costa circa 10 milioane lei.

3. Pentru completarea numărului de tractoare "Katerpillar", de care artileria are nevoie la mobilizare, Marele Stat Major - Secția a IV-a a intervenit cu nr. 213/1935 la Inspectoratul General al Artileriei, pentru a indica comisiei constituite potrivit ordinului nr. 35/1935 al Consiliului Superior al Apărării Țării, să prefere, între cele 2-3 tipuri de tractoare ce vor beneficia de avantaje la import, în primul rând tractorul "Katerpillar", ce a fost experimentat la manevrele regale.

Odată cu stabilirea tipurilor de tractoare ce convin agriculturii și industriilor, cât și nevoilor armatei, comisia de mai sus să continue experiențele cu tractoare "Ford" și "Fordson", ce se găsesc deja pe teritoriu și cu alte tipuri ce se vor mai prezenta de către casele furnizoare.

*
* *

Față de cele expuse mai sus, de rezultatele motorizării unui divizion artilerie grea la manevrele din 1934 și 1935, de faptul că dispunem în țară de un număr apreciabil de tractoare “Caterpillar”, propunem următoarele:

1. Să se aprobe motorizarea tuturor divizioanelor de artilerie grea, trase în prezent de boi, prevăzute în planul de mobilizare, cu tractoare “Katerpillar” de rechiziție și să se treacă la pregătirea mobilizării în acest sens.

2. Să se facă intervențiile necesare pentru ca Ministerul Armamentului să procure 14 tractoare “Katerpillar” 40 C.P. motor “Diesel” pentru instrucția unităților.

3. Să se treacă la executarea amenajărilor necesare pentru motorizarea materialului ca: construirea cuplajelor, modificarea roților etc.

Șeful Secției 4 Dotare
Colonel ION BOIȚEANU¹

Arhivele Militare Române, fond M.St.M. - Secția a 4-a , dosar nr.crt. 152, f. 2-17.

¹ General de corp de armată *Ioan N. Boițeanu*, născut la 10.10.1885. Grade: sublocotenent - 01.07.1909, locotenent - 03.10.1912, căpitan - 01.11.1916, maior - 01.09.1917, locotenent-colonel - 10.05.1925, colonel - 10.05.1931, general de brigadă - 31.03.1938, general de divizie - 24.01.1942, general de corp de armată - 24.01.1944.

MINISTERUL ARMAMENTULUI
Inspectoratul General Tehnic al Armatei
Nr. 224

2 august 1935

Către
INSPECTORATUL GENERAL AL MARINEI

La nr. 1190/1935;

Cu onoare se face cunoscut că, în ședința din 19 aprilie 1935, Comitetul Materialelor de Război a discutat chestiunile propuse de dumneavoastră cu nr. 1190 din 04. 07. 1935, și a dat avizele, consemnate în Procesul-Verbal nr. 8/1935, după cum urmează:

I. Înlocuirea tunurilor uzate de 120/L35 de pe Monitoarele tip "Brătianu" cu tunuri moderne.

Domnul Inspector General al Marinei arată că, chestiunea a mai fost supusă Comitetului Materialelor de Război și urmează a se lua o hotărâre asupra firmei cu care să se contracteze această lucrare.

Domnul ministru al Apărării Naționale amintește că, competența Comitetului Materialelor de Război se mărginește la aspectul tehnic și de dotare al chestiunilor, ieșind din competența sa hotărârea firmelor la care să se dea comenzile. În consecință, Inspectoratul General al Marinei va supune chestiunea Delegației Ministeriale.

II. Completarea apărării antiaeriene a vaselor de luptă la Mare și Dunăre cu tunuri "Pom-Pom".

Chestiunea, prezentând exact același aspect ca cea precedentă, se ia o hotărâre identică.

III. Fabricarea munițiilor necesare marinei, prin industria națională.

Domnul ministru al Apărării Naționale arată că o asemenea propunere intră în cadrul directivei generale de lucru, astăzi în vigoare, anume satisfacerea, prin industria națională, a tuturor nevoilor armatei, pe care ea le poate satisface și chiar ajutorarea ei pentru a se putea utiliza pentru acelea pe care nu le poate încă satisface. În consecință, propunerea Inspectoratului General al Marinei nu poate decât să fie aprobată.

Comitetul Materialelor de Război este de acord și dă aviz favorabil pentru această chestiune.

Inspector General Tehnic al Armatei
General ARISTIDE TĂNĂSESCU

Arhivele Militare Române, fond Inspectoratul General al Marinei, dosar nr.crt. 1296, f. 23-24.

Către
MINISTRUL SECRETAR DE STAT AL AERULUI

În calitate de reprezentanți ai firmei Phillips & Powis Aircraft (Reading) Ltd.", Reading Aerodrome, Woodley, Reading - Anglia, avem onoarea a vă face cunoscut că această Casă fabrică avioane de antrenament biplace cu motor "Gipsy Major", care realizează viteze de ordinul a 240 km/h.

Aceeași celulă se poate echipa în monoplace cu motor "Gipsy VI" de 200 C.P. și, în acest caz, realizează viteze de ordinul a 300 km/h.

Guvernul britanic, în urma a severe și îndelungi încercări a adoptat, pentru antrenamentul piloților săi, acest avion, din care a și comandat sus arătatei Case, un număr important.

Celula în chestiune este de o construcție integrală în lemn, cu aripă joasă, perfect acrobatică.

Semnalăm acest avion domniei voastre, întrucât considerăm că vă poate interesa un avion, care s-ar putea construi foarte ușor în țară la noi cu material indigen (fiind integral în lemn), avion completamente modern, cu performanțe de ordinul avioanelor actualmente utilizate în aviațiile militare și prezentând avantajul că aceeași celulă poate fi echipată cu motor "Gipsy Major" și cu motor "Gipsy VI".

Vă este, desigur, cunoscut, domnule ministru, că premiul I în Cupa Regelui (King's Cup), organizată la 8 septembrie anul curent, în Anglia, a fost câștigat de un avion fabricat la Casa "Phillips & Powis" și anume: "Miles Falcon - Gipsy VI", iar premiile II și III au fost câștigate de avioane "Miles Hawk Major Trainer" - celule despre care am vorbit mai sus - echipate cu motoare "Gipsy Major" și care au realizat viteze de 252 km/h.

Ultimele numere din revistele aviatice engleze "Flight" și "Aeroplane" se ocupă pe larg de succesul obținut de Casa "Phillips & Powis Aircraft (Reading) Ltd.". În „Cupa Regelui” se publică detalii precise asupra performanțelor realizate.

Primiți, vă rugăm, domnule ministru, asigurarea considerației noastre deosebite.

Întreprinderile Tehnice Române
/ss/ indescifrabil

Arhivele Militare Române, Subsecretariatul de Stat al Aerului, dosar nr.crt. 739 ,
f. 1-2.

ÎNȚREPRINDEREA PENTRU CONSTRUCȚII
AERONAUTICE ROMÂNE
(I.C.A.R.)

București, 4 noiembrie 1935

Către
SUBSECRETARIATUL DE STAT AL AERULUI
DIRECȚIA TEHNICĂ

Cu onoare, vă rugăm să binevoiți a dispune omologarea avionului nostru "Icar - Acrobatic", ca avion militar de antrenament acrobatic cu două locuri și ca avion de antrenament vânătoare cu un singur loc, în conformitate cu regulamentul tehnic în vigoare.

Greutatea totală de zbor, ca avion de antrenament acrobatic cu două locuri, este de 980 kg, în care greutate intră combustibilul necesar pentru 1 ½ ore zbor acrobatic. Avionul se află la Escadrila de Experiențe Pipera, gata preparat pentru zborurile de omologare.

Primiți, vă rugăm, asigurarea deosebitei noastre considerații.

Întreprinderea pentru Construcții
Aeronautice Române
(ss) indescifrabil

Rezoluție:

16 noiembrie 1935

Propun a se aproba cererea cu condiția ca determinarea performanțelor să fie executată cu pilotul Casei.

(ss) Ing. FEODOROFF

Arhivele Militare Române, fond Subsecretariatul de Stat al Aerului, dosar nr.crt. 732, f. 219.

I.T.R.
ÎNTEPRINDERILE TEHNICE ROMÂNE
SOCIETATE ANONIMĂ
Nr. 3325

București, 16 noiembrie 1935

**Către
MINISTRUL AERULUI**

Ca urmare la scrisoarea noastră nr. 3163 din 16. 09. 1935, avem onoarea a vă înainta, anexat, trei notițe tehnice¹ asupra avioanelor: “Miles Hawk «Trainer»“, “Gipsy VI Hawk” și “Miles «Sparrow Hawk»“.

Din aceste notițe se poate vedea simplitatea de construcție a acestor avioane: aripile și fuselajul în lemn, învelite cu contra-placaj.

Repetăm, că avioanele propuse de noi satisfac cu prisosință coeficienții acrobatici.

De altfel, credem că încercarea în zbor a avionului “Sparrow Hawk”, de către piloții români, pe aerodromul Pipera, a dat cea mai completă satisfacție în acest domeniu.

Ținându-ne la dispoziția dumneavoastră pentru orice alte lămuriri suplimentare, vă rugăm, domnule ministru, să primiți asigurarea stimei noastre deosebite.

I.T.R.
Întreprinderile Tehnice Române
/ss/ indescifrabil

Arhivele Militare Române, fond Subsecretariatul de Stat al Aerului, dosar nr.crt. 739, f. 7.

¹ Nu se publică.

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
 Direcția Marină
 Nr. 3039

5 decembrie 1935

Către
MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
Cabinetul ministrului

La ordinul dumneavoastră secret nr. 299/1935, la care s-a alăturat scrisoarea Legației Cehoslovaciei din 26. 09. 1935, avem onoarea a raporta următoarele:

În lucrările de primă urgență pentru înzestrarea Marinei s-a prevăzut și schimbarea tunurilor de 120 mm L.35, de pe monitoarele tip "Brătianu", uzate și cu bătaie mică, prin tunuri de 120 mm L.50, cu bătaie de 20 km și tunuri interioare amovibile, cu scopul ca această artilerie să poată face față atât operațiilor pe Dunăre, cât și contra navelor de mare, care ar opera contra Deltei.

Pentru această lucrare se prevăzuse, la început, schimbarea completă a tunurilor și turelelor actuale, ceea ce ar fi necesitat o cheltuială de circa 100 milioane lei.

Cum însă pentru ea nu s-a putut aloca decât suma de 28.800.000 lei, Direcția Marinei a fost obligată să găsească o soluție în consecință.

În aceste condiții s-a ajuns la schimbarea numai a gurilor de foc, menținându-se mai departe, în serviciu, actualele turele.

Întrebându-se, în acest scop, Casele "Bofors", "Vickers", "Ansaldo", "Solothurn" și "Skoda" dacă această soluție, studiată și calculată de Direcția Marinei, este realizabilă din punct de vedere tehnic, toate aceste Case au răspuns afirmativ trimițând și planurile de realizare, mai puțin Casa "Skoda", care a răspuns că lucrarea nu este executabilă din punct de vedere tehnic.

Este foarte probabil că acest răspuns a fost dat, fie că fabrica "Skoda" nu a studiat chestiunea, fie că a vrut, prin aceasta, să ne conducă la schimbarea completă a turelelor.

Față de cele arătate mai sus și cu certitudinea că această lucrare este realizabilă, s-au cerut oferte Caselor "Skoda", "Bofors", "Solothurn", "Vickers" și "Ansaldo".

Din aceste 5 oferte primite au fost excluse acele ale Caselor "Vickers" și "Ansaldo", prima trimițând o ofertă aproximativă, deci fără valoare legală, iar a doua trimițând o ofertă pentru un tun cu alte caracteristici decât acele cerute de Direcția Marinei.

Din cele 3 oferte rămase discutabile au rezultat următoarele:

Pentru tunul de 120/50

- Casa "Skoda" a cerut 7.710 lire sterline (3.855.000 lei) de tun;
- Casa "Bofors" a cerut 4.630 lire sterline (2.315.000 lei) de tun;
- Casa "Solothurn" a cerut 4.457 lire sterline (2.227.000 lei) de tun.

Pentru tuburi amovibile de rezervă

- Casa "Skoda" a cerut 1.350 lire sterline (675.000 lei) de tun;
- Casa "Bofors" a cerut 960 lire sterline (480.000 lei) de tun;
- Casa "Solothurn" a cerut 840 lire sterline (420.000 lei) de tun.

Termene de livrare

- Casa "Skoda" 20 luni cu începere de la a 14 lună;

- Casa "Bofors" 18 luni cu începere de la a 10 lună;
- Casa "Solothurn" 14 luni cu începere de la a 10 lună.

În urma avizului Comitetului Consultativ al Marinei, dat prin Procesul verbal nr. 105 din 02.04.1935 s-a supus domnului ministru al Apărării Naționale întreaga această chestiune, prin referatul nr. 55 secret din 04. 04. 1935, cerându-se ca această comandă să fie dată Casei "Solothurn", dacă dificultăți de natură politică sau diplomatică în legătură cu dispozițiile Tratatului de la Versailles, nu se opun.

În caz că asemenea dificultăți se prezintă, s-a cerut ca această comandă să fie dată Casei "Bofors", care a mai construit asemenea tunuri pentru distrugătoarele tip "R".

Pe acest referat, domnul ministru al Apărării Naționale a ordonat ca chestiunea să fie supusă Delegației Ministeriale, care să hotărască.

Între timp, avându-se în vedere că Fabrica "Solothurn" lucrează în consorțiul uzinelor "Rheinmethal" din Germania și Fabrica "Bofors" este o Casă suedeză, s-a cerut Casei "Skoda" să revizuiască și să scadă prețurile, deoarece sunt mai scumpe cu circa 40% ca ale celorlalte Case, în așa fel ca oferta să-i fie acceptabilă, iar comanda să poată fi dată industriei unui stat aliat.

La această cerere, Casa "Skoda" a răspuns cu scrisoarea 1073 din 16. 07. 1935, reducând prețurile cu 25%, ceea ce a revenit la:

- Pentru tun 5.783 lire sterline (2.891.500 lei);
 - Pentru tub amovibil 1.013 lire sterline (506.500 lei);
- rămânând, totuși, mai scumpă decât Casa "Solothurn" (cea mai ieftină), cu circa 20%.

Față de această situație și avându-se în vedere greutățile întâmpinate de către statul român la efectuarea de plăți în valute forte, pe baza ordinului domnului Secretar general al Ministerului Apărării Naționale și a adresei Direcției Marinei nr. 2375 din 24. 09. 1935, ca plata acestui armament să se facă în lei, cu dreptul de export din țară a diferite materii prime, s-au primit următoarele răspunsuri:

Casa "Solothurn":

- 90% în mărci germane în Clearing;
- 10% în devize forte.

Casa "Bofors": nu poate primi plata în lei.

Casa "Skoda": n-a răspuns nimic, dar în ziua de 5. 11. 1935 s-a prezentat la Direcția Marinei domnul director Fiala de la Pilsen și, ca urmare a convorbirilor avute, cu scrisoarea din 06.11.1935 face următoarele propuneri:

- primește ca plata să se facă în lei;
- reduce prețul la 4.542 lire sterline de tun și 900 lire sterline de tub amovibil, ceea ce revine la 2.271.000 lei de tun și 450.000 lei de tub amovibil;
- la condițiile de plată: 20% la semnarea contractului și 80% sub formă de avans până la 30.12.1935, contractul urmând a se încheia până la 30 noiembrie 1935;
- ca garanții: bonuri de tezaur emise de Ministerul de Finanțe român.

Cu toate aceste condiții, prețul Casei "Skoda" rămâne mai ridicat cu 3% decât al Casei "Solothurn" (cel mai scăzut).

Față de aceste ultime prețuri declarate de către Casa "Skoda" ca definitive și în urma intervențiilor făcute prin domnul ministru al Cehoslovaciei la București, Casa "Skoda", cu adresa nr. 1174 din 11. 11. 1935 a mai redus încă o dată prețurile de ofertă, ajungând la prețurile cele mai scăzute:

- 4.457 lire sterline (2.228.500 lei) de tun;

- 840 lire sterline (420.000 lei) de tub amovibil,
ofertate inițial - prin prima ofertă - de către Casa "Solothurn".

Din toate cele expuse mai sus rezultă:

Domnul ministru al Cehoslovaciei la București a fost indus, probabil, în eroare, de către reprezentanții Casei "Skoda", deoarece numai astfel se explică afirmația domniei sale că Marina Regală arată un oarecare interes la colaborarea cu Casa "Bofors".

Referatul acestei Direcții, ca rezultat al ofertelor primite și a hotărârii Comitetului Consultativ al Marinei, s-a oprit asupra ofertei celei mai avantajoase - a Casei "Solothurn" - atât ca preț, cât și ca termen de livrare și, numai în caz că din motive politice nu s-ar putea ca această comandă să fie dată Casei "Solothurn", ea să fie trecută Casei "Bofors", cea mai ieftină după precedentă.

Ar fi fost imposibil din partea Direcției Marinei să se pronunțe asupra Casei "Skoda", deoarece oferta acesteia era cu 40% mai scumpă ca a Casei "Solothurn" și este chiar de mirare cum o Casă serioasă poate, în așa scurt timp, să facă o atare reducere.

Dacă Casa "Skoda" nu ar fi avut concurent, ar fi trebuit ca statul român să plătească acest armament cu 40% mai scump.

La aceasta trebuie avut în vedere și afirmația inițială a Casei "Skoda" că lucrarea propusă de Direcția Marină, din punct de vedere tehnic, nu este realizabilă.

Afirmația că majoritatea tunurilor din marină - calibrul 120 mm sunt de proveniență "Skoda" este justă însă, comandate de Guvernul român nu sunt decât cele 12 piese de pe monitoarele tip "Brătianu", celelalte 6 de pe monitoarele "Basarabia", "Bucovina" și "Ardeal" (ex-austriece) au venit odată cu navele prin împărțirea fostei flote austriece pe Dunăre.

Este de întrebat dacă Marina regală ar mai fi dorit, din proprie inițiativă, să comande asemenea armament Casei "Skoda", deoarece experiența avută cu tunurile 120/35 de pe monitoarele tip "Brătianu" este foarte ilustrativă.

Aceste tunuri, construite în 1907 și făcute, chiar la acel timp, să reziste la 1.000-1.200 lovituri, s-au decalibrat în parte și s-au scos din serviciu după numai 500-600 lovituri.

Procentul de tunuri de 120 mm, pe Case, este, în mod real, prin comenzi date de către marină, următorul:

- tunuri "Bofors" 120/50 - 10 piese;
- tunuri "Skoda" 120/35 - 12 piese;
- tunuri "Armstrong" 120/45 - 10 piese;
- tunuri "St. Chamond" 120/50 - 4 piese.

În ceea ce privește părerea domnului ministru al Cehoslovaciei asupra condițiilor tactice ce trebuie să îndeplinească flota de Dunăre, suntem de părere că singurul organ în drept și în fapt, care trebuie să aibă această prerogativă în Țara Românească, este Inspectoratul General al Marinei și organele militare superioare acestui Inspectorat.

Refuzul acestei Direcții de a accepta propunerea Casei "Skoda", în a dota monitoarele cu tunuri de 120/45 în loc de 120/50, se bazează pe faptul că soluția propusă de Casa "Skoda" nu realiza unul dintre cele mai importante deziderate ale Marinei și anume unificarea munițiilor la toate tunurile de 120 mm, atât de la navele de Dunăre, cât și de la navele de Mare.

Prin unificare, în situația de astăzi a armamentului Marinei regale, Direcția Marinei a înțeles să realizeze unificarea munițiilor, singura posibilă și realizabilă.

Având în vedere cele mai sus expuse, credem că Direcția Marinei a procedat în modul cel mai obiectiv și urmărind pas cu pas nevoile reale ale marinei.

În aceste condiții rămâne ca domnia voastră să apreciați, la justa ei valoare, alăturata scrisoare a domnului ministru al Cehoslovaciei la București¹.

Directorul Marinei
Contraamiral PETRE BĂRBUNEANU

Șeful Serviciului A.T.R.
(Armament, Transmisiuni, Radio)
Comandor GHEORGHE PANTELLI

Arhivele Militare Române, fond Inspectoratul General al Marinei, dosar nr.crt. 1296, f. 43-44.

¹ Nu se publică.

MARELE STAT MAJOR
Secția 1

**Tabel comparativ
al bugetelor Armatei în România, Polonia, Cehoslovacia, Iugoslavia și Franța pe anul 1935 (în lei)**

Țara	Prevederi bugetare			Cheltuieli alocate pentru personal							Alte cheltuieli		Observații		
	Bugetul general al statului	Bugetul Armatei	Procent	Personal de conducere și administrație (ofițeri, subofițeri, și pers. civil)			Personalul condus (de instruit) (trupă - elevi)			Concluzii relative la:					
				Efective	Alocații totale anual	Procent față de bugetul Armatei	Efective	Alocații totale anual	Procent față de bugetul Armatei	Raportul între pers. de conducere și cel de instruit	Alocații totale anuale pentru personal	Procent față de bugetul Armatei		Dotare, materiale, instrucție, cazare, animale, diverse	Procent față de bugetul Armatei
Polonia	41.143.385.000	14.472.000.000	35%	65.348	4.736.054.000	32,7%	214.467	3.117.406.000	21,6%	1 / 3,3	7.853.460.000	54,3%	6.618.540.000	45,7%	
Iugoslavia	25.428.126.995	4.858.188.475	19%	23.260	1.137.698.190	25,4%	102.973	980.041.125	18,3%	1 / 4,4	2.117.739.316	43,7%	2.740.449.159	56,3%	
Cehoslovacia	43.162.700.000	6.261.270.000	14,5%	21.267	2.462.219.500	39,3%	115.012	2.210.654.850	35,2%	1 / 5,4	4.672.874.350	74,5%	1.588.395.650*	25,5%	Se adaugă: 1.575.000.000 lei fond extraordinar de dotare. Procentul de dotare devine astfel circa 50%.
Franța (fără Colonii și Marină)	337.869.553.364	34.301.245.020	10,2%	151.778	17.062.528.547	49,7%	197.607	5.029.459.173	14,7%	1 / 1,3	22.091.987.720	64,4%	12.209.257.300	35,6%	
România	20.431.961.534	5.294.340.640	25%	34.988	3.454.303.438	65,2%	128.659	625.579.888	11,8%	1 / 3,6	4.079.883.326	77%	1.214.457.314*	23%	Se adaugă: 1.579.260.220 din bugetul extraordinar. În acest caz procentul pentru dotare devine circa 40,7%.

Șeful Secției 1
Colonel /ss/ indescifrabil

Arhivele Militare Române, fond M.St.M. Secția 1 Organizare - Mobilizare, dosar nr.crt. 1606, f. 141.

A

„AERAZUR”, vezi Societatea „AERAZUR”

„AEROPLANE”, revistă aviatică engleză

afete mitralieră model – „P.W.U.”

„M.A.P.”

ANGELESCU, PAUL, general

„ANSALDO”, vezi Societatea „ANSALDO”

ANGLIA

ANTONESCU, DUMITRU, maior

ANTONESCU, ION, general, șeful Marelui Stat Major

aparate: de transmisiuni – T.F.F. model „MARCONI”

– radio-recepție model „ARK 4”

de tragere – model „Căpitan Bungescu”

ARGETOIANU, CONSTANTIN

„ARMSTRONG”, vezi Uzinele „ARMSTRONG”

ARSENALUL ARMATEI

ARSENALUL GENIULUI

ASOCIAȚIA ROMÂNĂ PENTRU PROPAGANDA AVIAȚIEI (A.R.P.A.)

„ASTRA”, vezi Uzinele „ASTRA”

ATANASIU, VICTOR, colonel,

autocamioane tip – „DRAGON”

– „MARTA”

autoșenile tip: „CITROËN-KEGRËSSE”

„CITROËN-KEGRËSSE-HINSTIN”

avioane model: „AVIA”

„BLERHOT”

„BREGUET”

„CAUDRON”

„DEVOITINE”

„FARMAN”

„FLEET”

„FOKKER”

„GOURDOU-LESEURRE”

„I.A.R.”

„I.C.A.R.” (tip „Universal” și „ACROBATIC”)

„JUNKERS”

„LEO”

„MESSERSCHMITT”

„MILES” – tip „Falcon - Gipsy”

– „Hawk Major Trainer”

– „Sparow Hawk”

„MORANE - SAULNIER”

„MOTH - DEHAVIL”

„NIEUPORT”

„NIEUPORT - DELAGE”

„POTÉZ”

„PROTO”

„P.Z.L.”
„S.E.T.”
„SPAD”
„ZAMFIRESCU”, vezi S.E.T.
hidroavion – „SAVOIA”

B

BAIA MARE
BANAT
„BANCA ROMÂNESCĂ” S.A.
„BARBIER-BERNARD”, firmă producătoare de material pirotehnic
BASARABIA
BATALIONUL TRACȚIUNE AUTO
BĂNEASA
BĂRBULEANU, PETRE, contraamiral
BECLEAN
BERONIADI, CONSTANTIN, comandor
binocluri: „DELTRENIS”
„SILVAMAR”
BLANCHARD, director general în Ministerul de Război al Franței
„BLERHOT”, fabrică de avioane
„BOFORS”, vezi Societatea „BOFORS”
BOIȚEANU, ION, colonel
BOLINTINEANU, NICOLAE, colonel
„BOMBINI PARODI”, fabrică de muniții
„BREGUET”, fabrică de avioane
BRALLEY
„BRESCIA”, firmă italiană producătoare de armament de infanterie
BRNO
BRAȘOV
BUCUREȘTI
BUDEANU
BUFFALO
BULGARIA
BUCHOLTZER, CORNELIU, contraamiral

C

CALMUSCHI
CANTACUZINO-PAȘCANU ALEXANDRU
Care de luptă - model: „CARDEN LOYD” (ușor)
„CHRISTIE”
„MARK”
„RENAULT”
„VICKERS”
CARPAȚII MERIDIONALI
CARPAȚII MOLDOVEI

CARPAȚII ORIENTULUI

CAROL AL II-LEA

CARTIANU, GRIGORE, colonel

CASA „BOFORS”, vezi Societatea „BOFORS”

CASA ”CITROËN,, fabrică de autovehicule

CASA „FIAT”, vezi Uzinele „FIAT”

CASA „FLEET”, fabrică de avioane

CASA „HERSTAL”, vezi Societatea „Herstal”

CASA „JANICEK”, vezi Societatea „Janicek”

CASA „MAUSER - WERKE”, vezi Societatea „MAUSER - WERKE”

CASA „MORRIS COMERCIAL”, vezi Uzinele „MORRIS COMERCIAL”

CASA „PATTISON” NAPOLI, șantier naval

CASA „P.W.U.”, vezi Societatea „P.W.U.”

CASA „SOLOTUURN”, vezi Societatea „SOLOTHURN”

CASA „TRACTOCAR”, căi ferate – linia ILVA MICĂ -VATRA DORNEI

– linia DEJ - ILVA MICĂ

– linia VATRA DORNEI - DĂRMĂNEȘTI

CĂȚCĂU

CĂZĂNEȘTI

CEHOSLOVACIA

CENTRUL DE INSTRUCȚIE AL CAVALERIEI

CENTRUL DE INSTRUCȚIE AL INFANTERIEI

CEZIANU, DINU, diplomat

„CHATELLERAULT”, vezi pușca mitralieră model CHATELLERAULT

CIHOSKI, HENRIC, general, senator

CIOC, inginer

CISLĂU

CASA ”CITROËN,, vezi Casa ”CITROËN,,

COMANDAMENTUL FORȚELOR AERIENE

COMANDAMENTUL MARINEI MILITARE

COMISIA DE RECEPȚIE DE PE LÂNGĂ UZINELE „SKODA”

COMITETUL CONSULTATIV AL ARMAMENTULUI

COMITETUL CONSULTATIV AL AERONAUTICII MILITARE

COMITETUL CONSULTATIV AL CAVALERIEI

COMITETUL CONSULTATIV AL INFANTERIEI

COMITETUL CONSULTATIV TEHNIC

COMITETUL SUPERIOR TEHNIC AL ARMATEI

COMITETUL MATERIALELOR DE RĂZBOI

compresor model „WEYR”

CONDEESCU, NICOLAE

CONSILIUL SUPERIOR AL APĂRĂRII ȚĂRII

CONSTANTINESCU, TANCRED

„CONSTANȚA”, nava bază

CONSTANȚA

„COPȘA-MICĂ - CUGIR”, vezi Uzinele „COPȘA-MICĂ - CUGIR”

CORPUL 5 ARMATĂ

CORPUL 6 ARMATĂ

CORPUL 7 ARMATĂ

CORPUL VÂNĂTORILOR DE MUNTE
COTROCENI
CRASNA
CRIȘANA
CRISTEA, ALEXANDRU, maior
CRISTEȘTI
CRIȘUL NEGRU
CRIȘUL REPEDE
CRÂNGAȘI
CUGIR

D

DADILOV
DANEMARCA
DELTA DUNĂRII
„DELFINUL”, submarin
DEMETRESCU, IOAN, colonel
DEMETRESCU, ȘTEFAN, colonel
DEPOZITUL DE ARMAMENT SIBIU
DEPOZITUL DE ARMAMENT TÂRGOVIȘTE
DEPOZITUL CENTRAL DE MUNIȚII
DEPOZITUL DE MUNIȚII BÂRLAD
DEPOZITUL DE MUNIȚII FÂNTÂNELE
DEPOZITUL DE MUNIȚII VINȚUL DE JOS
„DETRENIS”, model de binoclu
DIMITRIU, HARALAMBIE, colonel
DIRECȚIA AERONAUTICĂ
DIRECȚIA ARMAMENTULUI
DIRECȚIA ARTILERIEI
DIRECȚIA CHIMICĂ
DIRECȚIA DOMENIILOR MILITARE
DIRECȚIA INFANTERIEI
DIRECȚIA INTENDENȚEI
DIRECȚIA MARINEI
DIRECȚIA MATERIALELOR
DIRECȚIA TEHNICĂ
DIVIZIA 1 CAVALERIE
DIVIZIA 3 CAVALERIE
DIVIZIA DE DUNĂRE
DIVIZIA DE MARE
DOBJANSKI, RAUL, maior
DOBOSI, ANDREI
DOBRE, GHEORGHE
DOBROGEA
DONA, CONSTANTIN, general
„DORNACH”, vezi Societatea „DORNACH”
DUMITRESCU, GHEORGHE, căpitan comandor

DUMITRESCU, PETRE, general
DUNĂRE

E

ENE, ERNEST
ENESCU, ȘTEFAN, locotenent-colonel
ERIMIA, VASILE, căpitan
EUROPA

F

FABRICA DE AVIOANE „S.E.T.”
FABRICA DE AVIOANE „PHILLIPS and POWIS AIRCRAFT (reading) Ltd”
FABRICA DE PARAȘUTE „IRVIN”
FABRICA DE TELEFONIE TIMIȘOARA
FABRICA DE EXPLOZIVI FĂGĂRAȘ
„FARMAN”, fabrică de avioane
FEODOROFF, inginer
FERDINAND I
„FEROCHIMICA”
„FIAT”, vezi Uzinele „FIAT”
„FLEET”, vezi Casa „FLEET”
FLORESCU, MIHAIL, general de divizie
„FOKKER”, fabrica de avioane
FOCH, FERDINAND, mareșal al Franței
FRANȚA
FUJITA E., ministrul plenipotențiar al Japoniei la București

G

GAMELIN, MAURICE-GUSTAV, general
GAROESCU, GHEORGHE, colonel
GERMANIA
GEORGESCU, PION, colonel
GEOROCEANU, ROMULUS
GHEORGHIU, GHEORGHE, general
GHICA, D
GHIGORȚ, TRAIAN, locotenent-colonel
„GILDO GIANDOSO”, fabrică de muniții
„GNÔME ET RHÔNE”, vezi Societatea „GNÔME ET RHÔNE”
GORSKI, ALEXANDRU, general
„GRANAT”, fabrică de muniții poloneză
grenadă model – „UNIC”
– „BRANDT”

H

HANZU, ALEXANDRU, general
HENTZESCU, V., general
„HOTCHISS”, vezi Societatea „HOTCHISS”
„HUTCHINSON”, firmă producătoare de material volant
„HISPANO-SUIZA”, vezi Societatea „HISPANO-SUIZA”
„HAZEMEYER’S”, vezi Societatea „HAZEMEYER’S”
HUEDIN

I

I.A.R., vezi Uzinele „I.A.R.”
IARCA, IOAN, colonel
I.C.A.R., vezi Întreprinderea pentru Construcții Aeronautice Române
„IDROVOLANTI”, vezi Societatea „IDROVOLANTI”
IGNAT, MIHAIL, general
ILCUȘU, IOAN, general
ILFOV
ILIA
„INDUSTRIA SÂRMII”
„INGINER SCAGLIA”, vezi Societatea „INGINER SCAGLIA”
INSPECTORATUL GENERAL DE ARMATĂ NR. 3
INSPECTORATUL GENERAL AL AERONAUTICII
INSPECTORATUL GENERAL AL ARTILERIEI
INSPECTORATUL GENERAL AL CAVALERIEI
INSPECTORATUL GENERAL AL GENIULUI
INSPECTORATUL GENERAL AL INFANTERIEI
INSPECTORATUL GENERAL AL INTENDENȚEI
INSPECTORATUL GENERAL AL MARINEI
INSPECTORATUL GENERAL TEHNIC AL ARMATEI
ÎNTEPRINDEREA PENTRU CONSTRUCȚII AERONAUTICE ROMÂNE
IONESCU, GHEORGHE, colonel
IONESCU, MIHAIL, general
IONESCU, THEODOR, colonel
IONESCU - BERBECARU, MILLAN
IONESCU - MUNTE, CONSTANTIN, general
IORDĂCHESCU, GHEORGHE, colonel
IORGA, NICOLAE
IRIMESCU, RADU, subsecretar de stat al Aerului
„ISOTTA FRASCHINI”, vezi Societatea „ISOTTA FRASCHINI”
ITALIA
ITIGAN, GHEORGHE, locotenent-comandor inginer
IUGOSLAVIA

J

JAPONIA

JAUBERT, specialist francez în gaze toxice de luptă

K

„KISIK” - PRAGA

„KRAUSS”

„KYNOCK”, fabrică de muniții

L

lansator de bombe „BARBIERI”

LĂZĂRESCU, CONSTANTIN, general

„LEVY”, fabrică franceză de material T.F.F.

„LEONIDA” - BUCUREȘTI

LICEUL MILITAR „MĂNĂSTIREA DEALU”

LITEANU, GHEORGHE, colonel

LONDRA

„LORRAINE - DIETRICH”, fabrică de avioane

LUCA, ION, maior

luneta „KRUPP”

LUPAȘCU, ION, maior

M

MAGINOT, ANDRÉ

MANOILESCU, MIHAIL

MANOLESCU, CHIRACULEA, colonel

MANOLESCU NICOLAE, căpitan-comandor

MANU, GHEORGHE, general

MARELE CARTIER GENERAL

MARELE STAT MAJOR

„MARCONI’S WIRELESS TELEGRAPH CO LTD.”

MARINESCU, GHEORGHE, locotenent-colonel

MAURIN, general

MĂRDĂRESCU, GHEORGHE, general

MEDEANU, SABIN, căpitan

MEDGIDIA

„MESSERSCHMITT”, vezi avion model „MESSERSCHMITT”

MICA ÎNȚELEGERE

MIHAI BRAVU

MILITARI

MINCU, CONSTANTIN, locotenent comandor - inginer

MINISTERUL AGRICULTURII ȘI DOMENIILOR

MINISTERUL ARMATEI, vezi Ministerul Apărării Naționale

MINISTERUL ARMATEI AL IUGOSLAVIEI

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE

MINISTERUL DE EXTERNE

MINISTERUL DE FINANȚE

MINISTERUL INDUSTRIEI ȘI COMERȚULUI
MINISTERUL DE RĂZBOI, vezi Ministerul Apărării Naționale
MINISTERUL DE RĂZBOI AL FRANȚEI

mitraliere model: „DARNE”
„HOTCHISS”
„LEWIS”
„KOLT”
„MAUSER-WERKE”
„MAXIM”
„SAINT ETIENNE”
„SCHWARTZLOSE”
„VICKERS”

mitraliere fotografice model „O.P.L.”
„WILLIAMSON”

MITRĂNESCU, FLOREA, colonel, directorul Infanteriei
MONITOARE: „BRĂTIANU”
„BASARABIA”
„BUCOVINA”
„ARDEAL”

MORUZZI, GHEORGHE, general de divizie, membru al Comitetului Materialelor de Război

MOTAȘ, DUMITRU, general

MOTOARE: de avion model „BRISTOL”
„FIAT”
„GIPSY”
„GIPSY MAJOR”
„GNÔME - RHÔNE”
„HAVILLAND GIPSY”
„HISPANO - SUIZA”
„ISOTTA FRASCHINI ASSO”
„JAGUAR”
„JUPITER”
„KINNER”
„LORRAINE - DIETRICH”
„LORRAINE - MIZAR”
„LE RHONE”
„MERCURY”
„PACKARD DIESEL”
„SALMSON”
„SIEMENS” SH 13 a
„SIEMENS HALSKE”
„WALTHER”

– auto-model „DIESEL”

MOUNCE, GORDON E., reprezentant al firmei „Fleet”

MUNȚII HAȚEGULUI

MUREȘ, râu

N

NĂSTURAȘ, VASILE, comandor inginer
„NEDINSCO NEDERLANDSCHE INSTRUMENTEN COMPAGNIE DEN HAAG”,
firmă producătoare de instrumente de precizie
NEGREI, VASILE, colonel
NEGRESCU, GHEORGHE, comandor de aviație
NEGULESCU, IOAN, colonel
„NIEUPORT”, fabrica de avioane
„NIEUPORT”, vezi avion model „NIEUPORT”
NISTRU
„NITRAT S.A.” VARȘOVIA, fabrică de muniții
„NOBEL LTD” ANGLIA, fabrică de muniții

O

OBUZE „SKODA”
OBUZIERE – de câmp, model „SKODA”: de 100 mm
de 105 mm
de 114 mm
de 121,9 mm
– de munte: de 100 mm
– grele model „SKODA”
„OFFICE MECANICHE - CHANTIERI NAVALI”, NAPOLI, vezi SOCIETATEA
„OFFICE MECANICHE - CHANTIERI NAVALI”
OFICIUL NAUTIC ROMAN
„OFICIUL TEHNIC ROMAN S.A.”, BUCUREȘTI
OLANDA
OLTEANU, MARCEL, general
„O.P.L.”, vezi Societatea „OPTIQUE ET PRECISION DE LAVALLOIS”
OPRESCU, GHEORGHE, colonel
OPRIȘ, ȘTEFAN, colonel
ORADEA
ORAVIȚA MONTANĂ
ORĂȘANU, ALEXANDRU, locotenent-colonel

P

PANTELLI, GHEORGHE, comandor
PAPANĂ, IOAN, general
parașute: model „HEINECKE”
„HOFFMAN”
„IRVIN”
„SALVATOR”
„VINAY”
PARIS
PARLAMENTUL ROMÂNIEI
PARTENIE, ILIE, general

„PATTISON” - NAPOLI, șantier naval
PETRESCU, GHEORGHE, general
PETROVAN DUMITRU, colonel
PETALA, NICOLAE, general
PILSUDSKI, JOSEF, mareșal al Poloniei
PIONKI
PIROTEHNIA ARMATEI
pistol automat model „STEYER”
PLOIEȘTI
POLONIA
POPESCU, AUREL, aviator
POPESCU A.A., colonel
POPOVICI, IOAN, general
„POTEZ”, fabrică de avioane
POTOPEANU, GHEORGHE, colonel
PRAGA
PREȘEDINȚIA CONSILIULUI DE MINIȘTRI
PRETORIAN, SEPTIMIU, locotenent-colonel
PREZAN, CONSTANTIN, mareșal
PROTOPOPESCU, GRIGORE, colonel
PULBERĂRIA ARMATEI DUDEȘTI
pușca individuală automată model
 „LEBEL”
 „MANNLICHER”
 „MAUSER MONDRAGON” 1908
 „MAXIM NAGANT”
 „R.S.C. 1918”
 „REVELI - BERETTA”
pușca mitralieră model: „BARTHIER”
 „BRÜN”
 „CHÂTELLERAULT”
 „GLADIATOR”
 „HOTCKISS”
 „Z.B.”, calibrul 7,92 mm
PUȘCARIU, VICTOR
PYOT, ERNEST, general francez
„P.Z.L.”, vezi Societatea „P.Z.L.”

R

RADOM
RĂCĂȘANU, N. IOSEF, locotenent-comandor aviație
RĂDULESCU, ION, general
RĂUȚOIU, ION, maior
RÂMNICIANU, [TEODOR], general
„R.C.A. AMERICA”, fabrică de materiale T.F.F.
READING
„REDINGER”, fabrică de material volant

„REGELE FERDINAND”, contratorpilor
„REGINA MARIA”, contratorpilor
REGIA MONOPOLURILOR STATULUI
REGIUNEA BRAȘOV - SFÂNTU GHEORGHE
REGIUNEA INDUSTRIALĂ REȘIȚA
REGIMENTUL 6 ARTILERIE GREA
REGIMENTUL DE PONTONIERI
„RENAULT”, vezi car de luptă model „RENAULT”
RENI
„REȘIȚA”, vezi Uzinele „REȘIȚA”
REȘIȚA, localitate
RIZEANU, ALEXANDRU, general de divizie
ROMÂNIA
ROȘU
„ROTWEIL”, fabrică de pulberi
RUDEANU, VASILE, general
RUJINSCHI, GHEORGHE, general
RUSIA

S

„SALMSON”, vezi Societatea „SALMSON”
SAMSONOVICI, NICOLAE, general
SĂNĂTESCU, CONSTANTIN
„SCHARZIKO”
SCHMIDT, ION, general
„SCHNEIDER”, vezi Uzinele „SCHNEIDER”
„SCHNEIDER”, vezi tun model „SCHNEIDER”
SCODREA, VASILE, amiral
„SCHWARTZLOSSE”, vezi mitralieră tip „SCHWARTZLOSSE”
SECRETARIATUL GENERAL AL M.A.N.
SECȚIA 1 ORGANIZARE - MOBILIZARE
SECȚIA 2 INFORMAȚII
SECȚIA (3) OPERAȚII
SECȚIA 4 DOTARE
SECȚIA 5 INSTRUCȚIE
SECȚIA 6 TRANSPORTURI
„S.E.T.”, vezi Societatea „S.E.T.”
SFÂNTU GHEORGHE
„SIATAM” - ITALIA, fabrică de muniții
SICHITIU, IOAN, general
„SIEMENS”, vezi motor avion model „SIEMENS”
„SIEMENS - HALSKE”, firmă producătoare de cablu telefonic
„SILVAMAR”, model de binoclu
SION, IOAN, locotenent-colonel
„SKODA”, vezi tunul model „SKODA”
„SKODA”, vezi Uzinele „SKODA”
SOCHACZEN
SOCIETATEA „AERAZUR”

SOCIETATEA ANONIMĂ - fostă „EUGEN BEHLES”
SOCIETATEA „ANSALDO”
SOCIETATEA „BOFORS”
SOCIETATEA „DORNACH”
SOCIETATEA „FILLATURE DE FRANCE”
SOCIETATEA DE GAZ INDUSTRIAL PROVENCE
SOCIETATEA „GNÔME - RHÔNE”
SOCIETATEA „HAZEMEYER’S”
SOCIETATEA „HOTCKISS”
SOCIETATEA „HISPANO - SUIZA”
SOCIETATEA „HUGO STOLTZENBERG”
SOCIETATEA „IANICEK”
SOCIETATEA „IDROVOLANTI ALTA ITALIA”
SOCIETATEA „INGINER SCAGLIA” NAPOLI
SOCIETATEA „IRVIN”
SOCIETATEA „IZOTTA FRASCHINI”
SOCIETATEA „KYNOCHE”
SOCIETATEA „LIORE OLIVIER”
SOCIETATEA „MAUSER - WERKE”
SOCIETATEA NAȚIUNILOR
SOCIETATEA „OFFICINE MECANICHE E CHANTIERI NAVALI”
SOCIETATEA „OPTIQUE ET PRECISION DE LEVALLOIS”
SOCIETATEA „P.W.U.”
SOCIETATEA „P.Z.L.”
SOCIETATEA „QUARNARO” FIUME
SOCIETATEA „SALMSON”
SOCIETATEA „S.E.T.”
SOCIETATEA „SILLURIFFICIO” NAPOLI
SOCIETATEA „SKODA”, vezi Uzinele „SKODA”
SOCIETATEA „SOLOTHURN”
SOCIETATEA „SVENSKA”
SOCIETATEA „TELEFUNKEN”
SOCIETATEA „VICKERS”, vezi Uzinele „VICKERS”
SOCIETATEA „WEIR” ANGLIA
SOCIETATEA „WHITEAD”
„SPERY” ANGLIA
SPACU, SCARLAT, colonel, membru al Comitetului Consultativ al Armamentului
STARAKOVIC
STATELE UNITE ALE AMERICII
STĂNCESCU, GHEORGHE
STOICA, GRIGORE, colonel
SUBSECRETARIATUL DE STAT AL AERONAUTICII
„SVENSKA AKTIEBOLAGET TRADLOS TELEGRAFI”, vezi Societatea
„SVENSKA AKTIEBOLAGET TRADLOS TELEGRAFI”
SZARNOV
SZELESZKI, BRUNO, reprezentantul Uzinelor „SKODA” în România

ȘCOALA DE TIR ȘI BOMBARDAMENT A AERONAUTICII
ȘERPESCU, BENEDICT, locotenent-colonel
ȘTEFĂNESCU - AMZA, CONSTANTIN, general

T

TATOMIRESCU, VASILE, căpitan

TĂNĂȘESCU, ARISTIDE, general

TĂTĂRESCU, GHEORGHE

„TELEFUNKEN”, vezi Societatea „TELEFUNKEN”

TELEMAC, CONSTANTIN, comandor

TEODORESCU, PAUL, colonel

TODIRENI

TRANSILVANIA

tractoare model: „BABILLA”

„BENZ”

„BIANCHE”

„CATERPILLAR”

„CATERPILLAR SKODA”

„CITROEN KEGRESSE”

„DRAGON”

„FIAT”

„FIAT PAVESI”

„FORD”

„FORDSON”

„HANOMAG W.D. CATERPILLAR” 50 C.P.

„INTERNATIONAL”

„LANCER”

„LANZ”

„M.A.G.”

„PAVESI”

„RAAB”

„RENAULT”

„SOMUA KEGRESSE”

„W.D.”

TRĂILESCU, IOAN, general

tunuri: de câmp model Skoda – de 37 mm

– de 75 mm

– de 76,2 mm

– de 76,5 mm

– de 77 mm

: de munte: de 75 mm

de 76,2 mm

: grele: de 104 mm

de 105 mm

de 106,7 mm

de 120 mm

de 150 mm
: lungi (de marină): 47 mm
66 mm
75 mm
76,2 mm
80 mm
100 mm
101 mm
102 mm
105 mm model „SCHNEIDER”
120 mm model „ARMSTRONG”
„BOFORS”
„ST. CHAMOND”
„SKODA”
152,4 mm
: antiaeriene: model „SKODA”: de 57 mm
de 75 mm
de 76,5 mm
model „BOFORS” de 75,80 mm
model „SCHNEIDER” de 75 mm
model „VICKERS” de 75 mm
: pentru carul de luptă: de 37 mm model „PUTEAUX”
: mortier „BRANDT”
: mortier de tranșee „CARMEN LOYD”
: mitralieră „OERLIKON”
„TUNSGRAM” BUCUREȘTI
TURCIA
„GROSSU” turelă pentru avion tip

Ț

ȚARA ROMÂNESCĂ
ȚENESCU, FLOREA, general

U

UICĂ, NICOLAE, general
UNGARIA
UNIUNEA REPUBLICILOR SOVIETICE, vezi U.R.S.S.
U.R.S.S.
UZINELE „ARMSTRONG”
UZINELE „ASTRA”
UZINELE „BRÜN”
UZINELE „CHELMSFORD”
UZINELE „COPȘA MICĂ - CUGIR”
UZINELE „CREUSOT”
UZINELE „EDGAR BRANDT”
UZINELE „FIAT”

UZINELE „I.A.R.”
UZINELE „MORRIS COMERCIAL”
UZINELE „NITROGEN - DICIO SÂNMARTIN”
UZINELE „REȘIȚA”
UZINELE „RHEINMETHAL”
UZINELE „SCHNEIDER”
UZINELE „SKODA”
UZINELE „VICKERS” - ANGLIA
UZINELE „VICKERS” - REȘIȚA
UZINELE „ZBROJOWKA”

V

VAIDA VOEVOD, ALEXANDRU
VALEA PRAHOVEI
VARȘOVIA
VASILESCU, comandor
VĂITOIANU, ARTHUR, general
VÂLCORICI
VERSAILLES (pacea de la VERSAILLES)
„VICKERS”, vezi Uzinele „VICKERS”
„VICKERS - ARMSTRONG”
„VICKERS LIMITED”
VLAD, ALEXANDRU, general

W

„WEYR”, vezi compresor model „WEYR”
WEYGAND, MAURICE, general francez
„WHITEAD”, vezi Societatea „WHITEAD”
WIESNER, BACHMAN

Z

ZAM
ZAMFIRESCU, GRIGORE C., inginer la Uzinele „SET”
„ZBROJOWKA”, vezi Uzinele „ZBROJOWKA”
ZEGRAZE
ZLATNA